

महाराष्ट्र राज्य
सांख्यिकीय गोषवारा
२०००-०१

**STATISTICAL ABSTRACT
OF
MAHARASHTRA STATE
2000-01**

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
MUMBAI

किंमत : रु. १,१३४/-

Price : Rs. 1,134/-

प्रास्ताविक

‘राज्य सांख्यिकीय गोषवारा’ हे प्रकाशन २०००-०१ या वर्षाकरिता इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषांत संयुक्तरित्या तयार करण्यात आले असून हा या मालिकेतील ३१वा अंक आहे. या प्रकाशनामध्ये महाराष्ट्र राज्यातील सामाजिक व आर्थिक बाबींची २०००-०१ या वर्षाकरिता माहिती देण्यात आली आहे. जेथे २०००-०१ या वर्षाची माहिती उपलब्ध नाही, तेथे अद्ययावत् उपलब्ध माहिती देण्यात आलेली आहे. हे प्रकाशन तयार करताना केंद्रीय सांख्यिकीय संघटना, नवी दिल्ली यांनी या प्रकाशनासंबंधात केलेल्या शिफारशीही विचारात घेण्यात आलेल्या आहेत.

२. महाराष्ट्र राज्य व त्यातील जिल्ह्यांच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करणा-यांना हे प्रकाशन ‘संदर्भ ग्रंथ’ म्हणून उपयुक्त होईल, अशी आशा आहे.

३. केंद्र शासन, राज्य शासन, विविध महामंडळे, स्थानिक संस्था आणि इतर संस्था यांचे विविध विभाग व कार्यालये यांनी आवश्यक ती माहिती प्रकाशनाच्या या अंकात समाविष्ट करण्याकरिता उपलब्ध करून दिली आहे. त्यांच्या सहकार्याबद्दल मी आभारी आहे.

मुंबई

दिनांक : नोव्हेंबर, २००७

द. रा. भोसले

अर्थ व सांख्यिकी संचालक,
मुंबई

P R E F A C E

This issue of 'Statistical Abstract of Maharashtra State' for the year 2000-01 (in English and Marathi) is the 31st in the series. In this publication, data on socio-economic characteristics of the State for the year 2000-01 is given. The data for the latest available year is given where the data for the year 2000-01 is not available. The recommendations of Central Statistical Organisation, New Delhi are also considered while preparing this publication.

2. It is hoped that this publication will be useful as 'Reference Book' to those interested in studying socio-economic aspects of Maharashtra and its districts.

3. I am thankful to the various departments and offices of the Central Government, State Government, Corporations, Local Bodies and Other Organisations for extending their co-operation in supplying the requisite information for inclusion in this publication.

Mumbai
Dated : November ,2007

D. R. Bhosale
Director of Economics & Statistics,
Mumbai

महाराष्ट्र राज्य सांख्यिकीय गोषवारा
STATISTICAL ABSTRACT OF MAHARASHTRA STATE
(2000-01)

अनुक्रमणिका		CONTENTS	
तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
(i)	जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेविषयी टिप्पणी	XV	Note on reorganisation of districts in Maharashtra
(ii)	प्रास्ताविक	XVII	Introductory
(iii)	दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र (सामान्य माहिती, भारताशी तुलना)	1	Maharashtra State at a glance (General Information, comparison with India)
(iv)	निवडक विषयांवरील सारांशाचे तक्ते	7	Summary tables on selected topics
1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या		AREA AND POPULATION	
1.1	१९९१ च्या जनगणनेनुसार क्षेत्रफळ व लोकसंख्या ...	21	Area and Population according to 2001 Population Census ...
1.2	अनुसूचित जातीची लोकसंख्या (२००१)	24	Scheduled Castes Population (2001)
1.3	अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या (२००१)	25	Scheduled Tribes Population (2001)
1.4	नवबौध्दांची लोकसंख्या (१९८१)	26	Neo Buddhist Population (1981)
1.5	१९०१ पासूनचा लोकसंख्येतील दरवर्षीय चढउतार (२००१)	27	Decadal Variation in population since 1901 (2001)
1.6	गावे व शहरांची संख्या (२००१)	34	Number of Villages and Towns (2001)
1.7	खेड्यांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण (२००१)	36	Villages classified by population (2001)
1.8	शहरे/शहर संकुलांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण (२००१)	38	Towns/Urban agglomerations classified by population (2001)
1.9	शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या (२००१)	40	Population of towns, urban areas and rural areas (2001)
1.10	ग्रामीण व नागरी भागातील मुख्यतः काम करणारे, सीमांतिक कामगार व काम न करणारे स्त्री-पुरुष (२००१)	49	Main workers, marginal workers and non-workers by sex in rural and urban area (2001)
1.11	मुख्यतः काम करणा-यांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गवारी (२००१)	55	Classification of main workers by industrial categories (2001)
1.12	लोकसंख्या व काम करणारे यांचे वयोगट व लिंग यानुसार वर्गीकरण (२००१)	57	Distribution of population and workers by age group and sex (2001)
1.13	धर्मानुसार लोकसंख्या (२००१)	58	Population by religion (2001)
1.14	राज्यवार लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये (२००१)	59	Salient features of population by State (2001)
1.15	१ मार्च रोजीची जिल्हावार अंदाजित लोकसंख्या (२००२-११)	60	Districtwise projected population as on 1st March (2002-2011)
1.16	एकूण लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण (२००१)	61	Literacy rate of total population (2001)
1.17	अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण (२००१)	62	Literacy rates of scheduled castes (2001)
1.18	अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण (२००१)	63	Literacy rates of scheduled tribes (2001)
1.19	बिगर शेती व्यवसायातील कामगारांचे मुख्य व्यवसाय गटानुसार वर्गीकरण (२००१)	64	Occupational classification of persons at work other than cultivation into main divisions (2001)
1.20	राज्यातील बिगर शेती व्यवसायातील कामगारांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट वगैरे प्रमाणे) (२००१)	67	Occupational classification of persons at work other than cultivation (according to division, group etc.) (2001)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
1.21	काम करणा-यांचे (शेतिव्यतिरिक्त) औद्योगिक गटानुसार वर्गीकरण (१९९१)	70	Industrial classification of persons at work (other than cultivation) by divisions and major groups (1991)
1.22	वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती या प्रकारच्या उद्योग घंघात काम करणा-यांचे घरगुती उद्योगधंदे व बिगर-घरगुती उद्योगधंदे यानुसार वर्गीकरण (१९९१)	80	Distribution of workers in manufacturing, processing, servicing and repairs by household industry and non-household industry (1991)
1.23	बिगर घरगुती उद्योगधंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणा-यांचे लिंग व काम करणा-यांच्या वर्गानुसार व उद्योगधंद्यानुसार वर्गीकरण (१९९१)	82	Industrial classification by sex and class of workers of persons at work in non-household industry, trade, business, profession or services as main activity (1991)
1.24	काम न करणा-या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकारानुसार व लिंगानुसार वर्गीकरण (१९९१)	85	Classification of persons not at work classified by type of activity and sex (1991)
1.25	काम करणा-या व काम न करणा-या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण (१९९१)	86	Female workers and non-workers classified according to main activity and age groups (1991)
1.26	मुख्यतः काम करणा-या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण (१९९१)	88	Female main workers according to main activity by classified marital status. (1991)
1.27	कुटुंबे व त्यातील व्यक्तींची त्यांच्या बोलण्याच्या प्रमुख भाषेनुसार जिल्हावार संख्या (१९८१)	90	Districtwise classification of households and household population by languages mainly spoken (1981)
1.28	महाराष्ट्रात स्थलांतरांचे कारण व शेवटचे निवासस्थान (२००१)	94	Migrants by place of last residence and reason for migration in Maharashtra. (2001)
1.29	महाराष्ट्र व बृहन्मुंबईमध्ये जन्म व नोंदणीचे ठिकाण यानुसार स्थलांतरितांची लोकसंख्या (२००१)	96	Migrants population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra and Greater Mumbai (2001)
2. पर्यावरण सांख्यिकी		ENVIRONMENT STATISTICS	
2.1	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रांतील तापमान	98	Temperature at different centres in Maharashtra State
2.2	महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या केंद्रांनुसार सापेक्ष आर्द्रता	99	Relative humidity at different centres in Maharashtra State
2.3	सामान्यपणे पडणा-या पावसाचे दिवस आणि पाऊस यांची मासिक आकडेवारी	100	Monthwise normal number of rainy days and rainfall
2.4	विविध केंद्रांच्या ठिकाणी पडलेला पाऊस	102	Rainfall at different centres
2.5	पावसाची कक्षा व कालावधी	126	Spread and range of rainfall
3. जीवनविषयक माहिती		VITAL STATISTICS	
3.1	नोंदणी झालेल्या जन्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्मसमयी स्त्री-पुरुष प्रमाण	128	No. of Registered Births classified by sex and sex ratio at Births
3.2	ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्यूंचे लिंगानुसार वर्गीकरण	130	No. of Registered Deaths classified by sex in Rural & Urban Area
3.3	नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची प्रमुख कारणानुसार संख्या	131	No. of Registered Deaths by principal causes
3.4	नोंदणी झालेले मृत्यूंची स्त्री-पुरुष लिंगानुसार व वयोगटानुसार संख्या	132	No. of Registered Deaths by age and sex
3.5	बालमृत्यू दर व माताविषयक मृत्यूचे दर	133	Infant mortality rate and maternal mortality rate

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
3.6	महाराष्ट्र राज्यातील जीवनविषयक महत्त्वाचे दर	134	Important vital rates in respect of Maharashtra State
3.7	जन्म दर, मृत्यू दर व बालमृत्यू दर	135	Birth rate, death rate and infant mortality rate
3.8	प्रमुख कारणानुसार मृत्यूंची संख्या	136	Number of deaths by principal causes
4. गृहनिर्माण			HOUSING
4.1	घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी (२००१)	148	Classification of houses according to use (2001)
4.2	वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या (२००१)	154	Households by number of rooms occupied (2001)
4.3	वापरातील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या (२००१)	158	Occupied residential houses and number of persons per house (2001)
4.4(A)	राहत्या घरांचे छप्परासाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण (२००१)	160	Distribution of households by predominant material of roof of houses occupied (2001)
4.4(B)	राहत्या घरांचे भिंतीसाठी वापरलेल्या प्रमुख सामानानुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण (२००१)	166	Distribution of households by predominant material of wall of houses occupied (2001)
4.5	बेघर व संस्थात राहणारी लोकसंख्या (२००१)	172	Houseless and institutional population (2001)
5. शिक्षण			EDUCATION
5.1	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यता प्राप्त संस्था	174	No. of recognised institutions by type of education
5.2	फक्त मुलींसाठी असलेल्या शैक्षणिक संस्थांची शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संख्या	175	No. of educational institutions exclusively for girls by type of education
5.3	वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या	176	No. of schools according to classification
5.4	शाळेतील शिक्षकांची विभागवार संख्या	178	No. of School Teachers classified by Department
5.5	शाळेतील विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या	180	No. of students by Department
5.6	अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या	182	No. of scheduled castes students by Department
5.7	अनुसूचित जमातीतील विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या	184	No. of scheduled tribes students by Department
5.8	शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था व विद्यार्थी	186	Institutions and enrolment by type of education
5.9	पटावरील विद्यार्थी व शिक्षकांची संख्या	194	Enrolment of students and number of teachers
5.10	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तावार संख्या (३०.९.२०००)	198	Number of pupils in pre-primary, primary and secondary schools by standards (30.9.2000)
5.11	प्राथमिक व माध्यमिक (उच्च माध्यमिकसह) शिक्षण संस्थातील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमानुसार संख्या	200	Number of pupils in primary and secondary (including Higher Secondary) institutions according to medium of instructions
5.12	प्रमुख परीक्षांचे निकाल, मार्च २००१	202	Examination results (Major examinations) March, 2001
5.13	संस्थेच्या प्रकारानुसार तांत्रिक शिक्षण संस्था	204	Technical Institutions by type of Institutions
5.14	शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील मंजूर केलेल्या जागा, प्रवेश क्षमता व उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या	206	Number of sanctioned seats, intake capacity and outturn of Government industrial training institutions
5.15	तांत्रिक संस्थांची त्यांच्या वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेश क्षमता, नाव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या	208	Number of Technical institutions, their intake capacity, enrolment, outturn and number of teachers by category of institutions
5.16	अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या	209	Intake in degree courses in Engineering by categories
5.17	अभियांत्रिकी, तंत्रशास्त्र व तंत्रनिकेतन महाविद्यालयाच्या अंतिम वर्षाच्या परीक्षेस बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या	210	Number of students appeared and passed in final year examinations of engineering, technical and polytechnic colleges

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
6. जनता संपर्क		MASS COMMUNICATION	
6.1	प्रमुख भाषांमधून प्रसिध्द झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांची संख्या	212	Number of newspapers, periodicals published in major languages
6.2	जिल्हावार छापखान्यांची संख्या	213	Number of printing presses by districts
6.3	छापखाने व निरनिराळ्या भाषातील नियतकालिके	214	Number of printing presses & No. of periodicals in different languages
6.4	प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके या विषयीची सांख्यिकी	220	Statistics of books and periodicals published
6.5	पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावार वर्गीकरण	221	Classification of books and periodicals according to languages
6.6	प्रसिध्द झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गवारी	222	Classification of books and periodicals published according to subjects
7. आरोग्य		HEALTH	
7.1	वैद्यकीय (विषम चिकित्सकीय) संस्थांची संख्या	224	Number of Medical (Allopathic) Institutions
7.2	आयुर्वेदिक, युनानी व होमियोपॅथिक संस्थांची संख्या	226	Number of Ayurvedic, Unani & Homeopathic Institutions
7.3	वैद्यकीय संस्थांमधील खाटांची संख्या	227	Number of beds in Medical Institutions
7.4	सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित संस्थांकडून मिळणा-या वैद्यकीय सुविधा	228	Medical facilities available through public and public aided institutions
8. कुटुंब कल्याण		FAMILY WELFARE	
8.1	कुटुंब कल्याण केंद्रांची / चिकित्सालयांची संख्या	230	Number of family welfare centres/clinics
8.2	महाराष्ट्रातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम	231	Family Welfare Programme in Maharashtra
8.3	कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या व त्यांचे कार्य	232	No. of family welfare centres operating and work done
9. समाज कल्याण सेवा		SOCIAL WELFARE SERVICES	
9.1	आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांना वितरित केलेल्या कर्ज व अनुदानाबाबत उद्देश व साधनानुसार माहिती	234	Loans and grants disbursed to economically weaker sections by purpose and sources
10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलिस, गुन्हे व न्याय)		SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIME AND JUDICIAL)	
10.1	महाराष्ट्र राज्यातील पोलिस ठाणी व पोलिसांची संख्या (रेल्वे धरुन व बृहन्मुंबई वगळून) १९९९	236	Police stations and police force in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai) 1999
10.2	महाराष्ट्र राज्यातील पोलिसांवरील खर्च व त्यांची संख्या १९९९	238	Cost and strength of Police in Maharashtra 1999
10.3	महाराष्ट्र राज्यात झालेले इंडियन पिनल कोडखाली दखलपात्र असलेले गुन्हे (गुन्ह्याचे प्रयत्न धरुन) १९९९-२०००	240	Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State 1999-2000
10.4	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे, भाग-१	242	Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-I
10.5	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे, भाग-२	244	Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-II
10.6	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे, भाग-१	246	Non-Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-I
10.7	बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे, भाग-२	248	Non-Cognizable crimes in Brihan Mumbai Part-II
10.8	बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई वगळून) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता	250	Property stolen and recovered in Brihan Mumbai and in Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai)

अनुक्रमणिका - चालू

CONTENTS-Contd.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
10.9	महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून) भाग-१ - १९९९	252	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai) Part-I-1999
10.10	महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून) भाग-२ - १९९९	256	Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railway but excluding Brihan Mumbai) Part-II-1999
10.11	अपील व मूळ अधिकारीता वापरणा-या न्यायालयीन अधिकारी-यांची संख्या	258	Number of judicial officers exercising appellate and original jurisdiction in Maharashtra State
10.12	महाराष्ट्र राज्यातील न्यायालयीन निर्णय दिलेली, नवीन आलेली व ज्यात दोषारोप करण्यात आले अशी प्रकरणे (मुंबई उच्च न्यायालयाच्या हद्दीतील)	259	Number of cases decided in and receipts and charges of the Court in the State of Maharashtra (territory subject to the High Court of Mumbai)
10.13	महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी न्यायालयात दाखल केलेल्या दिवाणी दाव्यांची संख्या, वर्णन व मूल्य	260	Number, description and value of civil suits instituted in the Civil Court in the State of Maharashtra
10.14	महाराष्ट्रातील मूळ शाखेच्या अधिकार क्षेत्रातील दिवाणी प्रकरणांच्या चौकशीचे सर्वसाधारण निकाल	262	General results of the trial of civil cases of original jurisdiction in Maharashtra
10.15	महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी अपिल न्यायालयाचा कारभार	263	Business of the Civil Appellate Courts in Maharashtra State
10.16	महाराष्ट्रातील विविध वर्गांच्या न्यायाधिकरणात चौकशी चालू असलेल्या फौजदारी प्रकरणांचे सर्वसाधारण निकाल	264	General results of trials of criminal cases in the tribunals of various classes in Maharashtra
10.17	महाराष्ट्र राज्यातील फौजदारी प्रकरणाबाबत अपिले व फेरतपासणीचे सर्वसाधारण निकाल	266	General results of appeals and revisions in criminal cases in Maharashtra State
10.18	महाराष्ट्र राज्यात नोंदलेले गुन्हे	268	Number of offences reported in Maharashtra State
10.19	फौजदारी गुन्ह्याच्या बाबतीत दिलेल्या शिक्षा	270	Punishments inflicted in criminal cases in Maharashtra
10.20	कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी	271	Prisoners confined in jails and subsidiary jails
10.21	कारागृहात दाखल केलेल्या व वर्षअखेरीस राहिलेल्या कैद्यांची लिंगानुसार संख्या व चालू वर्षात कैद केलेल्या कैद्यांची (न्यायिक कैदी फक्त) लिंग, वय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या	272	Number of convicts admitted and remained in jail at the close of the year by sex and convicts imprisoned during the year by sex, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only)
10.22	कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची लिंग, शिक्षेचे स्वरूप व शिक्षेची मुदत यानुसार, तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली असून पुन्हा कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या (न्यायिक कैदी फक्त)	273	Numbers of convicts admitted into jails by sex, nature and length of sentences and convicts admitted into the jails who has been previously convicted (for judicial convicts only)
10.23	तुरुंगामधील कैद्यांवर पहारा करणे व त्यांची देखभाल करणे यावरील खर्च	274	Expenditure on guarding and maintaining the prisoners in jails
11. राज्य उत्पन्न		STATE INCOME	
11.1	घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक	276	State Income and per capita state income at factor cost and their indices
11.2	घटक खर्चावर आधारित चालू किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न	277	Net State Domestic product at factor cost by sectors at current prices
11.3	घटक खर्चावर आधारित स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न	278	Net State Domestic product at factor cost by sectors at constant (1993-94) prices

अनुक्रमणिका - चालू

CONTENTS-Contd.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
11.4	घटक खर्चावर आधारित निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे व दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे चालू किंमतीनुसार व स्थिर (१९९३-९४च्या) किंमतीनुसार मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांक	279	Indices of Net State Domestic Product at Factor Cost by Major Sectors & Per Capita Net State Domestic Product at Current & Constant (1993-94) Prices
11.5	मागील वर्षाच्या तुलनेत निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या व निव्वळ राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या बदलाची टक्केवारी स्थिर (१९९३-९४च्या) किंमतीनुसार	280	Percentage change in Net State Domestic Product and Net National Income over the previous year at Constant (1993-94) Prices
11.6	स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार निवडक राज्यांचे दरडोई उत्पन्न	281	Per capita Income in selected State of India at constant (1993-94) prices
11.7	चालू किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्न	282	State Income by Industry of origin at current prices
11.8	चालू किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी	283	Percentage distribution of State Income by Industry of origin at current prices
11.9	स्थिर (१९९३-९४) किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्न	284	State Income by Industry of origin at constant (1993-94) prices
11.10	चालू किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी	285	Percentage distribution of State Income by Industry of origin at current prices
11.11	स्थिर (१९९३-९४) किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक	286	Indices of State Income by Industry of origin at constant (1993-94) prices
12. शेती			AGRICULTURE
12.1	जमिनीचा वापर	290	Land utilisation
12.2	प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन	292	Area and outturn of principal crops
12.3	जास्त उत्पादन देणा-या पिकांच्या प्रकारानुसार क्षेत्र व दर हेक्टरी सरासरी उत्पादन	300	Area and average yield per hectare of High Yielding Varieties of Crops
12.4	भारतातील प्रमुख पिकांचे राज्य व केंद्रशासित प्रदेशांतील सरासरी उत्पादन	302	Average yield of important crops in India by States and Union Territories
12.5	वहित धारण जमिनीच्या आकारमान गटानुसार वहित धारकांची संख्या व क्षेत्र (कृषी गणना १९९५-९६)	303	Number of Operational Holdings & Area according to Size Groups (Agriculture Census 1995-96)
12.6	धारण प्रकारानुसार एकूण वहित धारकांची संख्या व क्षेत्र (कृषी गणना १९९५-९६)	305	Number and Area of Operational Holdings by Tenure and by Size Groups (Agriculture Census 1995-96)
12.7	रासायनिक खतांचा वापर	306	Consumption of chemical fertilizers
12.8	शेतीची यंत्रे आणि अवजारे (पशु गणना-१९९७)	308	Agricultural machinery and implements (Livestock Census 1997)
12.9	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनाचे निर्देशांक	310	Index numbers of production of principal crops in Maharashtra State
12.10	मुख्य पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र	312	Districtwise area under major crops
12.11	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांखालील क्षेत्रांचे निर्देशांक	314	Index numbers of area of principal crops in Maharashtra State
12.12	महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनांचे निर्देशांक	316	Index numbers of average yield of principal crops in Maharashtra State
12.13	जिल्हावार बांधबंदिस्ती केलेली जमीन (१९९८-९९)	318	Area bounded in each district (1998-99)
12.14	वहितीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र (कृषी गणना-१९९५-९६)	319	Number of operational holdings and area operated (Agriculture Census 1995-96)

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
13. जलसिंचन		IRRIGATION	
13.1	सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र (१९९९-२०००)	322	Area irrigated by different sources of irrigation (1999-2000)
13.2	सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र व पिकांखालील स्थूल क्षेत्र (१९९९-२०००)	323	Gross area irrigated and gross cropped area (1999-2000)
13.3	विविध पिकांखालील सिंचित क्षेत्र (१९९९-२०००)	324	Irrigated area under different crops (1999-2000)
13.4	बागायती विहिरींची एकूण संख्या (१९९९-२०००)	326	Total number of irrigation wells (1999-2000)
13.5	निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र	327	Irrigation potential created and actual Irrigated area
14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय		ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING	
14.1	जिल्हावार पशुधनाची संख्या (पशुगणना-१९९७)	330	Livestock in each district (Livestock Census 1997)
14.2	पशुसंवर्धनासाठी पायाभूत सुविधा	334	Infrastructural facilities in Animal Husbandry
14.3	पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम	336	Work done by Veterinary Institutions
14.4	दुग्धशाळा आणि दूध शीतकरण केंद्राची संख्या व त्यांची क्षमता	338	No. of milk plants and milk chilling centres and their capacity
14.5	उपचार केलेल्या व खच्ची केलेल्या जनावरांची संख्या	340	Animals treated and castrated
14.6	पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या	344	Number of Veterinary Institutions
14.7	पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती	345	Miscellaneous statistics relating to animal husbandry
15. वनशास्त्र व लाकूडतोड		FORESTRY AND LOGGING	
15.1	मालकीनुसार वनक्षेत्र	348	Area under forest classified by ownership
15.2	प्रमुख वनोत्पादने आणि मूल्य	350	Quantity and Value of Major Forest Produce
15.3	आगी आणि गुरांपासून संरक्षित वनक्षेत्र	352	Forest area protected from fire and cattle grazing
15.4	महत्त्वाच्या जातींच्या झाडांच्या लागवडीचे क्षेत्र	352	Plantation of important species
15.5	वनांपासून महसूल व वनांवरील खर्च	353	Revenue from and expenditure on forests
15.6	निरनिराळ्या प्रकारच्या वनांखालील क्षेत्र	354	Area under different types of forests
16. मत्स्यव्यवसाय		FISHERIES	
16.1	मासळीच्या प्रकाराच्या गटानुसार पकडलेली व उतरविलेली मासळी	358	Fish catch and landings by group of species
16.2	पकडलेल्या मासळीचा वापर (सागरी व भूजल)	360	Disposition of Fish Catch (Marine and Inland)
16.3	खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे	361	Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish cured at different centres
16.4	मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती	362	Miscellaneous statistics relating to fisheries
16.5	सागरी मत्स्योत्पादन	363	Marine fish production
16.6	प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन	364	Varietywise marine fish production
16.7	निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी घाऊक किंमती (वार्षिक)	365	Average annual wholesale (Boatside) prices of marine fish of various varieties
16.8	मासळीच्या प्रमुख प्रकारच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मूल्यातील हिस्सा (टक्केवारी)	366	Percentage share of prominent varieties in total valuation of fish production

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
17. सहकार		CO-OPERATION	
17.1	सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	368	Selected Statistics of all Co-op. Societies
17.2	प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण	370	Co-operative Societies and Banks Classified by types
17.3	कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांचे कार्य	374	Operation of agricultural credit and multipurpose societies
17.4	बिगर कृषि पत संस्थांचे व्यवहार	376	Operation of Non-agricultural credit societies
17.5	महाराष्ट्र राज्य सहकारी कृषी व ग्रामीण विकास बँकेची निवडक सांख्यिकी	378	Selected Statistics of Maharashtra State Co-op. Agriculture and Rural Development Bank
17.6	मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी	379	Selected Statistics of Central Co-operative Banks
17.7	राज्य शिखर सहकारी पणन संघाची निवडक सांख्यिकी	380	Selected Statistics of Apex State Marketing Federation
17.8	मध्यवर्ती ग्राहक भांडारांची निवडक सांख्यिकी	381	Selected Statistics of Central consumers stores
17.9	मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	381	Selected Statistics of Labour Contract Societies
17.10	प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	382	Selected Statistics of Primary Housing Co-operative Societies
17.11	दुग्धशाळा व दूध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	383	Selected Statistics of Dairy and Milk supply Co-op. Societies
17.12	महाराष्ट्रातील महिला सहकारी संस्थांची वर्षनिहाय निवडक सांख्यिकी	383	Yearwise Selected Statistics of Women Co-operative Societies in the State
17.13	औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी	384	Selected Statistics of Industrial Co-op. Societies
17.14	कृषि व बिगर कृषि पत शिखर आणि मध्यवर्ती संस्थांचे व्यवहार	386	Operations of agricultural and Non-agricultural credit apex central institutions
17.15	सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार	388	Operations of Co-operative marketing societies
17.16	सहकारी उत्पादक संस्थांचे व्यवहार	390	Operations of Co-operative productive enterprises
17.17	इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार	392	Operations of other Co-operative societies
18. खाण व दगड खाणकाम		MINING AND QUARRYING	
18.1	खनिज उत्पादन, त्यांचे मूल्य व एकूण खाणी	396	Mineral production, its value and total mines
19. वस्तुनिर्माण		MANUFACTURING	
19.1	नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	400	Number of Registered Factories
19.2	वस्तुनिर्माण उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार	401	Production and employment of manufacturing industries
19.3	खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा	402	Amount of grants and loan disbursed to various Industries by Khadi and Village Industries Board
19.4	विकासित केलेल्या औद्योगिक वसाहती	403	Industrial Area Estates Developed
19.5	चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण	404	Distribution of working factories according to working strength

क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
19.6	३१ डिसेंबर २००० रोजी संपणा-या वर्षातील चालू कारखान्यांची व त्यातील सरासरी दैनिक कामगारांची प्रमुख उद्योग गटांनुसार संख्या	406	Number of working factories and average daily employment in major group of industries during the year ending 31st December 2000
19.7	महाराष्ट्रातील औद्योगिक उत्पादन	415	Industrial Production in Maharashtra
19.8	वार्षिक उद्योग पाहणी (गणना + गणनेतर)	416	Annual survey of industries (Census + Non-census)
20. वीज व ऊर्जा		ELECTRICITY AND POWER	
20.1	महाराष्ट्रातील विजेचा पुरवठा व वापर	418	Supply and Consumption of electricity in Maharashtra State
20.2	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची/गावांची संख्या	419	Number of Towns/Villages Electrified
20.3	उपयोगानुसार वीज शक्तीचा वापर	420	Consumption of Electricity power by uses
21. व्यापार		TRADE	
21.1	लोहमार्गाने व जलमार्गाने निवडक वस्तूंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात व निर्यात	422	Import and Export of selected commodities by rail and water
21.2	मुंबई बंदरात आयात झालेला व मुंबई बंदरातून निर्यात झालेला माल	423	Imports into Mumbai port and Exports from Mumbai port
22. परिवहन		TRANSPORT	
22.1	महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय नोंद केलेली मोटार वाहने	428	Number of Motor Vehicles Registered by District in the State
22.2	निरनिराळ्या विभागांच्या देखभाली खालील रस्ते	430	Roads maintained by various Authorities in the State
22.3	वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या	432	Number of accidents by type of vehicles
22.4	राज्यमार्ग परिवहन महामंडळाच्या वाणिज्यिक विभागाची एकूण प्रगती	434	Progress of Maharashtra State Road Transport Corporation Commercial Wing
22.5	प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण	435	Districtwise Road length classified by categories
22.6	३१ मार्च २००१ रोजीची राज्यातील लोहमार्गाची लांबी	436	Railway's route length as on 31st March 2001 in the State
22.7	वर्गवारीनुसार रस्त्याची लांबी	437	Road length according to different classes
22.8	पृष्ठभागाच्या प्रकारानुसार रस्त्यांची लांबी	438	Road length according to surface type
22.9	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती	439	Operation of Maharashtra State Road Transport Corporation
22.10	मुंबई गोदीत असलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या वाफेवरच्या आणि सुसज्ज (शासकीय किंवा व्यापारी) जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन	440	Number and Tonnage of steam and square rigged vessels (Government and Merchant) which entered the Mumbai docks or were berthed at the harbour walls
22.11	मुंबई येथील मेरीवेदर व ह्युजेस गोदीत दुरुस्तीसाठी आलेल्या जहाजांची संख्या व वजन	440	Number and Tonnage of vessels docked in Mere Weather and Huges dry docks in Mumbai
22.12	मुंबई बंदरातून येणा-या व जाणा-या प्रवाशांची वाहतूक (शिडाच्या जहाजातून आणि बंदरावरील नावेतून होणारी प्रवासी वाहतूक वगळून)	441	Number of passengers arrived and departed from Mumbai port (exclusive of passengers carried by sailing vessels and harbour ferries)
22.13	महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरातून होणारी प्रवाशांची वाहतूक	443	Passengers Traffic at the minor ports of Maharashtra State
22.14	महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातून हाताळलेला (आयात व निर्यात) माल	444	Cargo (imports and exports) handled at minor ports of Maharashtra State
22.15	निरनिराळ्या विमानतळांवरून होणारी प्रवासी व माल वाहतूक	445	Passengers and freight traffic originating at various airports

अनुक्रमणिका - चालू

CONTENTS-Contd.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
22.16	वाणिज्यिक वाहनांच्या दैनिक सरासरी वाहतूक सघनतेनुसार रस्ते लांबी (वर्गवार विभागणी)	446	Road length according to daily average of the traffic intensity (classwise) of commercial vehicles
23. पणन व साठवणूक			
23.1	जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या	448	Number of regulated markets by districts
23.2	गोदामांची संख्या व साठवणूक क्षमता	449	Number and capacity of storage units
23.3	शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता	450	Number and capacity of State owned warehouses
23.4	निवडक वस्तूंची संस्थांद्वारे वसुली	452	Procurement of selected commodities by agencies
23.5	अधिकृत शिधावाटप दुकाने	454	No. of authorised Fair Price Shops
24. संपर्क साधने			
24.1	टपाल व तार घरे	456	No of Postal Institutions
25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक			
25.1	मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक	458	Foreign Tourists disembarking at Mumbai
25.2	उड्डाण क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या	460	Number of flying clubs, Planes and persons trained
26. कामगार व सेवायोजन			
26.1	दुकाने, व्यापारी संस्था व त्यातील कामगार	462	Number of commercial establishments, shops and workers employed
26.2	सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या	463	Number of Registered working factories and average daily workers employed categorywise in public sector
26.3	खाजगी क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या	464	Number of Registered working factories and average daily workers employed categorywise in private sector
26.4	माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जातीच्या कर्मचा-यांचे वर्षवार अभिवेदन	466	Yearwise representation of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-Servicemen
26.5	रोजगार व स्वयंरोजगार केंद्रानुसार नोंदणी झालेल्या अर्जदारांची, नोकरी मिळालेल्यांची व जाहीर झालेल्या रिकाम्या जागांची संख्या	467	Registration, placings and vacancies notified by Employment and self-employment Guidance Centres
26.6	उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार	468	Industrywise Employment
26.7	खाणी/मळे/बंदरे इत्यादी मधील रोजगार	469	Employment in Mines/Plantation/Harbours, Ports, etc.
26.8	खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार	470	Estimated Employment in Private and Public Sector
26.9	राज्य लोक सेवा आयोगाद्वारे जाहिरात दिलेल्या पदांची व शिफारस केलेल्या उमेदवारांची संख्या	471	Number of Posts advertised and candidates recommended by the State Public Service Commission
26.10	महाराष्ट्रातील औद्योगिक दुखापतीची संख्या	472	Industrial Injuries in Maharashtra State
26.11	अपघात झालेल्या कामगारांची संख्या व त्यांना भरपाईपोटी दिलेली रक्कम	473	Number of workers who were involved in accidents and compensation paid to them
26.12	उद्योगानुसार संप व टाळेबंदीची संख्या	474	Industrywise Number of strikes and lockouts
26.13	औद्योगिक तंटे	475	Industrial disputes

अनुक्रमणिका - चालू

CONTENTS-Contd.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
26.14	सभासद संख्येनुसार कामगार संघटना	476	Distribution of Trade Unions according to their membership size
26.15	शेतमजूर आणि कुशल कामगार यांना मिळणारे वेतन (१९९९-२०००)	477	Wages paid to Agricultural and skilled labourers for the year (1999-2000)
26.16	कारखान्यांत काम करणा-या स्त्रियांची संख्या व त्यांना दिलेले प्रसूतीविषयक फायदे	478	Yearwise number of female workers employed in factories and maternity benefits given
26.17	सुती कापड उद्योग व यंत्रोत्पादक कारखान्यांतील निवडक केंद्रांतील गैरहजेरी	479	Absenteeism in Cotton Textiles and Engineering industries at selected centres
26.18	श्रमिक नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ खालील प्रकरणे	481	Cases decided under Workmen's Compensation Act, 1923
26.19	नोंदणीकृत कामगार संघटनांची संख्या, सभासद संख्या, उत्पन्न, खर्च व निधी	482	Number of Registered Trade Unions and Membership, income, expenditure and funds
26.20	महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय, जिल्हा परिषद व नगरपरिषद कार्यालयांतील कर्मचा-यांची संख्या	483	No. of Employees in State Government, Zilla Parishad and Municipal Council Offices in Maharashtra State
26.21	राज्य शासकीय, जिल्हा परिषद व नगरपरिषद कार्यालयांतील जिल्हावार स्त्री-पुरुष कर्मचारी (रिक्त पदे वगळून)	484	Districtwise No. of employees by sex in State Government, Zilla Parishads and Municipal Councils (Excluding vacant posts)
26.22	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार राज्य शासकीय कर्मचारी (कर्मचारी गणना - २०००)	485	Districtwise and Classwise State Government employees (Census of Employees-2000)
26.23	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार जिल्हा परिषद कर्मचारी (कर्मचारी गणना - २०००)	486	Districtwise and Classwise Zilla Parishad employees (Census of Employees-2000)
26.24	पदांच्या वर्गानुसार जिल्हावार नगरपरिषद कर्मचारी (कर्मचारी गणना - २०००)	487	Districtwise and classwise Municipal Council employees (Census of Employees-2000)
27. बँका		BANKING	
27.1	जिल्हानिहाय व्यापारी बँकांची कार्यालये	490	Districtwise Commercial Banking Offices
27.2	लोकसंख्येच्या गटानुसार व्यापारी बँक कार्यालयांचे वर्गीकरण	505	Commercial Banking Offices classified according to population range
27.3	वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या पतपुरवठ्याचे व्यवसायानुसार जिल्हावार वर्गीकरण	506	Districtwise and occupationwise classification of outstanding credit of Scheduled Commercial Banks
27.4	मार्च २००१ अखेर राज्यवार वर्गीकृत व्यापारी बँकांच्या ठेवी आणि कर्जे	514	Deposit and advances of Scheduled Commercial Banks by State for March ending 2001
27.5	वर्गीकृत, अवर्गीकृत व सहकारी बँकांच्या कार्यालयांची संख्या (३१ मार्च २००१ रोजी)	518	Number of Offices of Scheduled, Non-scheduled and Co-operative Banks (As on 31st March 2001)
28. लोकवित्त		PUBLIC FINANCE	
28.1	महाराष्ट्र शासनाचा एकूण महसूल	520	Total Revenue of Maharashtra Government
28.2	महसुली लेख्यातून केलेला खर्च	521	Expenditure from Revenue Accounts
28.3	भांडवली अर्थसंकल्प	522	Capital Budget
28.4	एकूण अर्थसंकल्पीय स्थिती	523	Overall Budgetary Position

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
28.5	एकूण खर्चाची निरनिराळ्या उद्देशानुसार टक्केवारी	524	Percentage distribution of total expenditure into different purpose categories
28.6	आर्थिक वर्गीकरणानुसार शासनाच्या खर्चाची टक्केवारी	525	Percentage distribution of Government expenditure according to economic classification
28.7	वस्तूनुसार अबकारी महसूल	526	Excise Revenue by Commodities
28.8	निव्वळ उत्पन्न गटाप्रमाणे आय विवरणांची संख्या व निव्वळ उत्पन्न (१९९८-९९)	527	Number of Returns & Net Income by range of Net Income (1998-99)
28.9	कर उत्पन्न गटानुसार कर मागणी व कर दात्यांच्या विवरणानुसार उत्पन्न (१९९८-९९)	528	Number of Returns, Income Returns, Tax payable by status and Returned Income range (1998-99)
28.10	उत्पन्नाच्या साधनानुसार विवरणांची संख्या, एकूण उत्पन्न व एकूण कर (१९९८-९९)	530	Number of Returns Gross Income and Gross Tax by source of Income (1998-99)
28.11	कपात/सुटीच्या प्रकारानुसार कपात/सूट किंवा सवलत (१९९८-९९)	531	Deductions/rebates and relief by nature of deducton/ rebate (1998-99)
28.12	राज्यातील अल्पबचत योजना	532	Small Savings Scheme in the State
28.13	महाराष्ट्र राज्याच्या महसुली जमेचे विवरणपत्र	533	Statement of Revenue Receipts of Maharashtra State
28.14	महाराष्ट्र राज्याच्या महसुली खर्चाचे विवरणपत्र	536	Statement of Revenue expenditure of Maharashtra State
28.15	महसुली व भांडवली लेखांवरील जमा व खर्च	541	Receipts and expenditure on revenue and capital accounts
28.16	प्रशासकीय विभागांचे उत्पन्न व खर्च लेखा	542	Income and outlay account of Administrative Departments
28.17	शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा उत्पादन लेखा	544	Production account of departmental enterprises
28.18	सर्वसाधारण शासनाचा भांडवली वित्तीय लेखा	546	Capital finance account of General Government
28.19	वस्तू, सेवा व हस्तांतरित रकमा यांचे व्यवहार-राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा	548	Transactions in goods and services and transfers-- Capital accounts of Government administration and departmental commercial undertakings
28.20	शासनाच्या वित्तीय संपत्तीतील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा	550	Changes in financial assets : Capital account of Government Administration and departmental commercial undertakings
28.21	शासनाच्या वित्तीय दायित्वातील बदल : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा	550	Changes in financial liabilities : Capital account of Government Administration and departmental commercial undertakings
28.22	रोख रकमा व भांडवल यांचा तालमेळ : राज्य प्रशासनाचा व शासनाच्या वाणिज्यिक उपक्रमांचा भांडवली लेखा	552	Cash and capital reconciliation : account of Government Administration and departmental commercial undertakings
29. किंमती आणि निर्देशांक		PRICES AND INIDICES	
29.1	मुंबई बाजारातील काही शेती व इतर आवश्यक वस्तूंच्या घाऊक किंमती	556	Wholesale prices of certain agricultural and other essential commodities at Mumbai market
29.2	वस्तूंचा गट व उपगटवार अखिल भारतीय घाऊक किंमतीचा निर्देशांक	560	All India index numbers of wholesale prices by groups and sub-groups of commodities
29.3	राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	562	Consumer price index numbers for the working classes of selected centres in the State
29.4	नागरी श्रमिकेतर कर्मचा-यांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	572	Consumer price index numbers for urban non- manual employees
29.5	राज्यातील निवडक केंद्रांमधील कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	573	Consumer price index numbers for the working class at selected centres in the State

अनुक्रमणिका - चालू

CONTENTS-Contd.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
29.6	निवडक केंद्रांचे नागरी श्रमिकेतर कर्मचा-यांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	574	Consumer price index numbers for urban non-manual employees for selected centres
29.7	औद्योगिक कामगारांकरिता अखिल भारतीय ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	574	All India Consumer price index numbers for industrial workers
29.8	महाराष्ट्र राज्यातील निवडक केंद्रातील महत्वाच्या शेती मालाच्या घाऊक किंमती	575	Wholesale prices of certain important agricultural commodities at selected centres in Maharashtra State
29.9	सोने व चांदी यांच्या मुंबई बाजारातील किंमती	580	Prices of gold and silver in Mumbai market
29.10	महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक	581	Consumer price index numbers for agricultural labourers in Maharashtra
29.11	महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील किरकोळ किंमतींचा गटवार निर्देशांक	582	Retail price index numbers for urban Maharashtra by groups of commodities
29.12	महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील किरकोळ किंमतींचा गटवार निर्देशांक	583	Retail price index numbers for rural Maharashtra by groups of commodities
30. पंचवार्षिक योजना		FIVE-YEAR PLAN	
30.1	पंचवार्षिक व वार्षिक योजनेतील खर्च	586	Expenditure under five-year and annual plans
30.2	राज्य/केंद्रशासित प्रदेशांची पहिल्या (१९५१-५६) ते नवव्या पंचवार्षिक (१९९७-२००२) योजनेतील दरडोई प्रस्तावित तरतूद /खर्च	589	Per capita plan outlay/expenditure of states/UTs from first (1951-56) to Ninth Five Year Plan (1997-2002)
30.3	राज्य योजना व केंद्र पुरस्कृत योजना	601	State plan and centrally sponsored programmes
31. संयुक्त भांडवली संस्था		JOINT STOCK COMPANIES	
31.1	कार्यरत, नवीन नोंदणी झालेल्या व निर्धारित संस्था	604	Companies at work newly registered and liquidated
31.2	संयुक्त भांडवली संस्थांची संख्या	605	Number of Joint stock companies
32. सार्वजनिक अंगीकृत		PUBLIC UNDERTAKINGS	
32.1	महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळाकडून कारखान्यांना दिलेले कर्ज व कारखान्यांची संख्या	608	No. of Units and Amount of loan advanced by Maharashtra State Financial Corporations to industries
32.2	गृहनिर्माण विकास मंडळास मिळालेले कर्ज व बांधलेली घरे	609	Loans received and houses constructed by the Housing Development Board
32.3	महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाची निवडक साध्यविषयक सांख्यिकी	612	Statistics relating to selected achievements of Maharashtra Agro-Industries Development Corporation
33. सार्वजनिक प्रशासन व निवडणूक सांख्यिकी		PUBLIC ADMINISTRATION AND ELECTORAL STATISTICS	
33.1	जिल्हा परिषदांचे क्षेत्र, लोकसंख्या, सभासद आणि उत्पन्न व खर्च	617	Area, population, membership, income and expenditure of Zilla Parishads
33.2	जिल्हा परिषदांचे प्रमुख शीर्षानुसार उत्पन्न	618	Income of Zilla Parishads by Major Heads
33.3	जिल्हा परिषदांचा प्रमुख शीर्षानुसार खर्च	619	Expenditure of Zilla Parishads by Major Heads
33.4	जिल्हातील ग्रामपंचायती व पंचायत समित्यांची संख्या	620	Number of Gram Panchayats and Panchayat Samities by Districts

अनुक्रमणिका - चालू

CONTENTS-Contd.

तक्ता क्रमांक Table No. (1)	विषय (2)	पृष्ठ क्रमांक Page No. (3)	Subject (2)
33.5	लोकसभेची व विधानसभेची मतदार संख्या-१९९९	621	Number of electorals for Lok Sabha and Vidhan Sabha-1999
33.6	लोकसभेच्या व विधानसभेच्या जिल्हावार एकूण जागा	622	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats by Districts
33.7	विधानसभा १९९९ च्या निवडणुकीत झालेले मतदान, मतांचे शेकडा प्रमाण व पक्षानुसार जिंकलेल्या जागा	624	Election to the Vidhan Sabha 1999 votes polled, percentage of votes polled and seats won according to parties
33.8	लोकसभा व विधानसभा १९९९ मधील निवडणुकीत झालेले मतदान	630	No. of votes polled in the latest Lok Sabha and Vidhan Sabha Elections of 1999
33.9	भारतातील विधानसभा व लोकसभेच्या जागा-१९९९	631	Number of Lok Sabha and Vidhan Sabha seats in India-1999
33.10	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च	632	Income and expenditure of Village Panchayat
33.11A	जिल्हानिहाय नगरपरिषदा, कटकमंडळे व महानगरपालिका यांचे उत्पन्न	634	Districtwise income of Municipal Councils, Cantonment Boards and Municipal Corporations
33.11B	नगरपरिषदा, कटकमंडळे आणि महानगरपालिका यांचे उत्पन्न	636	Income of Municipal Councils, Cantonment Boards and Municipal Corporations
33.12A	जिल्हानिहाय नगरपरिषदा, कटकमंडळे व महानगरपालिकांचे खर्च	650	Districtwise Expenditure of Municipal Councils, Cantonment Boards & Corporations
33.12B	नगरपरिषदा, कटकमंडळे आणि महानगरपालिकांचे खर्च	652	Expenditure of Municipal Councils, Cantonment Boards and Corporations
34. संकीर्ण		MISCELLANEOUS	
34.1	रेडक्रॉस संस्थांची जिल्हानिहाय शाखा, सभासद व प्रथमोपचार स्वयंसेवक संस्था (१९९४-९५)	668	Red-Cross branches, their membership and First Aid posts by districts (1994-95)
34.2	रेडक्रॉस संस्थांचे जिल्हावार उत्पन्न व खर्च (१९९४-९५)	669	Income and expenditure of Red-Cross Societies by district (1994-95)
34.3	महाराष्ट्रातील विश्रामघामे, विश्राम गृहे व कक्ष संख्या	670	Number of Rest Houses and Dak Bangalows by district
34.4	बिगर शेतकी आस्थापनांची संख्या व त्यातील रोजगार (चौथी आर्थिक गणना, १९९८)	671	Number of non-agricultural Establishments and Employment (Fourth Economic Census, 1998)
34.5	मुंबई सावकार नियंत्रण कायदा, १९४६ खाली दिलेल्या अनुज्ञप्तीची जिल्हावार संख्या	672	Number of licences granted in each district under the Mumbai Money-Lenders Act, 1946
34.6	जिल्हावार अनुज्ञप्तीधारक सावकारांच्या व्यवहाराची माहिती	673	Transactions of licensed money-lenders in each district
34.7	भारतीय रिझर्व्ह बँकेसंबंधी आर्थिक आकडेवारी	674	Financial statistics relating to the Reserve Bank of India
34.8	नोंदलेल्या दस्तऐवजांची संख्या, वर्णन व हस्तांतरित केलेल्या मिळकतीचे मूल्य	676	Number and description of registered documents and value of property transferred
34.9	महाराष्ट्र राज्यातील नोंदलेल्या विवाहांची संख्या	677	Number of marriages registered in the State of Maharashtra

महाराष्ट्रातील जिल्ह्यांच्या पुनर्रचनेविषयी टिप्पणी

परभजी व भंडारा या जिल्ह्यांची पुनर्रचना करून अजुने “हिंगोली” व “जोंदिया” हे दोन नवे जिल्हे दिऑंज १ मे, १९९९ पासून निर्माज करज्यात आले आहेत.

नवनिर्मित जिल्ह्यांची आकडेवारी ज्या बाबतीत उपलब्ध झाली त्याबाबतीत ती या पुस्तिकेत वेगळी दाखविण्यात आलेली आहे.

Note on Reorganisation of Districts in Maharashtra

Two new districts “Hingoli” and “Gondia” have been created, with effect from 1st May, 1999 by reorganising then existing districts of Parbhani and Bhandara respectively.

The data for the newly created districts wherever available is reported separately in this issue.

प्रास्ताविक

०.१ महाराष्ट्र राज्य १९६० मध्ये स्थापन झाल्यापासून “राज्य सांख्यिकी गोषवारा” हे प्रकाशन प्रकाशित करण्यात येते. त्या मालिकेतील हा एकतिसावा अंक आहे. हा गोषवारा प्रसिध्द करण्याचा हेतू हा की, त्यामुळे राज्यातील शक्य तितक्या जास्तीत जास्त सार्वजनिक व आर्थिक बाबींच्या पार्श्वभूमीवरील आकडेवारी उपलब्ध व्हावी जेणेकरून हा गोषवारा फक्त संदर्भ पुस्तिका म्हणूनच उपयुक्त नसून संशोधनाकरिता, नियोजनाकरिता राज्याच्या सामाजिक व आर्थिक बाबींचा अभ्यास करण्याच्या दृष्टीनेही तो उपयुक्त ठरेल. यामध्ये देण्यात आलेली जास्तीत जास्त माहिती शक्यतो जिल्हानिहाय असून त्यामुळे जिल्ह्यांची तुलना करणे शक्य होईल. तसेच ह्यात दिलेल्या काही सामाजिक व आर्थिक क्षेत्रातील निरनिराळ्या वर्षांच्या आकडेवारीच्या मालिकेवरून त्या त्या क्षेत्रातील झालेले बदल अभ्यासण्यास मदत होईल.

०.२ प्रकाशित होणारा हा अंक २०००-०१ वर्षाचा असून त्यातील अधिकांश माहिती शक्य तेवढी २०००-०१ वर्षाची आहे. २०००-०१ ची माहिती उपलब्ध नसल्यास उपलब्ध असलेल्या अद्ययावत वर्षाची माहिती देण्यात आलेली आहे. त्याचप्रमाणे २०००-०१ वर्षापर्यंतच्या वर्षवार माहितीची मालिका ह्यात दिलेली आहे. ह्या गोषवा-यात प्रस्तुत केलेली माहिती मूलतः राज्य सरकार व केंद्र सरकारच्या विविध विभागांत तसेच स्थानिक संस्थांत संकलित करण्यात येते. हे विभाग अशी माहिती तयार करून अलिकडील वर्षासाठी अस्थायी माहिती उपलब्ध करून देतात व नंतर ही अस्थायी माहिती अंतिम करण्यात येते. तेव्हा पूर्वी दिलेल्या माहितीपेक्षा ह्या अंतिम माहितीत थोडाफार फरक आढळतो, ह्या कारणामुळे ह्या गोषवा-यात प्रकाशित झालेली माहिती संचालनालयाच्या इतर प्रकाशनांतील (उदा. महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी, महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी) किंवा ह्यापूर्वी प्रकाशित झालेले सांख्यिकी गोषवा-यांचे अंक ह्यात प्रकाशित झालेल्या माहितीशी जुळते असे नाही.

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र

०.३ ही माहिती दोन भागांत विभागली आहे. पहिल्या भागात राज्याविषयी सर्वसाधारण माहिती दिली आहे. दुस-या भागामध्ये लोकसंख्या, कृषि इत्यादी विविध विषयांवरील आकडेवारी देण्यात आली आहे. प्रत्येक बाबीसमोर महाराष्ट्र आणि भारत यांची आकडेवारी कोणत्या वर्षाची आहे हे नमूद करण्यात आले आहे. काही बाबतीत हा काळ एकच नसतो. त्यावेळी भारतासाठी अद्ययावत उपलब्ध असलेल्या वर्षाची/काळाची आकडेवारी देण्यात येऊन तुलनात्मक अभ्यासासाठी महाराष्ट्राची त्याच वर्षाची / काळाची आकडेवारी देण्यात आली आहे. तसेच ह्यात टक्केवारीने देशातील आकडेवारीत महाराष्ट्राचा किती हिस्सा आहे हेही दर्शविले आहे.

०.४ बाब क्रमांक ५.१ मध्ये दिलेल्या कारखाने आणि रोजगारविषयक माहितीमध्ये संरक्षणविषयक कारखाने समाविष्ट आहेत. बाब क्रमांक ९.२ मध्ये दर १०० चौ. किलोमीटरमागे दिलेली रस्त्यांची लांबीविषयक माहिती भारत सरकारच्या वाहतूक आणि जहाज खात्याकडून पुरविली गेली आहे. बाब क्रमांक १० मध्ये दाखविण्यात आलेले अंदाजित राज्य उत्पन्न आणि राष्ट्रीय उत्पन्न सुधारित मालिकेनुसार दाखविले आहे. भारताकरिता अंदाजित राष्ट्रीय उत्पन्न आणि एकूण निव्वळ देशांतर्गत उत्पन्नसुध्दा दिलेले आहे.

INTRODUCTORY

0.1 This is the Thirty First issue of the Statistical Abstract of Maharashtra State which is being published since the formation of state in 1960. The purpose of publishing this Abstract is to present background statistical material on as many socio-economic characteristics of the State as is possible so that the Abstract may prove useful not only as a reference book but also for research, planning or further socio-economic studies about the State. The information is, to the extent feasible, presented districtwise for interdistrict comparison. Some social and economic statistics are presented over a series of years to study changes in these fields.

0.2 The present issue relates to the year 2000-01 and the detailed data are published for the year 2000-01 wherever such data were available. Wherever data for 2000-01 were not available, the data for latest available year are given. Also, yearly series up to the year 2000-01 are presented. The statistical data presented in this Abstract are initially compiled by various departments of the State Government, Government of India, Local Bodies, etc. These departments usually prepare and release provisional figures for recent years. These provisional figures are in the process of finalisation and ultimately when they are finalised, they are slightly different from the provisional figures released earlier. For this reason, the data published in the other publications of this Directorate, viz., “Handbook of Basic Statistics of Maharashtra State”, “Economic Survey of Maharashtra” or the earlier issue of the Statistical Abstract may not exactly tally with those published in this Abstract.

MAHARASHTRA AT A GLANCE

0.3. This table is divided into two parts. In the first part, some general particulars about the State are given. In the second part, the statistics on various subjects, such as population, agriculture, etc. are presented along with the corresponding figures relating to the country. In some cases where the period to which the figures concerning Maharashtra and India, respectively relate, is not identical, the data for latest available year for India is shown and comparison of Maharashtra with India is made with reference to this period. The statement also gives percentage share of Maharashtra with the figures relating to the country.

0.4. The information regarding factories and employment shown against item 5.1 is inclusive of defence factories. Road length per 100 Sq. km.. of area shown against item 9.2 is quoted from the information supplied by the Ministry of Transport and Shipping. The estimates of State Income and National Income given against item No. 10 are according to revised series. For India, estimate of National Income and Net National Domestic Product is shown.

सारांश तक्ते

०.५. सारांशविषयक तक्त्यात काही महत्त्वाच्या विषयांवरील माहिती दिलेली आहे. यातील माहिती १९६०-६१ ह्या वर्षासाठी व त्यानंतर संदर्भ वर्षापर्यंत दर दहा वर्षांच्या अंतराने देण्यात आली आहे.

०.६. यापुढे सांख्यिकीय माहितीचे विषयवार तक्ते दिले आहेत. या तक्त्यात जिल्हावार माहिती दिलेली आहे. केंद्रीय सांख्यिकीय संघटनेने सुचवल्याप्रमाणे विषयाची व त्याखालील तक्त्यांची मांडणी करण्यात आली आहे.

SUMMARUY TABLES

0.5 Summary tables of some important topics have been presented here. The data are presented in the form of series for 1960-61 and thereafter at an interval of ten years till the year of referenence.

0.6. Statistical tables on various subjects are presented thereafter. Districtwise data are depicted in these tables. The tables are grouped under various subjects and are arranged as per recommendations made by the Central Statistical Organisation.

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र / MAHARASHTRA STATE AT A GLANCE

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	बाब (2)	परिमाण (3)	माहिती Particulars (4)	Unit (3)	Item (2)
	भौगोलिक स्थान—				Location
1	उत्तर अक्षांश	अंश	15.45 to 22.00	Degree	North latitude
	पूर्व रेखांश	..	72.45 to 80.45	Degree	East longitude
2	विभाग	संख्या	6	Number	Divisions
3	जिल्हे	..	35	Do.	Districts
4	तालुके	..	353	Do.	Talukas
5	शहरे / शहर संकुले	..	378	Do.	Cities and Towns
6	एक लाख लोकसंख्येहून अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे	..	33	Do.	Cities having more than one lakh Population
7	गावे (i) वस्ती असलेली	..	41,095	Do.	villages—(i) Inhabited
	(ii) वस्ती नसलेली	..	2,616	Do.	(ii) Uninhabited
8	क्षेत्रफळ	चौ. कि. मी.	3,07,713	Sq. Km.	Area
9	किना-याची लांबी	किलोमीटर	720	Kilometres	Length of the coast-line
10	शेती—(२०००-०१)				Agriculture—(2000-01)
	पेरणी/लावणी केलेले निव्वळ कसलेले क्षेत्र	हजार हेक्टर	17,691	Thousand Hectares	Net area sown
	लागवडीखालील स्थूल क्षेत्र	..	22,351	Do.	Gross cropped area
	सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र	..	3,858	Do.	Gross irrigated area
11	एकूण पशूधन (१९९७)	हजार	39,638	Thousand No	Total Live stock (1997)
12	एकूण वनव्याप्त क्षेत्र (२०००-०१)*	चौ. कि. मी.	61,939	Sq. Km.	Total forest area (2000-01)*
13	कारखाने—(२००१)*				Factories— (2001)
	चालू कारखाने	संख्या	28,399	Number.	Working factories
	कामगारांची दैनिक सरासरी	हजार	1,249	Thousand	Average daily number of workers
14	वीज—(२०००-०१)				Electricity—(2000-01)
	विजेचा एकूण वापर	दशलक्ष कि. वॅ.	47,289	Million Kwh.	Total Electricity consumed
15	राज्य उत्पन्न—(२०००-०१)				State Income—(2000-01)
	(i) चालू किंमतीनुसार निव्वळ उत्पन्न	कोटी रुपये	2,27,893 ⁺	Rs. Crore	Net Income at Current Prices
	(ii) चालू किंमतीनुसार दरडोई निव्वळ उत्पन्न	रुपये	23,726 ⁺	Rs. Crore	Per capita net income at Current Prices
16	रस्त्यांची लांबी —(३१-३-२००१)				Road length—(31-3-2001)
	(i) एकूण	कि. मी.	2,16,946	Kilometres	Total
	(ii) पृष्ठांकित	कि. मी.	1,81,619	Kilometres	Surfaced

+ प्राथमिक अंदाज / Preliminary estimates

* अस्थायी / Provisional

भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब	परिमाण	महाराष्ट्र Maharashtra	भारत India	महाराष्ट्राची भारताशी तुलना (टक्केवारी) Comparison of Maharashtra with India (Percentage)	Unit	Item	
(1)	(2)	(3)	(5)	(6)	(3)	(2)		
1.	लोकसंख्या (२००१ ची जनगणना)*						Population (2001 Census)*	
1.1	(अ) ग्रामीण लोकसंख्या (ब) ग्रामीण लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	हजार टक्के	55,778 57.57	74,2491 72.18	7.5 ..	Thousand Percentage	(a) Rural Population (b) Percentage of rural population to total population
1.2	(अ) नागरी लोकसंख्या (ब) नागरी लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	हजार टक्के	41,101 42.43	2,86,120 25.82	14.3 ..	Thousand Percentage	(a) Urban Population. (b) Percentage of Urban population total population
1.3	(अ) एकूण लोकसंख्या (१) पुरुष (२) स्त्रिया	हजार हजार हजार	96,879 50,401 46,478	10,28,610 5,32,157 4,96,454	9.4 9.5 9.4	Thousand Do. Do.	(a) Total Population (i) Male (ii) Female
1.4	अनुसूचित जाती (अ) एकूण लोकसंख्या (ब) वरील लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	हजार टक्के	9,882 10.2	1,66,636 16.2	5.9 ..	Thousand Percentage	Scheduled Castes (a) Total Population (b) Percentage of above * population to total population
1.5	अनुसूचित जमाती (अ) एकूण लोकसंख्या (ब) वरील लोकसंख्येचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण	हजार टक्के	8,577 8.9	84,326 8.2	10.2 ..	Thousand Percentage	Scheduled Tribes (a) Total Population (b) Percentage of above * population to total population
1.6	(अ) एकूण मुख्यतः काम करणारे (ब) एकूण मुख्यतः काम करणा-यांचे * एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण...	हजार टक्के	3,474 35.9	3,13,005 30.4	11.1 ..	Thousand Percentage	(a) Total Main Workers (b) Percentage of total main workers to total population
1.7	(अ) सीमांतिक काम करणारे (ब) सीमांतिक काम करणा-यांचे * एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण...	हजार टक्के	6,425 6.6	89,230 8.8	7.2 ..	Thousand Percentage	(a) Marginal workers (b) Percentage of marginal workers to total population
1.8	(अ) एकूण काम न करणारे (ब) एकूण काम न करणा-यांचे एकूण लोकसंख्येशी शेकडा प्रमाण...	हजार टक्के	55,705 57.5	6,26,376 60.8	8.9 ..	Thousand Percentage	(a) Total non-workers (b) Percentage of total non-workers to total population
1.9	लोकसंख्येची घनता	..	दर चौरस कि.मी. मागे लोकसंख्या	315	324	..	Persons per sq. km.	Density of population
1.10	साक्षरतेचे प्रमाण— (१) पुरुष (२) स्त्रिया (३) एकूण	टक्के टक्के टक्के	85.97 67.03 76.88	75.26 53.67 64.83	Percentage Percentage Percentage	Literacy proportion (i) Male (ii) Female (iii) Persons
1.11	स्त्री-पुरुष प्रमाण	..	दर १,००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या	922	933	..	Females per 1,000 males.	Sex ratio
1.12	१९९१-२००१ मध्ये झालेली टक्के शेकडा वाढ	..	टक्के	22.73	22.66	..	Percentage	Percentage growth of population during 1991-2001

* मणिपूर राज्यातील सेनापती जिल्ह्यातील माओ-मारम, पाओमाटा आणि पुरुल हे उपविभाग वगळून / Excludes Mao-Maram, Paomata and Purul sub divisions of Senapati district of Manipur

भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)	
2. * शेती (२०००-०१)				* Agriculture (1999-2000)				
2.1	कसलेले निव्वळ क्षेत्र	..	हजार हेक्टर	17,636	1,41,079	12.5	Thousand Hectares	Net area sown
2.2	कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	..	टक्के	57.34	46.09	..	Percentage	Percentage of net area sown to geographical area
2.3	लागवडीखालील स्थूल क्षेत्र	..	हजार हेक्टर	22,256	1,86,356	11.9	Thousand Hectares	Gross cropped area
2.4	सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र	..	हजार हेक्टर	3,873	74,286	5.2	..	Gross irrigated area
2.5	सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्राची लागवडी खालील स्थूल क्षेत्राशी टक्केवारी.	18.11	39.86	..	Percentage	Percentage of gross irrigated area to gross cropped area
	प्रमुख पिकाखालील क्षेत्र (१९९८-९९ ते २०००-०१ या वर्षाची सरासरी)							Area under principal crops (average for years 1998-99 to 2000-01)
2.6	तांदूळ	..	हजार हेक्टर	1,483	44,774	3.3	Thousand Hect.	Rice
2.7	गहू	..	हजार हेक्टर	940	26,692	3.5	Do.	Wheat
2.8	ज्वारी	..	हजार हेक्टर	5,020	10,012	50.1	Do.	Jawar
2.9	बाजरी	..	हजार हेक्टर	1,765	9,335	18.9	Do.	Bajri
2.10	एकूण तृणधान्ये	..	हजार हेक्टर	9,822	1,01,136	9.7	Do.	All cereals
2.11	एकूण कडधान्ये	..	हजार हेक्टर	3,556	21,549	16.5	Do.	All pulses
2.12	एकूण अन्नधान्ये (तृणधान्ये व कडधान्ये)..	..	हजार हेक्टर	13,378	1,22,685	10.9	Do.	All foodgrains (cereals and pulses)
2.13	ऊस (तोडणी क्षेत्र)	..	हजार हेक्टर	572	4,190	13.7	Do.	Sugarcane(H)
2.14	कापूस (रुई)	..	हजार हेक्टर	3,177	8,876	35.8	Do.	Cotton (Lint)
2.15	भूईमूग	..	हजार हेक्टर	514	6,998	7.3	Do.	Groundnut
	प्रमुख पिकांचे उत्पादन (१९९८-९९ ते २०००-०१ या वर्षाची सरासरी)							Outturn of principal crops (average for year 1998-99 to 2000-01)
2.16	तांदूळ	..	हजार टन	2,319	86,877	2.7	Thousand	Rice
2.17	गहू	..	हजार टन	1,231	72,140	1.7	tonnes	Wheat
2.18	ज्वारी	..	हजार टन	4,386	8,272	53.0	Do.	Jawar
2.19	बाजरी	..	हजार टन	1,238	6,599	18.8	Do.	Bajri
2.20	एकूण तृणधान्ये	..	हजार टन	9,833	1,90,111	5.2	Do.	All cereals
2.21	एकूण कडधान्ये	..	हजार टन	2,034	12,997	15.6	Do.	All pulses
2.22	एकूण अन्नधान्ये	..	हजार टन	11,868	2,03,108	5.8	Do.	All foodgrains (cereals and pulses)
2.23	ऊस (कांड्या)	..	हजार टन	50,171	2,95,753	16.9	Do.	Sugarcane (cane)
2.24	कापूस (रुई)	..	हजार टन	426	11,156	3.8	Do.	Cotton (lint)
2.25	भूईमूग	..	हजार टन	566	6,821	8.3	Do.	Groundnut
3. पशु संवर्धन (१९९७)-				Animal Husbandary (1997)				
3.1.	एकूण पशुधन	..	हजार	39,638	4,85,385	8.2	Thousand	Total livestock
3.2.	एकूण गाई-बैल	..	हजार	18,071	1,98,882	9.0	numbers.	Total cattle
3.3.	गाई-बैल	..						Cattle-
(१)	तीन वर्षावरील बैल	..	हजार	6,989	N.A.	..	Do.	(i) Males over 3 years
(२)	तीन वर्षावरील गाई	..	हजार	5,886	N.A.	..	Do.	(ii) Females over 3 years

आधार.-अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई व केंद्रीय सांख्यिकीय संघटना, नवी दिल्ली

Source.-Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai & Central Statistical Organisation New Delhi

भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
3.4.	एकूण म्हशी-रेडे	...	हजारात	6,073	89,918	6.8	Thousand numbers Total buffaloes
3.5.	म्हशी-रेडे				Buffaloes—
	(१) तीन वर्षांवरील रेडे	315	N.A.	..	Do. (i) Males over 3 years
	(२) तीन वर्षांवरील म्हशी	3,609	N.A.	..	Do. (ii) Females over 3 years
3.6.	एकूण मेंढरे व शेळ्या	14,802	1,80,215	8.2	Do. Total Sheep and goats
3.7.	एकूण घोडे, शिंगरे वगैरे	42	826	5.1	Do. Total horses and ponies
3.8.	इतर पशुधन	650	15,539	4.2	Do. Other live stock
3.9.	कोंबड्या, बदके वगैरे	35,392	3,47,611	10.2	Do. Total poultry
3.10.	ट्रॅक्टर	463	12,218	4.7	Do. Tractors
3.11.	सिंचनाकरिता वापरलेली तेलावर चालणारी इंजिने व पंप	10,890	64,035	4.6	Do. Oil engines and pumps for irrigation purposes
3.12.	सिंचनाकरिता वापरलेले विद्युत पंप	852	N.A.	N.A.	Do. Electric pumps for irrigation
4.	वने-(२०००-०१)*						Forests--(2000-01)*
4.1.	एकूण वनव्याप्त क्षेत्र	...	चौ. कि. मी.	61,939	7,68,436	8.1	Sq. Km. Total forest area
5.	उद्योग आणि खाणकाम कारखाने-	...					* Indusry and Mining Factories
5.1.	कारखाने- (२०००)						Factories-(2000)
	(अ) चालू कारखाने	...	संख्या	29,637	2,53,807	11.7	Number (a) Working factories
	(ब) कामगारांची दैनिक सरासरी	...	हजारात	1,279	10,878	11.8	Thousand (b) Average daily number of workers
5.2.	वार्षिक उद्योग पाहणी (प्रगणना व भाग मिलाून (२०००-०१)*						Annual Survey of Industries (Census plus Non-Census part) (2000-01)*
	(अ) उत्पादक भांडवल	...	कोटी रुपये	84,820	5,04,725	17.8	Crore Rs. (a) Productive capital
	(ब) एकूण उत्पादन	1,86,795	9,28,202	20.1	Do. (b) Gross output
	(क) उत्पादन मूल्यवृद्धी	30,556	1,44,393	21.2	Do. (c) Value added by manufacture
5.3.	चालू असलेल्या सुती कापड गिरण्या	...	संख्या	219	2,842	7.71	Number Working cotton textile mills
	(अ) या गिरण्यांतील कामगारांची संख्या	...	हजारात	181	1,031	17.56	Thousand numbers (a) Number of workers employed in these cotton textile mills
	(ब) कापडाचे उत्पादन	...	दशलक्ष चौ.मीटर	614	1,646	37.30	Mn.sq. metres (b) Production of cloth
5.4.	खाणकाम-(२०००-०१)						Mining--(2000-01)
	(अ) कोळसा (उत्पादन)	...	हजार टन	28,754	3,09,628	9.3	Th.tonnes (a) Cole (Production)
	(मूल्य)	...	कोटी रुपये	2,101	20028	10.5	Crore Rs. (Value)
	(ब) कच्चे लोखंड (उत्पादन)	...	हजार टन	22	79210	0.0	Th.tonnes (b) iron ore (Production)
	(मूल्य)	...	कोटी रुपये	0.31	2096	0.1	Crore Rs. (Value)
	(क) कच्चे मॅंगनीज (उत्पादन)	...	हजार टन	363	1,554	23.4	Th.tonnes (c) Manganese ore (Production)
	(मूल्य)	...	कोटी रुपये	63	190	33.1	Crore Rs. (Value)
	(ड) बॉक्साईट (उत्पादन)	...	हजार टन	1,027	7,894	13.0	Th.tonnes (d) Bauxite (Production)
	(मूल्य)	...	कोटी रुपये	17	155	11.0	Crore Rs. (Value)

भारताशी तुलना/COMPARISON WITH INDIA

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(3)	(2)
6. वीज--(२०००-०१)*							Electricity (2000-01)*
6.1. विजेची निर्मिती	दशलक्ष कि. वॅ. तास		62,317	4,99,500	12.5	Million Kwh.	Electricity generated
6.2. विजेचा वापर	दशलक्ष कि. वॅ. तास		47,289	3,16,542	14.9	Million Kwh.	Electricity consumed
6.3. (अ) उद्योगाकरीता वापरलेली वीज	दशलक्ष कि. वॅ. तास		18,363	1,07,633	17.1	Million Kwh.	(a) Industrial consumption
(ब) औद्योगिक वापराची एकूण विजेच्या वापराशी टक्केवारी	टक्के		38.8	34.0	—	Percentage	(b) Percentage of Industrial consumption to total consumption.
7. संयुक्त भांडवली संस्था आणि बँका-							Joint Stock Companies and Banks-
7.1. कंपन्यांची संख्या (३१ मार्च २००१ रोजी)	संख्या		1,24,455	5,69,100	21.6	Number	Number of companies (as on 31st March, 2001)
7.2. त्यांचे भरणा केलेले भांडवल (३१ मार्च २००१ रोजी)	कोटी रुपये		68,693	3,57,247	19.2	Crore Rs.	Their paid up Capital (as on 31st March, 2001)
7.3. बँक कार्यालये (वर्गीकृत व्यापारी) (३१ मार्च २००१ रोजी)	संख्या		6,519	65,521	9.5	Number	Banking offices (Scheduled commercial) (31st March, 2001)
7.4. दर लाख लोकसंख्येची बँक कार्यालयांचे प्रमाण (२००१)	संख्या		6.9	6.7	...	Number	Banking offices per lakh of population
7.5. बँक कार्यालय असलेल्या शहरांची व गावांची संख्या (मार्च १९९३)	संख्या		2,750	37,724	7.3	Do.	Cities and Towns having banking offices (March 1993)
8. सहकार-(१९९८-९९)							Co-operation (1998-99)
8.1. सहकारी संस्था	संख्या		1,48,280	5,29,802	28.0	Number	Co-operative societies
8.2. सभासदांची संस्था	लाखात		411	2,026	20.3	Lakh number	Membership
8.3. सर्व संस्थांचे खेळते भांडवल	कोटी रुपये		79,705	N.A.	...	Crore Rs.	Working capital of all Co-operative societies
8.4. कृषी पत संस्थांनी दिलेले कर्ज	कोटी रुपये		2,520	N.A.	...	Do.	Advances by agricultural credit societies
9. परिवहन आणि दळणवळण	...						Transport and communications-
9.1. (अ) रेल्वे मार्गाची लांबी (३१ मार्च २००१ रोजी)	कि. मी.		5,396	63,028	8.6	K.M.	(a) Total Railway length (as on 31st March 2001)
(ब) रेल्वे मार्गाच्या लांबीचे दर शंभर... चौ. कि.मी. क्षेत्रफळामागे प्रमाण (३१ मार्च २००१ रोजी)	कि. मी.		1.8	1.9	—	K.M.	(a) Railway length per 100 square Kilometres of area (as on 31 st March 2001)
9.2. प्रति १०० चौरस किलोमीटर क्षेत्रफळामागे असणारी रस्त्यांची लांबी (३१ मार्च १९९९ रोजी)	कि. मी.		124	77	—	K.M.	Road length per 100 square kilometres of area (as on 31st March 2000)
9.3. दर लाख लोकसंख्येमागे असणारी मोटर वाहने (३१ मार्च २००० रोजी)	संख्या		5,448	4,166	—	Number	Motor vehicles per lakh of population (as on 31st March 2000)
10. राज्य उत्पन्न-(२०००-०१)							State Income-(2000-01)
10.1. (अ) चालू किंमतीनुसार उत्पन्न	कोटी रुपये		2,50,642 *	16,96,387	14.8	Crore Rs.	(a) Income at current prices
(ब) चालू किंमतीनुसार दरडोई उत्पन्न	रुपये		27,704 *	16,648	—	Rs.	(b) Per capita Income at current prices

निवडक विषयावरील सारांश तक्ते
Summary Tables on Selected Topics

1. शेती/Agriculture

1.1 जमिनीचा वापर/Land Utilization

(आकडे शंभर हेक्टरांत/Figures in hundred hectares)

अनु.क्र. Sr.No.	बाब (1)	1960-61 (2)	1970-71 (3)	1980-81 (4)	1990-91 (5)	1995-96 (6)	1998-99 (7)	1999-2000 (8)	2000-01 (9)	Item (2)
1	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकानुसार)	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	3,07,583	Total Geographical area by village papers
2	जंगले	54,110	54,168	53,094	53,499	52,767	53,662	53,651	52,958	Forests
3	कसलेले निव्वळ क्षेत्र	1,78,783	1,76,682	1,82,986	1,80,314	1,79,112	1,77,438	1,76,912	1,76,364	Net Area sown
4	लागवडीखालील एकूण स्थूल क्षेत्र	1,88,229	1,87,369	2,01,330	2,02,614	2,13,274	2,20,830	2,23,512	2,22,558	Total Gross Cropped area

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

1.2 पिकांनुसार सिंचनाखालील क्षेत्र/Area Irrigated by Crops

(आकडे शंभर हेक्टरांत/Figures in hundred hectares)

अ.क्र. Sr.No.	पिक (1)	1960-61 (2)	1970-71 (3)	1980-81 (4)	1990-91 (5)	1995-96 (6)	1997-1998 (7)	1998-99 (8)	1999-2000 (9)	Crops (2)
1	तांदूळ	2,724	3,138	4,203	3,736	4,104	4,269	4,336	4,336	Rice
2	गहू	1,386	2,753	5,290	4,877	4,952	6,752	6,627	6,199	Wheat
3	ज्वारी	2,659	2,602	4,676	4,250	4,849	5,110	5,151	4,971	Jowar
4	बाजरी	327	594	541	485	778	865	895	902	Bajri
5	अन्नधान्ये	11,140	14,345	22,074	21,884	27,975	32,097	33,511	33,684	All Food crops*
6	कापूस	360	726	1,182	852	920	1,324	1,337	1,341	Cotton
7	भुईमूग	130	312	558	941	1,438	1,501	1,685	1,599	Groundnut
8	तेंबाखू	17	7	18	8	1	4	5	6	Tobacco
9	सर्व अन्नधान्येतर पिके †	1,058	1,258	2,284	2,558	4,547	4,835	5,067	5,044	All Non-Food crops†
	एकूण	12,198	15,703	24,358	24,442	32,522	38,276	38,578	38,728	Total

* इतर अन्नधान्ये धरून

† इतर अन्नधान्येतर धरून

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

1.3 प्रमुख अन्नपिके व अन्नधान्येतर पिकांखालील - क्षेत्र व उत्पादन/AREA AND OUTTURN OF PRINCIPAL FOOD AND NON-FOOD CROPS

(क्षेत्रफळ शंभर हेक्टरांत/Figures in hundred hectares)
(उत्पादन शंभर टनांत/Outturn in hundred tonnes)

अनुक्रमांक Sr.No.	पिक (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1990-91 (6)	1996-97 (7)	1997-98 (8)	1998-99 (9)	1999-2000 (10)	2000-01 (11)	Crops (2)
1	तांदूळ क्षेत्र उत्पादन	12,996 13,692	13,524 16,622	15,038 23,606	15,810 23,137	14,775 26,144	14,769 23,946	14,831 24,676	15,202 25,588	15,115 19,297	RICE Area Outturn
2	गहू क्षेत्र उत्पादन	9,067 4,011	8,120 4,403	10,791 9,313	8,730 9,187	7,991 11,670	7,473 6,706	10,155 13,085	10,491 14,361	7,542 9,476	WHEAT Area Outturn
3	ज्वारी क्षेत्र उत्पादन	62,842 42,233	57,030 15,574	64,379 44,275	63,310 59,480	56,920 62,401	55,003 37,803	47,751 44,836	51,907 46,926	50,935 39,878	JOWAR Area Outturn
4	बाजरी क्षेत्र उत्पादन	16,352 4,886	20,387 8,241	17,092 7,599	19,270 11,143	19,468 18,311	16,712 11,190	17,597 14,925	17,364 11,340	18,000 10,872	BAJRI Area Outturn
5	एकूण तृणधान्ये* क्षेत्र उत्पादन	1,06,042 67,550	1,03,200 47,367	1,12,326 89,000	1,11,420 1,07,403	1,04,675 1,25,518	99,073 84,689	96,044 1,05,129	1,00,361 1,04,904	98,243 84,965	TOTAL-CEREALS Area Outturn
6	एकूण कडधान्ये क्षेत्र उत्पादन	23,513 9,889	25,663 6,770	28,044 8,312	32,570 14,439	33,250 20,368	32,670 11,912	35,064 22,573	36,055 22,086	35,572 16,369	TOTAL PULSES Area Outturn
7	एकूण अन्नधान्ये क्षेत्र उत्पादन	1,29,555 77,439	1,28,863 54,134	1,40,372 97,312	1,43,990 1,21,842	1,37,925 1,45,886	1,31,743 96,601	1,31,108 1,27,702	1,36,416 1,26,990	1,33,815 1,01,334	TOTAL FOODGRAINS Area Outturn
8	कापूस क्षेत्र उत्पादन (रुई)	24,995 2,842	27,498 824	26,671 2,157	27,300 3,196	30,847 31,433	31,392 17,531	31,991 26,189	32,539 30,993	30,769 18,026	COTTON Area Outturn
9	तंबाखू क्षेत्र उत्पादन	253 123	116 52	119 68	100 104	95 108	93 137	91 77	92 110	31 93	TOBACCO Area Outturn
10	भुईमूग क्षेत्र उत्पादन	10,828 7,999	9,040 5,863	7,118 4,407	8,810 9,916	4,401 5,578	5,324 5,658	5,425 6,673	5,404 5,712	4,901 4,696	GROUNDNUT Area Outturn
11	ऊस क्षेत्र उत्पादन	1,555 11,562	2,039 16,408	3,168 28,939	4,440 3,84,162	5,162 4,18,018	4,603 3,81,743	5,298 4,71,511	5,901 5,31,404	5,953 4,95,687	SUGARCANE Area Outturn

* इतर तृणधान्ये/Inclusive of other cereals

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

2 पशुधन/LIVESTOCK

अ.क्र. Sr.No.	बाब (2)	परिमाण (3)	वर्ष/Year										Unit (3)	Item (2)
			1961 (4)	1966 (5)	1972 (6)	1978 (7)	1982 (8)	1987 (9)	1992 (10)	1997 (11)				
1	तीन वर्षावरील गाई	हजारत	4,644	4,534	4,587	4,781	5,247	5,789	5,847	5,886	Thousand No.	Cattle Female over 3 years		
2	तीन वर्षावरील म्हशी	हजारत	1,639	1,735	1,871	2,148	2,307	2,816	3,224	3,609	Thousand No.	Buffaloes Females over 3 years		
3	मेंढ्या आणि शेळ्या	हजारत	7,274	7,326	8,039	10,199	10,376	12,068	13,015	14,802	Thousand No.	Sheep and Goats		
4	इतर जनावरे (बैल व रेडे धरून)	हजारत	12,491	11,854	11,864	12,514	12,989	13,597	8,460	7,996	Thousand No.	Other Livestock (including male cattle and male buffaloes)		
5	एकूण पशुधन	हजारत	26,048	25,449	26,361	29,642	30,919	34,255	36,393	39,638	Thousand No.	Total Livestock		
6	कोंबड्या, बदके वगैरे एकूण	हजारत	10,577	9,902	12,217	18,751	19,844	24,839	32,187	35,364	Thousand No.	Total Poultry		

आधार : पशुधन गणना

Source : Livestock Census

3. सहकार/CO-OPERATION

अ.क्र. Sr.No.	प्रकार (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1990-91 (6)	1998-99 (7)	1999-2000 (8)	2000-01 (9)	Type (2)
I सहकारी संस्थांची संख्या-									
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर-कृषि पतसंस्था	39	29	31	34	34	34	34	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central
2	कृषि पत संस्था *	21,400	20,420	18,577	19,565	20,354	20,529	20,551	Agricultural credit *
3	बिगर-कृषि पतसंस्था	1,630	2,964	5,474	11,291	19,860	21,055	22,014	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	344	410	423	931	1,055	1,059	1,115	Marketing
5	उत्पादक संस्था	4,306	6,810	14,327	28,954	37,872	38,513	39,070	Productive enterprises
6	इतर	3,846	11,964	21,915	43,845	67,464	71,555	75,232	Others
	एकूण	31,565	42,597	60,747	1,04,620	1,46,641	1,52,745	1,58,016	Total
II सभासदांची संख्या (हजारात)-									
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर-कृषि पतसंस्था	76	70	1,014	1,485	1,342	1,334	1,371	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central
2	कृषि पतसंस्था *	2,170	3,794	5,416	7,942	9,545	9,750	10,125	Agricultural credit *
3	बिगर कृषि पत संस्था	1,087	2,438	3,459	9,302	17,159	18,051	18,467	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	141	282	471	745	832	873	840	Marketing
5	उत्पादक संस्था	323	959	2,124	3,974	5,714	5,884	6,339	Productive enterprises
6	इतर	394	1,038	1,999	3,455	5,214	5,435	5,880	Others
	एकूण	4,191	8,581	14,783	26,903	39,806	41,327	43,022	Total
III खेळते भांडवल (लाख रुपये)-									
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर-कृषि पतसंस्था	11,907	61,317	1,83,052	8,80,554	29,09,373	34,11,190	39,26,678	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central
2	कृषि पतसंस्था *	5,812	34,329	52,746	1,85,100	4,72,494	4,81,944	6,98,824	Agricultural credit *
3	बिगर कृषि पत संस्था	4,593	16,806	1,20,881	7,50,784	30,46,048	31,06,969	66,88,685	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	592	3,910	18,822	33,960	43,868	46,061	1,51,791	Marketing
5	उत्पादक संस्था	4,132	21,920	1,02,945	4,58,810	9,49,946	10,07,421	13,28,835	Productive enterprises
6	इतर	2,060	10,749	42,591	1,19,137	5,48,734	5,63,162	6,49,249	Others
	एकूण	29,096	1,49,031	5,21,037	24,28,345	79,70,463	86,16,747	1,34,44,062	Total

अ.क्र. Sr.No.	प्रकार	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1998-99	1999-2000	2000-01	Type
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
IV दिलेले कर्ज (लाख रुपये) -									
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर-कृषि पतसंस्था	17,538	75,103	1,52,751	9,08,475	24,62,956	24,51,267	28,70,873	Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central
2	कृषि पतसंस्था *	4,256	13,296	24,999	79,966	2,51,999	2,64,599	3,73,418	Agricultural credit *
3	बिगर-कृषि पतसंस्था	4,703	20,443	1,12,948	5,17,816	20,43,712	23,02,001	39,26,791	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	347	327	349	845	1,422	1,492	1,813	Marketing
5	उत्पादक संस्था	71	328	1,208	1,678	9,015	9,466	10,273	Productive enterprises
6	इतर	84	374	1,218	6,029	34,131	35,836	23,476	Others
	एकूण	26,999	1,09,871	2,93,473	15,14,809	48,03,235	50,64,661	72,06,644	Total
V येणे कर्ज (लाख रुपये) -									
1	शिखर व मध्यवर्ती कृषि व बिगर-कृषि पतसंस्था	8,714	47,803	1,13,677	5,88,901	14,77,473	18,07,859	23,12,013	Outstanding loans (in Lakh Rs.) Agricultural and Non-agricultural Credit-apex and central
2	कृषि पतसंस्था *	4,788	28,410	38,367	1,31,021	3,48,465	4,06,735	5,30,833	Agricultural credit *
3	बिगर-कृषि पतसंस्था	3,185	10,506	73,089	4,59,440	17,56,387	17,91,514	35,90,811	Non-agricultural credit
4	पणन संस्था	80	182	387	935	1,472	1,779	18,174	Marketing
5	उत्पादक संस्था	57	608	3,033	6,884	29,646	30,239	23,559	Productive enterprises
6	इतर	218	785	2,523	19,101	41,286	42,111	2,89,949	Others
	एकूण	17,042	88,293	2,31,076	12,06,282	36,54,729	40,80,237	67,65,339	Total

* यात प्राथमिक कृषि पतसंस्था, प्राथमिक भूविकास बँका आणि धान्य बँका यांचा समावेश आहे

* Includes Primary Agricultural Credit Societies, Primary Land and Development Banks and Grain Banks

आधार : सहकार आयुक्त आणि निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source - Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

4. उद्योग/INDUSTRIES

कारखाने आणि कामगार यांची संख्या/NUMBER OF FACTORIES AND WORKERS

बाब	1961	1970	1980	1990	1995	1998	1999	2000	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(1)
चालू कारखान्यांची संख्या	8,233	9,803	15,170	23,140	27,438	28,874	28,678	29,562	Number of working factories
कामगारांची दैनिक सरासरी (हजारत)	787	982	1,177	1,160	1,259	1,252	1,232	1,239	Average daily attendance of workers (Thousand No.)

आधार : औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source : Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Mumbai

5. वीज/ELECTRICITY

बाब	परिमाण	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1995-96	1999-00	2000-01	Unit	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)	(1)
I	विजेचे उत्पादन	3,288	9,135	18,750	37,311	51,321	63,312	62,306	Million Kwh	Electricity generated
II	विजेचा वापर	2,720	7,650	14,034	30,775	45,571	48,904	47,289	Million Kwh	Electricity consumed
(i)	घरागुती	260	732	1,779	5,065	7,732	10,666	11,172	Million Kwh	Domestic
(ii)	वाणिज्यिक	198	547	949	2,068	2,849	3,908	4,105	Million Kwh	Commercial
(iii)	औद्योगिक	1,853	5,312	8,130	14,706	18,053	18,099	18,363	Million Kwh	Industrial
(iv)	वाहने चालविण्यासाठी	339	421	766	970	1,419	1,537	1,581	Million Kwh	Traction
(v)	इतर	70	638	2,310	7,966	15,518	18,552	12,068	Million Kwh	Others

आधार : महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई
Source : Maharashtra State Electricity Board, Mumbai

6. शिक्षण / EDUCATION

अ.क्र. (1)	प्रकार (2)	परिमाण (3)	1960-61 (4)	1970-71 (5)	1980-81 (6)	1990-91 (7)	1995-96 (8)	1999-2000 (9)	2000-01 (10)	Unit (2)	Type
1	पूर्व प्राथमिक										
	संस्था	संख्या	527	704	654	857	20,765	46,073	48,355	No.	Pre-Primary Institutions
	विद्यार्थी	हजारत	34	51	64	88	637	2,288	2,266	Thousand	Pupils
2	प्राथमिक										
	संस्था	संख्या	34,594	45,143	51,045	57,744	62,342	65,586	65,960	No.	Primary Institutions
	विद्यार्थी	हजारत	4,178	6,229	8,392	10,424	11,717	12,042	11,857	Thousand	Pupils
3	माध्यमिक*										
	संस्था	संख्या	2,468	5,339	6,119	8,200	10,432	11,447	11,672	No.	Secondary* Institutions
	विद्यार्थी	हजारत	858	1,936	3,309	3,723	4,237	4,877	5,047	Thousand	Pupils
4	उच्च										
	संस्था	संख्या	211	547	738	1,772	2,661	3,060	3,101	No.	Higher Institutions
	विद्यार्थी	हजारत	110	328	589	2,071	2,902	3,456	3,605	Thousand	Pupils

*यात उच्च माध्यमिक वर्गाचा समावेश आहे. /This includes Higher Secondary Classes.

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे
Source : Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune

7. महाराष्ट्रातील खनिज उत्पादन /

अ.क्र.	खनिज	उत्पादन/मूल्य	1961	1971	1981
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	क्रोमाईट	(i) उत्पादन	1	3	3
		(ii) मूल्य	108	313	640
2	दगडी कोळसा	(i) उत्पादन	856	1,171	5,300
		(ii) मूल्य	18,643	62,637	6,05,360
3	कच्चे लोखंड	(i) उत्पादन	362	446	1,388
		(ii) मूल्य	5,099	5,010	45,758
4	चुनखडी	(i) उत्पादन	55	377	665
		(ii) मूल्य	230	2,924	13,170
5	कच्चे मॅंगनीज	(i) उत्पादन	179	216	223
		(ii) मूल्य	20,625	13,924	49,778
6	चायना क्ले	(i) उत्पादन	2	4	6
		(ii) मूल्य	13	53	123
7	बॉक्साइट	(i) उत्पादन	27	123	349
		(ii) मूल्य	199	1,058	8,841
8	मीठ	(i) उत्पादन	384	461	495
		(ii) मूल्य	38	67	692
9	डोलोमाईट	(i) उत्पादन	6	5	27
		(ii) मूल्य	38	67	692
10	सिलिका सॅंड	(i) उत्पादन	5	28	80
		(ii) मूल्य	34	269	2,110
11	गेरु	(i) उत्पादन	5	1	3
		(ii) मूल्य	34	13	39
12	कोरंडम	(i) उत्पादन	--	@	1
		(ii) मूल्य	--	8	678

N.A.- उपलब्ध नाही /
 @ आकडे 500 टनाखालील आहेत/
 आधार - भारतीय खाण केंद्र, नागपूर/
 सहाय्यक मीठ आयुक्त, भारत सरकार, मुंबई (मीठाकरिता)/

MINERAL PRODUCTION IN MAHARASHTRA

(उत्पादन मे. टनात, मूल्य हजार रुपयांत)
(Quantity in tonnes, value in thousand Rs.)

1990-91 (7)	1998-99 (8)	1999-00 (9)	2000-01 (10)	Quantity/Value (3)	Mineral (2)
N.A.	1	1	0.6	Quantity	Chromite
N.A.	1,184	929	792	Value	
16,848	25,202	27,698	28,754	Quantity	Coal
47,24,381	2,06,68,245	1,94,43,000	2,10,19,200	Value	
645	27	26	22	Quantity	Iron ore
38,427	4,195	3,676	3,097	Value	
5,135	5,987	6,581	6,066	Quantity	Limestone
1,96,850	4,69,360	4,93,717	5,26,625	Value	
276	314	353	363	Quantity	Manganese ore
1,61,462	4,68,557	6,01,760	6,27,980	Value	
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Quantity	China clay
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Value	
543	858	903	1,027	Quantity	Bauxite
44,263	1,32,581	1,42,677	1,70,492	Value	
219	226	149	148	Quantity	Salt
28	41	65	65	Quantity	Dolomite
2,667	5,607	9,277	14,538	Value	
197	141	160	168	Quantity	Silica Sand
8,717	17,817	18,481	22,845	Value	
2	N.A.	N.A.	N.A.	Quantity	Ochre
63	N.A.	N.A.	N.A.	Value	
@	N.A.	N.A.	N.A.	Quantity	Corundum
295	N.A.	N.A.	N.A.	Value	

Not available

Less than 500 tonnes

Source- Indian Bureau of Mines, Nagpur

Assistant Salt Commissioner, Government of India, Mumbai(for salt only)

8. वापरात असलेली मोटार वाहने/MOTOR VEHICLES IN OPERATION

अनुक्रमांक Sr.No.	बाब	1961	1971	1981	1991	1997	1998	1999	2000	Class of vehicles
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मोटार सायकली *	12,532	83,930*	346826*	16,96,157*	28,72,635*	31,96,801*	35,38,550*	39,25,391	Motor Cycles*
2	मोटार गाड्या †	50,589	1,22,508	2,24,752	4,23,505	5,88,734	6,73,707	7,38,769	8,12,439	Motor Cars †
3	टॅक्सी कॅब्स	6,086	17,806	31,302	43,168	72,936	71,150	77,608	82,193	Taxi cabs
4	स्वयंचालित रिक्शा	379	3,039	29,474	1,26,049	2,52,519	3,11,439	3,51,070	3,81,537	Auto-rickshaw
5	टॅक्सी कॅरेजेस-	4,135	10,150	13,789	18,203	24,389	25,844	26,507	26,778	Stage Carriages
	(i) डिझेल इंजिनवर चालणा-या	3,345	9,526	13,789	18,203	24,389	25,844	26,507	26,778	Diesel engined
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर चालणा-या	790	624	--	--	--	--	--	--	Petrol engined
6	कॉन्व्हेंट कॅरेजेस-	--	--	1,498	3,980	10,398	11,411	12,302	13,210	Contract carriages-
	(i) डिझेल इंजिनवर चालणा-या	--	--	--	--	--	--	--	--	Diesel engined
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर चालणा-या	--	--	--	--	--	--	--	--	Petrol engined
7	माल मोटारी -	--	--	--	--	--	--	--	--	Lorries
	A खाजगी वाहने	--	--	--	--	--	--	--	--	Private carriers-
	(i) डिझेल इंजिनवर चालणा-या	1,302	10,878	23,719	33,065	@	@	@	@	Diesel engined
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर चालणा-या	4,641	9,354	7,755	6,713	@	@	@	@	Petrol engined
	B सार्वजनिक वाहने	17,117	--	--	--	--	--	--	--	Public carriers-
	(i) डिझेल इंजिनवर चालणा-या	6,486	24,109	63,360	1,47,818	2,55,159	2,78,402	2,95,831	3,20,374	Diesel engined
	(ii) पेट्रोल इंजिनवर चालणा-या	10,691	12,437	10,250	7,061	36,232	43,243	50,704	50,704	Petrol engined
8	रुग्णवाहिका	119	441	925	2,233	3,189	3,506	3,667	3,854	Ambulances
9	शाळेच्या बसेस	209	491	594	1,025	1,399	1,468	1,556	1,643	School Buses
10	खाजगी प्रवासी वाहने	177	810	2,171	4,622	7,974	8,112	8,494	8,494	Private Service vehicles
11	अनुयाय (ट्रॅलर)	1,554	7,075	23,173	60,858	1,12,609	1,31,163	1,42,920	1,53,444	Trailers
12	ट्रॅक्टर्स	899	7,821	24,079	61,088	1,13,042	1,29,922	1,43,976	1,58,719	Tractors
13	इतर	285	810	1,319	5,040	8,164	8,867	9,442	9,937	Others
	एकूण	1,00,144	3,11,669	8,04,986	26,40,585	43,59,029	48,95,037	54,01,396	59,48,717	Total

टोप - प्रत्येक वर्षाच्या १ जानेवारी रोजीचे आकडे.

* स्कूटर्स, मोपेड धरून/Includes scooters Moped also † जीप व स्टेशनवॉग्स धरून/Includes jeeps and stationwagons also

@ नवीन मोटार वाहन कायद्याप्रमाणे खाजगी वाहने व सार्वजनिक वाहने असे वर्गीकरण रद्द करण्यात आले असून 1994 पासून खाजगी व सार्वजनिक मालवाहक वाहने सार्वजनिक वाहने या रकम्यात एकत्र दाखविण्यात आली आहेत.

Note-- Figures are as on 1st January of each year

@ According to new Act, separate classification as private and public carriers has been cancelled. From 1994 onwards no. of private and public carriers together are shown in total 'public carriers'

आधार - परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source- Commissioner of Transport, Government of Maharashtra, Mumbai

अ.क्र.
(1)

1	निव्वळ रकम (कोटी रुपयात)	(a) चालू (b) स्थिर (१९९३-९४)
2	दरडोई रकम (रुपये)	(a) चालू (b) स्थिर (१९९३-९४)
3	राज्य उत्पन्न (१९९३-९४)	(a) चालू (b) स्थिर (१९९३-९४)
4	दरडोई उत्पन्न (१९९३-९४)	(a) चालू (b) स्थिर (१९९३-९४)

१. चालू किंमतीनुसार व स्थिर किंमतीनुसार (1993-94) महाराष्ट्र राज्याचे दरडोई उत्पन्न

PER CAPITA INCOME AND STATE INCOME OF MAHARASHTRA AT CURRENT AND AT CONSTANT(1993-94) PRICES

वर्ष	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1995-96	1996-97	1998-99*	1999-2000*	2000-01*	Type
(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)
राज्य उत्पन्न (मर्यादा)										Net State Domestic product (Rs. in crore)
किंमतीनुसार	1,889	4,738	16,480	60,143	1,40,730	1,55,680	1,90,746	216,664	2,13,040	At current prices
किंमतीनुसार (३-९४)	24,123	31,109	46,151	81,266	1,15,188	1,20,389	1,30,465	142,185	1,37,690	At constant prices (1993-94)
प्रतिव्य उत्पन्न										Per capita State Income (in Rs.)
किंमतीनुसार	484	957	2,647	7,696	16,379	17,825	20,617	22,977	22,179	At current Prices
किंमतीनुसार (३-९४)	6,177	6,286	7,412	10,398	13,406	13,784	14,101	15,079	14,335	At constant Prices (1993-94)
राज्याचे निर्देशांक (१= १००)										Index numbers of State Income (1993-94= 100)
किंमतीनुसार	100.00	250.86	872.55	3,184.31	7,451.05	8,242.58	10099.17	11,471.39	11,279.55	At current prices
किंमतीनुसार (३-९४)	100.00	128.96	191.31	336.87	477.49	499.05	540.82	589.41	570.77	At constant prices (1993-94)
प्रतिव्य निर्देशांक (१= १००)										Index numbers of per capita income (1993-94= 100)
किंमतीनुसार	100.00	197.96	547.30	1,591.26	3,386.67	3,685.66	4,263.05	4,751.04	4,586.13	At current prices
किंमतीनुसार (३-९४)	100.00	101.76	120.00	168.34	217.03	223.15	228.29	244.11	232.07	At constant prices (1993-94)

* अस्थायी /Provisional

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

10. कामगारांकरिता ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक /CONSUMER PRICE INDEX NUMBERS FOR WORKING CLASS
(नवी मालिका/New Series)

	बाब (3)	1966 (4)	1971 (5)	1981 (6)	1991@ (7)	1998@ (8)	1999@ (9)	2000@ (10)	Item (3)	Centre (2)
	अन्न	150	202	492	244	496	496	536	Food	Mumbai*
	सर्व बाबी	143	188	447	226	453	468	505	All items	
*	अन्न	155	211	523	229	451	454	459	Food	Solapur*
	सर्व बाबी	145	195	481	224	431	450	467	All items	
	अन्न	155	208	489	222	436	423	435	Food	Nagpur*
	सर्व बाबी	144	190	454	223	427	438	461	All items	
#	अन्न	173	202	515	236	448	461	470	Food	Jalgaon #
	सर्व बाबी	155	187	459	221	398	422	441	All items	
	अन्न	170	207	556	226	425	460	474	Food	Nanded #
	सर्व बाबी	153	195	507	225	414	452	468	All items	
#	अन्न	164	200	529	237	466	486	481	Food	Aurangabad #
	सर्व बाबी	151	189	401	219	422	456	473	All items	
	अन्न	149	188	475	239	504	506	511	Food	Pune #
	सर्व बाबी	139	174	420	217	448	466	493	All items	
	अन्न	--	--	--	237	440	436	455	Food	Nashik
	सर्व बाबी	--	--	--	228	423	432	465	All items	
	अन्न	--	--	--	226	435	438	459	Food	Akola
	सर्व बाबी	--	--	--	220	412	426	451	All items	
	अन्न	--	--	--	236	485	490	491	Food	Kolhapur
	सर्व बाबी	--	--	--	221	431	448	464	All items	

@ कॅलेंडर वर्ष/ Calendar year 1982 = 100

* कॅलेंडर वर्ष/ Calendar year 1982 = 100

कॅलेंडर वर्ष/ Calendar year 1982 = 100

आधार - कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई

Source- Office of the Commissioner of Labour, Mumbai

१. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या

१.१ या विभागात जनगणना २००१ नुसार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती त्यांची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी, दशवर्षीय चढउतार, खेड्यांचे वर्गीकरण, काम करणारे आणि काम न करणारे लोक, साक्षरता दर इ. बाबतची माहिती देण्यात आली आहे. लोकसंख्येची भाषावार माहिती जनगणना १९८१ ची देण्यात आली आहे.

१.२ २००१ च्या जनगणनेप्रमाणे वापरलेल्या संकल्पना व व्याख्यांनुसार 'गाव' हे ठराविक सीमा असलेले व जमिनीचे स्वतंत्रपणे अभिलेख उपलब्ध असलेले महसुली गाव होय. वाड्या किंवा पाडे यांस स्वतंत्र गावे मानण्यात आलेले नाही. ह्यास फक्त वनव्याप्त गावांचा अपवाद आहे. ही ठिकाणे म्हणजे राखीव जंगलातील लोकसंख्या असलेली ठिकाणे होत. त्यात मुख्यतः जंगल कामगार व त्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तींचा समावेश आहे व त्यास गावे असे संबोधण्यात आले आहे. 'वस्ती असलेल्या गावात' 'वस्ती असलेल्या महसुली' व 'वस्ती असलेल्या वनव्याप्त' गावांचा समावेश आहे. "वस्ती नसलेल्या" गावांत कोणत्याही प्रकारची लोकवस्ती नसलेल्या महसुली गावांचा समावेश होतो. २००१ च्या जनगणनेनुसार शहर किंवा नागरी विभागाची व्याख्या खालीलप्रमाणे करण्यात आली आहे :-

(१) ज्या ठिकाणी महानगरपालिका, नगर परिषद इ. नागरी संस्था, कटक मंडळ किंवा मुलकी वस्ती आहे असे किंवा

(२) ५,००० किंवा त्याहून अधिक लोकवस्ती असलेले, ज्यातील कमीतकमी तीन-चतुर्थांश पुरुष कामगार बिगर-शेती व्यवसायात गुंतले आहेत असे व लोकसंख्येची घनता प्रति चौ.कि.मी. ४०० किंवा त्यापेक्षा जास्त असणारे ठिकाण.

१९९१ च्या जनगणनेनुसार खालीलप्रमाणे व्याख्या करण्यात आल्या आहेत :-

(१) काम - 'काम' ह्या शब्दाची व्याख्या कोणत्याही आर्थिक उत्पादक कार्यात सहभाग, अशी असून त्याचे स्वरूप बौद्धिक किंवा शारीरिक श्रम असे असू शकेल. 'काम' ह्यात फक्त प्रत्यक्ष केलेल्या कामाचा अंतर्भाव नसून प्रभावी देखरेख व कामाचे मार्गदर्शन यांचाही समावेश आहे.

(२) काम करणारे - संदर्भ वर्षात अगदी काही वेळ काम केले असले तरी त्या व्यक्तीस काम करणारे असे समजण्यात आले :-

(अ) मुख्यतः काम करणारे - एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात ६ महिने किंवा जास्त किंवा १८३ दिवस किंवा त्याहून जास्त दिवस काम केले असल्यास त्या व्यक्तीस मुख्यतः काम करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले.

(ब) सिमांतिक कामगार - एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात सहा महिन्यांपेक्षा किंवा १८३ दिवसांपेक्षा कमी दिवस काम केले असेल तर त्या व्यक्तीस सीमांतिक कामगार म्हणून संबोधण्यात आले.

(३) काम न करणारे - जनगणनेच्या संदर्भ दिवसाच्या आधीच्या एक वर्षाच्या संदर्भकाळात एखाद्या व्यक्तीने अजिबात काम केले नसेल अशा व्यक्तीस काम न करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले. जी व्यक्ती मुख्यत्वे स्वतःच्या कुटुंबासाठी कामे करणे वगैरे घरगुती कामामध्ये गुंतलेली असेल किंवा एखादा मुलगा किंवा मुलगी जी प्रामुख्याने एखाद्या संस्थेत शिकत असताना कुटुंबाला आर्थिक मदत करते परंतु जी पूर्णवेळ काम

1. AREA AND POPULATION

1.1 Final figures of 2001 population census are presented in this section in tables on Area, Population of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, their percentage to total population, decadal variation, villages classified by population working and non-working persons and literacy rates. Population classification according to languages is given for Population Census 1981.

1.2 According to the definitions and concepts used for the 2001 census, a 'Village' is a revenue village having a defined boundary and separate land records. Hamlets, wadies or pardas have not been treated as separate villages. Forest villages make an exception. They are population centres situated within reserved forest areas. Their population mainly consists of forest labourers and their families. Such population centres within reserved forest areas are also treated as villages. Number of 'inhabited villages' denote number of 'inhabited revenue villages' and 'inhabited forest villages'. The 'un-inhabited villages' are the revenue villages but did not have any residential population. For the purpose of 2001 Census a town or an urban area was defined as a place which has :-

(i) a municipal body, a cantonment or civil lines; or

(ii) a population of 5,000 or over, at least three-fourth or more of male workers engaged in non-agricultural pursuits and density of population of at least 400 per sq.km.

Definitions as adopted in the 1991 census are reproduced below :-

(1) Work- Work was defined as participation in economically productive activity, such participation may be mental or physical in nature. Work involves not only actual work but also effective supervision and direction of work.

(2) Worker- worker was one who had engaged himself in work for at least sometime during the reference year :-

(a) Main worker- A Person who put in work for six months or more or for 183 days or more, during last year was classified as main worker.

(b) Marginal worker- A Person who did work during last year for less than six months (183 days) was classified as marginal worker.

(3) Non-worker - was one who did not engage himself at all in work throughout the whole reference period of one year preceding the date of enumeration. A person who is engaged primarily in household duties such as working for one's own household or a boy or a girl who is primarily a student attending an institution, even if such a person

करीत नाही अशा व्यक्तीस “काम करणारी व्यक्ती” असे संबोधण्यात आले नाही. तसेच एखाद्या व्यक्तीस घरभाडे किंवा निवृत्ती वेतन अशा स्वरूपातच उत्पन्न मिळते व ज्यासाठी त्या व्यक्तीस कोणतेही काम करावे लागत नाही अशा व्यक्तीस “काम करणारी व्यक्ती” असे संबोधण्यात आले नाही.

(४) घरगुती उद्योग - कुटुंब प्रमुख किंवा प्रामुख्याने कुटुंबातील व्यक्तींनी शहरी भागात स्वतःच्या घराच्या परिसरात व ग्रामीण भागात खेड्यात चालविलेला उद्योग म्हणजे “घरगुती उद्योग” होय. घरगुती उद्योग हा नोंदणी झालेल्या कारखान्याप्रमाणे चालविण्यात येत नाही व त्यात उत्पादन, प्रक्रिया, सेवा, दुरुस्ती व विक्री यांचा संबंध असतो.

(५) शेतकरी - यात स्वतःची जमीन कसणारे व दुस-यांची जमीन कसणारे अशा दोन्हीचा अंतर्भाव होतो.

(६) शेतमजूर - यात शेतावर मजुरीवर/वेतनावर काम करणारे परंतु ज्यांचा जमिनीवर कोणत्याही प्रकारचा मालकी हक्क नाही अशांचा समावेश होतो.

(७) व्यवसाय - ज्यास उद्योग म्हणता येईल अशा आर्थिक उत्पादनांच्या कोणत्याही शाखेत जेव्हा एखादी व्यक्ती स्वतः काम करते त्यास तिचा व्यवसाय समजण्यात येतो.

(८) उद्योग - म्हणजे आर्थिक उत्पादन कार्यातील एखादी शाखा ज्यात कामगार काम करतो.

(९) मालक - मोबदला देऊन एक किंवा जास्त व्यक्तींकडून काम करवून घेणा-या व्यक्तीस मालक असे समजण्यात येते.

(१०) कामगार - जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तुरूपाने मोबदला घेऊन दुस-यासाठी वेतनावर किंवा मजुरीवर काम करते ती कामगार व्यक्ती होय.

(११) एकटा कामगार - जी व्यक्ती काही नैमित्तिक कारणांव्यतिरिक्त मोबदला देऊन इतरांकडून काम करवून घेत नाही किंवा कुटुंबातील इतर व्यक्तींच्या मदतीने काम करत नाही किंवा कोणत्याही सहकारी संस्थेची सभासद म्हणून काम करीत नाही अशा व्यक्तीस “एकटा कामगार” असे संबोधण्यात येते.

(१२) कौटुंबिक कामगार - कुटुंबाच्या उद्योगात जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तुरूपात वेतन किंवा मजुरी न घेता कुटुंबातील इतर व्यक्तींबरोबर काम करते ती “कौटुंबिक कामगार” म्हणून समजण्यात येते.

helps the family's economic activity but not as full-time worker was not treated as worker. A person who merely receives income such as rent or pension and who does not have to work for receiving that income has not been treated as worker.

(4) Household Industry - is defined as an industry conducted by the head of the household himself or mainly by members of households at home or within the village in rural areas and only within the premises of the house where the household lives in urban areas. It should not be run on the scale of registered factory and relates to production, processing, servicing, repairing or making and selling of goods.

(5) Cultivator - includes both owner cultivators and tenant cultivators.

(6) Agricultural labourer - covers all persons working on land as labourers on wages without holding any right upon the land.

(7) Occupation - of a worker is the function which he personally performs by engaging himself in work in any branch of economic activity which is called his industry.

(8) Industry - is defined as a sector of economic activity on which a worker is engaged.

(9) Employer - is a person who hires one or more persons in his work.

(10) Employee - is a person who works for others for wages or salary in cash or kind.

(11) A single worker - is a person who is doing his work without employing others except casually and without the help of other members of his family except casually or a participation in work as a member of a co-operative.

(12) A family worker - is a person who is doing his work in a family enterprise along with other members of the family without wages or salary in cash or kind.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.1

२००१ च्या जनगणनेनुसार क्षेत्रफल व लोकसंख्या

Area and Population according to 2001 Population Census

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	क्षेत्रफल	लोकसंख्या	तालुक्यांची संख्या	गावांची संख्या		शहरांची संख्या	कुटुंबे House hold	लोकसंख्या			Total	District
			चौ.कि.मी. मध्ये	दर चौ.कि.मी. मागे		Number of Vilages				एकूण	पुरुष	स्त्रिया		
1	2	3	Area in Sq. Km.	Population Per.Sq. Km.	No. of talukas	वस्ती Inhabited	वस्ती नसलेली Uninhabited	No. of town	10	Persons	Males	Females	3	2
1	मुंबई शहर	ए	157.00	21,261	-	-	-	-	6,77,163	33,38,031	18,78,246	14,59,785	T	Mumbai City
		जा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	R	
		ता	157.00	21,261	-	-	-	-	-	6,77,163	33,38,031	18,78,246	14,59,785	
2	मुंबई उपजिल्हा	ए	446.00	19,373	-	-	-	1	18,38,426	86,40,419	47,41,720	38,98,699	T	Mumbai Suburban
		जा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	R	
		ता	446.00	19,373	-	-	-	-	1	18,38,426	86,40,419	47,41,720	38,98,699	
3	ठाजे	ए	9,558.00	851	15	1,727	21	37	17,55,124	81,31,849	43,77,747	37,54,102	T	Thane
		जा	8,734.50	255	15	1,727	21		4,45,916	22,29,376	11,48,123	10,81,253	R	
		ता	823.50	7,168	-	-	-		37	13,09,208	59,02,473	32,29,624	26,72,849	
4	रायजड	ए	7,152.00	309	15	1,859	60	26	4,78,933	22,07,929	11,17,628	10,90,301	T	Raigad
		जा	6,957.18	240	15	1,859	60		3,60,398	16,73,094	8,33,965	8,39,129	R	
		ता	194.82	2,745	-	-	-		26	1,18,535	5,34,835	2,83,663	2,51,172	
5	रत्नाजिरी	ए	8,208.00	207	9	1,539	4	10	3,77,366	16,96,777	7,94,498	9,02,279	T	Ratnagiri
		जा	8,132.22	185	9	1,539	4		3,36,040	15,04,568	6,95,635	8,08,933	R	
		ता	75.78	2,536	-	-	-		10	41,326	1,92,209	98,863	93,346	
6	सिंधुदुर्ग	ए	5,207.00	167	8	743	-	5	1,92,666	8,68,825	4,17,890	4,50,935	T	Sindhudurg
		जा	5,168.01	152	8	743	-		1,73,818	7,86,506	3,76,272	4,10,234	R	
		ता	38.99	2,111	-	-	-		5	18,848	82,319	41,618	40,701	
7	नाशिक	ए	15,530.00	322	15	1,923	6	18	9,15,137	49,93,796	25,90,912	24,02,884	T	Nashik
		जा	15,027.76	203	15	1,923	6		5,48,027	30,56,240	15,71,221	14,85,019	R	
		ता	502.24	3,858	-	-	-		18	3,67,110	19,37,556	10,19,691	9,17,865	
8	धुळे	ए	7,195.00	237	4	678	3	3	3,24,557	17,07,947	8,78,372	8,29,575	T	Dhule
		जा	7,110.04	178	4	678	3		2,44,081	12,62,062	6,46,364	6,15,698	R	
		ता	84.96	5,248	-	-	-		3	80,476	4,45,885	2,32,008	2,13,877	
9	नांदुरबार	ए	5,955.00	220	6	935	12	5	2,45,421	13,11,709	6,63,511	6,48,198	T	Nandurbar
		जा	5,902.48	188	6	935	12		2,09,682	11,09,036	5,58,513	5,50,523	R	
		ता	52.52	3,859	-	-	-		5	35,739	2,02,673	1,04,998	97,675	

तक्का क्र. /TABLE No. 1.1 - Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	3	2
10	जळजाव	ए	11,765.00	313	15	1,491	28	15	7,32,767	36,82,690	19,05,493	17,77,197	T	Jalgaon
		जा	11,598.38	227	15	1,491	28		5,31,580	26,29,896	13,57,031	12,72,865	R	
		ठा	166.62	6,319	-	-	-		15	2,01,187	10,52,794	5,48,462	5,04,332	
11	अहमदनगर	ए	17,048.00	237	14	1,578	9	18	7,76,787	40,40,642	20,83,053	19,57,589	T	Ahmednagar
		जा	16,639.28	195	14	1,578	9		6,20,524	32,36,945	16,61,811	15,75,134	R	
		ठा	408.72	1,966	-	-	-		18	1,56,263	8,03,697	4,21,242	3,82,455	
12	पुजे	ए	16,543.00	437	14	1,844	22	25	15,17,041	72,32,555	37,69,128	34,63,427	T	Pune
		जा	14,792.85	205	14	1,844	22		5,96,505	30,31,718	15,57,463	14,74,255	R	
		ठा	850.15	4,941	-	-	-		25	9,20,536	42,00,837	22,11,665	19,89,172	
13	सातारा	ए	10,480.00	268	11	1,716	23	15	5,70,606	28,08,994	14,08,326	14,00,668	T	Satara
		जा	10,054.49	240	11	1,716	23		4,89,759	24,10,873	12,01,817	12,09,056	R	
		ठा	425.51	936	-	-	-		15	80,847	3,98,121	2,06,509	1,91,612	
14	सांजली	ए	8,572.00	301	9	721	3	8	5,06,593	25,83,524	13,20,088	12,63,436	T	Sangli
		जा	8,204.48	238	9	721	3		3,80,029	19,50,306	9,94,155	9,56,151	R	
		ठा	367.52	1,723	-	-	-		8	1,26,564	6,33,218	3,25,933	3,07,285	
15	सोलापूर	ए	14,895.00	258	11	1,138	12	10	7,35,092	38,49,543	19,89,623	18,59,920	T	Solapur
		जा	14,573.68	180	11	1,138	12		5,06,559	26,24,259	13,63,390	12,60,869	R	
		ठा	321.32	3,813	-	-	-		10	2,28,533	12,25,284	6,26,233	5,99,051	
16	कोल्हापूर	ए	7,685.00	458	12	1,196	21	18	7,12,349	35,23,162	18,07,470	17,15,692	T	Kolhapur
		जा	7,457.98	332	12	1,196	21		4,97,041	24,72,809	12,60,239	12,12,570	R	
		ठा	227.02	4,627	-	-	-		18	2,15,308	10,50,353	5,47,231	5,03,122	
17	औरंगाबाद	ए	10,107.00	287	9	1,300	44	9	5,49,898	28,97,013	15,05,363	13,91,650	T	Aurangabad
		जा	9,874.44	183	9	1,300	44		3,44,735	18,09,863	9,34,813	8,75,050	R	
		ठा	232.56	4,675	-	-	-		9	2,05,163	10,87,150	5,70,550	5,16,600	
18	जालना	ए	7,718.00	209	8	963	8	4	3,03,886	16,12,980	8,26,903	7,86,077	T	Jalna
		जा	7,611.84	171	8	963	8		2,50,907	13,05,115	6,67,441	6,37,674	R	
		ठा	106.16	2,900	-	-	-		4	52,979	3,07,865	1,59,462	1,48,403	
19	परभजी	ए	6,214.00	246	9	830	11	8	2,78,702	15,27,715	7,80,191	7,47,524	T	Parbhani
		जा	6,101.11	171	9	830	11		1,96,170	10,42,529	5,29,729	5,12,800	R	
		ठा	112.89	4,298	-	-	-		8	82,532	4,85,186	2,50,462	2,34,724	
20	हिंगोली	ए	4,827.00	205	5	672	38	4	1,80,695	9,87,160	5,05,373	4,81,787	T	Hingoli
		जा	4,779.42	174	5	672	38		1,54,630	8,33,130	4,25,840	4,07,290	R	
		ठा	47.58	3,237	-	-	-		4	26,065	1,54,030	79,533	74,497	
21	बीड	ए	10,693.00	202	11	1,354	11	6	4,14,973	21,61,250	11,16,356	10,44,894	T	Beed
		जा	10,652.75	167	11	1,354	11		3,45,852	17,74,180	9,15,071	8,59,109	R	
		ठा	40.25	9,617	-	-	-		6	69,121	3,87,070	2,01,285	1,85,785	
22	नांदेड	ए	10,528.00	273	16	1,546	63	13	5,27,875	28,76,259	14,81,358	13,94,901	T	Nanded
		जा	10,329.10	212	16	1,546	63		4,10,647	21,87,195	11,23,468	10,63,727	R	
		ठा	198.90	3,464	-	-	-		13	1,17,228	6,89,064	3,57,890	3,31,174	
23	उस्मानाबाद	ए	7,569.00	196	8	729	5	8	2,95,750	14,86,586	7,69,368	717,218	T	Osmanabad
		जा	7,522.00	167	8	729	5		2,53,391	12,53,330	6,48,276	605,054	R	
		ठा	47.00	4,963	-	-	-		-	42,359	2,33,256	1,21,092	112,164	

तक्का क्र. /TABLE No. 1.1 - Contd.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	3	2
24	लातूर	ए	7,157.00	291	10	921	23	5	3,81,600	20,80,285	10,75,257	10,05,028	T	Latur
		जा	7,089.58	224	10	921	23		2,96,727	15,90,024	8,19,413	7,70,611	R	
		ॢ	67.42	7,272	-	-	-		5	84,873	4,90,261	2,55,844	2,34,417	
25	बुलढाजा	ए	9,661.00	231	13	1,297	136	11	4,45,634	22,32,480	11,47,403	10,85,077	T	Buldhana
		जा	9,554.37	184	13	1,297	136		3,58,411	17,59,097	9,02,445	8,56,652	R	
		ॢ	106.63	4,439	-	-	-		11	87,223	4,73,383	2,44,958	2,28,425	
26	अजोला	ए	5,676.00	287	7	862	124	8	3,19,947	16,30,239	8,41,253	7,88,986	T	Akola
		जा	5,611.29	179	7	862	124		2,05,862	10,02,742	5,17,465	4,85,277	R	
		ॢ	64.71	9,697	-	-	-		8	1,14,085	6,27,497	3,23,788	3,03,709	
27	वाशिम	ए	4,898.00	208	6	702	87	4	2,00,958	10,20,216	5,26,094	4,94,122	T	Washim
		जा	4,817.91	175	6	702	87		1,70,185	8,41,771	4,33,766	4,08,005	R	
		ॢ	80.09	2,228	-	-	-		4	30,773	1,78,445	92,328	86,117	
28	अमरावती	ए	12,210.00	214	14	1,679	323	11	5,26,230	26,07,160	13,45,614	12,61,546	T	Amravati
		जा	12,015.26	142	14	1,679	323		3,57,018	17,07,581	8,80,387	8,27,194	R	
		ॢ	194.74	4,619	-	-	-		11	1,69,212	8,99,579	4,65,227	4,34,352	
29	यवतमाळ	ए	13,582.00	181	16	1,856	274	13	5,18,214	24,58,271	12,65,681	11,92,590	T	Yavatmal
		जा	13,503.29	148	16	1,856	274		4,26,988	20,01,060	10,29,540	9,71,520	R	
		ॢ	78.71	5,809	-	-	-		13	91,226	4,57,211	2,36,141	2,21,070	
30	वर्धा	ए	6,309.00	196	8	1,004	378	7	2,70,502	12,36,736	6,38,990	5,97,746	T	Wardha
		जा	6,263.57	146	8	1,004	378		2,02,963	9,11,695	4,70,610	4,41,085	R	
		ॢ	45.43	7,155	-	-	-		7	67,539	3,25,041	1,68,380	1,56,661	
31	नाजपूर	ए	9,892.00	411	14	1,628	241	29	8,38,599	40,67,637	21,05,314	19,62,323	T	Nagpur
		जा	9,481.87	153	14	1,628	241		3,14,359	14,53,886	7,51,516	7,02,370	R	
		ॢ	410.13	6,373	-	-	-		29	5,24,240	26,13,751	13,53,798	12,59,953	
32	भंडारा	ए	4,087.00	278	7	778	92	6	2,44,531	11,36,146	5,73,445	5,62,701	T	Bhandara
		जा	4,026.90	239	7	778	92		2,08,432	9,60,418	4,83,768	4,76,650	R	
		ॢ	60.10	2,924	-	-	-		6	36,099	1,75,728	89,677	86,051	
33	जोंदिया	ए	5,234.00	229	8	893	57	2	2,49,720	12,00,707	5,98,834	6,01,873	T	Gondia
		जा	5,200.26	203	8	893	57		2,22,018	10,57,276	5,26,022	5,31,254	R	
		ॢ	33.74	4,251	-	-	-		2	27,702	1,43,431	72,812	70,619	
34	चंद्रपूर	ए	11,443.00	181	14	1,472	319	14	4,62,632	20,71,101	10,62,993	10,08,108	T	Chandrapur
		जा	11,212.88	125	14	1,472	319		3,18,875	14,06,034	7,16,461	6,89,573	R	
		ॢ	230.12	2,890	-	-	-		14	1,43,757	6,65,067	3,46,532	3,18,535	
35	जडचिरोली	ए	14,412.00	67	12	1,521	158	2	2,10,362	9,70,294	4,91,101	4,79,193	T	Gadchiroli
		जा	14,356.03	63	12	1,521	158		1,95,383	9,03,033	4,56,647	4,46,386	R	
		ॢ	55.97	1,202	-	-	-		2	14,979	67,261	34,454	32,807	
महाराष्ट्र राज्य	ए	3,08,613.00	314	353	41,095	2,616	378	19,576,736	9,68,78,627	5,04,00,596	46,478,031	T	Maharashtra State	
	जा	3,00,357.20	186	353	41,095	2,616	-	11,173,512	5,57,77,647	2,84,58,677	27,318,970	R		
	ॢ	7,355.80	5,588	-	-	-	378	8,403,224	4,11,00,980	2,19,41,919	19,159,061	U		

1. क्षेत्रफल / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.2

अनुसूचित जातीची लोकसंख्या / Scheduled Castes Population

(जनगणना/Population Census, 2001)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total			अनुसूचित जातीची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage of Sheduled Castes to total Population			District (2)
		एकूण Total (3)	पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	एकूण Total (6)	पुरुष Males (7)	स्त्रिया Females (8)	एकूण Total (9)	पुरुष Males (10)	स्त्रिया Females (11)	एकूण Total (12)	पुरुष Males (13)	स्त्रिया Females (14)	
1	मुंबई शहर	-	-	-	1,83,469	94,811	88,658	1,83,469	94,811	88,658	5.50	5.05	6.07	Mumbai City
2	मुंबई उपजिल्हा	-	-	-	4,01,569	2,11,010	1,90,559	4,01,569	2,11,010	1,90,559	4.65	4.45	4.89	Mumbai Suburban
3	ठाणे	45,107	23,464	21,643	2,94,613	1,54,526	1,40,087	3,39,720	1,77,990	1,61,730	4.18	4.07	4.31	Thane
4	रायजड	32,418	16,156	16,262	21,249	10,956	10,293	53,667	27,112	26,555	2.43	2.43	2.44	Raigad
5	रत्नाजिरी	19,900	9,867	10,033	4,615	2,387	2,228	24,515	12,254	12,261	1.44	1.54	1.36	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	35,199	16,756	18,443	3,337	1,690	1,647	38,536	18,446	20,090	4.44	4.41	4.46	Sindhudurg
7	नाशिक	2,12,803	1,09,227	1,03,576	2,13,713	1,09,117	1,04,596	4,26,516	2,18,344	2,08,172	8.54	8.43	8.66	Nashik
8	धळे	75,587	38,634	36,953	33,515	17,122	16,393	1,09,102	55,756	53,346	6.39	6.35	6.43	Dhule
9	नांदुरबार	28,462	14,470	13,992	12,950	6,584	6,366	41,412	21,054	20,358	3.16	3.17	3.14	Nadurbar
10	जळगाव	2,10,152	1,07,184	1,02,968	76,625	39,520	37,105	2,86,777	1,46,704	1,40,073	7.79	7.70	7.88	Jalgaon
11	अहमदनगर	3,79,262	1,93,948	1,85,314	1,05,423	53,597	51,826	4,84,685	2,47,545	2,37,140	12.00	11.88	12.11	Ahmednagar
12	पुणे	2,43,690	1,25,024	1,18,666	5,18,167	2,65,941	2,52,226	7,61,857	3,90,965	3,70,892	10.53	10.37	10.71	Pune
13	सातारा	2,02,017	1,01,820	1,00,197	44,093	22,394	21,699	2,46,110	1,24,214	1,21,896	8.76	8.82	8.70	Satara
14	सांगली	2,31,295	1,17,065	1,14,230	82,179	41,505	40,674	3,13,474	1,58,570	1,54,904	12.13	12.01	12.26	Sangli
15	सोलापूर	4,11,869	2,12,426	1,99,443	1,66,254	84,857	81,397	5,78,123	2,97,283	2,80,840	15.02	14.94	15.10	Solapur
16	कोल्हापूर	3,30,774	1,67,479	1,63,295	1,18,867	60,599	58,268	4,49,641	2,28,078	2,21,563	12.76	12.62	12.91	Kolhapur
17	औरंगाबाद	2,02,903	1,04,173	98,730	1,73,278	89,734	83,544	3,76,181	1,93,907	1,82,274	12.99	12.88	13.10	Aurangabad
18	जालना	1,53,169	77,931	75,238	27,848	14,321	13,527	1,81,017	92,252	88,765	11.22	11.16	11.29	Jalna
19	परभणी	1,08,900	55,138	53,762	43,563	22,235	21,328	1,52,463	77,373	75,090	9.98	9.92	10.05	Parbhani
20	हिंगोली	86,789	43,992	42,797	13,908	7,044	6,864	1,00,697	51,036	49,661	10.20	10.10	10.31	Hingoli
21	बीड	2,33,864	1,19,649	1,14,215	47,376	24,373	23,003	2,81,240	1,44,022	1,37,218	13.01	12.90	13.13	Beed
22	हिंगोली	4,06,046	2,08,013	1,98,033	92,150	47,558	44,592	4,98,196	2,55,571	2,42,625	17.32	17.25	17.39	Nanded
23	उस्मानाबाद	2,12,666	1,09,418	1,03,248	33,124	17,159	15,965	2,45,790	1,26,577	1,19,213	16.53	16.45	16.62	Osmanabad
24	लातूर	3,25,298	1,67,542	1,57,756	78,953	40,691	38,262	4,04,251	2,08,233	1,96,018	19.43	19.37	19.50	Latur
25	बुलढाजा	1,95,765	99,903	95,862	45,858	23,515	22,343	2,41,623	1,23,418	1,18,205	10.82	10.76	10.89	Buldhana
26	अकोला	1,14,629	58,793	55,836	53,818	27,572	26,246	1,68,447	86,365	82,082	10.33	10.27	10.40	Akola
27	वाशिम	1,41,382	72,416	68,966	21,281	10,780	10,501	1,62,663	83,196	79,467	15.94	15.81	16.08	Washim
28	अमरावती	3,18,152	1,64,452	1,53,700	1,28,471	66,189	62,282	4,46,623	2,30,641	2,15,982	17.13	17.14	17.12	Amravati
29	यवतमाळ	2,00,888	1,03,201	97,687	51,914	26,281	25,633	2,52,802	1,29,482	1,23,320	10.28	10.23	10.34	Yavatmal
30	वर्धा	1,12,145	58,044	54,101	46,485	23,895	22,590	1,58,630	81,939	76,691	12.83	12.82	12.83	Wardha
31	नागपूर	2,41,166	1,24,337	1,16,829	4,55,295	2,32,977	222,318	6,96,461	3,57,314	3,39,147	17.12	16.97	17.28	Nagpur
32	भंडारा	1,69,944	85,151	84,793	32,005	16,109	15,896	2,01,949	1,01,260	1,00,689	17.77	17.66	17.89	Bhandara
33	गोंदिया	1,39,337	69,147	70,190	28,362	14,170	14,192	1,67,699	83,317	84,382	13.97	13.91	14.02	Gondia
34	चंद्रपूर	1,74,504	88,748	85,756	1,22,423	63,393	59,030	2,96,927	1,52,141	1,44,786	14.34	14.31	14.36	Chandrapur
35	गडचिरोली	97,747	49,321	48,426	11,077	5,561	5,516	1,08,824	54,882	53,942	11.22	11.18	11.26	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		60,93,829	31,12,889	29,80,940	37,87,827	19,50,173	18,37,654	98,81,656	50,63,062	48,18,594	10.20	10.05	10.37	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.3

अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या / Scheduled Tribes Population

(जनगणना/Population Census, 2001)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	ग्रामीण Rural			नागरी Urban			एकूण Total			अनुसूचित जमातीची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage of Sheduled Tribes to total Population			District (2)
		एकूण Total (3)	पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	एकूण Total (6)	पुरुष Males (7)	स्त्रिया Females (8)	एकूण Total (9)	पुरुष Males (10)	स्त्रिया Females (11)	एकूण Total (12)	पुरुष Males (13)	स्त्रिया Females (14)	
1	मुंबई शहर	-	-	-	20,666	11,187	9,479	20,666	11,187	9,479	0.62	0.60	0.65	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	-	-	-	70,454	37,335	33,119	70,454	37,335	33,119	0.82	0.79	0.85	Mumbai Suburban
3	ठाणे	10,47,710	5,22,746	5,24,964	1,51,580	78,063	73,517	11,99,290	6,00,809	5,98,481	14.75	13.72	15.94	Thane
4	रायजड	2,44,269	1,23,184	1,21,085	24,855	12,696	12,159	2,69,124	1,35,880	1,33,244	12.19	12.16	12.22	Raigad
5	रतनागिरी	18,839	9,601	9,238	1,263	809	454	20,102	10,410	9,692	1.18	1.31	1.07	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	4,596	2,333	2,263	356	182	174	4,952	2,515	2,437	0.57	0.60	0.54	Sindhudurg
7	नाशिक	10,86,059	5,48,455	5,37,604	1,08,212	55,816	52,396	11,94,271	6,04,271	5,90,000	23.92	23.32	24.55	Nashik
8	धुळे	4,20,139	2,12,344	2,07,795	23,425	12,383	11,042	4,43,564	2,24,727	2,18,837	25.97	25.58	26.38	Dhule
9	नांदुरबार	8,28,565	4,12,027	4,16,538	31,009	15,831	15,178	8,59,574	4,27,858	4,31,716	65.53	64.48	66.60	Nadurbar
10	जळगाव	3,91,689	2,01,090	1,90,599	44,262	22,927	21,335	4,35,951	2,24,017	2,11,934	11.84	11.76	11.93	Jalgaon
11	अहमदनगर	2,88,632	1,46,051	1,42,581	14,623	7,539	7,084	3,03,255	1,53,590	1,49,665	7.51	7.37	7.65	Ahmednagar
12	पुणे	2,03,838	1,03,410	1,00,428	57,884	30,425	27,459	2,61,722	1,33,835	1,27,887	3.62	3.55	3.69	Pune
13	सातारा	18,673	9,487	9,186	3,223	1,731	1,492	21,896	11,218	10,678	0.78	0.80	0.76	Satara
14	सांगली	13,854	7,119	6,735	4,001	2,057	1,944	17,855	9,176	8,679	0.69	0.70	0.69	Sangli
15	सोलापूर	43,033	22,434	20,599	25,956	13,277	12,679	68,989	35,711	33,278	1.79	1.79	1.79	Solapur
16	कोल्हापूर	16,384	8,393	7,991	5,003	2,578	2,425	21,387	10,971	10,416	0.61	0.61	0.61	Kolhapur
17	औरंगाबाद	86,216	43,921	42,295	14,200	7,371	6,829	1,00,416	51,292	49,124	3.47	3.41	3.53	Aurangabad
18	जालना	26,583	13,525	13,058	5,520	2,855	2,665	32,103	16,380	15,723	1.99	1.98	2.00	Jalna
19	परभणी	26,961	13,676	13,285	8,249	4,241	4,008	35,210	17,917	17,293	2.30	2.30	2.31	Parbhani
20	हिंगोली	82,053	42,166	39,887	4,845	2,569	2,276	86,898	44,735	42,163	8.80	8.85	8.75	Hingoli
21	बीड	19,082	9,909	9,173	5,111	2,644	2,467	24,193	12,553	11,640	1.12	1.12	1.11	Beed
22	नांदेड	2,22,846	1,13,794	1,09,052	30,750	15,721	15,029	2,53,596	1,29,515	1,24,081	8.82	8.74	8.90	Nanded
23	उस्मानाबाद	23,440	12,156	11,284	4,417	2,312	2,105	27,857	14,468	13,389	1.87	1.88	1.87	Osmanabad
24	लातूर	40,654	21,060	19,594	7,182	3,729	3,453	47,836	24,789	23,047	2.30	2.31	2.29	Latur
25	बुलढाजा	1,05,935	54,128	51,807	9,221	5,040	4,181	1,15,156	59,168	55,988	5.16	5.16	5.16	Buldhana
26	अकोला	85,540	44,011	41,529	14,548	7,590	6,958	1,00,088	51,601	48,487	6.14	6.13	6.15	Akola
27	वाशिम	67,797	34,729	33,068	3,190	1,710	1,480	70,987	36,439	34,548	6.96	6.93	6.99	Washim
28	अमरावती	3,22,622	1,64,656	1,57,966	33,911	17,561	16,350	3,56,533	1,82,217	1,74,316	13.68	13.54	13.82	Amravati
29	यवतमाळ	4,41,399	2,25,082	2,16,317	31,971	16,418	15,553	4,73,370	2,41,500	2,31,870	19.26	19.08	19.44	Yavatmal
30	वर्धा	1,32,766	68,509	64,257	21,649	11,159	10,490	1,54,415	79,668	74,747	12.49	12.47	12.50	Wardha
31	नाजपूर	2,17,752	1,11,695	1,06,057	2,26,689	1,16,424	1,10,265	4,44,441	2,28,119	2,16,322	10.93	10.84	11.02	Nagpur
32	भंडारा	84,740	42,395	42,345	12,978	6,664	6,314	97,718	49,059	48,659	8.60	8.56	8.65	Bhandara
33	गोंदिया	1,90,358	94,127	96,231	6,097	3,122	2,975	1,96,455	97,249	99,206	16.36	16.24	16.48	Gondia
34	चंद्रपूर	3,18,967	1,61,301	1,57,666	56,289	29,257	27,032	3,75,256	1,90,558	1,84,698	18.12	17.93	18.32	Chandrapur
35	जडचिरोली	3,64,546	1,83,334	1,81,212	7,150	3,683	3,467	3,71,696	1,87,017	1,84,679	38.31	38.08	38.54	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		74,86,537	37,82,848	37,03,689	10,90,739	5,64,906	5,25,833	85,77,276	43,47,754	42,29,522	8.85	8.63	9.10	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल / AREA AND POPULATION
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.4
नवबौद्धांची लोकसंख्या / Neo-Buddhists Population
(जनगणना / Population Census, 1981)

अनु क्रमांक	जिल्हा	ग्रामीण			नागरी			एकूण			नवबौद्धांची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage of Neo-Buddhists to total Population	टक्केवारी
		एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया		
Serial No.	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	District (2)
1	बृहन्मुंबई	336	2,339	1,997	4,336	2,339	1,997	0.05	Brihan Mumbai
2	ठाणे	3,452	1,766	1,686	1,195	640	555	4,647	2,406	2,241	0.14	Thane
3	रायगड	7,516	3,389	4,127	156	81	75	7,612	3,470	4,202	0.52	Raigad
4	रत्नागिरी	16,061	6,955	9,106	1,116	536	580	17,177	7,491	9,686	0.82	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Sindhudurg
6	नाशिक	6,945	3,516	3,429	3,093	1,583	1,510	10,038	5,099	4,939	0.34	Nashik
7	धुळे	1,522	767	755	800	411	389	2,322	1,178	1,144	0.11	Dhule
8	जळगाव	2,519	1,291	1,238	201	93	108	2,720	1,374	1,346	0.10	Jalgaon
9	अहमदनगर	6,321	3,131	3,190	100	52	48	6,421	3,183	3,238	0.24	Ahmednagar
10	पुणे	12,641	6,264	6,377	8,233	4,192	4,041	20,874	10,456	10,418	0.50	Pune
11	सातारा	22,067	10,267	11,800	2,215	1,137	1,078	24,282	11,404	12,878	1.19	Satara
12	सांगली	3,522	1,652	1,870	828	445	383	4,350	2,097	2,253	0.24	Sangli
13	सोलापूर	3,491	1,776	1,715	1,558	809	749	5,049	2,585	2,464	0.19	Solapur
14	कोल्हापूर	3,022	1,365	1,657	101	54	47	3,123	1,419	1,704	0.12	Kolhapur
15	औरंगाबाद	14,406	7,227	7,179	890	445	445	15,296	7,672	7,624	0.63	Aurangabad
16	जालना	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Jalna
17	परभणी	6,076	3,022	3,054	304	148	156	6,380	3,170	3,210	0.35	Parbhani
18	बीड	4,320	2,185	2,135	1,668	840	828	5,988	3,025	2,963	0.40	Beed
19	नांदेड	4,231	2,102	2,129	654	327	327	4,885	2,429	2,456	0.28	Nanded
20	उस्मानाबाद	4,229	2,175	2,054	305	154	151	4,534	2,329	2,205	0.20	Osmanabad
21	लातूर	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Latur
22	बुलढाणा	1,026	516	510	362	185	177	1,388	701	687	0.09	Buldhana
23	अकोला	2,648	1,296	1,352	585	314	271	3,233	1,610	1,623	0.18	Akola
24	अमरावती	19,329	9,828	9,501	1,334	689	645	20,663	10,517	10,146	5.89	Amravati
25	यवतमाळ	4,691	2,348	2,343	113	54	59	4,804	2,402	2,402	0.28	Yavatmal
26	वर्धा	9,887	5,062	4,825	22	12	10	9,909	5,074	4,835	1.07	Wardha
27	नागपूर	3,067	1,541	1,526	378	191	187	3,445	1,732	1,713	0.13	Nagpur
28	भंडारा	6,918	3,433	3,458	511	271	240	7,429	3,704	3,725	0.40	Bhandara
29	चंद्रपूर	1,383	686	697	727	333	394	2,110	1,019	1,091	0.05	Chandrapur
30	गडचिरोली	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,71,290	83,550	87,740	31,785	16,335	15,450	2,03,075	99,885	1,03,190	0.32	Maharashtra State

आधार : भारताची जनगणना, १९८१, मालिका १२, महाराष्ट्र, १९८४ चा प्रबंध-१

Source—Census of India, 1981, Series 12, Maharashtra, Paper 1 of 1984 * वेगळी उपलब्ध नाही. / Not available Separately

१. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या

१.१ या विभागात जनगणना २००१ नुसार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या, अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती त्यांची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी, दशवर्षीय चढउतार, खेड्यांचे वर्गीकरण, काम करणारे आणि काम न करणारे लोक, साक्षरता दर इ. बाबतची माहिती देण्यात आली आहे. लोकसंख्येची भाषावार माहिती जनगणना १९८१ ची देण्यात आली आहे.

१.२ २००१ च्या जनगणनेप्रमाणे वापरलेल्या संकल्पना व व्याख्यांनुसार 'गाव' हे ठराविक सीमा असलेले व जमिनीचे स्वतंत्रपणे अभिलेख उपलब्ध असलेले महसुली गाव होय. वाड्या किंवा पाडे यांस स्वतंत्र गावे मानण्यात आलेले नाही. ह्यास फक्त वनव्याप्त गावांचा अपवाद आहे. ही ठिकाणे म्हणजे राखीव जंगलातील लोकसंख्या असलेली ठिकाणे होत. त्यात मुख्यतः जंगल कामगार व त्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तींचा समावेश आहे व त्यास गावे असे संबोधण्यात आले आहे. 'वस्ती असलेल्या गावात' 'वस्ती असलेल्या महसुली' व 'वस्ती असलेल्या वनव्याप्त' गावांचा समावेश आहे. "वस्ती नसलेल्या" गावांत कोणत्याही प्रकारची लोकवस्ती नसलेल्या महसुली गावांचा समावेश होतो. २००१ च्या जनगणनेनुसार शहर किंवा नागरी विभागाची व्याख्या खालीलप्रमाणे करण्यात आली आहे :-

(१) ज्या ठिकाणी महानगरपालिका, नगर परिषद इ. नागरी संस्था, कटक मंडळ किंवा मुलकी वस्ती आहे असे किंवा

(२) ५,००० किंवा त्याहून अधिक लोकवस्ती असलेले, ज्यातील कमीतकमी तीन-चतुर्थांश पुरुष कामगार बिगर-शेती व्यवसायात गुंतले आहेत असे व लोकसंख्येची घनता प्रति चौ.कि.मी. ४०० किंवा त्यापेक्षा जास्त असणारे ठिकाण.

१९९१ च्या जनगणनेनुसार खालीलप्रमाणे व्याख्या करण्यात आल्या आहेत :-

(१) काम - 'काम' ह्या शब्दाची व्याख्या कोणत्याही आर्थिक उत्पादक कार्यात सहभाग, अशी असून त्याचे स्वरूप बौद्धिक किंवा शारीरिक श्रम असे असू शकेल. 'काम' ह्यात फक्त प्रत्यक्ष केलेल्या कामाचा अंतर्भाव नसून प्रभावी देखरेख व कामाचे मार्गदर्शन यांचाही समावेश आहे.

(२) काम करणारे - संदर्भ वर्षात अगदी काही वेळ काम केले असले तरी त्या व्यक्तीस काम करणारे असे समजण्यात आले :-

(अ) मुख्यतः काम करणारे - एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात ६ महिने किंवा जास्त किंवा १८३ दिवस किंवा त्याहून जास्त दिवस काम केले असल्यास त्या व्यक्तीस मुख्यतः काम करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले.

(ब) सिमांतिक कामगार - एखाद्या व्यक्तीने गेल्या वर्षात सहा महिन्यांपेक्षा किंवा १८३ दिवसांपेक्षा कमी दिवस काम केले असेल तर त्या व्यक्तीस सीमांतिक कामगार म्हणून संबोधण्यात आले.

(३) काम न करणारे - जनगणनेच्या संदर्भ दिवसाच्या आधीच्या एक वर्षाच्या संदर्भकाळात एखाद्या व्यक्तीने अजिबात काम केले नसेल अशा व्यक्तीस काम न करणारी व्यक्ती असे संबोधण्यात आले. जी व्यक्ती मुख्यत्वे स्वतःच्या कुटुंबासाठी कामे करणे वगैरे घरगुती कामामध्ये गुंतलेली असेल किंवा एखादा मुलगा किंवा मुलगी जी प्रामुख्याने एखाद्या संस्थेत शिकत असताना कुटुंबाला आर्थिक मदत करते परंतु जी पूर्णवेळ काम

1. AREA AND POPULATION

1.1 Final figures of 2001 population census are presented in this section in tables on Area, Population of Scheduled Castes, Scheduled Tribes, their percentage to total population, decadal variation, villages classified by population working and non-working persons and literacy rates. Population classification according to languages is given for Population Census 1981.

1.2 According to the definitions and concepts used for the 2001 census, a 'Village' is a revenue village having a defined boundary and separate land records. Hamlets, wadies or pardas have not been treated as separate villages. Forest villages make an exception. They are population centres situated within reserved forest areas. Their population mainly consists of forest labourers and their families. Such population centres within reserved forest areas are also treated as villages. Number of 'inhabited villages' denote number of 'inhabited revenue villages' and 'inhabited forest villages'. The 'un-inhabited villages' are the revenue villages but did not have any residential population. For the purpose of 2001 Census a town or an urban area was defined as a place which has :-

(i) a municipal body, a cantonment or civil lines; or

(ii) a population of 5,000 or over, at least three-fourth or more of male workers engaged in non-agricultural pursuits and density of population of at least 400 per sq.km.

Definitions as adopted in the 1991 census are reproduced below :-

(1) Work- Work was defined as participation in economically productive activity, such participation may be mental or physical in nature. Work involves not only actual work but also effective supervision and direction of work.

(2) Worker- worker was one who had engaged himself in work for at least sometime during the reference year :-

(a) Main worker- A Person who put in work for six months or more or for 183 days or more, during last year was classified as main worker.

(b) Marginal worker- A Person who did work during last year for less than six months (183 days) was classified as marginal worker.

(3) Non-worker - was one who did not engage himself at all in work throughout the whole reference period of one year preceding the date of enumeration. A person who is engaged primarily in household duties such as working for one's own household or a boy or a girl who is primarily a student attending an institution, even if such a person

करीत नाही अशा व्यक्तीस “काम करणारी व्यक्ती” असे संबोधण्यात आले नाही. तसेच एखाद्या व्यक्तीस घरभाडे किंवा निवृत्ती वेतन अशा स्वरूपातच उत्पन्न मिळते व ज्यासाठी त्या व्यक्तीस कोणतेही काम करावे लागत नाही अशा व्यक्तीस “काम करणारी व्यक्ती” असे संबोधण्यात आले नाही.

(४) घरगुती उद्योग - कुटुंब प्रमुख किंवा प्रामुख्याने कुटुंबातील व्यक्तींनी शहरी भागात स्वतःच्या घराच्या परिसरात व ग्रामीण भागात खेड्यात चालविलेला उद्योग म्हणजे “घरगुती उद्योग” होय. घरगुती उद्योग हा नोंदणी झालेल्या कारखान्याप्रमाणे चालविण्यात येत नाही व त्यात उत्पादन, प्रक्रिया, सेवा, दुरुस्ती व विक्री यांचा संबंध असतो.

(५) शेतकरी - यात स्वतःची जमीन कसणारे व दुस-यांची जमीन कसणारे अशा दोन्हीचा अंतर्भाव होतो.

(६) शेतमजूर - यात शेतावर मजुरीवर/वेतनावर काम करणारे परंतु ज्यांचा जमिनीवर कोणत्याही प्रकारचा मालकी हक्क नाही अशांचा समावेश होतो.

(७) व्यवसाय - ज्यास उद्योग म्हणता येईल अशा आर्थिक उत्पादनांच्या कोणत्याही शाखेत जेव्हा एखादी व्यक्ती स्वतः काम करते त्यास तिचा व्यवसाय समजण्यात येतो.

(८) उद्योग - म्हणजे आर्थिक उत्पादन कार्यातील एखादी शाखा ज्यात कामगार काम करतो.

(९) मालक - मोबदला देऊन एक किंवा जास्त व्यक्तींकडून काम करवून घेणा-या व्यक्तीस मालक असे समजण्यात येते.

(१०) कामगार - जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तुरूपाने मोबदला घेऊन दुस-यासाठी वेतनावर किंवा मजुरीवर काम करते ती कामगार व्यक्ती होय.

(११) एकटा कामगार - जी व्यक्ती काही नैमित्तिक कारणांव्यतिरिक्त मोबदला देऊन इतरांकडून काम करवून घेत नाही किंवा कुटुंबातील इतर व्यक्तींच्या मदतीने काम करत नाही किंवा कोणत्याही सहकारी संस्थेची सभासद म्हणून काम करीत नाही अशा व्यक्तीस “एकटा कामगार” असे संबोधण्यात येते.

(१२) कौटुंबिक कामगार - कुटुंबाच्या उद्योगात जी व्यक्ती नगद किंवा वस्तुरूपात वेतन किंवा मजुरी न घेता कुटुंबातील इतर व्यक्तींबरोबर काम करते ती “कौटुंबिक कामगार” म्हणून समजण्यात येते.

helps the family's economic activity but not as full-time worker was not treated as worker. A person who merely receives income such as rent or pension and who does not have to work for receiving that income has not been treated as worker.

(4) Household Industry - is defined as an industry conducted by the head of the household himself or mainly by members of households at home or within the village in rural areas and only within the premises of the house where the household lives in urban areas. It should not be run on the scale of registered factory and relates to production, processing, servicing, repairing or making and selling of goods.

(5) Cultivator - includes both owner cultivators and tenant cultivators.

(6) Agricultural labourer - covers all persons working on land as labourers on wages without holding any right upon the land.

(7) Occupation - of a worker is the function which he personally performs by engaging himself in work in any branch of economic activity which is called his industry.

(8) Industry - is defined as a sector of economic activity on which a worker is engaged.

(9) Employer - is a person who hires one or more persons in his work.

(10) Employee - is a person who works for others for wages or salary in cash or kind.

(11) A single worker - is a person who is doing his work without employing others except casually and without the help of other members of his family except casually or a participation in work as a member of a co-operative.

(12) A family worker - is a person who is doing his work in a family enterprise along with other members of the family without wages or salary in cash or kind.

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.5

१९०१ पासूनचा लोकसंख्येतील दशवर्षीय चढउतार
Decadeal Variation in Population since 1901

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	वर्ष Year	एकूण व्यक्ती Persons	दशवर्षीय चढउतार Decadal	दशवर्षीय चढउतार (शेकडा प्रमाण) Percentage decadal Variation	पुरुष Males	स्त्रिया Females	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	बृहदमुंबई *	1901	9,27,994	-	-	5,61,825	3,66,169	Brihan Mumbai
		1911	11,48,757	+ 2,20,763	+ 23.79	7,31,634	4,17,123	
		1921	13,80,448	+ 2,31,691	+ 20.17	8,84,301	4,96,147	
		1931	13,97,812	+ 17,364	+ 1.26	8,78,102	5,19,710	
		1941	18,01,356	+ 4,03,544	+ 24.87	11,14,983	6,86,373	
		1951	29,94,444	+ 11,93,088	+ 66.23	18,68,335	11,26,109	
		1961	41,52,056	+ 11,57,612	+ 38.66	24,96,176	16,55,880	
		1971	59,70,575	+ 18,18,519	+ 43.80	34,78,378	24,92,197	
		1981	82,43,405	+ 22,72,830	+ 38.07	46,52,646	35,90,759	
		1991	99,25,891	+ 16,82,486	+ 20.41	54,60,145	44,65,746	
1	मुंबई शहर	1991*	31,74,889	-	-	17,72,549	14,02,340	Mumbai City
		2001	33,38,031	+1,63,142	+5.14	18,78,246	14,59,785	
2	मुंबई उपनगर	1991*	67,51,002	-	-	36,87,596	30,63,406	Mumbai Suburban
		2001	86,40,419	+18,89,417	+27.99	47,41,720	38,98,699	
3	ठाजे	1901	6,65,326	-	-	3,43,216	3,22,110	Thane
		1911	7,21,323	+ 55,997	+ 8.42	3,70,437	3,50,886	
		1921	7,13,228	- 8,095	- 1.12	3,68,305	3,44,923	
		1931	7,87,664	+ 74,436	+ 10.44	4,07,045	3,80,619	
		1941	8,82,321	+ 94,675	+ 12.02	4,54,693	4,27,628	
		1951	12,82,572	+ 4,00,251	+ 45.36	6,68,138	6,14,434	
		1961	16,52,678	+ 3,70,106	+ 28.86	8,61,117	7,91,561	
		1971	22,81,664	+ 6,28,986	+ 38.06	12,04,855	10,76,809	
		1981	33,51,562	+ 1,069,898	+46.89	17,79,645	15,71,917	
		1991	52,49,126	+ 1,897,564	+56.62	27,92,874	24,56,252	
4	रायजड	2001	81,31,849	2,882,723	+54.92	43,77,747	37,54,102	
		1901	7,21,083	-	-	3,60,493	3,60,590	Raigad
		1911	7,14,371	-6,712	-0.93	3,53,180	3,61,191	
		1921	6,77,586	-36,785	-5.15	3,34,184	3,43,402	
		1931	7,56,315	+78,729	+11.62	3,76,398	3,79,917	
		1941	8,05,157	+48,842	+6.46	3,95,368	4,09,789	
		1951	9,09,083	+1,03,926	+12.91	4,45,580	4,63,503	
		1961	10,58,855	+1,49,772	+16.48	5,14,534	5,44,321	
		1971	12,63,003	+2,04,148	+19.28	6,14,278	6,48,725	
		1981	14,86,452	+2,23,449	+17.69	7,26,512	7,59,940	
5	रत्नाजिरी	1991	18,24,816	+3,38,364	+22.76	9,07,907	9,16,909	
		2001	22,07,929	3,83,113	20.99	11,17,628	10,90,301	
		1901	13,87,074	-	-	6,54,497	7,32,577	Ratnagiri
		1911	14,22,199	+35,125	+2.53	6,57,120	7,65,079	
		1921	13,61,884	-60,315	-4.24	6,22,786	7,39,098	
		1931	15,34,540	+1,72,656	+12.68	7,20,873	8,13,667	
		1941	16,27,225	+92,685	+6.04	7,53,908	8,73,317	
		1951	17,11,964	+84,739	+5.21	7,69,635	9,42,329	
		1961	18,27,203	+1,15,239	+6.73	8,16,804	10,10,399	
		1971	19,90,583	+1,63,380	+8.94	8,86,995	11,03,588	
1981	21,11,311	+1,20,728	+6.06	9,43,395	11,67,916			
1981	13,79,655	-	-	6,11,029	7,68,626			
1991	15,44,057	+1,64,402	+11.92	7,00,190	8,43,867			
2001	16,96,777	+1,52,720	+9.89	7,94,498	9,02,279			

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.5

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
6	सिंधुदुर्ग	1981	7,80,891	-	-	3,54,128	4,26,763	Sindhudurg
		1991	8,32,152	+51,261	+6.56	3,89,384	4,42,768	
		2001	8,68,825	+36,673	+4.41	4,17,890	4,50,935	
7	नाशिक	1901	8,23,080	-	-	4,17,000	4,06,080	Nashik
		1911	9,15,698	+92,618	+11.25	4,61,573	4,54,125	
		1921	8,45,783	-69,915	-7.67	4,31,568	4,14,215	
		1931	10,09,583	+1,63,800	+19.37	5,14,322	4,95,261	
		1941	11,27,597	+1,18,014	+11.69	5,77,293	5,50,304	
		1951	14,29,916	+30,23,319	+26.81	7,30,927	6,98,989	
		1961	18,55,246	+4,25,330	29.75	9,53,531	9,01,715	
		1971	23,69,221	+5,13,975	+27.70	12,21,419	11,47,802	
		1981	29,91,739	+6,22,518	+26.28	15,44,532	14,47,207	
		1991	38,51,352	+8,59,613	+28.73	19,84,973	18,66,379	
		2001	49,93,796	+11,42,444	+29.66	25,90,912	24,02,884	
8	धुळे	1901	4,48,432	-	-	2,26,497	2,21,935	Dhule
		1911	5,59,519	+111,087	+24.77	2,82,839	2,76,680	
		1921	5,94,191	+34,672	+6.20	3,00,717	2,93,474	
		1931	7,14,998	+120,807	+20.33	3,63,073	3,51,925	
		1941	8,45,766	+130,768	+18.29	4,29,560	4,16,206	
		1951	10,60,278	+214,512	+25.36	5,38,226	5,22,052	
		1961	13,51,236	+290,958	+27.44	6,86,942	6,64,294	
		1971	16,62,181	+310,945	+23.01	8,49,601	8,12,580	
		1981	20,50,294	+388,113	+23.35	10,43,140	10,07,154	
		1991	25,35,715	+485,421	+23.68	12,95,288	12,40,427	
		1991 *	14,73,170	-	-	7,57,268	7,15,902	
2001	17,07,947	+234,777	+15.94	8,78,372	8,29,575			
9	नांदुरबार	1991*	10,62,545	-	-	5,38,020	5,24,525	Nandurbar
		2001	13,11,709	+249,164	+23.45	6,63,511	6,48,198	
10	जळगाव	1901	9,54,077	-	-	4,83,030	4,71,047	Jalgaon
		1911	10,28,126	+4,74,049	+7.76	5,18,558	5,09,568	
		1921	10,69,656	+41,530	+4.04	5,42,676	5,26,980	
		1931	11,98,260	+1,28,604	+12.02	6,08,733	5,89,527	
		1941	13,20,074	+1,21,814	+10.17	6,69,953	6,50,121	
		1951	14,71,351	+1,51,277	+11.46	7,46,452	7,24,899	
		1961	17,65,047	+2,93,696	+19.06	9,02,001	8,63,046	
		1971	21,23,121	+3,58,074	+20.28	10,89,840	10,33,281	
		1981	26,18,274	+4,95,153	+23.32	13,42,963	12,75,311	
		1991	31,87,634	+5,69,360	+21.75	16,42,873	15,44,761	
		2001	36,82,690	+4,95,056	+15.53	19,05,493	17,77,197	
11	अहमदनगर	1901	8,20,346	-	-	4,09,125	4,11,221	Ahmednagar
		1911	9,25,876	+1,05,530	+12.86	4,66,812	4,59,064	
		1921	7,19,137	+2,06,739	+22.33	3,63,494	3,55,643	
		1931	9,69,209	+2,50,072	+34.77	4,91,683	4,77,526	
		1941	11,23,040	+1,53,831	+15.87	5,70,300	5,52,740	
		1951	14,10,873	+2,87,833	+25.63	7,15,763	6,95,110	
		1961	17,75,969	+3,65,096	+25.88	9,05,313	8,70,656	
		1971	22,69,117	+4,93,142	+27.77	11,60,205	11,08,912	
		1981	27,08,309	+4,39,192	+19.36	13,82,632	13,25,677	
		1991	33,72,935	+6,64,626	+24.54	17,30,609	16,42,326	
		2001	40,40,642	+6,67,707	+19.80	20,83,053	19,57,589	
12	पुणे	1901	1,095,858	-	-	5,53,661	5,42,197	Pune
		1911	1,177,238	+81,380	+7.43	5,95,481	5,81,757	
		1921	1,105,014	-72,224	-6.14	5,64,751	5,40,263	
		1931	1,275,882	+1,70,868	+15.46	6,53,480	6,22,402	
		1941	1,472,972	+1,97,090	+15.45	7,55,979	7,16,993	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.5

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
		1961	24,66,880	+5,15,904	+26.44	12,68,710	11,98,170	
		1971	31,78,029	+7,11,149	+28.83	16,43,864	15,34,165	
		1981	41,64,470	+9,86,441	+31.04	21,50,088	20,14,382	
		1991	55,32,532	+13,68,062	+32.85	28,61,460	26,71,072	
		2001	72,32,555	+17,00,023	+30.73	37,69,128	34,63,427	
13	सातारा	1901	8,49,672	-	-	4,18,418	4,31,254	Satara
		1911	8,35,337	-14,335	-1.69	4,12,412	4,22,925	
		1921	7,86,436	-48,901	-5.85	3,87,434	3,99,002	
		1931	8,95,014	+1,08,578	+13.81	4,46,189	4,48,825	
		1941	10,13,212	+1,18,198	+13.21	4,97,993	5,15,219	
		1951	11,77,016	+1,63,804	+16.17	5,73,800	6,03,216	
		1961	14,30,105	+2,53,089	+21.50	6,98,555	7,31,550	
		1971	17,27,376	+2,97,271	+20.79	8,48,092	8,79,284	
		1981	20,38,677	+3,11,301	+18.02	9,89,122	10,49,555	
		1991	24,51,372	+4,12,695	+20.24	12,08,375	12,42,997	
		2001	28,08,994	+3,57,622	+14.59	14,08,326	14,00,668	
14	सांजली	1901	6,44,556	-	-	3,24,900	3,19,656	Sangli
		1911	6,12,518	-32,038	-4.97	3,13,874	2,98,644	
		1921	5,96,199	-16,319	-2.66	3,07,061	2,89,138	
		1931	7,07,479	+1,11,280	+18.66	3,62,861	3,44,618	
		1941	8,12,865	+1,05,386	+14.90	4,16,007	3,96,858	
		1951	9,98,434	+1,85,569	+22.83	5,07,407	4,91,027	
		1961	12,30,716	+2,32,282	+23.26	6,28,754	6,01,962	
		1971	15,39,820	+3,09,104	+25.12	7,90,165	7,49,655	
		1981	18,31,212	+2,91,392	+18.92	9,31,187	9,00,025	
		1991	22,09,488	+3,78,276	+20.66	11,28,521	10,80,967	
		2001	25,83,524	+3,74,036	+16.93	13,20,088	12,63,436	
15	सोलापूर	1901	8,84,101	-	-	4,45,384	4,38,717	Solapur
		1911	9,56,207	+72,106	+8.16	4,86,125	4,70,082	
		1921	9,09,248	-46,959	-4.91	4,67,971	4,41,277	
		1931	10,69,524	+1,60,276	+17.63	5,52,909	5,16,615	
		1941	12,28,085	+1,58,561	+14.83	6,32,393	5,95,692	
		1951	15,05,316	+2,27,231	+22.57	7,73,809	7,31,507	
		1961	18,60,119	+3,54,803	+23.57	9,60,655	8,99,464	
		1971	22,53,840	+3,93,840	+21.17	11,65,927	10,87,913	
		1981	26,10,144	+3,56,304	+15.81	13,44,147	12,65,997	
		1991	32,31,057	+6,20,913	+23.79	16,70,516	15,60,541	
		2001	38,49,543	+6,18,486	+19.14	19,89,623	18,59,920	
16	जोल्हापूर	1901	9,00,570	-	-	4,56,057	4,44,513	Kolhapur
		1911	8,17,976	-82,594	-9.17	4,15,871	4,02,105	
		1921	8,20,032	+2,056	+0.25	4,21,482	3,98,550	
		1931	9,37,303	+1,17,271	+14.30	4,80,272	4,57,031	
		1941	10,72,444	+1,35,141	+14.42	5,44,862	5,27,582	
		1951	13,08,060	+2,35,616	+21.97	6,63,937	6,44,123	
		1961	15,96,493	+2,88,433	+22.05	8,11,693	7,84,800	
		1971	20,48,049	+4,51,556	+28.28	10,45,474	10,02,575	
		1981	25,06,330	+4,58,281	+22.38	12,73,881	12,32,449	
		1991	29,89,507	+4,83,177	+19.28	15,24,732	14,64,775	
		2001	35,23,162	+5,33,655	+17.85	18,07,470	17,15,692	
17	औरंगाबाद	1901	7,33,291	-	-	3,66,951	3,66,340	Aurangabad
		1911	8,79,847	+1,46,556	+19.99	4,42,487	4,37,360	
		1921	7,20,699	-1,59,148	-18.09	3,61,938	3,58,761	
		1931	9,56,598	+2,35,898	+32.73	4,86,339	4,70,259	
		1941	10,82,729	+1,26,131	+13.19	5,53,401	5,29,328	
		1951	11,79,404	+96,675	+8.93	5,97,406	5,81,998	

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 1.5

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
		1961	15,32,341	+3,52,937	+29.93	7,81,635	7,50,706	
		1971	19,71,006	+4,38,665	+28.63	10,14,481	9,56,525	
		1981	24,33,420	+4,62,414	+23.46	12,49,632	11,83,788	
		1981	15,85,828	-	-	8,19,281	7,66,547	
		1991	22,13,779	+6,27,951	+39.60	11,51,693	10,62,086	
		2001	28,97,013	+6,83,234	+30.86	15,05,363	13,91,650	
18	जालगा	1981	10,30,178	-	-	5,22,876	5,07,302	Jalna
		1991	13,64,425	+3,34,247	+32.45	6,96,798	6,67,627	
		2001	16,12,980	+2,48,555	+18.22	8,26,903	7,86,077	
19	परभजी	1901	6,48,546	-	-	3,24,977	3,23,569	Parbhani
		1911	7,81,475	+1,32,929	+20.50	3,92,208	3,89,267	
		1921	7,67,741	-13,734	-1.76	3,88,167	3,79,574	
		1931	8,56,023	+7,88,282	+11.50	4,35,986	4,20,037	
		1941	9,14,447	+58,424	+6.83	4,66,581	4,47,866	
		1951	10,10,864	+96,417	+10.54	5,10,567	5,00,297	
		1961	12,06,236	+1,95,372	+19.33	6,11,787	5,94,449	
		1971	15,06,771	+3,00,585	+24.92	7,68,662	7,38,109	
		1981	18,29,378	+3,22,607	+21.41	9,29,638	8,99,740	
		1991	21,17,035	+2,87,657	+15.72	10,83,794	10,33,241	
		1991*	12,93,104	-	-	6,61,700	6,31,404	
		2001	15,27,715	+2,34,611	+18.14	7,80,191	7,47,524	
20	हिंगोली	1991*	8,23,931	-	-	4,22,094	4,01,837	Hingoli
		2001	9,87,160	+1,63,229	+19.81	5,05,373	4,81,787	
21	बीड	1901	5,06,349	-	-	2,55,135	2,51,214	Beed
		1911	6,37,861	+1,31,512	+25.97	3,22,137	3,15,724	
		1921	4,77,623	-1,60,238	-25.12	2,43,362	2,34,261	
		1931	6,48,986	+1,71,363	+35.88	3,32,966	3,16,020	
		1941	7,28,201	+79,215	+12.21	3,75,187	3,53,014	
		1951	8,26,046	+97,845	+13.44	4,22,069	4,03,977	
		1961	10,01,466	+1,75,420	+21.24	5,08,827	4,92,639	
		1971	12,86,121	+2,84,655	+28.42	6,58,204	6,27,917	
		1981	14,86,030	+1,99,909	+15.54	7,55,971	7,30,059	
		1991	18,22,072	+3,36,042	+22.61	9,37,410	8,84,662	
		2001	21,61,250	+3,39,178	+18.61	11,16,356	10,44,894	
22	नांदेड	1901	5,50,261	-	-	2,74,628	2,75,633	Nanded
		1911	6,71,066	+1,20,805	+21.95	3,36,431	3,34,635	
		1921	6,49,825	-21,241	-3.17	3,28,083	3,21,742	
		1931	7,06,773	+56,948	+8.76	3,59,522	3,47,251	
		1941	7,84,289	+77,516	+10.97	3,99,103	3,85,186	
		1951	8,83,531	+99,242	+12.65	4,45,558	4,37,973	
		1961	10,79,674	+1,96,143	+22.20	5,47,974	5,31,700	
		1971	13,97,762	+3,17,088	+29.46	7,14,820	6,82,942	
		1981	17,49,334	+3,51,572	+25.15	8,92,417	8,56,917	
		1991	23,30,374	+5,81,040	+33.21	11,97,876	11,32,498	
		2001	28,76,259	+5,45,885	+23.42	14,81,358	13,94,901	
23	उस्मानाबाद	1901	7,77,929	-	-	3,92,889	3,85,040	Osmanabad
		1911	9,27,095	+1,49,166	+19.17	4,71,947	4,55,148	
		1921	8,90,291	-36,804	-3.97	4,59,238	4,31,053	
		1931	9,91,367	+1,01,076	+11.35	5,10,440	4,80,927	
		1941	11,01,515	+1,10,148	+11.11	5,67,353	5,34,162	
		1951	12,10,041	+1,08,526	+9.85	6,21,541	5,88,500	
		1961	14,77,656	+2,67,615	+22.12	7,58,235	7,19,421	
		1971	18,96,687	+4,19,031	+28.36	9,75,484	9,21,203	
		1981	22,30,620	+3,33,933	+17.61	11,39,197	10,91,423	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.5

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
		1981	10,32,702	-	-	5,28,851	5,03,851	
		1991	12,76,327	+2,46,625	+23.95	6,58,896	6,17,431	
		2001	14,86,586	+2,10,259	+16.47	7,69,368	7,17,218	
24	लातूर	1981	12,92,882	-	-	6,60,045	6,32,837	Latur
		1991	16,76,641	+3,83,759	+29.38	8,63,203	8,13,438	
		2001	20,80,285	+4,03,644	+24.07	10,75,257	10,05,028	
25	बुलढाजा	1901	6,17,990	-	-	3,10,300	3,07,690	Buldhana
		1911	6,73,698	+55,708	+9.01	3,39,459	3,34,239	
		1921	7,03,643	+29,945	+4.44	3,55,604	3,48,039	
		1931	7,66,584	+62,941	+8.95	3,88,966	3,77,618	
		1941	8,20,862	+54,278	+7.08	4,16,314	4,04,548	
		1951	8,70,168	+49,306	+6.01	4,39,270	4,30,898	
		1961	10,59,698	+1,89,530	+21.78	5,41,026	5,18,672	
		1971	12,62,978	+2,03,280	+19.18	6,46,303	6,16,675	
		1981	15,08,777	+2,45,799	+19.46	7,70,833	7,37,944	
		1991	18,86,299	+3,77,522	+25.02	9,66,017	9,20,282	
		2001	22,32,480	+3,46,181	+18.35	11,47,403	10,85,077	
26	अजोला	1901	7,52,066	-	-	3,82,070	3,69,996	Akola
		1911	7,86,042	+33,976	+4.52	3,99,504	3,86,538	
		1921	7,94,847	+8,805	+1.12	4,05,923	3,88,924	
		1931	8,76,362	+81,515	+10.26	4,48,896	4,27,466	
		1941	9,07,742	+31,380	+3.58	4,63,948	4,43,794	
		1951	9,50,994	+43,252	+4.76	4,85,119	4,65,875	
		1961	11,89,354	+2,38,360	+25.06	6,13,832	5,75,522	
		1971	15,01,478	+3,12,125	+26.24	7,73,569	7,27,909	
		1981	18,26,952	+3,25,474	+21.68	9,37,824	8,89,128	
		1991	22,14,271	+3,87,319	+21.20	11,42,148	10,72,123	
		1991 *	13,51,959	-	-	6,99,012	6,52,947	
		2001	16,30,239	+2,78,280	+20.58	8,41,253	7,88,986	
27	वाशिम	1991*	8,62,312	-	-	4,43,136	4,19,176	Washim
		2001	10,20,216	+1,57,904	+18.31	5,26,094	4,94,122	
28	अमरावती	1901	8,06,859	-	-	4,11,663	3,95,196	Amravati
		1911	8,73,012	+66,153	+8.20	4,45,739	4,27,273	
		1921	8,27,867	-45,145	-5.17	4,23,802	4,04,065	
		1931	9,41,604	+1,13,737	+13.74	4,85,593	4,56,011	
		1941	9,88,524	+46,920	4.98	5,07,920	4,80,604	
		1951	10,31,160	+42,636	+4.31	5,26,593	5,04,567	
		1961	12,32,780	+2,01,620	+19.55	6,37,861	5,94,919	
		1971	15,41,209	+9,08,429	+25.02	7,98,073	7,43,136	
		1981	18,61,410	+3,20,201	+20.78	9,61,564	8,99,846	
		1991	22,00,057	+3,38,647	+18.19	11,36,314	10,63,743	
		2001	26,07,160	+4,07,103	+18.50	13,45,614	12,61,546	
29	यवतमाळ	1901	5,77,101	-	-	2,90,267	2,86,834	Yavatmal
		1911	7,24,410	+1,47,309	+25.53	3,65,912	3,58,498	
		1921	7,48,959	+24,549	+3.39	3,80,545	3,68,414	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.5

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
		1931	8,57,288	+1,08,329	+14.46	4,36,124	4,21,164	
		1941	8,87,738	+30,450	+3.55	4,48,724	4,39,014	
		1951	9,31,982	+44,244	+4.98	4,68,522	4,63,460	
		1961	10,98,470	+1,66,488	+17.86	5,57,010	5,41,460	
		1971	14,23,677	+3,25,207	+29.61	7,26,072	6,97,605	
		1981	17,37,423	+3,13,746	+22.04	8,87,236	8,50,187	
		1991	20,77,144	+3,39,721	+19.55	10,64,422	10,12,722	
		2001	24,58,271	+3,81,127	+18.35	12,65,681	11,92,590	
30	वर्धा	1901	3,86,012	-	-	1,94,258	1,91,754	Wardha
		1911	4,60,775	+74,763	+19.37	2,32,351	2,28,424	
		1921	4,63,696	+2,921	+0.63	2,35,074	2,28,622	
		1931	5,16,266	+52,570	+11.34	2,61,394	2,54,872	
		1941	5,19,330	+3,064	+0.59	2,62,617	2,56,713	
		1951	5,38,903	+19,573	+3.77	2,71,751	2,67,152	
		1961	6,34,277	+95,374	+17.70	3,22,894	3,11,383	
		1971	7,79,562	+1,45,285	+22.91	4,00,040	3,79,522	
		1981	9,26,618	+1,47,056	+18.86	4,75,696	4,50,922	
		1991	10,67,357	+1,40,739	+15.19	5,50,370	5,16,987	
		2001	12,36,736	+1,69,379	+15.87	6,38,990	5,97,746	
31	नाजपूर	1901	7,48,489	-	-	3,75,940	3,72,549	Nagpur
		1911	8,06,287	+57,798	+7.72	4,07,033	3,99,254	
		1921	7,89,940	-16,347	-2.03	4,01,557	3,88,383	
		1931	9,36,987	+1,47,047	+18.61	4,79,678	4,57,309	
		1941	10,56,537	+1,19,550	+12.76	5,40,366	5,16,171	
		1951	12,30,535	+1,73,998	+16.47	6,29,185	6,01,350	
		1961	15,08,455	+2,77,920	+22.59	7,81,969	7,26,486	
		1971	19,42,688	+4,34,233	+28.79	10,10,911	9,31,777	
		1981	25,88,811	+6,46,123	+33.26	13,45,377	12,43,434	
		1991	32,87,139	+6,98,328	+26.97	17,10,404	15,76,735	
		2001	40,67,637	+7,80,498	+23.74	21,05,314	19,62,323	
32	भंडारा	1901	5,90,258	-	-	2,85,052	3,05,206	Bhandara
		1911	6,88,463	+98,205	+16.64	3,37,754	3,50,709	
		1921	7,20,328	+31,865	+4.63	3,55,821	3,64,507	
		1931	8,27,558	+1,07,230	+14.89	4,10,367	4,17,191	
		1941	9,66,677	+1,39,119	+16.81	4,80,982	4,85,695	
		1951	10,75,678	+1,09,001	+11.28	5,36,603	5,39,075	
		1961	12,72,638	+1,96,960	+18.31	6,37,366	6,35,272	
		1971	15,85,580	+3,12,942	+24.59	7,98,072	7,87,508	
		1981	18,37,577	+2,51,997	+15.89	9,20,159	9,17,418	
		1991	21,07,629	+2,70,052	+14.70	10,60,275	10,47,354	
		1991*	10,21,408	-	-	5,15,772	5,05,636	
		2001	11,36,146	+1,14,738	+11.23	5,73,445	5,62,701	
33	जोंदिया	1991	10,86,221	-	-	5,44,503	5,41,718	
		2001	12,00,707	+1,14,486	+10.54	5,98,834	6,01,873	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.5

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
34	चंद्रपूर	1901	5,74,323	-	-	2,83,896	2,90,427	Chandrapur
		1911	7,29,347	+1,55,024	+26.99	3,63,793	3,65,554	
		1921	7,15,365	-13,982	-1.92	3,57,021	3,58,344	
		1931	8,23,321	+1,07,956	+15.09	4,13,747	4,09,574	
		1941	9,42,053	+1,18,732	+14.42	4,73,672	4,68,381	
		1951	10,52,975	+1,10,922	+11.77	5,27,645	5,25,330	
		1961	12,38,070	+1,85,095	+17.58	6,23,681	6,14,389	
		1971	16,40,137	+4,02,067	+32.48	8,32,567	8,07,570	
		1981	20,55,642	+4,15,505	+25.33	10,45,692	10,09,950	
		1981	14,16,953	-	-	7,23,282	6,93,671	
		1991	17,71,994	+3,55,041	+25.06	9,09,787	8,62,207	
		2001	20,71,101	+2,99,107	+16.88	10,62,993	10,08,108	
35	जडचिरोली	1981	6,37,336	-	-	3,21,716	3,15,620	Gadchiroli
		1991	7,87,010	+1,49,674	+23.48	3,98,364	3,88,646	
		2001	9,70,294	+1,83,284	+23.29	4,91,101	4,79,193	
	महाराष्ट्र राज्य	1901	1,93,91,643	-	-	9,8,02,129	95,89,514	Maharashtra State
		1911	2,14,74,523	+20,82,830	+10.74	1,09,22,671	1,05,51,852	
		1921	2,08,49,666	-6,24,857	-2.91	1,06,92,865	1,01,56,801	
		1931	2,39,59,300	+31,09,634	+14.91	1,23,05,958	1,16,53,342	
		1941	2,68,32,758	+28,73,458	+11.99	1,37,69,460	1,30,63,298	
		1951	3,20,02,584	+51,69,896	+19.27	1,84,90,039	1,55,12,525	
		1961	3,95,53,718	+75,51,154	+23.60	2,04,28,882	1,91,24,836	
		1971	5,04,12,235	+1,08,58,517	+27.45	2,61,16,351	2,42,95,884	
		1981	6,27,84,171	+1,23,71,936	+24.54	3,24,15,126	3,03,69,045	
		*1981	6,27,82,818	-	-	3,24,14,432	3,03,68,386	
		1991	7,96,04,894	+1,61,53,016	+25.73	4,11,78,062	3,84,26,832	
		2001	9,68,78,627	+1,79,41,440	+22.73	5,04,00,596	4,64,78,031	

* पुनर्रचित जिल्ह्यांची २००१ च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्या
* Population of bifurcated Districts as per 2001 census

आधार :भारताची जनगणना, २००१
Source : Census of India, 2001

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.6

गावे व शहरांची संख्या / Number of Villages and Towns
(जनगणना / Population Census, 1991 & 2001)

अनु. क्र. Sr. No.	जिल्हे (2)	गावे /Villages						शहरे/Towns		District (2)
		1991			2001			1991	2001	
		वस्ती असलेली Inhabited (3)	वस्ती नसलेली Un-inhabited (4)	एकूण Total (5)	वस्ती असलेली Inhabited (6)	वस्ती नसलेली Un-inhabited (7)	एकूण Total (8)	(9)	(10)	
1	मुंबई शहर	-	-	-	-	-	-	1	1	Mumbai City Mumbai Suburban
2	मुंबई उपनगर									
3	ठाजे	1,679	18	1,697	1,727	21	1,748	23	37	Thane
4	रायजड	1,851	57	1,908	1,859	60	1,919	19	26	Raigad
5	रत्नाजिरी	1,515	4	1,519	1,539	4	1,543	8	10	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	736	-	736	743	-	743	4	5	Sindhudurg
7	नाशिक	1,814	4	1,818	1,923	6	1,929	17	18	Nashik
8	धुळे	653	17	670	678	3	681	3	3	Dhule
9	नांदुरबार	933	*	933	935	12	947	5	5	Nadurbar
10	जळगाव	1,480	30	1,510	1,491	28	1,519	17	15	Jalgaon
11	अहमदनगर	1,554	2	1,556	1,578	9	1,587	13	18	Ahmednagar
12	पुणे	1,844	18	1,862	1,844	22	1,866	34	25	Pune
13	सातारा	1,547	26	1,573	1,716	23	1,739	11	15	Satara
14	सांगली	723	4	727	721	3	724	8	8	Sangli
15	सोलापूर	1,134	8	1,142	1,138	12	1,150	10	10	Solapur
16	कोल्हापूर	1,188	15	1,203	1,196	21	1,217	12	18	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1,300	44	1,344	1,300	44	1,344	8	9	Aurangabad
18	जालना	956	11	967	963	8	971	4	4	Jalna
19	परभणी	776	45	821	830	11	841	8	8	Parbhani
20	हिंगोली	693	*	693	672	38	710	3	4	Hingoli
21	बीड	1,269	11	1,280	1,354	11	1,365	7	6	Beed
22	नांदेड	1,515	65	1,580	1,546	63	1,609	13	13	Nanded
23	उस्मानाबाद	716	6	722	729	5	734	8	8	Osmanabad
24	लातूर	914	22	936	921	23	944	5	5	Latur
25	बुलढाजा	1,299	128	1,427	1,297	136	1,433	11	11	Buldhana
26	अकोला	787	202	989	862	124	986	6	8	Akola
27	वाशिम	787		787	702	87	789	4	4	Washim
28	अमरावती	1,681	315	1,996	1,679	323	2,002	11	11	Amravati
29	यवतमाळ	1,836	272	2,108	1,856	274	2,130	10	13	Yavatmal
30	वर्धा	967	412	1,379	1,004	378	1,382	6	7	Wardha
31	नागपूर	1,635	243	1,878	1,628	241	1,869	23	29	Nagpur
32	भंडारा	961	149	1,110	778	92	870	6	6	Bhandara
33	गोंदिया	693	*	693	893	57	950	2	2	Gondia
34	चंद्रपूर	1,473	319	1,792	1,472	319	1,791	12	14	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,503	168	1,671	1,521	158	1,679	4	2	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		40,412	2,615	43,027	41,095	2,616	43,711	336	378	Maharashtra State

* नवनिर्मित जिल्ह्यांची स्वतंत्र माहिती उपलब्ध नाही/ Seperate information on

आधार : भारताची जनगणना १९९१ व २००१

Source : Population Census of India, 1991 & 2001

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.7

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या
तक्ता क्रमांक/
गावांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण
(जनगणना /

		लोकसंख्येचा गट / Population range							
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	वस्ती असलेल्या एकूण गावांची संख्या Total No. of inhabited Villages (3)	एकूण ग्रामीण लोकसंख्या Total rural Population (4)	200 पेक्षा कमी / Less than 200		200-499		500-999	
				खेडी Villages (5)	लोकसंख्या Persons (6)	खेडी Villages (7)	लोकसंख्या Persons (8)	खेडी Villages (9)	लोकसंख्या Persons (10)
1	मुंबई शहर	--	--	--	--	--	--	--	--
2	मुंबई उपनगर								
3	ठाणे	1,727	22,29,376	66	8,654	314	1,15,361	567	4,17,189
4	रायजड	1,859	16,73,094	149	19,620	546	1,94,096	657	4,66,152
5	रतोजिरी	1,539	15,04,568	72	8,553	384	1,40,644	550	4,01,663
6	सिंधुदुर्ग	743	7,86,506	30	3,293	154	56,238	257	1,89,763
7	शिर्डी	1,923	30,56,240	27	3,911	256	96,168	583	4,31,749
8	धुळे	678	12,62,062	12	1,694	74	27,071	163	1,23,572
9	दुरबार	935	11,09,036	55	6,039	159	55,905	308	2,30,392
10	जळगाव	1,491	26,29,896	44	5,276	189	70,877	419	3,09,449
11	अहमदनगर	1,578	32,36,945	13	1,869	105	40,392	397	2,99,417
12	पुणे	1,844	30,31,718	99	10,472	296	1,03,550	469	3,43,160
13	सातारा	1,716	24,10,873	96	12,235	370	1,31,739	494	3,54,460
14	सांजली	721	19,50,306	1	152	38	15,104	134	99,269
15	सोलापूर	1,138	26,24,259	9	1,164	66	26,098	194	1,48,703
16	जोल्हापूर	1,196	24,72,809	22	2,846	131	49,422	287	2,09,179
17	औरंगाबाद	1,300	18,09,863	78	8,346	211	76,812	404	3,00,389
18	जालगा	963	13,05,115	29	3,620	104	39,583	322	2,41,783
19	परभजी	830	10,42,529	24	3,063	162	59,956	254	1,84,044
20	हिंगोली	672	8,33,130	34	3,626	103	38,430	216	1,58,919
21	बीड	1,354	17,74,180	36	4,910	230	82,605	457	3,35,769
22	हिंगोली	1,546	21,87,195	43	4,779	202	74,054	476	3,49,853
23	उस्मानाबाद	729	12,53,330	12	1,782	83	32,009	186	1,37,273
24	लातूर	921	15,90,024	9	1,347	89	32,731	252	1,88,272
25	बुलढाजा	1,297	17,59,097	108	9,801	191	67,746	365	2,69,139
26	अजोला	862	10,02,742	100	9,126	204	73,346	253	1,84,635
27	वाशिम	702	8,41,771	52	4,683	108	40,098	221	1,69,477
28	अमरावती	1,679	17,07,581	285	24,575	411	1,44,498	464	3,31,452
29	यवतमाळ	1,856	20,01,060	167	16,187	394	1,42,613	608	4,37,675
30	वर्धा	1,004	9,11,695	203	14,220	235	84,358	297	2,10,687
31	जयपूर	1,628	14,53,886	252	21,919	446	1,56,541	534	3,82,777
32	भंडारा	778	9,60,418	67	7,212	124	42,848	233	1,71,878
33	जोंदिया	893	10,57,276	65	7,036	130	46,474	297	2,17,364
34	चंद्रपूर	1,472	14,06,034	178	19,256	389	1,36,608	456	3,31,723
35	जडचिरोली	1,521	9,03,033	505	53,075	469	1,54,668	300	2,09,834
महाराष्ट्र राज्य		41,095	5,57,77,647	2,942	3,04,341	7,367	26,48,643	12,074	88,37,060

/AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.7

Villages Classified by Population

Population Census, 2001)

लोकसंख्येचा गट / Population range								
1,000 - 1,999		2,000-4,999		5,000-9,999		१०,००० आणि त्यापेक्षा आधिक 10,000 and above		District
खेडी Villages	लोकसंख्या Population	खेडी Villages	लोकसंख्या Population	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	खेडी Villages	लोकसंख्या Persons	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
--	--	--	--	--	--	--	--	-- { Mumbai City Mumbai Suburban
524	7,29,635	219	6,40,422	29	1,94,853	8	1,23,262	Thane
365	4,99,228	124	3,61,309	17	1,15,982	1	16,707	Raigad
400	5,55,841	126	3,46,265	6	39,249	1	12,353	Ratnagiri
232	3,19,246	65	1,82,224	5	35,742	-	-	Sindhudurg
624	8,96,176	363	10,45,673	53	3,37,609	17	2,44,954	Nashik
225	3,23,790	170	4,92,754	27	1,87,561	7	1,05,620	Dhule
285	4,00,929	113	3,10,778	14	93,712	1	11,281	Nadurbar
482	6,75,817	271	7,97,658	70	4,70,347	16	3,00,472	Jalgaon
540	7,78,622	415	12,55,273	88	5,73,480	20	2,87,892	Ahmednagar
535	7,61,373	358	10,81,308	70	4,58,287	17	2,73,568	Pune
412	5,83,930	282	8,32,142	50	3,23,545	12	1,72,822	Satara
232	3,34,994	221	6,80,271	73	4,93,113	22	3,27,403	Sangli
409	5,95,805	373	11,27,729	71	4,62,366	16	2,62,394	Solapur
376	5,39,543	284	8,65,221	74	4,89,485	22	3,17,113	Kolhapur
374	5,21,164	194	5,70,118	31	2,03,132	8	1,29,902	Aurangabad
364	5,09,995	124	3,47,528	17	1,20,523	3	42,083	Jalna
261	3,65,715	115	3,25,082	12	81,398	2	23,271	Parbhani
230	3,22,912	75	1,98,755	11	75,954	3	34,534	Hingoli
416	5,83,782	187	5,23,424	21	1,36,326	7	1,07,364	Beed
555	7,74,759	229	6,42,997	34	2,20,648	7	1,20,105	Nanded
264	3,74,455	149	4,40,647	28	1,80,425	7	86,739	Osmanabad
331	4,85,722	203	5,77,044	29	1,91,705	8	1,13,203	Latur
399	5,55,354	193	5,41,498	35	2,39,411	6	76,148	Buldhana
194	2,65,557	86	2,58,080	19	1,18,717	6	93,281	Akola
231	3,14,575	84	2,50,684	3	20,338	3	41,916	Washim
355	4,90,839	126	3,66,352	25	1,83,207	13	1,66,658	Amravati
494	6,90,059	161	4,47,116	26	1,68,896	6	98,514	Yavatmal
186	2,50,494	63	1,86,084	16	1,12,668	4	53,184	Wardha
269	3,71,030	97	2,90,023	24	1,63,173	6	68,423	Nagpur
232	3,19,188	109	3,13,634	10	68,074	3	37,584	Bhandara
269	3,82,440	120	3,14,874	10	66,487	2	22,601	Gondia
317	4,37,205	114	3,30,023	14	1,00,939	4	50,280	Chandrapur
188	2,49,809	49	1,43,078	6	37,063	4	55,506	Gadchiroli
11,570	1,62,59,983	5,862	1,70,86,068	1,018	67,64,415	262	38,77,137	Maharashtra State

Source.-Population Census of India 2001

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या
तक्ता क्र मांज
शहरे/शहर संकुलांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण
(जनगणना)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हे	सर्व वर्ज / All classes		वर्ज / class I (लोज संख्या /population 1,00,000 and above)		वर्ज / class II (लोज संख्या/population 50,000 to 99,999)		वर्ज / class III (लोज संख्या/population 20,000 to 49,999)	
		शहरे/ शहर संजु ले No.of Town /UA	लोज संख्या Population	शहरे/ शहर संजु ले No.of Town /UA	लोज संख्या Population	शहरे/ शहर संजु ले No.of Town /UA	लोज संख्या Population	शहरे/ शहर संजु ले No.of Town /UA	लोज संख्या Population
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई शहर								
2	मुंबई उपजिल्हा	1	1,19,78,450	1	1,19,78,450	-	-	-	-
3	ठाजे	37	59,02,473	10	53,76,918	2	1,50,625	4	1,36,499
4	रायजड	26	5,34,835	1	1,04,058	2	1,40,519	4	1,03,259
5	रतनाजिरी	10	1,92,209	-	-	1	70,383	1	46,229
6	सिंधुदुर्ग	5	82,319	-	-	-	-	1	22,901
7	शाशिज	18	19,37,556	2	14,86,639	2	1,23,021	9	2,74,943
8	धुळे	3	4,45,885	1	3,41,755	1	61,694	1	42,436
9	दुरबार	5	2,02,673	-	-	1	94,368	3	1,04,711
10	जळजाव	15	10,52,794	2	5,40,990	3	2,43,465	7	2,25,367
11	अहमदजिल्हा	18	8,03,697	1	3,07,615	3	2,03,183	7	2,07,739
12	पुजे	25	42,00,837	2	35,50,945	4	2,64,424	8	2,53,404
13	सातारा	15	3,98,121	1	1,08,048	2	1,06,961	3	73,114
14	सांजली	8	6,33,218	1	4,36,781	1	58,330	3	1,08,464
15	सोलापूर	10	12,25,284	2	9,77,263	1	91,379	5	1,32,740
16	जोल्हापूर	18	10,50,353	2	7,50,777	-	-	8	2,15,348
17	औरंगाबाद	9	10,87,150	1	8,73,311	-	-	5	1,72,177
18	जालगा	4	3,07,865	1	2,35,795	-	-	2	55,120
19	परभजी	8	4,85,186	1	2,59,329	-	-	6	2,12,835
20	हिंगोली	4	1,54,030	-	-	2	1,26,797	1	20,632
21	बीड	6	3,87,070	1	1,38,196	2	1,58,015	2	72,521
22	गिंदेड	13	6,89,064	1	4,30,733	-	-	7	1,93,049
23	उस्मानाबाद	8	2,33,256	-	-	1	80,625	3	84,906
24	लातूर	5	4,90,261	1	2,99,985	1	91,933	3	98,343
25	बुलढाजा	11	4,73,383	-	-	4	2,65,094	6	1,94,348
26	अजोला	8	6,27,497	1	4,00,520	1	80,726	3	98,594
27	वाशिम	4	1,78,445	-	-	2	1,23,114	2	55,331
28	अमरावती	11	8,99,579	2	6,56,826	1	51,170	5	1,51,518
29	यवतमाळ	13	4,57,211	1	1,20,676	2	1,20,000	5	1,53,931
30	वर्धा	7	3,25,041	1	1,11,118	1	92,342	2	77,097
31	गाजपूर	29	26,13,751	1	2,0,52,066	1	84,344	8	2,57,053
32	भंडारा	6	175,728	-	-	1	85,213	2	64,608
33	जोंदिया	2	1,43,431	1	1,20,902	-	-	1	22,529
34	चंद्रपूर	14	6,65,067	1	2,89,450	2	1,46,898	6	1,73,027
35	जडचिरोली	2	67,261	-	-	-	-	2	67,261
महाराष्ट्र राज्य		378	4,11,00,980	40	3,19,49,146	44	31,14,623	135	41,72,034

/ AREA AND POPULATION
/ TABLE No. 1.8
/ Towns/Urban Agglomerations classified by population
/ Population Census - 2001)

वर्ग / class IV (लोज संख्या/population 10,000 to 19,999)		वर्ग / class V (लोज संख्या/population 5,000 to 9,999)		वर्ग / class VI (लोज संख्या/population हूँजमी Less than 5,000)		Districts
शहरे/ शहर संजु ले No.of Towns /UA (11)	लोज संख्या Population (12)	शहरे/ शहर संजु ले No.of Towns /UA (13)	लोज संख्या Population (14)	शहरे/ शहर संजु ले No.of Towns /UA (15)	लोज संख्या Population (16)	
-	-	-	-	-	-	Mumbai City
-	-	-	-	-	-	Mumbai Suburban
14	1,92,618	7	45,813	-	-	Thane
7	1,02,122	12	84,877	-	-	Raigad
5	57,704	2	14,686	1	3,207	Ratnagiri
4	59,418	-	-	-	-	Sindhudurg
3	37,002	2	15,951	-	-	Nashik
-	-	-	-	-	-	Dhule
-	-	-	-	1	3,594	Nadurbar
2	34,524	1	8,448	-	-	Jalgaon
4	62,970	3	22,190	-	-	Ahmednagar
7	1,00,385	4	31,679	-	-	Pune
7	99,170	1	6,886	1	3,942	Satara
2	25,721	-	-	1	3,922	Sangli
2	23,902	-	-	-	-	Solapur
4	57,334	3	23,442	1	3,452	Kolhapur
2	31,966	1	9,696	-	-	Aurangabad
1	16,950	-	-	-	-	Jalna
1	13,022	-	-	-	-	Parbhani
-	-	1	6,601	-	-	Hingoli
1	18,338	-	-	-	-	Beed
4	57,618	1	7,664	-	-	Nanded
4	67,725	-	-	-	-	Osmanabad
-	-	-	-	-	-	Latur
1	13,941	-	-	-	-	Buldhana
3	47,657	-	-	-	-	Akola
-	-	-	-	-	-	Washim
2	35,354	-	-	1	4,711	Amravati
3	50,181	1	8,307	1	4,116	Yavatmal
3	44,484	-	-	-	-	Wardha
11	1,64,997	7	52,955	1	2,336	Nagpur
1	11,965	2	13,942	-	-	Bhandara
-	-	-	-	-	-	Gondia
3	44,232	2	11,460	-	-	Chandrapur
-	-	-	-	-	-	Gadchiroli
101	14,71,300	50	3,64,597	8	29,280	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9

शहरांची, नागरी भागांची आणि ग्रामीण भागांची लोकसंख्या
Population of Towns, Urban Areas and Rural Areas
(जनगणना /Population Census, 2001)

जिल्हा/शहरे/शहर संकुले		एकूण Total (2)	पुरुष Males (3)	स्त्रिया Females (4)	District/Towns/U.A (1)
(1)					
महाराष्ट्र राज्य	एकूण/Total	9,68,78,627	5,04,00,596	4,64,78,031	Maharashtra State
	ग्रामीण/Rural	5,57,77,647	2,84,58,677	2,73,18,970	
	शहरी/Urban	4,11,00,980	2,19,41,919	1,91,59,061	
1 मुंबई शहर	एकूण/Total	33,38,031	18,78,246	14,59,785	Mumbai City
	ग्रामीण/Rural	-	-	-	
	शहरी/Urban	33,38,031	18,78,246	14,59,785	
I. बृहन्मुंबई (म.प्र.पा. भाग)		33,38,031	18,78,246	14,59,785	Bruhan Mumbai (M.Corpn-Part)
2 मुंबई उपनगर		86,40,419	47,41,720	38,98,699	Mumbai Suburban
	ग्रामीण/Rural	-	-	-	
	शहरी/Urban	86,40,419	47,41,720	38,98,699	
I. बृहन्मुंबई (म.प्र.पा. भाग)		86,40,419	47,41,720	38,98,699	Bruhan Mumbai (M.Corpn-Part)
3 ठाजे	एकूण/Total	81,31,849	43,77,747	37,54,102	Thane
	ग्रामीण/Rural	22,29,376	11,48,123	10,81,253	
	शहरी/Urban	59,02,473	32,29,624	26,72,849	
I. अंबरनाथ(प्र.पा.)		2,03,804	1,07,325	96,479	Ambarnath(M CI)
II. बदलापूर (प्र.पा.)		97,948	51,859	46,089	Badlapur (M CI)
III. भिवंडी (प्र.पा.)		5,98,741	3,67,565	2,31,176	Bhiwandi (M CI)
IV. बोईसर(ज.श.)		14,685	8,329	6,356	Boisar (CT)
V. चिंचनी (ज.श.)		13,437	6,822	6,615	Chinchani (CT)
VI. डहाजु(प्र.पा.)		44,401	22,907	21,494	Dahanu (M CI)
VII. जोजिवरे (ज.श.)		20,075	11,439	8,636	Gokhivare (CT)
VIII. जव्हार (प्र.पा.)		11,298	5,977	5,321	Jawhar (M CI)
IX. कल्याणडोंबिवली(म.प्र.पा.)		11,93,512	6,33,508	5,60,004	Kalyan-Dombivli (M Corp.)
X. करिवली(ज.श.)		12,932	9,990	2,942	Karivali (CT)
XI. कसारा बुद्रुक (ज.श.)		15,192	7,817	7,375	Kasara Budruk (CT)
XII. काटी (ज.श.)		11,252	8,347	2,905	Katai (CT)
XIII. कातकर (ज.श.)		6,108	3,421	2,687	Katkar (CT)
XIV. खोनी (ज.श.)		22,686	14,619	8,067	Khoni (CT)
XV. कोण (ज.श.)		15,159	7,998	7,161	Kon (CT)
XVI. कोफरड(ज.श.)		5,276	2,702	2,574	Kopharad (CT)
XVII. मनोर (ज.श.)		8,343	4,330	4,013	Manor (CT)
XVIII. मिरा भायंदर (ज.श.)		5,20,388	2,86,391	2,33,997	Mira-Bhayandar (M CI)
XIX. मुरबाड (ज.श.)		15,821	8,592	7,229	Murbad (CT)
XX. नालासोपारा (प्र.पा.)		1,84,538	98,870	85,668	Nalasopara (M CI)
XXI. नावघरमानिकपूर (प्र.पा.)		1,16,723	61,757	54,966	Navghar-Manikpur (M CI)
XXII. नावीमुंबई (म.प्र.पा.)		7,04,002	3,95,705	3,08,297	Navi Mumbai (M Corp.)
XXIII. पाडगा (ज.श.)		5,047	2,633	2,414	Padagha (CT)
XXIV. पालघर (प्र.पा.)		52,677	28,645	24,032	Palghar (M CI)
XXV. पास्थळ (ज.श.)		16,185	8,634	7,551	Pasthal (CT)
XXVI. संधोर (ज.श.)		8,336	4,262	4,074	Sandor (CT)
XXVII. शहापूर (ज.श.)		10,490	5,371	5,119	Shahapur (CT)
XXVIII. शेलार (ज.श.)		10,612	6,612	4,000	Shelar (CT)
XXIX. तारापूर (ज.श.)		7,014	3,538	3,476	Tarapur (CT)
XXX. ठाजे (म.प्र.पा.)		12,62,551	6,75,147	5,87,404	Thane (M Corp.)
XXXI. उल्हासनगर (म.प्र.पा.)		4,73,731	2,51,888	2,21,843	Ulhasnagar (M Corp.)
XXXII. उंबरपाडा नानादे (ज.श.)		5,689	3,013	2,676	Umbar Pada Nandade (CT)
XXXIII. वाडा (ज.श.)		14,286	7,479	6,807	Vada (CT)

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.9 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
XXXIV. वसई (प.प.)	49,337	25,011	24,326	Vasai (M CI)	
XXXV. वाशिनद (ज.श.)	15,881	8,480	7,401	Vashind (CT)	
XXXVI. विरार (प.प.)	1,18,928	63,704	55,224	Virar (M CI)	
XXXVII. वळीव (ज.श.)	15,388	8,937	6,451	Waliv (CT)	
4 रायजड	एरूज/Total	22,07,929	11,17,628	10,90,301	Raigad
	जामीज/Rural	16,73,094	8,33,965	8,39,129	
	प्राजरी/Urban	5,34,835	2,83,663	2,51,172	
I. अलिबाज (प.प.)	19,496	10,137	9,359	Alibag (M CI)	
II. आंबिवली तर्फ वजजळ (ज.श.)	6,798	3,768	3,030	Ambivali Tarf Wankhal (CT)	
III. बीरवाडी (ज.श.)	7,272	3,954	3,318	Birwadi (CT)	
IV. धटाव (ज.श.)	5,035	2,817	2,218	Dhatau (CT)	
V. जोरेजाव (ज.श.)	6,868	3,409	3,459	Goregaon (CT)	
VI. जळुंद्रे (ज.श.)	7,584	3,928	3,656	Kalundre (CT)	
VII. जर्जत (प.प.)	25,531	13,206	12,325	Karjat (M CI)	
VIII. जेजांव (ज.श.)	7,923	4,336	3,587	Kegaon (CT)	
IX. जोपोली (प.प.)	58,664	31,294	27,370	Khopoli (M CI)	
X. महाड (प.प.)	24,276	12,764	11,512	Mahad (M CI)	
XI. माथेराप (प.प.)	5,139	2,979	2,160	Matheran (M CI)	
XII. म्हसाळा (ज.श.)	8,763	4,265	4,498	Mhasla (CT)	
XIII. मोहपाडा उर्फ वासंबे (ज.श.)	8,735	4,735	4,000	Mohpada Alias Wasambe (CT)	
XIV. मुरुड (प.प.)	12,552	6,063	6,489	Murud (M CI)	
XV. प्राजोठजे (ज.श.)	10,239	5,381	4,858	Nagothana (CT)	
XVI. प्रावीमुंबई (प.प.वेल, रायजड/ज.श.)	81,855	46,219	35,636	Navi Mumbai (Panvel, Raigarh) (C)	
XVII. प्रारुळ (ज.श.)	14,739	7,551	7,188	Neral (CT)	
XVIII. पाली (ज.श.)	8,172	4,175	3,997	Pali (CT)	
XIX. प.प.वेल (प.प.)	104,058	54,963	49,095	Panvel (M CI)	
XX. पेज (प.प.)	30,201	15,844	14,357	Pen (M CI)	
XXI. पोलादपूर (ज.श.)	5,297	2,657	2,640	Poladpur (CT)	
XXII. रोहा अष्टमी (प.प.)	19,071	9,871	9,200	Roha Ashtami (M CI)	
XXIII. श्रीवर्धप (प.प.)	15,186	7,400	7,786	Shrivardhan (M CI)	
XXIV. तलोजे पंचानद (ज.श.)	10,839	5,905	4,934	Taloje Panchnad (CT)	
XXV. उरज (प.प.)	23,251	12,250	11,001	Uran (M CI)	
XXVI. उटेजोल (ज.श.)	7,291	3,792	3,499	Utekhool (CT)	
5 रतप्राजरी	एरूज/Total	16,96,777	7,94,498	9,02,279	Ratnagiri
	जामीज/Rural	15,04,568	6,95,635	8,08,933	
	प्राजरी/Urban	1,92,209	98,863	93,346	
I. चिपळूज (प.प.)	46,229	23,343	22,886	Chiplun (M CI)	
II. दापोली जॅप (ज.श.)	10,414	5,353	5,061	Dapoli Camp (CT)	
III. जुहाजर (ज.श.)	3,207	1,646	1,561	Guhagar (CT)	
IV. जालजाव (ज.श.)	5,449	2,769	2,680	Jalgaon (CT)	
V. जेड (प.प.)	13,813	6,808	7,005	Khed (M CI)	
VI. जेडी (ज.श.)	10,702	5,659	5,043	Kherdi (CT)	
VII. लांजा (ज.श.)	12,276	6,279	5,997	Lanja (CT)	
VIII. प्राचजे (ज.श.)	9,237	4,779	4,458	Nachane (CT)	
IX. राजापूर (प.प.)	10,499	5,222	5,277	Rajapur (M CI)	
X. रतप्राजरी (प.प.)	70,383	37,005	33,378	Ratnagiri (M CI)	
6 सिंधुदूर्ज	एरूज/Total	8,68,825	4,17,890	4,50,935	Sindhudurg
	जामीज/Rural	7,86,506	3,76,272	4,10,234	
	प्राजरी/Urban	82,319	41,618	40,701	
I. जजवली (ज.श.)	14,625	7,503	7,122	Kankavli (CT)	
II. जुडाळ (ज.श.)	13,642	6,918	6,724	Kudal (CT)	
III. मालवज (प.प.)	18,680	9,496	9,184	Malwan (M CI)	
IV. सावंतवाडी (प.प.)	22,901	11,540	11,361	Sawantwadi (M CI)	
V. वेंजुर्ला (प.प.)	12,471	6,161	6,310	Vengurla (M CI)	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.9 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)		
7	शिशि	एजू ज/Total	49,93,796	25,90,912	24,02,884	Nashik
		जामीज/Rural	30,56,240	15,71,221	14,85,019	Rural
		शिशि/Urban	19,37,556	10,19,691	9,17,865	Urban
I.	भजूर (श.प.)	12,457	6,381	6,076		Bhagur (M CI)
II.	देवळी (ज.मं.)	50,620	27,712	22,908		Deolali (CB)
III.	दै (जश.)	24,832	12,730	12,102		Dyane (CT)
IV.	एज लहरे (ज.श.)	12,013	6,258	5,755		Eklahare (CT)
V.	घोटी बुद्रुक (ज.श.)	20,206	10,412	9,794		Ghoti Budruk (CT)
VI.	इगतपुरी (श.प.)	31,539	16,405	15,134		Igatpuri (M CI)
VII.	लालसजाव (ज.श.)	12,532	6,568	5,964		Lasalgaon (CT)
VIII.	मालेजांव(श.प.)	4,09,403	2,08,864	2,00,539		Malegaon (M CI)
IX.	ममाड (श.प.)	72,401	37,002	35,399		Manmad (M CI)
X.	नांदगाव (श.प.)	23,195	11,981	11,214		Nandgaon (M CI)
XI.	शिशि (म.श.पा.)	10,77,236	5,75,737	5,01,499		Nashik (M Corp.)
XII.	ओझर (ज.श.)	45,954	24,249	21,705		Ozar (CT)
XIII.	सटाजा (श.प.)	32,561	16,793	15,768		Satana (M CI)
XIV.	सिन्नर (श.प.)	31,630	16,429	15,201		Sinnar (M CI)
XV.	सोयगाव (ज.श.)	21,819	11,347	10,472		Soyagaon (CT)
XVI.	सुरजगा (ज.श.)	6,147	3,297	2,850		Surgana (CT)
XVII.	त्रिंबक (श.प.)	9,804	5,124	4,680		Trimbak (M CI)
XVIII.	येवला (श.प.)	43,207	22,402	20,805		Yevla (M CI)
8	धुळे	एजू ज/Total	17,07,947	8,78,372	8,29,575	Dhule
		जामीज/Rural	12,62,062	6,46,364	6,15,698	
		शिशि/Urban	4,45,885	2,32,008	2,13,877	
I.	धुळे (श.प.)	3,41,755	1,77,772	1,63,983		Dhule (M CI)
II.	दोंडाईचा/वरवली (श.प.)	42,436	22,109	20,327		Dondaicha-Warwade(M CI)
III.	शिरपुर/वरवडे (श.प.)	61,694	32,127	29,567		Shirpur-Warwade (M CI)
9	नंदुरबार	एजू ज/Total	13,11,709	6,63,511	6,48,198	Nandurbar
		जामीज/Rural	11,09,036	5,58,513	5,50,523	
		शिशि/Urban	2,02,673	1,04,998	97,675	
I.	नंदुरबार (श.प.)	94,368	49,118	45,250		Nandurbar (M CI)
II.	नावापूर (श.प.)	29,979	15,427	14,552		Nawapur (M CI)
III.	पुरुशोत्तमनगर (जश.)	3,594	1,922	1,672		Purushottamnagar (CT)
IV.	शहादे (श.प.)	49,696	25,751	23,945		Shahade (M CI)
V.	तळोदे (श.प.)	25,036	12,780	12,256		Talode (M CI)
10	जळगाव	एजू ज/Total	36,82,690	19,05,493	17,77,197	Jalgaon
		जामीज/Rural	26,29,896	13,57,031	12,72,865	
		शिशि/Urban	10,52,794	5,48,462	5,04,332	
I.	अंमळूर (श.प.)	91,490	47,491	43,999		Amalner (M CI)
II.	भुसावळ (श.प.)	1,72,372	89,208	83,164		Bhusawal (M CI)
III.	चाळीसगाव (श.प.)	91,110	47,629	43,481		Chalisgaon(M CI)
IV.	चोपडा (श.प.)	60,865	31,609	29,256		Chopda (M CI)
V.	धारजगाव (श.प.)	33,625	17,275	16,350		Dharangaon (M CI)
VI.	एरंडोल (श.प.)	30,120	15,562	14,558		Erandol (MC)
VII.	फैजपूर (श.प.)	23,694	12,310	11,384		Faizpur (M CI)
VIII.	जळगाव (श.प.)	3,68,618	1,93,496	1,75,122		Jalgaon (M CI)
IX.	जंदावी (ज.श.)	15,192	8,035	7,157		Kandari (CT)
X.	निम्बोर बुद्रुक	8,448	4,485	3,963		Nimbore Budruk (CT)
XI.	पाचोरा (श.प.)	45,333	23,511	21,822		Pachora (M CI)
XII.	पारोळा (श.प.)	34,799	18,014	16,785		Parola (M CI)
XIII.	रावेर (श.प.)	25,993	13,427	12,566		Raver (M CI)
XIV.	सावदा (श.प.)	19,332	9,996	9,336		Savda (M CI)
XV.	यावल (श.प.)	31,803	16,414	15,389		Yawal (M CI)
11	अहमदनगर	एजू ज/Total	40,40,642	20,83,053	19,57,589	Ahmadnagar
		जामीज/Rural	32,36,945	1,661,811	15,75,134	
		शिशि/Urban	8,03,697	421,242	3,82,455	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
I. अहमदनगर (ज.मं.)	39,934	25,201	14,733	Ahmadnagar (CB)	
II. अहमदनगर (ह.प.)	3,07,615	1,59,564	1,48,051	Ahmadnagar (M CI)	
III. भिंजार (ज.श.)	7,620	3,939	3,681	Bhingar (CT)	
IV. देवळाली प्रवरा (ह.प.)	30,340	15,771	14,569	Deolali Pravara (M CI)	
V. घुलेवाडी (ज.श.)	19,367	10,638	8,729	Ghulewadi (CT)	
VI. जामखेड (ज.श.)	27,654	14,258	13,396	Jamkhed (CT)	
VII. जोपरजाव (ह.प.)	59,970	30,760	29,210	Kopargaon (M CI)	
VIII. नागापूर (ज.श.)	7,064	3,994	3,070	Nagapur (CT)	
IX. नागापूरदेवळे (ज.श.)	13,724	7,142	6,582	Nagardeole (CT)	
X. पाथर्डी (ह.प.)	22,827	11,977	10,850	Pathardi (M CI)	
XI. राहता पिंपळस (ह.प.)	19,019	9,697	9,322	Rahta Pimpas (M CI)	
XII. राहुरी (ह.प.)	34,476	17,876	16,600	Rahuri (M CI)	
XIII. संजमनर (ह.प.)	61,958	31,699	30,259	Sangamner (M CI)	
XIV. शिर्डी (ह.प.)	26,184	13,880	12,304	Shirdi (M CI)	
XV. श्रीगोंदा (ह.प.)	26,324	13,620	12,704	Shrigonda (M CI)	
XVI. श्रीरामपुर (ह.प.)	81,255	41,355	39,900	Shrirampur (M CI)	
XVII. श्रीरामपुर (ज्रा.) (ज.श.)	7,506	3,853	3,653	Shrirampur (Rural) (CT)	
XVIII. शिजजापूर (ज.श.)	10,860	6,018	4,842	Singnapur (CT)	
12 पुजे	एडू ज/Total	72,32,555	37,69,128	34,63,427	Pune
	जामीज/Rural	30,31,718	15,57,463	14,74,255	
	ह.प./Urban	42,00,837	22,11,665	19,89,172	
I. आळंदी (ह.प.)	17,565	9,825	7,740	Alandi (M CI)	
II. बारामती (ह.प.)	51,334	26,583	24,751	Baramati (M CI)	
III. भोर (ह.प.)	17,886	9,136	8,750	Bhor (M CI)	
IV. चाक (ज.श.)	21,680	11,743	9,937	Chakan (CT)	
V. दौंड (ह.प.)	42,204	21,595	20,609	Daund (M CI)	
VI. देहू (ज.श.)	5,332	2,751	2,581	Dehu (CT)	
VII. देहूरुड (ज.मं.)	46,921	24,855	22,066	Dehu Road (CB)	
VIII. इंदापूर (ह.प.)	21,592	11,230	10,362	Indapur (M CI)	
IX. जेजुरी (ह.प.)	12,000	6,269	5,731	Jejuri (M CI)	
X. जुन्नर (ह.प.)	24,741	12,886	11,855	Junnar (M CI)	
XI. खडकळे (ज.श.)	9,804	5,066	4,738	Khadakale (CT)	
XII. किरकी (ज.मं.)	77,473	43,386	34,087	Kirkee (CB)	
XIII. कुसगाव बुद्रुक (ज.श.)	8,567	4,560	4,007	Kusgaon Budruk (CT)	
XIV. लोणावळा (ह.प.)	55,652	30,189	25,463	Lonavala (M CI)	
XV. मंचर (ज.श.)	13,799	7,111	6,688	Manchar (CT)	
XVI. पिंपरी चिंचवड (म.ह.पा.)	10,12,472	547,050	465,422	Pimpri Chinchwad (M Corp.)	
XVII. पुजे (ज.मं.)	79,965	41,241	38,724	Pune (CB)	
XVIII. पुजे (म.ह.पा.)	25,38,473	13,21,338	12,17,135	Pune (M Corp.)	
XIX. राजगुरुनगर (खेड) (ज.श.)	17,636	9,097	8,539	Rajgurunagar (Khed) (CT)	
XX. सासवड (ह.प.)	26,689	13,794	12,895	Sasvad (M CI)	
XXI. शिरपुर (ह.प.)	26,999	14,048	12,951	Shirur (M CI)	
XXII. शिवतकर (निरा) (ज.श.)	10,135	5,152	4,983	Shivatkar (Nira) (CT)	
XXIII. तळेगाव दाभाडे (ह.प.)	42,578	22,534	20,044	Talegaon Dabhade (M CI)	
XXIV. टाथवडे (ज.श.)	7,976	4,285	3,691	Tathavade (CT)	
XXV. वडगाव (ज.श.)	11,364	5,941	5,423	Vadgaon (CT)	
13 सातारा	एडू ज/Total	28,08,994	1,408,326	14,00,668	Satara
	जामीज/Rural	24,10,873	1,201,817	12,09,056	
	ह.प./Urban	3,98,121	206,509	1,91,612	
I. जोडोली (ज.श.)	16,749	8,784	7,965	Godoli (CT)	
II. कराड (ह.प.)	56,161	28,918	27,243	Karad (M CI)	
III. करंजे तर्फ सातारा (ज.श.)	21,504	11,322	10,182	Karanje Turf Satara (CT)	
IV. खेड (ज.श.)	6,886	3,552	3,334	Khed (CT)	
V. कोदोली (ज.श.)	16,416	8,629	7,787	Kodoli (CT)	
VI. महाबळेश्वर (ह.प.)	12,737	7,043	5,694	Mahabaleshwar (M CI)	
VII. म्हासवड (ह.प.)	20,500	10,331	10,169	Mhaswad (M CI)	
VIII. पांचगणी (ह.प.)	13,280	7,534	5,746	Panchgani (M CI)	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
IX. पाटज (ज.श.)	11,598	5,977	5,621	Patan (CT)	
X. फलटज (प.प.)	50,800	25,935	24,865	Phaltan (M CI)	
XI. सातारा (प.प.)	16,554	8,426	8,128	Rahimatpur (M CI)	
XII. शिरवळ (प.प.)	1,08,048	55,938	52,110	Satara (M CI)	
XIII. शिरवळ (ज.श.)	11,836	6,181	5,655	Shirwal (CT)	
XIV. वावडी (सदाशिवजड) (ज.श.)	3,942	2,045	1,897	Vanvadi (Sadashivgad) (CT)	
XV. वाई (प.प.)	31,110	15,894	15,216	Wai (M CI)	
14 सांजली	एडू ज/Total	25,83,524	13,20,088	12,63,436	Sangli
	जामीज/Rural	19,50,306	9,94,155	9,56,151	
	गाजरी/Urban	6,33,218	3,25,933	3,07,285	
I. आष्टा (प.प.)	33,203	17,080	16,123	Ashta (M CI)	
II. बुधगाव (ज.श.)	14,728	7,805	6,923	Budhgaon (CT)	
III. माधवगाव (ज.श.)	10,993	5,658	5,335	Madhavnagar (CT)	
IV. मजदूर (ज.श.)	3,922	1,897	2,025	Manadur (CT)	
V. सांजलीमिरजकुपवाड (म.प.पा.)	4,36,781	2,24,300	2,12,481	Sangli-Miraj Kupwad (M Corp.)	
VI. तासगाव (प.प.)	33,457	17,387	16,070	Tasgaon (M CI)	
VII. उरज इस्लामपूर (प.प.)	58,330	30,199	28,131	Uran Islampur (M CI)	
VIII. विटा (प.प.)	41,804	21,607	20,197	Vita (M CI)	
15 सोलापूर	एडू ज/Total	38,49,543	19,89,623	18,59,920	Solapur
	जामीज/Rural	26,24,259	13,63,390	12,60,869	
	गाजरी/Urban	12,25,284	6,26,233	5,99,051	
I. अक्कलजोट (प.प.)	38,213	19,392	18,821	Akkalkot (M CI)	
II. बारशी (प.प.)	1,04,785	53,848	50,937	Barshi (M CI)	
III. दुधनी (प.प.)	11,754	6,022	5,732	Dudhani (M CI)	
IV. करमाळा (प.प.)	21,928	11,338	10,590	Karmala (M CI)	
V. कुर्दुवाडी (प.प.)	22,777	11,763	11,014	Kurduvadi (M CI)	
VI. मैदगी (प.प.)	12,148	6,029	6,119	Maindargi (M CI)	
VII. मंगळवेढा (प.प.)	21,706	11,252	10,454	Mangalvedhe (M CI)	
VIII. पंढरपूर (प.प.)	91,379	47,285	44,094	Pandharpur (M CI)	
IX. सांजोले (प.प.)	28,116	14,570	13,546	Sangole (M CI)	
X. सोलापूर (म.प.पा.)	872,478	4,44,734	4,27,744	Solapur (M Corp.)	
16 जोल्हापूर	एडू ज/Total	35,23,162	18,07,470	17,15,692	Kolhapur
	जामीज/Rural	24,72,809	12,60,239	12,12,570	
	गाजरी/Urban	10,50,353	5,47,231	5,03,122	
I. आजरा (ज.श.)	14,849	7,610	7,239	Ajra (CT)	
II. जडहिंगलज (प.प.)	25,357	13,039	12,318	Gadhinglaj (M CI)	
III. जांधीगाव (ज.श.)	12,374	6,480	5,894	Gandhinagar (CT)	
IV. हुपरी (ज.श.)	28,265	14,522	13,743	Hupari (CT)	
V. इचलकरंजी (प.प.)	2,57,610	1,36,063	1,21,547	Ichalkaranji (M CI)	
VI. जयसिंगपूर (प.प.)	43,067	22,017	21,050	Jaysingpur (M CI)	
VII. कबनूर (ज.श.)	28,250	14,914	13,336	Kabnur (CT)	
VIII. कागल (प.प.)	23,776	12,109	11,667	Kagal (M CI)	
IX. कळंबे तर्फे ठाजे (ज.श.)	8,734	4,615	4,119	Kalambe Turf Thane (CT)	
X. जोल्हापूर (म.प.पा.)	4,93,167	2,55,778	2,37,389	Kolhapur (M Corp.)	
XI. कोरोची (ज.श.)	18,120	9,642	8,478	Korochi (CT)	
XII. कुरुंदवाड (प.प.)	21,327	10,854	10,473	Kurundvad (M CI)	
XIII. मलगाव (प.प.)	5,504	2,782	2,722	Malkapur (M CI)	
XIV. मुरगुड (प.प.)	9,204	4,720	4,484	Murgud (M CI)	
XV. पांचगाव (ज.श.)	11,991	6,334	5,657	Pachgaon (CT)	
XVI. पानहला (प.प.)	3,452	1,978	1,474	Panhala (M CI)	
XVII. उचगाव (ज.श.)	22,548	11,964	10,584	Uchgaon (CT)	
XVIII. वडगाव कसबा (प.प.)	22,758	11,810	10,948	Vadgaon Kasba (M CI)	
17 औरंगाबाद	एडू ज/Total	28,97,013	15,05,363	13,91,650	Aurangabad
	जामीज/Rural	18,09,863	9,34,813	8,75,050	
	गाजरी/Urban	10,87,150	5,70,550	5,16,600	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
I. औरंजाबाद (ज.मं.)	19,172	9,942	9,230	Aurangabad (CB)	
II. औरंजाबाद (म.प.पा.)	8,73,311	4,59,295	4,14,016	Aurangabad (M Corp.)	
III. जंजापूर (प.प.)	22,325	11,652	10,673	Gangapur (M CI)	
IV. जन्नड (प.प.)	34,403	17,868	16,535	Kannad (M CI)	
V. जुलताबाद (प.प.)	12,794	6,645	6,149	Khuldabad (M CI)	
VI. पैठज (प.प.)	34,518	17,681	16,837	Paithan (M CI)	
VII. पंढरपूर (ज.श.)	9,696	5,438	4,258	Pandharpur (CT)	
VIII. सिल्लोड (प.प.)	43,867	22,873	20,994	Sillod (M CI)	
IX. वैजापूर (प.प.)	37,064	19,156	17,908	Vaijapur (M CI)	
18 जालना	एरूज/Total	16,12,980	8,26,903	7,86,077	Jalna
	जामीज/Rural	13,05,115	6,67,441	6,37,674	
	प्राजरी/Urban	3,07,865	1,59,462	1,48,403	
I. आंबड (प.प.)	26,108	13,727	12,381	Ambad (M CI)	
II. भोजरद (प.प.)	16,950	8,888	8,062	Bhokardan (M CI)	
III. जालना (प.प.)	2,35,795	1,21,922	1,13,873	Jalna (M CI)	
IV. परतूर (प.प.)	29,012	14,925	14,087	Partur (M CI)	
19 परभजी	एरूज/Total	15,27,715	780,191	7,47,524	Parbhani
	जामीज/Rural	10,42,529	529,729	5,12,800	
	प्राजरी/Urban	4,85,186	250,462	2,34,724	
I. जंजाजेड (प.प.)	40,428	20,727	19,701	Gangakhed (M CI)	
II. जितूर (प.प.)	38,112	19,931	18,181	Jintur (M CI)	
III. माणवत (प.प.)	29,218	14,879	14,339	Manwath (M CI)	
IV. परभजी (प.प.)	2,59,329	1,33,959	1,25,370	Parbhani (M CI)	
V. पाथरी (प.प.)	32,001	16,459	15,542	Pathri (M CI)	
VI. पूर्जा (प.प.)	33,225	17,063	16,162	Purna (M CI)	
VII. सेलू (प.प.)	39,851	20,718	19,133	Sailu (M CI)	
VIII. सोपेठ (प.प.)	13,022	6,726	6,296	Sonpeth (M CI)	
20 हिंजोली	एरूज/Total	9,87,160	5,05,373	4,81,787	Hingoli
	जामीज/Rural	8,33,130	4,25,840	4,07,290	
	प्राजरी/Urban	1,54,030	79,533	74,497	
I. बाभुळजाव (ज.श.)	6,601	3,456	3,145	Babhulgaon (CT)	
II. बसमत (प.प.)	57,365	29,734	27,631	Basmath (M CI)	
III. हिंजोली (प.प.)	69,432	35,639	33,793	Hingoli (M CI)	
IV. जळमनूरी (प.प.)	20,632	10,704	9,928	Kalamnuri (M CI)	
21 बीड	एरूज/Total	21,61,250	11,16,356	10,44,894	Beed
	जामीज/Rural	17,74,180	9,15,071	8,59,109	
	प्राजरी/Urban	3,87,070	2,01,285	1,85,785	
I. आबेजोर्जाई (प.प.)	69,478	36,425	33,053	Ambejogai (M CI)	
II. बीड (प.प.)	1,38,196	71,827	66,369	Bid (M CI)	
III. धारूर (प.प.)	18,338	9,543	8,795	Dharur (M CI)	
IV. जेवराई (प.प.)	28,492	14,760	13,732	Georai (M CI)	
V. मांजलजाव (प.प.)	44,029	22,652	21,377	Manjlegaon (M CI)	
VI. पार्ली (प.प.)	88,537	46,078	42,459	Parli (M CI)	
22 णंदेड	एरूज/Total	28,76,259	14,81,358	13,94,901	Nanded
	जामीज/Rural	21,87,195	11,23,468	10,63,727	
	प्राजरी/Urban	6,89,064	3,57,890	3,31,174	
I. बिलोली (प.प.)	13,433	6,926	6,507	Biloli (M CI)	
II. देजलूर (प.प.)	48,028	24,598	23,430	Deglur (M CI)	
III. धर्माबाद (प.प.)	29,951	15,212	14,739	Dharmabad (M CI)	
IV. हदजाव (प.प.)	23,339	12,128	11,211	Hadgaon (M CI)	
V. जंधार (प.प.)	20,772	11,010	9,762	Kandhar (M CI)	
VI. जिणवट (प.प.)	24,878	12,715	12,163	Kinwat (M CI)	
VII. कुंडलवाडी (प.प.)	14,334	7,193	7,141	Kundalwadi (M CI)	
VIII. लोहा (प.प.)	20,148	10,378	9,770	Loha (M CI)	
IX. मुदजेड (प.प.)	18,700	9,856	8,844	Mudkhed (M CI)	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
X. मुजेड (ह.प.)	25,933	13,338	12,595	Mukhed (M CI)	
XI. हिंदेड/मिघाळा (म.ह.पा.)	430,733	224,843	205,890	Nanded-Waghala (M Corp.)	
XII. पेट उमरी (ह.प.)	11,151	5,759	5,392	Peth Umri (M CI)	
XIII. वाजेगांव (ज.श.)	7,664	3,934	3,730	Wajegaon (CT)	
23 उस्मानाबाद	एडू ज/Total	1,486,586	769,368	717,218	Osmanbad
	ग्रामीण/Rural	1,253,330	648,276	605,054	
	शहरी/Urban	233,256	121,092	112,164	
I. भूम (ह.प.)	17,509	9,096	8,413	Bhum (M CI)	
II. कळंब (ह.प.)	23,022	12,057	10,965	Kalamb (M CI)	
III. मुरुम (ह.प.)	17,237	8,744	8,493	Murum (M CI)	
IV. नळदुर्ज (ह.प.)	15,989	8,326	7,663	Naldurg (M CI)	
V. उस्मानाबाद (ह.प.)	80,625	41,982	38,643	Osmanabad (M CI)	
VI. परांडा (ह.प.)	16,990	8,767	8,223	Paranda (M CI)	
VII. तुळजापूर (ह.प.)	31,706	16,462	15,244	Tuljapur (M CI)	
VIII. उमरजा (ह.प.)	30,178	15,658	14,520	Umarga (M CI)	
24 लातूर	एडू ज/Total	2,080,285	1,075,257	1,005,028	Latur
	ग्रामीण/Rural	1,590,024	819,413	770,611	
	शहरी/Urban	490,261	255,844	234,417	
I. अहमदपूर (ह.प.)	35,805	18,852	16,953	Ahmadpur (M CI)	
II. औसा (ह.प.)	30,876	15,853	15,023	Ausa (M CI)	
III. लातूर (ह.प.)	299,985	156,547	143,438	Latur (M CI)	
IV. निलंगा (ह.प.)	31,662	16,444	15,218	Nilanga (M CI)	
V. उदगीर (ह.प.)	91,933	48,148	43,785	Udgir (M CI)	
25 बुलढाजा	एडू ज/Total	2,232,480	1,147,403	1,085,077	Buldana
	ग्रामीण/Rural	1,759,097	902,445	856,652	
	शहरी/Urban	473,383	244,958	228,425	
I. बुलढाजा (ह.प.)	62,972	32,727	30,245	Buldana (M CI)	
II. चिखली (ह.प.)	48,428	25,297	23,131	Chikhli (M CI)	
III. देऊळगाव राजा (ह.प.)	24,372	12,633	11,739	Deulgaon Raja (M CI)	
IV. जळगांव (जामोद)(ह.प.)	26,282	13,605	12,677	Jalgaon (Jamod) (M CI)	
V. खामगाव (ह.प.)	88,687	45,933	42,754	Khamgaon (M CI)	
VI. लोणार (ह.प.)	20,082	10,388	9,694	Lonar (M CI)	
VII. मलजपूर (ह.प.)	61,012	31,398	29,614	Malkapur (M CI)	
VIII. मेहकर (ह.प.)	37,715	19,472	18,243	Mehkar (M CI)	
IX. नंदुरा (ह.प.)	37,469	19,100	18,369	Nandura (M CI)	
X. शेगांव (ह.प.)	52,423	27,076	25,347	Shegaon (M CI)	
XI. सिंदखेड राजा (ह.प.)	13,941	7,329	6,612	Sindkhed Raja (M CI)	
26 अकोला	एडू ज/Total	1,630,239	841,253	788,986	Akola
	ग्रामीण/Rural	1,002,742	517,465	485,277	
	शहरी/Urban	627,497	323,788	303,709	
I. अकोला (ह.प.)	400,520	206,649	193,871	Akola (M CI)	
II. अकोट (ह.प.)	80,726	41,806	38,920	Akot (M CI)	
III. बालापूर (ह.प.)	39,502	20,377	19,125	Balapur (M CI)	
IV. मलजपूर (ह.प.)	12,487	6,349	6,138	Malkapur (CT)	
V. मूर्तिजापूर (ह.प.)	38,554	19,713	18,841	Murtijapur (M CI)	
VI. पातूर (ह.प.)	20,538	10,656	9,882	Patur (M CI)	
VII. तेलहारा (ह.प.)	18,906	9,773	9,133	Telhara (M CI)	
VIII. उमरी प्रजजे बालापूर (जश)	16,264	8,465	7,799	Umri Pragane Balapur (CT)	
27 वाशिम	एडू ज/Total	1,020,216	526,094	494,122	Washim
	ग्रामीण/Rural	841,771	433,766	408,005	
	शहरी/Urban	178,445	92,328	86,117	
I. करंजा (ह.प.)	60,158	30,988	29,170	Karanja (M CI)	
II. मंजरूपीर (ह.प.)	27,815	14,429	13,386	Mangrulpir (M CI)	
III. रिसोड (ह.प.)	27,516	14,274	13,242	Risod (M CI)	
IV. वाशिम (ह.प.)	62,956	32,637	30,319	Washim (M CI)	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
28	अमरावती एडू ज/Total जामीज/Rural गाजरी/Urban	26,07,160 17,07,581 8,99,579	13,45,614 8,80,387 4,65,227	12,61,546 8,27,194 4,34,352	Amrawati
I.	अचलापूर (ह.प.)	1,07,316	55,687	51,629	Achalpur (M CI)
II.	अमरावती (म.ह.पा.)	5,49,510	2,84,247	2,65,263	Amravati (M Corp.)
III.	आंजजजांव (ह.प.)	51,170	26,613	24,557	Anjangaon (M CI)
IV.	चांदूर (ह.प.)	17,719	9,134	8,585	Chandur (M CI)
V.	चांदूरबाजार (ह.प.)	17,635	8,985	8,650	Chandurbazar (M CI)
VI.	चिजलदरा (ह.प.)	4,711	2,787	1,924	Chikhaldara (M CI)
VII.	दर्यापूर बाणोसा (ह.प.)	34,397	17,758	16,639	Daryapur Banosa (M CI)
VIII.	दत्तापूर धामगांव (ह.प.)	21,426	10,926	10,500	Dattapur Dhamangaon (M CI)
IX.	मोर्शी (ह.प.)	33,607	17,233	16,374	Morshi (M CI)
X.	शेंदुरजगा (ह.प.)	21,083	10,913	10,170	Shendurjana (M CI)
XI.	वारुड (ह.प.)	41,005	20,944	20,061	Warud (M CI)
29	यवतमाळ एडू ज/Total जामीज/Rural गाजरी/Urban	24,58,271 20,01,060 4,57,211	12,65,681 10,29,540 2,36,141	11,92,590 9,71,520 2,21,070	Yawatmal
I.	दारव्हा (ह.प.)	23,366	12,110	11,256	Darwha (M CI)
II.	दिग्रस (ह.प.)	39,178	20,261	18,917	Digras (M CI)
III.	घाटंजी (ह.प.)	19,347	10,150	9,197	Ghatanji (M CI)
IV.	पांढरजेडा (ह.प.)	26,572	13,613	12,959	Pandharkaoda (M CI)
V.	पुसद (ह.प.)	67,166	34,589	32,577	Pusad (M CI)
VI.	राजूर (ह.प.)	11,675	6,019	5,656	Rajur (CT)
VII.	उमरजेड (ह.प.)	34,059	17,600	16,459	Umarched (M CI)
VIII.	उमरसरा (ज.श.)	19,159	10,128	9,031	Umarsara (CT)
IX.	वसंतनगर (ज.श.)	4,116	2,226	1,890	Vasantnagar (CT)
X.	वडगांव रोड (ज.श.)	30,756	16,064	14,692	Wadgaon Road (CT)
XI.	वाघापूर (ज.श.)	8,307	4,443	3,864	Waghapur (CT)
XII.	वजी (ह.प.)	52,834	27,158	25,676	Wani (M CI)
XIII.	यवतमाळ (ह.प.)	120,676	61,780	58,896	Yawatmal (M CI)
30	वर्धा एडू ज/Total जामीज/Rural गाजरी/Urban	12,36,736 9,11,695 3,25,041	6,38,990 4,70,610 1,68,380	5,97,746 4,41,085 1,56,661	Wardha
I.	आर्वी (ह.प.)	40,575	21,015	19,560	Arvi (M CI)
II.	देवळी (ह.प.)	15,878	8,151	7,727	Deoli (M CI)
III.	हिंगजघाट (ह.प.)	92,342	47,945	44,397	Hinganghat (M CI)
IV.	पुलगांव (ह.प.)	36,522	18,978	17,544	Pulgaon (M CI)
V.	सिंदी (ह.प.)	13,052	6,724	6,328	Sindi (M CI)
VI.	सिंदी तर्फ हिंदनगर (ज.श.)	15,554	8,068	7,486	Sindi Turf Hindnagar (CT)
VII.	वर्धा (ह.प.)	1,11,118	57,499	53,619	Wardha (M CI)
31	नागपूर एडू ज/Total जामीज/Rural गाजरी/Urban	40,67,637 14,53,886 26,13,751	21,05,314 7,51,516 13,53,798	19,62,323 7,02,370 12,59,953	Nagpur
I.	चिजली (ज.श.)	18,478	9,613	8,865	Chicholi (CT)
II.	दावलमेटा (ज.श.)	8,769	4,572	4,197	Davlameti (CT)
III.	दिजडोह (ज.श.)	37,016	20,637	16,379	Digdoh (CT)
IV.	कळमेश्वर (ह.प.)	17,331	9,052	8,279	Kalameshwar (M CI)
V.	काम्पटी (ज.मं.)	13,125	8,333	4,792	Kamptee (CB)
VI.	काम्पटी (ह.प.)	84,344	42,626	41,718	Kamptee (M CI)
VII.	कान्द्री (ज.श.)	5,295	2,683	2,612	Kandri (CT)
VIII.	कान्द्री (ज.श.)	8,124	4,244	3,880	Kandri (CT)
IX.	कान्हान (पिप्री) (ज.श.)	21,842	11,167	10,675	Kanhan (Pipri) (CT)
X.	काटोल (ह.प.)	37,435	19,304	18,131	Katol (M CI)
XI.	कापा (ह.प.)	14,972	7,599	7,373	Khapa (M CI)

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.9 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)	
XII. महादुला (ज.श.)	18,252	9,432	8,820	Mahadula (CT)	
XIII. मणिसार (ज.श.)	6,459	3,240	3,219	Mansar (CT)	
XIV. मोहपा (प.प.)	7,068	3,583	3,485	Mohpa (M CI)	
XV. मोवाड (प.प.)	8,737	4,489	4,248	Mowad (M CI)	
XVI. नाजपूर (म.प.पा.)	20,52,066	10,59,765	9,92,301	Nagpur (M Corp.)	
XVII. नारजेंड (प.प.)	21,537	11,060	10,477	Narkhed (M CI)	
XVIII. निडोव (ज.श.)	15,381	8,605	6,776	Nildoh (CT)	
XIX. रामटेक (प.प.)	22,516	11,554	10,962	Ramtek (M CI)	
XX. सावनेर (प.प.)	26,712	13,766	12,946	Savner (M CI)	
XXI. सिलेवाडा (ज.श.)	8,503	4,530	3,973	Sillewada (CT)	
XXII. सोनेगाव (निपाजी) (ज.श.)	12,005	6,345	5,660	Sonegaon (Nipani) (CT)	
XXIII. टेकाडी (ज.श.)	17,180	9,144	8,036	Tekadi (CT)	
XXIV. टोटलाडोह (ज.श.)	2,336	1,188	1,148	Totaladoh (CT)	
XXV. उमरेड (प.प.)	49,577	25,454	24,123	Umred (M CI)	
XXVI. वाडी (ज.श.)	40,418	21,607	18,811	Wadi (CT)	
XXVII. वालाजी (ज.श.)	10,716	5,644	5,072	Walani (CT)	
XXVIII. वानडोंगरी (ज.श.)	17,181	9,218	7,963	Wanadongri (CT)	
XXIX. येरजेडा (ज.श.)	10,376	5,344	5,032	Yerkheda (CT)	
32 भंडारा	एरूज/Total	11,36,146	5,73,445	5,62,701	Bhandara
	ग्रामीण/Rural	9,60,418	4,83,768	4,76,650	
	नगरी/Urban	1,75,728	89,677	86,051	
I. भंडारा (प.प.)	85,213	43,553	41,660	Bhandara (M CI)	
II. देव्हाडी (ज.श.)	5,759	2,877	2,882	Dewhadi (CT)	
III. जजेशपुर (ज.श.)	8,183	4,249	3,934	Ganeshpur (CT)	
IV. पौणी (प.प.)	22,587	11,497	11,090	Pauni (M CI)	
V. सावरी जवाहरपुर (ज.श.)	11,965	6,251	5,714	Sawari Jawarnagar (CT)	
VI. तुमसर (प.प.)	42,021	21,250	20,771	Tumsar (M CI)	
33 जोंदिया	एरूज/Total	12,00,707	5,98,834	6,01,873	Gondiya
	ग्रामीण/Rural	10,57,276	5,26,022	5,31,254	
	नगरी/Urban	1,43,431	72,812	70,619	
I. जोंदिया (प.प.)	1,20,902	61,418	59,484	Gondiya (M CI)	
II. तिरोरा (प.प.)	22,529	11,394	11,135	Tirora (M CI)	
34 चंद्रपूर	एरूज/Total	20,71,101	10,62,993	10,08,108	Chandrapur
	ग्रामीण/Rural	14,06,034	7,16,461	6,89,573	
	नगरी/Urban	6,65,067	3,46,532	3,18,535	
I. बल्लारपूर (प.प.)	89,995	46,575	43,420	Ballarpur (M CI)	
II. भद्रावती (प.प.)	56,903	29,812	27,091	Bhadravati (M CI)	
III. ब्रह्मपुरी (प.प.)	31,207	15,957	15,250	Brahmapuri (M CI)	
IV. चंद्रपूर (प.प.)	2,89,450	1,51,202	1,38,248	Chandrapur (M CI)	
V. चांदूर (ज.श.)	21,731	11,556	10,175	Chandur (CT)	
VI. दुर्गापूर (ज.श.)	17,714	9,127	8,587	Durgapur (CT)	
VII. घुघुस (ज.श.)	29,945	15,658	14,287	Ghugus (CT)	
VIII. जोडुमल (ज.श.)	11,721	6,089	5,632	Kondumal (CT)	
IX. मूल (प.प.)	22,330	11,366	10,964	Mul (M CI)	
X. नाकोडा (ज.श.)	6,002	3,183	2,819	Nakoda (CT)	
XI. राजुरा (प.प.)	25,843	13,539	12,304	Rajura (M CI)	
XII. सास्ती (ज.श.)	5,458	2,887	2,571	Sasti (CT)	
XIII. शिवाजीपुर (ज.श.)	14,797	7,897	6,900	Shivaji Nagar (CT)	
XIV. वरोरा (प.प.)	41,971	21,684	20,287	Warora (M CI)	
35 जडचिरोली	एरूज/Total	9,70,294	4,91,101	4,79,193	Gadchiroli
	ग्रामीण/Rural	9,03,033	4,56,647	4,46,386	
	नगरी/Urban	67,261	34,454	32,807	
I. देसाईजंज (प.प.)	24,793	12,696	12,097	Desaiganj (M CI)	
II. जडचिरोली (प.प.)	42,468	21,758	20,710	Gadchiroli (M CI)	

1. क्षेत्रफल / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.10

ग्रामीण व नागरी भागातील मुख्यतः काम करणारे, सीमांतिक कामगार व काम न करणारे स्त्री पुरुष
Main workers, marginal workers and non-workers by sex in rural and urban area
(जनगणना/ Population Census, 2001)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण ग्रामीण नागरी (3)	एकूण लोकसंख्या (संस्थामधील व बेघरांची धरून) Total population (including institutional and houseless population)			मुख्यतः काम करणारे / Main workers एकूण मुख्यतः काम करणारे Total Main workers (I-IX)			Total Rural/ Urban (3)	District (2)
			व्यक्ती Person (4)	पुरुष Males (5)	स्त्रिया Females (6)	व्यक्ती Person (7)	पुरुष Males (8)	स्त्रिया Females (9)		
1	मुंबई शहर	ए	33,38,031	18,78,246	14,59,785	12,50,710	10,68,656	1,82,054	T	Mumbai City
		जा	-	-	-	-	-	-	R	
		॥	33,38,031	18,78,246	14,59,785	12,50,710	10,68,656	1,82,054	U	
2	मुंबई उपजिल्हा	ए	86,40,419	47,41,720	38,98,699	29,71,039	25,24,384	4,46,655	T	Mumbai Suburban
		जा	-	-	-	-	-	-	R	
		॥	86,40,419	47,41,720	38,98,699	29,71,039	25,24,384	4,46,655	U	
3	ठाजे	ए	81,31,849	43,77,747	37,54,102	27,82,004	22,57,126	5,24,878	T	Thane
		जा	22,29,376	11,48,123	10,81,253	7,95,436	5,30,558	2,64,878	R	
		॥	59,02,473	32,29,624	26,72,849	19,86,568	17,26,568	2,60,000	U	
4	रायजड	ए	22,07,929	11,17,628	10,90,301	6,64,689	4,84,273	1,80,416	T	Raigad
		जा	16,73,094	8,33,965	8,39,129	5,01,980	3,44,291	1,57,689	R	
		॥	5,34,835	2,83,663	2,51,172	1,62,709	1,39,982	22,727	U	
5	रतनजिरी	ए	16,96,777	7,94,498	9,02,279	5,57,613	3,37,788	2,19,825	T	Ratnagiri
		जा	15,04,568	6,95,635	8,08,933	4,98,822	2,89,283	2,09,539	R	
		॥	1,92,209	98,863	93,346	58,791	48,505	10,286	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	8,68,825	4,17,890	4,50,935	2,33,827	1,61,489	72,338	T	Sindhudurg
		जा	7,86,506	3,76,272	4,10,234	2,10,484	1,42,216	68,268	R	
		॥	82,319	41,618	40,701	23,343	19,273	4,070	U	
7	नाशिक	ए	49,93,796	25,90,912	24,02,884	19,11,340	12,65,529	6,45,811	T	Nashik
		जा	30,56,240	15,71,221	14,85,019	13,29,689	7,74,184	5,55,505	R	
		॥	19,37,556	10,19,691	9,17,865	5,81,651	4,91,345	90,306	U	
8	धुळे	ए	17,07,947	8,78,372	8,29,575	5,73,496	4,00,309	1,73,187	T	Dhule
		जा	12,62,062	6,46,364	6,15,698	4,58,361	2,99,402	1,58,959	R	
		॥	4,45,885	2,32,008	2,13,877	1,15,135	1,00,907	14,228	U	
9	नांदुरबार	ए	13,11,709	6,63,511	6,48,198	4,58,321	2,95,678	1,62,643	T	Nandurbar
		जा	11,09,036	5,58,513	5,50,523	4,03,385	2,48,284	1,55,101	R	
		॥	2,02,673	1,04,998	97,675	54,936	47,394	7,542	U	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
10	जळजाव	ए	36,82,690	19,05,493	17,77,197	13,00,086	8,79,454	4,20,632	T	Jalgaon
		ज्वा	26,29,896	13,57,031	12,72,865	10,21,465	6,37,351	3,84,114	R	
		फ्र	10,52,794	5,48,462	5,04,332	2,78,621	2,42,103	36,518	U	
11	अहमदनगर	ए	40,40,642	20,83,053	19,57,589	16,11,061	10,10,920	6,00,141	T	Ahmednagar
		ज्वा	32,36,945	16,61,811	15,75,134	13,65,039	8,11,721	5,53,318	R	
		फ्र	8,03,697	4,21,242	3,82,455	2,46,022	1,99,199	46,823	U	
12	पुजे	ए	72,32,555	37,69,128	34,63,427	26,45,429	18,83,972	7,61,457	T	Pune
		ज्वा	30,31,718	15,57,463	14,74,255	12,98,755	7,88,742	5,10,013	R	
		फ्र	42,00,837	22,11,665	19,89,172	13,46,674	10,95,230	2,51,444	U	
13	सातारा	ए	28,08,994	14,08,326	14,00,668	10,44,989	6,77,712	3,67,277	T	Satara
		ज्वा	24,10,873	12,01,817	12,09,056	9,28,518	5,83,053	3,45,465	R	
		फ्र	3,98,121	2,06,509	1,91,612	1,16,471	94,659	21,812	U	
14	सांजली	ए	25,83,524	13,20,088	12,63,436	9,52,241	6,64,556	2,87,685	T	Sangli
		ज्वा	19,50,306	9,94,155	9,56,151	7,60,576	5,07,962	2,52,614	R	
		फ्र	6,33,218	3,25,933	3,07,285	1,91,665	1,56,594	35,071	U	
15	सोलापूर	ए	38,49,543	19,89,623	1,8,59,920	14,85,967	9,69,288	5,16,679	T	Solapur
		ज्वा	26,24,259	13,63,390	12,60,869	11,03,234	6,84,067	4,19,167	R	
		फ्र	12,25,284	6,26,233	5,99,051	3,82,733	2,85,221	97,512	U	
16	कोल्हापूर	ए	35,23,162	18,07,470	17,15,692	1,3,94,882	9,42,612	4,52,270	T	Kolhapur
		ज्वा	24,72,809	12,60,239	12,12,570	10,66,918	6,64,113	4,02,805	R	
		फ्र	10,50,353	5,47,231	5,03,122	3,27,964	2,78,499	49,465	U	
17	औरंगाबाद	ए	28,97,013	15,05,363	13,91,650	10,25,531	6,86,275	3,39,256	T	Aurangabad
		ज्वा	18,09,863	9,34,813	8,75,050	7,31,034	4,37,113	2,93,921	R	
		फ्र	10,87,150	5,70,550	5,16,600	2,94,497	2,49,162	45,335	U	
18	जालना	ए	16,12,980	8,26,903	7,86,077	6,11,998	3,83,705	2,28,293	T	Jalna
		ज्वा	13,05,115	6,67,441	6,37,674	5,33,053	3,15,997	2,17,056	R	
		फ्र	3,07,865	1,59,462	1,48,403	78,945	67,708	11,237	U	
19	परभजी	ए	15,27,715	7,80,191	7,47,524	5,59,917	3,61,626	1,98,291	T	Parbhani
		ज्वा	10,42,529	5,29,729	5,12,800	4,38,142	2,59,014	1,79,128	R	
		फ्र	4,85,186	2,50,462	2,34,724	1,21,775	1,02,612	19,163	U	
20	हिंगोली	ए	9,87,160	5,05,373	4,81,787	4,12,838	2,42,942	1,69,896	T	Hingoli
		ज्वा	8,33,130	4,25,840	4,07,290	3,73,045	2,09,739	1,63,306	R	
		फ्र	1,54,030	79,533	74,497	39,793	33,203	6,590	U	
21	बीड	ए	21,61,250	11,16,356	10,44,894	8,30,658	5,04,611	3,26,047	T	Beed
		ज्वा	17,74,180	9,15,071	8,59,109	7,34,948	4,22,760	3,12,188	R	
		फ्र	3,87,070	2,01,285	1,85,785	95,710	81,851	13,859	U	
22	नांदेड	ए	28,76,259	14,81,358	13,94,901	9,65,087	6,42,694	3,22,393	T	Nanded
		ज्वा	21,87,195	11,23,468	10,63,727	7,95,375	4,98,309	2,97,066	R	
		फ्र	6,89,064	3,57,890	3,31,174	1,69,712	1,44,385	25,327	U	

तक्का क्रमांक/TABLE No. 1.10 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)
23	उस्माणाबाद	ए	14,86,586	7,69,368	7,17,218	5,55,202	3,58,490	1,96,712	T	Osmanabad
		जा	12,53,330	6,48,276	6,05,054	4,96,317	3,09,553	1,86,764	R	
		फ़	2,33,256	1,21,092	1,12,164	58,885	48,937	9,948	U	
24	लातूर	ए	20,80,285	10,75,257	10,05,028	7,12,849	4,92,299	2,20,550	T	Latur
		जा	15,90,024	8,19,413	7,70,611	5,91,195	3,86,785	2,04,410	R	
		फ़	4,90,261	2,55,844	2,34,417	1,21,654	1,05,514	16,140	U	
25	बुलढाजा	ए	22,32,480	11,47,403	10,85,077	9,08,797	5,57,077	3,51,720	T	Buldhana
		जा	17,59,097	9,02,445	8,56,652	7,79,897	4,48,618	3,31,279	R	
		फ़	4,73,383	2,44,958	2,28,425	1,28,900	1,08,459	20,441	U	
26	अजोला	ए	16,30,239	8,41,253	7,88,986	5,82,264	4,08,232	1,74,032	T	Akola
		जा	10,02,742	5,17,465	4,85,277	4,09,384	2,60,229	1,49,155	R	
		फ़	6,27,497	3,23,788	3,03,709	1,72,880	1,48,003	24,877	U	
27	वाशिम	ए	10,20,216	5,26,094	4,94,122	3,95,651	2,47,952	1,47,699	T	Washim
		जा	8,41,771	4,33,766	4,08,005	3,47,211	2,06,946	1,40,265	R	
		फ़	1,78,445	92,328	86,117	48,440	41,006	7,434	U	
28	अमरावती	ए	26,07,160	13,45,614	12,61,546	9,08,363	6,48,109	2,60,254	T	Amravati
		जा	17,07,581	8,80,387	8,27,194	6,56,297	4,34,246	2,22,051	R	
		फ़	8,99,579	4,65,227	4,34,352	2,52,066	2,13,863	38,203	U	
29	यवतमाळ	ए	24,58,271	12,65,681	11,92,590	9,49,453	6,12,955	3,36,498	T	Yavatmal
		जा	20,01,060	10,29,540	9,71,520	8,18,712	5,03,260	3,15,452	R	
		फ़	4,57,211	2,36,141	2,21,070	1,30,741	1,09,695	21,046	U	
30	वर्धा	ए	12,36,736	6,38,990	5,97,746	4,31,330	3,01,631	1,29,699	T	Wardha
		जा	9,11,695	4,70,610	4,41,085	3,47,037	2,28,765	1,18,272	R	
		फ़	3,25,041	1,68,380	1,56,661	84,293	72,866	11,427	U	
31	नाजपूर	ए	40,67,637	21,05,314	19,62,323	12,83,079	9,69,195	3,13,884	T	Nagpur
		जा	14,53,886	7,51,516	7,02,370	5,60,006	3,59,641	2,00,365	R	
		फ़	26,13,751	13,53,798	12,59,953	7,23,073	6,09,554	1,13,519	U	
32	भंडारा	ए	11,36,146	5,73,445	5,62,701	3,65,464	2,37,168	1,28,296	T	Bhandara
		जा	9,60,418	4,83,768	4,76,650	3,19,340	2,00,597	1,18,743	R	
		फ़	1,75,728	89,677	86,051	46,124	36,571	9,553	U	
33	जोंदिया	ए	12,00,707	5,98,834	6,01,873	3,91,890	2,51,939	1,39,951	T	Gondia
		जा	10,57,276	5,26,022	5,31,254	3,51,412	2,19,975	1,31,437	R	
		फ़	1,43,431	72,812	70,619	40,478	31,964	8,514	U	
34	चंद्रपूर	ए	20,71,101	10,62,993	10,08,108	6,83,029	4,71,479	2,11,550	T	Chandrapur
		जा	14,06,034	7,16,461	6,89,573	5,09,702	3,22,069	1,87,633	R	
		फ़	6,65,067	3,46,532	3,18,535	1,73,327	1,49,410	23,917	U	
35	जडचिरोली	ए	9,70,294	4,91,101	4,79,193	3,36,959	2,14,170	1,22,789	T	Gadchiroli
		जा	9,03,033	456,647	4,46,386	3,19,035	1,99,650	1,19,385	R	
		फ़	67,261	34,454	32,807	17,924	14,520	3,404	U	
महाराष्ट्र राज्य	ए	9,68,78,627	5,04,00,596	4,64,78,031	3,47,48,053	2,44,16,295	1,03,31,758	T	Maharashtra State	
	जा	5,57,77,647	2,84,58,677	2,73,18,970	2,18,53,804	1,35,28,493	83,25,311	R		
	फ़	4,11,00,980	2,19,41,919	1,91,59,061	1,28,94,249	1,08,87,802	20,06,447			

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.10 Contd..

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एकूण ग्रामीण नागरी (3)	सौमार्तिक कामगार Marginal workers			काम न करणारे Non-workers			Total Rural/ Urban (3)	District (2)
			व्यक्ती Person (10)	पुरुष Males (11)	स्त्रिया Females (12)	व्यक्ती Person (13)	पुरुष Males (14)	स्त्रिया Females (15)		
1	मुंबई शहर	ए	61,029	42,759	18,270	20,26,292	7,66,831	12,59,461	T	Mumbai City
		जा	-	-	-	-	-	-	R	
		ता	61,029	42,759	18,270	20,26,292	7,66,831	12,59,461	U	
2	मुंबई उपजिल्हा	ए	1,81,470	1,28,751	52,719	54,87,910	20,88,585	33,99,325	T	Mumbai Suburban
		जा	-	-	-	-	-	-	R	
		ता	1,81,470	1,28,751	52,719	54,87,910	20,88,585	33,99,325	U	
2	ठाजे	ए	3,97,977	1,86,201	2,11,776	49,51,868	19,34,420	30,17,448	T	Thane
		जा	2,75,447	1,08,614	1,66,833	11,58,493	5,08,951	6,49,542	R	
		ता	1,22,530	77,587	44,943	37,93,375	14,25,469	23,67,906	U	
3	रायजड	ए	2,49,306	1,04,670	1,44,636	12,93,934	5,28,685	7,65,249	T	Raigad
		जा	2,29,354	92,752	1,36,602	9,41,760	3,96,922	5,44,838	R	
		ता	19,952	11,918	8,034	3,52,174	1,31,763	2,20,411	U	
4	रत्नाजिरी	ए	1,71,158	66,868	1,04,290	4,63,840	1,89,533	2,74,307	T	Ratnagiri
		जा	1,65,415	63,784	1,01,631	4,10,607	1,70,272	2,40,335	R	
		ता	5,743	3,084	2,659	53,233	19,261	33,972	U	
5	सिंधुदुर्ग	ए	2,05,774	68,992	1,36,782	9,33,390	3,87,718	5,45,672	T	Sindhudurg
		जा	1,99,497	65,905	1,33,592	8,06,249	3,40,447	4,65,802	R	
		ता	6,277	3,087	3,190	1,27,141	47,271	79,870	U	
6	नाशिक	ए	2,74,233	1,02,328	1,71,905	28,08,223	12,23,055	15,85,168	T	Nashik
		जा	2,31,059	79,134	1,51,925	14,95,492	7,17,903	7,77,589	R	
		ता	43,174	23,194	19,980	13,12,731	5,05,152	8,07,579	U	
7	धुळे *	ए	1,64,445	53,930	1,10,515	9,70,006	4,24,133	5,45,873	T	Dhule *
		जा	1,51,431	47,283	1,04,148	6,52,270	2,99,679	3,52,591	R	
		ता	13,014	6,647	6,367	3,17,736	1,24,454	1,93,282	U	
7	नांदुरबार	ए	1,51,712	48,774	1,02,938	7,01,676	3,19,059	3,82,617	T	Nandurbar
		जा	1,46,890	46,359	1,00,531	5,58,761	2,63,870	2,94,891	R	
		ता	4,822	2,415	2,407	1,42,915	55,189	87,726	U	
8	जळगाव	ए	2,63,897	97,501	1,66,396	21,18,707	9,28,538	11,90,169	T	Jalgaon
		जा	2,28,777	77,310	1,51,467	13,79,654	6,42,370	7,37,284	R	
		ता	35,120	20,191	14,929	7,39,053	2,86,168	4,52,885	U	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.10 Contd.

(1)	(2)	(3)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(3)	(2)
9	अहमदनगर	ए	2,45,985	84,530	1,61,455	21,83,596	9,87,603	11,95,993	T	Ahmednagar
		ज	2,20,344	71,923	1,48,421	16,51,562	7,78,167	8,73,395	R	
		घ	25,641	12,607	13,034	5,32,034	2,09,436	3,22,598	U	
10	पुणे	ए	3,09,053	1,32,081	1,76,972	42,78,073	17,53,075	25,24,998	T	Pune
		ज	2,17,130	75,499	1,41,631	15,15,833	6,93,222	8,22,611	R	
		घ	91,923	56,582	35,341	27,62,240	10,59,853	17,02,387	U	
11	सातारा	ए	2,58,669	78,122	1,80,547	15,05,336	6,52,492	8,52,844	T	Satara
		ज	2,46,553	71,888	1,74,665	1235,802	5,46,876	6,88,926	R	
		घ	12,116	6,234	5,882	2,69,534	1,05,616	1,63,918	U	
12	सांजली	ए	2,66,414	75,873	1,90,541	13,64,869	5,79,659	7,85,210	T	Sangli
		ज	2,42,811	65,303	1,77,508	9,46,919	4,20,890	5,26,029	R	
		घ	23,603	10,570	13,033	4,17,950	1,58,769	2,59,181	U	
13	सोलापूर	ए	2,57,074	86,894	1,70,180	21,06,502	9,33,441	11,73,061	T	Solapur
		ज	2,24,949	70,809	1,54,140	12,96,076	6,08,514	6,87,562	R	
		घ	32,125	16,085	16,040	8,10,426	3,24,927	4,85,499	U	
14	कोल्हापूर	ए	2,58,088	80,415	1,77,673	18,70,192	7,84,443	10,85,749	T	Kolhapur
		ज	2,36,949	70,203	1,66,746	11,68,942	5,25,923	643,019	R	
		घ	21,139	10,212	10,927	7,01,250	2,58,520	4,42,730	U	
15	औरंगाबाद	ए	1,51,326	57,516	93,810	17,20,156	7,61,572	9,58,584	T	Aurangabad
		ज	1,31,667	45,423	86,244	9,47,162	4,52,277	4,94,885	R	
		घ	19,659	12,093	7,566	7,72,994	3,09,295	4,63,699	U	
16	जालना	ए	1,04,902	31,432	73,470	8,96,080	4,11,766	4,84,314	T	Jalna
		ज	94,221	25,421	68,800	6,77,841	326,023	3,51,818	R	
		घ	10,681	6,011	4,670	2,18,239	85,743	1,32,496	U	
17	परभजी	ए	84,835	22,779	62,056	8,82,963	3,95,786	4,87,177	T	Parbhani
		ज	72,816	16,507	56,309	5,31,571	2,54,208	2,77,363	R	
		घ	12,019	6,272	5,747	3,51,392	1,41,578	2,09,814	U	
17	हिंगोली	ए	47,140	16,532	30,608	5,27,182	2,45,899	2,81,283	T	Hingoli
		ज	43,007	14,153	28,854	4,17,078	2,01,948	2,15,130	R	
		घ	4,133	2,379	1,754	1,10,104	43,951	66,153	U	
18	बीड	ए	1,26,926	43,304	83,622	12,03,666	5,68,441	6,35,225	T	Beed
		ज	1,17,223	37,700	79,523	9,22,009	4,54,611	4,67,398	R	
		घ	9,703	5,604	4,099	2,81,657	1,13,830	1,67,827	U	
19	नांदेड	ए	2,36,950	79,228	1,57,722	16,74,222	7,59,436	9,14,786	T	Nanded
		ज	2,15,120	67,649	1,47,471	11,76,700	5,57,510	6,19,190	R	
		घ	21,830	11,579	10,251	4,97,522	2,01,926	2,95,596	U	
20	उस्मानाबाद	ए	98,320	31,712	66,608	8,33,064	3,79,166	4,53,898	T	Osmanabad
		ज	90,440	27,417	63,023	6,66,573	3,11,306	3,55,267	R	
		घ	7,880	4,295	3,585	1,66,491	67,860	98,631	U	

तत्का क्रमांक/TABLE No. 1.10 Contd.

(1)	(2)	(3)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(3)	(2)
21	लातूर	ए	1,27,669	33,158	94,511	12,39,767	5,49,800	6,89,967	T	Latur
		जा	1,17,701	27,598	90,103	8,81,128	4,05,030	4,76,098	R	
		ॢ	9,968	5,560	4,408	3,58,639	1,44,770	2,13,869	U	
22	बुलढाजा	ए	1,07,218	39,530	67,688	12,16,465	5,50,796	6,65,669	T	Buldhana
		जा	93,429	32,635	60,794	885,771	4,21,192	4,64,579	R	
		ॢ	13,789	6,895	6,894	3,30,694	1,29,604	2,01,090	U	
23	अजोला	ए	65,979	27,559	38,420	9,81,996	4,05,462	5,76,534	T	Akola
		जा	51,818	18,896	32,922	5,41,540	2,38,340	3,03,200	R	
		ॢ	14,161	8,663	5,498	4,40,456	1,67,122	2,73,334	U	
23	वाशिम	ए	59,681	19,790	39,891	5,64,884	2,58,352	3,06,532	T	Washim
		जा	56,124	18,005	38,119	4,38,436	2,08,815	2,29,621	R	
		ॢ	3,557	1,785	1,772	1,26,448	49,537	76,911	U	
24	अमरावती	ए	1,87,259	75,910	1,11,349	15,11,538	6,21,595	889,943	T	Amravati
		जा	1,59,877	60,051	99,826	8,91,407	3,86,090	5,05,317	R	
		ॢ	27,382	15,859	11,523	6,20,131	2,35,505	3,84,626	U	
25	यवतमाळ	ए	1,69,484	61,968	1,07,516	13,39,334	5,90,758	7,48,576	T	Yavatmal
		जा	1,59,571	56,433	1,03,138	10,22,777	4,69,847	5,52,930	R	
		ॢ	9,913	5,535	4,378	3,16,557	1,20,911	1,95,646	U	
26	वर्धा	ए	1,19,021	46,980	72,041	6,86,385	2,90,379	3,96,006	T	Wardha
		जा	1,02,876	37,748	65,128	4,61,782	2,04,097	2,57,685	R	
		ॢ	16,145	9,232	6,913	2,24,603	86,282	1,38,321	U	
27	ॢजपूर	ए	2,55,270	1,22,431	1,32,839	25,29,288	10,13,688	15,15,600	T	Nagpur
		जा	1,67,295	66,999	1,00,296	7,26,585	3,24,876	401,709	R	
		ॢ	87,975	55,432	32,543	18,02,703	6,88,812	11,13,891	U	
28	भंडारा	ए	1,71,421	65,868	1,05,553	5,99,261	2,70,409	3,28,852	T	Bhandara
		जा	1,62,275	61,446	1,00,829	4,78,803	2,21,725	2,57,078	R	
		ॢ	9,146	4,422	4,724	1,20,458	48,684	71,774	U	
28	जोंदिया	ए	1,87,706	67,082	1,20,624	6,21,111	2,79,813	3,41,298	T	Gondia
		जा	1,82,349	64,476	1,17,873	5,23,515	2,41,571	2,81,944	R	
		ॢ	5,357	2,606	2,751	97,596	38,242	59,354	U	
29	चंद्रपूर	ए	2,47,762	96,112	1,51,650	11,40,310	4,95,402	6,44,908	T	Chandrapur
		जा	2,19,468	79,418	1,40,050	6,76,864	3,14,974	3,61,890	R	
		ॢ	28,294	16,694	11,600	4,63,446	1,80,428	2,83,018	U	
30	जडचिरोली	ए	1,60,145	58,220	1,01,925	4,73,190	2,18,711	2,54,479	T	Gadchiroli
		जा	1,53,744	55,402	98,342	4,30,254	2,01,595	2,28,659	R	
		ॢ	6,401	2,818	3,583	42,936	17,116	25,820	U	
महाराष्ट्र राज्य		ए	64,25,298	24,35,800	39,89,498	5,57,05,276	2,35,48,501	3,21,56,775	T	Maharashtra State
		जा	54,07,627	18,20,143	35,87,484	2,85,16,216	1,31,10,041	1,54,06,175	R	
		ॢ	10,17,671	6,15,657	4,02,014	2,71,89,060	1,04,38,460	1,67,50,600	U	

1. क्षेत्रफल / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.11

मुख्यतः काम करणा-यांची औद्योगिक प्रकारानुसार वर्गवारी/Classification of main workers by industrial categories

(जनगणना/Population Census, 2001)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	शेतकरी Cultivators			शेतमजूर Agricultural labourers			घरगुती उद्योग Household Industry			इतर उद्योग Other Industry			District (2)
		एकूण Total (3)	पुरुष Males (4)	स्त्रिया Females (5)	एकूण Total (6)	पुरुष Males (7)	स्त्रिया Females (8)	एकूण Total (9)	पुरुष Males (10)	स्त्रिया Females (11)	एकूण Total (12)	पुरुष Males (13)	स्त्रिया Females (14)	
		1	मुंबई शहर ..	1,289	847	442	736	529	207	35,316	25,662	9,654	12,13,369	
2	मुंबई उपनगर ..	2,658	1,803	855	2,234	1,631	603	78,448	57,373	21,075	28,87,699	24,63,577	4,24,122	Mumbai Suburban
3	ठाणे ..	2,93,629	1,67,350	1,26,279	1,76,030	94,793	81,237	56,543	36,714	19,829	22,55,802	19,58,269	2,97,533	Thane
4	रायजड ..	1,93,279	1,05,057	88,222	76,067	41,817	34,250	15,290	10,732	4,558	3,80,053	3,26,667	53,386	Raigad
5	रतनाजिरी ..	2,92,293	1,29,548	1,62,745	45,128	24,222	20,906	9,387	6,976	2,411	2,10,805	1,77,042	33,763	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ..	1,06,440	62,843	43,597	23,963	15,387	8,576	7,380	5,180	2,200	96,044	78,079	17,965	Sindhudurg
7	नाशिक ..	7,47,243	4,25,089	3,22,154	4,06,687	1,95,579	2,11,108	35,127	21,667	13,460	7,22,283	6,23,194	99,089	Nashik
8	धुळे ..	1,79,514	1,24,598	54,916	2,00,046	1,06,084	93,962	14,923	10,391	4,532	1,79,013	1,59,236	19,777	Dhule
9	नांदुरबार ..	1,77,962	1,19,629	58,333	1,80,009	91,662	88,347	7,331	4,805	2,526	93,019	79,582	13,437	Nadurbar
10	जळगाव ..	3,40,002	2,24,165	1,15,837	5,46,762	2,90,286	2,56,476	27,258	18,878	8,380	3,86,064	3,46,125	39,939	Jalgaon
11	अहमदनगर ..	7,48,820	4,25,251	3,23,569	3,58,925	1,75,864	1,83,061	40,705	22,814	17,891	4,62,611	3,86,991	75,620	Ahmednagar
12	पुणे ..	7,09,537	3,91,397	3,18,140	2,77,732	1,33,362	1,44,370	61,047	35,752	25,295	15,97,113	13,23,461	2,73,652	Pune
13	सातारा ..	5,15,217	3,01,981	2,13,236	1,85,229	88,025	97,204	24,944	16,563	8,381	3,19,599	2,71,143	48,456	Satara
14	सांगली ..	4,33,071	2,88,765	1,44,306	1,91,490	1,02,380	89,110	26,982	17,016	9,966	3,00,698	2,56,395	44,303	Sangli
15	सोलापूर ..	5,25,775	3,31,254	1,94,521	3,77,394	1,86,349	1,91,045	69,419	19,815	49,604	5,13,379	4,31,870	81,509	Solapur
16	कोल्हापूर ..	5,61,840	3,32,240	2,29,600	2,17,497	1,08,234	1,09,263	43,690	28,799	14,891	5,71,855	4,73,339	98,516	Kolhapur
17	औरंगाबाद ..	4,00,081	2,33,316	1,66,765	2,16,776	1,04,349	1,12,427	14,786	8,906	5,880	3,93,888	3,39,704	54,184	Aurangabad
18	जालना ..	2,92,018	1,76,025	1,15,993	1,79,336	87,277	92,059	10,129	6,392	3,737	1,30,515	1,14,011	16,504	Jalna
19	परभणी ..	2,13,367	1,32,127	81,240	1,98,438	99,527	98,911	7,023	4,873	2,150	1,41,089	1,25,099	15,990	Parbhani
20	हिंगोली ..	1,93,689	1,09,822	83,867	1,46,822	71,282	75,540	5,669	3,909	1,760	66,658	57,929	8,729	Hingoli
21	बीड ..	4,24,195	2,37,612	1,86,583	2,13,170	1,01,340	1,11,830	11,851	7,828	4,023	1,81,442	1,57,831	23,611	Beed
22	नांदेड ..	3,39,606	2,21,830	1,17,776	3,49,876	1,86,102	1,63,774	20,461	11,175	9,286	2,55,144	2,23,587	31,557	Nanded

तक्का क्रमांक/ TABLE No. 1.11 – Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	
23	उस्माणाबाद	..	2,36,068	1,55,780	80,288	1,96,582	1,00,154	96,428	11,207	6,951	4,256	1,11,345	95,605	15,740	Osmanabad
24	लातूर	..	2,61,904	1,76,397	85,507	2,42,041	1,34,694	1,07,347	11,472	7,757	3,715	1,97,432	1,73,451	23,981	Latur
25	बुलढाजा	..	3,25,895	1,92,469	1,33,426	4,00,535	2,02,152	1,98,383	10,727	7,071	3,656	1,71,640	1,55,385	16,255	Buldhana
26	अकोला	..	1,14,058	84,635	29,423	2,71,692	1,50,579	1,21,113	6,785	4,531	2,254	1,89,729	1,68,487	21,242	Akola
27	वाशिम	..	1,31,843	84,831	47,012	1,94,966	1,02,055	92,911	4,573	3,252	1,321	64,269	57,814	6,455	Washim
28	अमरावती	..	1,85,644	1,44,235	41,409	4,28,625	2,48,368	1,80,257	14,601	10,362	4,239	2,79,493	2,45,144	34,349	Amravati
29	यवतमाळ	..	2,84,888	1,88,136	96,752	4,31,234	2,24,799	2,06,435	10,524	7,614	2,910	2,22,807	1,92,406	30,401	Yavatmal
30	वर्धा	..	1,23,306	87,240	36,066	1,57,229	85,131	72,098	8,257	6,142	2,115	1,42,538	1,23,118	19,420	Wardha
31	नागपूर	..	1,99,076	1,30,849	68,227	2,41,648	1,24,839	1,16,809	28,424	19,486	8,938	8,13,931	6,94,021	1,19,910	Nagpur
32	भंडारा	..	1,05,965	65,897	40,068	1,25,148	65,367	59,781	20,562	9,948	10,614	1,13,789	95,956	17,833	Bhandara
33	गोंदिया	..	1,36,153	85,223	50,930	1,04,727	58,568	46,159	38,711	13,495	25,216	1,12,299	94,653	17,646	Gondia
34	चंद्रपूर	..	2,07,577	1,32,645	74,932	1,90,172	94,979	95,193	14,827	11,014	3,813	2,70,453	2,32,841	37,612	Chandrapur
35	गडचिरोली	..	1,77,806	1,10,098	67,708	86,273	43,886	42,387	5,707	4,043	1,664	67,173	56,143	11,030	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			1,01,81,708	61,80,984	40,00,724	76,41,219	39,41,652	36,99,567	8,10,086	4,93,886	3,16,200	1,61,15,040	1,37,99,773	23,15,267	Maharashtra State

आधार : भारताची जनगणना, २००१ Source.— Population Census of India, 2001

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.12

लोकसंख्या व काम करणारे यांचे वयोगट व लिंग यानुसार वर्गीकरण
Distribution of Population and workers by age groups and sex
 (जनगणना /Population Census, 2001)

एकूण /ग्रामीण /नागरी Total/Rural/Urban	वयोगट Age-group	एकूण लोकसंख्या Total Population			काम करणारे (मुख्यतः + सीमांतिक) Workers (Main+Marginal)		
		पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total	पुरुष Male	स्त्रिया Female	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
एडूज Total	0-4	49,83,885	45,48,958	95,32,843	—	—	—
	5-14	1,12,48,450	1,03,19,082	2,15,67,532	3,98,646	3,65,429	7,64,075
	15-19	52,62,931	43,07,717	95,70,648	18,18,763	10,68,464	28,87,227
	20-24	47,81,322	40,75,338	88,56,660	33,64,225	16,72,928	50,37,153
	25-29	41,87,247	40,31,117	82,18,364	38,04,321	19,24,764	57,29,085
	30-34	38,00,551	35,92,169	73,92,720	36,78,477	19,46,584	56,25,061
	35-39	35,40,148	34,18,212	69,58,360	34,65,313	19,40,291	54,05,604
	40-49	54,14,668	46,74,772	1,00,89,440	52,63,619	26,49,928	79,13,547
	50-59	31,83,488	29,35,829	61,19,317	28,64,153	14,85,259	43,49,412
	60-69	24,33,722	29,29,734	53,63,456	15,81,014	10,42,872	26,23,886
	70-79	11,47,239	11,64,867	23,12,106	4,93,592	1,72,437	6,66,029
	80+	3,51,240	4,27,858	7,79,098	92,975	36,762	1,29,737
वय [सांजितलेले Age Not Stated		65,705	52,378	1,18,083	26,997	15,538	42,535
एडूज / Total		5,04,00,596	4,64,78,031	9,68,78,627	2,68,52,095	1,43,21,256	4,11,73,351
ग्रामीण Rural	0-4	30,68,305	28,04,802	58,73,107	—	—	—
	5-14	68,07,109	62,92,230	1,30,99,339	3,16,047	3,32,218	6,48,265
	15-19	29,40,496	24,30,476	53,70,972	12,01,072	9,49,850	21,50,922
	20-24	24,01,727	21,72,535	45,74,262	18,72,855	14,08,706	32,81,561
	25-29	20,82,403	21,57,570	42,39,973	19,59,374	15,68,574	35,27,948
	30-34	19,44,710	19,99,437	39,44,147	19,07,103	15,77,498	34,84,601
	35-39	18,80,140	19,21,875	38,02,015	18,55,481	15,55,726	34,11,207
	40-49	29,04,898	26,59,795	55,64,693	28,55,495	21,28,946	49,84,441
	50-59	17,57,360	17,62,501	35,19,861	16,60,724	12,48,205	29,08,929
	60-69	16,09,057	20,20,359	36,29,416	12,33,819	9,45,529	21,79,348
	70-79	7,82,879	7,77,347	15,60,226	3,98,964	1,52,355	5,51,319
	80+	2,35,507	2,83,981	5,19,488	69,130	31,581	1,00,711
वय [सांजितलेले Age Not Stated		44,086	36,062	80,148	18,572	13,607	32,179
एडूज / Total		2,84,58,677	2,73,18,970	5,57,77,647	1,53,48,636	1,19,12,795	2,72,61,431
नागरी Urban	0-4	19,15,580	17,44,156	36,59,736	—	—	—
	5-14	44,41,341	40,26,852	84,68,193	82,599	33,211	1,15,810
	15-19	23,22,435	18,77,241	41,99,676	6,17,691	1,18,614	7,36,305
	20-24	23,79,595	19,02,803	42,82,398	14,91,370	2,64,222	17,55,592
	25-29	21,04,844	18,73,547	39,78,391	18,44,947	3,56,190	22,01,137
	30-34	18,55,841	15,92,732	34,48,573	17,71,374	3,69,086	21,40,460
	35-39	16,60,008	14,96,337	31,56,345	16,09,832	3,84,565	19,94,397
	40-49	25,09,770	20,14,977	45,24,747	24,08,124	5,20,982	29,29,106
	50-59	14,26,128	11,73,328	25,99,456	12,03,429	2,37,054	14,40,483
	60-69	8,24,665	9,09,375	17,34,040	3,47,195	97,343	4,44,538
	70-79	3,64,360	3,87,520	7,51,880	94,628	20,082	1,14,710
	80+	1,15,733	1,43,877	2,59,610	23,845	5,181	29,026
वय [सांजितलेले Age Not Stated		21,619	16,316	37,935	8,425	1,931	10,356
एडूज / Total		2,19,41,919	1,91,59,061	4,11,00,980	1,15,03,459	24,08,461	1,39,11,920

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No.1.13

धर्मानुसार लोकसंख्या/ Population by religion

(जनगणना/ Population Census, 2001)

अ. क्र. Sr. No	जिल्हा (2)	बौद्ध Buddhists (3)	ख्रिस्ती Christians (4)	हिंदू Hindus (5)	जैन Jains (6)	मुस्लीम Muslims (7)	शीख Sikhs (8)	इतर धर्म व धर्ममते Other religions and persuasions (9)	धर्म न सांगितलेले Religion not stated (10)	एकूण Total (11)	District (2)
1	मुंबई शहर	21,19,750	7,34,484	106,240	16,330	1,61,417	1,59,021	39,482	1,307	33,38,031	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	59,53,475	14,88,987	340,166	53,271	4,64,354	3,19,339	17,833	2,994	86,40,419	Mumbai Suburban
3	ठाणे	65,06,337	8,80,827	242,101	31,709	3,09,630	1,49,331	8,811	3,103	81,31,849	Thane
4	रायगड	19,16,707	1,70,003	10,163	4,332	93,251	10,680	1,073	1,720	22,07,929	Raigad
5	रतनागिरी	13,91,137	1,75,672	2,866	712	1,20,855	4,227	161	1,147	16,96,777	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	8,02,498	23,668	16,001	284	24,320	1,437	57	560	8,68,825	Sindhudurg
7	नाशिक	43,06,179	5,25,983	22,849	8,766	84,044	35,135	2,495	8,345	49,93,796	Nashik
8	धुळे	15,22,895	149,466	4,902	1,439	14,613	13,099	619	914	17,07,947	Dhule
9	नांदुरबार	11,98,481	71,215	17,953	580	5,161	5,949	7,056	5,314	13,11,709	Nandurbar
10	जळगाव	30,49,368	455,288	5,424	2,758	1,26,136	27,369	8,344	8,003	36,82,690	Jalgaon
11	अहमदनगर	36,64,259	2,64,145	25,961	5,850	35,893	38,561	1,226	4,747	40,40,642	Ahmednagar
12	पुणे	61,97,349	4,52,397	116,661	21,938	3,21,948	1,04,073	11,283	6,906	72,32,555	Pune
13	सातारा	25,33,359	1,25,661	3,759	1,107	1,28,570	12,156	1,359	3,023	28,08,994	Satara
14	सांगली	22,43,478	2,03,524	9,696	1,312	35,142	85,160	1,123	4,089	25,83,524	Sangli
15	सोलापूर	33,86,955	3,77,579	9,625	2,752	38,497	27,904	1,438	4,793	38,49,543	Solapur
16	कोल्हापूर	30,77,263	2,36,875	16,078	2,082	37,932	1,47,285	2,288	3,359	35,23,162	Kolhapur
17	औरंगाबाद	20,30,181	5,69,516	15,558	4,452	2,47,222	26,782	1,110	2,192	28,97,013	Aurangabad
18	जालना	12,55,041	2,11,531	12,438	1,515	1,21,033	8,960	489	1,973	16,12,980	Jalna
19	परभणी	11,21,246	2,43,935	1,368	789	1,53,231	5,698	348	1,100	15,27,715	Parbhani
20	हिंगोली	7,28,893	1,03,199	468	474	1,47,927	5,245	135	819	9,87,160	Hingoli
21	बीड	18,27,298	2,56,582	1,380	746	65,122	8,628	220	1,274	21,61,250	Beed
22	नांदेड	21,62,185	3,85,081	3,734	12,645	3,02,161	5,003	1,148	4,302	28,76,259	Nanded
23	उस्मानाबाद	12,97,858	1,51,181	765	818	28,356	5,029	354	2,225	14,86,586	Osmanabad
24	लातूर	17,00,679	2,92,996	1,494	1,435	74,351	6,123	873	2,334	20,80,285	Latur
25	बुलढाजा	16,22,192	2,85,387	2,545	1,501	3,06,503	12,254	823	1,275	22,32,480	Buldhana
26	अकोला	10,24,080	2,96,272	3,494	1,201	2,93,184	10,313	656	1,039	16,30,239	Akola
27	वाशिम	7,46,841	1,11,863	1,211	500	1,50,580	8,504	173	544	10,20,216	Washim
28	अमरावती	18,83,148	3,47,250	7,315	2,940	3,50,403	11,932	2,964	1,208	26,07,160	Amravati
29	यवतमाळ	19,99,368	1,96,909	3,997	1,632	2,21,793	11,098	20,533	2,941	24,58,271	Yavatmal
30	वर्धा	10,06,235	47,605	2,559	1,825	1,69,579	5,990	1,930	1,013	12,36,736	Wardha
31	नागपूर	30,90,588	2,96,709	31,682	19,633	5,89,218	22,608	14,649	2,550	40,67,637	Nagpur
32	भंडारा	9,53,507	23,324	1,844	739	1,44,541	975	10,655	561	11,36,146	Bhandara
33	गोंदिया	10,41,802	21,980	1,292	1,745	1,19,618	1,471	12,190	609	12,00,707	Gondia
34	चंद्रपूर	16,80,113	76,050	11,301	4,922	2,74,067	4,135	18,118	2,395	20,71,101	Chandrapur
35	गडचिरोली	8,18,640	17,341	3,423	603	78,058	369	44,825	7,035	9,70,294	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	7,78,59,385	1,02,70,485	10,58,313	2,15,337	58,38,710	13,01,843	2,36,841	97,713	9,68,78,627	Maharashtra State

आधार :-भारताची जनगणना, २००१

Source - Population Census of India, 2001

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No.1.14

राज्यवार लोकसंख्येची ठळक वैशिष्ट्ये/Salient features of Population by State

जनगणना/ Population Census, 2001

अनु. क्रमांक Sr. No	राज्य/ केंद्रशासित प्रदेश	क्षेत्रफल चौरस कि. मी. Area (Sq.Kms.)	लोकसंख्या Population		लोकसंख्येतील बदल Variation Population 1991-2001	शेकडा बदल Percentage Variations 1991-2001	दर हजार पुरुषांमागे स्त्रिया Female per 1,000 males 2001	दर चौरस कि. मी. मागे लोकसंख्या Population per Sq. Km. 2001	नागरी लोकसंख्येचे शेकडा प्रमाण Population per Sq. Km. 2001	साक्षरतेचे शेकडा प्रमाण Literacy percentage 2001	अनुसूचित जाती/ जमातीचे एकूण शेकडा प्रमाण Percentage of SC/ST to Total Population	जाती/ एकूण शेकडा प्रमाण State/Union Territories
			2001	1991								
1	आंध्रप्रदेश	2,75,045	7,62,10,007	6,65,08,008	97,01,999	+14.59	978	277	27.30	60.47	22.78	Andhra Pradesh
2	आसाम	78,438	2,66,55,528	2,24,14,322	42,41,206	+18.92	935	340	12.90	63.25	19.26	Assam
3	अरुणाचल प्रदेश	83,743	10,97,968	8,64,558	2,33,410	+27.00	893	13	20.75	54.34	64.79	Arunachal Pradesh
4	बिहार	94,163	8,29,98,509	6,45,30,554	1,84,67,955	+28.62	919	881	10.46	47.00	16.64	Bihar
5	छत्तीसगड	1,35,191	2,08,33,803	1,76,14,928	32,18,875	+18.27	989	154	20.09	64.66	43.37	Chattisgarh
6	गुजरात	1,96,024	5,06,71,017	4,13,09,582	93,61,435	+22.66	920	258	37.36	69.14	21.85	Gujrat
7	गोवा	3,702	13,47,668	11,69,793	1,77,875	+15.21	961	364	49.76	82.01	1.81	Goa
8	हरियाणा	44,212	2,11,44,564	1,64,63,648	46,80,916	+28.43	861	478	28.92	67.91	19.35	Haryana
9	हिमाचल प्रदेश	55,673	60,77,900	51,70,877	9,07,023	+17.54	968	109	9.80	76.48	28.74	Himachal Pradesh
10	जम्मू व काश्मीर	2,22,236	1,01,43,700	78,03,900	23,39,800	+29.98	892	46	24.81	55.52	18.50	Jammu & Kashmir
11	झारखंड	79,714	2,69,45,829	2,18,43,911	51,01,918	+23.36	941	338	22.24	53.56	38.14	Jharkhand
12	कर्नाटक	1,91,791	5,28,50,562	4,49,77,201	78,73,361	+17.51	965	276	33.99	66.64	22.76	Karnataka
13	केरळ	38,863	3,18,41,374	2,90,98,518	27,42,856	+9.43	1,058	819	25.96	90.86	10.95	Kerala
14	मध्यप्रदेश	3,08,245	6,03,48,023	4,85,66,242	1,17,81,781	+24.26	919	196	26.46	63.74	35.44	Madhya Pradesh
15	महाराष्ट्र	3,07,713	9,68,78,627	7,89,37,187	1,79,41,440	+22.73	922	315	42.43	76.88	19.05	Maharashtra
16	मजिपूर	22,327	21,66,788	18,37,149	3,29,639	+30.02	978	107	23.88	70.53	36.98	Manipur
17	मेघालय	22,429	23,18,822	17,74,778	5,44,044	+30.65	972	103	19.58	62.56	86.42	Meghalaya
18	मिझोराम	21,081	8,88,573	6,89,756	1,98,817	+28.82	935	42	49.63	88.80	94.49	Mizoram
19	नागालंड	16,579	19,90,036	12,09,546	7,80,490	+64.41	909	120	17.74	66.59	89.15	Nagaland
20	ओरिसा	1,55,707	3,68,04,660	3,16,59,736	51,44,924	+16.25	926	236	14.99	63.08	38.66	Orissa
21	पंजाब	50,362	2,43,58,999	2,02,81,969	40,77,030	+20.10	876	484	33.92	69.65	28.85	Punjab
22	राजस्थान	3,42,239	5,65,07,188	4,40,05,990	1,25,01,198	+28.41	921	165	23.39	60.41	29.72	Rajasthan
23	सिक्कीम	7,096	5,40,851	4,06,457	1,34,394	+33.06	875	76	11.07	68.81	25.62	Sikkim
24	तामिळनाडू	1,30,058	6,24,05,679	5,58,58,946	65,46,733	+11.72	987	480	44.04	73.45	20.04	Tamil Nadu
25	त्रिपुरा	10,486	31,99,203	27,57,205	4,41,998	+16.03	948	305	17.06	73.19	48.42	Tripura
26	उत्तर प्रदेश	2,40,928	16,61,97,921	13,19,98,804	3,41,99,117	+25.91	898	690	20.78	56.27	21.21	Uttar Pradesh
27	उत्तरांचल	53,483	84,89,349	71,13,483	13,75,866	+19.34	962	159	25.67	71.62	20.89	Uttaranchal
28	पश्चिम बंगाल	88,752	8,01,76,197	6,80,77,965	1,20,98,232	+17.77	934	903	27.97	68.64	28.51	West Bengal
29	अंदमान व निकोबार बेटे	8,249	3,56,152	2,80,661	75,491	26.90	846	43	32.63	81.30	8.27	Anadman and Nikobar Island
30	चंडीगड	114	9,00,635	6,42,015	2,58,620	+40.28	777	7,900	89.77	81.94	17.50	Chandigarh
31	दादर व नगर हवेली	491	2,20,490	1,38,477	82,013	+59.22	812	449	22.89	57.63	64.10	Dadar & Nagar Haveli
32	दिल्ली	1,483	1,38,50,507	94,20,644	44,29,863	+47.02	821	9,340	93.18	81.67	16.92	Delhi
33	लक्षद्वीप	32	60,650	51,707	8,943	+17.30	948	1,895	44.46	86.66	94.51	Lakshadweep
34	पॉण्डिचेरी	479	9,74,345	8,07,785	1,66,560	+20.62	1,001	2,034	66.57	81.24	16.19	Pondicherry
35	दिव अजि दमज	112	1,58,204	101,586	56,618	+55.73	710	1,413	36.25	78.18	11.91	Div and Daman
भारत		32,87,240	1,02,86,10,328	84,63,87,888	18,22,22,440	+21.56	933	313	27.81	64.84	24.40	India

मजिपूर राज्यातील सेनापती जिल्ह्यातील माओमराम, पाओमाटा व पुरूल हे उपविभाज वजळू/Excludes Mao-Maram, Paomata and Purul Sub-divisions of Senapati District of Manipur

+ साक्षरतेची टक्केवारी सात व त्यापेजा अधिच वयाच्या लोकांसंख्येची आहे. / The literacy rates relate to the population aged seven and above. आधार-भारताची जनगणना, २००१/ Source-Population Census of India, 2001

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No.1.15

१ मार्च रोजीची जिल्हावार प्रक्षेपित लोकसंख्या/ Districtwise projected Population as on 1st March

2002-2011

अनु. क्रमांक Sr. No	जिल्हा	लोकसंख्या Population जनगणना/Census	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(13)	(2)
1	मुंबई शहर	3,338	3,421	3,504	3,589	3,674	3,760	3,846	3,934	4,022	4,111	4,202	Mumbai City	
2	मुंबई उपनगर	8,640	8,856	9,070	9,289	9,509	9,731	9,957	10,183	10,412	10,642	10,876	Mumbai Suburban	
3	ठाणे	8,132	8,298	8,461	8,627	8,792	8,958	9,125	9,292	9,459	9,627	9,795	Thane	
4	रायगड	2,208	2,235	2,261	2,287	2,312	2,336	2,360	2,383	2,406	2,428	2,449	Raigad	
5	रत्नाजिरी	1,697	1,714	1,730	1,746	1,761	1,776	1,790	1,803	1,815	1,827	1,839	Ratnagiri	
6	सिंधुदुर्ग	869	877	885	893	901	908	915	921	927	933	938	Sindhudurg	
7	नाशिक	4,994	5,068	5,139	5,210	5,280	5,349	5,418	5,486	5,552	5,617	5,682	Nashik	
8	धुळे	1,708	1,730	1,750	1,771	1,791	1,810	1,829	1,848	1,866	1,883	1,901	Dhule	
9	नांदुरबार	1,312	1,326	1,339	1,353	1,365	1,378	1,389	1,401	1,412	1,422	1,432	Nandurbar	
10	जळगाव	3,683	3,731	3,777	3,823	3,867	3,911	3,954	3,996	4,037	4,077	4,116	Jalgaon	
11	अहमदनगर	4,041	4,088	4,132	4,176	4,218	4,260	4,300	4,339	4,376	4,412	4,447	Ahmednagar	
12	पुणे	7,233	7,363	7,489	7,618	7,746	7,873	8,001	8,127	8,253	8,379	8,505	Pune	
13	सातारा	2,809	2,839	2,867	2,895	2,921	2,947	2,972	2,995	3,018	3,039	3,060	Satara	
14	सांगली	2,584	2,616	2,646	2,676	2,706	2,734	2,762	2,790	2,816	2,842	2,867	Sangli	
15	सोलापूर	3,850	3,902	3,952	4,002	4,051	4,100	4,147	4,194	4,239	4,283	4,327	Solapur	
16	कोल्हापूर	3,523	3,570	3,615	3,659	3,703	3,746	3,788	3,829	3,869	3,908	3,946	Kolhapur	
17	औरंगाबाद	2,897	2,939	2,980	3,021	3,061	3,100	3,139	3,178	3,215	3,252	3,289	Aurangabad	
18	जालना	1,613	1,632	1,649	1,666	1,683	1,699	1,715	1,730	1,745	1,759	1,773	Jalna	
19	परभणी	1,528	1,549	1,568	1,588	1,608	1,627	1,646	1,664	1,682	1,700	1,717	Parbhani	
20	हिंगोली	987	998	1,008	1,018	1,028	1,037	1,046	1,054	1,063	1,070	1,078	Hingoli	
21	बीड	2,161	2,186	2,209	2,231	2,253	2,275	2,295	2,315	2,334	2,352	2,370	Beed	
22	नांदेड	2,876	2,912	2,945	2,979	3,011	3,043	3,074	3,104	3,133	3,161	3,189	Nanded	
23	उस्मानाबाद	1,487	1,503	1,518	1,533	1,548	1,562	1,575	1,588	1,600	1,612	1,624	Osmanabad	
24	लातूर	2,080	2,106	2,130	2,154	2,177	2,200	2,222	2,244	2,265	2,285	2,305	Latur	
25	बुलढाजा	2,232	2,259	2,284	2,309	2,333	2,356	2,379	2,401	2,422	2,442	2,463	Buldhana	
26	अकोला	1,630	1,654	1,677	1,701	1,723	1,746	1,768	1,790	1,812	1,833	1,854	Akola	
27	वाशिम	1,020	1,032	1,042	1,053	1,063	1,073	1,083	1,092	1,101	1,110	1,118	Washim	
28	अमरावती	2,607	2,644	2,679	2,714	2,749	2,783	2,816	2,849	2,882	2,913	2,945	Amravati	
29	यवतमाळ	2,458	2,486	2,513	2,539	2,564	2,589	2,613	2,635	2,657	2,679	2,699	Yavatmal	
30	वर्धा	1,237	1,252	1,267	1,282	1,297	1,311	1,325	1,338	1,351	1,364	1,377	Wardha	
31	नागपूर	4,068	4,145	4,221	4,298	4,374	4,450	4,527	4,604	4,680	4,756	4,833	Nagpur	
32	भंडारा	1,136	1,149	1,160	1,172	1,183	1,193	1,204	1,213	1,223	1,232	1,240	Bhandara	
33	गोंदिया	1,201	1,213	1,225	1,236	1,247	1,257	1,267	1,277	1,286	1,294	1,303	Gondia	
34	चंद्रपूर	2,071	2,099	2,126	2,154	2,180	2,206	2,232	2,257	2,282	2,306	2,329	Chandrapur	
35	गडचिरोली	970	980	988	996	1,004	1,012	1,019	1,025	1,032	1,038	1,043	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	96,879	98,369	99,806	1,01,259	1,02,682	1,04,094	1,05,497	1,06,881	1,08,243	1,09,591	1,10,930	Maharashtra State	

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai-51

टिप- आकडे संक्षिप्तत असल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत

Note - Total may not tally due to rounding

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.16

एकूण लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण/Literacy rate of total population

जनगणना / Population Census, 2001

अनु- क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	साक्षर लोकसंख्या Literate Population						एकूण/Total			साक्षर लोकसंख्येची ०-६ वर्षे वयोगटावरील लोकसंख्येची टक्केवारी Lierate Population as percentage to above 0-6 age group			District (2)
		ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			व्यक्ती Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ती Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
		व्यक्ती Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ती Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ती Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	व्यक्ती Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
1	मुंबई शहर	—	—	—	25,90,613	15,35,176	10,55,437	25,90,613	15,35,176	10,55,437	86.40	90.23	81.38	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	—	—	—	66,17,264	38,53,376	27,63,888	66,17,264	38,53,376	27,63,888	86.89	91.56	81.12	Mumbai Suburban
3	ठाणे	11,97,007	7,24,560	4,72,447	44,38,792	25,70,691	18,68,101	56,35,799	32,95,251	23,40,548	80.66	87.06	73.10	Thane
4	रायजड	10,55,120	5,96,315	4,58,805	4,03,204	2,26,598	1,76,606	14,58,324	8,22,913	6,35,411	77.03	86.15	67.75	Raigad
5	रत्नाजिरी	9,46,656	4,98,807	4,47,849	1,49,177	79,523	69,654	10,95,833	5,78,330	5,17,503	75.05	85.89	65.77	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	5,47,278	2,93,504	2,53,774	65,641	34,695	30,946	6,12,919	3,28,199	2,84,720	80.30	90.26	71.23	Sindhudurg
7	नाशिक	17,27,803	10,34,902	6,92,901	13,98,385	7,88,464	6,09,921	31,26,188	18,23,366	13,02,822	74.36	83.65	64.35	Nashik
8	धुळे	7,16,937	4,25,631	2,91,306	3,23,900	1,80,405	1,43,495	10,40,837	6,06,036	4,34,801	71.65	81.40	61.39	Dhule
9	नांदुरबार	4,62,988	2,82,498	1,80,490	1,40,233	78,835	61,398	6,03,221	3,61,333	2,41,888	55.78	66.16	45.18	Nadurbar
10	जळगाव	16,17,762	9,67,592	6,50,170	7,63,614	4,29,268	3,34,346	23,81,376	13,96,860	9,84,516	75.43	85.91	64.30	Jalgaon
11	अहमदनगर	20,07,279	11,83,490	8,23,789	5,91,318	3,33,539	2,57,779	25,98,597	15,17,029	10,81,568	75.30	85.70	64.35	Ahmednagar
12	पुणे	18,76,820	11,08,545	7,68,275	31,62,470	17,71,216	13,91,254	50,39,290	28,79,761	21,59,529	80.45	88.34	71.89	Pune
13	सातारा	16,05,421	9,02,117	7,03,304	3,03,526	1,66,912	1,36,614	19,08,947	10,69,029	8,39,918	78.22	88.20	68.38	Satara
14	सांगली	12,50,494	7,20,526	5,29,968	4,67,342	2,58,983	2,08,359	17,17,836	9,79,509	7,38,327	76.62	86.26	66.73	Sangli
15	सोलापूर	15,16,322	9,15,006	6,01,316	8,20,503	4,69,740	3,50,763	23,36,825	13,84,746	9,52,079	71.25	81.99	59.84	Solapur
16	कोल्हापूर	15,68,827	9,23,167	6,45,660	7,95,480	4,43,854	3,51,626	23,64,307	13,67,021	9,97,286	76.93	87.47	66.02	Kolhapur
17	औरंगाबाद	10,12,612	6,33,998	3,78,614	7,59,047	4,33,803	3,25,244	17,71,659	10,67,801	7,03,858	72.94	84.89	60.09	Aurangabad
18	जालना	6,69,713	4,30,195	2,39,518	2,00,686	1,15,535	85,151	8,70,399	5,45,730	3,24,669	64.40	79.14	49.04	Jalna
19	परभणी	5,32,161	3,37,569	1,94,592	3,10,375	1,79,145	1,31,230	8,42,536	5,16,714	3,25,822	66.07	79.63	52.02	Parbhani
20	हिंगोली	4,43,956	2,80,462	1,63,494	99,353	57,450	41,903	5,43,309	3,37,912	2,05,397	66.25	80.71	51.17	Hingoli
21	बीड	9,77,286	6,06,079	3,71,207	2,64,148	1,51,949	1,12,199	12,41,434	7,58,028	4,83,406	67.99	80.70	54.52	Beed
22	नांदेड	11,73,603	7,31,129	4,42,474	4,52,082	2,61,356	1,90,726	16,25,685	9,92,485	6,33,200	67.77	80.44	54.35	Nanded
23	उस्मानाबाद	7,13,762	4,33,079	2,80,683	1,58,260	90,851	67,409	8,72,022	5,23,930	3,48,092	69.02	80.42	56.89	Osmanabad
24	लातूर	9,21,899	5,58,811	3,63,088	3,32,635	1,91,644	1,40,991	12,54,534	7,50,455	5,04,079	71.54	82.94	59.40	Latur
25	बुलढाजा	10,95,393	6,52,222	4,43,171	3,38,496	1,90,188	1,48,308	14,33,889	8,42,410	5,91,479	75.78	86.93	64.07	Buldhana
26	अकोला	6,72,087	3,86,733	2,85,354	4,63,158	2,52,750	2,10,408	11,35,245	6,39,483	4,95,762	81.41	88.91	73.43	Akola
27	वाशिम	5,05,779	3,07,679	1,98,100	1,24,984	70,299	54,685	6,30,763	3,77,978	2,52,785	73.37	85.44	60.57	Washim
28	अमरावती	11,57,564	6,54,404	5,03,160	6,98,985	3,78,142	3,20,843	18,56,549	10,32,546	8,24,003	82.54	88.91	75.73	Amravati
29	यवतमाळ	11,94,702	7,14,038	4,80,664	3,43,075	1,89,601	1,53,474	15,37,777	9,03,639	6,34,138	73.62	84.09	62.52	Yavatmal
30	वर्धा	6,10,393	3,47,267	2,63,126	2,55,163	1,39,469	1,15,694	8,65,556	4,86,736	3,78,820	80.06	87.18	72.45	Wardha
31	नागपूर	9,45,983	5,44,205	4,01,778	20,30,222	11,10,137	9,20,085	29,76,205	16,54,342	13,21,863	84.03	90.18	77.42	Nagpur
32	भंडारा	6,32,659	3,64,572	2,68,087	1,38,003	75,550	62,453	7,70,662	4,40,122	3,30,540	78.5	88.968	67.817	Bhandara
33	गोंदिया	6,96,043	3,97,216	2,98,827	1,12,371	61,050	51,321	8,08,414	4,58,266	3,50,148	78.5	89.609	67.582	Gondia
34	चंद्रपूर	8,19,037	4,86,135	3,32,902	4,91,971	2,76,002	2,15,969	13,11,008	7,62,137	5,48,871	73.2	82.942	62.891	Chandrapur
35	गडचिरोली	4,41,924	2,69,343	1,72,581	48,197	26,971	21,226	4,90,121	2,96,314	1,93,807	60.1	71.855	48.07	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		2,97,77,624	1,76,50,325	1,21,27,299	2,78,31,909	1,59,23,457	1,19,08,452	5,76,09,533	3,35,73,782	2,40,35,751	76.88	85.97	67.03	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.17

अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण / Literacy rate of Scheduled Castes

जनगणना / Population Census, 2001

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा District	साक्षर लोकसंख्या Literate Population									साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Literate Population as percentage to total population			District (2)
		ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
		एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर	0	0	0	1,33,010	76,050	56,960	1,33,010	76,050	56,960	81.97	90.68	72.65	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	2,73,432	1,60,495	1,12,937	2,73,432	1,60,495	1,12,937	78.78	87.78	68.77	Mumbai Suburban
3	ठाणे	29,611	17,414	12,197	1,98,805	1,15,623	83,182	2,28,416	1,33,037	95,379	78.59	87.24	69.05	Thane
4	रायगड	21,316	11,980	9,336	15,170	8,516	6,654	36,486	20,496	15,990	79.61	88.62	70.43	Raigad
5	रत्नाजिरी	12,750	7,098	5,652	3,405	1,881	1,524	16,155	8,979	7,176	76.39	85.86	67.13	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	21,821	12,161	9,660	2,484	1,396	1,088	24,305	13,557	10,748	72.11	84.67	60.75	Sindhudurg
7	नाशिक	1,23,981	75,802	48,179	1,39,982	80,754	59,228	2,63,963	1,56,556	1,07,407	73.53	85.34	61.19	Nashik
8	धुळे	43,947	27,176	16,771	22,451	12,814	9,637	66,398	39,990	26,408	71.24	84.26	57.74	Dhule
9	नांदुरबार	16,072	10,130	5,942	8,558	5,031	3,527	24,630	15,161	9,469	70.24	85.24	54.80	Nadurbar
10	जळगाव	1,16,144	73,223	42,921	49,269	29,192	20,077	1,65,413	1,02,415	62,998	67.75	82.26	52.66	Jalgaon
11	अहमदनगर	2,22,704	1,33,687	89,017	68,113	39,220	28,893	2,90,817	1,72,907	1,17,910	71.16	83.06	58.81	Ahmednagar
12	पुणे	1,38,823	84,005	54,818	3,30,316	1,90,974	1,39,342	4,69,139	2,74,979	1,94,160	72.52	83.90	61.59	Pune
13	सातारा	1,23,745	72,623	51,122	29,291	16,627	12,664	1,53,036	89,250	63,786	72.27	84.06	60.41	Satara
14	सांगली	1,37,745	81,682	56,063	54,264	31,052	23,212	1,92,009	1,12,734	79,275	71.19	83.00	59.20	Sangli
15	सोलापूर	2,16,633	1,35,144	81,489	1,00,890	59,823	41,067	3,17,523	1,94,967	1,22,556	65.04	77.82	51.57	Solapur
16	कोल्हापूर	1,95,579	1,18,285	77,294	79,924	45,884	34,040	2,75,503	1,64,169	1,11,334	70.90	83.60	57.93	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1,05,443	67,135	38,308	1,07,162	64,219	42,943	2,12,605	1,31,354	81,251	67.90	81.47	53.49	Aurangabad
18	जालना	69,946	45,315	24,631	15,712	9,514	6,198	85,658	54,829	30,829	57.10	72.00	41.74	Jalna
19	परभणी	50,513	32,121	18,392	25,352	15,241	10,111	75,865	47,362	28,503	60.17	74.25	45.75	Parbhani
20	हिंगोली	44,734	27,924	16,810	8,185	4,912	3,273	52,919	32,836	20,083	63.59	78.14	48.75	Hingoli
21	बीड	1,18,628	74,104	44,524	29,524	17,631	11,893	1,48,152	91,735	56,417	62.86	75.98	49.08	Beed
22	नांदेड	2,08,703	1,29,525	79,178	56,892	34,108	22,784	2,65,595	1,63,633	1,01,962	64.17	77.13	50.55	Nanded
23	उस्मानाबाद	1,08,476	67,163	41,313	20,450	12,178	8,272	1,28,926	79,341	49,585	62.16	74.41	49.20	Osmanabad
24	लातूर	1,71,320	1,05,522	65,798	47,792	28,498	19,294	2,19,112	1,34,020	85,092	65.25	77.42	52.31	Latur
25	बुलढाजा	1,09,829	67,923	41,906	29,342	17,372	11,970	1,39,171	85,295	53,876	68.49	82.45	54.02	Buldhana
26	अकोला	69,992	41,942	28,050	35,058	20,344	14,714	1,05,050	62,286	42,764	73.50	85.03	61.37	Akola
27	वाशिम	80,322	49,692	30,630	13,494	7,865	5,629	93,816	57,557	36,259	68.58	82.43	54.15	Washim
28	अमरावती	2,11,240	1,23,031	88,209	92,426	51,887	40,539	3,03,666	1,74,918	1,28,748	78.55	87.60	68.89	Amravati
29	यवतमाळ	1,23,559	74,083	49,476	35,935	20,197	15,738	1,59,496	94,280	65,214	73.78	85.17	61.83	Yavatmal
30	वर्धा	75,215	43,625	31,590	34,529	19,285	15,244	1,09,744	62,910	46,834	78.78	87.44	69.64	Wardha
31	नागपूर	1,58,554	91,610	66,944	3,44,940	1,88,776	1,56,164	5,03,494	2,80,386	2,23,108	82.94	90.06	75.45	Nagpur
32	भंडारा	1,17,356	67,411	49,945	25,214	13,671	11,543	1,42,570	81,082	61,488	80.73	91.83	69.64	Bhandara
33	जोडिया	96,975	54,919	42,056	21,325	11,681	9,644	1,18,300	66,600	51,700	81.42	92.83	70.29	Gondia
34	चंद्रपूर	1,07,702	63,615	44,087	87,316	49,583	37,733	1,95,018	1,13,198	81,820	75.44	85.49	64.89	Chandrapur
35	गडचिरोली	54,136	32,529	21,607	8,062	4,432	3,630	62,198	36,961	25,237	66.97	79.05	54.73	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		35,03,514	21,19,599	13,83,915	25,48,074	14,66,726	10,81,348	60,51,588	35,86,325	24,65,263	71.90	83.29	59.98	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.18

अनुसूचित जमातींच्या लोकसंख्येतील साक्षरतेचे प्रमाण / Literacy rate of Scheduled Tribes

जनगणना / Population Census, 2001

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा District	साक्षर लोकसंख्या Literate Population									साक्षर लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Literate Population as percentage to total population			District
		ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
		एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Persons	पुरुष Males	स्त्रिया Females				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई शहर	0	0	0	14,908	8,736	6,172	14,908	8,736	6,172	80.81	86.80	73.62	Mumbai City
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	47,099	27,979	19,120	47,099	27,979	19,120	76.83	85.70	66.73	Mumbai Suburban
3	ठाणे	3,68,929	2,37,263	1,31,666	84,201	49,263	34,938	4,53,130	2,86,526	1,66,604	46.91	59.34	34.48	Thane
4	रायगड	87,414	54,659	32,755	12,731	7,519	5,212	1,00,145	62,178	37,967	45.05	55.49	34.44	Raigad
5	रतनाजिरी	7,669	4,852	2,817	747	474	273	8,416	5,326	3,090	51.26	62.75	38.97	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	2,786	1,577	1,209	233	124	109	3,019	1,701	1,318	73.94	82.45	65.25	Sindhudurg
7	नाशिक	4,30,667	2,69,533	1,61,134	57,540	34,614	22,926	4,88,207	3,04,147	1,84,060	50.68	62.45	38.65	Nashik
8	धुळे	1,51,659	94,634	57,025	12,447	7,602	4,845	1,64,106	1,02,236	61,870	45.88	56.48	35.03	Dhule
9	नांदुरबार	2,78,507	1,72,324	1,06,183	14,236	8,445	5,791	2,92,743	1,80,769	1,11,974	42.34	52.65	32.17	Nadurbar
10	जळगाव	1,59,726	1,03,377	56,349	25,606	15,254	10,352	1,85,332	1,18,631	66,701	52.23	65.11	38.63	Jalgaon
11	अहमदनगर	1,23,329	77,998	45,331	7,582	4,586	2,996	1,30,911	82,584	48,327	53.87	67.18	40.24	Ahmednagar
12	पुणे	96,335	60,335	36,000	38,810	22,580	16,230	1,35,145	82,915	52,230	62.21	74.60	49.24	Pune
13	सातारा	9,939	5,795	4,144	1,805	1,077	728	11,744	6,872	4,872	65.05	74.52	55.16	Satara
14	सांगली	8,461	5,008	3,453	2,802	1,567	1,235	11,263	6,575	4,688	73.86	84.52	62.75	Sangli
15	सोलापूर	21,280	13,535	7,745	15,301	9,262	6,039	36,581	22,797	13,784	63.79	76.71	49.88	Solapur
16	कोल्हापूर	10,473	6,107	4,366	3,209	1,846	1,363	13,682	7,953	5,729	75.05	85.77	63.96	Kolhapur
17	औरंगाबाद	34,569	22,529	12,040	9,298	5,362	3,936	43,867	27,891	15,976	54.24	67.61	40.32	Aurangabad
18	जालना	11,065	7,204	3,861	3,463	2,016	1,447	14,528	9,220	5,308	55.55	69.39	41.26	Jalna
19	परभणी	11,878	7,804	4,074	4,959	2,952	2,007	16,837	10,756	6,081	58.83	74.15	43.08	Parbhani
20	हिंगोली	36,894	24,406	12,488	3,282	1,964	1,318	40,176	26,370	13,806	56.64	72.25	40.10	Hingoli
21	बीड	8,334	5,349	2,985	3,367	1,959	1,408	11,701	7,308	4,393	60.12	72.33	46.93	Beed
22	नांदेड	1,08,310	68,546	39,764	17,288	10,416	6,872	1,25,598	78,962	46,636	59.86	73.86	45.32	Nanded
23	उस्मानाबाद	10,720	6,858	3,862	2,476	1,503	973	13,196	8,361	4,835	58.35	71.16	44.49	Osmanabad
24	लातूर	21,371	13,374	7,997	4,514	2,673	1,841	25,885	16,047	9,838	65.32	78.06	51.58	Latur
25	बुलढाजा	46,856	30,136	16,720	6,353	3,865	2,488	53,209	34,001	19,208	57.42	71.29	42.71	Buldhana
26	अकोला	48,539	29,391	19,148	10,588	5,897	4,691	59,127	35,288	23,839	70.49	81.49	58.75	Akola
27	वाशिम	32,660	20,939	11,721	2,280	1,322	958	34,940	22,261	12,679	60.10	74.67	44.77	Washim
28	अमरावती	1,61,589	97,926	63,663	23,160	13,014	10,146	1,84,749	1,10,940	73,809	64.07	75.25	52.38	Amravati
29	यवतमाळ	2,24,730	1,37,655	87,075	21,153	12,163	8,990	2,45,883	1,49,818	96,065	62.15	74.34	49.50	Yavatmal
30	वर्धा	76,777	45,297	31,480	15,388	8,689	6,699	92,165	53,986	38,179	69.16	78.42	59.27	Wardha
31	नागपूर	1,25,252	73,944	51,308	1,66,152	92,828	73,324	2,91,404	1,66,772	1,24,632	75.99	84.53	66.94	Nagpur
32	भंडारा	52,263	30,949	21,314	9,802	5,530	4,272	62,065	36,479	25,586	73.25	85.89	60.54	Bhandara
33	गोंदिया	1,11,385	66,045	45,340	4,319	2,482	1,837	1,15,704	68,527	47,177	69.77	83.78	56.14	Gondia
34	चंद्रपूर	1,68,288	1,01,735	66,553	38,845	22,336	16,509	2,07,133	1,24,071	83,062	64.41	76.04	52.42	Chandrapur
35	जडचिरोली	1,44,217	90,129	54,088	5,109	2,894	2,215	1,49,326	93,023	56,303	48.98	60.72	37.12	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		31,92,871	19,87,213	12,05,658	6,91,053	4,00,793	2,90,260	38,83,924	23,88,006	14,95,918	55.21	67.02	43.08	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.19

बिगर-शेती व्यवसायातील कामगारांचे मुख्य व्यवसायगटानुसार वर्गीकरण
Occupational classification of persons at work other than cultivation into main divisions
(जनगणना / Population Census, 1991)

अनु- क्रमांक Serial No.	जिल्हा	ग्रामीण नागरी एकूण	धंदेवाईक, तंत्र विशारद आणि तत्सम काम करणारे Professional technical and related workers	प्रशासकीय, कार्यकारी आणि व्यवस्थापकीय काम करणारे Administra- tive, executive and managarial workers	कारकून व तत्सम काम करणारे Clerical and related workers	विक्रेते Seles workers	सेवा क्षेत्रातील Service workers	शेतकरी, मत्स्यव्यवसाय करणारे, फासे पारधी, लाकूडतोडे आणि तत्सम काम करणारे Farmers, fishermen, hunters, loggers and related workers	उत्पादन व तत्सम क्षेत्रातील, परिवहन सामुग्री चालक आणि मजूर Production and related workers, transport equipment operators and labourers	अवर्गीकृत Workers not classified by occupations	एकूण Total	Rural Urban Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1	बृहन्मुंबई	ग्रा ना ए	- 2,83,656 2,83,656	- 1,76,533 1,76,533	- 4,53,132 4,53,132	- 5,88,139 5,88,139	- 3,56,117 3,56,117	- 19,175 1,99,175	- 15,26,162 15,26,162	- 25,895 25,895	- 34,28,809 34,28,809	R U T	Brihan Mumbai
2	ठाणे	ग्रा ना ए	18,512 89,468 1,07,980	4,821 43,343 48,164	20,854 1,50,543 1,71,397	30,556 1,54,964 1,85,520	13,136 72,232 85,368	25,212 6,609 31,821	1,26,267 5,84,350 7,10,617	4,847 12,729 17,576	2,44,205 1,14,,238 13,58,,443	R U T	Thane
3	रायगड	ग्रा ना ए	15,727 10,676 26,403	7,312 3,189 10,501	14,335 12,395 26,730	18,275 15,655 33,930	12,561 8,310 20,871	13,211 3,342 16,553	87,628 41,158 1,28,786	5,957 1,508 6,565	1,74,106 96,233 2,70,339	R U T	Raigad
4	रत्नागिरी	ग्रा ना ए	15,157 4,852 20,009	5,229 1,115 6,344	10,843 5,815 16,658	13,877 6,553 20,430	7,416 3,403 10,819	12,320 2,243 14,563	50,910 12,292 63,202	2,583 216 2,799	1,18,335 36,489 1,54,824	R U T	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ग	ग्रा ना ए	10,135 2,348 12,483	1,629 809 2,438	7,518 2,773 10,291	9,307 2,946 12,253	4,293 1,647 5,940	6,902 909 7,811	30,096 4,990 35,086	621 107 728	70,501 16,529 87,030	R U T	Sindhudurg
6	नाशिक	ग्रा ना ए	19,297 31,715 51,012	2,693 16,348 19,041	15,472 35,459 50,931	19,112 48,517 67,629	11,501 29,989 41,490	11,304 3,602 14,906	78,906 1,84,904 2,63,710	2,700 4,004 6,704	1,60,885 3,54,538 5,15,423	R U T	Nasik

7	धुळे	..	ग्रा	16,771	2,136	11,589	18,797	7,752	8,600	42,294	2,727	110,666	R	Dhule
			ना	11,723	3,044	13,997	26,357	10,218	1,416	51,227	1,415	119,397	U	
			ए	28,494	5,180	25,586	45,154	17,970	10,016	93,521	4,142	230,063	T	
8	जळगाव	..	ग्रा	19,184	2,141	14,190	24,539	10,632	11,287	60,017	2,424	1,44,414	R	Jalgaon
			ना	18,161	4,016	22,440	35,897	16,379	1,993	83,280	1,791	1,83,957	U	
			ए	37,345	6,157	36,630	60,436	27,011	13,280	1,43,297	4,215	3,28,371	T	
9	अहमदनगर	..	ग्रा	25,859	3,907	23,056	26,508	17,531	15,841	1,16,465	5,794	2,34,961	R	Ahmednagar
			ना	14,522	4,179	15,392	25,323	18,832	1,436	57,652	908	1,38,244	U	
			ए	40,381	8,086	38,448	51,831	36,363	1,7,277	1,74,117	6,702	3,73,205	T	
10	पुणे	..	ग्रा	27,784	4,822	25,339	31,434	22,434	19,439	1,40,570	5,256	2,77,078	R	Pune
			ना	87,389	51,393	102,153	1,09,985	83,978	7,169	3,92,454	8,905	8,43,426	U	
			ए	1,15,173	56,215	127,492	1,41,419	1,06,412	26,608	5,33,024	14,161	11,20,504	T	
11	सातारा	..	ग्रा	24,237	6,195	20,511	18,982	12,203	11,318	88,807	4,624	1,86,877	R	Satara
			ना	10,231	2,229	10,358	14,250	8,177	1,013	27,371	716	74,345	U	
			ए	34,468	8,424	30,869	33,232	20,380	12,331	1,16,178	5,340	2,61,222	T	
12	सांगली	..	ग्रा	21,068	2,119	17,107	17,263	10,363	13,344	60,946	2,797	1,45,007	R	Sangali
			ना	13,835	3,688	15,538	22,826	9,295	2,168	50,325	969	1,18,644	U	
			ए	34,903	5,807	32,645	40,089	19,658	15,512	1,11,271	3,766	263651	T	
13	सोलापूर	..	ग्रा	20,329	2,501	15,135	22,667	14,112	18,507	80,362	3,111	1,76,724	R	Solapur
			ना	21,182	6,111	23,928	42,452	20,209	1,908	1,38,883	1,897	2,56,570	U	
			ए	41,511	8,612	39,063	65,119	34,321	20,415	2,19,245	5,008	4,33,294	T	
14	कोल्हापूर	..	ग्रा	22,862	3,819	26,035	22,642	13,696	14,795	1,10,199	3420	2,17,468	R	Kolhapur
			ना	18,322	8,628	26,157	36,022	14,674	1,639	1,09,630	1327	2,16,444	U	
			ए	41,184	12,447	52,192	58,664	28,370	16,434	2,19,829	4792	4,33,912	T	
15	औरंगाबाद	..	ग्रा	9,748	1,319	7,950	11,214	8140	5196	42046	2,170	87,783	R	Aurangabad
			ना	21,957	7,649	24,502	24,253	16116	1310	84159	2,276	1,82,222	U	
			ए	31,705	8,968	32,452	35,467	24256	6506	126205	4,446	2,70,005	T	
16	जालना	..	ग्रा	5,624	1,117	4,250	9,230	4,172	3,542	21,173	1,381	50,489	R	Parbhani
			ना	4,667	2,027	5,884	11,238	5,792	736	23,638	1,069	55,051	U	
			ए	10,291	3,144	10,134	20,468	9,964	4,278	44,811	2,450	1,05,540	T	
17	परभणी	..	ग्रा	8,728	884	5,619	10,982	6,876	7,732	34,091	2,309	77,221	R	Beed
			ना	12,674	2,129	12,290	19,319	9,806	1,276	38,601	1,436	97,531	U	
			ए	21,402	3,013	17,909	30,301	1,6,682	9,008	72,692	3,745	1,74,752	T	
18	बीड	..	ग्रा	10,483	1,667	8,639	10,803	7,778	7,173	35,336	2,652	84,531	R	Nanded
			ना	10,172	3,127	10,376	12,037	6,384	967	25,935	950	69,948	U	
			ए	20,655	4,794	19,015	22,840	14,162	8,140	61,271	3,602	1,54,479	T	
19	नांदेड	..	ग्रा	11,790	1,185	9,183	15,074	8,940	7,942	41,012	4,382	99,508	R	Osmanabad
			ना	12,599	2,384	13,125	20,851	9,115	1,343	41,457	2,287	1,03,161	U	
			ए	24,389	3,569	22,308	35,925	18,055	9,285	82,469	6,669	2,02,669	T	
20	उस्मानाबाद	..	ग्रा	9,260	899	5,325	7,543	5,490	3,963	27,640	1,796	61,916	R	Buldhana
			ना	5,661	901	5,890	6,305	3,749	289	12,336	356	35,486	U	
			ए	14,921	1,800	11,215	13,848	9,239	4,252	39,975	2,152	97,402	T	

तक्का क्रमांक / TABLE No. 1.19 — Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)	
21	लातूर	..	ग्रा	10,962	1,357	7,078	11,616	5,345	3,045	29,401	2,699	71,503	R	Latur
			ना	9,861	4,976	9,257	12,423	5,801	289	26,327	706	69,640	U	
			ए	20,823	6,333	16,335	24,039	11,146	3,334	55,728	3,405	1,41,143	T	
22	बुलढाणा	..	ग्रा	11,905	2,487	6,021	10,915	6,573	5,050	29,675	884	73,510	R	Buldhana
			ना	9,807	3,663	10,941	14,753	7,728	1,356	26,234	535	75,017	U	
			ए	21,712	6,150	16,962	25,668	14,301	6,406	55,909	1,419	1,48,527	T	
23	अकोला	..	ग्रा	13,559	2,036	7,589	11,784	7,686	4,203	33,879	1,367	82,103	R	Akola
			ना	15,786	6,202	15,427	26,102	13,470	1,744	50,46	1,423	1,30,570	U	
			ए	29,345	8,238	23,016	37,886	21,156	5,947	84,295	2,790	2,12,673	T	
24	अमरावती	..	ग्रा	14,231	1,164	8,363	12,568	6,525	7,460	29,646	1,310	81,267	R	Amravati
			ना	17,605	4,577	18,228	30,562	13,957	2,651	61,505	872	1,49,957	U	
			ए	31,836	5,741	26,591	43,130	20,482	10,111	91,151	2,182	2,31,224	T	
25	यवतमाळ	..	ग्रा	13,326	1,205	10,051	16,586	8,000	8,402	42,017	2,427	1,02,014	R	Yavatmal
			ना	9,136	2,287	10,028	16,298	7,905	1,557	29,726	566	77,503	U	
			ए	22,462	3,492	20,079	32,884	15,905	9,959	71,743	2,993	1,79,517	T	
26	वर्धा	..	ग्रा	7,472	898	5,920	6,857	4,059	4,876	24,962	1,060	56,104	R	Wardha
			ना	7,812	3,067	9,038	10,840	5,195	844	23,867	642	61,305	U	
			ए	15,284	3,965	14,958	17,697	9,254	5,720	48,829	1,702	1,17,409	T	
27	नागपूर	..	ग्रा	11,072	3,500	8,569	11,426	7,951	10,140	73,665	3,049	1,29,372	R	Nagpur
			ना	51,727	26,816	63,361	84,344	50,181	4,928	2,57,937	4,414	5,43,708	U	
			ए	62,799	30,316	71,930	95,770	58,132	15,068	3,31,602	7,463	6,73,080	T	
28	भंडारा		ग्रा	17,587	1,931	13,249	15,696	10,419	11,812	1,18,084	3,456	1,92,215	R	Bhandara
			ना	7,830	3,121	9,401	10,688	5,614	1,049	30,657	742	69,102	U	
			ए	25,417	5,034	22,650	26,384	16,033	12,861	1,48,741	4,197	2,61,317	T	
29	चंद्रपूर		ग्रा	11,431	1,159	9,267	10,121	7,302	12,263	57,260	3,777	1,12,580	R	Chandrapur
			ना	10,757	3,567	14,156	14,921	10,290	2,111	65,968	3,381	1,25,161	U	
			ए	22,188	4,726	23,423	25,042	17,592	14,374	1,23,228	7,158	2,37,731	T	
30	गडचिरोली		ग्रा	6,204	499	4,658	3,913	3,522	5,347	14,587	1,249	39,979	R	Gadchiroli
			ना	1,791	501	2,722	1,900	1,646	786	4,710	185	14,241	U	
			ए	7,995	1,000	7,380	5,813	5,168	6,133	19,297	1,434	54,226	T	
महाराष्ट्र		ग्रा	4,30,304	72,613	3,43,715	4,50,287	2,66,408	2,90,226	17,27,841	81,928	36,63,322	R	Maharashtra State	
		ना	8,27,922	4,01,619	11,24,706	14,46,720	8,26,209	77,858	40,68,150	84,272	88,57,456	U		
		ए	12,58,226	4,74,232	14,68,421	18,97,007	10,92,617	3,68,084	57,95,991	166,200	125,20,778	T		

आधार : भारतीय जनगणना, १९९१ मालिका १४, भाग तीन-बी (खंड -६)

Source : Population census of India, 1991, series 14 Part III-B series (Volume-6)

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.20

राज्यातील बिगरशेती व्यवसायातील कामगारांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण (विभाग, गट वगैरे प्रमाणे)
Occupational classification of persons at work other than cultivation (according to divisions, groups etc.)
(जनगणना /Population Census, 1991)

विभाग, गट (राष्ट्रीय उद्योग वर्गीकरण)	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	Division,group (National Classification of Occupation)
(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
D-01 व्यावसायिक, तांत्रिक व संबंधित कामगार	12,58,226	4,30,304	8,27,922	Professional, technical and related workers
00 भौतिक शास्त्रज्ञ	6,402	971	5,431	Physical Scientists
01 भौतिक शास्त्र तंत्रज्ञ	3,244	829	2,415	Physical Science technicians
02 वास्तु शास्त्रज्ञ, अभियंता, तंत्रशास्त्रज्ञ व सर्वेक्षक	1,04,228	15,090	89,138	Architects, engineers, technologists and surveyors.
03 अभियांत्रिकी तंत्रज्ञ	55,746	8,288	47,458	Engineering technicians
04 विमान व जहाजावरील अधिकारी	9,097	495	8,602	Air crafts and ships officers
05 जीव शास्त्रज्ञ	11,454	4,218	7,236	Life Scientists
06 जीवशास्त्र तंत्रज्ञ	5,938	3,089	2,849	Life Science technicians
07 भिषक व शल्य चिकित्सक (दंत वैद्यकीय व पशुवैद्यकीय शल्य चिकित्सक धरून)	91,795	25,800	65,995	Physicians and surgeons (Including dental and veterinary surgeons)
08 परिचर्या व इतर वैद्यकीय आरोग्य तंत्रज्ञ	1,29,376	40,742	88,634	Nursing and other medical health technicians
09 शास्त्रीय वैद्यकीय व तांत्रिक व्यक्ती	8,104	1,484	6,620	Scientific, Medical and technical person
10 गणितज्ञ, संख्या शास्त्रज्ञ व संबंधित कामगार	4,558	623	3,935	Mathematicians, Statisticians & related workers
11 अर्थशास्त्रज्ञ व संबंधित कामगार	1,129	354	775	Economists and related workers
12 लेखापाल, लेखापरीक्षक व संबंधित कामगार	71,200	3,886	67,314	Accountants, auditors and related workers
13 समाज शास्त्रज्ञ व संबंधित कामगार	22,883	7,934	14,949	Social scientist and related workers
14 कायदा शास्त्रज्ञ	31,396	3,829	27,567	Jurists
15 शिक्षक	6,00,645	2,87,940	312,705	Teachers
16 कवी, लेखक, पत्रकार व संबंधित कामगार	7,334	715	6,619	Poets, authors, Journalists & related workers
17 शिल्पकार, रंगारी, छायाचित्रकार व संबंधित निर्मिती कलाकार	29,712	3,185	26,527	Sculptors, painters, Photographers and related creative artists
18 स्वरशिल्पी व प्रयोगशील कलावंत	26,594	7,474	19,120	Composers and performing artists
19 अवर्गीकृत व्यावसायिक कामगार	37,391	13,358	24,033	Professional workers n.e.c.
D-02 प्रशासकीय, कार्यकारी व व्यवस्थापकीय कामगार	4,74,232	72,613	4,01,619	Administrative, Executive & managerial workers
20 निवडून आलेले व विधिमंडळीय पदाधिकारी	28,277	8,654	19,623	Elected and legislative officials
21 शासकीय व स्थानिक संस्थांचे प्रशासनिक व कार्यकारी पदाधिकारी	65,581	7,622	58,059	Administrative & Executive officials Government and local bodies
22 मालक, संचालक व व्यवस्थापक घाऊक व किरकोळ व्यापार	71,638	19,823	51,815	Working proprietors, directors and Managers wholesale and retail trade
23 संचालक व व्यवस्थापक वित्तीय संस्था	37,591	7,965	29,626	Directors and managers financial Institutions
24 मालक, संचालक व व्यवस्थापक, खाणकाम, बांधकाम वस्तुनिर्माण व संबंधित उद्योग	1,89,627	16,633	1,72,994	Working proprietors, directors & managers, mining construction, manufacturing and related concerns
25 मालक, संचालक, व्यवस्थापक व संबंधित कार्यकारी अधिकारी, परिवहन, साठवण व दळणवळण	26,983	2,833	24,150	Working proprietors, directors, managers & related executives transport, storage and communications
26 मालक, संचालक व व्यवस्थापक इतर सेवा	44,321	7,022	37,299	Working proprietors, directors & managers other services
29 इतरत्र न उल्लेखिलेले प्रशासकीय, कार्यकारी व इतर व्यवस्थापकीय कामगार	10,214	2,161	8,053	Administrative executive, and managerial workers n.e.c.

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.20 Contd.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
D-03	लिपिक व संबंधित कामगार	14,68,421	3,43,716	11,24,705	Clerical and related workers
30	लिपिक व इतर पर्यवेक्षक	1,57,067	18,828	1,38,239	Clerical and Other supervisors
31	ग्राम अधिकारी	42,588	31,946	10,642	Village Officers
32	लघुलेखक, टंकक, छिद्रांक टंकक	70,868	4,844	66,024	Stenographers, typists and card type punching operators
33	लेखाकार, रोखपाल व संबंधित कामगार	1,98,473	29,656	1,68,817	Book keepers, cashiers & related workers
34	गणक यंत्र चालक	16,717	976	15,741	Computing machine operators
35	लिपिक व संबंधित कामगार	8,29,418	2,05,335	6,24,083	Clerical and related workers
36	परिवहन व दळणवळण पर्यवेक्षक	21,098	7,133	13,965	Transport and communication supervisors
37	परिवहन, वाहक व रक्षक	54,507	21,807	32,700	Transport, conductors and guards
38	डाक वितरक व संबंधित कामगार	33,917	14,979	18,938	Mail distributors and related workers
39	दूरध्वनी व तारयंत्र चालक	43,768	8,211	35,557	Telephone and telegraph operators
D-04	विक्रेते	18,97,007	4,50,287	14,46,720	Sales workers
40	घाऊक व किरकोळ व्यापारी व दुकानदार	11,68,843	3,13,905	8,54,938	Merchants and shopkeepers, wholesale and retail trade
41	वस्तुनिर्माण प्रतिनिधी	27,877	3,048	24,829	Manufacture agents
42	तांत्रिक विक्रेते व वाणिज्यिक प्रवासी	10,443	762	9,681	Technical salesmen & commercial travellers
43	विक्रेते, दुकान मदतनीस व संबंधित कामगार	5,93,872	1,20,969	4,72,903	Salesmen, shop assistants & related workers
44	विमा, स्थावर मालमत्ता, ठेवी व व्यवसाय सेवा विक्रेते व लिलावदार	80,317	4,905	75,412	Insurance real estate, securities & business service salesmen and auctioneers
45	सावकार व तारण व्यवसायी	3,144	670	2,474	Money lenders and pawn brokers
49	इतर अवर्गीकृत विक्री कामगार	12,511	6,028	6,483	Sales workers n.e.c.
D-05	सेवा कामगार	10,92,617	2,66,408	8,26,209	Service workers
50	उपाहारगृह व खानावळ चालक	92,730	32,020	60,710	Hotel and restaurant keepers
51	गृह चालक, अधिक्षिका व उपव्यवस्थापक (घरगुती व संस्थांचे)	5,089	1,053	4,036	House keepers, matrons and stewards (Domestic and institutional)
52	स्वयंपाकी, वाढपी, कलाल व इतर तत्संबंधी कामगार (घरगुती व संस्थांचे)	1,71,301	32,011	1,39,290	Cooks, waiters, bartenders and related workers (Domestic and institutional)
53	इतरत्र न उल्लेखिलेले, घरकाम करणारे व घर व्यवस्था पहाणारे	1,56,458	10,361	1,46,097	Maids and other house keeping service workers n.e.c.
54	इमारत राखणदार, सफाई कामगार, स्वच्छक आणि व इतर संबंधित कामगार	1,60,304	27,633	1,32,671	Building care takers, sweepers, cleaners and related workers
55	धुलाई कामगार व इस्त्री करणारे	60,617	15,409	45,208	Launders, dry cleaners and pressers
56	केशप्रसाधनकार, नाभिक, सौंदर्य प्रसाधनकार व इतर संबंधित कामगार	..	1,02,479	59,320	Hair dressers, barbers, beauticians and related workers
57	सुरक्षा सेवा कामगार	3,10,895	82,251	2,28,645	Protective service workers
59	इतर अवर्गीकृत सेवा कामगार	32,743	6,350	26,393	Service workers n.e.c.
D-06	शेतकरी, मच्छिमार, फासेपारधी लाकूडतोड आणि तत्सम कामगार	3,68,084	2,90,226	77,858	Farmers, Fishermen, hunters, loggers and related workers
60	शेतमळे, दुग्धव्यवसाय व इतर व्यवस्थापक आणि पर्यवेक्षक	10,424	5,589	3,835	Farm plantation, dairy and other managers and supervisor
61	शेतकरी	1,007	742	265	Cultivators
62	शेतक-यांव्यतिरिक्त इतर शेती कामगार	58,739	46,916	11,823	Farmers and other than cultivators
63	शेतमजूर				Agricultural labourers
64	मळे मजूर आणि तत्सम कामगार	16,757	14,451	2,306	Plantation labourers and related Workers
65	इतर शेती कामगार	1,67,926	1,36,494	31,432	Other farm workers
66	वन कामगार	31,285	23,414	7,871	Forestry workers
67	शिकारी आणि तत्सम कामगार	3,020	2,399	621	Hunters and related Workers
68	मच्छिमार आणि तत्सम कामगार	78,926	59,221	19,705	Fishermen and related Workers
D-7-8-9-	उत्पादन व तत्सम क्षेत्रातील आणि	57,95,991	17,27,841	40,68,150	Production and related workers, transport

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.20 Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(1)
परिवहन सामग्री चालक आणि मजूर				equipment operators and labourers
71 खाण कामगार, दगड खाण कामगार, विहिरी खोदणारे आणि तत्सम कामगार	50,135	25,897	24,238	Miners, quarrymen, well drillers and related workers
72 धातूवर प्रक्रिया करणारे	1,11,495	26,454	85,041	Metal processors
73 लाकूड काम करणारे	16,344	4,937	11,407	Wood preparation workers
74 रासायनिक प्रक्रिया करणारे व संबंधित कामगार	1,09,881	20,225	89,656	Chemical processors and related workers
75 कताईकार, विणकर, रंगारी आणि संबंधित कामगार	6,46,846	82,046	4,64,800	Spinners, weavers, knitters, dyers and related workers
76 कातडी कमावणारे, डोंगर खरेदी करणारे, केसाळ कातडी कमावणारे	4,868	2,765	2,103	Tanners, fellmongers and pelt dressers.
77 अन्न व पेये करणारे कामगार	2,09,797	1,05,082	1,04,715	Food and beverage processors
78 तंबाखू व तंबाखूचे पदार्थ करणारे	1,39,649	73,403	66,246	Tobacco preparers & tobacco product makers
79 शिंपी, पोशाख शिवणारे, शिलाई कामगार व गाद्यागिरद्या इ. पुरविणारे	4,30,030	1,50,029	2,80,001	Tailors, dress makers, sewers, upholsters
80 पादत्राण कारागीर आणि चामड्याच्या वस्तू बनविणारे	89,716	34,552	55,164	Shoemakers and leather goods makers
81 सुतार, लाकडाची कपाटे व लाकडाचे तत्सम काम करणारे	2,79,847	1,14,932	1,64,915	Carpenters, cabinet & related wood workers
82 पाथरवट व कोरीव काम करणारे कारागीर	50,876	36,929	13,947	Stone cutters and carvers
83 लोहार, अवजारे बनविणारे व यांत्रिक अवजारे चालक	2,22,945	58,929	1,64,016	Blacksmith, tool makers & machine tool operator
84 यंत्र जोडारी, यंत्रे उभारणारे आणि अचूक अवजारे तयार करणारे (विद्युत वगळून)	4,24,035	86,248	3,37,787	Machinery fitters, machine assemblers and precision instrument makers (except electrical)
85 वीज जोडारी व संबंधित वीज व इलेक्ट्रॉनिक कामगार	..	2,93,570	74,744	Electrical fitters and related electrical and Electronic workers
86 प्रक्षेपण केंद्र व ध्वनि उपकरणे चालक आणि चलचित्र प्रक्षेपक	5,102	1,078	4,024	Broadcasting Station and sound equipment operators and cinema projectionists
87 नळ कारागीर संघाता, धातूचे पत्रे व बांधकामसाठी पत्रे तयार करणारे व उभारणारे.	1,09,864	24,186	85,678	Plumbers, Welders, sheet metal and structural metal preparers and erectors
88 जवाहीर व मौल्यवान धातूचे काम करणारे धातु कोरक (छपाई व्यतिरिक्त)	1,01,366	18,753	82,613	Jewellery and precious metal workers and metal engravers (except printing)
89 कांच कारागीर, कुंभार व तत्सम कामगार	1,51,223	96,161	55,062	Glass formers, potters and relate Workers
90 रबर, प्लॅस्टिकच्या वस्तू करणारे	70,711	10,018	60,693	Rubber and plastic product makers
91 कागद व पुढण्याच्या वस्तू बनविणारे	18,015	4,594	13,421	Paper and paper board product makers
92 मुद्रण व तत्सम व्यवसायातील कामगार	96,418	10,334	86,084	Printing and related workers
93 रंगारी	81,384	10,667	70,717	Painters
94 उत्पादन उद्योगातील तत्सम इतर न उल्लेखिलेले कामगार	2,21,767	1,03,548	1,18,219	Production and related workers n.e.c.
95 गवंडी व इतर बांधकाम कामगार	4,68,041	1,36,430	3,31,611	Brick layers and other construction workers
96 स्थिर इंजिने व तत्सम उपकरण चालक व वंगणकार	55,656	18,498	37,158	Stationary, engines and related equipment operators, oilers and greasers
97 अवजड सामान हाताळणारे व तत्सम यंत्राचे चालक माल चढविणारे व उतरविणारे	3,53,669	90,638	2,63,031	Material handling and related equipment operators, loaders unloaders
98 परिवहन उपकरण चालक	6,70,807	1,59,520	5,11,287	Transport equipment operators
99 इतर अवर्गीकृत कामगार	4,11,934	1,46,244	2,65,690	Labourers n.e.c.
D-X- व्यावसायिक वर्गीकरण न केलेले कामगार	1,66,200	81,928	84,272	Workers not classified by occupation
X-0- काम शोधणारे नवीन कामगार	New workers seeking employment
XI- वर्गवारी करता न येण्यासारखे किंवा अपु-या वर्णनाचे व्यवसाय सांगणारे कामगार	68,372	34,715	33,657	Workers reporting occupations unidentifiable or inadequately described
X9 - कोणताही अधिसूचित व्यवसाय न सांगणारे कामगार	97,828	47,213	50,615	Workers not reporting any occupations

आधार - भारतीय जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग तीन ब (दोन)

Source - Census of India, 1991, Series 14, Part III B (ii)

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या
तक्ता क्रमांक/
काम करणा-यांचे(शेतीव्यतिरिक्त)
Industrial classification of person at work other
(जनगणना/

		शेती, शिकार, वनउद्योग आणि मत्स्यव्यवसाय Agriculture, hunting, forestry and fishing								
अ.क्र. Serial No.	जिल्हा	कृषि उत्पादन Agricultural Production	मळे Plantation	पशुधन उत्पादन Live stock Production	कृषि सेवा Agricultural Services	शिकार, फासे लावणे खेळाचा प्रसार Hunting trapping and game propagation	वने संवर्धन आणि ओंडके पाडणे Forestry and logging	मत्स्यव्यवसाय Fishing	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	बृहन्मुंबई	..	1,144	2,287	5,250	735	244	656	6,806	17,122
2	ठाणे	..	1,897	12,823	5,852	980	103	3,056	15,723	4,043
3	रायगड	..	605	1,922	2,803	1,028	28	2,628	12,224	21,238
4	रत्नागिरी	..	426	1,353	1,548	1,058	40	358	12,692	17,475
5	सिंधुदूर्ग	..	184	1,617	1,255	415	15	859	5,490	9,835
6	नाशिक	..	864	2,777	10,029	2,834	65	1,761	697	19,027
7	धुळे	..	316	1,079	7,521	2,607	94	2,287	688	14,592
8	जळगाव	..	1,476	2,304	6,710	3,914	118	1,576	2,068	18,166
9	अहमदनगर	..	396	6,252	8,669	3,102	34	1,222	1,512	22,187
10	पुणे	..	1210	4,506	15,961	6,041	88	2,693	2,417	32,916
11	सातारा	..	640	956	9,417	3,114	31	852	1,154	16,164
12	सांगली	..	199	2,126	8,463	4,854	25	590	336	16,593
13	सोलापूर	..	1,020	1,465	16,907	4,614	56	859	949	25,870
14	कोल्हापूर	..	286	696	13,095	2,843	71	1,162	655	18,808
15	औरंगाबाद	..	210	504	4,542	3,936	45	943	838	11,018
16	जालना	..	128	425	3,082	2,568	24	448	599	7,274
17	परभणी	..	181	314	6,683	2,339	38	678	1,270	11,503
18	बीड	..	102	281	6,529	4,109	47	492	1,273	12,833
19	नांदेड	..	201	429	6,648	1,510	77	1,439	1,267	11,571
20	उस्मानाबाद	..	205	187	3,769	1,411	14	286	197	6,069
21	लातूर	..	55	162	2,736	1,505	10	229	360	5,057
22	बुलढाणा	..	160	322	3,810	1,391	315	1,454	614	8,066
23	अकोला	..	305	481	3,106	1,730	283	1,250	829	7,984
24	अमरावती	..	741	1,746	5,481	1,719	349	2,373	668	13,077
25	यवतमाळ	..	277	330	4,999	1,275	462	2,937	2,666	12,946
26	वर्धा	..	211	566	3,481	887	362	898	795	7,200
27	नागपूर	..	711	1396	7,979	6,118	156	3,639	3,425	23,424
28	भंडारा	..	227	306	4,700	3,033	19	5,218	4,505	18,008
29	चंद्रपूर	..	490	996	6,021	1,390	193	5,251	3,735	18,076
30	गडचिरोली	..	104	128	1,999	649	24	3,646	1,648	8,198
	महाराष्ट्र राज्य	..	14,971	50,736	1,89,045	73,709	3,430	51,740	88,100	4,71,731

/AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.21

औद्योगिक गटानुसार वर्गीकरण

than cultivation by division and major groups

Population Census, 1991)

खाणकाम व दगडकाम Mining and quarrying					वस्तुनिर्माण आणि दुरुस्ती Manufacturing and repairs			District
कोळसा खाण Coal Mining	क्रुड पेट्रोलियम आणि नैसर्गिक गॅस Crude Petroleum and natural gas	कच्चे लोह, धातु खाणकाम Metal ore mining	इतर खाणकाम other Mining	एकूण Total	अन्न पदार्थांचे उत्पादन Manufacture of food products	पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थ यांचे उत्पादन Manufacture of beverages, tobacco and related products	(2)	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)	
67	692	45	4,879	5,683	53,480	9,745	Brihan Mumbai	
69	156	39	7,411	7,675	23,408	3,247	Thane	
47	195	6	2,415	2,663	6,028	1,204	Raigad	
10	7	6	3,468	3,491	4,105	479	Ratnagiri	
12	9	560	4,038	4,619	2,714	831	Sindhudurg	
18	32	11	1,251	1,312	18,309	8,957	Nashik	
18	16	26	747	807	13,835	385	Dhule	
43	18	17	680	758	13,030	1,166	Jalgaon	
23	13	8	1,908	1,952	30,323	23,605	Ahmednagar	
69	54	22	3,210	3,355	28,178	6,029	Pune	
36	41	14	1,832	1,923	20,111	554	Satara	
46	27	7	997	1,077	16,790	969	Sangli	
29	11	12	1,955	2,007	17,815	31,943	Solapur	
27	26	9	2,636	2,698	22,934	1,103	Kolhapur	
10	2	1	901	914	11,368	1,259	Aurangabad	
12	7	2	661	682	5,111	1,545	Jalna	
7	1	1	1,050	1,059	9,681	241	Parbhani	
12	5	2	787	806	7,179	99	Beed	
15	6	5	570	596	7,445	2,101	Nanded	
9	6	2	1,003	1,020	5,723	44	Osmanabad	
11	14	3	1,573	1,601	6,149	90	Latur	
10	8	9	465	492	6,121	177	Buldhana	
13	4	6	869	892	8,299	159	Akola	
7	16	2	356	381	5,838	218	Amravati	
3,930	16	5	1,549	5,500	5,882	345	Yavatmal	
32	6	1	856	895	3,056	74	Wardha	
17,213	67	27	8,289	25,596	10,714	4,603	Nagpur	
111	8	10	4,904	5,033	7,688	61,658	Bhandara	
24,604	30	17	4,381	29,032	3,367	242	Chandrapur	
68	2	9	477	556	852	62	Gadchiroli	
46,578	1,495	884	66,118	1,15,075	3,75,533	1,63,134	Maharashtra State	

		वस्तु निर्माण आणि Manufacturing and							
अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	सुती कापडाचे उत्पादन	लोकर, रेशीम व कृत्रीम तंतूच्या कापडाचे उत्पादन	ताग, अंबाडी व टाकाऊ वस्तूंपासूनच्या कापडाचे उत्पादन	कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन (पादत्राणे सोडून प्रावरणाच्या सर्व वस्तू)	लाकूड आणि लाकडाच्या वस्तू, फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन	कागद व कागदाच्या वस्तूची निर्मिती, मुद्रण, केसाळ प्रकाशन आणि संलग्न उद्योग	कातड्याचे आणि कातड्याच्या वस्तूंचे उत्पादन (दुरुस्ती सोडून)	खर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन
(1)	(2)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)
1	बृहन्मुंबई	.. 1,58,474	11,066	1,212	75,741	71,714	63,720	34,968	75,318
2	ठाणे	.. 1,69,468	14,182	347	13,634	24,123	16,082	3,643	24,852
3	रायगड	.. 9,965	1,363	105	1,068	5,817	2,911	633	5,818
4	रत्नागिरी	.. 585	94	17	724	7,847	826	587	601
5	सिंधुदूर्ग	.. 279	21	67	322	5,062	384	257	158
6	नाशिक	.. 38,166	811	164	7,540	12,194	20,778	3,306	5,737
7	धुळे	.. 8,906	182	91	1,861	7,692	1,095	1,167	604
8	जळगाव	.. 6,294	542	90	1,748	11,882	1,902	2,095	2,148
9	अहमदनगर	.. 2,028	388	312	2,700	10,744	3,316	3,297	863
10	पुणे	.. 5,125	1,415	146	7,327	24,162	13,492	4,333	10,375
11	सातारा	.. 1,599	275	92	5,157	7,645	1,793	2,315	1317
12	सांगली	.. 9,586	199	46	2,945	8,018	1,624	2,671	606
13	सोलापूर	.. 43,514	1,724	1,116	9,429	10,266	1,985	2,545	766
14	कोल्हापूर	.. 55,238	2,328	136	3,321	15,074	3,576	4,638	999
15	औरंगाबाद	.. 3,359	518	73	2,198	6,606	3,664	2,261	2,153
16	जालना	.. 868	36	72	410	4,799	410	1,239	384
17	परभणी	.. 3,053	35	9	640	7,644	436	1,886	194
18	बीड	.. 967	106	22	661	6,158	450	1,927	133
19	नांदेड	.. 5,982	117	17	497	7,646	945	1,758	328
20	उस्मानाबाद	.. 997	56	18	448	4,033	277	1,336	117
21	लातूर	.. 1,927	50	12	429	5,474	551	1,814	215
22	बुलढाणा	.. 2,712	44	62	560	6,389	702	1,163	149
23	अकोला	.. 5,513	125	52	841	7,039	906	1,424	621
24	अमरावती	.. 4,237	61	56	938	7,215	980	1,535	516
25	यवतमाळ	.. 4,617	140	35	500	6,880	639	953	174
26	वर्धा	.. 8,154	44	30	966	3,962	455	537	151
27	नागपूर	.. 39,227	256	182	3,351	17,776	7,106	2,781	3,412
28	भंडारा	.. 4,229	377	76	413	12,687	1,723	1,686	318
29	चंद्रपूर	.. 1,090	199	53	764	10,235	6,732	1,608	284
30	गडचिरोली	.. 437	105	10	165	2,737	1,128	1,047	27
	महाराष्ट्र राज्य	.. 5,00,596	36,859	4,7111	1,47,198	3,39,520	1,59,588	91,310	1,39,338

TABLE No. 1.21 - contd.

दुरुस्ती / repairs							
रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांचे पदार्थ सोडून)	अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन	मूलभूत धातू व मिश्रधातू उद्योग	धातूच्या वस्तू व भाग यांचे उत्पादन (यंत्रे व परिवहन सामग्री सोडून)	परिवहन उपकरणे वगळून यंत्रे व उपकरणे यांचे उत्पादन (शास्त्रीय उपकरणे इ.सोडून)	परिवहन सामुग्री व सुटे भाग यांचे उत्पादन	इतर उत्पादक कारखाने	District
Manufacture of chemicals and chemical products(except products of petroleum and coal)	Manufacture of non-metallic mineral products	Basic metal and alloys industries	Manufacture of metal products and parts (except Machinery and transport equipments)	Manufacture of machinery equipments and other than transport equipment (Manufacture scientific equipment etc.)	Manufacture of transport equipment and parts	Other manufacturing industries	(2)
(26)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	
99,357	20,870	24,779	85,541	1,38,763	61,517	1,81,122	Brihan Mumbai
63,663	30,618	15,102	38,853	47,506	15,695	43,996	Thane
22,197	7,178	5,244	8,584	3,500	1,240	10,800	Raigad
2,476	1,766	279	2,322	1,209	465	3,867	Ratnagiri
218	1,345	216	523	341	115	1,139	Sindhudurg
3,207	6,334	1,182	8,896	9,697	15,971	11,848	Nashik
496	4,784	387	2,254	791	239	3,277	Dhule
5,849	5,231	765	3,920	2,478	2,061	7,742	Jalgaon
1,691	8,310	1,284	7,261	5,387	4,197	6,293	Ahmednagar
34,222	23,816	4,734	30,171	64,779	45,832	26,828	Pune
817	5,596	772	3,509	3,542	1,730	10,733	Satara
784	4,904	1,224	3,295	6,630	414	3,597	Sangli
862	4,748	1,118	5,159	2,865	1,085	10,726	Solapur
1,547	9,349	2,941	7,058	11,170	2,282	13,525	Kolhapur
4,887	5,548	1,887	4,941	6,886	8,603	4,617	Aurangabad
155	2,250	1,571	2,592	335	113	1,624	Jalna
91	4,147	41	2,031	325	128	2,433	Parbhani
160	3,903	60	2,457	381	141	2,881	Beed
484	9,556	703	2,834	238	127	2,421	Nanded
133	1,972	91	905	865	165	1,994	Osmanaba
231	2,835	156	2,332	463	182	1,615	Latur
626	3,357	53	2,333	191	59	1,682	Buldhana
833	4,219	113	2,834	343	195	3,158	Akola
635	3,456	199	2,610	1,487	196	5,512	Amravati
371	5,572	173	2,024	894	187	2,678	Yavatmal
1,158	2,039	245	1,102	776	96	1,951	Wardha
9,320	18,615	6,888	11,324	3,879	1,390	11,514	Nagpur
3,063	4,478	3,499	3,345	956	502	5,536	Bhandara
1,592	12,555	1,454	3,974	1,699	62	2,481	Chandrapur
76	1,298	67	1,045	48	6	750	Gadchiroli
2,61,201	2,20,649	77,227	2,56,029	3,18,424	1,64,995	3,88,340	Maharashtra State

अ.क्र.	जिल्हा	वस्तु निर्माण आणि दुरुस्ती Manufacturing and repairs			वीज, गॅस आणि पाणी Electricity, gas and water				एकूण
		दुरुस्ती	दुरुस्ती सेवा	एकूण	वीज	गॅस आणि वायु	जल योजना आणि पुरवठा	अपारंपारिक ऊर्जा, निर्मिती व वितरण	
Serial No.		Repairs	Repairs Services	Total	Electricity	Gas and steam	Water Works and supply	Non conventional energy generation and distribution	Total
(1)	(2)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)
1	बृहन्मुंबई	37,428	59,148	12,63,963	10,245	881	2,257	519	13,902
2	ठाजे	20,851	15,233	5,83,403	9,261	710	3,213	525	13,709
3	रायजड	1,384	3,979	93,018	3,535	153	1,016	287	4,991
4	रतोजिरी	931	1,958	31,138	2,428	43	609	30	3,110
5	सिंधुदुर्ग	779	1,085	15,856	1,145	11	390	7	1,553
6	शाशिज	7,755	9,729	1,90,581	8,199	148	946	74	9,367
7	धुळे	2,048	5,758	55,852	2,718	23	516	33	3,290
8	जळजाव	5,572	6,303	80,818	6,386	111	840	54	7,391
9	अहमदनगर	4,500	11,516	1,28,015	3,660	41	510	142	4,353
10	पुजे	15,065	19,561	3,65,590	8,754	502	1,866	187	11,309
11	सातारा	1,774	5,969	75,300	4,033	44	658	55	4,790
12	सांजली	3,998	5,480	73,780	3,583	152	1,450	39	5,224
13	सोलापूर	2,003	8,931	1,58,600	3,849	56	746	68	4,719
14	जोल्हापूर	5,323	7,143	1,69,584	4,874	50	1,691	56	6,671
15	औरंगाबाद	2,541	5,732	79,101	3,582	43	819	25	4,469
16	जालगा	802	2,368	26,684	1,223	13	99	17	1,352
17	परभजी	1,754	3,165	37,934	2,133	8	344	6	2,491
18	बीड	1,540	2,762	31,987	3,963	6	179	6	4,154
19	गिंदेड	2,200	3,153	48,552	2,664	1	557	17	3,239
20	उस्मानाबाद	429	1,920	21,523	1372	3	127	17	1,519
21	लातूर	1,831	2,833	29,189	2,075	6	184	15	2,280
22	बुलढाजा	1,695	2,873	30,948	2,297	12	486	16	2,811
23	अजोला	2,228	4,126	43,028	3,934	9	1,074	21	5,038
24	अमरावती	1,761	4,616	42,066	4,133	63	984	36	5,216
25	यवतमाळ	1,014	3,501	36,579	2,211	45	351	21	2,628
26	वर्धा	695	2,178	27,669	1,835	26	278	18	2,157
27	गाजपूर	6,127	12,628	1,71,293	12,709	508	901	80	14,198
28	भंडारा	1,221	5,522	1,18,977	2,191	21	359	14	2,585
29	चंद्रपूर	2,410	3,553	54,354	5,953	87	407	33	6,480
30	जडचिरोली	162	910	10,932	1,018	2	47	7	1,074
	महाराष्ट्र राज्य	1,37,821	2,23,833	40,96,314	1,25,963	3778	23,904	25	1,56,070

TABLE No. 1.21 - contd.

बांधकाम Construction			घाऊक व किरकोळ व्यापार, खानावळ आणि उपाहारगृहे Wholesale and retail trade and restaurants and hotels							
बांधकाम	बांधकामाशी संलग्न कामे	एकूण	अन्न,कापड, पाळीव प्राणी, पेये आणि मादक पेये यांचा घाऊक व्यापार	लाकूड,कागद, कातडी,चामडी आणि केसाळ चामडी, इंधन पेट्रोलियम,रसायने, सुगंधी द्रव्ये,सेरॉमिक्स काच, खनिज व धातू यांचा घाऊक व्यापार	दळणवळण व विद्युत उपकरणे यांचा घाऊक व्यापार	अन्यत्र वर्गीकृत न केलेला घाऊक व्यापार	आडत प्रतिनिधी Commission agents	अन्न, पदार्थ आणि पेये, तंबाखू यांसह मादक पेये यांचा किरकोळ व्यापार	कापडाचा किरकोळ व्यापार	District
(41)	(42)	(43)	wholesale trade in food,textiles, live animals, beverages, and intoxicants	wholesale trade in wood,paper skin,leather and fur,fuel, petroleum, chemicals perfunery ceramics, glass,orees, metals	wholesale trade in all types of machinery equipment, including transport and electrical equipment	wholesale trade not eiseewhere classified	(48)	beverages, tobacco and intoxicants	textiles	(2)
1,00,868	44,671	1,45,539	13,685	12,877	2,584	52,360	9,113	2,05,318	85,016	Brihan Mumbai
64,706	13,883	78,589	5,720	3,555	731	10,032	2,272	81,020	24,033	Thane
17,408	2,542	19,950	581	299	30	1,500	139	21,789	1,759	Raigad
13,045	1,968	15,013	192	140	16	479	74	15,041	1,127	Ratnagiri
6,861	517	7,378	233	169	20	374	34	8,438	612	Sindhudurg
27,158	4,430	31,588	3,602	883	185	2,892	1,422	36,452	6,851	Nashik
10,895	2,131	13,026	2,260	709	153	2,021	983	26,161	3,666	Dhule
14,843	2,733	17,576	2,362	639	89	2,226	612	35,517	6,854	Jalgaon
20,584	1,880	22,464	2,949	716	264	1,998	815	26,157	5,177	Ahmednagar
95,331	16,848	1,12,179	3,943	2,481	585	8,252	2,678	67,523	13,340	Pune
12,678	3,319	15,997	1,190	478	67	11,421	293	17,696	3,486	Satara
13,604	2,636	16,240	2,654	547	79	2,043	474	21,817	3,652	Sangli
20,001	4,364	24,365	2,371	891	118	1,666	1,013	32,987	8,325	Solapur
20,962	5,689	26,651	3,519	1,083	193	3,046	1,067	32,803	6,444	Kolhapur
18,056	3,947	22,003	1,956	432	153	1,335	430	18,148	3,321	Aurangabad
5,383	750	6,133	1,738	371	57	658	249	10,463	2,062	Jalna
14,747	788	15,535	2,495	117	13	338	336	16,706	3,593	Parbhani
10,808	877	11,685	1,889	347	70	668	428	12,604	2,680	Beed
17,578	827	18,405	2,258	162	67	465	965	19,137	4,743	Nanded
6,896	786	7,682	344	114	12	293	101	8,054	1,186	Osmanabad
9,872	1,228	11,100	2,431	345	81	857	1,007	13,393	3,230	Latur
8,995	803	9,798	1,236	195	35	334	475	14,815	2,953	Buldhana
12,301	2,158	14,459	1,814	442	129	632	541	21,551	4,378	Akola
15,522	2,223	17,755	1,108	401	62	1,304	444	23,262	4,901	Amravati
13,847	1,199	15,046	832	354	37	449	289	18,952	3,175	Yavatmal
7,366	1,149	8,515	394	180	19	402	64	10,195	1,652	Wardha
40,597	22,995	63,592	4,839	2,244	466	4,307	1,235	47,615	11,049	Nagpur
9,282	1,603	10,885	1,220	334	69	747	206	11,560	2,680	Bhandara
16,660	2,346	19,006	517	424	39	499	151	14,611	2,280	Chandrapur
3,373	208	3,581	44	21	3	55	24	3,764	503	Gadchiroli
6,50,227	51,508	8,01,735	70,376	31,950	6,426	1,03,374	27,934	8,93,549	2,24,728	Maharashtra State

		घाऊक व किरकोळ व्यापार, खानावळी आणि उपाहारगृहे Wholesale and retail trade and restaurants and hotels				परिवहन/ Transport			
अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	इंधन व इतर घरगुती वापराच्या		इतर वस्तूंचा किरकोळ आणि खाणावळी उपाहारगृहे	एकूण Total	जमिनीवरील वाहतूक Land transport	जल वाहतूक Water transport	हवाई वाहतूक Air transport	वाहतूकीस संलग्न सेवा Services incidental to transport
		वस्तू व टिकाऊ वस्तूंचा किरकोळ व्यापार	वस्तूंचा किरकोळ व्यापार						
(1)	(2)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(58)
1	बृहन्मुंबई ..	65,214	1,24,103	83,122	6,53,392	2,56,605	43,868	21,493	15,446
2	ठाणे ..	18,540	34,198	24,724	2,04,825	93,161	8,013	4,119	4,190
3	रायगड ..	3,102	4,960	6,872	41,031	19,753	1,301	59	499
4	रत्नागिरी ..	2,016	3,306	3,508	25,899	9,482	1,269	32	161
5	सिंधुदूर्ग ..	847	1,499	2,222	14,448	5,297	135	11	103
6	नाशिक ..	7,276	10,597	9,893	80,053	37,847	71	133	564
7	धुळे ..	3,421	5,811	4,981	50,166	17,284	21	10	318
8	जळगाव ..	6,117	6,503	6,803	67,722	32,598	81	34	366
9	अहमदनगर ..	4,671	9,154	9,457	61,358	22,536	69	22	278
10	पुणे ..	16,244	24,948	23,358	163,352	81,332	465	511	1,920
11	सातारा ..	3,928	6,632	5,874	40,786	21,213	205	53	402
12	सांगली ..	3,897	5,512	5,422	46,097	19,940	54	27	223
13	सोलापूर ..	5,371	11,558	9,292	73,592	29,800	146	69	514
14	कोल्हापूर ..	5,607	8,808	7,732	70,302	26,043	62	54	465
15	औरंगाबाद ..	4,086	6,426	7,010	43,297	17,671	9	98	550
16	जालना ..	1,962	3,004	3,324	23,888	6,762	0	3	144
17	परभणी ..	2,382	5,102	4,663	35,745	11,711	5	2	89
18	बीड ..	2,367	3,456	4,512	29,021	10,357	12	12	105
19	नांदेड ..	2,405	6,265	5,176	41,643	12,386	3	12	112
20	उस्मानाबाद ..	957	2,285	2,476	15,822	6,176	7	11	135
21	लातूर ..	2,566	3,859	4,080	31,849	8,802	11	14	296
22	बुलढाणा ..	3,131	4,521	3,783	31,478	9,874	17	10	182
23	अकोला ..	4,696	6,401	5,430	46,014	19,775	49	65	309
24	अमरावती ..	4,107	6,274	4,601	46,464	19,809	15	22	352
25	यवतमाळ ..	2,820	5,126	3,989	36,023	10,007	15	17	181
26	वर्धा ..	1,588	2,649	2,025	19,168	8,237	9	18	98
27	नागपूर ..	10,215	18,442	12,902	113,314	62,078	65	608	956
28	भंडारा ..	2,736	6,609	4,241	30,402	12,450	12	10	237
29	चंद्रपूर ..	3,791	3,745	3,808	29,865	14,225	36	17	412
30	गडचिरोली ..	444	661	808	6,327	1,320	51	4	23
महाराष्ट्र राज्य		1,96,504	3,42,414	2,76,088	21,73,343	9,04,531	56,076	27,550	29,630

TABLE No. 1.21 - contd.

साठवण व दळणवळण Storage and communications			वित्त, विमा, स्थावर मालमत्ता आणि व्यावसायिक सेवा Financing, Insurance, real estate and business services								
साठवण व वखारी Storage and warehousing	दळणवळण Communications	एकूण Total	बँक कामे, वित्तसेवा समविष्ट Banking activities including financial services	भविष्य निर्वाह आणि विमा Providents and insurance	स्थावर मालमत्ता उपक्रम Real estate activities	कायदे विषयक सेवा Legal services	लॉटरी चालविणे operations of lotteries	जागा भाड्याने देणे Renting and leasing	इतरत्र वर्गीकरण न केलेल्या व्यापारी सेवा Business services not elsewhere classified	एकूण Total	District
(59)	(60)	(61)	(62)	(63)	(64)	(65)	(66)	(67)	(68)	(69)	(2)
7,241	44,141	3,88,794	98,833	19,219	6,764	7,096	1,216	2,683	66,094	2,01,905	Brihan Mumbai
2,132	16,028	1,27,643	33,675	4,212	1,624	1,721	450	1,048	12,840	55,570	Thane
326	2,267	24,205	3,281	330	140	204	23	81	507	4,566	Raigad
72	2,123	13,139	2,479	233	52	91	17	43	229	3,144	Ratnagiri
20	1,311	6,877	1,680	147	9	62	13	75	224	2,210	Sindhudurg
1,162	4,152	43,929	7,451	1,230	279	1,063	173	399	2,423	13,018	Nashik
100	1,895	19,628	4,872	354	164	474	47	160	722	6,793	Dhule
225	2,897	36,201	6,315	596	182	548	72	163	1,308	9,184	Jalgaon
285	2,790	25,980	6,979	465	87	1,690	106	385	1,300	11,012	Ahmednagar
3,132	10,918	98,278	21,231	3,343	876	2,806	396	1,156	8,064	37,872	Pune
130	2,381	24,384	5,634	720	57	482	110	167	997	8,167	Satara
177	2,264	22,685	7,223	482	112	633	124	415	1,431	10,420	Sangli
356	3,079	33,964	6,295	643	161	577	138	683	2,247	10,744	Solapur
104	3,006	29,734	11,739	946	156	820	204	464	2,849	17,178	Kolhapur
85	1,889	20,302	4,196	646	143	901	82	450	980	7,398	Aurangabad
33	630	7,572	1,568	116	20	275	24	240	278	2,521	Jalna
83	1,062	12,952	2,982	253	27	487	27	527	425	4,728	Parbhani
66	1,139	11,691	2,098	162	24	591	13	459	342	3,689	Beed
82	1,528	14,123	4,036	294	56	457	48	635	553	6,079	Nanded
38	687	7,054	1,530	103	27	153	29	150	215	2,207	Osmanabad
33	958	10,114	2,275	235	61	504	32	432	819	4,358	Latur
70	1,459	11,612	3,373	229	28	333	31	606	1,363	5,963	Buldhana
195	2,140	22,533	4,419	421	139	530	61	991	2,058	8,619	Akola
151	2,070	22,419	3,716	528	178	317	54	445	1,720	6,958	Amravati
117	1,342	11,679	2,526	280	89	308	35	436	884	4,558	Yavatmal
162	975	9,499	1,908	211	38	180	28	172	411	2,948	Wardha
865	6,001	70,573	11,315	2,103	631	1,669	298	1,575	4,771	22,362	Nagpur
134	1,486	14,329	2,694	254	129	412	51	119	635	4,294	Bhandara
270	1,491	16,451	2,401	338	44	232	46	376	420	3,857	Chandrapur
27	470	1,895	555	60	7	34	3	143	52	854	Gadchiroli
17,873	1,24,579	11,60,239	2,69,279	39,153	12,304	25,650	3,951	15,678	1,17,161	4,83,176	Maharashtra State

		सामूहिक, सामाजिक आणि व्यक्तिगत सेवा /					
अ.क्र. Serial No.	जिल्हा	सार्वजनिक प्रशासन आणि संरक्षण सेवा Public administration and defence services	सफाई सेवा Sanitary services	शिक्षण, शास्त्रीय आणि संशोधन सेवा Education scientific and research services	वैद्यकीय आणि आरोग्य सेवा Medical and health services	सामूहिक सेवा Community services	मनोरंजनाच्या व सांस्कृतिक सेवा Recreational and cultural services
(1)	(2)	(70)	(71)	(72)	(73)	(74)	(75)
1	बृहन्मुंबई	1,79,725	10,400	1,08,203	73,756	39,140	28,979
2	ठाणे	66,127	3,443	51,811	20,362	8,484	4,936
3	रायगड	16,965	113	16,370	4,343	1,395	1,056
4	रत्नागिरी	10,883	81	15,430	3,818	1,108	522
5	सिंधुदूर्ग	5,880	48	9,575	2,160	701	274
6	नाशिक	39,882	1,346	33,545	8,909	5,062	1,853
7	धुळे	15,738	371	23,269	5,505	1,730	1,161
8	जळगाव	23,090	1,230	26,657	7,280	3,033	1,849
9	अहमदनगर	27,499	351	28,224	7,016	4,506	1,994
10	पुणे	1,01,198	3,585	64,693	24,403	12,550	6,159
11	सातारा	18,110	257	26,381	6,166	2,355	1,635
12	सांगली	15,537	284	25,513	7,540	1,441	1,443
13	सोलापूर	25,022	975	27,967	8,458	3,773	2,513
14	कोल्हापूर	22,494	1,712	28,390	8,185	2,482	1,843
15	औरंगाबाद	21,981	44	20,772	6,599	1,991	1,227
16	जालना	8,964	52	6,432	2,338	669	430
17	परभणी	11,203	538	15,890	3,751	1,073	1,304
18	बीड	12,657	135	13,764	3,805	1,046	1,188
19	नांदेड	12,449	52	17,545	4,569	1,351	730
20	उस्मानाबाद	9,625	75	10,960	2,589	551	551
21	लातूर	9,710	118	15,994	3,618	702	702
22	बुलढाणा	11,633	750	14,547	4,577	1,185	1,185
23	अकोला	13,530	1,573	21,076	6,664	1,436	1,436
24	अमरावती	18,379	776	23,841	6,242	1,745	1,745
25	यवतमाळ	12,070	235	17,675	4,682	879	879
26	वर्धा	12,387	193	11,314	3,103	711	711
27	नागपूर	49,461	1,942	38,550	14,424	3,885	3,885
28	भंडारा	12,797	301	19,738	5,151	1,216	1,216
29	चंद्रपूर	12,940	218	17,444	4,479	964	964
30	गडचिरोली	5,818	51	6,964	2,100	216	216
	महाराष्ट्र राज्य	8,03,754	31,249	7,58,474	2,66,592	1,13,470	74,586

TABLE No. 1.21 - contd.

Community, social and personal services						
व्यक्तिगत सेवा Personal services	आंतरराष्ट्रीय व इतर अतिरिक्त प्रादेशिक संस्थांच्या सेवा International and other extra territorial bodies services	इतर अवर्गीकृत सेवा services not elsewhere classified	एकूण Total	पुरेसे वर्णन न दिलेले उपक्रम Activities not adequately defined	एकूण Total	District
(76)	(77)	(78)	(79)	(80)	(81)	(2)
2,51,149	1,461	29,382	7,22,495	16,014	34,28,809	Brihan Mumbai
52,449	293	17,361	2,25,266	21,329	13,58,443	Thane
10,287	39	1,653	52,221	6,456	2,70,339	Raigad
7,289	22	962	40,115	2,300	1,54,824	Ratnagiri
4,373	18	736	23,765	489	87,030	Sindhudurg
27,102	207	4,842	1,22,748	3,800	5,15,423	Nashik
14,377	58	1,427	63,636	2,273	2,30,063	Dhule
23,066	71	2,087	88,363	2,192	3,28,371	Jalgaon
20,404	65	3,415	93,474	3,410	3,73,205	Ahmednagar
64,635	298	11,245	2,88,568	7,085	11,20,504	Pune
13,535	119	3,836	72,394	1,317	2,61,222	Satara
16,383	69	2,372	70,587	948	2,63,651	Sangli
27,331	167	2,479	98,685	748	4,33,294	Solapur
21,526	80	4,282	90,994	1,292	4,33,912	Kolhapur
18,720	38	2,603	73,975	7,528	2,70,005	Aurangabad
7,959	18	918	27,780	1,654	1,05,540	Jalna
14,986	20	879	49,644	3,161	1,74,752	Parbhani
12,100	32	930	45,657	2,956	1,54,479	Beed
14,644	38	282	51,660	6,801	2,02,669	Nanded
8,468	35	351	34,039	467	97,402	Osmanabad
11,901	29	884	43,700	1,895	1,41,143	Latur
12,307	41	693	46,789	570	1,48,527	Buldhana
15,292	110	180	61,245	2,861	2,12,673	Akola
20,664	51	961	75,978	910	2,31,224	Amravati
14,746	28	1,293	53,483	1,075	1,79,517	Yavatmal
7,990	28	443	38,329	1,029	1,17,409	Wardha
44,394	122	4,804	1,61,465	7,263	6,73,080	Nagpur
12,110	35	1,686	54,196	2,608	2,61,317	Bhandara
11,798	35	1,441	51,064	9,546	2,37,731	Chandrapur
3,624	5	103	19,688	1,115	54,220	Gdchiroli
7,85,716	3632	1,04,530	29,42,003	1,21,092	1,25,20,778	Maharashtra State

Source : Population Census of India, 1991

1. क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या /AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 1.22

वस्तुनिर्माण, प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्ती या प्रकारच्या उद्योगधंद्यात काम करणा-यांचे घरगुती उद्योगधंदे व बिगर-घरगुती उद्योगधंदे यानुसार वर्गीकरण/
Distribution of workers in manufacturing, processing, servicing and repairs by household industry and non-household industry

जनगणना / Population Census, 1991

अनुक्रमांक Serial No.	विभाग	ग्रामीण नागरी एकूण	काम करणा-यांची एकूण संख्या Total numbers of workers at work			घरगुती उद्योगधंद्यात काम करणारे Workers in household Industry			बिगर घरगुती उद्योगधंद्यात काम करणारे Workers in no-household Industry			Rural Urban Total	Division
			एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
1. अन्न पदार्थांचे उत्पादन	ग्रा		2,06,080	1,79,853	26,227	17,638	12,936	4,702	1,88,622	1,66,917	21,705	R	Manufacture of food Products
	ना		1,69,453	1,45,178	23,975	14,154	8,447	1,55,119	15,519	1,37,031	18,088	U	
	ए		3,75,533	3,25,331	50,202	31,792	21,383	10,409	3,43,741	3,03,948	39,793	T	
2. पेये, तंबाखू व संबंधित पदार्थांचे उत्पादन.	ग्रा		80,503	27,688	52,815	42,353	11,895	30,458	38,150	15,793	22,357	R	Manufacture of beverages, tobacco and tobacco products
	ना		82,631	24,827	57,804	18,556	2,900	15,656	64,075	21,927	42,148	U	
	ए		1,63,134	52,515	1,10,619	60,909	14,795	46,114	1,02,225	37,720	64,505	T	
3. सुती कापडाचे उत्पादन	ग्रा		79,499	72,265	7,234	7,506	3,511	2,195	71,993	66,954	5,039	R	Manufacture of cotton Textiles
	ना		5,11,097	4,79,191	31,906	15,279	10,335	4,944	4,95,818	4,68,856	26,962	U	
	ए		5,90,596	5,51,456	39,140	22,785	16,646	7,139	5,67,811	4,35,810	32,001	T	
4. लोकर, रेशमी व मनुष्य निर्मित तंतूच्या कापडाचे उत्पादन.	ग्रा		6,875	5,512	1,363	1,448	560	888	5,427	4,952	475	R	Manufacture of wool silk and man-made fibre textiles
	ना		29,984	28,305	1,679	640	514	126	29,344	27,791	1,553	U	
	ए		36,859	33,817	3,042	2,088	1,074	1,014	34,771	32,743	2,028	T	
5. ताग व इतर वनस्पती ... जन्य तंतूच्या कापडाचे उत्पादन (कापूस सोडून)	ग्रा		1,258	957	301	465	302	163	793	655	138	R	Manufacture of Jute, and other vegetable fibre textiles (Except Cotton)
	ना		3,461	2,301	1,160	166	79	87	3,295	2,222	1,073	U	
	ए		4,719	3,258	1,461	631	381	250	4,088	2,877	1,211	T	
6. कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन... (पोशाख धरून)	ग्रा		33,579	23,566	10,013	16,180	9,927	6,253	17,399	13,639	3,760	R	Manufacture of textiles products (including wearing apparel)
	ना		1,13,619	95,129	18,490	10,611	7,486	3,125	1,03,008	87,643	15,365	U	
	ए		1,47,198	1,18,695	28,503	26,791	17,413	9,378	1,20,407	1,01,282	19,125	T	
7. लाकूड आणि लाकडाच्या... वस्तू फर्निचर वगैरे यांचे उत्पादन.	ग्रा		1,63,888	1,36,293	27,595	87,148	65,941	21,207	76,740	70,352	6,388	R	Manufacture of wood and wood products, furnitures and fixtures
	ना		1,75,632	1,64,357	11,275	26,220	19,333	6,887	1,49,412	1,45,024	4,388	U	
	ए		3,39,520	3,00,650	38,870	1,13,368	85,274	28,094	2,26,152	2,15,376	10,776	T	
8. कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन आणि तत्सम उद्योग	ग्रा		20,881	19,802	1,079	335	271	64	20,546	19,531	1,015	R	Manufacture of paper and paper products and printing, publishing and allied industries
	ना		1,38,707	1,29,301	9,406	2,944	2,136	808	1,35,763	1,27,165	8,598	U	
	ए		1,59,588	1,49,103	10,485	3,279	2,407	872	1,56,309	1,46,696	9,613	T	

9. कातडी, कातड्याच्या आणि केसाल कातड्याच्या वस्तूंचे उत्पादन (दुरुस्ती सोडून)	ग्रा	33,379	31,443	1,936	13,748	12,694	1,054	19,631	18,749	882	R	Manufacture of leather and leather and fur products (except repairs)
	ना	57,931	53,779	4,152	12,369	11,000	1,369	45,562	42,779	2,783	U	
	ए	91,310	85,222	6,088	26,117	23,694	2,423	65,193	61,528	3,665	T	
10. रबर, प्लॅस्टीक, पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन	ग्रा	18,115	16,302	1,813	345	232	113	17,770	16,070	1,700	R	Manufacture of rubber plastic, petroleum and coal products
	ना	1,21,223	1,08,253	12,970	1,840	1,341	499	1,19,383	1,06,912	12,471	U	
	ए	1,39,338	1,24,555	14,783	2,185	1,573	612	13,7,153	1,22,982	14,171	T	
11. रसायने, रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व दगडी कोळसा यांचे उत्पादन सोडून)	ग्रा	45,183	42,991	1,24,555	443	301	142	44,740	42,690	2,050	R	Manufacture of chemicals and chemical products(except products of Petroleum and coal)
	ना	2,16,018	1,93,117	42,991	1,843	1,044	799	2,14,175	1,92,703	22,102	U	
	ए	2,61,201	2,36,108	2,36,108	2,286	1,345	941	2,58,915	2,34,763	24,152	T	
12. अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन	ग्रा	1,30,243	85,176	85,176	34,061	20,767	13,294	96,482	64,409	32,073	R	Manufacture of non-metallic mineral products
	ना	90,106	96,996	96,996	7,900	5,034	2,866	82,206	64,962	17,244	U	
	ए	2,20,649	1,55,172	1,55,172	41,961	25,801	16,160	1,78,688	1,29,371	49,317	T	
13. मूलभूत धातू व मिश्रधातू यांचे उत्पादन	ग्रा	18,214	17,660	17,660	689	620	69	17,525	17,040	485	R	Basic metal and alloy industries
	ना	59,013	59,924	56,924	482	415	67	58,531	56,509	2,022	U	
	ए	77,227	74,584	74,584	1,171	1,035	136	76,056	73,549	2,507	T	
14. धातूंच्या वस्तू व सुटे भाग यांचे उत्पादन (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून)	ग्रा	63,815	59,933	59,933	15,171	13,433	1,738	48,644	46,500	2,144	R	Manufacture of metal products and parts (except machinery and transport equipment)
	ना	1,92,214	1,84,503	1,84,503	5,790	51,111	679	1,86,424	1,79,392	7,032	U	
	ए	2,56,029	2,44,436	2,44,436	20,961	18,544	2,417	2,35,068	2,25,892	9,176	T	
15. यंत्रसामुग्री, यांत्रिक अवजारे आणि सुटे भाग यांचे उत्पादन (विद्युत यंत्रसामुग्री सोडून)	ग्रा	48,371	45,915	45,915	6,062	5,534	528	42,309	40,381	1,928	R	Manufacture of machinery, machine tools and parts (except electrical machinery)
	ना	2,70,053	2,46,860	2,46,860	1,302	1,113	189	2,68,751	2,45,747	23,004	U	
	ए	3,18,424	2,92,775	2,92,775	7,364	6,647	717	3,11,060	2,86,128	24,932	T	
16. विद्युत यंत्रसामुग्री, साधने, उपकरणे, पुरवठा व सुटे भाग	ग्रा	R	Manufacture of electrical machinery, apparatus, appliances and suppliers
	ना	U	
	ए	T	
17. परिवहन सामग्री व सुटे भाग यांचे उत्पादन	ग्रा	18,945	18,696	249	309	289	20	18,636	18,407	229	R	Manufacture of transport equipment and parts
	ना	1,46,050	1,42,210	3,840	310	295	15	1,45,740	1,41,915	3,825	U	
	ए	1,64,995	1,60,906	4,089	619	584	35	1,64,376	1,60,322	4,054	T	
18. इतर उत्पादक कारखाने	ग्रा	84,236	67,971	16,265	53,964	39,864	14,100	30,272	28,107	2,165	R	Other manufacturing industries
	ना	3,04,104	2,62,833	41,271	55,308	39,233	16,075	2,48,796	2,23,600	25,196	U	
	ए	3,88,340	3,30,804	57,536	1,09,272	79,097	30,175	2,79,068	2,51,707	27,361	T	
19. भांडवली वस्तूंची दुरुस्ती	ग्रा	28,270	26330	1,940	1,924	1,535	389	26,346	24,795	1,551	R	Repairs of capital goods
	ना	1,09,551	1,05,446	4,105	875	741	134	1,08,676	1,04,705	3,971	U	
	ए	1,37,821	1,31,776	6,045	2,799	2,276	523	1,35,022	1,29,500	5,522	T	
एकूण	ग्रा	10,81,634	8,78,353	2,03,281	2,99,789	20,2412	97,377	7,82,025	6,75,941	1,06,084	R	Total
	ना	27,90,847	24,92,810	2,98,037	1,76,589	1,16,557	60,032	26,14,078	23,76,253	2,37,825	U	
	ए	38,72,481	33,71,163	5,01,318	4,76,378	3,18,969	1,57,409	33,96,103	30,52,194	3,43,909	T	

आधार : भारतीय जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग तीन बी (खंड-४)

Source : Population Census of India, 1991, Series 14, Part III- B (Volume-4)

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.23

बिगर घरगुती उद्योगधंदे, व्यापार, व्यवसाय किंवा सेवा हा प्रमुख व्यवसाय असणा-यांचे लिंग व काम करणा-यांच्या वर्गानुसार व उद्योगधंद्यानुसार वर्गीकरण (१९९१)
Industrial Classification by sex and class of workers of persons at work in non-household industry, trade, business, profession or services as main activity (1991)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	ग्रामीण नागरी एकूण	काम करणा-यांचा वर्ग / Class of workers										Rural/ Urban Total	District	
			एकूण Total		मालक Employer		कामगार Employee		एकटा काम करणारा Singal worker		कौटुंबिक कामगार Family worker				
			पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	ग्रा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	R	Brihan Mumbai
		ना	29,22,651	4,55,161	3,61,133	22,784	21,98,278	3,76,385	2,73,730	43,715	89,510	12,277	U		
		ए	29,22,651	4,55,161	3,16,133	22,784	21,98,278	3,76,885	2,73,730	43,715	89,510	12,277	T		
2	ठाणे	ग्रा	1,94,815	38,995	17,799	2,392	1,49,819	27,751	19,699	5,696	7,498	3,156	R	Thane	
		ना	9,68,594	1,32,635	96,736	6,594	7,72,327	1,09,122	77,822	13,743	21,709	3,176	U		
		ए	11,63,409	1,71,630	1,14,535	8,986	9,22,146	1,36,873	97,521	19,439	29,207	6,332	T		
3	रायगड	ग्रा	1,43,298	22,402	12,141	1,516	1,11,706	14,440	14,790	3,992	4,661	2,454	R	Raigad	
		ना	81,077	12,589	8,945	880	59,286	8,879	9,514	2,036	3,332	794	U		
		ए	2,24,375	34,991	21,086	2,396	1,70,992	23,319	24,304	6,028	7,993	3,248	T		
4	रत्नागिरी	ग्रा	94,742	16,928	11,570	1,478	64,590	10,874	14,445	3,031	4,137	1,545	R	Ratnagiri	
		ना	29,665	5,561	4,072	250	20,048	4,351	3,798	531	1,747	429	U		
		ए	1,24,407	22,489	15,642	1,728	84,638	15,225	18,243	3,562	5,884	1,974	T		
5	सिंधुदुर्ग	ग्रा	54,307	12,902	6,053	603	32,724	7,341	12,257	3,557	3,273	1,401	R	Sindhudurg	
		ना	13,251	3,060	1,928	139	7,857	2,065	2,726	611	740	245	U		
		ए	67,558	15,962	7,981	742	40,581	9,406	14,983	4,168	4,013	1,646	T		
6	नाशिक	ग्रा	1,28,155	19,980	16,447	1,867	82,514	12,137	19,798	2,772	9,396	3,204	R	Nasik	
		ना	42,870	34,768	2,827	2,20,224	31,620	36,290	56,088	9,054	20,356	5,345	U		
		ए	4,30,397	62,850	51,215	4,694	3,02,738	43,757	56,088	9,054	20,356	5,345	T		
7	धुळे	ग्रा	90,245	13,637	9,964	863	51,453	7,355	20,034	2,911	8,794	2,508	R	Dhule	
		ना	1,04,689	11,746	14,711	753	62,791	7,375	20,593	2,587	6,594	1,031	U		
		ए	1,94,934	25,383	24,675	1,616	1,14,244	14,730	40,627	5,498	15,388	3,539	T		
8	जळगाव	ग्रा	1,20,697	13,361	16,086	1,260	69,459	7,037	25,673	2,520	9,479	2,544	R	Jalgaon	
		ना	1,63,454	14,448	24,955	1,342	1,06,734	9,509	26,001	2,700	5,764	897	U		
		ए	2,84,151	27,809	41,041	2,602	1,76,193	16,546	51,674	5,220	15,243	3,441	T		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(3)	(2)				
9	अहमदनगर	ग्रा	1,85,205	33,719	26,813	2,801	1,18,745	19,022	29,180	8,306	10,467	3,590	R	Ahmednagar
		ना	1,13,638	20,873	15,859	1,156	70,129	14,333	21,265	3,838	6,385	1,546	U	
		ए	2,98,843	54,592	42,672	3,957	1,88,874	33,355	50,445	12,144	16,852	5,136	T	
10	पुणे	ग्रा	2,29,216	32,657	19,170	2,092	1,61,675	19,741	33,816	3,776	14,555	5,048	R	Pune
		ना	6,92,618	1,35,234	70,938	6,715	5,26,198	1,05,048	75,658	19,202	19,824	4,269	U	
		ए	9,21,834	1,67,891	90,108	8,807	6,87,873	1,24,789	1,09,474	24,978	34,379	9,317	T	
11	सातारा	ग्रा	1,49,930	21,207	14,983	1,639	1,00,915	12,587	25,150	2,736	8,882	3,245	R	Satara
		ना	60,852	9,344	8,215	1,513	36,689	6,537	12,706	3,794	3,242	500	U	
		ए	2,10,782	30,551	23,198	2,152	1,37,604	19,124	37,856	5,530	12,124	3,745	T	
12	सांगली	ग्रा	1,20,902	15,368	13,073	959	74,217	7,799	26,113	4,305	7,499	2,305	R	Sangali
		ना	1,02,532	14,316	16,281	1,116	61,921	9,214	21,788	3,284	2,542	702	U	
		ए	2,23,434	29,684	29,354	2,075	1,36,138	17,013	47,901	7,589	10,041	3,007	T	
13	सोलापूर	ग्रा	1,41,962	18,998	12,441	1,155	84,973	9,228	32,630	4,810	11,918	3,805	R	Solapur
		ना	1,93,222	49,668	24,845	1,839	1,30,455	37,491	31,407	7,759	6,515	2,579	U	
		ए	3,35,184	68,666	37,286	2,994	2,15,428	46,719	64,037	12,569	18,433	6,384	T	
14	कोल्हापूर	ग्रा	1,76,143	19,924	18,916	1,885	1,19,255	7,783	27,889	4,970	10,083	5,286	R	Kolhapur
		ना	1,89,380	22,704	35,571	2,516	1,21,962	15,143	27,180	4,231	4,667	814	U	
		ए	3,65,523	42,628	54,487	4,401	2,41,217	22,926	55,069	9,201	14,750	6,100	T	
15	औरंगाबाद	ग्रा	73,534	9,156	9,079	792	42,011	4,875	18,460	2,265	3,984	1,224	R	Aurangabad
		ना	1,56,126	23,236	19,054	1,186	1,09,373	17,585	24,950	3,959	2,749	506	U	
		ए	2,29,660	32,392	28,133	1,978	1,51,384	22,460	43,410	6,224	6,733	1,730	T	
16	जालना	ग्रा	40,980	4,287	5,874	465	18,502	1,792	14,493	1,444	2,111	586	R	Jalna
		ना	47,457	6,370	6,482	306	27,114	3,768	11,839	1,572	2,022	724	U	
		ए	88,437	10,657	12,356	771	45,616	5,560	26,332	3,016	4,133	1,310	T	
17	परभणी	ग्रा	40,980	7,061	6,146	418	28,281	2,509	22,958	3,085	4,165	1,049	R	Parbhani
		ना	47,457	9,359	10,783	453	49,188	6,179	22,796	2,287	2,726	422	U	
		ए	88,437	16,420	16,929	871	77,469	8,706	45,754	5,372	6,891	1,471	T	
18	बीड	ग्रा	61550	9,105	5,846	418	34,569	3,864	23,418	3,306	4,054	1,503	R	Beed
		ना	85493	7,109	7,383	453	36,513	4,766	15,978	1,757	1,558	305	U	
		ए	147043	16,214	13,229	771	71,082	8,630	39,396	5,063	5,612	1,808	T	
19	नांदेड	ग्रा	67,887	9,771	8,803	418	42,227	4,539	25,159	3,380	4,241	1,228	R	Nanded
		ना	61,432	9,296	14,109	453	53,658	6,036	20,504	2,221	2,492	542	U	
		ए	1,29,319	19,067	22,912	871	95,885	10,575	45,663	5,601	6,733	1,770	T	
20	उस्मानाबाद	ग्रा	80,430	6,454	4,982	432	27,410	2,627	12,352	1,466	4,733	1,917	R	Osmanabad
		ना	90,763	3,394	4,436	281	19,728	2,408	5,097	533	1,305	221	U	
		ए	1,71,193	9,848	9,418	713	47,138	5,035	14,449	1,999	6,048	2,138	T	
21	लातूर	ग्रा	49,487	6,710	6,723	624	31,881	3,418	18,913	2,297	2,154	512	R	Latur
		ना	30,566	5,995	10,302	497	36,209	3,991	14,144	1,397	2,068	226	U	
		ए	80,053	12,705	17,025	1,121	68,090	7,409	33,057	3,694	4,222	738	T	

तक्का क्रमांक / TABLE No. 1.23 — Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(3)	(2)
22	बुलडाणा	ग्रा	60,768	6,259	5,474	359	30,088	2,541	21,260	2,052	3,946	1,307	R	Buldhana
		ना	67,835	5,784	6,642	250	35,549	3,191	20,705	1,598	4,939	745	U	
		ए	1,28,603	12,043	12,116	609	65,637	5,732	41,965	3,650	8,885	2,052	T	
23	अकोला	ग्रा	67,758	7,402	6,217	469	37,728	3,986	20,114	1,922	3,699	1,025	R	Akola
		ना	1,16,841	11,466	10,165	411	59,607	7,419	40,012	2,929	7,057	707	U	
		ए	1,84,599	18,868	16,382	880	97,335	11,405	60,126	4,851	10,756	1,732	T	
24	अमरावती	ग्रा	65,684	8,519	7,284	521	35,971	4,944	18,252	1,924	4,177	1,130	R	Amaravati
		ना	1,30,788	14,570	13,980	510	71,622	9,655	38,004	3,633	7,182	772	U	
		ए	1,96,472	23,089	21,264	1,031	1,07,593	14,599	56,256	5,557	11,359	1,902	T	
25	यवतमाळ	ग्रा	81,308	11,483	6,467	405	44,235	6,842	26,866	3,037	3,740	1,199	R	Yavatmal
		ना	67,320	8,451	6,136	180	37,846	5,332	19,961	2,530	3,377	409	U	
		ए	1,48,628	19,934	12,603	585	82,081	12,174	46,827	5,567	7,117	1,608	T	
26	वर्धा	ग्रा	46,313	7,263	4,268	449	29,827	4,405	12,202	1,424	3,016	985	R	Wardha
		ना	54,358	6,185	5,706	324	34,438	4,093	11,956	1,410	2,258	358	U	
		ए	1,00,671	13,448	9,974	773	61,265	8,498	24,158	2,834	5,274	1,343	T	
27	नागपूर	ग्रा	1,01,146	20,285	7,684	731	66,274	14,514	21,768	3,721	4,920	1,319	R	Nagpur
		ना	4,53,703	72,595	48,007	2,977	2,79,888	48,366	1,09,643	17,908	16,165	3,344	U	
		ए	5,54,849	92,880	55,691	3,708	3,46,662	62,880	1,31,411	21,629	21,085	4,663	T	
28	भंडारा	ग्रा	1,08,111	23,363	8,287	691	61,248	11,799	30,392	6,001	8,184	4,872	R	Bhandara
		ना	50,877	8,965	6,735	322	30,119	5,505	11,399	2,380	2,624	758	U	
		ए	1,58,988	32,328	15,022	1,013	91,367	17,304	41,791	8,381	10,808	5,630	T	
29	चंद्रपूर	ग्रा	86,499	15,470	5,145	421	51,353	9,692	27,877	4,682	2,124	675	R	Chandrapur
		ना	1,08,696	13,778	8,642	637	77,578	8,651	21,839	4,370	637	120	U	
		ए	1,95,195	29,248	13,787	1,058	1,28,931	18,343	49,716	9,052	2,761	795	T	
30	गडचिरोली	ग्रा	29,957	5,820	1,781	166	17,576	3,841	9,342	1,366	1,258	447	R	Chandrapur
		ना	11,999	1,557	1,053	43	8,199	969	2,655	526	92	19	U	
		ए	41,956	7377	2,834	209	25,775	4,810	11,997	1,892	1,350	466	T	
महाराष्ट्र राज्य	राज्य	ग्रा	29,10,700	4,38,486	2,95,516	28,380	18,18,726	2,49,283	6,25,300	99,754	1,71,158	61,069	R	Maharashtra State
		ना	75,34,842	11,38,319	8,98,572	58,414	53,61,528	8,75,004	10,31,960	1,63,323	2,42,782	41,578	U	
		ए	1,04,45,542	15,76,805	11,94,088	86,794	71,80,254	11,24,287	16,57,260	2,63,077	4,13,940	1,02,647	T	

1. क्षेत्रफळ व लोकसंख्या/AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 1.24

काम न करणा-या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकारानुसार व लिंगानुसार वर्गीकरण
Classification of person not at work by type of activity and sex

(जनगणना /1991 census)

(हजारात/In thousand)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	व्यवसायाचा प्रकार (2)	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total			Type of activity (2)
		पुरुष Males (3)	स्त्री Females (4)	एकूण Total (5)	पुरुष Males (6)	स्त्री Females (7)	एकूण Total (8)	पुरुष Males (9)	स्त्री Females (10)	एकूण Total (11)	
1	पूर्णवेळ विद्यार्थी	5,568	3,666	9,234	4,268	3,398	7,666	9,836	7,064	16,900	Full time Students
2	घरकाम करणारे	94	2,985	3,079	100	6,149	6,249	194	9,134	9,328	Household duties
3	अवलंबून असणारे व बालके	5,581	6,137	11,718	2,993	2,931	5,924	8,574	9,068	17,612	Dependents and Infant
4	सेवानिवृत्त, व्याजावर भाड्यावर उपजीविका करणारे व स्वतंत्र उत्पन्न असणारे	93	38	131	342	51	393	435	89	524	Retired, rentiers and person of independent means
5	भिकारी	11	6	17	15	6	21	26	12	38	Beggars, Vagrants etc.
6	शिक्षा भोगणारे, मानसिक आजाराच्या व धर्मार्थ संस्थांमध्ये राहणा-या व्यक्ती	8	3	11	20	7	27	28	10	38	Inmates of penal, mental and charitable institutions
7	इतर	126	30	156	305	79	384	431	109	540	Others
	एकूण	11,481	12,865	24,346	8,043	12,621	20,664	19,524	25,486	45,040	Total

आधार - भारताची जनगणना, 1991 महाराष्ट्र भाग 3 अ व ब
Source - Census of India, 1991 Maharashtra part 3A and B

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
काम करणा-या व काम न करणा-या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वयोगटानुसार वर्गीकरण /
(जनगणना /

काम करणा-यांचा वर्ग /

वयोगट Age group	ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण लोकसंख्या Total Population	एकूण मुख्यतः काम करणारे Total Main workers	शेतकरी Cultivators	शेतमजूर Agricultural labourers	(a) घरगुती उद्योगधंदे Household Industry वस्तुनिर्माण प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्तीचे उद्योगधंदे Manufacturing processing servicing and repairs
						(7)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
5-14	ग्रा	57,36,159	3,81,066	1,28,504	2,31,390	2,724
	ना	32,76,307	26,234	1,270	6,950	1,560
	ए	90,12,466	4,07,302	1,29,774	2,38,340	4,284
15-19	ग्रा	19,32,059	8,23136	3,60,224	4,29,159	8,299
	ना	13,71,276	88,012	4,034	17,179	5,097
	ए	33,03,335	9,11,147	3,64,258	4,46,338	13,396
20-24	ग्रा	20,14,588	11,68,539	5,14,960	5,76,087	13,085
	ना	14,78,388	1,96,308	7,077	24,910	8,237
	ए	34,92,976	13,64,847	5,22,037	6,00,997	21,322
25-29	ग्रा	19,51,844	12,08,107	5,23,947	5,96,035	13,865
	ना	14,03,753	2,35,029	7,314	28,161	8,655
	ए	33,55,597	14,43,136	5,31,261	6,24,196	22,520
30-34	ग्रा	16,65,137	10,91,323	4,79,831	5,32,597	13,053
	ना	11,18,984	2,25,320	7,560	28,013	8,195
	ए	27,84,121	13,16,643	4,87,391	5,60,610	21,248
36-39	ग्रा	14,73,398	9,86,153	4,46,553	4,69,021	12,687
	ना	9,90,300	2,18,375	8,452	28,274	7,762
	ए	24,63,698	12,04,528	4,55,005	4,97,296	20,449
40-49	ग्रा	23,73,167	15,90,346	7,62,283	7,33,015	20,196
	ना	12,94,358	2,92,025	14,378	42,974	12,201
	ए	36,67,525	18,82,371	7,76,661	7,75,989	32,397
50-59	ग्रा	16,97,308	9,33,490	4,66,283	4,22,090	11,567
	ना	8,10,994	1,39,528	9,077	25,139	5,836
	ए	25,08,302	10,73,018	4,75,360	4,47,229	17,403
60 +	ग्रा	19,41,319	4,22,124	2,02,534	2,00,840	5,460
	ना	8,38,678	55,292	4,733	13,358	3,168
	ए	27,79,997	4,77,416	2,07,267	2,14,198	8,628
एकूण/Total ..	ग्रा	2,38,51,469	86,09,475	38,77,289	41,92,654	1,01,046
	ना	1,42,52,248	14,78,093	63,975	2,15,058	60,741
	ए	3,81,03,717	1,00,87,568	39,41,264	44,07,712	1,61,787

टीप:-वयाची माहिती उपलब्ध नसलेल्या आकड्यांचा एकूणमध्ये समावेश आहे. /Note.--Figures of age not stated are included in total
आधार:-भारतीय जनगणना, १९९१, मालिका १४ भाग-तीन-बी मालिका /Source : Census of India, 1991, Series 14, Part III-B series

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.25

Female workers and non-workers classified according to main activity and age-groups

Population Census, 1991)

Class of workers			
(8)	(9)	(10)	(2)
(b) घरगुती उद्योगधंद्याव्यतिरिक्त इतर उद्योगधंदे	सीमांतिक	काम न	Rural
३) पशुसंवर्धन, वनसंवर्धन, मच्छीमारी, शिकार,	कामगार	करणारे	Urban
मळे, फळबाग आणि अनुषंगिक व्यवसाय	Marginal	Non-	Total
(४) खाणकाम आणि दगड खाणकाम	workers	workers	
(६) बांधकाम (७) व्यापार व वाणिज्य			
(८) वाहतूक साठवण आणि दळणवळण			
(९) इतर सेवा			
(b) other than Household industry			
(III) Livestock, forestry fishing, hunting			
and plantations, orchards and allied activities			
(IV) Mini and quarrying (VI) Construction (VII)			
Trade and commerce (VIII) Transport, storage and			
communications (IX) other services			
18,450	1,84,698	51,70,393	R
16,454	5,276	32,44,797	U
34,904	1,89,974	84,15,190	T
36,453	2,66,421	8,42,503	R
61,702	14,925	12,68,339	U
97,155	2,81,346	21,10,842	T
64,407	3,22,915	5,23,134	R
1,56,084	23,629	12,58,451	U
2,20,491	3,46,544	17,81,585	T
74,260	3,08,610	4,35,127	R
1,90,899	23,712	11,45,012	U
2,65,159	3,32,322	15,80,139	T
65,842	2,53,765	3,20,049	R
1,81,552	20,731	8,72,933	U
2,47,394	2,74,496	11,92,982	T
57,892	2,24,665	2,62,580	R
1,73,887	19,826	7,52,099	U
2,31,779	2,44,491	10,14,679	T
74,852	3,64,798	4,18,023	R
2,22,472	24,566	9,77,767	U
2,97,324	3,89,364	13,95,790	T
33,550	2,73,653	49,165	R
99,478	12,371	6,59,005	U
1,33,026	2,86,024	11,49,260	T
13,290	1,75,953	13,43,242	R
34,033	7,712	7,75,674	U
47,323	1,83,665	21,18,916	T
4,38,486	23,76,928	1,28,65,066	R
11,38,319	1,52,958	1,26,21,197	U
15,76,805	25,29,886	2,54,86,263	T

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
मुख्यतः काम करणा-या स्त्रियांचे प्रमुख व्यवसाय व वैवाहिक स्थितीनुसार वर्गीकरण /
(जनगणना /

काम करणा-यांचा वर्ग /

वैवाहिक स्थिती	ग्रामीण नागरी एकूण	एकूण लोकसंख्या Total Population	एकूण मुख्यतः काम करणारे		शेतकरी Cultivators	शेतमजूर Agricultural labourers	पशुसंवर्धन, वनसंवर्धन, मच्छिमारी शिकार, मळे, फळबागा,अनुषंगिक व्यवसाय Livestock, forestry, fishing, hunting and plantations, orchards and allied activities	खाणकाम आणि दगड खाणकाम Mining and quarrying
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1. अविवाहित ..	ग्रा	1,02,90,786	9,00,913	3,45,207	4,85,202	11,705	1,309	
	ना	66,23,545	2,49,125	4,199	19,471	1,531	415	
	ए	19,14,331	11,50,038	3,49,406	5,04,673	13,236	1,724	
2. विवाहित ..	ग्रा	1,15,21,118	69,70,125	32,63,575	32,93,867	38,674	10,189	
	ना	66,78,121	10,33,102	51,739	1,61,375	9,546	3,375	
	ए	1,81,99,239	80,03,227	33,15,314	34,55,242	48,220	13,564	
3. विधवा ..	ग्रा	19,20,775	6,54,527	2,49,377	3,55,895	3,771	602	
	ना	9,02,757	1,75,701	7,505	29,832	1,931	716	
	ए	28,23,532	8,30,228	2,56,882	3,85,727	5,702	1,318	
4. घटस्पोटिता किंवा अलग राहणा-या.	ग्रा	1,17,760	83,730	19,010	57,650	598	87	
	ना	47,075	20,125	532	4,380	142	47	
	ए	1,64,835	1,03,855	19,542	62,030	740	134	
एकूण/ Total ..	ग्रा	2,38,51,469	86,09,475	38,77,289	41,92,654	54,748	12,187	
	ना	1,42,52,248	14,78,093	63,975	2,15,058	13,150	4,553	
	ए	3,81,03,717	1,00,87,568	39,41,264	44,07,712	67,898	16,740	

टीप:-वर्गीकरण न झालेल्या वैवाहिक दर्जाच्या आकडेवारीचा एकूणमध्ये समावेश आहे. /
आधार:-भारतीय जनगणना, १९९१, मालिका १४, भाग-३ बी-१३ (एस) बी-१३ (आय)(एफ) /

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.26

Female main workers according to main activity classified by marital status

Population Census, 1991)

Class of workers							
वस्तुनिर्माण प्रक्रिया, सेवा व दुरुस्तीचे उद्योगधंदे Manufacturing, processing, servicing and repairs							
(a) घरगुती उद्योगधंदे Household industry (9)	(b) घरगुती उद्योगधंद्या- व्यतिरिक्त इतर उद्योगधंदे Other than Household industry (10)	बांधकाम Construction (11)	व्यापार आणि वाणिज्य Trade and commerce (12)	वाहतूक, साठवण आणि दळणवळण Transport, storage and communications (13)	इतर सेवा Other services (14)	Rural Urban Total (2)	Marital status (1)
8,986	13,716	3,208	4,949	536	23,777	Rural	Unmarried
7,523	63,754	5,871	30,603	7,196	1,03,796	Urban	
16,509	77,470	9,079	35,552	7,732	1,27,573	Total	
81,627	84,982	21,223	47,730	2,732	1,29,522	Rural	Married
45,350	1,52,367	52,529	1,35,436	28,763	3,97,782	Urban	
1,26,977	2,37,349	73,752	1,83,666	31,495	5,27,304	Total	
9,385	6,906	1,672	8,895	484	15,441	Rural	Widowed
7,195	21,418	6,943	25,292	4,535	69,565	Urban	
16,580	28,324	8,615	34,187	5,019	85,006	Total	
1,045	1,287	349	902	21	3,212	Rural	Divorced or separated
672	2,841	924	2,181	295	8,002	Urban	
1,717	4,128	1,273	3,083	316	11,214	Total	
1,01,046	1,06,891	26,453	62,478	3,373	1,71,956	Rural	Total
60,741	2,40,384	66,267	1,94,017	40,790	5,79,158	Urban	
1,61,787	3,47,275	92,720	2,56,495	44,563	7,51,114	Total	

Note.--Figures of unclassified marital status are included in total.

Source : Census of India, 1991, Series 14, Part III- B -13(S), B-13 (I) (F)

1. क्षेत्रफल आणि लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
कुटुंबे व त्यातील व्यक्तींची त्यांच्या बोलण्याच्या प्रमुख भाषेनुसार जिल्हावार संख्या/
(जनगणना /

अनुक्रमांक		भाषा/Languages								
		आसामी Assamee		बंगाली Bengali		गुजराथी Gujrathi		हिंदी Hindi		
		कुटुंबे Households (3)	व्यक्ती Persons (4)	कुटुंबे Households (5)	व्यक्ती Persons (6)	कुटुंबे Households (7)	व्यक्ती Persons (8)	कुटुंबे Households (9)	व्यक्ती Persons (10)	
Serial No. (1)	जिल्हे (2)									
1	बृहन्मुंबई	...	69	294	7,152	29,091	2,21,085	11,89,507	2,29,849	10,03,672
2	ठाणे	...	11	46	1,992	8,125	30,718	1,44,779	45,565	1,97,628
3	रायगड	...	--	--	150	494	3,674	17,865	5,315	24,150
4	रत्नागिरी	...	1	3	18	57	506	2,633	2,260	10,822
5	सिंधुदुर्ग	...	--	--	--	--	--	--	--	--
6	नाशिक	...	17	65	419	1,864	2,327	19,441	16,785	92,710
7	धुळे	...	--	--	10	34	16,193	91,255	12,227	77,308
8	जळगांव	...	--	--	160	592	6,045	36,156	27,561	1,60,019
9	अहमदनगर	...	5	11	57	210	1,347	8,347	16,272	93,729
10	पुणे	...	31	116	1,296	4,910	8,762	47,306	36,809	2,16,141
11	सातारा	...	--	--	11	46	1,725	8,958	6,065	34,318
12	सांगली	...	1	5	21	72	1,317	7,553	3,616	20,461
13	सोलापूर	...	--	--	19	45	1,804	10,701	11,193	67,383
14	कोल्हापूर	...	--	--	16	49	1,496	8,704	5,275	30,548
15	औरंगाबाद	...	--	--	99	322	1,288	7,989	41,244	2,22,918
16	जालना	...	--	--	--	--	--	--	--	--
17	परभणी	...	--	--	14	37	530	3,227	18,326	1,02,011
18	बीड	...	--	--	13	25	341	1,942	9,695	54,684
19	नांदेड	...	--	--	5	26	625	3,736	21,346	1,24,860
20	उस्मानाबाद	...	1	1	5	11	597	3,798	12,886	79,817
21	लातूर	...	--	--	--	--	--	--	--	--
22	बुलढाणा	...	1	4	110	587	986	6,187	19,077	1,11,843
23	अकोला	...	--	--	23	91	1,860	12,440	33,722	1,88,415
24	अमरावती	...	--	--	38	120	1,210	8,175	28,161	1,53,598
25	यवतमाळ	...	1	3	22	70	1,645	10,058	50,239	2,76,604
26	वर्धा	...	2	9	46	145	529	3,743	11,450	60,299
27	नागपूर	...	12	32	2,203	9,255	3,203	18,728	72,297	3,62,576
28	भंडारा	...	2	3	1,295	5,609	1,027	5,905	50,255	2,69,392
29	चंद्रपूर	...	1	1	5,094	26,153	914	5,190	23,686	1,11,293
30	गडचिरोली	...	--	--	--	--	--	--	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	...	155	593	20,288	88,040	3,11,754	16,84,323	8,11,176	41,47,199

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.27

Districtwise classification of Households And Household Population by languages mainly spoken
Population Census, 1981)

भाषा/Languages								District (2)
कन्नड Kannad		काश्मिरी Kashmiri		मल्याळम Malayalam		मराठी Marathi		
कुटुंबे Households (11)	व्यक्ती Persons (12)	कुटुंबे Households (13)	व्यक्ती Persons (14)	कुटुंबे Households (15)	व्यक्ती Persons (16)	कुटुंबे Households (17)	व्यक्ती Persons (18)	
27,547	1,36,882	191	793	32,368	1,35,129	7,49,266	37,89,698	Brihan Mumbai
8,868	38,032	13	50	9,231	37,986	4,59,119	24,01,534	Thane
3,584	12,530	5	17	953	3,098	2,61,859	13,25,683	Raigad
3,565	13,630	1	1	296	1,005	4,03,461	19,59,756	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
796	3,568	3	13	1,503	5,284	4,46,396	25,53,876	Nashik
82	350	--	--	95	349	85,308	4,70,577	Dhule
142	629	--	--	265	916	3,17,166	16,39,642	Jalgaon
630	2,384	--	--	311	1,046	4,27,814	23,99,741	Ahmednagar
9,319	41,136	32	135	5,673	21,831	6,46,039	34,56,437	Pune
4,175	16,901	1	5	160	607	3,58,364	18,98,902	Satara
22,910	1,34,298	--	--	223	988	2,82,146	15,39,558	Sangli
49,047	2,83,078	--	--	125	460	3,37,034	18,52,633	Solapur
23,430	1,27,624	1	4	249	892	3,91,583	21,77,501	Kolhapur
937	4,659	--	--	343	1,150	3,30,921	17,90,688	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	--	--	Jalna
191	855	--	--	83	277	2,80,824	14,95,219	Parbhani
242	1,073	--	--	95	284	2,34,488	12,62,436	Beed
4,519	24,956	--	--	95	311	2,30,726	12,77,492	Nanded
11,282	65,707	--	--	45	151	3,22,858	18,43,255	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	--	--	Latur
92	433	1	3	27	83	2,36,308	12,17,972	Buldhana
177	840	1	4	72	277	2,65,390	13,72,162	Akola
47	172	1	8	89	261	2,66,792	13,43,895	Amravati
39	170	79	238	2,25,319	11,62,964	Yavatmal
52	197	1	4	81	249	1,59,204	7,98,147	Wardha
411	1,704	12	45	1,497	5,410	3,54,985	18,31,980	Nagpur
607	2,819	1	4	269	888	2,77,731	14,28,534	Bhandara
1,096	5,481	3	11	493	1,701	2,99,147	15,26,471	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
1,73,788	9,20,108	267	1,097	54,720	2,20,871	86,50,248	4,58,16,753	Maharashtra State

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	भाषा/Languages								
		ओरिसा Oriya		पंजाबी Punjabi		संस्कृत Sanskrit		सिंधी Sindhi		
		कुटुंबे Households (19)	व्यक्ती Persons (20)	कुटुंबे Households (21)	व्यक्ती Persons (22)	कुटुंबे Households (23)	व्यक्ती Persons (24)	कुटुंबे Households (25)	व्यक्ती Persons (26)	
(1)	(2)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	
1	बृहन्मुंबई	...	1,735	7,366	20,472	1,05,382	1	7	44,319	1,95,080
2	ठाणे	...	219	752	2,819	13,229	1	9	29,496	1,39,954
3	रायगड	...	50	230	211	807	1	7	310	1,674
4	रत्नागिरी	...	2	3	19	60	—	—	99	562
5	सिंधुदुर्ग	...	—	—	—	—	—	—	—	—
6	नाशिक	...	63	208	1,334	6,607	7	23	1,238	7,511
7	धुळे	...	—	—	121	659	1	4	1,560	10,557
8	जळगांव	...	6	21	314	1,580	3	15	2,422	18,410
9	अहमदनगर	...	20	115	977	5,730	3	16	878	5,452
10	पुणे	...	89	339	3,620	17,771	11	56	5,060	2,218
11	सातारा	...	40	180	46	244	1	3	121	785
12	सांगली	...	6	51	33	176	2	13	420	2,856
13	सोलापूर	...	7	43	108	511	3	19	327	1,973
14	कोल्हापूर	...	6	20	35	146	1	9	1,396	9,861
15	औरंगाबाद	...	11	28	444	2,365	4	24	524	3,789
16	जालना	...	—	—	—	—	—	—	—	—
17	परभणी	...	84	289	88	456	—	—	129	997
18	बीड	...	—	—	45	197	2	13	62	418
19	नांदेड	...	—	—	549	3,248	3	23	242	1,138
20	उस्मानाबाद	...	10	53	24	83	2	18	78	520
21	लातूर	...	—	—	—	—	—	—	—	—
22	बुलढाणा	...	4	26	70	425	2	22	627	5,000
23	अकोला	...	17	83	145	942	—	—	1,641	12,973
24	अमरावती	...	27	114	166	900	—	—	2,295	16,524
25	यवतमाळ	...	34	101	111	585	—	—	655	4,719
26	वर्धा	...	44	171	208	1,188	—	—	798	5,840
27	नागपूर	...	681	2,873	2,671	15,229	—	—	4,122	27,227
28	भंडारा	...	285	1,243	343	2,188	—	—	1,618	11,487
29	चंद्रपूर	...	308	1,272	693	3,345	—	—	463	3,349
30	गडचिरोली	...	—	—	—	—	—	—	—	—
महाराष्ट्र राज्य			3,748	15,581	35,666	1,84,053	48	281	1,00,920	5,17,674

Table No. 1.27-Contd.

भाषा/Languages						District
तामीळ Tamil		तेलगु Telgu		उर्दू Urdu		
कुटुंबे Households (27)	व्यक्ती Persons (28)	कुटुंबे Households (29)	व्यक्ती Persons (30)	कुटुंबे Households (31)	व्यक्ती Persons (32)	(2)
46,344	2,11,584	34,070	1,56,227	1,29,272	7,78,504	Brihan Mumbai
5,494	23,665	11,230	52,714	34,362	1,91,277	Thane
403	1,313	1,591	6,230	12,950	78,965	Raigad
108	402	1,048	4,391	16,474	96,718	Ratnagiri
-	-	-	-	-	-	Sindhudurg
679	2,819	2,125	11,202	33,549	2,45,308	Nashik
38	157	1,076	4,367	21,919	1,42,191	Dhule
216	944	1,196	6,299	28,186	1,93,292	Jalgaon
479	2,339	7,939	43,816	18,334	1,12,069	Ahmednagar
5,933	29,336	14,421	75,842	20,844	1,29,706	Pune
229	1,067	2,352	16,481	7,649	45,378	Satara
356	1,624	2,768	14,801	15,606	98,316	Sangli
661	3,610	24,060	1,43,068	35,450	2,13,496	Solapur
359	1,841	3,340	17,181	18,081	1,11,267	Kolhapur
394	1,889	3,737	20,024	54,580	3,46,057	Aurangabad
-	-	-	-	-	-	Jalna
180	816	3,329	17,496	32,969	1,97,807	Parbhani
410	2,033	1,818	10,034	22,875	1,43,350	Beed
245	1,273	16,818	93,042	28,978	1,89,000	Nanded
347	1,928	3,741	21,649	32,998	2,03,157	Osmanabad
-	-	-	-	-	-	Latur
149	710	1,547	8,346	22,405	1,44,789	Buldhana
112	534	1,435	8,345	30,575	2,11,467	Akola
68	282	727	3,526	26,506	1,79,005	Amravati
61	226	9,168	47,436	13,733	91,101	Yavatmal
86	350	666	2,770	3,147	19,063	Wardha
1,626	7,407	4,304	22,585	17,458	1,23,427	Nagpur
165	666	657	2,964	1,853	11,453	Bhandara
396	1,533	26,089	1,26,092	3,974	22,904	Chandrapur
-	-	-	-	-	-	Gadchiroli
65,538	3,00,348	1,81,252	9,36,928	6,84,727	43,19,067	Maharashtra State

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या /
तक्ता क्रमांक /
महाराष्ट्रात स्थलांतराचे कारण
Migrants by place of last resident and
(जनगणना /

पूर्वीचे निवासस्थान	स्थलांतराचे कारण/							
	एकूण स्थलांतरीत Total Migrants		रोजगार Employment		व्यवसाय Business		शिक्षण Education	
	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
A. भारतात अल्पत्र पूर्व निवास	16,665	24,873	6,195	670	165	25	439	162
AI. जजरा राज्यात	12,486	21,739	3,673	510	77	19	355	138
AII. जजरा राज्याच्या बाहेरील भारतातील राज्य	4,179	3,134	2,522	160	88	4	84	24
1. उत्तर प्रदेश	1,426	646	989	17	22	1	17	3
2. उत्तरांच	536	629	273	44	5	1	8	3
3. जुजरात	412	437	172	10	21	1	13	4
4. मध्यप्रदेश	258	332	130	21	3	*	6	2
5. आंध्रप्रदेश	206	226	114	16	2	*	4	1
6. राजस्था	262	169	142	4	20	1	5	1
5. बिहार	272	89	203	3	2	*	6	1
8. ढेरळ	146	112	97	10	2	*	3	2
9. तामीळनाडू	139	111	87	6	2	*	2	1
10. पश्चिम बंजाल	139	70	100	5	3	*	3	1
11. छत्तीसजड	98	107	52	17	1	*	1	*
12. ओरीसा	62	30	46	2	0	*	1	*
13. झारजंड	42	16	31	1	0	*	2	1
14. इतर व ढेंद्रशासित प्रदेश	180	160	86	6	5	*	12	5
B. भारतांबाहेरील आशियाई देश	93	72	36	2	2	*	2	1
C. अल्प देश	7	7	2	*	*	*	1	*
D. अवर्जीत	*	*	*	*	*	*	*	*
एकूण- अ+ब+ज+ड	16,764	24,952	6,232	673	167	25	441	163

* ५०० पेक्षा कमी / Less than 500

आकडे संक्षिप्तात असल्याने बेरजा जुळणार नाहीत/Total do not tally due to rounding

AREA AND POPULATION

TABLE No. 1.28

व शेवटचे निवासस्थान
reason for migration in Maharashtra
(Census 2001)

(संख्या हजारात/ Numbers In thousand)

Reason for Migration		जन्मानंतर निर्गमन		कुटुंबासहित निर्गमन		इतर		Last Residence
विवाह		Moved after birth		Moved with household		Other		
पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	पुरुष Males	स्त्रिया Females	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(1)
114	14,739	3,107	1,998	2,949	4,182	3,696	3,097	Last Residence elsewhere in India
97	13,310	2,779	1,765	2,351	3,269	3,153	2,729	Within the state of enumeration
17	1,429	327	233	598	913	543	369	State in India beyond the State of enumeration
4	278	62	42	150	217	183	88	Uttar Pradesh
2	312	79	56	92	143	75	70	Karnataka
3	220	60	41	77	106	66	55	Gujarat
2	177	23	16	57	86	36	30	Madhya Pradesh
1	106	19	15	37	63	28	25	Andhra Pradesh
1	73	22	15	40	57	32	20	Rajasthan
*	31	8	6	24	37	29	11	Bihar
*	47	14	12	15	28	15	13	Kerala
1	49	12	10	18	31	18	13	Tamil Nadu
*	27	5	4	14	25	13	9	West Bengal
1	32	6	5	26	43	12	10	Chhatisgarh
*	12	2	2	5	9	6	4	Orissa
*	5	1	1	4	6	4	2	Jharkhand
1	59	13	10	37	60	27	20	other state & UTs
*	13	2	1	24	30	28	24	Countries in Asia beyond India
*	2	1	1	1	2	2	2	Other Countries
*	*	*	*	*	*	*	*	Unclassifiable
114	14,754	3,109	2,000	2,974	4,214	3,726	3,123	Total A+B+C+D

आधार.- भारताची जनगणना, २००१

Source.-- Census of India, 2001

1. क्षेत्रफल व लोकसंख्या / AREA AND POPULATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 1.29

महाराष्ट्र व बृहन्मुंबईमध्ये जन्म व नोंदणी ठिकाण यानुसार स्थलांतरीतांची लोकसंख्या
Migrants Population by place of birth and place of enumeration in Maharashtra and Greater Mumbai
(जनगणना / census-2001)

(संख्या हजारात/Figures in thousand)

अ.क्र. Sr.No	जन्मस्थान	जन्मस्थान / Place of enumeration						जन्म स्थान Birth Place
		महाराष्ट्र / Maharashtra			बृहन्मुंबई / Greater Mumbai			
(1)	(2)	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	(2)
1	जन्म राज्यात	45,863	43,061	88,925	4,614	4,118	8,733	Within the State of enumeration
(i)	जन्मच्या ठिकाणी जन्म झालेले	34,005	21,980	55,985	3,569	3,224	6,793	Born at the place of enumeration
(ii)	जन्म जिल्ह्यात इतरत्र जन्म झालेले	6,619	14,100	20,718	0	0	0	Born elsewhere in the district of enumeration
(iii)	राज्यातील इतर जिल्ह्यात जन्म झालेले	5,240	6,981	12,221	1,045	894	1,939	Born in other district of the State
2	जन्म राज्याच्या बाहेरील भारतातील राज्ये	4,428	3,328	7,756	1,965	1,207	3,172	States in India beyond the state of enumeration
1.	उत्तर प्रदेश	1,490	683	2173	861	379	1240	Uttar Pradesh
2.	कर्नाटक	588	679	1267	161	141	302	Karnataka
3.	गुजरात	432	458	890	247	249	496	Gujarat
4.	बिहार	289	98	387	121	38	159	Bihar
5.	राजस्थान	283	181	464	124	76	201	Rajasthan
6.	मध्यप्रदेश	271	346	616	29	24	53	Madhya Pradesh
7.	आंध्र प्रदेश	215	236	451	68	57	125	Andhra Pradesh
8.	केरळ	174	134	308	66	49	115	Kerala
9.	तामिळनाडू	149	118	267	90	72	162	Tamil Nadu
10.	पश्चिम बंगाल	147	77	223	72	32	104	West Bengal
11.	छत्तीसगड	101	110	210	3	3	6	Chhatisgarh
12.	ओरीसा	66	32	97	28	12	40	Orissa
13.	पंजाब	40	34	73	15	14	29	Punjab
१४.	इतर राज्ये व केंद्रशासित प्रदेश	185	144	329	78	61	140	other states & UTs
	(1 + 2) एकूण	50,291	46,390	96,681	6,579	5,325	11,904	(1 + 2) Total

* ५०० पेक्षा कमी / Less than 500

आजडे संज्ञिप्तात असल्याने बेरजा जुळजार नाहीत / Total may tally due to rounding of figures.

आधार : भारतीय जनगणना, २००१ / Source : Population Census of India, 2001

२. पर्यावरण सांख्यिकी

२.१ निरनिराळ्या केंद्रांतील तापमान, सापेक्ष आर्द्रता आणि पावसाचे सरासरी दिवस, पाऊस आणि विविध केंद्रांत प्रत्यक्ष पडलेला पाऊस याबाबत माहिती पुढील तक्त्यांत दिली आहे.

२.२ ज्या केंद्रांकरिता माहिती देण्यात आली आहे ती केंद्रे सर्वसाधारणपणे जिल्ह्यातील तालुक्याची किंवा जिल्हा मुख्यालयाची ठिकाणे आहेत. सरासरी पावसाची आकडेवारी ही कमीत कमी पाच वर्षे ते जास्तीत जास्त ऐंशी वर्षांत प्रत्यक्ष पडलेल्या प्रवासाच्या आकडेवारीवरून काढली आहे. जेव्हा एखाद्या दिवसाच्या चोवीस तासांत पर्जन्यमापक यंत्रावर पडलेल्या पावसाची नोंद २.५ मि.मी. वा त्यापेक्षा जास्त झाली असेल तर त्याबाबतीत तो दिवस पावसाचा दिवस समजण्यात येतो.

2. ENVIRONMENT STATISTICS

2.1 Data on temperature and relative humidity at various centres and normal number of rainy days and rainfall and actual rainfall in different centres are presented in the following tables.

2.2 The Centres for which data is presented are generally the tahsil or district headquarters in the districts. The figures of average rainfall are worked out on the basis of actual figures for the period ranging from a minimum of five years to a maximum of eighty years. A day was treated as a rainy day if during the twenty-four hours, the rain-gauge recorded a minimum of 2.5 mm. of rainfall.

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.1

महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या केंद्रांतील तापमान/ Temperature at different Centres in Maharashtra State (2000)

(डिग्री सेल्सियसमध्ये/In degree celsius)

अ.क्र. Sr. No.	केंद्र	कमाल तापमान Maximum temperature	महिना Month	किमान तापमान Minimum temperature	महिना Month	Centre
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	डुलाबा (मुंबई)	39.5	मार्च/March	16.2	जाने./Jan	Colaba (Mumbai)
2	सांताक्रुझ (मुंबई)	40.5	मार्च/March	13.1	जाने./Jan	Santacruz (Mumbai)
3	डहाजू (ठाजे)	36.5	मार्च/March	13.7	जाने./Jan	Dahanu (Thane)
4	अलिबाग (रायजड)	39.3	मार्च/March	15.4	जाने./Jan	Alibag (Raigad)
5	भीरा (रायजड)	44.0	एप्रिल/April	14.1	जाने./Jan	Bhira (Raigad)
6	हर्जे (रतनाजिरी)	36.4	मार्च/March	19.6	फेब्रु./Feb	Harnai (Ratnagiri)
7	रतनाजिरी	37.4	मार्च/March	15.6	डिसें./Dec	Ratnagiri
8	वेंजुर्ला (रतनाजिरी)	37.4	मार्च/March	11.7	डिसें./Dec	Vengurla (Ratnagiri)
9	मालेजाव (नाशिक)	45.1	मे/May	7.5	डिसें./Dec	Malegaon (Nashik)
10	ओझर (नाशिक)	42.3	मे/May	3.6	जाने./Jan	Ozar (Nashik)
11	नंदुरबार	N.A	N.A	N.A	N.A	Nandurbar
12	जळजाव	45.9	मे/May	6.1	जाने./Jan	Jalgaon
13	अहमदनगर	42.8	मे/May	6.4	जाने./Jan	Ahmednagar
14	पुजे	41.2	मे/May	5.6	डिसें./Dec	Pune
15	लोहजाव (पुजे)	N.A	N.A	N.A	N.A	Lohgaon (Pune)
16	वाणवडी (एएफएमसी, पुजे)	N.A	N.A	N.A	N.A	Wanwadi (AFMC, Pune)
17	बारामती (पुजे)	N.A	N.A	N.A	N.A	Baramati (Pune)
18	महाबळेश्वर (सातारा)	36.2	मे/May	7.1	फेब्रु./Feb	Mahabaleshwar (Satara)
19	सांजली	42.1	April	11.2	जाने./Jan	Sangli
20	जेऊर (सोलापूर)	44.8	मे/May	7.1	डिसें./Dec	Jeur (Solapur)
21	सातारा	42.1	मे/May	7.3	जाने./Jan	Satara
22	सोलापूर	43.5	मे/May	10.1	डिसें./Dec	Solapur
23	कोल्हापूर	40.2	मे/May	12.4	जाने./Jan	Kolhapur
24	औरंगाबाद	N.A	N.A	N.A	N.A	Aurangabad
25	चिखलठाजा (औरंगाबाद)	42.5	मे/May	6.5	जाने./Jan	Chikhalthana (Aurangabad)
26	उस्मानाबाद	42.6	मे/May	10.2	फेब्रु./Feb	Osmanabad
27	परभजी	44.6	मे/May	8.3	जाने./Jan	Parbhani
28	बीड	N.A	N.A	N.A	N.A	Beed
29	नांदेड	44.5	मे/May	8.9	जाने./Jan	Nanded
30	बुलढाजा	N.A	N.A	N.A	N.A	Buldhana
31	अकोला (विमानतळ)	N.A	N.A	N.A	N.A	Akola (Air port)
32	अकोला (शहर)	N.A	N.A	N.A	N.A	Akola (City)
33	अमरावती	N.A	N.A	N.A	N.A	Amaravati
34	यवतमाळ	N.A	N.A	N.A	N.A	Yavatmal
35	पुसद (यवतमाळ)	N.A	N.A	N.A	N.A	Pusad (Yavatmal)
36	वर्धा	N.A	N.A	N.A	N.A	Wardha
37	नागपूर (विमानतळ)	N.A	N.A	N.A	N.A	Nagpur (Air port)
38	नागपूर (शहर)	N.A	N.A	N.A	N.A	Nagpur (City)
39	गोंदिया	N.A	N.A	N.A	N.A	Gondia
40	चंद्रपूर	N.A	N.A	N.A	N.A	Chandrapur
41	ब्रम्हपुरी (चंद्रपूर)	N.A	N.A	N.A	N.A	Bramhapuri (Chandrapur)
42	सिरोंचा (जडचिरोली)	N.A	N.A	N.A	N.A	Sironcha (Gadchiroli)

टिप : कंसांतील नावे केंद्र ज्या जिल्ह्यात आहे त्या जिल्ह्यांची आहेत.

Note :—The names in the brackets indicate the district in which the Centre is located.

आधार : विभागीय हवामानशास्त्र कार्यालय, नागपूर आणि मुंबई

Source :—Regional Meteorological Centres, Nagpur and Mumbai

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.2

महाराष्ट्र राज्यातील निरनिराळ्या केंद्रानुसार सापेक्ष आर्द्रता Relative Humidity at different Centres in Maharashtra State (2000)

(टक्केवारी/Percentage)

अ.क्र. Serial No.	केंद्र (2)	सापेक्ष आर्द्रता/Relative humidity				केंद्र Centre (2)
		कमाल Highest (3)	महिना Month (4)	किमान Lowest (5)	महिना Month (6)	
1	सांताक्रुझ (मुंबई)	98	ऑगस्ट/August	23	फेब्रु. /February	Santacruz (Mumbai)
2	डुलाबा (मुंबई)	98	जून, जुलै /June,July	52	जाने. /January	Colaba (Mumbai)
3	डहाजू (ठाजे)	98	जुलै, ऑगस्ट /July,August	36	फेब्रु. /February	Dahanu (Thane)
4	अलिबाज (रायजड)	98	जून, जुलै /June,July	45	मार्च /March	Alibag (Raigad)
5	भीरा	NA	---	NA	---	Bhira (Raigad)
6	हर्जे (रतनगिरी)	100	जून, जुलै /June, July	40	डिसें. /Dec	Hurne (Ratnagiri)
7	वेंगुला (सिंधुदुर्ग)	96	जुलै /July	32	जुलै /July	Vengurla (Sindhudurg)
8	रतनगिरी	98	जून,जुलै,ऑगस्ट /Jun,July,Aug	19	जाने. /Jan	Ratnagiri
9	मालेगांव (नाशिक)	99	जाने. /Jan	9	मार्च /March	Malegaon (Nashik)
10	ओझर (नाशिक)	N.A	N.A	N.A	N.A	Ozar (Nashik)
11	जळगाव	98	फेब्रु.,जून,ऑगस्ट,सप्टें. / Feb,June,Aug,Sept	10	मार्च /March	Jalgaon
12	अहमदनगर	97	ऑगस्ट /August	12	मे /May	Ahmednagar
13	पुणे	N.A	N.A	N.A	N.A	Pune
14	महाबळेश्वर	N.A	N.A	N.A	N.A	Mahabaleshwar
15	सातारा	N.A	N.A	N.A	N.A	Satara
16	सांजली	N.A	N.A	N.A	N.A	Sangli
17	जेऊर	N.A	N.A	N.A	N.A	Jeur
18	सोलापूर	N.A	N.A	N.A	N.A	Solapur
19	कोल्हापूर	N.A	N.A	N.A	N.A	Kolhapur
20	चिखलठाजा	N.A	N.A	N.A	N.A	Chikhalthana
21	उस्मानाबाद	N.A	N.A	N.A	N.A	Osmanabad
22	परभणी	N.A	N.A	N.A	N.A	Parbhani
21	बुलढाजा	97	जून, ऑगस्ट /July,August	5	मार्च /March	Buldhana
22	अकोला-विमानतळ	98	फेब्रु.,जुलै /Feb,July	6	एप्रिल /April	Akola-Air port
23	अकोला-शहर	100	जून /June	11	एप्रिल /April	Akola-City
24	अमरावती	100	फेब्रु.,मार्च,एप्रिल /Feb,Mar,Apr	8	एप्रिल /April	Amaravati
25	यवतमाळ	100	जुलै,ऑगस्ट /July,Aug	9	एप्रिल /April	Yavatmal
26	पुसद (यवतमाळ)	96	फेब्रु. /Feb	14	एप्रिल,मे /Apr,May	Pusad (Yavatmal)
27	वर्धा	100	जून,जुलै /June,July	2	एप्रिल /April	Wardha
28	नागपूर (विमानतळ)	100	जून,जुलै /June,July	7	एप्रिल /April	Nagpur (Air port)
29	गोंदिया	100	जुलै, ऑगस्ट /July,Aug	10	एप्रिल /April	Gondia
30	चंद्रपूर	100	ऑगस्ट /August	9	एप्रिल /April	Chandrapur
31	ब्राम्हपुरी (चंद्रपूर)	98	ऑगस्ट /August	8	एप्रिल /April	Bramhapuri (Chandrapur)
32	सिरोंचा (गडचिरोली)	88	जून /June	24	मार्च /March	Sironcha (Gadchiroli)

टिप : कंसांतील नावे केंद्र ज्या जिल्ह्यात आहे त्या जिल्ह्यांची आहेत.

Note :—The names in the brackets indicate the district in which the Centre is located.

आधार : विभागीय हवामानशास्त्र कार्यालय, नागपूर आणि मुंबई

Source :—Regional Meteorological Centres, Nagpur and Mumbai

2. पर्यावरण सांख्यिकी/

तक्ता क्रमांक/

सामान्यपणे पडणा-या पावसाचे दिवस आणि पाऊस यांची मासिक आकडेवारी/

अ.क्र.	जिल्हा	जानेवारी		फेब्रुवारी		मार्च		एप्रिल		मे		जून	
		पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे	पावसाचे
Serial No.		दिवस	पाऊस	दिवस	पाऊस	दिवस	पाऊस	दिवस	पाऊस	दिवस	पाऊस	दिवस	पाऊस
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	मुंबई	0.1	0.8	0.0	0.6	0.1	0.3	0.3	2.4	0.9	13.1	14.6	551.6
2	मुंबईउपजिल्हा	0.1	0.6	0.1	1.1	0.0	0.1	0.1	0.5	0.9	13.9	14.5	544.4
3	ठाणे	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
4	रायगड	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
5	रतनाजिरी	0.1	1.4	0.0	0.0	0.0	0.2	0.4	3.4	2.3	44.0	20.0	825.2
6	सिंधुदुर्ग	0.1	0.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4	4.2	3.3	81.9	22.1	925.5
7	शांजली	0.1	1.0	0.1	0.8	0.1	2.2	0.6	7.7	1.4	20.9	5.7	93.5
8	धुळे	0.3	3.3	0.0	1.0	0.1	2.6	0.1	0.4	0.8	12.8	6.9	132.2
9	दुरवार												
10	जळगाव	0.4	4.0	0.3	3.0	0.6	4.7	0.2	2.5	0.8	8.0	6.2	131.6
11	अहमदनगर	0.2	2.3	0.1	0.9	0.4	3.8	0.7	7.0	1.7	22.8	6.3	101.8
12	पुणे	0.2	1.4	0.1	1.1	0.4	3.6	1.1	14.5	2.6	40.1	7.5	113.3
13	सातारा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
14	सांजली	0.1	3.3	0.0	0.0	0.4	8.8	2.0	27.7	3.5	51.3	5.8	117.1
15	सोलापूर	0.2	5.0	0.3	4.4	0.5	5.4	1.0	10.0	2.6	31.4	7.1	119.1
16	जोल्हापूर	0.3	2.9	0.1	0.9	0.6	8.2	2.0	25.3	4.3	67.0	8.6	125.0
17	औरंगाबाद	0.5	4.5	0.2	3.1	0.6	5.3	0.6	5.5	1.4	21.2	7.4	134.0
18	जालगा	0.4	4.5	0.1	2.1	0.4	4.7	0.2	1.5	1.4	18.5	8.0	152.4
19	परभजी	0.4	4.7	0.4	4.5	0.8	10.9	1.0	8.2	2.0	20.8	8.5	146.9
20	हिंगोली												
21	बीड	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
22	गिंदेड	0.6	6.8	0.7	9.2	0.7	9.2	0.8	9.5	1.4	17.4	8.3	152.3
23	उस्मानाबाद	0.2	2.5	0.3	3.7	0.5	4.9	1.2	10.6	2.1	30.8	8.6	154.8
24	लातूर	0.2	2.3	0.2	3.0	0.6	8.8	0.8	11.1	1.4	22.9	9.1	153.5
25	बुलढाजा	0.5	7.0	0.3	5.6	0.6	4.9	0.6	4.8	1.1	15.7	8.2	163.8
26	अजोला	0.1	0.7	0.0	0.0	0.2	1.6	0.7	7.0	1.4	17.8	5.6	83.6
27	वाशिम												
28	अमरावती	1.0	13.6	1.1	13.3	1.0	12.4	0.8	7.7	1.1	11.0	7.7	135.1
29	यवतमाळ	1.0	9.3	1.0	12.4	1.7	18.6	1.0	12.8	1.2	14.2	8.7	169.1
30	वर्धा	1.1	14.3	0.9	11.9	1.4	14.1	1.3	11.6	1.4	15.9	8.4	163.8
31	पंजपूर	1.1	14.9	1.4	17.5	1.6	17.3	1.3	10.2	1.4	16.9	8.9	171.7
32	भंडारा												
33	जोर्दिया	1.2	18.2	1.2	16.9	1.2	15.0	1.3	12.8	0.8	10.1	8.5	168.9
34	चंद्रपूर	0.7	8.3	1.0	16.3	1.6	20.1	1.2	17.2	1.5	16.1	8.5	160.1
35	जडचिरोली	0.7	8.5	1.0	13.1	1.0	12.7	0.9	12.4	0.8	10.9	9.0	233.0

N.A. - उपलब्ध नाही/Not Available

टीप : जिल्ह्यातील सर्व पर्जन्यमापक केंद्रांत नोंदलेल्या पावसाची १९४१ ते १९९० ची सरासरी काढून ती प्रत्येक जिल्ह्यासमोर दर्शविली आहे.

आधार : भारतीय हवामानशास्त्र विभाग, भारत सरकार, पुणे

ENVIRONMENT STATISTICS

TABLE No. 2.3

Monthwise normal number of rainy days and Rainfall

(पाऊस मिलिमीटरमध्ये/Rainfall in millimetre)

जुलै July		ऑगस्ट August		सप्टेंबर September		ऑक्टोबर October		नोव्हेंबर November		डिसेंबर December		एकूण वार्षिक Total for year		सर्वसाधारण	
पावसाचे दिवस Number of rainy days (15)	पाऊस Rainfall (16)	पावसाचे दिवस Number of rainy days (17)	पाऊस Rainfall (18)	पावसाचे दिवस Number of rainy days (19)	पाऊस Rainfall (20)	पावसाचे दिवस Number of rainy days (21)	पाऊस Rainfall (22)	पावसाचे दिवस Number of rainy days (23)	पाऊस Rainfall (24)	पावसाचे दिवस Number of rainy days (25)	पाऊस Rainfall (26)	पावसाचे दिवस Number of rainy days (27)	पाऊस Rainfall (28)	पाऊस Normal Rainfall (29)	पाऊस District Rainfall (2)
22.0	720.1	19.8	450.6	12.6	302.9	3.1	61.5	0.8	16.5	0.2	3.1	74.5	2,123.5	NA	Mumbai
23.9	846.9	21.8	552.6	13.8	320.9	3.2	69.7	0.9	14.2	0.4	4.0	79.7	2,368.9	NA	Mumbai Sub.
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	NA	Thane
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	NA	Raigad
26.3	944.5	24.7	633.8	15.1	347.5	5.1	106.3	1.6	37.6	0.3	6.3	95.9	2,950.2	NA	Ratnagiri
26.9	1011.0	24.1	581.3	15.5	299.5	5.8	111.5	1.9	33.5	0.2	8.3	100.3	3,057.3	NA	Sindhudurg
14.1	223.5	10.5	134.9	7.7	162.3	3.1	63.4	1.4	23.4	0.6	6.1	45.4	739.7	NA	Nashik
9.5	157.0	8.6	136.0	6.4	131.3	2.1	37.9	1.1	21.0	0.4	7.6	36.3	643.1	NA	Dhule
13.8	229.8	12.3	208.8	7.0	117.6	2.0	36.4	0.9	17.9	0.7	9.4	45.2	773.7	NA	Nandurbar
6.1	90.2	5.5	91.7	8.4	176.2	3.7	74.6	1.7	31.7	0.6	10.0	35.4	613.0	NA	Jalgaon
12.6	192.6	9.7	117.4	7.4	124.7	4.3	75.2	1.9	29.9	0.4	5.7	48.2	719.5	NA	Ahmednagar
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	NA	Pune
11.8	163.3	8.7	98.9	7.8	146.5	5.9	117.7	1.9	41.3	0.5	5.3	48.4	781.2	NA	Satara
8.8	130.9	8.6	138.5	9.4	191.9	4.9	91.5	1.4	20.8	0.5	6.3	45.3	755.2	NA	Sangli
20.4	400.6	17.1	210.7	8.5	108.6	6.5	110.0	2.0	33.1	0.3	5.5	70.7	1,097.8	NA	Solapur
11.8	169.3	10.1	156.5	8.5	163.5	3.3	55.6	1.7	32.4	0.7	12.0	46.8	762.9	NA	Kolhapur
10.4	177.9	9.3	157.9	8.2	157.6	2.6	56.4	1.1	24.7	0.3	3.5	42.4	761.7	NA	Aurangabad
11.8	233.8	10.8	226.6	9.3	197.6	3.4	68.6	1.1	18.7	0.5	8.8	50.0	950.1	NA	Jalna
N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	NA	Parbhani
13.3	252.5	12.0	248.5	9.4	209.2	3.5	63.2	1.1	16.6	0.4	7.1	52.2	1,001.5	NA	Hingoli
11.5	169.5	11.1	169.3	10.4	200.3	4.7	82.5	1.1	21.0	0.3	6.6	52.0	856.5	NA	Beed
11.6	207.8	11.6	216.7	8.5	183.2	3.6	77.9	1.2	22.5	0.5	6.9	49.3	916.6	NA	Nanded
12.9	208.9	12.5	217.7	7.8	154.1	2.6	45.8	1.0	21.8	0.7	8.7	48.8	858.8	NA	Osmanabad
10.4	152.4	7.9	86.7	6.4	114.0	3.4	67.1	1.4	29.6	0.3	4.9	37.8	565.4	NA	Latur
13.1	242.0	10.9	220.7	9.3	168.0	2.6	45.1	1.0	17.7	0.8	14.3	50.4	900.9	NA	Buldhana
16.4	339.9	12.0	250.2	8.5	175.7	3.0	46.0	0.6	10.0	0.5	4.9	55.6	1,063.1	NA	Akola
14.9	306.5	11.9	242.2	8.9	176.9	2.9	46.4	0.8	18.0	0.8	12.3	54.7	1,033.9	NA	Washim
15.5	334.5	13.3	284.4	9.4	174.7	2.9	51.9	0.9	16.4	0.8	15.0	58.5	1,125.4	NA	Amravati
17.0	396.4	15.3	359.4	9.8	199.3	2.9	51.0	0.5	12.9	0.4	9.4	60.1	1,270.3	NA	Yavatmal
16.9	376.7	15.0	373.9	9.7	218.9	3.6	57.6	0.8	11.5	0.5	6.5	61.0	1,283.2	NA	Wardha
18.7	515.1	17.2	504.1	9.8	222.6	2.9	61.4	0.7	9.7	0.3	6.7	63.0	1,610.2	NA	Nagpur
														NA	Bhandara
														NA	Gondiya
														NA	Chandrapur
														NA	Gadchiroli

Note.—The figures shown against each district are simple averages of the rainfall recorded from all the rain gauge stations of the district and are based on 50 years data of 1941 to 1990.

Source.—India Meteorological Department, Government of Maharashtra, Pune

2. पर्यावरण सांख्यिकी / ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक / TABLE No.2.4

विविध केंद्रांच्या ठिकाणी पडलेला पाऊस / Rainfall at different Centres (2000)

(पाऊस मिलीमीटर मध्ये/Rainfall in mm)

अ.क्र. Sr. No.	केंद्र	जानेवारी January		फेब्रुवारी February		मार्च March		एप्रिल April		मे May		जून June		जुलै July		Centre
		पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
I	मुंबई															Mumbai (Distt.)
1	डुलाबा	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Culaba
II	मुंबई उपनगर															Mumbai Sub.(Distt.)
1	अंधेरी	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Andheri
III	ठाजे (जिल्हा)															Thane (Distt.)
1	ठाजे	-	-	-	-	-	-	-	-	4	241.6	17	568.1	20	1,682.6	Thane
2	जल्याज	-	-	-	-	-	-	-	-	2	118.0	14	324.0	22	1,219.0	Kalyan
3	मुरबाड	-	-	-	-	-	-	-	-	3	132.0	14	338.7	22	1,098.6	Murbad
4	भिवंडी	-	-	-	-	-	-	-	-	2	6.0	13	200.0	22	1,470.0	Bhivandi
5	वाडा	-	-	-	-	-	-	-	-	3	99.0	16	457.3	24	1,384.7	Wada
6	शहापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	2	11.0	19	406.1	25	883.0	Shahapur
7	डहाजू	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5.7	7	77.8	18	841.2	Dahanu
8	माहिम (पालघर)	-	-	-	-	-	-	-	-	3	207.6	11	305.4	16	1,364.1	Mahim (palghar)
9	जव्हार	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	18	345.2	21	711.8	Jawhar
10	मोजाडा	-	-	-	-	-	-	-	-	5	69.4	11	215.1	20	852.0	Mokhada
11	विजय मजड	-	-	-	-	-	-	-	-	4	34.6	11	215.1	23	1,070.1	Vicramgad
12	उल्हासनगर	-	-	-	-	-	-	-	-	2	118.0	15	238.7	22	766.0	Ulhasnagar
13	तलासरी	-	-	-	-	-	-	-	-	4	71.0	15	363.5	20	1,692.1	Talasari
14	वसई	-	-	-	-	-	-	-	-	6	342.0	15	669.0	19	2,041.0	Vasai
15	अंबरनाथ	-	-	-	-	-	-	-	-	1	9.6	14	248.4	20	749.2	Ambarnath

IV रायजड (जिल्हा)															Raigad (Dist.)	
1	अलिबाज	-	-	-	-	-	-	-	-	6	130.1	17	585.3	20	1,001.2	Alibag
2	पंजवेल	-	-	-	-	-	-	-	-	6	307.5	19	342.1	22	1,452.8	Panvel
3	जालापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	5	160.0	20	508.0	24	1,436.0	Khalapur
4	उरज	-	-	-	-	-	-	-	-	5	74.0	12	467.0	17	1,187.0	Uran
5	पेज	-	-	-	-	-	-	-	-	5	192.2	19	597.2	21	1,384.6	Pen
6	महाड	-	-	-	-	-	-	-	-	5	128.9	23	805.4	24	1,021.3	Mahad
7	माजजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	5	162.0	23	788.0	22	1,434.2	Mangaon
8	रोहा	-	-	-	-	-	-	-	-	7	209.0	22	826.0	26	1,492.0	Roha
9	पोलादपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	7	168	23	737.2	27	1,255.0	Poladpur
10	मुरुड	-	-	-	-	-	-	-	-	7	178.5	16	719.0	21	1,174.0	Murad
11	श्रीवर्धन	-	-	-	-	-	-	-	-	9	197.9	21	672.0	24	850.5	Shrivardhan
12	म्हसाळा	-	-	-	-	-	-	-	-	10	173.0	22	888.5	26	1,443.8	Mhasala
13	कर्जत	-	-	-	-	-	-	-	-	5	388.5	18	539.2	25	1,372.0	Karjat
14	सुधाजड (पाली)	-	-	-	-	-	-	-	-	5	224.0	21	553.0	25	1,227.0	Sudhagad (Pali)
15	तळा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	23	317.3	27	1,092.7	Tala
V रतगिरी (जिल्हा)															Rantagiri (Dist.)	
1	रतगिरी (टी)	-	-	-	-	-	-	0	0.3	11	158.7	21	958.9	23	1,093.4	Rantagiri (T)
2	मंडजजड	-	-	-	-	-	-	-	-	6	198.1	23	760.8	25	1,580.0	Mandangad
3	दापोली	-	-	-	-	-	-	-	-	12	214.5	19	1246.4	29	1,693.9	Dapoli
4	खेड	-	-	-	-	-	-	1	8.0	7	154.0	22	822.0	26	1,505.0	Khed
VI सिंधुदुर्ग (जिल्हा)															Sindhudurg (Dist.)	
1	देवजड	-	-	-	-	-	-	-	-	8	235.0	18	821.0	23	1,253.0	Deogad
2	कर्जवली	-	-	-	-	-	-	-	-	10	274.0	20	685.0	25	1,205.0	Kankavali
3	मालवज	-	-	-	-	-	-	-	-	8	236.0	19	911.4	26	1,495.0	Malvan
4	वेजुर्ला	-	-	-	-	-	-	-	-	13	325.7	24	989.6	23	1,531.4	Vengurla
5	सावंतवाडी	-	-	-	-	-	-	-	-	12	265.8	26	1378.0	26	1,283.0	Savantwadi
6	कुडळ	-	-	-	-	-	-	-	-	12	241.4	24	777.0	26	1,231.0	Kudal
7	वैभववाडी	-	-	-	-	-	-	-	-	13	238.8	22	651.6	27	1,221.8	Vaibhavwadi
8	दोडामार्ग	-	-	-	-	-	-	1	9.4	15	339.5	27	1522.0	28	1,263.0	Dodamarg
VII नाशिक (जिल्हा)															Nashik (Distt.)	
1	नाशिक	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	241.5	14	166.5	Nashik
2	निफाड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	163.0	9	74.0	Niphad
3	येवला	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	150.0	5	57.0	Yeola
4	चांदवड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	6	108.0	4	39.0	Chandwad

तक्ता क्रमांक/TABLE No.2.4 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)	
5	मालेजाव	..	-	-	1	3.0	-	-	-	-	4	47.2	8	116.4	6	61.0	Malegaon
6	दिंडोरी	..	-	-	-	-	-	-	-	-	4	104.0	6	110.0	10	138.0	Dindori
7	सुरजजा	..	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	11	172.0	19	560.0	Surgana
8	उळवज	..	-	-	1	16.0	-	-	-	-	5	96.0	4	67.0	7	72.0	Kalwan
9	देवळा		-	-	-	-	-	-	-	-	2	39.0	6	107.0	4	37.0	Devla
10	इजतपुरी		-	-	-	-	-	-	-	-	5	143.0	19	395.0	25	850.0	Igatpuri
11	सिन्नर		-	-	-	-	-	-	-	-	3	85.0	7	200.2	8	63.5	Sinner
12	पेठ		-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	12	143.0	22	642.0	Peth
13	बाजलाज		-	-	-	-	-	-	-	-	2	49.0	6	108.0	3	24.0	Baglan
14	त्रिंबके श्वर		-	-	-	-	-	-	-	-	1	15.0	12	169.0	22	746.0	Trimbakeshwar
15	नांदजाव		-	-	-	-	-	-	-	-	2	54.2	9	211.0	4	60.0	Nandgaon
VIII	धुळे (जिल्हा)																Dhule (Distt.)
1	धुळे		-	-	-	-	-	-	-	-	3	14.0	7	94.0	7	140.0	Dhule
2	साक्री		-	-	-	-	-	-	-	-	3	45.0	6	147.0	7	120.0	Sakri
3	शिरपुर		-	-	1	11.0	-	-	-	-	1	26.0	7	128.0	6	246.0	Shirpur
4	सिंदजेडा		-	-	-	-	-	-	-	-	2	11.0	8	173.0	6	170.0	Shindkheda
IX	नांदुरबार (जिल्हा)																Nandurbar (Distt.)
1	नांदुरबार		-	-	-	-	-	-	-	-	3	72.0	6	172.0	8	272.0	Nandurbar
2	नावापुर		-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	4	128.0	10	357.0	Navapur
3	तळोदा		-	-	-	-	-	-	-	-	1	4.0	6	170.0	10	178.0	Talodo
4	शहादा		-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	230.3	10	136.0	Shahada
5	अक्कलकुवा		-	-	-	-	-	-	-	-	2	100.0	4	135.0	11	249.0	Akkalkuwa
6	अक्रानि		-	-	-	-	-	-	-	-	3	64.0	5	100.0	11	113.0	Akrani
X	जळगाव (जिल्हा)																Jalgaon (Distt.)
1	जळगाव		-	-	-	-	-	-	-	-	2	148.8	11	302.8	9	388.2	Jalgaon
2	चालिसगाव		-	-	-	-	-	-	-	-	5	83.0	8	232.0	6	59.0	Chalisgaon
3	पाचोरा		-	-	1	12.0	-	-	-	-	4	61.0	6	187.0	8	197.0	Pachora
4	भडगाव		-	-	-	-	-	-	-	-	3	73.0	10	210.0	10	233.0	Bhadgaon
5	चोपडा		-	-	-	-	-	-	-	-	3	131.0	7	183.0	7	222.0	Chopada
6	अमळपूर		-	-	0	0.2	-	-	-	-	4	148.0	8	207.0	10	188.0	Amalner

7	पारोळा	-	-	-	-	-	-	-	-	4	111.4	9	236.0	9	238.0	Parola
8	जामर्	-	-	-	-	-	-	-	-	4	166.0	9	260.0	11	304.0	Jamner
9	भुसावळ	-	-	-	-	-	-	-	-	3	108.8	11	284.5	10	312.4	Bhusawal
10	मुक्ताईर्	-	-	-	-	-	-	-	-	4	109.6	9	170.0	7	194.4	Muktainagar
11	यावल	-	-	1	8.0	-	-	-	-	3	110.0	8	277.5	7	217.5	Yawal
12	रावेर	-	-	-	-	-	-	-	-	3	61.0	7	142.0	10	86.0	Raver
13	एरंडोल	-	-	-	-	-	-	-	-	3	191.0	9	254.0	11	213.0	Erandol
14	धरर्जांव	-	-	-	-	-	-	-	-	2	236.0	9	326.0	9	174.0	Dharangaon
15	बोधवड	-	-	-	-	-	-	-	-	5	103.2	6	149.4	10	295.0	Bodhavad
XI	अहमदर्जर (जिल्हा)															Ahmednagar (Distt.)
1	अहमदर्जर	-	-	-	-	-	-	-	-	2	69.0	10	256.0	8	101.0	Ahmednagar
2	पारर्	-	-	-	-	-	-	1	46.0	1	7.0	8	210.0	4	35.0	Parner
3	श्रीर्जोदा	-	-	-	-	-	-	-	-	2	17.0	9	152.0	4	42.0	Shrigoda
4	र्जत	0	1.0	0	1.0	1	10.0	-	-	1	10.0	8	77.0	5	79.0	Karjat
5	जामर्जेड	-	-	-	-	-	-	-	-	2	17.0	10	243.0	8	119.0	Jamkhed
6	शेवर्जाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	7	163.0	5	62.0	Shevgaon
7	पार्थर्डी	-	-	-	-	-	-	-	-	3	18.0	9	156.0	4	65.0	Pathardi
8	र्वासा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	200.0	3	55.0	Nevasa
9	राहुरी	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4.1	9	174.8	5	59.4	Rahuri
10	संजमर्	-	-	-	-	-	-	-	-	5	67.0	9	225.0	4	75.0	Sangamner
11	अर्कोला	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	6	181.0	5	111.0	Akola
12	र्कोपरर्जाव	-	-	3	60.0	6	95.0	4	32.0	3	70.2	6	95.0	4	32.0	Kopargaon
13	श्रीरंर्पूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	172.0	8	35.0	Shrirampur
14	राहाता	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	6	224.0	5	60.0	Mirajgaon
XII	पुर्जे (जिल्हा)															Pune (Distt.)
1	हवेली	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	128.0	10	87.0	Haveli
2	र्जेड	-	-	-	-	-	-	-	-	4	48.0	9	143.7	8	109.2	Khed
3	र्जुनर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	117.6	10	115.2	Junner
4	भोर	-	-	-	-	-	-	-	-	4	52.0	12	181.0	15	225.0	Bhor
5	शिरुर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	163.0	5	69.0	Shirur
6	बारामती	-	-	-	-	-	-	-	-	3	38.0	7	160.0	4	37.0	Baramati
7	मुळशी	-	-	-	-	-	-	-	-	2	15.0	10	139.0	16	363.0	Mulshi
8	इंदापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	172.5	6	100.2	Indapur
9	दौंड	-	-	-	-	-	-	-	-	3	13.0	4	93.0	2	32.0	Dound
10	मावळ	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	158.0	6	59.0	Maval

तक्ता क्रमांक/TABLE No.2.4—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
11	पुरंधर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	6	107.0	7	46.0	Purndar
12	वेल्ले	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8.0	17	284.0	20	597.0	Welhe
13	आंबेजाव (जी. जाव)	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	212.0	10	203.8	Ambegaon (G.gaon)
XIII	सातारा (जिल्हा)															Satara (Distt.)
1	सातारा	-	-	-	-	-	-	1	19.0	3	55.6	9	105.4	13	224.9	Satara
2	जोरेजाव	-	-	-	-	1	4.4	1	10.4	4	41.0	7	152.0	10	109.8	Koregaon
3	वाई	-	-	-	-	-	-	-	-	2	22.6	11	153.0	7	105.3	Wai
4	माज	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	5	43.0	2	23.0	Man
5	जवळी (मेढा)	-	-	-	-	-	-	-	-	2	56.2	11	229.3	15	246.7	Javli (Medha)
6	महाबळेश्वर	-	-	1	37.0	-	-	-	-	7	144.0	24	632.3	28	1765.2	Mahabaleshwar
7	पाटज	-	-	-	-	1	8.6	1	4.6	4	77.0	9	129.0	17	519.0	Patan
8	जराड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	4	36.6	13	174.8	Karad
9	जटाव	-	-	-	-	-	-	-	-	1	36.0	5	93.0	8	53.0	Khataav
10	जंडाळा	-	-	-	-	-	-	-	-	1	13.6	8	70.6	4	44.8	Khandala
11	फलटज	-	-	-	-	-	-	-	-	4	75.2	7	84.8	5	22.6	Phaltan
XIV	सांजली (जिल्हा)															Sangli (Distt.)
1	मिरज	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	7	50.8	6	66.2	Miraj
2	जत	-	-	-	-	-	-	-	-	4	76.0	9	206.8	6	53.3	Jat
3	वाळवा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	2.0	3	38.0	9	131.0	walva
4	जवठेमहाजंळ	1	9.4	-	-	-	-	1	23.6	4	69.6	9	117.0	8	123.9	KawatheMahankal
5	जांभोपूर	-	-	-	-	-	-	2	19.0	4	29.0	10	131.0	12	84.0	Khanapur
6	तासजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	2	22.5	10	102.6	7	76.0	Tasgaon
7	शिराळा	-	-	-	-	-	-	1	14.0	1	6.0	4	100.0	14	274.0	Shirala
8	आटपाडी	-	-	-	-	-	-	3	25.0	3	44.0	7	104.0	4	52.5	Atpadi
9	पल्स	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	0	0.0	0	0.0	palus
XV	सोलापूर (जिल्हा)															Solapur (Distt.)
1	दजिज सोलापूर	-	1.8	1	19.6	-	-	1	5.1	1	6.9	8	112.8	6	73.5	S.& N.Solapur
2	बारशी	1	10.4	1	12.0	-	-	-	-	4	68.2	10	187.0	9	193.4	Barshi
3	अक्ज लजोट	-	-	-	-	-	-	1	6.0	4	100.0	8	188.0	9	142.0	Akkalkot
4	मोहोळ	-	-	1	19.0	-	-	1	2.5	4	57.7	7	114.1	6	140.6	Mohol
5	माढा	1	15.2	-	0.8	-	-	1	5.6	4	83.2	7	129.6	9	127.6	Madha
6	ज रमाळा	-	-	-	-	-	-	-	-	4	95.6	9	317.2	6	138.5	Karmala

7	पंढरपूर	-	-	-	-	-	-	1	3.3	2	14.0	7	175.0	6	116.3	Pandharpur
8	सांजोला	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	126.4	6	42.4	Sangola
9	माळशिरस	-	-	-	-	-	-	2	16.0	3	27.0	7	39.5	5	59.0	Malshiras
10	मंजलवेढा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	1.0	4	49.9	5	80.1	Mangalwedha
XVI	जोल्हापूर (जिल्हा)															Kolhapur (Distt.)
1	हातज् जंजले	-	-	-	-	-	-	-	-	1	24.0	7	62.0	11	145.0	Hatkanangale
2	शिरोल	-	-	-	-	-	-	1	7.0	1	46.0	7	76.0	9	102.0	Shirol
3	जज्बावडा	-	-	-	-	-	-	-	-	9	291.0	26	1205.0	28	1,950.0	Gaganbavada
4	शाहूवाडी	-	-	-	-	-	-	-	-	4	25.0	12	177.3	18	786.3	Shahuwadi
5	पंहाळा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	14	136.4	19	521.2	Panhala
6	जजल	-	-	-	-	1	4.0	-	-	2	19.9	11	119.0	13	200.2	Kagal
7	जडहिंग्लज	-	-	-	-	-	-	-	-	1	37.0	6	95.0	14	211.0	Gadhinglaj
8	राधाजरी	-	-	-	-	-	-	1	3.0	2	73.0	21	318.0	26	1,260.0	Radhanagari
9	आजरा	-	-	-	-	-	-	1	8.0	6	85.8	14	179.6	19	684.4	Ajara
10	चांदजड	-	-	-	-	-	-	-	-	6	110.2	15	278.3	24	1,156.0	Chandgad
11	उरवीर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	7	106.6	15	219.7	Karvir
12	बुधरजड	-	-	-	-	-	-	-	-	11	186.2	20	577.2	20	262.2	Budhargad
XVII	औरंजाबाद (जिल्हा)															Aurangabad (Distt.)
1	औरंजाबाद	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	133.0	8	175.0	Aurangabad
2	कुलदाबाद	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	149.0	8	176.0	Khuldabad
3	वैजापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	155.0	8	81.6	Vaijapur
4	सोयेजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	6	274.0	8	168.0	Soygaon
5	फुलांबरी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	5	136.6	6	118.6	Phulambri
6	सिल्लोड	-	-	-	-	-	-	-	-	3	20.6	8	187.7	8	84.6	Sillod
7	जंजापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	3	49.6	10	298.4	6	31.1	Gangapur
8	कन्नड	-	-	-	-	-	-	-	-	2	28.8	10	216.4	8	84.0	Kannad
9	पैठज	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	7	170.0	6	94.0	Paithan
XVIII	जालना (जिल्हा)															Jalna (Distt.)
1	जालना	-	-	1	24.0	-	-	-	-	4	73.0	8	94.0	9	108.0	Jalna
2	जाफराबाद	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	143.8	8	107.6	Jaffarabad
3	भोजरदा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	264.5	8	169.0	Bhokardan
4	अंबड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	7	243.8	8	104.6	Ambad
5	परतूर	-	-	1	7.0	-	-	-	-	3	37.0	8	210.0	11	241.0	Partur

तक्ता क्रमांक/TABLE No.2.4 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
6	बदनापुर	-	-	-	-	-	-	-	-	2	37.8	9	159.4	11	141.5	Badnapur
7	धंसावंगी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	177.0	9	89.0	Dhansavangi
8	मंठा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	166.0	12	251.0	Mantha
XIX	परभजी (जिल्हा)															Parbhani (Distt.)
1	परभजी	-	-	2	57.0	-	-	-	-	2	14.8	12	260.8	9	155.2	Parbhani
2	सेलू	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	13	229.2	10	140.8	Selu
3	जिंतूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	182.0	10	235.2	Jintur
4	जंजाजेड	-	-	-	-	-	-	-	-	2	16.6	11	176.8	7	248.4	Gangakhed
5	पूरुजा	1	28.0	-	-	-	-	-	-	2	33.2	12	216.0	12	166.8	Purna
6	पाथरी	0	2.4	1	3.6	-	-	-	-	2	24.0	10	379.8	9	112.4	Pathri
XX	हिंगोली (जिल्हा)															Hingoli (Distt.)
1	हिंगोली	-	-	2	14.3	-	-	-	-	2	40.4	9	199.0	13	285.0	Hingoli
2	कळमनुरी	-	-	-	-	-	-	-	-	2	37.1	2	91.0	11	252.2	Kalamnuri
3	बसमत	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	256.0	11	175.0	Basmat
4	औढा नागनाथ	-	-	1	3.0	-	-	-	-	2	22.0	14	263.1	12	194.5	Auodha nagnath
5	सेगांव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	259.1	12	227.7	Sengaon
XXI	बीड (जिल्हा)															Beed (Distt.)
1	परळी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	12	196.6	10	95.5	Parli
2	बीड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	11	298.6	8	190.6	Beed
3	धारुर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	249.0	8	193.0	Dharur
4	अंबेजोर्जाई	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	217.7	8	171.8	Abejogai
5	जेवराई	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6.0	8	99.6	10	134.0	Gevarai
6	पाटोदा	-	-	-	-	-	-	-	-	5	46.0	11	220.1	9	164.0	Patoda
7	माजलगाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	11	201.2	6	85.8	Majalgaon
8	वाडवाणी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	4	208.7	0	0.4	Wadawani
9	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	411.8	10	188.3	Ashti
10	केज	-	-	-	-	-	-	-	-	1	43.0	11	276.0	8	111.1	Kej
11	शिरुरकासार	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	238.0	7	127.0	Shirur Kasar
XXII	नांदेड (जिल्हा)															Nanded (Distt.)
1	नांदेड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	5	95.6	11	181.3	Nanded
2	किंवाट	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	244.0	10	238.0	Kinvat

3	भोजर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	12	237.0	12	147.0	Bhokar
4	बिलोली	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	13	188.0	13	374.0	Biloli
5	देजलूर	-	-	2	11.8	-	-	-	-	1	15.1	12	164.9	9	219.1	Degalur
6	मुजेड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	4	77.0	12	138.0	Mukhed
7	उंधार	1	18.0	-	-	-	-	-	-	1	18.0	8	67.0	11	168.0	Kandhar
8	लोहा	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7.0	14	178.0	10	285.0	Loha
9	माहूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	11	229.0	13	320.0	Mahur
10	उमरी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	172.0	12	198.0	Umari
11	हदजाव	-	-	1	24.0	-	-	-	-	1	21.0	10	210.0	10	187.0	Hadgaon
12	प्रायजांव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	145.0	11	159.0	Naygaon
13	मुदजेड	-	-	0	0.1	-	-	-	-	0	0.0	9	189.0	14	193.0	mudakhed
XXIII	उस्मानाबाद (जिल्हा)															Osmanabad (Distt.)
1	उस्मानाबाद	-	-	0	0.3	-	-	-	-	0	0.2	10	239.4	9	182.3	Osmanabad
2	उमरजांव	0	2.0	1	15.0	1	13.2	-	-	2	46.2	12	168.6	8	175.0	Umargaon
3	पिकीपि लोहारा	0	2.0	1	15.0	1	13.0	-	-	2	48.6	7	73.6	7	99.7	Navin Lohara
4	तुळजापूर	1	4.6	2	13.6	-	-	1	7.1	2	20.6	7	120.2	13	217.6	Tuljapur
5	भूम	-	-	1	4.0	-	-	-	-	1	13.6	8	193.2	11	219.7	Bhoom
6	परांडा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	1	13.2	9	159.2	Paranda
7	जळंब	-	-	2	12.2	0	1.0	-	-	2	17.7	12	175.2	8	196.8	Kalam
8	वाशी	-	-	-	-	1	6.0	-	-	1	9.0	10	207.4	9	157.2	Washi
XIV	लातूर (जिल्हा)															Latur (Distt.)
1	लातूर	0	2.0	0	1.0	-	-	1	13.0	3	64.0	9	185.5	11	193.0	Latur
2	अहमदपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	169.9	11	186.5	Ahmadpur
3	उदजीर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	13	225.7	8	218.3	Udgir
4	पिलंजा	0	3.0	0	3.0	-	-	0	3.0	2	42.0	13	208.0	9	99.4	Nilanga
5	औसा	0	2.0	1	4.0	-	-	1	3.0	2	38.0	9	210.0	11	238.0	Ausa
6	चाकूर	0	1.2	1	10.8	-	-	1	5.0	5	60.8	13	163.6	11	210.0	Chakur
7	रेणपूर	-	-	1	22.0	-	-	0	2.0	5	47.0	12	166.0	8	95.0	Renapur
8	देवणी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	2	39.4	11	187.3	Devni
9	शिरुर अतमल	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	11	192.7	8	172.6	Shirur Anantmal
10	जालजोट	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	91.4	8	188.7	Jalkot
XXV	बुलढाजा (जिल्हा)															Buldhana (Distt.)
1	जळजावणी जामोद	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	6	111.0	6	96.6	Jalgaon Jamod
2	संजामपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	145.0	6	70.0	Sangrampur
3	चीजली	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	5	137.8	7	197.4	Chikhali

तक्ता क्रमांक/TABLE No.2.4 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
4	शेजांव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	173.1	8	100	Shegaon
5	बुलढाजा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	73.4	10	121.2	Buldhana
6	देऊळजाव राजा	-	-	-	-	-	-	-	-	1	17.4	9	247.5	10	218.6	Deulgaon Raja
7	मेहजर	-	-	-	-	4	20	1	3.6	2	11.0	10	337.5	10	108.5	Mehkar
8	सींदजेड राजा	-	-	-	-	-	-	-	-	11	123.4	10	115.8	14	432.2	Sindhkhed Raja
9	लोजार	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	12	213.0	10	182.0	Lonar
10	जामजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	196.8	9	81.0	Khamgaon
11	मलजापूर	1	21	-	-	3	51	-	-	0	0.0	6	147.0	7	61.0	Malkapur
12	मोताळा	-	-	0	0.0	-	-	-	-	8	104.0	12	153.0	8	115.0	Motala
13	पिंदुरा	-	-	-	-	2	11	-	-	0	0.0	7	153.0	9	92.0	Nandura
XXVI	अकोला (जिल्हा)															Akola (Distt.)
1	अकोला	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	143	9	113	Akola
2	बार्शी टाजली	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	216.2	8	110.0	Barshi Takali
3	आजोट	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	143	9	113	Akot
4	बाळापूर	-	-	0	0.0	-	-	-	-	9	337.0	9	109.1	14	169.0	Balapur
5	तेल्हारा	-	-	0	0.0	-	-	-	-	0	0.0	7	144.7	8	100.2	Telhara
6	पातूर	-	-	0	0.0	-	-	-	-	0	0.0	9	355.4	6	98.0	Patur
7	मुर्तिजापूर	-	-	1	40.0	-	-	-	-	0	0.0	2	41.0	9	168.0	Murtijapur
XXVII	वाशीम (जिल्हा)															Washim (Distt.)
1	वाशीम	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	11	202.1	14	283.2	Washim
2	मंजरुळपीर	-	-	1	18.0	-	-	-	-	4	24.0	7	161.0	13	398.0	Mangrulpir
3	मालेजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	249.0	13	366.0	Malegaon
4	मापिरा	-	-	2	7.0	-	-	-	-	3	28.0	10	189.0	12	411.0	Manora
5	जरंजा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	133.5	14	461.5	Karanja
6	रिसोड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	131.6	12	259.4	Risod
XXVIII	अमरावती (जिल्हा)															Amravati (Distt.)
1	अमरावती	-	-	-	-	-	-	-	-	4	135.2	9	230.8	11	266.2	Amravati
2	मोर्शी	-	-	1	4.0	-	-	-	-	4	19.0	11	112.0	7	188.0	Morshi
3	चांदूर बाजार	-	-	-	-	-	-	-	-	3	43.0	5	80.1	11	252.2	Chandur Bazar
4	वरुड	-	-	3	21.6	-	-	-	-	1	30.8	9	150.8	9	152.8	Warud
5	अचलपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	6	172.0	10	222.0	Achalapur

6	दर्यापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	151.2	11	331.4	Daryapur
7	अंजण्जाव सुर्जी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	6	67.8	10	152.2	Anjangaon Surji
8	चांदूर रेल्वे	-	-	2	83.5	-	-	-	-	0	0.0	9	172.8	15	344.8	Chandur Rly.
9	चिजलदरा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	8	182.4	16	481.1	Chikhaldara
10	तिवसा	1	3.0	3	17.0	-	-	-	-	3	16.0	9	152.5	10	155.0	Tiwasa
11	धामजजांव रेल्वे	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	12	165.9	15	362.8	Dhamangaon Rly.
12	धारजी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	7	140.0	13	200.5	Dharni
13	भातपुली	-	-	1	5.2	-	-	-	-	4	29.4	6	120.1	11	244.5	Bhatkuli
14	नांदजाव जांदेश्वर	-	-	2	85.0	-	-	-	-	0	0.0	9	100.6	14	377.0	Nandgaon Khandeshwar
XXIX	यवतमाळ (जिल्हा)															Yavatmal (Distt.)
1	यवतमाळ	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	14	276.5	17	505.4	Yavatmal
2	बाभुळजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	13	188.0	14	286.0	Babhulgaon
3	दारव्हा	-	-	0	1.0	-	-	-	-	0	0.0	13	239.0	17	444.0	Dharvha
4	दिग्रस	-	-	0	2.3	-	-	-	-	2	17.6	12	215.0	10	422.0	Digras
5	आर्जी	-	-	-	-	-	-	-	-	2	27.0	8	71.0	8	200.0	Arni
6	नेर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	10	97.7	8	214.5	Ner
7	उमरजेड	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	14	166.5	7	139.6	Umerkhed
8	मोहजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	13	189.1	11	244.2	Mohgaon
9	वजी	-	-	1	19.0	-	-	-	-	3	27.0	11	175.5	11	320.5	Wani
10	मारेजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	3.8	9	186.0	12	216.0	Moregaon
11	केलापूर	-	-	1	3.0	0	2.0	0	0.0	7	96.0	11	198.0	13	377.0	Kelapur
12	रालेजाव	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	12	275.0	14	608.0	Ralegaon
13	कळंब	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	13	226.0	14	477.0	Kalamb
14	पुसद	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	9	175.3	8	201.7	Pusad
15	घाटंजी	-	-	-	-	-	-	-	-	4	40.0	11	186.0	10	492.0	Ghatanji
16	झरीझामरी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	18	104.0	11	131.0	Zeri-Zamari
XXX	वर्धा (जिल्हा)															Wardha (Distt.)
1	आष्टी	-	-	3	22.2	-	-	-	-	6	65.8	8	149.0	9	168.2	Ashti
2	कारंजा	-	-	1	10.6	-	-	-	-	2	41.9	13	230.2	14	301.1	Karanja
3	वर्धा	-	-	4	44.0	-	-	-	-	1	7.0	10	181.4	10	466.4	Wardha
4	समुद्रपूर	-	-	3	56.0	-	-	-	-	3	20.0	13	249.4	13	587.7	Samudrapur
5	हिंगजघाट	-	-	4	56.1	-	-	-	-	3	50.1	13	279.2	18	526.6	Hinganghat
6	देवळी	-	-	3	60.0	-	-	-	-	1	4.0	9	146.6	16	402.6	Deoli
7	आर्वी	-	-	2	40.9	-	-	-	-	3	43.6	12	123.0	12	261.2	Arvi
8	सेलू	-	-	2	30.3	-	-	-	-	7	65.0	12	243.8	12	445.4	Seloo

तक्ता क्रमांक/TABLE No.2.4 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
XXXI	गाजपूर (जिल्हा)															Nagpur (Distt.)
1	गाजपूर (ग्रामीण)	-	-	3	25.8	-	-	-	-	3	56.7	10	112.7	11	385.2	Nagpur (Rural)
2	गाजपूर (शहर)	-	-	3	25.0	-	-	-	-	4	66.6	12	130.6	12	463.1	Nagpur city
3	कामठी	-	-	2	16.6	-	-	-	-	5	67.4	14	173.0	12	377.6	Kamtee
4	हिंगना	-	-	3	16.0	-	-	-	-	5	62.2	14	185.6	11	280.6	Hingna
5	काटोल	-	-	2	17.0	-	-	-	-	1	20.5	13	314.0	8	255.6	Katol
6	नार्कहद	-	-	-	-	-	-	-	-	1	19.0	10	188.2	9	187.4	Narkhed
7	सावनीर	-	-	1	9.0	-	-	-	-	3	23.8	14	299.6	12	300.2	Saoner
8	कलामेश्वर	-	-	2	19.2	-	-	-	-	5	90.8	13	270.0	10	261.0	Kalameshwar
9	रामटेक	-	-	3	17.0	-	-	-	-	2	9.0	12	193.5	9	320.7	Ramtek
10	पारशिवणी	-	-	3	23.2	-	-	-	-	4	41.9	13	196.8	12	383.0	Parseoni
11	मौदा	-	-	4	36.8	0	0.2	-	-	4	56.0	13	295.8	12	554.3	Mouda
12	भिवापूर	-	-	-	-	-	-	-	-	1	7.4	11	168.0	12	703.8	Bhiwapur
13	उमरेड	-	-	2	15.6	-	-	-	-	2	17.7	10	214.3	13	749.0	Umrer
14	कुही	-	-	3	30.6	-	-	-	-	0	4.7	14	294.8	12	640.6	Kuhi
XXXII	भंडारा (जिल्हा)															Bhandara (Distt.)
1	भंडारा	-	-	2	33.0	-	-	-	-	1	22.0	13	266.2	15	669.0	Bhandara
2	पावणी	-	-	3	25.8	-	-	0	1.4	3	33.9	13	236.3	13	1160.8	Paoni
3	तुमसर	-	-	1	8.7	-	-	-	-	4	68.6	12	237.3	13	436.2	Tumsar
4	मोहाडी	-	-	4	16.2	-	-	-	-	3	23.5	12	252.8	12	638.3	Mohadi
5	साकोली	-	-	2	39.4	-	-	-	-	0	0.0	17	334.5	15	805.0	Sakoli
6	लाखणदूर	-	-	4	37.6	-	-	-	-	2	33.4	15	251.0	13	887.6	Lakhandur
7	लाखणी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	11	178.4	15	715.1	Lakhani
XXXIII	गोंदिया (जिल्हा)															Gondia (Distt.)
1	गोंदिया	-	-	2	40.8	-	-	-	-	1	6.2	12	205.6	17	515.6	Gondia
2	गोरेगाव	-	-	3	67.0	-	-	-	-	2	10.0	10	231.5	16	510.3	Goregaon
3	तिरोडा	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	11	326.0	15	312.0	Tiroda
4	अर्जुणी मोरजांव	-	-	3	27.4	-	-	1	3.0	2	23.0	14	245.1	13	897.4	Arjuni Morgaon
5	देवरी	-	-	3	24.7	-	-	-	-	0	0.0	12	244.3	16	481.7	Deori
6	सडक अर्जुणी	1	5.0	3	36.0	-	-	-	-	5	35.7	11	163.5	16	570.0	Sadak Arjuni
7	आमजांव	-	-	4	28.0	-	-	-	-	1	35.0	12	256.2	17	462.0	Amgaon
8	सालेजसा	-	-	4	30.8	-	-	-	-	1	6.1	14	193.6	16	399.8	Salekasa

तक्ता क्रमांक/TABLE No.2.4 —Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
XXXIV	चंद्रपूर (जिल्हा)															Chandrapur (Distt.)
1	चंद्रपूर	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	14	494.2	13	470.5	Chandrapur
2	मूल	1	3.0	4	83.4	-	-	2	9.0	6	74.2	13	413.3	14	519.6	Mul
3	जोडपिंपरी	-	-	1	18.8	-	-	-	-	4	78.2	13	214.3	16	425.3	Gond-pimpri
4	वरोरा	-	-	-	-	-	-	-	-	5	22.5	14	239.7	14	466.9	Warora
5	भद्रावती	-	-	2	24.4	-	-	-	-	6	75.6	14	337.6	13	485.6	Bhadravati
6	चिमूर	-	-	1	11.0	-	-	-	-	0	0.0	12	134.5	11	439.7	Chimur
7	गाजभिड	-	-	3	22.5	-	-	1	3.4	2	28.2	14	341.2	14	733.2	Nagbhid
8	ब्रम्हपुरी	-	-	4	31.9	-	-	1	3.2	4	36.6	15	270.0	16	772.0	Brahmapuri
9	सावली	-	-	4	50.0	-	-	-	-	3	107.0	12	334.0	16	665.0	Savli
10	सिंदेवाही	1	5.3	2	35.8	-	-	-	-	3	101.6	16	341.0	15	751.6	Sindewahi
11	राजुरा	1	7.0	-	-	-	-	-	-	3	115.5	14	416.5	13	303.6	Rajura
XXXV	जडचिरोली (जिल्हा)															Gadchiroli (Distt.)
1	जडचिरोली	-	-	4	40.8	-	-	-	-	3	38.6	16	268.6	14	759.0	Gadchiroli
2	आरमोरी	0	2.4	4	69.0	-	-	1	8.0	5	97.2	14	380.4	20	915.8	Armori
3	भामराजड	-	-	1	19.4	-	-	-	-	0	0.0	10	155.8	16	345.6	Bhamragad
4	धापिरा	-	-	-	-	-	-	-	-	3	38.5	12	347.7	17	761.6	Dhanora
5	चामोर्शी	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.0	12	229.0	15	406.2	Chamorshi
6	दुर्जेडा	0	1.0	2	45.1	-	-	-	-	2	17.2	17	400.7	17	963.0	Kurkheda
7	अहेरी	-	-	2	45.0	-	-	-	-	2	45.0	12	390.0	15	362.1	Aheri
8	इटापल्ली	-	-	2	24.0	-	-	-	-	2	24.0	11	398.3	18	488.9	Etapalli
9	सिरोंचा	-	-	-	-	-	-	-	-	3	52.3	13	349.3	15	342.1	Sironcha
10	देसाईजंज	-	-	4	44.0	-	-	-	-	0	0.0	15	311.6	16	803.2	Desaiganj
11	जोरची	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10.0	13	230.0	17	357.8	Korchi
12	मुलचेरा	-	-	-	-	-	-	-	-	1	10.0	8	333.0	14	419.0	Mulchera

तक्ता क्रमांक /TABLE No.2.4 – Contd.

(पाऊस मिली मिटरमध्ये/Rainfall in MM)

अ.क्र. Sr. No.	केंद्र	ऑगस्ट August		सप्टेंबर September		ऑक्टोबर October		नोव्हेंबर November		डिसेंबर December		एकूण वार्षिक Total		Centre
		पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	पावसाचे दिवस Rainy days	पाऊस Rainfall	
(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
I	मुंबई													Mumbai (Distt.)
1	मुंबई (दु लाबा)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Culaba
II	मुंबई उपजिगर													Mumbai Sub.(Distt.)
2	अंधेरी	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Andheri
III	ठाजे (जिल्हा)													Thane (Distt.)
1	ठाजे	23	645.7	9	110.8	3	22.2	0	0.0	0	0.0	76	3,271.0	Thane
2	ज ल्याज	22	646.0	8	124.0	8	76.0	0	0.0	0	0.0	76	2,507.0	Kalyan
3	मुरबाड	20	701.3	11	217.7	5	188.9	0	0.0	0	0.0	75	2,677.2	Murbad
4	भिवंडी	22	656.9	5	75.0	5	64.0	0	0.0	0	0.0	69	2,471.9	Bhivandi
5	वाडा	24	819.0	10	179.5	6	71.2	0	0.0	1	23.0	84	3033.7	Wada
6	शहापूर	20	467.0	10	136.9	5	90.0	0	0.0	0	0.0	81	1,994.0	Shahapur
7	डहाजू	18	546.3	4	37.5	4	38.2	0	0.0	0	0.0	52	1,546.7	Dahanu
8	माहिम (पालघर)	16	511.6	7	46.6	1	10.0	0	0.0	0	0.3	54	2,445.6	Mahim (palghar)
9	जव्हार	22	591.4	8	89.2	6	54.0	0	0.0	0	0.3	75	1,791.9	Jawhar
10	मोजाडा	24	451.4	8	91.5	5	72.1	0	0.0	0	0.0	73	1,751.5	Mokhada
11	विष्णु मजड	22	583.5	8	69.9	5	75.1	0	0.0	0	0.0	73	2,048.3	Vikramgad
12	उल्हासजिगर	19	423.0	5	75.0	6	43.1	0	0.0	0	3.6	69	1,667.4	Ulhasnagar
13	तलासरी	21	454.0	3	36.5	2	8.0	0	0.0	1	10.0	66	2,635.1	Talasari
14	वसई	18	701.0	7	117.0	5	140.0	0	0.0	0	0.0	70	4,010.0	Vasai
15	अंबरनाथ	13	575.7	7	110.8	1	9.3	0	0.0	0	0.0	56	1,703.0	Ambarnath
IV	रायजड (जिल्हा)													Raigad (Distt.)
1	अलिबाज	20	750.9	4	37.8	0	1.6	0	0.0	1	3.0	68	2,509.9	Alibag
2	पणवेल	21	764.3	11	223.4	4	89	0	0.0	0	0.0	83	3,179.1	Panvel

3	जालापूर	24	928.1	13	195.0	9	172.0	0	0.0	1	13.0	96	3,412.1	Khalapur
4	उरज	17	743.0	8	147.0	2	38.0	0	0.0	0	0.0	61	2,656.0	Uran
5	पेज	23	1132.4	11	155.3	5	44.5	0	0.0	1	10.1	85	3,516.3	Pen
6	महाड	23	805.3	15	152.2	8	143.3	0	0.0	1	6.0	99	3,062.4	Mahad
7	मांजरा	24	1060.8	9	171.0	10	168.0	0	0.0	1	10.0	94	3,794.0	Mangaon
8	रोहा	24	1074.0	13	306.0	5	86.0	0	0.0	0	0.0	97	3,993.0	Roha
9	पोलादपूर	25	832.8	13	191.0	11	234.0	0	0.0	1	7.0	107	3,425.0	Poladpur
10	मुरुड	22	970.3	7	60.0	1	8.5	0	0.0	1	25.0	75	3,135.3	Murad
11	श्रीवर्धन	20	940.9	8	63.9	3	84.6	0	0.0	1	11.2	86	2,821.0	Shrivardhan
12	म्हसाळा	22	1000.4	10	108.5	5	94.4	0	0.0	1	19.2	96	3,727.8	Mhasala
13	कर्जत	25	964.6	14	213.5	6	76.2	0	0.0	0	0.0	93	3,554.0	Karjat
14	सुधाजड (पाली)	25	1178.0	17	314.0	10	152.0	0	0.0	1	19.0	104	3,667.0	Sudhagad (Pali)
15	ताळा	27	1284.0	14	360.0	4	84.0	0	0.0	1	7.0	96	3,145.0	Tala
V	रतगिरी (जिल्हा)													Rantagiri (Dist.)
1	रतगिरी (टी)	19	777.8	8	91.2	8	155.4	0	0.0	0	0.0	90	3,235.7	Rantagiri (T)
2	मंडजजड	23	968.0	14	299.0	6	62.0	0	0.0	1	29.8	98	3,897.7	Mandangad
3	दापोली	24	1308.1	6	76.4	4	103.8	0	0.0	1	31.2	95	4,674.3	Dapoli
4	जेड	23	1152.0	14	264.0	9	252.0	0	0.0	1	8.0	103	4,165.0	Khed
5	चिपळूज	20	1137.0	16	241.0	10	322.0	0	0.0	0	0.0	106	4,069.0	Chiplun
6	जुहाजर	20	1136.0	9	119.0	8	143.0	1	14.0	0	0.0	84	3,599.0	Guhagar
7	राजापूर	21	676.0	14	135.5	10	155.5	0	0.0	0	0.0	104	3,326.0	Rajapur
8	लांजा	18	767.0	7	119.0	12	223.0	1	5.1	0	0.0	90	2,787.7	Lanja
9	सजमेश्वर	20	1011.0	15	232.0	13	387.0	0	0.0	0	0.0	102	3,596.0	Sangmeshwar
VI	सिंधुदुर्ग (जिल्हा)													Sindhudurg (Dist.)
1	देवजड	17	638.0	9	104.0	5	148.0	1	21.0	0	0.0	81	3,220.0	Deogad
2	कंकवली	21	765.0	12	107.0	10	131.0	0	0.0	0	0.0	98	3,167.0	Kankavali
3	मालवज	20	683.0	9	160.0	6	64.0	0	0.0	0	0.0	88	3,549.4	Malvan
4	वेजुर्ला	20	665.0	10	179.6	8	125.0	0	0.0	0	0.0	98	3,816.3	Vengurla
5	सावंतवाडी	21	915.0	14	241.0	10	105.0	0	0.0	0	0.0	109	4,187.8	Savantwadi
6	कुडाल	20	594.0	8	146.0	9	77.0	0	0.0	0	0.0	99	3,066.4	Kudal
7	वैभववाडी	22	824.4	17	202.9	14	465.7	1	18.0	0	0.0	116	3,623.2	Vaibhavwadi
8	दोडामार्ग	20	869.5	16	331.0	12	208.0	0	0.0	0	0.0	119	4,542.4	Dodamarg

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
VII	नाशिक (जिल्हा)													Nashik (Distt.)
1	नाशिक	11	162.5	2	14.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0	35	585.0	Nashik
2	निफाड	12	166.0	5	36.0	3	51.0	0	0.0	0	0.0	38	490.0	Niphad
3	येवला	10	151.0	5	123.0	1	19.0	0	0.0	0	0.0	30	500.0	Yeola
4	चांदवड	6	270.0	1	12.0	1	4.0	0	0.0	1	7.0	19	440.0	Chandwad
5	मालेजाव	7	143.8	2	51.6	3	35.9	0	0.0	0	0.0	31	458.9	Malegaon
6	दिंडोरी	10	115.0	6	66.0	6	121.0	0	0.0	0	0.0	42	654.0	Dindori
7	सुरजजा	19	232.0	11	120.0	3	27.0	0	0.0	0	0.0	63	1,111.0	Surgana
8	कळवज	6	114.0	4	36.0	1	11.0	0	0.0	0	0.0	28	412.0	Kalwan
9	देवळा	5	137.0	5	78.0	2	22.0	0	0.0	1	4.0	25	424.0	Devla
10	इगतपुरी	23	536.0	16	184.0	5	106.0	0	0.0	1	11.0	94	2,225.0	Igatpuri
11	सिन्नर	9	111.0	5	70.5	2	62.8	0	0.0	0	0.0	34	593.0	Sinner
12	पेठ	24	296.0	13	132.0	5	50.0	0	0.0	0	0.0	76	1,263.0	Peth
13	बाजलाज	3	140.0	4	33.0	2	16.0	0	0.0	1	6.0	21	376.0	Baglan
14	त्रिंबकेश्वर	18	288.0	12	185.0	5	75.0	0	0.0	0	0.0	70	1,478.0	Trimbakeshwar
15	नांदगाव	9	394.0	2	19.0	1	14.0	0	0.0	0	0.0	27	752.2	Nandgaon
VIII	धुळे (जिल्हा)													Dhule (Distt.)
1	धुळे	3	29.0	2	30.0	0	1.0	0	0.0	0	0.0	22	308.0	Dhule
2	साक्री	4	47.0	4	58.0	1	5.0	0	0.0	1	4.0	26	426.0	Sakri
3	शिरपुर	4	41.0	1	3.0	1	15.0	0	0.0	0	0.0	21	470.0	Shirpur
4	शिंदखेडा	2	35.0	3	27.0	0	0.0	0	0.0	0	1.0	21	417.0	Shindkheda
IX	नांदुरबार (जिल्हा)													Nandurbar (Distt.)
1	नांदुरबार	10	113.0	5	31.0	1	20.0	0	0.0	1	5.0	34	685.0	Nandurbar
2	नावापुर	8	73.0	4	38.0	2	34.0	0	0.0	0	0.0	28	630.0	Navapur
3	तळोदा	9	83.0	5	43.0	1	8.0	1	3.0	0	0.0	33	489.0	Talodo
4	शाहादा	9	97.1	2	15.3	1	4.0	0	0.0	0	0.0	30	482.7	Shahada
5	अकळुआ	9	111.0	6	48.0	1	6.0	0	0.0	0	0.0	33	649.0	Akkalkuwa
6	अक्रानि	4	34.0	3	65.0	2	39.0	0	0.0	1	5.0	29	420.0	Akrani
X	जळगाव (जिल्हा)													Jalgaon (Distt.)
1	जळगाव	8	82.4	3	16.4	0	0.0	0	0.0	2	25.2	35	963.8	Jalgaon
2	चालिसगाव	7	158.0	4	36.0	0	0.0	0	0.0	1	3.0	31	571.0	Chalisgaon

3	पाचोरा	4	63.0	1	7.0	1	3.0	0	0.0	2	22.0	27	552.0	Pachora
4	भडजाव	8	113.0	3	15.0	0	3.0	0	0.0	0	0.0	34	647.0	Bhadgaon
5	चोपडा	2	34.0	2	12.0	0	0.0	0	0.0	1	3.0	22	585.0	Chopada
6	अमळपूर	2	31.0	1	7.0	0	0.0	0	0.0	0	2.0	25	583.2	Amalner
7	पारोळा	6	60.0	1	14.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	29	659.4	Parola
8	जामपूर	9	39.0	4	63.0	1	8.0	0	0.0	0	0.0	38	840.0	Jamner
9	भुसावळ	5	81.4	3	17.4	0	0.0	1	4.0	0	0.0	33	808.5	Bhusawal
10	मुक्ताईपूर	8	74.6	0	3.0	1	14.0	0	0.0	1	12.0	30	577.6	Muktainagar
11	यावल	6	55.0	1	10.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	26	678.0	Yawal
12	रावेर	10	136.0	0	0.0	2	25.0	0	0.0	2	21.0	34	471.0	Raver
13	एरंडोल	3	35.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	10.0	27	703.0	Erandol
14	धरंजाव	6	74.0	4	22.0	1	3.0	0	0.0	0	0.0	31	835.0	Dharangaon
15	बोधवड	4	54.2	2	11.1	1	4.2	0	0.0	2	52.0	30	669.1	Bodhavad
XI	अहमदनगर (जिल्हा)													Ahmednagar (Distt.)
1	अहमदनगर	8	185.0	5	38.0	5	75.0	0	0.0	0	0.0	38	724.0	Ahmednagar
2	पारपूर	8	170.0	3	50.0	2	63.0	0	0.0	0	0.0	27	581.0	Parner
3	श्रीगोंदा	9	158.0	4	38.0	3	30.0	0	0.0	0	0.0	31	437.0	Shrigoda
4	ऊर्जत	12	175.0	4	69.0	3	87.0	0	0.0	0	0.0	34	509.0	Karjat
5	जामखेड	11	258.0	2	41.0	2	19.0	0	0.0	0	0.0	35	697.0	Jamkhed
6	शेवजाव	9	246.0	4	62.0	2	22.0	0	0.0	0	0.0	27	555.0	Shevgaon
7	पाथर्डी	9	205.0	3	30.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	28	474.0	Pathardi
8	नेवासा	10	235.0	3	37.0	4	40.0	0	0.0	0	0.0	28	567.0	Nevasa
9	राहुरी	8	197.6	5	48.8	4	47.2	0	0.0	0	0.0	32	531.9	Rahuri
10	संजमपूर	8	122.0	6	106.0	3	66.0	0	0.0	0	0.0	35	661.0	Sangamner
11	अकोला	6	120.5	3	33.0	3	43.0	0	0.0	0	0.0	23	488.5	Akola
12	कोपरजाव	3	72.0	7	123.0	3	60.0	0	0.0	4	76.0	43	715.2	Kopargaon
13	श्रीरामपूर	8	168.0	4	53.0	3	161.0	0	0.0	1	3.0	33	592.0	Shrirampur
14	राहाता	9	185.0	5	56.0	3	24.0	0	0.0	1	3.0	29	552.0	Mirajgaon
XII	पुणे (जिल्हा)													Pune (Distt.)
1	हवेली	8	64.4	3	66.7	3	32.9	0	0.0	0	0.0	33	379.0	Haveli
2	खेड	6	83.1	7	125.4	5	79.0	0	0.0	0	0.0	39	588.4	Khed
3	जुन्नर	9	104.9	7	124.4	3	51.6	0	0.0	0	0.0	37	513.7	Junner
4	भोर	13	125.0	8	91.0	7	206.0	0	2.0	0	0.0	59	882.0	Bhor
5	शिरूर	6	124.0	3	34.0	5	58.0	0	0.0	0	0.0	28	448.0	Shirur
6	बारामती	7	98.0	3	115.0	3	39.0	0	0.0	0	0.0	27	487.0	Baramati

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 —Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
7	मुळशी	19	217.0	11	143.0	5	58.0	1	25.0	0	0.0	64	960.0	Mulshi
8	इंदापूर	14	212.8	7	43.6	4	25.6	0	0.0	0	0.0	40	554.7	Indapur
9	दौंड	9	97.0	4	54.0	4	88.0	2	8.0	0	0.0	28	385.0	Dound
10	मावळ	16	145.9	8	144.0	5	80.0	0	0.0	0	0.0	45	586.9	Maval
11	पुरंधर	5	37.0	5	56.0	4	50.0	0	0.0	0	0.0	27	296.0	Purndar
12	वेल्ले	21	351.0	14	206.0	7	71.0	0	0.0	0	0.0	80	1,517.0	Welhe
13	आंबेजाव (जी. जाव)	8	168.1	9	115.4	4	22.7	0	0.0	0	0.0	40	722.0	Ambegaon (G.gaon)
XIII	सातारा (जिल्हा)													Satara (Distt.)
1	सातारा	12	118.9	8	132.5	10	251.8	1	42.6	1	5.0	58	955.7	Satara
2	जोरेजाव	11	71	8	80.6	5	148.6	0	0.0	0	0.0	47	617.8	Koregaon
3	वाई	8	84.4	9	151.2	7	126.6	1	18.0	0	0.0	45	661.1	Wai
4	माज	5	114.0	4	56.0	4	53.0	1	4.0	0	0.0	21	293.0	Man
5	जवळी (मेढा)	14	169.8	9	124.6	5	93.6	0	0.0	0	0.0	56	920.2	Javli (Medha)
6	महाबळेश्वर	24	1214.0	20	414.0	7	106.4	1	18.9	1	7.4	113	4,339.2	Mahabaleshwar
7	पाटज	14	236.0	9	152.8	5	102.6	3	15.6	1	5.4	64	1,250.6	Patan
8	जराड	13	125.4	9	129.4	7	50.4	1	14.0	0	0.0	47	530.6	Karad
9	जटाव	8	92.0	5	62.0	5	50.0	2	26.0	0	0.0	34	412.0	Khatav
10	जंडाळा	5	49.0	6	119.4	8	140.4	0	0.0	0	0.0	32	437.8	Khandala
11	फलटज	5	53.3	5	100.6	4	39.4	0	1.0	0	0.0	30	376.9	Phaltan
XIV	सांजली (जिल्हा)													Sangli (Distt.)
1	मिरज	13	119.6	12	278.3	4	73.2	1	5.0	0	0.0	43	593.1	Miraj
2	जत	9	265.0	5	123.4	4	59.0	1	17.0	0	0.0	38	800.5	Jat
3	वाळवा	11	139.0	10	209.0	7	190.0	1	11.0	0	0.0	41	720.0	walva
4	जवठेमहाजंळ	5	111.8	9	227.2	4	55.5	1	19.0	0	0.0	42	757.0	KawatheMahankal
5	जांभोपूर	13	182.0	8	152.0	6	88.0	1	4.0	0	0.0	56	689.0	Khanapur
6	तासजाव	12	147.2	6	155.6	4	57.4	3	18.8	0	0.0	44	580.1	Tasgaon
7	शिराळा	15	179.0	10	144.0	7	128.0	0	0.0	0	0.0	52	845.0	Shirala
8	आटपाडी	4	40.0	7	68.0	4	35.0	0	0.0	0	0.0	32	368.5	Atpadi
9	पल्स	3	15.0	6	83.0	5	61.0	1	7.0	0	0.0	15	166.0	palus
XV	सोलापूर (जिल्हा)													Solapur (Distt.)
1	दजिज सोलापूर	17	262.8	5	87.7	3	54.0	0	0.0	0	0.0	42	624.2	S.&N.Solapur
2	बारशी	13	295.4	7	46.7	3	49.1	0	0.0	0	0.0	48	862.2	Barshi

3	अक्कलकोट	13	213.0	3	90.0	4	134.0	1	9.0	0	0.0	43	882.0	Akkalkot
4	मोहोळ	14	283.2	5	38.0	6	70.1	0	0.0	0	0.0	44	725.2	Mohol
5	माढा	11	261.4	6	70.4	5	52.6	0	0.0	0	0.0	44	746.4	Madha
6	करमाळा	13	279.2	5	108.2	4	132.0	0	0.0	0	0.0	41	1070.7	Karmala
7	पंढरपूर	11	155.2	3	70.4	4	30.2	1	3.1	0	0.0	35	567.5	Pandharpur
8	सांजोला	12	129.4	7	154.6	4	37.4	1	4.4	0	0.0	39	494.6	Sangola
9	माळशिरस	8	126.0	5	23.0	3	19.0	0	0.0	0	0.0	33	309.5	Malshiras
10	मंजलवेढा	12	97.9	2	71.5	7	86.4	0	0.4	0	0.0	30	387.2	Mangalwedha
XVI	कोल्हापूर (जिल्हा)													Kolhapur (Distt.)
1	हातकजंजले	10	128.0	11	183.0	8	117.0	1	14.0	0	0.0	49	673.0	Hatkanangale
2	शिरोळ	13	131.0	11	252.0	7	64.0	1	3.0	0	0.0	50	681.0	Shirol
3	गगनबावडा	22	1549.0	17	323.0	10	447.0	2	14.0	0	0.0	114	5779.0	Gaganbavada
4	शाहूवाडी	17	423.0	12	192.0	8	72.4	1	11.2	0	0.0	72	1687.2	Shahuwadi
5	पान्हाळा	20	321.0	16	240.0	12	160.0	2	29.0	0	0.0	83	1407.6	Panhala
6	कागल	11	120.4	10	194.9	10	143.4	1	17.1	0	0.0	59	818.9	Kagal
7	गडहिंग्लज	16	145.0	10	130.0	10	162.0	2	23.0	0	0.0	59	803.0	Gadhinglaj
8	राधापिंपरी	20	714.0	15	281.7	4	43.6	1	22.0	0	0.0	90	2715.3	Radhanagari
9	आजरा	22	286.6	12	209.0	3	44.6	0	0.0	0	0.0	77	1498.0	Ajara
10	चान्दगड	22	735.0	13	401.0	10	268.5	2	22.4	0	0.0	92	2971.4	Chandgad
11	करवीर	13	153.5	8	129.5	7	111.3	0	0.0	0	0.0	50	720.6	Karvir
12	बुधरगड	11	225.3	8	146.4	1	3.0	0	0.0	0	0.0	71	1400.3	Budhargad
XVII	औरंगाबाद (जिल्हा)													Aurangabad (Distt.)
1	औरंगाबाद	5	239.4	6	87.5	3	10	0	0.0	1	12.0	32	656.9	Aurangabad
2	खुलदाबाद	8	204.0	3	31.0	2	32.0	0	0.0	1	5.0	30	597.0	Khuldabad
3	वैजापूर	10	176.0	6	71.8	2	13.0	0	0.0	1	6.0	35	503.4	Vaijapur
4	सोयेगाव	6	65.0	4	24.0	0	2.0	0	0.0	1	7.0	25	540.0	Soygaon
5	फुलांबरी	6	105.2	3	22.8	1	41.2	0	0.0	0	2.0	21	426.4	Phulambri
6	सिल्लोड	6	59.0	1	20.5	0	3.2	0	0.0	1	9.0	27	384.6	Sillod
7	गंगापूर	10	253.8	5	50.3	4	39.3	0	0.0	1	8.3	39	730.8	Gangapur
8	कन्नड	10	229.0	3	41.8	1	6.0	0	0.0	0	0.0	34	606.0	Kannad
9	पाठण	7	309.2	3	37.4	2	15.4	0	0.0	1	3.0	26	629.0	Paithan
XVIII	जालना (जिल्हा)													Jalna (Distt.)
1	जालना	14	304.0	4	119.0	1	46.0	0	0.0	0	0.0	41	768.0	Jalna
2	जाफराबाद	10	148.6	4	71.4	0	0	0	0.0	0	0.0	31	471.4	Jaffarabad
3	भोजरदा	7	85.5	4	31.0	1	4.0	0	0.0	0	0.0	28	554.0	Bhokardan

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
4	अंबड	15	350.4	5	63	2	33.0	0	0.0	0	0.0	37	794.8	Ambad
5	परतूर	15	366.0	3	18.0	2	6.0	0	0.0	0	0.0	43	885.0	Partur
6	बदनापूर	15	264.7	4	59.4	2	26.6	0	0.0	0	0.0	43	689.4	Badnapur
7	धंसावजी	11	384.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	28	650.0	Dhansavangi
8	मंठा	11	243.0	4	110.0	3	30.0	0	0.0	0	0.0	40	800.0	Mantha
XIX	परभजी (जिल्हा)													Parbhani (Distt.)
1	परभजी	11	578.7	1	9.0	2	15.4	0	0.0	0	0.0	39	1,090.9	Parbhani
2	सेलू	13	326.4	5	57.4	1	3.2	0	0.0	0	0.0	42	757.0	Selu
3	जिंतूर	13	226.0	4	93.0	2	16.0	0	0.0	0	0.0	39	752.2	Jintur
4	जंजाजेड	17	479.8	3	48.4	3	40.8	0	0.0	0	0.0	43	1,010.8	Gangakhed
5	पूरजा	14	465.2	2	41.0	0	2.2	0	0.0	0	0.0	43	952.4	Purna
6	पाथरी	16	597.4	6	113.4	3	20.2	0	0.0	0	0.0	47	1,253.2	Pathri
XX	हिंगोली (जिल्हा)													Hingoli (Distt.)
1	हिंगोली	13	241.0	6	38.0	3	38.0	0	0.0	0	0.0	48	855.7	Hingoli
2	कळमनुरी	11	213.2	13	54.0	3	33.7	0	0.0	0	0.0	42	681.2	Kalamnuri
3	बसमत	14	435.0	3	32.1	0	0.0	0	0.0	1	18.0	39	916.1	Basmat
4	औढा नागनाथ	13	356.7	12	219.3	1	10.5	0	0.0	0	0.0	55	1,069.1	Auodha nagnath
5	सेगांव	9	247.4	1	11.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	31	745.2	Sengaon
XXI	बीड (जिल्हा)													Beed (Distt.)
1	परळी	13	347.7	4	88.5	4	36.7	0	0.0	0	0.0	43	765.0	Parli
2	बीड	15	388.6	3	80.6	2	22.8	0	0.0	0	0.0	39	981.2	Beed
3	धारुर	14	519.0	3	36.0	0	0	0	0.0	0	0.0	35	997.0	Dharur
4	अंबेजोर्जाई	13	414.7	6	32.6	1	22.0	0	0.0	0	0.0	38	858.8	Abejogai
5	जेवराई	15	533.0	1	8.0	3	35.0	0	0.0	0	0.0	38	815.6	Gevarai
6	पाटोदा	12	278.0	2	49.0	2	33.0	1	15.0	0	0.0	42	805.1	Patoda
7	माजलगाव	7	193.4	2	42.0	3	37.2	0	0.0	0	0.0	29	559.6	Majalgaon
8	वाडवानी	10	385.0	4	48.0	3	16.9	0	0.0	0	0.0	21	659.0	Wadawani
9	आष्टी	10	582.6	6	125.8	4	63.2	0	0.0	0	0.0	40	1,371.7	Ashti
10	केज	16	393.8	3	34.0	2	40.2	0	0.0	0	0.0	41	898.1	Kej
11	शिरूर कासार	10	269.0	4	35.2	0	1.8	0	0.0	0	0.0	30	671.0	Shirur Kasar

XXII	पिंढेड (जिल्हा)													Nanded (Distt.)
1	पिंढेड	13	374.2	2	35.0	1	16.0	0	0.0	0	0.0	32	702.1	Nanded
2	चिंविट	13	373.5	3	12.0	2	25.0	0	0.0	0	0.0	38	892.5	Kinvat
3	भोजर	18	400.0	3	50.0	0	3.0	0	0.0	0	0.0	45	837.0	Bhokar
4	बिलोली	15	429.0	1	6.0	0	2.0	0	0.0	1	3.0	43	1,002.0	Biloli
5	देजलूर	13	547.6	3	27.0	1	20.0	0	0.0	0	0.0	41	1,005.5	Degalur
6	मुजेड	10	160.0	14	431.0	4	50.0	0	0.0	0	0.0	44	856.0	Mukhed
7	चंधार	15	379.0	6	65.0	1	14.0	0	0.0	0	0.0	43	729.0	Kandhar
8	लोहा	14	304.0	3	59.0	1	7.0	0	0.0	0	0.0	43	840.0	Loha
9	माहूर	17	256.0	4	39.0	1	5.0	0	0.0	0	0.0	46	849.0	Mahur
10	उमरी	17	387.0	3	55.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	42	812.0	Umari
11	हदजाव	14	255.0	3	20.0	2	12.0	0	0.0	0	0.0	41	729.0	Hadgaon
12	प्रायजांव	15	297.0	3	29.0	1	6.0	0	0.0	0	0.0	40	636.0	Naygaon
13	मुदजेड	13	340.0	2	19.0	1	14.0	0	0.0	0	0.0	39	755.1	mudakhed
XXIII	उस्मानाबाद (जिल्हा)													Osmanabad (Distt.)
1	उस्मानाबाद	15	346.3	6	89.6	3	82.3	1	18.0	0	0.0	44	958.4	Osmanabad
2	उमरजांव	12	282.8	8	112.8	6	112.8	1	3.4	0	0.0	51	931.8	Umargaon
3	पिंवीपिं लोहारा	15	226.2	3	34.3	7	165.0	0	0.0	0	0.0	43	677.4	Navin Lohara
4	तुळजापूर	15	323.4	2	9.2	5	67.2	0	1.0	0	0.0	48	784.5	Tuljapur
5	भूम	12	272.8	4	25.9	2	85.5	0	2.2	0	0.0	39	816.9	Bhoom
6	परांडा	5	253.0	10	180.4	4	32.0	0	0.3	0	0.0	29	638.1	Paranda
7	कळंब	14	310.0	5	63.6	2	48.7	0	2.0	0	0.0	45	827.2	Kalam
8	वाशी	13	277.2	4	61.0	2	27.0	0	0.0	0	0.0	40	744.8	Washi
XXIV	लातूर (जिल्हा)													Latur (Distt.)
1	लातूर	15	416.5	7	88.0	3	47.0	0	0.0	0	0.0	49	1,010.0	Latur
2	अहमदपूर	16	473.0	3	15.2	2	7.6	0	0.0	0	0.0	41	852.2	Ahmadpur
3	उदजीर	16	410.6	6	54.6	3	38.8	0	0.0	0	0.0	46	948.0	Udgir
4	पिंलंजा	13	290.0	5	39.2	3	46.4	0	0.0	0	0.0	45	734.0	Nilanga
5	औसा	14	332.0	6	132.0	5	53.0	1	12.0	0	0.0	50	1,024.0	Ausa
6	चाकूर	16	590.4	1	31.0	3	33.0	0	0.0	0	0.0	51	1,105.8	Chakur
7	रेणपुर	15	468.0	5	105.0	3	40.0	0	0.0	0	0.0	49	945.0	Renapur
8	देवणी	13	333.6	7	62.4	1	18.0	0	0.0	0	0.0	34	640.7	Devni
9	शिरूर अणतमल	15	438.9	6	98.4	2	28.4	0	0.0	0	0.0	42	931.0	Shirur Anantmal
10	जालजोट	16	481.1	6	50.9	0	0.0	0	0.0	0	0.0	39	812.1	Jalkot

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4—Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
XXV	बुलढाजा (जिल्हा)													Buldhana (Distt.)
1	जळजावणी जामोद	8	105.4	2	38.0	8	225	0	0.0	0	0.0	30	576.0	Jalgaon Jamod
2	संजामपुर	6	110.0	2	15.5	6	209.0	0	0.0	0	0.0	28	549.5	Sangrampur
3	चिजली	13	168.6	4	42.5	3	195.5	0	0.0	0	0.0	32	741.8	Chikhali
4	शेजांव	9	200.3	5	76.8	9	240.9	0	0.0	0	0.0	40	736.7	Shegaon
5	बुलढाजा	14	270.4	2	53.2	6	218.2	0	0.0	0	0.0	41	747.6	Buldhana
6	देऊळजाव राजा	9	245.4	2	16.6	0	0.0	0	0.0	0	0.0	33	747.6	Deulgaon Raja
7	मेहजर	13	267.0	4	91.0	6	261.0	0	0.0	0	0.0	50	1,099.6	Mehkar
8	सींदजेड राजा	6	184.8	5	431.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	46	1,287.2	Sindhkhed Raja
9	लोजार	14	408.0	6	126.0	7	245.5	0	0.0	0	0.0	49	1,174.0	Lonar
10	जामजाव	10	141	3	84.4	9	211.6	0	0.0	0	0.0	39	714.8	Khamgaon
11	मलजापूर	7	78.0	3	82.0	6	157.0	0	0.0	0	0.0	33	597.0	Malkapur
12	मोताळा	4	50.0	7	253.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	39	675.0	Motala
13	निंदुरा	8	140.0	2	17.0	6	260.0	0	0.0	0	0.0	34	673.0	Nandura
XXVI	अकोला (जिल्हा)													Akola (Distt.)
1	अकोला	10	106.5	4	53.9	6	117.3	0	0.0	0	0.0	37	533.7	Akola
2	बारशी टाजली	13	191.0	4	26.0	6	199.0	0	0.0	0	0.0	40	742.2	Barshi Takali
3	आजोट	10	106.5	4	53.9	6	117.3	0	0.0	0	0.0	37	533.7	Akot
4	बाळापूर	3	59.0	5	203.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	40	877.1	Balapur
5	तेल्हारा	13	133.4	0	0.0	8	168.7	0	0.0	0	0.0	36	547.0	Telhara
6	पातूर	15	263.0	1	76.0	4	138.0	0	0.0	0	0.0	35	862.0	Patur
7	मुर्तिजापूर	7	157.0	11	136.0	4	31.0	1	5.0	0	0.0	35	578.0	Murtijapur
XXVII	वाशीम (जिल्हा)													Washim (Distt.)
1	वाशीम	11	189.6	5	95.3	2	40.4	0	0.0	0	0.0	43	810.6	Washim
2	मंजरुळपीर	10	157.0	2	132.0	1	5.0	0	0.0	0	0.0	38	895.0	Mangrulpir
3	मालेजाव	9	162.0	3	123.0	2	8.0	0	0.0	0	0.0	37	908.0	Malegaon
4	माणिरा	9	143.0	3	70.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	39	848.0	Manora
5	कारंजा	9	140	3	90.0	2	59.5	0	0.0	5	43.0	41	927.5	Karanja
6	रिसोड	12	212.0	4	71.6	2	39.6	0	0.0	0	0.0	38	714.2	Risod
XXVIII	अमरावती (जिल्हा)													Amravati (Distt.)
1	अमरावती	12	200.6	4	57.6	1	11.6	0	0.0	1	14.0	42	916.0	Amravati
2	मोर्शी	8	100.0	2	20.0	1	15.0	0	0.0	0	0.0	34	458.0	Morshi

3	चांदूर बाजार	6	85.5	2	13.6	1	6.4	0	0.0	0	0.0	28	480.8	Chandur Bazar
4	वरुड	8	146.0	1	4.6	1	6.2	0	0.0	0	0.0	32	512.8	Warud
5	अचलपूर	7	107.0	3	15.0	1	6.0	0	0.0	0	0.0	27	522.0	Achalapur
6	दर्यापूर	9	119.0	5	61.2	2	26.1	0	0.0	0	0.0	35	688.9	Daryapur
7	अंजंजाव सुर्जी	8	115.6	2	6.8	1	11.6	0	0.0	1	30.0	28	384.0	Anjangaon Surji
8	चांदूर रेल्वे	8	104.9	3	29.4	2	39.4	0	0.0	0	0.0	39	774.8	Chandur Rly.
9	चिजलदरा	15	184.8	9	62.2	2	27.1	0	0.0	0	0.0	50	937.6	Chikhaldara
10	तिवसा	7	91.0	1	6.0	1	9.0	0	0.0	0	0.0	35	449.5	Tiwasa
11	धामजजांव रेल्वे	12	168.1	1	5.8	1	2.5	0	0.0	1	19.5	42	724.6	Dhamangaon Rly.
12	धारजी	6	97.6	2	32.0	1	8.6	0	0.0	0	0.0	29	478.7	Dharni
13	भातजुली	9	139.2	3	30.1	1	18.7	0	0.0	0	0.0	35	587.2	Bhatkuli
14	नांदजाव जांदेश्वर	10	89.6	3	28.0	2	27.6	0	0.0	0	0.0	40	707.8	Nandgaon Khandeshwar
XXIX	यवतमाळ (जिल्हा)													Yavatmal (Distt.)
1	यवतमाळ	10	166.0	2	49.8	1	12.0	0	0.0	0	0.0	44	1,009.7	Yavatmal
2	बाभुळजाव	11	172.0	2	27.0	1	32.0	0	0.0	0	0.0	41	705.0	Babhulgaon
3	दारव्हा	12	199.0	3	87.0	2	20.0	0	0.0	0	0.0	47	990.0	Dharwaha
4	दिग्रस	10	123.0	4	37.0	2	25.0	0	0.0	0	0.0	40	841.9	Digras
5	आर्जी	9	113.0	0	0.0	1	7.0	0	0.0	0	0.0	28	418.0	Arni
6	नेर	5	66.0	1	33.0	1	6.0	0	0.0	0	0.0	25	417.2	Ner
7	उमरजेड	12	138.1	2	10.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	35	454.4	Umerkhed
8	मोहजाव	14	209.2	1	19.0	1	6.0	0	0.0	1	3.0	41	670.5	Mohgaon
9	वनी	14	321.0	2	26.0	1	34.0	0	0.0	0	0.0	43	923.0	Wani
10	मारेजाव	13	216.0	1	12.0	0	1.0	0	0.0	0	0.0	35	634.8	Moregaon
11	केलापूर	15	244.0	2	71.0	1	3.0	0	0.0	0	0.0	50	994.0	Kelapur
12	रालेजाव	12	257.0	1	16.0	1	9.0	0	0.0	0	0.0	40	1,165.0	Ralegaon
13	कळंब	12	157.0	2	19.0	1	10.0	0	0.0	0	0.0	42	889.0	Kalamb
14	पुसद	6	169.8	1	14.4	2	32.0	0	0.0	0	0.0	26	593.2	Pusad
15	घाटंजी	15	165.0	3	55.0	2	54.0	0	0.0	0	0.0	45	992.0	Ghatanji
16	जेरीझामरी	13	162.0	0	4.0	1	7.0	0	0.0	0	0.0	43	408.0	Zeri-Zamari
XXX	वर्धा (जिल्हा)													Wardha (Distt.)
1	आष्टी	9	160.0	3	59.6	0	0.0	0	0.0	0	0.0	38	624.8	Ashti
2	कारंजा	11	170.6	4	86.1	2	62.8	0	0.0	0	0.0	47	903.3	Karanja
3	वर्धा	12	223.6	2	45.8	0	1.0	0	0.0	0	0.0	39	969.2	Wardha
4	समुद्रपूर	10	248.7	5	49.5	1	6.0	0	0.0	0	0.0	48	1,217.3	Samudrapur
5	हिंगणघाट	11	284.1	1	57.8	0	4.6	0	0.0	0	0.0	50	1,258.5	Hinganghat

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 2.4 —Contd.

(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(2)
6	देवळी	13	240.8	3	49.0	1	10.0	0	0.0	0	0.0	46	913.0	Deoli
7	आर्वी	11	211.0	3	39.6	1	4.7	0	0.0	0	0.0	44	724.0	Arvi
8	सेलू	11	208.0	2	17.0	1	14.0	0	0.0	0	0.0	47	1,023.5	Seloo
XXXI	गाजपूर (जिल्हा)													Nagpur (Distt.)
1	गाजपूर (ग्रामीज)	11	166.7	5	80.1	0	0.0	0	0.0	0	0.0	43	827.2	Nagpur (Rural)
2	गाजपूर (शहर)	14	145.8	4	73.6	0	0.0	0	0.0	0	0.0	49	904.7	Nagpur city
3	जामठी	13	202.7	6	109.6	0	0.0	0	0.0	0	0.0	52	946.9	Kamtee
4	हिंजजा	13	219.6	3	44.0	1	9.0	0	0.0	0	0.0	50	817.0	Hingna
5	जाटोल	9	192.9	3	75.0	1	32.2	0	0.0	0	0.0	37	907.2	Katol
6	नरजेड	8	117.6	2	46.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	30	558.5	Narkhed
7	सावनीर	9	156.2	3	23.4	0	1.2	0	0.0	0	0.0	42	813.4	Saoner
8	जळमेश्वर	8	153.7	5	96.2	2	11.9	0	0.0	0	0.0	45	902.8	Kalameshwar
9	रामटेज	10	220.6	6	47.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	42	808.1	Ramtek
10	पारशिवणी	10	152.8	1	7.9	0	1.6	0	2.5	0	0.0	43	809.7	Parseoni
11	मौदा	15	281.2	3	21.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	51	1,246.0	Mouda
12	भिवापूर	13	292.2	6	53.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	43	1,224.6	Bhiwapur
13	उमरेड	11	285.2	5	101.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	43	1,383.1	Umrer
14	कुही	12	260.0	7	88.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	48	1,318.7	Kuhi
XXXII	भंडारा (जिल्हा)													Bhandara (Distt.)
1	भंडारा	14	290.0	2	12.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	47	1,292.2	Bhandara
2	पैणी	12	363.7	4	46.8	0	0.0	0	0.0	0	0.0	48	1,868.7	Peoni
3	तुमसर	16	257.1	3	22.9	0	0.0	0	0.0	0	0.0	49	1,030.8	Tumsar
4	मोहाडी	14	252.4	3	42.3	0	0.0	0	0.0	0	0.0	48	1,225.5	Mohadi
5	साजोली	11	326.2	2	39.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	47	1,544.8	Sakoli
6	लाजपूरदूर	15	371.0	4	46.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	53	1,626.8	Lakhandur
7	लाजणी	14	228.5	5	85.1	0	0.0	0	0.0	0	0.0	45	1,207.1	Lakhani
XXXIII	गोंदिया (जिल्हा)													Gondia (Distt.)
1	गोंदिया	16	330.1	3	25.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	51	1,123.7	Gondia
2	जोरेजाव	15	374.0	2	38.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	48	1,230.8	Goregaon
3	तिरोडा	13	319.4	2	57.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	41	1,014.4	Tiroda
4	अर्जुणी मोरजांव	14	306.8	5	107.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	52	1,609.7	Arguni Morgaon
5	देवरी	14	198.8	5	57.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	50	1,006.7	Deori

6	सडज अर्जूणी	10	317.5	1	12.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0	47	1,140.2	Sadak Arguni
7	आमजांव	16	320.8	5	73.8	0	2.2	0	0.0	0	0.0	55	1,178.0	Amgaon
8	सालेज सा	14	353.9	5	48.4	0	0.0	0	0.0	0	0.0	54	1,032.6	Salekasa
XXXIV	चंद्रपूर (जिल्हा)													Chandrapur (Distt.)
1	चंद्रपूर	15	296.2	16	20.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	58	1,281.1	Chandrapur
2	मूल	14	284.8	4	34.6	4	22.2	0	0.0	0	0.0	62	1,444.1	Mul
3	जोंडपिंपरी	14	363.4	4	72.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	52	1,172.0	Gond-pimpri
4	वरोरा	12	331.2	5	50.2	1	10.2	0	0.0	0	0.0	51	1,120.7	Warora
5	भद्रावती	3	331.6	3	44.6	1	5.8	0	0.0	0	0.0	42	1,305.2	Bhadravati
6	चिमूर	12	314.2	0	2.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	36	901.4	Chimur
7	गाजभिड	10	225.0	1	7.5	0	0.0	0	0.0	0	0.0	45	1,361.0	Nagbhid
8	ब्रम्हपुरी	14	232.7	5	87.8	0	0.0	0	0.0	0	0.0	59	1,434.2	Brahmapuri
9	सावली	15	373.0	2	57.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	52	1,586.0	Savli
10	सिंदेवाही	16	357.6	5	54.4	0	0.0	0	0.0	0	0.0	58	1,647.3	Sindewahi
11	राजुरा	14	385.0	2	24.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	47	1,251.6	Rajura
XXXV	जडचिरोली (जिल्हा)													Gadchiroli (Distt.)
1	जडचिरोली	13	293.0	3	100.4	0	0.0	0	0.0	0	0.0	53	1,500.4	Gadchiroli
2	आरमोरी	15	271.6	5	30.6	0	0.0	0	0.0	0	0.0	64	1,775.0	Armorli
3	भामराजड	20	481.0	10	137.3	2	31.9	0	0.0	0	0.0	59	1,171.0	Bhamragad
4	धानोरा	14	379.6	5	76.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	51	1,603.4	Dhanora
5	चामोर्शी	16	557.0	4	51.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	47	1,243.9	Chamorshi
6	जुरजेडा	13	229.1	4	95.1	0	0.0	0	0.0	0	0.0	55	1,751.2	Kurkheda
7	अहेरी	14	363.0	7	129.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	52	1,334.3	Aheri
8	इटापल्ली	19	477.6	8	91.6	1	25.0	0	0.0	0	0.0	61	1,529.4	Etapalli
9	सिरोंचा	20	976.2	4	34.2	4	33.6	0	0.0	0	0.0	59	1,787.7	Sironcha
10	देसाईजंज	15	344.4	4	29.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	54	1,532.2	Desaiganj
11	कोरची	13	228.0	6	109.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	50	934.8	Korchi
12	मुलचेरा	17	485.2	7	130.6	0	0.0	0	0.0	0	0.0	47	1,377.8	Mulchera

टीप - (१) स्तंभ (२९) मधील आकडे हे प्रत्येक केंद्राचे सरासरी किंवा सर्वसाधारण पावसाचे आहेत/ The figures shown in coloumn (29) are average of normal rainfall at each centre
(२) N. A. माहिती उपलब्ध नाही/ information is not available

आधार - कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source —Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

2. पर्यावरण सांख्यिकी/ENVIRONMENT STATISTICS

तक्ता क्रमांक/Table No. 2.5

पावसाची कक्षा व कालावधी

Spread and Range of Rainfall (2000)

(मि.मी.मध्ये/ in m. m.)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	पावसाचा कालावधी/Spread of Rainfall		पावसाची कक्षा/Range of rainfall		District
		पाऊस सुरु होण्याचा दिनांक/Date of on set of mansoon	पाऊस बंद होण्याचा दिनांक/ Date of closure of mansoon	वर्षातील कमाल पाऊस Maximum (Total) rainfall in a year	वर्षातील किमान पाऊस Minimum (Total) rainfall in a year	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	4th June 2000 ४ जून २०००	23rd October 2000 २३ ऑक्टोबर २०००	N.A.	N.A.	Mumbai
2	मुंबई उपनगर			N.A.	N.A.	Mumbai Suburban
3	ठाणे			4,010.0	1,546.7	Thane
4	रायगड			3,993.0	2,509.9	Raigad
5	रत्नाजिरी			4,674.3	2,787.7	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग			4,542.4	3,066.4	Sindhudurg
7	नाशिक			2,225.0	376.0	Nashik
8	धुळे			470.0	308.0	Dhule
9	नांदुरबार			685.0	420.0	Nandurbar
10	जळगाव			963.8	471.0	Jalgaon
11	अहमदनगर			724.0	437.0	Ahmednagar
12	पुणे			1,517.0	296.0	Pune
13	सातारा			4,339.2	293.0	Satara
14	सांगली			845.0	166.0	Sangli
15	सोलापूर			1,070.7	309.5	Solapur
16	कोल्हापूर			5,779.0	673.0	Kolhapur
17	औरंगाबाद			730.8	384.6	Aurangabad
18	जालना			885.0	471.4	Jalna
19	परभणी			1,253.2	752.2	Parbhani
20	हिंगोली			1,069.1	711.2	Hingoli
21	बीड			1,371.7	559.6	Beed
22	नांदेड			1,005.5	636.0	Nanded
23	उस्मानाबाद			958.4	638.1	Osmanabad
24	लातूर			1,105.8	640.7	Latur
25	बुलढाजा			884.9	520.0	Buldhana
26	अकोला			804.0	508.6	Akola
27	वाशिम			927.5	714.2	Washim
28	अमरावती			937.6	384.0	Amravati
29	यवतमाळ			1,165.0	408.0	Yavatmal
30	वर्धा			1,258.5	624.8	Wardha
31	नागपूर			1,383.1	558.5	Nagpur
32	भंडारा			1,868.7	1,030.8	Bhandara
33	गोंदिया			1,609.7	1,006.7	Gondiya
34	चंद्रपूर			1,647.3	901.4	Chandrapur
35	गडचिरोली			1,787.7	934.8	Gadchiroli

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Govt. of Maharashtra, Pune

३. जीवनविषयक सांख्यिकी

३.१ महाराष्ट्र राज्यातील जन्म दर, मृत्यु दर, बालमृत्यु दर, प्रमुख कारणानुसार मृत्यूंची संख्या वगैरे माहिती या विभागातील तक्त्यांत दिली आहे.

३.२ या विभागात दिलेल्या माहितीसाठी खालीलप्रमाणे व्याख्यांचा वापर करण्यात आला होता.

$$(१) \text{ दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे जन्म दर} = \frac{\text{ज}}{\text{न}} \times १०००$$

$$(२) \text{ दर हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे मृत्यु दर} = \frac{\text{म}}{\text{न}} \times १०००$$

ज्यांत ज = दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील लोकसंख्येत संदर्भ वर्षामध्ये झालेल्या जिवंत जन्मांची संख्या

म = दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील लोकसंख्येत संदर्भ वर्षामध्ये झालेल्या मृत्यूंची संख्या

न = त्याच क्षेत्राची संदर्भ वर्षामध्ये अंदाजित लोकसंख्या

$$\text{बाल मृत्यु दर} = \frac{\text{दिलेल्या भौगोलिक क्षेत्रातील एक वर्षाखालील बालकांच्या मृत्यूंची संख्या}}{\text{त्याच क्षेत्रातील लोकसंख्येत जिवंत जन्मलेल्या बालकांची संख्या}} \times १०००$$

बाल मृत्यु दर हा सामाजिक आरोग्याचा एक उत्तम निर्देशक आहे.

३.३ जीवनविषयक आकडेवारी ग्रामीण विभागात महसूल खात्याकडून गोळा करण्यात येते, तर नागरी भागात ते महानगरपालिका व नगरपालिकांचे सांविधिक कार्य आहे.

3. VITAL STATISTICS

3.1 The tables in this section give data on birth rate, death rate, infant mortality rate, number of deaths according to principal causes in Maharashtra.

3.2 While presenting tables in this section the following definitions were adopted :—

1. *Birth rate* per thousand estimated population
 $= \frac{B}{N} \times 1000$

2. *Death rate* per thousand estimated population
 $= \frac{D}{N} \times 1000$

Where, B = No. of live births which occurred among the population of the given geographical area during the year under reference

D = No. of deaths which occurred among the population of given geographical area during the year under reference and

N=estimated mid-year population of the year under reference

No. of deaths under one year of age which occurred in the given geographical Area

3. *Infant Mortality rate* = $\frac{\text{No. of live births which occurred among the population in the same geographical area}}{\text{No. of live births which occurred among the population in the same geographical area}} \times 1000$

No. of live births which occurred among the population in the same geographical area

Infant mortality rate is a good indicator of social health

3.3 The data on vital statistics was collected through revenue agency in rural area and for urban area, it is a statutory function of Municipalities and Municipal Corporations.

3. जीवनविषयक सांख्यिकी/VITAL STATISTICS

तक्का क्रमांक/TABLE No. 3.1

नोंदणी झालेल्या जन्मांची लिंगानुसार संख्या व जन्म समयी स्त्री-पुरुष प्रमाण No. of Registered Births Classified by Sex and Sex Ratio at Births (2000)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	नोंदणी झालेल्या एकूण जन्मांची संख्या Total No. of Registered Births (3)	नोंदणी झालेले जन्म/Registered Births						जन्मासमयी स्त्री/पुरुष प्रमाण Sex Ratio at Birth (शंभर स्त्रियांमगे पुरुषांची संख्या) (Male per 100 females)			District (2)
			ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			ग्रामीण Rural (10)	नागरी Urban (11)	एकूण Total (12)	
(1)	(2)	(3)	पुरुष Males (4)	स्त्री Females (5)	एकूण Total (6)	पुरुष Males (7)	स्त्री Females (8)	एकूण Total (9)	(10)	(11)	(12)	(2)
1	मुंबई	1,07,181	96,514	2,03,695	NA	NA	NA	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	13,933	12,064	25,997	55,894	49,079	1,04,973	Thane
4	रायजड	13,323	11,557	24,880	8,328	7,454	15,782	Raigad
5	रतनाजिरी	12,572	11,595	24,167	5,853	5,363	11,216	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	6,427	5,980	12,407	2,730	2,310	5,040	Sindhudurg
7	नाशिक	32,674	26,521	59,195	29,899	26,326	56,225	Nashik
8	धुळे	11,731	9,425	21,156	8,752	6,963	15,715	Dhule
9	नांदुरबार	8,318	6,951	15,269	3,556	2,732	6,288	Nandurbar
10	जळगाव	22,552	18,418	40,970	23,206	18,325	41,531	Jalgaon
11	अहमदनगर	42,855	35,171	78,026	17,438	14,143	31,581	Ahmednagar
12	पुणे	23,161	18,770	41,931	45,347	39,411	84,758	Pune
13	सातारा	19,968	15,934	35,902	12,256	9,851	22,107	Satara
14	सांगली	19,137	15,132	34,269	14,224	11,446	25,670	Sangli
15	सोलापूर	23,334	18,427	41,761	22,378	19,048	41,426	Solapur
16	कोल्हापूर	16,869	13,267	30,136	19,307	15,471	34,778	Kolhapur
17	औरंगाबाद	12,339	9,077	21,416	15,318	12,613	27,931	Aurangabad
18	जालना	7,171	5,418	12,589	6,595	5,530	12,125	Jalna
19	परभणी	10,054	8,359	18,413	9,293	7,928	17,221	Parbhani
20	हिंगोली	35,634	10,054	8,359	18,413	9,293	7,928	Hingoli

तक्का क्रमांक/TABLE No. 3.1- Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)		
21	बीड	31,016	7,753	5,657	13,410	9,411	8,195	17,606	137	115	124	Beed
22	निंदेड	36,312	8,078	6,808	14,886	10,997	10,429	21,426	119	105	111	Nanded
23	उस्मानाबाद	21,638	6,666	5,508	12,174	5,215	4,249	9,464	121	123	122	Osmanabad
24	लातूर	42,523	11,999	10,255	22,254	10,825	9,444	20,269	117	115	116	Latur
25	बुलढाजा	48,404	14,427	12,485	26,912	11,573	9,919	21,492	116	117	116	Buldhana
26	अकोला	35,457	5,641	4,876	10,517	13,347	11,593	24,940	116	115	115	Akola
27	वाशिम	15,472	4,555	3,635	8,190	3,993	3,289	7,282	125	121	123	Washim
28	अमरावती	55,809	11,362	10,232	21,594	19,911	14,304	34,215	111	139	127	Amravati
29	यवतमाळ	40,496	11,681	9,646	21,327	10,187	8,982	19,169	121	113	117	Yavatmal
30	वर्धा	23,043	6,773	5,897	12,670	5,361	5,012	10,373	115	107	111	Wardha
31	नाजपूर	70,787	11,779	10,353	22,132	25,672	22,983	48,655	114	112	112	Nagpur
32	भंडारा	52,253	19,957	18,354	38,311	7,323	6,619	13,942	109	111	109	Bhandara
33	गोदिया	40,235	11,661	10,099	21,760	9,951	8,524	18,475	115	117	116	Gondiya
34	चंद्रपूर	18,036	8,527	7,607	16,134	1,018	884	1,902	112	115	112	Chandrapur
35	गडचिरोली	18,036	8,527	7,607	16,134	1,018	884	1,902	112	115	112	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	18,28,027	4,37,277	3,63,478	8,00,755	5,52,339	4,74,933	10,27,272	120	116	118	Maharashtra State

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source:- Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

3. जीवनविषयक सांख्यिकी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/Table No. 3.2

ग्रामीण व नागरी भागातील नोंदणी झालेल्या मृत्यूंचे लिंगानुसार वर्गीकरण
No. of Registered Deaths classified by Sex in Rural and Urban areas
(2000)

अ.क्र. Sr. No.	नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची एकूण संख्या Total No. of registered Deaths	नोंदणी झालेले मृत्यु/No. of Registered Deaths						District	
		ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban				
(1)	(2)	(3)	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	पुरुष Males	स्त्रिया Females	एकूण Total	(2)
1	मुंबई	87,296	-	-	-	53,530	33,766	87,296	Mumbai
2	मुंबई उपनगर								Mumbai Suburban
3	ठाणे	29,379	5,572	3,160	8,732	12,815	7,832	20,647	Thane
4	रायगड	10,832	5,213	3,309	8,522	1,410	900	2,310	Raigad
5	रत्नागिरी	12,659	6,677	4,372	11,049	1,003	607	1,610	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	8,028	3,948	3,283	7,231	497	300	797	Sindhudurg
7	नाशिक	24,241	7,751	5,182	12,933	6,728	4,580	11,308	Nashik
8	धुळे	9,037	3,349	2,296	5,645	2,021	1,371	3,392	Dhule
9	नांदुरबार	4,772	2,333	1,550	3,883	532	357	889	Nandurbar
10	जळगाव	19,657	7,784	5,350	13,134	4,039	2,484	6,523	Jalgaon
11	अहमदनगर	20,371	8,233	5,082	13,315	4,039	3,017	7,056	Ahmednagar
12	पुणे	41,372	7,607	5,011	12,618	17,603	11,151	28,754	Pune
13	सातारा	16,651	7,615	5,148	12,763	2,391	1,497	3,888	Satara
14	सांगली	19,258	6,798	4,593	11,391	4,929	2,938	7,867	Sangli
15	सोलापूर	20,203	6,685	4,547	11,232	5,601	3,370	8,971	Solapur
16	कोल्हापूर	22,866	8,247	5,714	13,961	5,687	3,218	8,905	Kolhapur
17	औरंगाबाद	12,883	3,914	2,470	6,384	4,273	2,226	6,499	Aurangabad
18	जालना	4,955	2,186	1,375	3,561	942	452	1,394	Jalna
19	परभणी								Parbhani
20	हिंगोली	9,431	3,492	2,414	5,906	2,317	1,208	3,525	Hingoli
21	बीड	6,377	2,501	1,514	4,015	1,596	766	2,362	Beed
22	नांदेड	8,882	2,793	1,913	4,708	2,660	1,516	4,176	Nanded
23	उस्मानाबाद	5,679	2,521	1,759	4,280	879	520	1,399	Osmanabad
24	लातूर	7,634	3,438	2,422	5,860	1,143	631	1,774	Latur
25	बुलढाजा	10,430	4,074	2,846	6,920	2,281	1,229	3,510	Buldhana
26	अकोला	8,097	2,283	1,496	3,779	2,710	1,608	4,318	Akola
27	वाशिम	3,728	1,692	1,103	2,795	615	318	933	Washim
28	अमरावती	14,502	4,576	3,158	7,734	4,155	2,613	6,768	Amravati
29	यवतमाळ	10,373	4,361	2,776	7,137	1,923	1,313	3,236	Yavatmal
30	वर्धा	8,311	3,285	2,564	5,849	1,482	980	2,462	Wardha
31	नागपूर	21,988	4,578	2,906	7,484	9,326	5,178	14,504	Nagpur
32	भंडारा								Bhandara
33	गोंदिया	16,626	7,325	5,628	12,953	2,334	1,339	3,673	Gondiya
34	चंद्रपूर	10,756	3,830	2,878	6,708	2,516	1,532	4,048	Chandrapur
35	गडचिरोली	5,056	2,675	2,026	4,701	241	114	355	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		5,12,330	1,47,336	99,845	2,47,181	1,64,218	1,00,931	2,65,149	Maharashtra State

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source:- Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

3. जीवनविषयक माहिती/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.3

नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची प्रमुख कारणानुसार संख्या
Number Registered Deaths by Principal Causes
(2000)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	प्रमुख कारणे/Principal Causes										District (2)
		पटकी Cholera	देवी Small Pox	प्लेग Plague	ताप Fever	आमांश व अतिसार Dysentery & Diarrhoea	श्वसनाचे रोग Respira- tory diseases	दुखापत Injuries	इतर कारणे Other Causes	एकूण सर्व कारणे All Causes Total		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(2)	
1	मुंबई	--	--	--	554	432	17,323	6,945	62,042	87,296	Mumbai	
2	मुंबई उपनगर	..	--	--							Mumbai Suburban	
3	ठाणे	..	1	--	319	123	2,968	1,782	24,186	29,379	Thane	
4	रायजड	..	--	--	72	22	382	472	9,884	10,832	Raigad	
5	रतनाजिरी	..	--	--	75	14	359	420	11,791	12,659	Ratnagiri	
6	सिंधुदुर्ग	..	--	--	71	5	491	211	7,250	8,028	Sindhudurg	
7	नाशिक	..	--	--	502	125	1,328	1,290	20,996	24,241	Nashik	
8	धुळे	..	--	--	93	12	513	547	7,872	9,037	Dhule	
9	नांदुरबार	..	--	--	84	18	493	152	4,025	4,772	Nandurbar	
10	जळगाव	..	--	--	215	43	1,298	972	17,129	19,657	Jalgaon	
11	अहमदनगर	..	--	--	116	60	620	1,229	18,346	20,371	Ahmednagar	
12	पुणे	..	--	--	313	126	2,568	2,972	35,393	41,372	Pune	
13	सातारा	..	--	--	81	31	735	1,325	14,479	16,651	Satara	
14	सांगली	..	--	--	129	34	947	844	17,304	19,258	Sangli	
15	सोलापूर	..	1	--	74	22	1003	720	18,383	20,203	Solapur	
16	कोल्हापूर	..	--	--	216	66	2165	798	19,621	22,866	Kolhapur	
17	औरंगाबाद	..	--	--	27	11	243	902	11,700	12,883	Aurangabad	
18	जालना	..	--	--	27	6	203	310	4,409	4,955	Jalna	
19	परभणी	..	--	--							Parbhani	
20	हिंगोली	..	--	--	114	4	358	490	8,465	9,431	Hingoli	
21	बीड	..	--	--	47	5	213	355	5,757	6,377	Beed	
22	नांदेड	..	--	--	99	11	333	645	7,794	8,882	Nanded	
23	उस्मानाबाद	..	1	--	26	4	165	502	4,981	5,679	Osmanabad	
24	लातूर	..	--	--	44	19	292	677	6,602	7,634	Latur	
25	बुलढाजा	..	--	--	345	3	632	612	8,838	10,430	Buldhana	
26	अकोला	..	--	--	168	24	669	657	6,579	8,097	Akola	
27	वाशिम	..	--	--	64	12	331	230	3,091	3,728	Washim	
28	अमरावती	..	1	--	249	75	1,072	1,212	11,893	14,502	Amravati	
29	यवतमाळ	..	--	--	330	34	700	705	8,604	10,373	Yavatmal	
30	वर्धा	..	--	--	226	46	1,017	772	6,250	8,311	Wardha	
31	नागपूर	..	--	--	287	4	888	1295	19,514	21,988	Nagpur	
32	भंडारा	..	--	--	503	17	794	681	14,631	16,626	Bhandara	
33	गोंदिया	..	--	--							Gondiya	
34	चंद्रपूर	..	--	--	246	22	804	741	8,943	10,756	Chandrapur	
35	गडचिरोली	..	--	--	175	34	399	270	4,178	5,056	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	..	4	--	5,891	1,464	42,306	31,735	4,30,930	5,12,330	Maharashtra State	

आधार - आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source— Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

3.जीवनविषयक सांख्यिकी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.4

नोंदणी झालेल्या मृत्यूंची लिंगानुसार व वयोगटानुसार संख्या/Number of Registered Deaths by age and sex
(2000)

वयोगट Age Group (1)	ग्रामीण/Rural			नागरी/Urban			एकूण/Total		
	पुरुष Males (2)	स्त्री Females (3)	एकूण Total (4)	पुरुष Males (5)	स्त्री Females (6)	एकूण Total (7)	पुरुष Males (8)	स्त्री Females (9)	एकूण Total (10)
१ वर्षाजालील									
Below 1 year	4,097	3,612	7,709	11,514	8,557	20,071	15,611	12,169	27,780
1 to 4 years	1,567	1,698	3,265	2,181	2,205	4,386	3,748	3,903	7,651
5 to 14 years	2,654	2,461	5,115	3,142	2,712	5,854	5,796	5,173	10,969
15 to 24 years	4,712	3,757	8,469	7,088	6,515	13,603	11,800	10,272	22,072
25 to 34 years	8,973	4,526	13,499	15,253	7,819	23,072	24,226	12,345	36,571
35 to 44 years	13,136	5,051	18,187	20,733	6,984	27,717	33,869	12,035	45,904
45 to 54 years	15,361	6,247	21,608	22,613	7,995	30,608	37,974	14,242	52,216
55 to 64 years	20,700	10,867	31,567	23,934	11,156	35,090	44,634	22,023	66,657
65 to 69 years	14,997	10,051	25,048	14,302	8,844	23,146	29,299	18,895	48,194
७० वर्षावरील									
above 70 years	58,837	50,319	1,09,156	41,100	36,808	77,908	99,937	87,127	1,87,064
वय माहित नसलेले									
Age not Stated	2,302	1,256	3,558	2,358	1,336	3,694	4,660	2,592	7,252
एकूण / Total	1,47,336	99,845	2,47,181	1,64,218	1,00,931	2,65,149	3,11,554	2,00,776	5,12,330

आधार - आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

3. जीवनविषयक सांख्यिकी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.5

बाल-मृत्यु दर व माताविषयक मृत्युचे दर/Infant Mortality Maternal Mortality Rates
(2000)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा District	बाल मृत्युचे दर / Infant mortality Rates			माताविषयक मृत्युचे दर / Maternal mortality Rates			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुंबई	--	40	40	--	0.2	0.2	Mumbai
2	मुंबई उपनगर							Mumbai Suburban
3	ठाणे	11	7	8	0.5	--	0.1	Thane
4	रायगड	9	8	9	0.4	0.2	0.3	Raigad
5	रतनागिरी	3	14	7	0.3	0.2	0.3	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	14	10	13	--	--	--	Sindhudurg
7	नाशिक	6	23	15	0.4	0.5	0.4	Nashik
8	धुळे	6	18	11	0.4	0.3	0.4	Dhule
9	नांदुरबार	7	1	5	0.7	0.2	0.5	Nandurbar
10	जळगाव	12	3	7	0.4	0.3	0.3	Jalgaon
11	अहमदनगर	6	13	8	0.3	0.1	0.3	Ahmednagar
12	पुणे	6	24	18	0.2	--	0.1	Pune
13	सातारा	6	10	8	0.3	0.3	0.3	Satara
14	सांगली	4	26	13	0.3	0.2	0.3	Sangli
15	सोलापूर	5	17	11	0.7	0.2	0.5	Solapur
16	कोल्हापूर	5	25	16	0.2	0.4	0.3	Kolhapur
17	औरंगाबाद	8	12	10	0.6	0.3	0.4	Aurangabad
18	जालना	12	1	6	0.6	--	0.3	Jalna
19	परभणी							Parbhani
20	हिंगोली	11	13	12	0.5	1.4	0.9	Hingoli
21	बीड	9	18	14	0.8	1.0	0.9	Beed
22	नांदेड	16	1	7	0.9	0.1	0.4	Nanded
23	उस्मानाबाद	12	10	11	0.3	0.2	0.3	Osmanabad
24	लातूर	14	2	8	0.6	0.1	0.4	Latur
25	बुलढाजा	12	12	12	--	--	--	Buldhana
26	अकोला	8	6	6	0.8	0.6	0.7	Akola
27	वाशिम	18	5	12	0.6	--	0.3	Washim
28	अमरावती	14	19	17	0.6	0.9	0.8	Amravati
29	यवतमाळ	16	10	13	0.5	0.3	0.4	Yavatmal
30	वर्धा	37	23	31	0.4	0.3	0.3	Wardha
31	नागपूर	9	16	14	--	--	--	Nagpur
32	भंडारा							Bhandara
33	गोंदिया	16	29	20	0.5	0.4	0.5	Gondiya
34	चंद्रपूर	9	19	14	0.9	0.4	0.6	Chandrapur
35	गडचिरोली	22	1	20	0.6	0.5	0.6	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	10	20	15	0.4	0.3	0.3	Maharashtra State

आधार - आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source—Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

3. जीवनविषयक सांख्यिकी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/Table No. 3.6

महाराष्ट्र राज्यातील जीवनविषयक मृत्युचे महत्वाचे दर Important Vital Rates in respect of Maharashtra State (2000)

अ.क्र. Sr. No.	बाब (1)	जीवनविषयक महत्वाचे दर Important Vital Rates (3)	Item (2)
1	जन्मसमयी स्त्रीपुरुष प्रमाज	118	Sex Ratio at Birth
2	मृत्युसमयी स्त्रीपुरुष प्रमाज	155	Sex Ratio at Death
3	जीवनविषयक निर्देशांक	356	Vital Index
4	प्रमुज जारजांमुळे झालेल्या मृत्युचे दर लाज लोजसंज्येमाजे प्रमाज	--	Death rate per lakh population by principal causes
4.1	पटजी	--	Cholera
4.2	देवी	--	Small pox
4.3	प्लेज	--	Plague
4.4	ताप	6	Fevers
4.5	श्वसांजे रोज	45	Respiratory diseases
4.6	आमांश व अतिसार	2	Dysentery and diarrhoea
4.7	दुजापती	34	Injuries
4.8	इतर सर्व जारजे	456	All other causes

$$\text{टीप - (१) जन्मसमयी स्त्री पुरुष प्रमाण} = \frac{\text{जिवंत जन्मलेले मुलगे}}{\text{जिवंत जन्मलेल्या मुली}} \times १००$$

$$\text{(२) मृत्युसमयी स्त्री पुरुष प्रमाण} = \frac{\text{पुरुषांचे मृत्यू}}{\text{स्त्रियांचे मृत्यू}} \times १००$$

$$\text{(३) जीवनविषयक निर्देशांक} = \frac{\text{एकूण जिवंत जन्म}}{\text{एकूण मृत्यू}} \times १००$$

$$\text{Note.— (1) Sex Ratio at birth} = \frac{\text{Male live births}}{\text{Female live births}} \times 100$$

$$\text{(2) Sex Ratio at death} = \frac{\text{Male deaths}}{\text{Female deaths}} \times 100$$

$$\text{(3) Vital Index} = \frac{\text{Total live births}}{\text{Total deaths}} \times 100$$

आधार - आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source - Directorate of Health services, Government of Maharashtra, Pune

3. जीवनविषयक सांख्यिकी/VITAL STATISTICS

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.7

जन्म दर, मृत्यू दर व बाल-मृत्यू दर
Birth Rate, Death Rate and Infant Mortality Rate
(2000)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	जन्म दर Birth Rate			मृत्यू दर Death Rate			बाल-मृत्यू दर Infant Mortality Rates			District (2)
		ग्रामीण Rural (3)	नागरी Urban (4)	एकूण Total (5)	ग्रामीण Rural (6)	नागरी Urban (7)	एकूण Total (8)	ग्रामीण Rural (9)	नागरी Urban (10)	एकूण Total (11)	
1	मुंबई	--	17.7	17.7	--	7.6	7.6	--	40	40	Mumbai
2	मुंबई उपनगर										Mumbai Suburban
3	ठाणे	11.8	19.2	17.1	4.0	3.8	3.8	11	7	8	Thane
4	रायगड	14.9	36.7	19.4	5.1	5.4	5.2	9	8	9	Raigad
5	रतनागिरी	16.2	70.6	21.5	7.4	10.1	7.7	3	14	7	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	15.4	81.3	20.1	9.0	12.9	9.2	14	10	13	Sindhudurg
7	नाशिक	20.3	29.2	23.8	4.4	5.9	5.0	6	23	15	Nashik
8	धुळे	16.8	36.8	21.8	4.5	7.9	5.3	6	18	11	Dhule
9	नांदुरबार	14.8	32.4	17.5	3.8	4.6	3.9	7	1	5	Nandurbar
10	जळगाव	16.0	39.4	22.8	5.1	6.2	5.4	12	3	7	Jalgaon
11	अहमदनगर	24.5	40.4	27.6	4.2	9.0	5.1	6	13	8	Ahmednagar
12	पुणे	13.4	22.2	18.3	4.0	7.5	6.0	6	24	18	Pune
13	सातारा	15.0	62.3	21.1	5.3	11.0	6.1	6	10	8	Satara
14	सांगली	18.1	41.4	23.8	6.0	12.7	7.6	4	26	13	Sangli
15	सोलापूर	15.9	37.8	22.3	4.3	8.2	5.4	5	17	11	Solapur
16	कोल्हापूर	12.2	35.5	18.8	5.6	9.1	6.6	5	25	16	Kolhapur
17	औरंगाबाद	12.8	24.9	17.7	3.8	5.8	4.6	8	12	10	Aurangabad
18	जालना	9.0	53.1	15.2	2.5	6.1	3.0	12	1	6	Jalna
19	परभणी	10.0	27.8	14.4	3.2	5.7	3.8	11	13	12	Parbhani
20	हिंगोली										Hingoli
21	बीड	7.9	42.0	14.6	2.4	5.6	3.0	9	18	14	Beed
22	नांदेड	7.1	32.6	13.2	2.3	6.3	3.2	16	1	7	Nanded
23	उस्मानाबाद	9.9	42.7	14.9	3.5	6.3	3.9	12	10	11	Osmanabad
24	लातूर	14.6	40.4	21.0	3.8	3.5	3.8	14	2	8	Latur
25	बुलढाजा	15.9	44.8	22.3	4.1	7.3	4.8	12	12	12	Buldhana
26	अकोला	12.3	33.5	22.2	4.4	5.8	5.1	8	6	6	Akola
27	वाशिम	9.3	62.4	15.5	3.2	8.0	3.7	18	5	12	Washim
28	अमरावती	13.9	35.8	22.2	5.0	7.1	5.8	14	19	17	Amravati
29	यवतमाळ	11.4	37.8	17.0	3.8	6.4	4.4	16	10	13	Yavatmal
30	वर्धा	15.1	31.9	19.8	7.0	7.6	7.1	37	23	31	Wardha
31	नागपूर	17.4	18.7	18.3	5.9	5.6	5.7	9	16	14	Nagpur
32	भंडारा	19.7	46.2	23.2	6.7	12.2	7.4	16	29	20	Bhandara
33	गोंदिया										Gondiya
34	चंद्रपूर	17.3	23.8	19.8	5.3	5.2	5.3	9	19	14	Chandrapur
35	गडचिरोली	22.7	19.9	22.4	6.0	3.7	5.8	22	1	20	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	14.8	26.0	19.5	4.6	6.7	5.5	10	20	15	Maharashtra State

टीप - (१) जन्म व मृत्यूच्या नोंदी जेथून उपलब्ध झाल्या त्या खेडी व शहरांच्या वर्षाच्या मध्यावधी अंदाजित लोकसंख्येवर जन्म व मृत्यू दर आधारलेले आहेत.

(२) जन्म व मृत्यू दर एक हजार अंदाजित लोकसंख्येमागे आहेत. बाल मृत्यू दर एक हजार जिवंत जन्मांमागे आहेत.

(३) न्यून नोंदणीमुळे जन्म व मृत्यू दर कमी आहेत.

Note-(1) The birth and death rates are based on the mid year estimated population of the village and towns from which the birth and death records were actually received.

(2) The birth and death rates are per 1,000 estimated population. Infant mortality rates are per 1,000 live births.

(3) The Rates are low due to under registration of births and deaths.

आधार - आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source — Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune

3. जीवनविषयक सांख्यिकी/ VITAL STATISTICS

तक्का क्रमांक/TABLE No. 3.8

प्रमुख कारणांनुसार मृत्यूंची संख्या/ No. of Deaths by Principal Causes (2000)

अ.क्र.	जिल्हा	विषमज्वर Typhoid			गोवर Measles			शीतज्वर Influenza			इतर ताप Other fevers			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई	--	4	4	--	2	2	--	--	--	--	384	384	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
3	ठाणे	3	10	13	1	--	1	--	3	3	127	184	311	Thane
4	रायजड	1	1	2	--	--	--	--	--	--	58	54	112	Raigad
5	रतोजिरी	1	--	1	--	--	--	--	--	--	44	7	51	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	2	1	3	1	--	1	--	--	--	71	3	74	Sindhudurg
7	नाशिक	3	5	8	1	6	7	--	--	--	75	369	444	Nashik
8	धुळे	7	2	9	1	--	1	--	--	--	59	14	73	Dhule
9	नांदुरबार	8	1	9	--	--	--	--	--	--	64	9	73	Nandurbar
10	जळगाव	27	9	36	--	1	1	--	--	--	166	65	231	Jalgaon
11	अहमदनगर	6	5	11	--	--	--	--	--	--	69	38	107	Ahmednagar
12	पुणे	3	3	6	--	1	1	--	--	--	39	46	85	Pune
13	सातारा	2	2	4	--	--	--	--	--	--	58	13	71	Satara
14	सांगली	3	3	6	--	--	--	--	--	--	54	30	84	Sangli
15	सोलापूर	3	4	7	--	--	--	--	--	--	47	20	67	Solapur
16	कोल्हापूर	13	14	27	--	--	--	--	--	--	117	63	180	Kolhapur
17	औरंगाबाद	--	--	--	--	--	--	--	--	--	22	4	26	Aurangabad
18	जालना	5	2	7	--	--	--	--	--	--	12	3	15	Jalna
19	परभणी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Parbhani
20	हिंगोली	4	28	32	1	--	1	--	--	--	48	27	75	Hingoli
21	बीड	2	3	5	--	--	--	--	--	--	18	13	31	Beed
22	नांदेड	9	5	14	1	4	5	--	--	--	51	39	90	Nanded
23	उस्मानाबाद	1	1	2	--	--	--	--	--	--	16	5	21	Osmanabad
24	लातूर	3	5	8	--	--	--	--	--	--	23	6	29	Latur
25	बुलढाजा	--	1	1	--	--	--	--	--	--	68	287	355	Buldhana
26	अकोला	2	16	18	--	--	--	--	--	--	104	54	158	Akola
27	वाशिम	0	10	10	--	--	--	--	--	--	45	4	49	Washim
28	अमरावती	8	11	19	--	--	--	--	--	--	182	71	253	Amravati
29	यवतमाळ	29	7	36	1	--	1	--	--	--	263	62	325	Yavatmal
30	वर्धा	4	21	25	--	--	--	--	--	--	173	71	244	Wardha
31	नागपूर	3	4	7	--	--	--	--	--	--	138	190	328	Nagpur
32	भंडारा	22	5	27	--	--	--	--	--	--	496	42	538	Bhandara
33	गोंदिया	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
34	चंद्रपूर	21	24	45	1	--	1	--	--	--	171	66	237	Chandrapur
35	गडचिरोली	7	1	8	--	--	--	--	--	--	126	4	130	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		202	204	406	8	15	23	0	3	3	2,375	1,462	3,837	Maharashtra State

तक्का क्रमांक/TABLE No.3.8 – Contd.

अनु. क्रमांक	जिल्हा	फुफ्फुस दाह Pneumonia			क्षय Tuberculosis			डांग्या खोकला Whooping-cough			हगवण Gastro			पटकी Cholera			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(2)
1	मुंबई	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	Thane
4	रायजड	Raigad
5	रतनागिरी	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
7	नाशिक	Nashik
8	धुळे	Dhule
9	नांदुरबार	Nandurbar
10	जळगाव	Jalgaon
11	अहमदनगर	Ahmednagar
12	पुणे	Pune
13	सातारा	Satara
14	सांगली	Sangli
15	सोलापूर	Solapur
16	कोल्हापूर	Kolhapur
17	औरंगाबाद	Aurangabad
18	जालना	Jalna
19	परभणी	Parbhani
20	हिंगोली	Hingoli
21	बीड	Beed
22	नांदेड	Nanded
23	उस्मानाबाद	Osmanabad
24	लातूर	Latur
25	बुलढाजा	Buldhana
26	अकोला	Akola
27	वाशिम	Washim
28	अमरावती	Amravati
29	यवतमाळ	Yavatmal
30	वर्धा	Wardha
31	नागपूर	Nagpur
32	भंडारा	Bhandara
33	गोंदिया	Gondiya
34	चंद्रपूर	Chandrapur
35	गडचिरोली	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		669	6,961	7,630	3,103	16,887	19,990	2	2	4	39	205	244	1	3	4	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/ TABLE No.3.8 – Contd.

अनु. क्रमांक	जिल्हा	आमांश Dysentery			अतिसार Diarrhoes			हृदय विकार Heart Attak			घटसर्प Diphtheria			पोलिओ Polio			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
Serial No. (1)	(2)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(2)
1	मुंबई	-	432	432	-	0	0	-	17,122	17,122	-	7	7	-	9	9	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1	10	11	20	49	69	456	4,393	4,849	1	0	1	1	2	3	Thane
4	रायजड	-	-	-	10	6	16	254	268	522	-	-	-	-	-	-	Raigad
5	रतनाजिरी	2	1	3	8	2	10	585	94	679	-	-	-	-	-	-	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	2	-	2	4	0	4	634	188	822	1	0	1	1	-	1	Sindhudurg
7	नाशिक	-	5	5	24	92	116	598	602	1,200	-	2	2	-	1	1	Nashik
8	धुळे	3	0	3	7	0	7	256	277	533	-	1	1	1	0	1	Dhule
9	नांदुरबार	2	-	2	13	2	15	93	143	236	-	-	-	-	-	-	Nandurbar
10	जळगाव	4	3	7	21	13	34	696	508	1,204	1	-	1	2	-	2	Jalgaon
11	अहमदनगर	3	7	10	10	11	21	483	666	1,149	-	-	-	-	-	-	Ahmednagar
12	पुणे	-	2	2	9	72	81	381	3,612	3,993	-	-	-	-	-	-	Pune
13	सातारा	1	0	1	13	5	18	1,019	707	1,726	-	-	-	2	1	3	Satara
14	सांगली	1	1	2	8	10	18	916	694	1,610	-	-	-	-	-	-	Sangli
15	सोलापूर	2	0	2	12	2	14	426	465	891	3	1	4	-	-	-	Solapur
16	कोल्हापूर	1	2	3	17	18	35	1,016	1,189	2,205	-	-	-	2	2	4	Kolhapur
17	औरंगाबाद	0	0	0	6	0	6	125	919	1,044	-	-	-	-	-	-	Aurangabad
18	जालना	1	-	1	1	0	1	51	100	151	-	-	-	-	-	-	Jalna
19	परभणी	-	-	-	1	2	3	80	213	293	1	0	1	-	-	-	Parbhani
20	हिंगोली	-	-	-	1	2	3	80	213	293	1	0	1	-	-	-	Hingoli
21	बीड	-	-	-	2	1	3	71	370	441	-	-	-	-	-	-	Beed
22	नांदेड	-	-	-	3	4	7	77	719	796	-	-	-	3	3	6	Nanded
23	उस्मानाबाद	0	2	2	2	0	2	66	68	134	2	-	2	1	-	1	Osmanabad
24	लातूर	1	0	1	11	7	18	82	97	179	-	-	-	-	-	-	Latur
25	बुलढाजा	0	0	0	0	2	2	125	314	439	-	-	-	-	1	1	Buldhana
26	अकोला	0	2	2	11	11	22	151	952	1,103	-	-	-	-	-	-	Akola
27	वाशिम	-	1	1	8	2	10	105	125	230	-	-	-	1	2	3	Washim
28	अमरावती	1	0	1	59	14	73	240	610	850	-	1	1	1	4	5	Amravati
29	यवतमाळ	2	3	5	19	5	24	195	204	399	3	-	3	-	1	1	Yavatmal
30	वर्धा	1	6	7	8	20	28	175	226	401	-	1	1	-	1	1	Wardha
31	नागपूर	0	0	0	0	0	0	129	2109	2,238	-	-	-	1	3	4	Nagpur
32	भंडारा	0	0	0	10	4	14	408	781	1,189	1	-	2	-	-	-	Bhandara
33	गोंदिया	-	-	-	11	9	20	188	559	747	2	2	4	1	-	1	Gondiya
34	चंद्रपूर	-	-	-	11	9	20	188	559	747	2	2	4	1	-	1	Chandrapur
35	गडचिरोली	7	0	7	17	0	17	91	30	121	4	-	4	2	-	2	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		34	478	512	345	363	708	10,172	39,324	49,496	20	17	37	19	28	47-	Maharashtra State

तक्का क्रमांक/ TABLE No. 3.8 – Contd.

अ. क्र.	जिल्हा	कुष्ठरोग Leprosy			कर्करोग Cancer			धनुर्वात Tetanus			कावीळ Jaundice			District (2)
		ग्रामीण Rural (45)	नागरी Urban (46)	एकूण Total (47)	ग्रामीण Rural (48)	नागरी Urban (49)	एकूण Total (50)	ग्रामीण Rural (51)	नागरी Urban (52)	एकूण Total (53)	ग्रामीण Rural (54)	नागरी Urban (55)	एकूण Total (56)	
1	मुंबई	..	16	16	..	3417	3417	..	37	37	..	79	79	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	..	3	11	..	485	575	..	11	17	..	152	199	Thane
4	रायजड	..	0	1	..	36	87	..	2	3	..	23	48	Raigad
5	रतनगिरी	..	0	2	..	18	152	2	..	3	38	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	29	197	5	30	Sindhudurg
7	नाशिक	..	1	5	..	198	380	..	10	13	..	69	121	Nashik
8	धुळे	1	..	38	140	..	25	27	..	17	33	Dhule
9	नांदुरबार	..	0	2	..	46	96	..	0	2	..	3	14	Nandurbar
10	जळगाव	..	5	9	..	147	430	..	1	3	..	50	77	Jalgaon
11	अहमदनगर	..	0	1	..	77	240	..	4	5	..	34	52	Ahmednagar
12	पुणे	..	12	13	..	503	631	..	2	3	..	297	323	Pune
13	सातारा	..	0	2	..	51	302	..	0	1	..	20	44	Satara
14	सांगली	..	2	4	..	115	396	..	1	4	..	36	63	Sangli
15	सोलापूर	..	0	7	..	155	409	..	5	10	..	43	111	Solapur
16	कोल्हापूर	..	2	4	..	217	651	..	2	4	..	137	173	Kolhapur
17	औरंगाबाद	80	129	17	22	Aurangabad
18	जालना	..	0	0	..	22	58	0	..	9	11	Jalna
19	परभणी	..	2	2	..	62	137	..	1	5	..	1	1	Parbhani
20	हिंगोली	Hingoli
21	बीड	..	0	0	..	70	124	..	0	0	..	24	29	Beed
22	नांदेड	..	1	3	..	71	132	..	11	13	..	29	44	Nanded
23	उस्मानाबाद	..	1	6	..	32	95	..	1	2	..	10	21	Osmanabad
24	लातूर	..	1	2	..	50	135	..	2	3	..	24	40	Latur
25	बुलढाजा	..	0	0	..	66	205	..	3	3	..	8	12	Buldhana
26	अकोला	..	1	7	..	144	291	..	2	3	..	14	16	Akola
27	वाशिम	..	0	0	..	59	129	..	3	3	..	4	6	Washim
28	अमरावती	..	12	15	..	179	369	..	7	11	..	31	46	Amravati
29	यवतमाळ	..	3	6	..	80	243	..	1	5	..	15	24	Yavatmal
30	वर्धा	..	3	8	..	53	139	..	2	5	..	11	27	Wardha
31	नागपूर	..	0	0	..	127	189	..	0	0	..	3	4	Nagpur
32	भंडारा	2	..	45	222	..	1	8	..	18	36	Bhandara
33	गोंदिया	Gondiya
34	चंद्रपूर	..	0	7	..	103	191	..	2	6	..	29	43	Chandrapur
35	गडचिरोली	..	0	4	..	10	48	..	0	2	..	2	10	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	..	74	140	..	4,154	10,939	..	136	200	..	1,217	1,581	Maharashtra State

तक्का क्रमांक/TABLE No.3.8 – Contd.

अनुक्रमांक S. No. (1)	जिल्हा (2)	दुखापतीचा तपशील/ Details of Injuries															District (2)	
		आलर्क Rabies			आत्महत्या Suicide			भाजणे Accidental Burns			बुडणे Drowning			अन्नामधील विषबाधेव्यतिरिक्त इतर विषबाधा Accidental poisoning Other than food poisoning				
		ग्रामीण Rural (57)	नागरी Urban (58)	एकूण Total (59)	ग्रामीण Rural (60)	नागरी Urban (61)	एकूण Total (62)	ग्रामीण Rural (63)	नागरी Urban (64)	एकूण Total (65)	ग्रामीण Rural (66)	नागरी Urban (67)	एकूण Total (68)	ग्रामीण Rural (69)	नागरी Urban (70)	एकूण Total (71)		
1	मुंबई	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	Thane
4	रायजड	Raigad
5	रतनगिरी	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	Sindhudurg
7	नाशिक	Nashik
8	धुळे	Dhule
9	नांदुरबार	Nandurbar
10	जळगाव	Jalgaon
11	अहमदनगर	Ahmednagar
12	पुणे	Pune
13	सातारा	Satara
14	सांगली	Sangli
15	सोलापूर	Solapur
16	कोल्हापूर	Kolhapur
17	औरंगाबाद	Aurangabad
18	जालना	Jalna
19	परभणी	Parbhani
20	हिंगोली	Hingoli
21	बीड	Beed
22	नांदेड	Nanded
23	उस्मानाबाद	Osmanabad
24	लातूर	Latur
25	बुलढाना	Buldhana
26	अकोला	Akola
27	वाशिम	Washim
28	अमरावती	Amravati
29	यवतमाळ	Yavatmal
30	वर्धा	Wardha
31	नागपूर	Nagpur
32	भंडारा	Bhandara
33	गोंदिया	Gondiya
34	चंद्रपूर	Chandrapur
35	गडचिरोली	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 3.8 – Contd.

अनु क्रमांक	जिल्हा	दुखापतीचा तपशील /Details of injuries												District
		वाहतुकीचे अपघात			इतर वर्गीकरण न केलेले अपघात			मनुष्यवध			सर्पदंश			
		Traffic Accidents			Other Accidents not classified elsewhere			Homicide			Snake bite			
Serial No.		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	(2)
(1)	(2)	(72)	(73)	(74)	(75)	(76)	(77)	(78)	(79)	(80)	(81)	(82)	(83)	
1	मुंबई	0	0	0	—	4,818	4,818	—	2	2	—	4	4	Mumbai
2	मुंबई उपनगर													Mumbai Suburban
3	ठाणे	140	178	318	190	512	702	8	8	16	63	18	81	Thane
4	रायजड	20	3	23	160	75	235	4	0	4	25	7	32	Raigad
5	रत्नाजिरी	16	3	19	107	84	191	2	—	2	20	2	22	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	5	1	6	71	4	75	1	—	1	14	0	14	Sindhudurg
7	नाशिक	82	34	116	245	289	534	1	3	4	80	20	100	Nashik
8	धुळे	23	14	37	91	95	186	1	5	6	29	10	39	Dhule
9	नांदुरबार	9	7	16	35	13	48	3	0	3	20	0	20	Nandurbar
10	जळगाव	36	64	100	181	173	354	5	1	6	50	16	66	Jalgaon
11	अहमदनगर	55	11	66	207	189	396	3	1	4	49	10	59	Ahmednagar
12	पुणे	47	28	75	328	1,112	1,440	14	3	17	30	7	37	Pune
13	सातारा	68	4	72	378	95	473	11	1	12	24	3	27	Satara
14	सांगली	49	17	66	148	125	273	13	6	19	12	6	18	Sangli
15	सोलापूर	53	3	56	213	63	276	15	2	17	50	7	57	Solapur
16	कोल्हापूर	28	3	31	118	71	189	11	5	16	26	2	28	Kolhapur
17	औरंगाबाद	6	0	6	151	277	428	0	1	1	25	4	29	Aurangabad
18	जालना	3	1	4	95	36	131	0	0	0	13	2	15	Jalna
19	परभणी	4	9	13	91	44	135	4	2	6	43	28	71	Parbhani
20	हिंगोली													Hingoli
21	बीड	7	4	11	118	42	160	5	1	6	28	1	29	Beed
22	नांदेड	15	2	17	96	70	166	5	3	8	44	35	79	Nanded
23	उस्मानाबाद	22	1	23	113	53	166	2	0	2	23	16	39	Osmanabad
24	लातूर	21	4	25	190	60	250	3	5	8	34	15	49	Latur
25	बुलढाजा	5	7	12	127	63	190	5	1	6	27	14	41	Buldhana
26	अकोला	16	7	23	64	109	173	3	0	3	11	5	16	Akola
27	वाशिम	0	2	2	66	17	83	1	0	1	8	3	11	Washim
28	अमरावती	19	10	29	180	134	314	13	2	15	44	15	59	Amravati
29	यवतमाळ	17	4	21	119	41	160	7	4	11	33	9	42	Yavatmal
30	वर्धा	16	23	39	93	37	130	7	1	8	40	10	50	Wardha
31	नागपूर	24	11	35	250	431	681	6	29	35	40	8	48	Nagpur
32	भंडारा													Bhandara
33	गोंदिया	75	8	83	136	43	179	32	1	33	41	4	45	Gondiya
34	चंद्रपूर	28	27	55	99	235	334	7	9	16	27	5	32	Chandrapur
35	गडचिरोली	7	2	9	70	15	85	7	0	7	30	1	31	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	916	492	1,408	4,530	9,425	13,955	199	96	295	1,003	287	1,290	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No.3.8-Contd.

		दुखापतीचा तपशील/Details of Injuries												District (2)
अनु.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	जंगली श्वापदे Wild beasts			सापाव्यतिरिक्त इतर विषारी प्राणी दंश Other than snake bites			एकूण दुखापती Total Injuries			मधुमेह Diabetes			
		ग्रामीण Rural (84)	नागरी Urban (85)	एकूण Total (86)	ग्रामीण Rural (87)	नागरी Urban (88)	एकूण Total (89)	ग्रामीण Rural (90)	नागरी Urban (91)	एकूण Total (92)	ग्रामीण Rural (93)	नागरी Urban (94)	एकूण Total (95)	
1	मुंबई	-	-	-	-	-	-	-	6,945	6,945	-	3841	3841	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mumbai Suburban
3	ठाणे	2	-	2	-	-	-	561	1,221	1,782	24	493	517	Thane
4	रायजड	1	-	1	-	-	-	288	184	472	9	28	37	Raigad
5	रत्नाजिरी	-	-	-	-	-	-	265	155	420	31	8	39	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	-	-	-	-	-	-	195	16	211	27	4	31	Sindhudurg
7	नाशिक	-	-	-	-	-	-	567	723	1,290	23	122	145	Nashik
8	धुळे	1	-	1	-	-	-	199	348	547	7	16	23	Dhule
9	नंदुरबार	1	-	1	-	-	-	109	43	152	7	18	25	Nandurbar
10	जळगाव	-	-	-	-	-	-	466	506	972	40	43	83	Jalgaon
11	अहमदनगर	-	-	-	-	-	-	725	504	1,229	36	42	78	Ahmednagar
12	पुणे	1	-	1	-	-	-	561	2,411	2,972	14	479	493	Pune
13	सातारा	-	-	-	-	-	-	914	411	1,325	67	54	121	Satara
14	सांगली	-	-	-	-	-	-	517	327	844	38	126	164	Sangli
15	सोलापूर	3	-	3	-	-	-	578	142	720	30	57	87	Solapur
16	कोल्हापूर	-	-	-	-	-	-	458	340	798	50	72	122	Kolhapur
17	औरंगाबाद	-	-	-	-	-	-	307	595	902	0	24	24	Aurangabad
18	जालना	-	1	1	-	-	-	207	103	310	1	2	3	Jalna
19	परभणी	1	-	1	-	-	-	281	209	490	2	8	10	Parbhani
20	हिंगोली	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Hingoli
21	बीड	-	-	-	-	-	-	260	95	355	7	12	19	Beed
22	नांदेड	1	-	1	-	-	-	298	347	645	4	15	19	Nanded
23	उस्मानाबाद	-	-	-	-	-	-	327	175	502	8	6	14	Osmanabad
24	लातूर	-	-	-	-	-	-	430	247	677	8	20	28	Latur
25	बुलढाजा	-	-	-	-	-	-	309	303	612	5	7	12	Buldhana
26	अकोला	-	-	-	-	-	-	246	411	657	5	31	36	Akola
27	वाशिम	-	-	-	-	-	-	158	72	230	3	6	9	Washim
28	अमरावती	-	-	-	-	-	-	502	710	1,212	8	37	45	Amravati
29	यवतमाळ	-	-	-	-	-	-	435	270	705	23	17	40	Yavatmal
30	वर्धा	3	2	2	-	-	-	496	799	1,295	2	2	4	Nagpur
32	भंडारा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Bhandara
33	गोंदिया	-	-	-	-	-	-	483	198	681	19	11	30	Gondiya
34	चंद्रपूर	2	-	2	-	-	-	277	464	741	19	26	45	Chandrapur
35	गडचिरोली	1	-	1	-	-	-	245	25	270	8	3	11	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		17	3	20	0	0	0	12,154	19,581	31,735	539	5,645	6,184	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No.3.8-Contd.

अनु.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	रक्त क्षय Anaemia			मेंदूज्वर Meningitis			पक्षघात Paralysis			दमा Asthama			District (2)
		ग्रामीण Rural (96)	नागरी Urban (97)	एकूण Total (98)	ग्रामीण Rural (99)	नागरी Urban (100)	एकूण Total (101)	ग्रामीण Rural (102)	नागरी Urban (103)	एकूण Total (104)	ग्रामीण Rural (105)	नागरी Urban (106)	एकूण Total (107)	
1	मुंबई	—	898	898	—	533	533	—	—	—	—	2,797	2,797	Mumbai
2	मुंबई उपनगर													Mumbai Suburban
3	ठाणे	1	213	214	0	14	15	165	441	606	266	599	865	Thane
4	रायगड	8	15	23	3	9	12	53	29	82	77	61	138	Raigad
5	रत्नागिरी	3	1	4	2	5	7	194	11	205	161	6	167	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	3	5	8	1	0	1	200	13	213	294	26	320	Sindhudurg
7	नाशिक	8	48	56	25	28	53	182	108	290	477	192	669	Nashik
8	धुळे	4	26	30	5	12	17	59	16	75	212	69	281	Dhule
9	नांदुरबार	2	0	2	4	2	6	51	24	75	146	74	220	Nandurbar
10	जळगाव	1	1	2	6	3	9	117	63	180	589	217	806	Jalgaon
11	अहमदनगर	5	70	75	10	21	31	79	82	161	202	63	265	Ahmednagar
12	पुणे	4	206	210	1	232	233	67	249	316	115	277	392	Pune
13	सातारा	8	55	63	2	22	24	128	50	178	236	50	286	Satara
14	सांगली	7	31	38	8	53	61	153	132	285	308	133	441	Sangli
15	सोलापूर	1	26	27	3	8	11	118	37	155	334	173	507	Solapur
16	कोल्हापूर	19	56	75	6	38	44	391	255	646	901	196	1,097	Kolhapur
17	औरंगाबाद	—	4	4	1	3	4	43	20	63	121	38	159	Aurangabad
18	जालना	—	11	11	3	3	6	13	18	31	105	25	130	Jalna
19	परभणी	2	1	3	6	2	8	35	35	70	109	118	227	Parbhani
20	हिंगोली													Hingoli
21	बीड	—	10	10	4	9	13	21	48	69	68	39	107	Beed
22	नांदेड	6	11	17	3	1	4	28	52	80	87	74	161	Nanded
23	उस्मानाबाद	6	3	9	3	4	7	25	19	44	79	21	100	Osmanabad
24	लातूर	—	8	8	4	5	9	38	29	67	155	36	191	Latur
25	बुलढाणा	1	46	47	0	2	2	78	23	101	235	75	310	Buldhana
26	अकोला	—	22	22	4	6	10	41	78	119	129	305	434	Akola
27	वाशिम	—	4	4	4	5	9	24	38	62	114	111	225	Washim
28	अमरावती	5	94	99	3	46	49	121	182	303	365	176	541	Amravati
29	यवतमाळ	3	12	15	7	15	22	57	48	105	249	168	417	Yavatmal
30	वर्धा	24	14	38	18	5	23	82	70	152	538	253	791	Wardha
31	नागपूर	3	2	5	—	—	—	129	94	223	215	147	362	Nagpur
32	भंडारा	11	62	73	0	11	11	864	188	1,052	397	81	478	Bhandara
33	गोंदिया													Gondiya
34	चंद्रपूर	6	6	12	2	4	6	230	205	435	256	318	574	Chandrapur
35	गडचिरोली	9	2	11	3	0	3	121	7	128	217	7	224	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य..		150	1,963	2,113	141	1,101	1,242	3,907	2,664	6,571	7,757	6,925	14,682	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक /TABLE No.3.8 -Contd.

अनु- क्रमांक	जिल्हा	यकृताचे आजार Liver diseases			वार्धक्य Senility			गरोदरपणातील आजार Complaints relating to pregnancy			अपरिपक्वता Pre-maturity			District
		ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(108)	(109)	(110)	(111)	(112)	(113)	(114)	(115)	(116)	(117)	(118)	(119)	(2)
1	मुंबई	-	-	-	-	4,167	4,167	-	35	35	-	2,379	2,379	Mumbai
2	मुंबई उपनगर													Mumbai Suburban
3	ठाणे	64	305	369	2,164	1,382	3,546	12	5	17	32	117	149	Thane
4	रायजड	15	26	41	3,053	376	3,429	9	3	12	36	31	67	Raigad
5	रत्नागिरी	26	12	38	5,562	328	5,890	7	2	9	12	15	27	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	36	11	47	3,327	113	3,440	0	0	0	45	26	71	Sindhudurg
7	नाशिक	18	115	133	6,340	2,574	8,914	23	27	50	76	256	332	Nashik
8	धळे	11	13	24	2,499	793	3,292	9	5	14	11	96	107	Dhule
9	नांदुरबार	6	31	37	1,380	207	1,587	10	0	10	10	0	10	Nandurbar
10	जळगाव	20	40	60	5,783	2,396	8,179	13	11	24	99	4	103	Jalgaon
11	अहमदनगर	20	42	62	6,627	1,216	7,843	26	4	30	127	183	310	Ahmednagar
12	पुणे	29	359	388	6,675	5,780	12,455	7	3	10	45	606	651	Pune
13	सातारा	84	51	135	6,000	779	6,779	11	7	18	45	81	126	Satara
14	सांगली	56	107	163	5,479	1,915	7,394	9	4	13	132	653	785	Sangli
15	सोलापूर	81	183	264	5,200	2,472	7,672	31	9	40	24	143	167	Solapur
16	कोल्हापूर	51	161	212	5,407	1,923	7,330	6	13	19	32	361	393	Kolhapur
17	औरंगाबाद	3	14	17	2,351	1,722	4,073	12	9	21	8	33	41	Aurangabad
18	जालना	1	4	5	1,150	168	1,318	8	0	8	27	0	27	Jalna
19	परभणी													Parbhani
20	हिंगोली	2	6	8	1,763	229	1,992	9	24	33	21	3	24	Hingoli
21	बीड	3	12	15	1,730	451	2,181	11	8	19	11	54	65	Beed
22	नांदेड	11	9	20	1,381	487	1,868	13	6	19	27	19	46	Nanded
23	उस्मानाबाद	8	15	23	1,800	240	2,040	4	4	8	34	45	79	Osmanabad
24	लातूर	8	15	23	1,585	180	1,765	14	1	15	33	4	37	Latur
25	बुलढाजा	1	12	13	2,548	841	3,389	0	1	1	53	108	161	Buldhana
26	अकोला	4	39	43	1369	425	1,794	8	16	24	13	12	25	Akola
27	वाशिम	3	22	25	986	169	1,155	5	0	5	22	9	31	Washim
28	अमरावती	32	79	111	2,771	2,090	4,861	14	31	45	268	563	831	Amravati
29	यवतमाळ	6	19	25	1,451	274	1,725	11	8	19	40	5	45	Yavatmal
30	वर्धा	9	8	17	1,365	390	1,755	5	3	8	128	60	188	Wardha
31	भंडारा	0	7	7	2,003	2,618	4,621	1	0	1	32	34	66	Bhandara
32	भंडारा													Bhandara
33	गोंदिया	4	12	16	4,265	583	4,848	18	6	24	86	61	147	Gondiya
34	चंद्रपूर	28	40	68	2,266	517	2,783	19	7	26	172	348	520	Chandrapur
35	गडचिरोली	4	0	4	1,133	58	1,191	11	1	12	84	0	84	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		644	1,769	2,413	97,413	37,863	1,35,276	336	263	588	1,785	6309	8,094	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 3.8 -Contd.

अ.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	सर्व इतर कारणे All other causes			कारणे न सांगितलेले Causes not stated			एकूण मृत्यू Total deaths			District (2)
		ग्रामीण Rural (120)	नागरी Urban (121)	एकूण Total (122)	ग्रामीण Rural (123)	नागरी Urban (124)	एकूण Total (125)	ग्रामीण Rural (126)	नागरी Urban (127)	एकूण Total (128)	
1	मुंबई	-	29,640	29,640	-	-	-	0	1,23,931	1,23,931	Mumbai
2	मुंबई उपनगर										Mumbai Suburban
3	ठाणे	3,893	6,775	10,668	600	1,827	2,427	13,186	28,642	41,828	Thane
4	रायजड	3,885	925	4,810	602	108	710	12,724	3,414	16,138	Raigad
5	रतनाजिरी	3,651	860	4,511	131	60	191	14,942	2,625	17,567	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1,791	256	2,047	263	71	334	9,219	1,069	10,288	Sindhudurg
7	नाशिक	3,837	4,884	8,721	219	372	591	17,296	16,853	34,149	Nashik
8	धळे	1,613	1,066	2,679	418	454	872	7,451	4,822	12,273	Dhule
9	नांदुरबार	1,288	150	1,438	448	37	485	5,280	1,082	6,362	Nandurbar
10	जळगाव	4,105	1,905	6,010	404	331	735	17,717	8,939	26,656	Jalgaon
11	अहमदनगर	3,242	3,413	6,655	1,344	298	1,642	17,286	10,972	28,258	Ahmednagar
12	पुणे	3,365	8,968	12,333	1,082	2,706	3,788	16,549	40,134	56,683	Pune
13	सातारा	3,237	1,175	4,412	447	101	548	16,914	5,474	22,388	Satara
14	सांगली	3,168	2,990	6,158	65	138	203	15,076	11,183	26,259	Sangli
15	सोलापूर	3,517	2,931	6,448	353	1,713	2,066	15,325	12,044	27,369	Solapur
16	कोल्हापूर	4,204	2,166	6,370	544	835	1,379	18,625	11,411	30,036	Kolhapur
17	औरंगाबाद	2,526	2,267	4,793	748	716	1,464	9,182	9,361	18,543	Aurangabad
18	जालना	1,582	782	2,364	315	102	417	5,350	2,279	7,629	Jalna
19	परभणी	2,618	2,169	4,787	772	309	1,081	8,796	5,894	14,690	Parbhani
20	हिंगोली										Hingoli
21	बीड	1,500	900	2,400	205	161	366	5,775	3,347	9,122	Beed
22	नांदेड	2,192	1,753	3,945	370	407	777	7,196	6,276	13,472	Nanded
23	उस्मानाबाद	1,731	642	2,373	59	66	125	6,336	2,194	8,530	Osmanabad
24	लातूर	3,164	938	4,102	147	44	191	9,443	2,949	12,392	Latur
25	बुलढाजा	2,976	1,040	4,016	296	141	437	10,203	4,845	15,048	Buldhana
26	अकोला	1,304	1,322	2,626	170	288	458	5,333	6,044	11,377	Akola
27	वाशिम	1,053	228	1,281	195	13	208	4,068	1,230	5,298	Washim
28	अमरावती	2,743	1,187	3,930	103	243	346	11,015	8,654	19,669	Amravati
29	यवतमाळ	3,822	1,675	5,497	250	188	438	11,420	5,185	16,605	Yavatmal
30	वर्धा	2,201	781	2,982	401	77	478	8,573	3,526	12,099	Wardha
31	नागपूर	4,056	7,740	11,796	180	176	356	12,070	23,042	35,112	Nagpur
32	भंडारा	3,767	1,098	4,865	1,747	334	2,081	17,257	4,965	22,222	Bhandara
33	गोंदिया										Gondiya
34	चंद्रपूर	2,698	1,107	3,805	142	89	231	9,685	5,588	15,273	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,843	198	2,041	480	0	480	6,743	589	7,332	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	86,572	93,931	1,80,503	13,500	12,405	25,905	3,45,549	3,78,015	7,23,564	Maharashtra State

आधार :- आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे / Source :- Directorate of Health Services, Government of Maharashtra, Pune

४. गृहनिर्माण :

४.१ या विभागात २००१ च्या जनगणनेनुसार घरबांधणी विषयी गोळा करण्यात आलेली माहिती देण्यात आली आहे.

४.२ “घर” म्हणजे वस्ती असलेले किंवा वस्ती नसलेले निवासगृह, दुकान, दुकान व निवासी (संमिश्र) उद्योगधंद्याचे ठिकाण व कार्यशाळा इत्यादीसाठी असलेले एखादे बांधकाम किंवा त्याचा भाग, ज्याला रस्त्यावरून, सार्वजनिक जिऱ्यावरून, शिवारातून किंवा मुख्य दरवाजातून प्रवेश करता येण्यासारखे प्रवेशद्वार आहे, असे ठिकाण अशी व्याख्या करण्यात आली. तक्ता क्रमांक ४.२ मध्ये घराच्या वापरानुसार जनगणना झालेल्या कुटुंबांचे वापरात असलेल्या खोल्यांचे संख्येनुसार वर्गीकरण दिले आहे. चार भिंती व डोक्यावर छप्पर असून प्रवेशद्वार आहे आणि ज्याचा आकार कमीतकमी ६ X ६ फुट असेल अशा जागेस “खोली” म्हणतात. बंद न केलेली छपरी, स्वयंपाकाची खोली, भांडार, गॅरेज, गुरांचा गोठा किंवा ज्या खोलीचा आकार ६ X ६ फूटांपेक्षा कमी आहे अशी जागा खोली म्हणून गणली जात नाही. कुटुंबातील व्यक्ती अशा प्रकारच्या कोणत्याही जागी राहत असल्यास ती नियमानुसार “खोलीत” राहते असे समजले जात नाही. “कुटुंब” म्हणजे एकाच घरात एकत्र राहणा-या आणि त्याच ठिकाणी शिजवलेले भोजन घेणा-या व्यक्तींचा समूह, कुटुंबातील कोणत्याही व्यक्तीस कामकाजाच्या निकडीमुळे असे करणे शक्य नसले तरी, त्या व्यक्तीस त्या कुटुंबातील गणले जाते. ह्या ठिकाणी दिलेली माहिती फक्त कुटुंबसंस्थेपुरतीच मर्यादित आहे. संस्थांतील कुटुंबे उदा. वसतिगृहे, राहण्याची व जेवणाची सोय असलेल्या खाणावळी, तुरुग, दवाखाने इ. ठिकाणी राहणा-या व्यक्तींचा समूह जरी “कुटुंब” संज्ञेच्या व्याख्येत बसत असला तरी त्यांचा त्यात समावेश करण्यात आलेला नाही.

4. Housing :

4.1. This section gives data on housing collected through 1991 Population Census.

4.2. In the 1991 Census “ House ” was defined as a structure or part of a structure (inhabited or vacant) or a dwelling, a shop, a shop-cum-dwelling or a place of business, workschool, etc. with a separate entrance whether that separate entrance led directly to the street or to a common staircase, court-yard or a gate. The classification of houses according to the purpose for which they were used and the distribution of households by the number of rooms occupied is given in Table No. 4.2. A room has four walls with a door way and a roof overhead and of at least 6'x6' dimensions. Unenclosed verandah, kitchen, store, garage and cattleshed or places of sizes smaller than 6'x6' are not treated as rooms. Households residing in any one of such places are treated as having no regular room. A ' household ' is a group of persons who commonly live together in the same house and take their meals from a common mess unless exigencies of work prevent one of them from doing so. Material presented here is restricted only to the family type of households. Institutional households, i.e. groups of persons residing in hostels, boardings, prisons, hospitals, etc., who otherwise satisfy the definition of household are not included here.

4. गृहविषयक सांख्यिकी/
तक्का क्रमांक/
घरांची वापरानुसार केलेली वर्गवारी/
जनगणना/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण ग्रामीण नागरी	जनगणनेनुसार घरांची संख्या Total Number of census houses	घरांची यादी करतेवेळी रिक्त आढळलेली घरे Census houses vacant at the time of house listing	निवास Residence	निवासासह अन्य वापर Residence cum- other use	दुकान, कार्यालय Shop, Office	वापरातील Occupied
								शाळा, कॉलेज इत्यादि Schools, College, etc.,
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	मुंबई	ए	9,76,597	84,780	6,24,047	18,568	1,43,847	1,942
		ज	0	0	0	0	0	0
		म	9,76,597	84,780	6,24,047	18,568	1,43,847	1,942
2	मुंबई उपनगर	ए	24,27,994	2,98,346	17,21,939	36,312	1,70,114	4,872
		ज	0	0	0	0	0	0
		म	24,27,994	2,98,346	17,21,939	36,312	1,70,114	4,872
3	ठाजे	ए	23,60,563	3,65,413	16,25,717	52,167	1,58,466	11,432
		ज	5,43,690	53,979	3,93,332	29,848	13,446	7,412
		म	18,16,873	3,11,434	12,32,385	22,319	1,45,020	4,020
4	रायजड	ए	6,86,655	98,712	4,54,771	11,179	25,995	6,901
		ज	5,15,988	66,101	3,46,397	7,910	11,721	6,061
		म	1,70,667	32,611	1,08,374	3,269	14,274	,840
5	रतोजिरी	ए	5,48,382	49,076	3,49,238	5,627	18,887	5,274
		ज	4,90,417	40,978	3,12,892	4,721	12,474	4,985
		म	57,965	8,098	36,346	906	6,413	289
6	सिंधुदुर्ग	ए	2,96,486	29,982	1,80,382	3,125	11,906	3,065
		ज	2,67,089	26,356	1,63,078	2,604	8,306	2,844
		म	29,397	3,626	17,304	521	3,600	221
7	शिर्डी	ए	12,03,869	1,57,057	8,42,740	22,010	65,860	11,219
		ज	6,98,559	76,605	5,08,442	14,019	21,042	9,618
		म	5,05,310	80,452	3,34,298	7,991	44,818	1,601
8	धुळे	ए	4,24,975	46,471	3,17,673	7,145	18,343	3,472
		ज	3,23,049	36,352	2,44,405	4,769	8,479	3,079
		म	1,01,926	10,119	73,268	2,376	9,864	393
9	दुरबार	ए	3,10,853	21,691	2,29,605	18,509	10,030	4,215
		ज	2,62,259	16,381	1,96,327	17,311	5,042	4,026
		म	48,594	5,310	33,278	1,198	4,988	189
10	जळगाव	ए	9,39,241	96,977	7,05,646	11,536	42,696	6,158
		ज	6,84,096	70,732	5,20,331	7,226	19,025	5,311
		म	2,55,145	26,245	1,85,315	4,310	23,671	847
11	अहमदनगर	ए	10,58,373	1,09,844	7,19,194	17,163	55,788	10,606
		ज	8,46,995	85,272	5,76,956	12,924	32,388	9,670
		म	2,11,378	24,572	1,42,238	4,239	23,400	936

HOUSING STATISTICS

TABLE No. 4.1

Classification of houses According to Use
Population Census (2001)

घरे Census houses used as							
हॉटेल, लॉज इत्यादि Hotel, Lodge Guest House etc.	हॉस्पिटल दवाखाना, Dispensary etc.	कारखाने यंत्रशाळा व तात्पुरत्या जागा Factories, workshops and workshed etc.	प्रार्थनालये Places of worship	इतर बिगर-निवासी वापर Other Non-residential use	Total Rural Urban	District	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)	
5,317	4,723	23,946	2,500	66,927	T	Mumbai	
0	0	0	0	0	R		
5,317	4,723	23,946	2,500	66,927	U		
7,597	9,954	67,787	6,751	1,04,322	T	Mumbai Suburban	
0	0	0	0	0	R		
7,597	9,954	67,787	6,751	1,04,322	U		
7,250	8,179	46,960	8,521	76,458	T	Thane	
1,336	1,053	4,205	3,500	35,579	R		
5,914	7,126	42,755	5,021	40,879	U		
2,873	1,654	5,312	8,078	71,180	T	Raigad	
1,587	910	3,150	7,106	65,045	R		
1,286	744	2,162	972	6135	U		
1,379	1,340	3,769	8,417	1,05,375	T	Ratnagiri	
960	980	2,929	7,988	1,01,510	R		
419	360	840	429	3,865	U		
1,051	909	2,602	5,132	58,332	T	Sindhudurg	
774	719	2,078	4,821	55,509	R		
277	190	524	311	2,823	U		
4,618	4,118	14,468	11,609	70,170	T	Nashik	
1,895	1,555	4,389	8,855	52,139	R		
2,723	2,563	10,079	2,754	18,031	U		
1,122	1,063	2,657	2,986	24,043	T	Dhule	
648	592	1,098	2,368	21,259	R		
474	471	1,559	618	2,784	U		
544	610	1,239	2,030	22,380	T	Nandurbar	
335	408	655	1,708	20,066	R		
209	202	584	322	2,314	U		
2,230	2,363	5,164	7,211	59,260	T	Jalgaon	
1,327	1,265	2,615	5,714	50,550	R		
903	1,098	2,549	1,497	8,710	U		
4,176	3,120	8,945	13,844	1,15,693	T	Ahmednagar	
2,983	2,000	5,806	12,105	1,06,891	R		
1,193	1,120	3,139	1,739	8,802	U		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
12	पुजे	ए	20,69,408	3,07,301	13,90,637	35,128	1,36,855	12,360
		जा	8,09,458	96,868	5,43,047	19,222	27,895	9,371
		ठा	12,59,950	2,10,433	8,47,590	15,906	1,08,960	2,989
13	सातारा	ए	7,95,055	94,020	5,14,535	26,987	35,422	6,968
		जा	6,80,941	79,111	4,43,974	23,892	23,044	6,394
		ठा	1,14,114	14,909	70,561	3,095	12,378	574
14	सांजली	ए	6,82,340	71,414	4,73,683	17,533	39,906	4,827
		जा	5,06,932	51,202	3,56,645	13,386	20,942	4,137
		ठा	1,75,408	20,212	1,17,038	4,147	18,964	690
15	सोलापूर	ए	9,35,310	82,282	6,80,832	29,737	53,647	7,073
		जा	6,42,727	58,467	4,78,171	9,962	24,830	5,923
		ठा	2,92,583	23,815	2,02,661	19,775	28,817	1,150
16	जोल्हापूर	ए	9,32,124	82,918	6,34,827	45,170	50,324	5,689
		जा	6,46,299	57,015	4,35,724	37,308	22,895	4,555
		ठा	2,85,825	25,903	1,99,103	7,862	27,429	1,134
17	औरंगाबाद	ए	6,85,576	72,837	5,10,189	10,063	40,603	5,158
		जा	4,28,338	43,638	3,25,306	5,261	15,427	4,182
		ठा	2,57,238	29,199	1,84,883	4,802	25,176	976
18	जालठा	ए	3,77,943	30,388	2,90,631	6,475	15,668	2,952
		जा	3,12,092	23,386	2,43,985	4,779	9,222	2,698
		ठा	65,851	7,002	46,646	1,696	6,446	254
19	परभजी	ए	3,36,616	17,291	2,72,661	5,526	15,482	2,256
		जा	2,35,979	10,795	1,96,499	3,187	5,444	1,834
		ठा	1,00,637	6,496	76,162	2,339	10,038	422
20	हिंगोली	ए	2,19,045	12,096	1,75,168	3,620	6,606	1,679
		जा	1,88,131	10,059	1,51,567	2,889	4,039	1,543
		ठा	30,914	2,037	23,601	731	2,567	136
21	बीड	ए	5,53,027	42,202	4,17,464	9,383	23,090	4,948
		जा	4,64,763	35,969	3,52,040	7,802	13,124	4,554
		ठा	88,264	6,233	65,424	1,581	9,966	394
22	ठांदेड	ए	6,42,699	36,713	5,09,440	9,257	32,106	4,878
		जा	4,91,465	24,972	4,00,167	6,420	14,406	4,066
		ठा	1,51,234	11,741	1,09,273	2,837	17,700	812
23	उस्माठाबाद	ए	3,65,341	27,974	2,85,677	5,309	17,370	2992
		जा	3,09,827	23,537	2,45,953	4,332	10,335	2726
		ठा	55,514	4,437	39,724	977	7,035	266
24	लातूर	ए	4,40,056	21,989	3,57,689	8,461	24,751	2,997
		जा	3,39,844	16,860	2,82,714	6,332	12,294	2,543
		ठा	1,00,212	5,129	74,975	2,129	12,457	454
25	बुलढाजा	ए	5,79,424	43,354	4,32,589	8,006	25,898	3,604
		जा	4,59,965	31,100	3,50,192	5,698	12,660	3,098
		ठा	1,19,459	12,254	82,397	2,308	13,238	506
26	अजोला	ए	3,94,935	25,886	3,04,447	6,246	20,028	2,901
		जा	2,51,960	14,597	1,96,150	4,331	6,400	2,373
		ठा	1,42,975	11,289	1,08,297	1,915	13,628	528

TABLE No. 4.1—contd.

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)
9,131	7,686	27,728	19,506	1,23,076	T.	Pune
3,139	2,022	7,234	13,687	86,973	R	
5,992	5,664	20,494	5,819	36,103	U	
3,044	2,568	6,648	11,330	93,533	T.	Satara
1,897	1,827	4,942	10,256	85,604	R	
1,147	741	1,706	1,074	7,929	U	
2,139	2,269	6,820	7,505	56,244	T.	Sangli
1,302	1,414	3,877	6,401	47,626	R	
837	855	2,943	1,104	8,618	U	
3,934	2,653	7,815	11,616	55,721	T.	Solapur
2,505	1,406	3,824	9,441	48,198	R	
1,429	1,247	3,991	2,175	7,523	U	
3,104	3,026	14,939	8,042	84,085	T.	Kolhapur
1,639	1,636	6,576	6,566	72,385	R	
1,465	1,390	8,363	1,476	11,700	U	
2,868	1,994	4,505	7,028	30,331	T.	Aurangabad
1,443	960	1,731	5,499	24,891	R	
1,425	1,034	2,774	1,529	5,440	U	
1,240	884	1,790	4,075	23,840	T.	Jalna
777	640	1,010	3,603	21,992	R	
463	244	780	472	1,848	U	
1,128	781	1,696	3,158	16,637	T.	Parbhani
454	396	659	2,490	14,221	R	
674	385	1,037	668	2,416	U	
621	474	851	1,936	15,994	T.	Hingoli
377	336	578	1,713	15,030	R	
244	138	273	223	964	U	
2,159	1,182	3,196	5,592	43,811	T.	Beed
1,490	864	2,009	5,052	41,859	R	
669	318	1,187	540	1,952	U	
2,821	1,596	3,346	5,645	36,897	T.	Nanded
1,481	933	1,432	4,744	32,844	R	
1,340	663	1,914	901	4,053	U	
1,821	763	1,791	3,759	17,885	T.	Osmanabad
1,254	575	1,329	3,340	16,446	R	
567	188	462	419	1,439	U	
1,960	1,006	2,647	3,747	14,809	T.	Latur
1,121	626	1,316	3,266	12,772	R	
839	380	1,331	481	2,037	U	
1,860	1,451	3,056	5,563	54,043	T.	Buldhana
982	916	1,672	4,596	49,051	R	
878	535	1,384	967	4,992	U	
1,110	1,369	2,166	3,857	26,925	T.	Akola
564	616	999	2,814	23,116	R	
546	753	1,167	1,043	3,809	U	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
27	वाशिम	ए	2,59,106	12,891	1,96,796	4,333	8,759	2,353
		जा	2,19,160	9,682	1,67,845	3501	4,961	2,160
		ठा	39,946	3,209	28,951	832	3,798	193
28	अमरावती	ए	6,46,201	42,901	4,95,006	13,395	33,078	4,694
		जा	4,32,034	25,019	3,37,920	8,964	11,846	3,686
		ठा	2,14,167	17,882	1,57,086	4,431	21,232	1,008
29	यवतमाळ	ए	6,37,264	32,106	4,93,592	9,929	24,767	5,537
		जा	5,23,928	22,882	4,10,234	7,502	13,945	5,083
		ठा	1,13,336	9,224	83,358	2,427	10,822	454
30	वर्धा	ए	3,29,821	21,006	2,48,578	7,696	15,533	2,759
		जा	2,44,053	13,704	1,85,935	5,407	7,364	2,389
		ठा	85,768	7,302	62,643	2,289	8,169	370
31	ठाजपूर	ए	9,96,221	77,883	7,57,195	20,586	62,343	6,488
		जा	3,75,221	26,956	2,84,078	6,344	10,735	4,237
		ठा	6,21,000	50,927	4,73,117	14,242	51,608	2,251
32	भंडारा	ए	3,01,882	22,082	2,29,407	4,981	12,476	2,755
		जा	2,56,348	17,254	1,95,883	4,252	8,544	2,506
		ठा	45,534	4,828	33,524	729	3,932	249
33	जोर्दिया	ए	3,25,889	20,373	2,35,767	8,778	10,543	3,009
		जा	2,90,121	16,737	2,10,527	7,740	7,132	2,833
		ठा	35,768	3,636	25,240	1,038	3,411	176
34	चंद्रपूर	ए	5,83,384	37,509	4,32,243	9,853	22,289	6,126
		जा	4,07,842	20,683	2,97,923	7,315	9,961	5,396
		ठा	1,75,542	16,826	1,34,320	2,538	12,328	730
35	जडचिरोली	ए	2,78,734	14,843	1,95,341	4,826	6,495	3,959
		जा	2,59,425	12,631	1,81,392	4,607	5,245	3,837
		ठा	19,309	2,212	13,949	219	1,250	122
महाराष्ट्र राज्य		ए	2,56,01,389	26,08,608	1,83,05,346	5,14,619	14,55,971	1,78,118
		जा	1,44,08,995	12,15,880	1,05,36,031	3,11,765	4,34,613	1,45,130
		ठा	1,11,92,394	13,92,728	77,69,315	2,02,854	10,21,358	32,988

आधार: एच मालिजा : महाराष्ट्र भारतची जजजा, २००१

TABLE No. 4.1—contd.

(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(3)	(2)
660	629	1,266	2,891	28,528	T.	Washim
410	418	762	2,414	27,007	R	
250	211	504	477	1,521	U	
1,752	2,078	3,656	6,422	43,219	T.	Amravati
799	997	1,312	4,810	36,681	R	
953	1,081	2,344	1,612	6,538	U	
1,658	1,411	2,920	6,881	58,463	T.	Yavatmal
1,074	922	1,636	6,069	54,581	R	
584	489	1,284	812	3,882	U	
789	820	1,912	3,823	26,905	T.	Wardha
453	537	1,069	2,998	24,197	R	
336	283	843	825	2,708	U	
2,594	3,654	8,038	8,675	48,765	T.	Nagpur
870	853	1,798	4,560	34,790	R	
1,724	2,801	6,240	4,115	13,975	U	
667	684	1,673	2,572	24,585	T.	Bhandara
542	521	1,219	2,244	23,383	R	
125	163	454	328	1,202	U	
708	644	1,562	2,786	41,719	T.	Gondiya
526	503	1,216	2,552	40,355	R	
182	141	346	234	1,364	U	
1,409	1,217	2,889	4,851	64,998	T.	Chandrapur
818	651	1,651	3,762	59,682	R	
591	566	1,238	1,089	5,316	U	
487	497	947	2,119	49,220	T.	Gadchiroli
439	439	682	2,010	48,143	R	
48	58	265	109	1,077	U	
87,821	79,369	2,96,706	2,20,458	18,54,373	T.	Maharashtra State
38,201	30,490	77,458	1,69,052	14,50,375	R	
49,620	48,879	2,19,248	51,406	4,03,998	U	

Source:- H-Series : Maharashtra-Census of India, 2001

4. गृहविषयक सांख्यिकी/HOUSING STATISTICS

तक्का क्रमांक/TABLE No. 4.2

वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या Households by number of rooms occupied

जनगणना/Population Census, 2001

वापरातील खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबे Households occupying rooms													
अ.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	एकूण ग्रामीण नागरी (3)	एकूण Total (4)	वेगळी खोली नसलेले No Exclusive room (5)	१ खोली	२ खोल्या	३ खोल्या	४ खोल्या	५ खोल्या	६ व अधिक	बेघर कुटुंबे	Total Rural Urban (3)	District (2)
					1 Room (6)	2 Rooms (7)	3 Rooms (8)	4 Rooms (9)	5 Rooms (10)	6 & more Rooms (11)	House- less households (12)		
1	मुंबई	ए	6,48,590	45,739	4,43,362	86,184	46,805	18,012	4,413	4,075	7,180	T.	Mumbai
		जा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ठा	6,48,590	45,739	4,43,362	86,184	46,805	18,012	4,413	4,075	7,180	U	
2	मुंबई उपनगर	ए	17,74,332	1,24,355	11,05,757	3,63,308	135,745	29,767	6,103	9,297	4,591	T.	Mumbai Suburban
		जा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	R	
		ठा	17,74,332	1,24,355	11,05,757	3,63,308	1,35,745	29,767	6,103	9,297	4,591	U	
3	ठाणे	ए	17,00,019	84,262	8,42,631	5,28,648	1,79,213	42,084	9,880	13,301	13,080	T.	Thane
		जा	4,28,096	48,803	2,01,354	1,16,986	39,780	13,797	3,631	3,745	6,077	R	
		ठा	12,71,923	35,459	6,41,277	4,11,662	1,39,433	28,287	6,249	9,556	7,003	U	
4	रायगड	ए	4,71,628	22,172	1,87,480	1,61,830	66,682	22,008	5,598	5,858	3,648	T.	Raigad
		जा	3,58,745	19,835	1,48,225	1,22,067	45,037	15,695	4,056	3,830	2,964	R	
		ठा	1,12,883	2,337	39,255	39,763	21,645	6,313	1,542	2,028	684	U	
5	रत्नागिरी	ए	3,66,605	30,875	1,46,770	1,06,206	48,219	20,592	6,999	6,944	1,592	T.	Ratnagiri
		जा	3,28,530	29,868	1,37,169	94,194	39,602	16,942	5,535	5,220	1,452	R	
		ठा	38,075	1,007	9,601	12,012	8,617	3,650	1,464	1,724	140	U	
6	सिंधुदुर्ग	ए	1,90,278	10,317	47,757	56,200	34,205	23,241	9,141	9,417	1,391	T.	Sindhudurg
		जा	1,72,134	9,656	44,473	51,357	29,889	20,603	8,039	8,117	1,289	R	
		ठा	18,144	661	3,284	4,843	4,316	2,638	1,102	1,300	102	U	
7	नाशिक	ए	8,76,758	47,886	4,21,728	2,56,414	98,789	32,893	8,588	10,460	5,649	T.	Nashik
		जा	5,29,715	41,332	2,78,541	1,50,380	40,694	12,287	2,823	3,658	4,480	R	
		ठा	3,47,043	6,554	1,43,187	1,06,034	58,095	20,606	5,765	6,802	1,169	U	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
8	धुळे	ए	3,29,868	25,447	1,62,340	87,984	36,346	11,057	2,962	3,732	862	T.	Dhule
		जा	2,52,920	24,142	1,35,071	62,453	23,590	5,213	979	1,472	695	R	
		ठा	76,948	1,305	27,269	25,531	12,756	5,844	1,983	2,260	167	U	
9	दुरबार	ए	2,50,526	30,901	1,55,731	42,451	14,626	3,729	1,044	2,044	826	T.	Nandurbar
		जा	2,15,455	29,423	1,42,378	31,779	8,805	1,665	343	1,062	640	R	
		ठा	35,071	1,478	13,353	10,672	5,821	2,064	701	982	186	U	
10	जळजाव	ए	7,30,063	43,685	3,82,310	2,01,567	68,055	21,993	5,371	7,082	3,531	T.	Jalgaon
		जा	5,35,894	37,975	3,01,829	1,41,927	39,078	10,346	1,958	2,781	3,016	R	
		ठा	1,94,169	5,710	80,481	59,640	28,977	11,647	3,413	4,301	515	U	
11	अहमदनगर	ए	7,42,065	37,518	4,26,590	1,81,728	59,273	22,754	6,439	7,763	2,598	T.	Ahmednagar
		जा	5,94,446	34,643	3,64,232	1,38,578	37,298	12,396	3,238	4,061	2,181	R	
		ठा	1,47,619	2,875	62,358	43,150	21,975	10,358	3,201	3,702	417	U	
12	पुजे	ए	14,39,610	76,316	7,00,488	3,76,000	1,75,342	71,499	19,166	20,799	4,618	T.	Pune
		जा	5,66,560	25,268	3,00,974	1,66,052	47,900	17,101	3,934	5,331	2,816	R	
		ठा	8,73,050	51,048	3,99,514	2,09,948	1,27,442	54,398	15,232	15,468	1,802	U	
13	सातारा	ए	5,46,458	37,474	2,27,301	1,72,040	68,364	26,230	7,159	7,890	2,143	T.	Satara
		जा	4,71,973	35,453	1,98,454	1,51,406	56,418	20,112	4,903	5,227	1,921	R	
		ठा	74,485	2,021	28,847	20,634	11,946	6,118	2,256	2,663	222	U	
14	सांजली	ए	4,95,189	20,700	1,95,947	1,54,559	71,438	32,280	9,384	10,881	1,729	T.	Sangli
		जा	3,72,537	16,825	1,49,550	1,20,262	52,589	21,325	5,687	6,299	1,488	R	
		ठा	1,22,652	3,875	46,397	34,297	18,849	10,955	3,697	4,582	241	U	
15	सोलापूर	ए	7,15,075	19,777	3,81,782	2,02,385	62,980	28,864	8,485	10,802	5,031	T.	Solapur
		जा	4,90,987	13,907	2,78,140	1,39,005	36,118	14,874	3,839	5,104	4,522	R	
		ठा	2,24,088	5,870	1,03,642	63,380	26,862	13,990	4,646	5,698	509	U	
16	कोल्हापूर	ए	6,90,523	14,087	1,99,834	2,20,110	1,58,531	63,847	16,217	17,897	1,945	T.	Kolhapur
		जा	4,81,907	11,249	1,26,774	1,60,525	1,21,952	42,409	9,548	9,450	1,653	R	
		ठा	2,08,616	2,838	73,060	59,585	36,579	21,438	6,669	8,447	292	U	
17	औरंगाबाद	ए	5,26,155	16,851	2,83,729	1,41,737	48,985	20,715	6,314	7,824	1,724	T.	Aurangabad
		जा	3,34,823	14,766	2,11,932	83,691	17,128	4,732	958	1,616	1,265	R	
		ठा	1,91,332	2,085	71,797	58,046	31,857	15,983	5,356	6,208	459	U	

तक्का क्रमांक/TABLE No. 4.2—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
18	जालगा	ए	3,02,549	9,702	1,80,596	77,790	21,741	7,444	2,453	2,823	1,396	T.	Jalna
		जा	2,53,425	9,262	1,63,787	60,672	13,767	3,799	1,003	1,135	1,261	R	
		गा	49,124	440	16,809	17,118	7,974	3,645	1,450	1,688	135	U	
19	परभजी	ए	2,83,603	3,779	1,36,962	92,848	29,583	12,360	4,186	3,885	631	T.	Parbhani
		जा	2,03,565	3,335	1,11,502	64,640	16,171	5,138	1,542	1,237	538	R	
		गा	80,038	444	25,460	28,208	13,412	7,222	2,644	2,648	93	U	
20	हिंगोली	ए	1,81,035	5,295	86,290	62,246	17,348	6,123	1,833	1,900	286	T.	Hingoli
		जा	1,56,346	5,158	78,823	52,902	13,198	4,197	1,095	973	241	R	
		गा	24,689	137	7,467	9,344	4,150	1,926	738	927	45	U	
21	बीड	ए	4,33,108	5,986	2,71,390	1,03,666	31,357	11,961	3,873	4,875	1,435	T.	Beed
		जा	3,65,245	5,660	2,47,488	81,583	19,923	6,406	1,809	2,376	1,295	R	
		गा	67,863	326	23,902	22,083	11,434	5,555	2,064	2,499	140	U	
22	नांदेड	ए	5,23,539	21,018	2,72,863	1,50,357	45,049	20,135	6,072	8,045	1,280	T.	Nanded
		जा	4,10,545	20,022	2,35,120	1,11,277	26,870	10,477	2,758	4,021	1,032	R	
		गा	1,12,994	996	37,743	39,080	18,179	9,658	3,314	4,024	248	U	
23	उस्मानाबाद	ए	2,93,109	5,946	1,40,177	95,715	29,991	13,109	3,802	4,369	1,267	T.	Osmanabad
		जा	2,52,083	5,477	1,27,431	81,183	23,303	9,480	2,449	2,760	1,108	R	
		गा	41,026	469	12,746	14,532	6,688	3,629	1,353	1,609	159	U	
24	लातूर	ए	3,73,283	5,308	1,56,092	1,30,135	44,474	22,364	7,061	7,849	687	T.	Latur
		जा	2,94,115	4,189	1,31,065	1,05,015	32,078	14,194	3,564	4,010	508	R	
		गा	79,168	1,119	25,027	25,120	12,396	8,170	3,497	3,839	179	U	
25	बुलढाजा	ए	4,43,878	13,836	2,45,826	1,26,364	36,742	12,505	3,840	4,765	1,322	T.	Buldhana
		जा	3,58,540	13,169	2,13,577	98,208	22,627	6,908	1,710	2,341	1,054	R	
		गा	85,338	667	32,249	28,156	14,115	5,597	2,130	2,424	268	U	
26	अकोला	ए	3,13,405	6,927	1,51,623	95,681	34,486	14,822	4,474	5,392	1,412	T.	Akola
		जा	2,02,186	6,160	1,11,245	61,123	15,472	5,332	1,244	1,610	1,071	R	
		गा	1,11,219	767	40,378	34,558	19,014	9,490	3,230	3,782	341	U	
27	वाशिम	ए	2,02,634	7,003	94,980	69,976	19,759	6,882	2,008	2,026	595	T.	Washim
		जा	1,72,664	6,631	85,560	58,903	14,738	4,509	1,168	1,155	532	R	
		गा	29,970	372	9,420	11,073	5,021	2,373	840	871	63	U	

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 4.2—Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(3)	(2)
28	अमरावती	ए	5,13,723	15,789	2,13,400	1,73,780	64,790	26,595	9,757	9,612	2,603	T.	Amravati
		ज	3,50,653	14,165	1,61,881	1,21,776	35,807	10,931	2,892	3,201	2,159	R	
		ता	1,63,070	1,624	51,519	52,004	28,983	15,664	6,865	6,411	444	U	
29	यवतमाळ	ए	5,08,706	13,381	2,11,324	1,86,788	58,726	23,253	7,745	7,489	2,466	T.	Yavatmal
		ज	4,21,986	12,876	1,88,304	1,55,851	42,132	14,787	4,148	3,888	2,172	R	
		ता	86,720	505	23,020	30,937	16,594	8,466	3,597	3,601	294	U	
30	वर्धा	ए	2,59,342	8,138	78,373	1,05,262	43,807	14,502	4823	4,437	2,731	T.	Wardha
		ज	1,93,846	6,746	61,903	81,890	29733	8,884	2,503	2,187	2,383	R	
		ता	65,496	1,392	16,470	23,372	14,074	5,618	2,320	2,250	348	U	
31	नाजपूर	ए	7,90,524	13,601	2,16,054	2,66,724	1,65,536	75,170	25,262	28,177	2,959	T.	Nagpur
		ज	2,94,317	9,155	1,04,543	1,15,069	47,849	11,740	2,809	3,152	1,499	R	
		ता	4,96,207	4,446	1,11,511	1,51,655	1,17,687	63,430	22,453	25,025	1,460	U	
32	भंडारा	ए	2,39,861	5,216	67,593	88,321	57,388	13,619	3,838	3,886	652	T.	Bhandara
		ज	2,04,664	4,952	63,042	77,726	44,168	9,934	2,347	2,495	584	R	
		ता	35,197	264	4,551	10,595	13,220	3,685	1,491	1,391	68	U	
33	जोर्दिया	ए	2,49,376	5,448	90,242	86,135	46,437	13,710	3,593	3,811	561	T.	Gondiya
		ज	2,22,567	5,324	87,178	79,266	36,047	10,147	2,419	2,186	499	R	
		ता	26,809	124	3,064	6,869	10,390	3,563	1,174	1,625	62	U	
34	चंद्रपूर	ए	4,51,981	9,528	1,40,189	1,79,035	81,328	27,727	7,279	6,895	2,118	T.	Chandrapur
		ज	3,10,960	7,413	1,07,124	1,27,381	48,493	14,083	3,332	3,134	1,633	R	
		ता	1,41,021	2,115	33,065	51,654	32,835	13,644	3,947	3,761	485	U	
35	जडचिरोली	ए	2,05,751	5508	58,723	88,063	37,869	10,130	2,742	2,716	935	T.	Gadchiroli
		ज	1,91,194	5,414	56,445	82,754	32,997	8,999	2,357	2,228	852	R	
		ता	14,557	94	2,278	5,309	4,872	1,131	385	488	83	U	
महाराष्ट्र राज्य	राज्य	ए	1,90,63,149	8,49,771	91,24,234	55,18,237	22,40,009	8,23,976	2,37,904	2,69,018	87,474	T.	Maharashtra State
		ज	1,09,93,623	5,38,253	53,55,114	33,47,881	11,51,251	3,89,442	1,00,620	1,11,062	56,880	R	
		ता	80,69,526	3,11,518	37,69,120	21,70,356	10,88,758	4,34,534	1,37,284	1,57,956	30,594	U	

आधार: एच.एस.सी. : महाराष्ट्र भारताची जनगणना, २००१

Source:- H-Series : Maharashtra-Census of India, 2001

4. गृहविषयक सांख्यिकी/HOUSING STATISTICS

तक्का क्रमांक/TABLE No. 4.3

वापरातील निवासी घरे व प्रत्येक घरामागे व्यक्तींची संख्या
 Occupied Residential Houses and No. of Persons per House
 जनगणना/Population Census, 2001

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	एकूण कुटुंबे Total house- holds	संस्थांतील कुटुंबे Institu- tional house- holds	वापरातील निवासी घरे Occupied Residential Houses			वापरातील निवासी घरामागे व्यक्तींची संख्या Persons per occupied Census House			जिल्हा District
				ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	ग्रामीण Rural	नागरी Urban	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	648,590	5,705	---	624,047	624,047	---	5.19	5.19	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	1,774,332	5,005	---	1,721,939	1,721,939	---	4.97	4.97	Mumbai Suburban
3	ठाजे	1,700,019	5,847	393,332	1,232,385	1,625,717	5.47	4.74	4.91	Thane
4	रायजड	471,628	1,662	346,397	108,374	454,771	4.75	4.85	4.77	Raigad
5	रतनगिरी	366,605	790	312,892	36,346	349,238	4.76	5.17	4.80	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	190,278	477	163,078	17,304	180,382	4.76	4.67	4.75	Sindhudurg
7	नाशिक	876,758	3,976	508,442	334,298	842,740	5.85	5.68	5.78	Nashik
8	धुळे	329,868	883	244,405	73,268	317,673	5.06	5.98	5.27	Dhule
9	नांदुरबार	250,526	1,024	196,327	33,278	229,605	5.43	5.91	5.50	Nandurbar
10	जळगाव	730,063	1,743	520,331	185,315	705,646	4.98	5.63	5.15	Jalgaon
11	अहमदनगर	742,065	2,075	576,956	142,238	719,194	5.55	5.49	5.53	Ahmednagar
12	पुणे	1,439,610	5,284	543,047	847,590	1,390,637	5.51	4.87	5.12	Pune
13	सातारा	546,458	1,289	443,974	70,561	514,535	5.38	5.47	5.39	Satara
14	सांगली	495,189	1,000	356,645	117,038	473,683	5.43	5.35	5.41	Sangli
15	सोलापूर	715,075	1,847	478,171	202,661	680,832	5.42	5.99	5.59	Solapur
16	कोल्हापूर	690,523	1,063	435,724	199,103	634,827	5.63	5.23	5.50	Kolhapur
17	औरंगाबाद	526,155	1,371	325,306	184,883	510,189	5.51	5.79	5.62	Aurangabad
18	जालना	302,549	617	243,985	46,646	290,631	5.30	6.53	5.50	Jalna
19	परभणी	283,603	501	196,499	76,162	272,661	5.27	6.30	5.56	Parbhani
20	हिंगोली	181,035	321	151,567	23,601	175,168	5.46	6.45	5.59	Hingoli
21	बीड	433,108	750	352,040	65,424	417,464	5.00	5.84	5.13	Beed
22	नांदेड	523,539	1,323	400,167	109,273	509,440	5.41	6.22	5.58	Nanded
23	उस्मानाबाद	293,109	947	245,953	39,724	285,677	5.04	5.77	5.14	Osmanabad
24	लातूर	373,283	915	282,714	74,975	357,689	5.58	6.42	5.76	Latur
25	बुलढाजा	443,878	710	350,192	82,397	432,589	4.98	5.68	5.12	Buldhana
26	अकोला	313,405	530	196,150	108,297	304,447	5.06	5.75	5.30	Akola
27	वाशिम	202,634	360	167,845	28,951	196,796	4.97	6.08	5.13	Washim
28	अमरावती	513,723	1,087	337,920	157,086	495,006	4.98	5.65	5.19	Amravati
29	यवतमाळ	508,706	1,211	410,234	83,358	493,592	4.79	5.40	4.90	Yavatmal
30	वर्धा	259,342	763	185,935	62,643	248,578	4.80	5.13	4.88	Wardha
31	नागपूर	790,524	1,660	284,078	473,117	757,195	5.06	5.46	5.31	Nagpur
32	भंडारा	239,861	237	195,883	33,524	229,407	4.87	5.17	4.91	Bhandara
33	गोंदिया	249,376	316	210,527	25,240	235,767	4.96	5.65	5.03	Gondiya
34	चंद्रपूर	451,981	1,012	297,923	134,320	432,243	4.64	4.90	4.72	Chandrapur
35	गडचिरोली	205,751	626	181,392	13,949	195,341	4.83	4.73	4.82	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,90,63,149	54,927	1,05,36,031	77,69,315	1,83,05,346	5.22	5.21	5.22	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/ Table No. 4.4 (A)

HOUSING STATISTICS

TABLE No.4.4 (A)

Distribution of Households by Predominant Material of Roof of houses occupied
Population Census, 2001

जी.आय. धातु, अॅस्बेस्टॉसचे पत्रे G.I., Metal Asbestos, Sheets	विटा Brick	दजड Stone	जॅंफ्रि ट Concrete	इतर प्रजरचे सामां Any other Material	Rural Urban Total	District
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)	(1)
1,74,846	4,137	1,447	3,46,225	7,901	T.	Mumbai
0	0	0	0	0	R	
1,74,846	4,137	1,447	3,46,225	7,901	U	
9,64,236	14,017	3,113	6,27,571	10,732	T.	Mumbai Suburban
0	0	0	0	0	R	
9,64,236	14,017	3,113	6,27,571	10,732	U	
4,59,913	8,268	1,012	6,60,090	8,564	T.	Thane
64,333	1,686	150	27,697	2,181	R	
3,95,580	6,582	862	6,32,393	6,383	U	
43,477	2,185	167	63,173	1,515	T.	Raigad
23,174	1,248	108	19,265	1,029	R	
20,303	937	59	43,908	486	U	
9,631	117	216	22,130	709	T.	Ratnagiri
7,214	91	177	10,251	527	R	
2,417	26	39	11,879	182	U	
2,100	2,784	212	9,299	2,131	T.	Sindhudurg
1,854	2,021	198	6,365	1,963	R	
246	763	14	2,934	168	U	
2,33,264	3,048	913	1,69,255	11,051	T.	Nashik
1,13,147	1,750	598	22,193	5675	R	
1,20,117	1,298	315	1,47,062	5,376	U	
56,155	1,040	208	45,251	3,051	T.	Dhule
25,536	717	135	13,616	1,924	R	
30,619	323	73	31,635	1,127	U	
28,212	389	172	14,301	2,013	T.	Nandurbar
12,760	212	118	4,838	1,558	R	
15,452	177	54	9,463	455	U	
2,54,563	7,644	1,299	1,54,055	18,549	T.	Jalgaon
1,88,968	5,700	1,008	68,694	13,730	R	
65,595	1,944	291	85,361	4,819	U	
3,01,646	3,394	2,135	93,497	15,337	T.	Ahmednagar
2,36,338	2,056	1,712	38,683	11,899	R	
65,308	1,338	423	54,814	3,438	U	
5,82,013	6,320	2076	4,35,695	19,504	T.	Pune
2,12,323	2,025	1,137	37,102	9,043	R	
3,69,690	4,295	939	3,98,593	10,461	U	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
13	सातारा	ए	5,46,458	35,796	2,623	1,98,497	1,644
		जा	4,71,973	32,388	1,962	1,92,110	1,451
		ढा	74,485	3,408	661	6,387	193
14	सांजली	ए	4,95,189	75,587	2,616	2,71,014	4,340
		जा	3,72,537	73,691	1,789	2,09,207	4,017
		ढा	1,22,652	1,896	827	61,807	323
15	सोलापूर	ए	715,075	208,316	4,732	12,182	4,365
		जा	4,90,987	195,974	3,794	7,467	3,302
		ढा	2,24,088	12,342	938	4,715	1,063
16	जोल्हापूर	ए	6,90,523	8,562	1,691	5,62,817	804
		जा	4,81,907	6,992	818	4,37,491	513
		ढा	2,08,616	1,570	873	1,25,326	291
17	औरंजाबाद	ए	5,26,155	110,505	2,086	3,649	1456
		जा	3,34,823	104,121	1,434	2,509	1,171
		ढा	1,91,332	6,384	652	1,140	285
18	जालढा	ए	3,02,549	53,603	678	2,775	1,079
		जा	2,53,425	51,408	588	1,500	926
		ढा	49,124	2,195	90	1,275	153
19	परभजी	ए	2,83,603	23,304	1,700	2,942	1,251
		जा	2,03,565	21,236	1,350	2,542	1,010
		ढा	80,038	2,068	350	400	241
20	हिंजोली	ए	1,81,035	10,973	690	4,408	765
		जा	1,56,346	10,551	631	3,942	722
		ढा	24,689	422	59	466	43
21	बीड	ए	4,33,108	82,403	2,117	3,434	1,936
		जा	3,65,245	77,432	1,731	2,925	1,727
		ढा	67,863	4,971	386	509	209
22	ढांदेड	ए	5,23,539	31,549	3,512	1,66,712	1,481
		जा	4,10,545	29,930	3,040	1,54,605	1,214
		ढा	1,12,994	1,619	472	12,107	267
23	उस्माढाबाद	ए	2,93,109	31,094	2,783	1,582	914
		जा	2,52,083	29,952	2,603	1,327	831
		ढा	41,026	1,142	180	255	83
24	लातूर	ए	3,73,283	33,635	2,719	4,509	1,253
		जा	294,115	32,365	2,220	3,595	1,123
		ढा	79,168	1,270	499	914	130
25	बुलढाजा	ए	4,43,878	35,793	740	32,147	1,274
		जा	3,58,540	33,769	623	28,222	949
		ढा	85,338	2,024	117	3,925	325
26	अजोला	ए	3,13,405	7,038	1,549	1,62,315	613
		जा	202,186	5,502	1,119	125,613	448
		ढा	1,11,219	1,536	430	36,702	165
27	वाशिम	ए	2,02,634	8,340	222	16,829	465
		जा	1,72,664	7,867	194	16,257	429
		ढा	29,970	473	28	572	36

TABLE No.4.4 (A)-contd.

(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)	(1)
2,46,498	2,096	1,327	49,780	8,197	T.	Satara
2,07,297	1,786	1,272	26,722	6,985	R	
39,201	310	55	23,058	1,212	U	
70,081	1,517	1,735	63,050	5,249	T.	Sangli
49,505	1,022	1,590	27,492	4,224	R	
20,576	495	145	35,558	1,025	U	
3,64,816	3,149	2,438	97,142	17,935	T.	Solapur
2,27,638	1,560	1,851	36,462	12,939	R	
1,37,178	1,589	587	60,680	4,996	U	
24,145	1,052	570	88,296	2,586	T.	Kolhapur
7,699	577	396	25,526	1,895	R	
16,446	475	174	62,770	691	U	
2,94,410	4,333	801	98,325	10,590	T.	Aurangabad
1,93,823	2,798	656	19,385	8,926	R	
1,00,587	1,535	145	78,940	1,664	U	
2,13,495	1,835	764	18,283	10,037	T.	Jalna
1,83,162	1,341	625	5,008	8,867	R	
30,333	494	139	13,275	1,170	U	
2,06,076	1,891	1,941	36,068	8430	T.	Parbhani
1,57,915	1,375	1,794	9,130	7,213	R	
48,161	516	147	26,938	1,217	U	
1,46,992	510	128	10,079	6,490	T.	Hingoli
1,29,891	442	117	4,169	5,881	R	
17,101	68	11	5,910	609	U	
2,89,307	2,022	2,144	41,059	8,686	T.	Beed
2,51,978	1,641	2,058	17,707	8,046	R	
37,329	381	86	23,352	640	U	
2,40,469	2,351	2,718	65,605	9,142	T.	Nanded
1,84,118	1,661	2,627	25,336	8,014	R	
56,351	690	91	40,269	1,128	U	
2,09,846	1,330	762	38,820	5,978	T.	Osmanabad
1,84,748	1,185	712	25,784	4,941	R	
25,098	145	50	13,036	1,037	U	
2,51,053	2,401	2,095	66,465	9,153	T.	Latur
2,10,619	2,033	1,696	32,998	7,466	R	
40,434	368	399	33,467	1,687	U	
3,12,255	4,013	328	49,010	8,318	T.	Buldhana
2,62,633	2,681	272	22,920	6,471	R	
49,622	1,332	56	26,090	1,847	U	
75,009	2,088	439	61,201	3,153	T.	Akola
47,440	1,112	366	18,204	2,382	R	
27,569	976	73	42,997	771	U	
1,60,278	525	50	12,989	2,936	T.	Washim
1,38,897	380	27	6,204	2,409	R	
21,381	145	23	6,785	527	U	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
28	अमरावती	ए	5,13,723	11,260	1,918	3,39,508	955
		जा	3,50,653	9,888	1,333	2,69,216	438
		ठा	1,63,070	1,372	585	70,292	517
29	यवतमाळ	ए	5,08,706	12,830	1,214	1,95,551	1,019
		जा	4,21,986	12,192	1,046	1,77,273	784
		ठा	86,720	638	168	18,278	235
30	वर्धा	ए	2,59,342	5,492	1,114	1,68,932	362
		जा	1,93,846	5,158	872	1,41,878	293
		ठा	65,496	334	242	27,054	69
31	ठाजपूर	ए	7,90,524	20,634	7,022	4,39,150	2,521
		जा	2,94,317	13,224	1,589	2,31,855	282
		ठा	4,96,207	7,410	5,433	2,07,295	2,239
32	भंडारा	ए	2,39,861	5,013	271	1,96,499	255
		जा	2,04,664	4,683	228	1,80,154	224
		ठा	35,197	330	43	16,345	31
33	जोर्दिया	ए	2,49,376	4,993	241	2,20,103	176
		जा	2,22,567	4,486	189	2,06,060	114
		ठा	26,809	507	52	14,043	62
34	चंद्रपूर	ए	4,51,981	15,654	1,993	3,35,084	1,061
		जा	3,10,960	13,779	1,486	2,58,957	200
		ठा	1,41,021	1,875	507	76,127	861
35	जडचिरोली	ए	2,05,751	10,441	299	1,79,676	118
		जा	1,91,194	10,179	278	1,70,641	112
		ठा	14,557	262	21	9,035	6
महाराष्ट्र राज्य		ए	190,63,149	19,15,626	1,43,032	59,14,353	67,130
		जा	109,93,623	17,37,783	49,032	46,20,161	34,102
		ठा	80,69,526	1,77,843	94,000	12,94,192	33,028

आधार: एचएमालिजा : महाराष्ट्रभारताची जजजा, २००१

TABLE No.4.4 (A)-contd.

(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)	(1)
74,005	2,124	322	81,963	1,668	T.	Amravati
45,770	918	199	21,718	1,173	R	
28,235	1,206	123	60,245	495	U	
243,915	1,012	160	49,362	3,643	T.	Yavatmal
207,335	712	149	19,323	3,172	R	
36,580	300	11	30,039	471	U	
33,430	670	64	48,532	746	T.	Wardha
23,962	330	46	20,773	534	R	
9468	340	18	27,759	212	U	
46,744	3,198	656	2,68,790	1,809	T.	Nagpur
9,349	731	194	36,729	364	R	
37,395	2,467	462	2,32,061	1,445	U	
2,562	722	82	34,317	140	T.	Bhandara
1,736	505	76	16,967	91	R	
826	217	6	17,350	49	U	
1,364	495	78	21,824	102	T.	Gondiya
549	281	70	10,748	70	R	
815	214	8	11,076	32	U	
21,039	939	189	74,737	1,285	T.	Chandrapur
13,573	636	158	21,332	839	R	
7,466	303	31	53,405	446	U	
971	147	32	13,869	198	T.	Gadchiroli
870	124	32	8,764	194	R	
101	23	0	5,105	4	U	
66,38,816	93,763	32,793	40,30,108	2,27,528	T.	Maharashtra State
36,26,154	43,337	22,324	7,08,105	1,52,625	R	
30,12,662	50,426	10,469	33,22,003	74,903	U	

Source:- H-Series : Maharashtra-Census of India, 2001

4. जृहविषयज सांज्यिजी /
तक्ताज्रमांज /
राहात्या घराचे भिंतीसाठी वापरलेल्या प्रमुज सामांजिसार जुटुंबाचे वर्जाजरज/
जंजजंज

अ.ज्र . Sr. No.	जिल्हा	जामीज जंजरी एज्ज	एज्ज जुटुंबे Total Number of Households (4)	जवत, पांजि, लाजूड, बांबू, चिजल, इ. Grass, Thatch, Wood, Bamboo Mud etc. (5)	प्लॅस्टिज पांलिथिंज Polythene (6)	जापंभा Tiles Tiles (7)	स्लेट Slate Slate (8)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	मुंबई	ए	6,48,590	1,778	6,886	26,360	5,296
		ज्जा	0	0	0	0	0
		जंज	6,48,590	1,778	6,886	26,360	5,296
2	मुंबई उपजंजर	ए	17,74,332	8,608	27,831	61,896	5,962
		ज्जा	0	0	0	0	0
		जंज	17,74,332	8,608	27,831	61,896	5,962
3	ठाजे	ए	17,00,019	2,03,107	11,080	1,05,864	20,279
		ज्जा	4,28,096	1,77,946	1,783	46,813	3,467
		जंज	12,71,923	25,161	9,297	59,051	16,812
4	रायजड	ए	4,71,628	45,848	2,061	89,758	1,711
		ज्जा	3,58,745	42,921	1,031	80,141	1,480
		जंज	1,12,883	2,927	1,030	9,617	231
5	रतंजिरी	ए	3,66,605	6,102	1,518	2,24,297	1,134
		ज्जा	3,28,530	5,274	935	2,18,027	882
		जंज	38,075	828	583	6,270	252
6	सिंधुदुर्ज	ए	1,90,278	3,692	452	1,22,074	519
		ज्जा	1,72,134	3,286	323	1,14,005	478
		जंज	18,144	406	129	8,069	41
7	शांशिज	ए	8,76,758	74,094	3,429	3,08,594	28,038
		ज्जा	5,29,715	68,973	1,690	2,42,985	3,271
		जंज	3,47,043	5,121	1,739	65,609	24,767
8	धुळे	ए	3,29,868	26,810	572	1,88,873	3,290
		ज्जा	2,52,920	25,172	411	1,69,421	744
		जंज	76,948	1,638	161	19,452	2,546
9	दुरबार	ए	2,50,526	1,25,936	889	70,365	747
		ज्जा	2,15,455	1,21,241	681	62,355	165
		जंज	35,071	4,695	208	8,010	582
10	जळजाव	ए	7,30,063	69,025	1,993	3,29,774	17,508
		ज्जा	5,35,894	63,398	1,551	2,87,447	2,510
		जंज	1,94,169	5,627	442	42,327	14,998
11	अहमदजंजर	ए	7,42,065	53,842	1,774	2,23,686	5,610
		ज्जा	5,94,446	45,390	1,382	1,97,266	3,936
		जंज	1,47,619	8,452	392	26,420	1,674
12	पुजे	ए	14,39,610	47,764	5,302	2,05,224	8,329
		ज्जा	5,66,560	39,706	1,484	1,15,758	3,666
		जंज	8,73,050	8,058	3,818	89,466	4,663

HOUSING STATISTICS

TABLE No.4.4 (B)

Distribution of Households by Predominant Material of Wall of house occupied
Population Census, 2001

जी.आय. धातु, अॅस्बेस्टॉसचे पत्रे G.I., Metal Asbestos, Sheets (9)	बिटा Brick (10)	दजड Stone (11)	जॅंफ्रि ट Concrete (12)	इतर सर्व प्रजारचे सामां Any other Material (13)	Rural Urban Total (2)	District (1)
36,342	4,16,063	2,040	1,50,578	3,247	T.	Mumbai
0	0	0	0	0	R	
36,342	4,16,063	2,040	1,50,578	3,247	U	
99,247	12,33,916	2,620	3,28,179	6,073	T.	Mumbai Suburban
0	0	0	0	0	R	
99,247	12,33,916	2,620	3,28,179	6,073	U	
46,127	11,33,718	4,134	1,70,883	4,827	T.	Thane
4,672	1,72,990	795	17,782	1,848	R	
41,455	9,60,728	3,339	1,53,101	2,979	U	
4,577	2,66,601	4,359	55,868	845	T.	Raigad
2,245	1,91,502	3,923	34,790	712	R	
2,332	75,099	436	21,078	133	U	
1,291	23,570	84,896	23,022	775	T.	Ratnagiri
1,029	15,925	70,176	15,562	720	R	
262	7,645	14,720	7,460	55	U	
409	6,549	49,884	6,286	413	T.	Sindhudurg
335	4,924	43,761	4,686	336	R	
74	1,625	6,123	1,600	77	U	
13,141	3,27,469	43,169	76,279	2,545	T.	Nashik
3,320	1,47,137	39,169	21,838	1,332	R	
9,821	1,80,332	4,000	54,441	1,213	U	
1,309	1,00,513	2,110	5,885	506	T.	Dhule
677	52,161	1,725	2,298	311	R	
632	48,352	385	3,587	195	U	
966	47,789	787	2,121	926	T.	Nandurbar
691	27,614	638	1,168	902	R	
275	20,175	149	953	24	U	
4,444	2,67,664	9,932	28,524	1,199	T.	Jalgaon
2,933	1,54,202	8,210	14,752	891	R	
1,511	1,13,462	1,722	13,772	308	U	
6,925	2,46,114	1,49,927	53,049	1,138	T.	Ahmednagar
4,466	1,63,424	1,45,717	32,029	836	R	
2,459	82,690	4,210	21,020	302	U	
76,729	6,86,860	1,86,097	2,19,379	3,926	T.	Pune
7,179	1,67,801	1,72,944	57,055	967	R	
69,550	5,19,059	13,153	1,62,324	2,959	U	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
13	सातारा	ए	5,46,458	31,240	1,881	1,38,098	3,466
		ज्	4,71,973	29,386	1,311	1,24,561	2,908
		फ	74,485	1,854	570	13,537	558
14	सांजली	ए	4,95,189	30,797	1,756	94,841	6,980
		ज्	3,72,537	25,555	1,089	72,574	3,172
		फ	1,22,652	5,242	667	22,267	3,808
15	सोलापूर	ए	7,15,075	85,642	1,966	1,01,359	6,467
		ज्	4,90,987	77,831	1,407	63,624	4,777
		फ	2,24,088	7,811	559	37,735	1,690
16	जोल्हापूर	ए	6,90,523	14,290	1,563	2,24,160	5,207
		ज्	4,81,907	10,715	703	1,83,531	2,688
		फ	2,08,616	3,575	860	40,629	2,519
17	औरंजाबाद	ए	5,26,155	30,275	1,568	1,83,544	2,695
		ज्	3,34,823	28,991	902	1,51,950	1,651
		फ	1,91,332	1,284	666	31,594	1,044
18	जालंधर	ए	3,02,549	13,276	566	1,51,252	2,164
		ज्	2,53,425	12,903	502	1,37,444	1,517
		फ	49,124	373	64	13,808	647
19	परभजी	ए	2,83,603	17,342	799	1,05,473	8,941
		ज्	2,03,565	14,860	415	88,338	2,200
		फ	80,038	2,482	384	17,135	6,741
20	हिंजोली	ए	1,81,035	9,048	403	92,984	1,614
		ज्	1,56,346	8,297	366	84,419	1,420
		फ	24,689	751	37	8,565	194
21	बीड	ए	4,33,108	29,700	877	1,50,083	4,490
		ज्	3,65,245	28,047	766	1,35,852	2,789
		फ	67,863	1,653	111	14,231	1,701
22	पिंढेड	ए	5,23,539	57,455	2,694	1,81,013	18,220
		ज्	4,10,545	54,013	2,122	1,44,850	15,506
		फ	1,12,994	3,442	572	36,163	2,714
23	उस्मानाबाद	ए	2,93,109	27,381	802	67,078	3,451
		ज्	2,52,083	25,992	648	60,427	2,740
		फ	41,026	1,389	154	6,651	711
24	लातूर	ए	3,73,283	28,201	1,281	58,068	5,488
		ज्	2,94,115	26,494	959	42,770	4,446
		फ	79,168	1,707	322	15,298	1,042
25	बुलढाजा	ए	4,43,878	49,329	850	2,14,688	4,302
		ज्	3,58,540	41,530	629	1,92,746	1,869
		फ	85,338	7,799	221	21,942	2,433
26	अजोला	ए	3,13,405	31,835	1,001	1,46,548	1,536
		ज्	2,02,186	18,796	674	1,17,830	677
		फ	1,11,219	13,039	327	28,718	859
27	वाशिम	ए	2,02,634	14,203	237	1,15,088	819
		ज्	1,72,664	12,933	177	1,04,789	575
		फ	29,970	1,270	60	10,299	244

TABLE No.4.4 (B)-contd.

(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)	(1)
8,550	1,65,685	1,42,354	54,090	1,094	T.	Satara
5,358	1,29,107	1,39,043	39,378	921	R	
3,192	36,578	3,311	14,712	173	U	
8,043	1,49,230	1,61,828	40,684	1,030	T.	Sangli
2,282	89,907	1,53,905	23,441	612	R	
5,761	59,323	7,923	17,243	418	U	
33,021	1,81,524	2,65,287	37,411	2,398	T.	Solapur
7,141	70,086	2,48,850	15,916	1,355	R	
25,880	1,11,438	16,437	21,495	1,043	U	
3,453	2,42,404	1,57,197	41,312	937	T.	Kolhapur
1,495	1,28,440	1,34,817	19,019	499	R	
1,958	1,13,964	22,380	22,293	438	U	
4,669	2,40,997	15,596	46,309	502	T.	Aurangabad
2,499	1,17,880	14,692	15,861	397	R	
2,170	1,23,117	904	30,448	105	U	
2,121	96,451	27,007	9,328	384	T.	Jalna
1,035	68,538	26,468	4,707	311	R	
1,086	27,913	539	4,621	73	U	
1,364	83,804	57,145	7,661	1,074	T.	Parbhani
661	39,318	53,928	3,115	730	R	
703	44,486	3,217	4,546	344	U	
680	54,009	16,580	5,345	372	T.	Hingoli
476	41,449	16,136	3442	341	R	
204	12,560	444	1,903	31	U	
3,609	1,27,437	1,03,099	12,897	916	T.	Beed
2,118	85,522	1,00,565	8,729	857	R	
1,491	41,915	2,534	4,168	59	U	
2864	1,21,279	1,21,939	15,725	2,350	T.	Nanded
1,505	65,818	1,17,391	7,135	2,205	R	
1,359	55,461	4,548	8,590	145	U	
6,688	1,02,713	72,562	11,017	1,417	T.	Osmanabad
4,165	80,948	66,767	9,357	1,039	R	
2,523	21,765	5,795	1,660	378	U	
5,552	1,40,196	1,23,317	10,241	939	T.	Latur
3,929	92,534	1,13,920	8,200	863	R	
1,623	47,662	9,397	2,041	76	U	
3,414	1,32,899	23,988	10,640	3,768	T.	Buldhana
1,606	86,995	23,215	7,133	2,817	R	
1,808	45,904	773	3,507	951	U	
1,884	1,13,482	4,846	11,091	1,182	T.	Akola
981	54,158	3,932	4,370	768	R	
903	59,324	914	6,721	414	U	
747	62,923	3,187	4,448	982	T.	Washim
442	46,539	3,026	3,242	941	R	
305	16,384	161	1,206	41	U	

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
28	अमरावती	ए	5,13,723	45,917	1,289	2,97,793	2,332
		जा	3,50,653	39,533	870	2,36,909	831
		ठा	1,63,070	6,384	419	60,884	1,501
29	यवतमाळ	ए	5,08,706	73,413	1,639	2,44,681	23,115
		जा	4,21,986	67,185	1,310	2,24,602	15,968
		ठा	86,720	6,228	329	20,079	7,147
30	वर्धा	ए	2,59,342	22,683	1,215	1,34,970	1,370
		जा	1,93,846	20,310	1,085	1,18,066	1,108
		ठा	65,496	2,373	130	16,904	262
31	ठाजपूर	ए	7,90,524	44,782	4,585	2,99,313	15,852
		जा	2,94,317	24,069	1,235	1,84,107	1,868
		ठा	4,96,207	20,713	3,350	1,15,206	13,984
32	भंडारा	ए	2,39,861	4,915	330	1,52,226	539
		जा	2,04,664	4,534	292	1,43,346	484
		ठा	35,197	381	38	8,880	55
33	जोदिया	ए	2,49,376	4,499	252	2,02,057	362
		जा	2,22,567	4,177	234	1,92,332	332
		ठा	26,809	322	18	9,725	30
34	चंद्रपूर	ए	4,51,981	37,746	1,738	2,05,267	9,332
		जा	3,10,960	32,141	1,042	1,68,817	8,032
		ठा	1,41,021	5,605	696	36,450	1,300
35	जडचिरोली	ए	2,05,751	19,033	523	1,12,177	14,729
		जा	1,91,194	18,531	501	1,08,021	14,714
		ठा	14,557	502	22	4,156	15
महाराष्ट्र राज्य		ए	1,90,63,149	13,89,608	93,602	56,29,526	2,41,894
		जा	1,09,93,623	12,20,130	30,510	46,16,123	1,12,871
		ठा	80,69,526	1,69,478	63,092	10,13,403	1,29,023

TABLE No.4.4 (B)-contd.

(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)	(1)
1,877	1,47,774	1,213	14,649	879	T.	Amravati
858	65,902	861	4,120	769	R	
1,019	81,872	352	10,529	110	U	
2,020	1,36,578	10,589	12,177	4,494	T.	Yavatmal
1,261	89,803	10,256	7,408	4,193	R	
759	46,775	333	4,769	301	U	
1,378	89,635	1,785	5,971	335	T.	Wardha
894	47,367	811	3,893	312	R	
484	42,268	974	2,078	23	U	
4,945	3,70,890	2,941	46,259	957	T.	Nagpur
1,144	74,081	1,791	5,571	451	R	
3,801	2,96,809	1,150	40,688	506	U	
435	76,593	229	4,484	110	T.	Bhandara
246	52,858	213	2,594	97	R	
189	23,735	16	1,890	13	U	
287	39,149	204	2,480	86	T.	Gondiya
172	24,117	168	962	73	R	
115	15,032	36	1,518	13	U	
1,105	1,79,128	7,011	9,607	1,047	T.	Chandrapur
534	91,040	5,881	2,552	921	R	
571	88,088	1,130	7,055	126	U	
339	55,528	165	1,832	1,425	T.	Gadchiroli
296	46,294	162	1,254	1,421	R	
43	9,234	3	578	4	U	
3,90,552	78,67,134	18,60,024	15,35,711	55,098	T.	Maharashtra
68,645	27,86,381	17,23,856	4,03,359	31,748	R	State
3,21,907	50,80,753	1,36,168	11,32,352	23,350	U	

Source:- H-Series : Maharashtra-Census of India, 2001

4. गृहविषयक सांख्यिकी/HOUSING STATISTICS

तक्का क्रमांक/TABLE No. 4.5

बेघर व संस्थांत राहणारी लोकसंख्या

Houseless and Institutional Population

ज०ज०/Population Census, 2001

अ.क्र. Serial No.	जिल्हा	व्यक्तींची संख्या			एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी Percentage to total population	District
		Number of Persons				
(1)	(2)	बेघर Houseless	संस्थांतील Institutional	एकूण Total	(6)	(2)
1	मुंबई	24,000	73,724	97,724	2.93	Mumbai
2	मुंबई उप०जर	15,074	59,075	74,149	0.86	Mumbai Suburban
3	ठाजे	51,888	91,246	1,43,134	1.76	Thane
4	रायजड	14,607	22,675	37,282	1.69	Raigad
5	रत०जिरी	6,294	12,879	19,173	1.13	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ज	6,172	5,036	11,208	1.29	Sindhudurg
7	०शिज	25,421	94,977	1,20,398	2.41	Nashik
8	धुळे	3,620	29,529	33,149	1.94	Dhule
9	दुरबार	4,044	45,172	49,216	3.75	Nandurbar
10	जळजाव	16,879	28,767	45,646	1.24	Jalgaon
11	अहमद०जर	10,494	50,565	61,059	1.51	Ahmednagar
12	पुजे	16,316	98,856	1,15,172	1.59	Pune
13	सातारा	8,843	24,861	33,704	1.20	Satara
14	सांजली	6,402	15,638	22,040	0.85	Sangli
15	सोलापूर	18,112	27,836	45,948	1.19	Solapur
16	जोल्हापूर	7,416	21,044	28,460	0.81	Kolhapur
17	औरंजाबाद	7,132	24,742	31,874	1.10	Aurangabad
18	जाल०	5,525	9,408	14,933	0.93	Jalna
19	परभजी	2,653	9,002	11,655	0.76	Parbhani
20	हिंगोली	1,286	6,405	7,691	0.78	Hingoli
21	बीड	5,811	12,940	18,751	0.87	Beed
22	०देड	5,600	25,833	31,433	1.09	Nanded
23	उस्मा०बाद	5,337	12,620	17,957	1.21	Osmanabad
24	लातूर	3,308	18,083	21,391	1.03	Latur
25	बुलढाजा	5,340	13,834	19,174	0.86	Buldhana
26	अजोला	5,842	9,577	15,419	0.95	Akola
27	वाशिम	2,593	7,559	10,152	1.00	Washim
28	अमरावती	9,904	27,393	37,297	1.43	Amravati
29	यवतमाळ	9,581	31,861	41,442	1.69	Yavatmal
30	वर्धा	10,434	12,423	22,857	1.85	Wardha
31	०जपूर	8,995	36,605	45,600	1.12	Nagpur
32	भंडारा	2,472	6,569	9,041	0.80	Bhandara
33	जोदिया	1,914	11,803	13,717	1.14	Gondiya
34	चंद्रपूर	8,139	22,053	30,192	1.46	Chandrapur
35	जडचिरोली	3,476	24,582	28,058	2.89	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	3,40,924	10,25,172	13,66,096	1.41	Maharashtra State

५. शिक्षण :

५.१ शिक्षणाच्या प्रकारानुसार शिक्षण संस्था त्यांतील विद्यार्थी, शिक्षक आणि प्रमुख परीक्षांचे निकाल इत्यादी बाबींची माहिती पुढील तक्त्यांत दिली आहे.

५.२ शैक्षणिक संस्थांचे शिक्षणाच्या प्रकारानुसार केलेले वर्गीकरण हे शिक्षणाच्या टप्प्यानुसार केलेल्या वर्गीकरणापेक्षा थोडे वेगळे आहे. ब-याचशा माध्यमिक शिक्षण संस्था प्राथमिक स्तरावरील शिक्षणही देतात. तरीही सर्व विद्यार्थ्यांची संख्या माध्यमिक शिक्षण संस्थांतच दर्शविण्यात येते. पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक व माध्यमिक शाळांतील विद्यार्थ्यांची इयत्तानुसार केलेली वर्गवारी कदाचित खरे चित्र उभे करू शकेल. तीन ते पाच वर्षे ह्या वयोगटातील मुले पूर्व-प्राथमिक संस्थांत शिकतात. ह्या संस्था किंडरगार्टन किंवा मॉटेसरी म्हणून ओळखल्या जातात. प्राथमिक संस्थांत पूर्व-प्राथमिक व इयत्ता पहिली ते चौथी किंवा इयत्ता पहिली ते सातवी किंवा आठवी किंवा त्यापेक्षा कमी इयत्तांचा शिक्षण विभागाने मंजूर केलेला अभ्यासक्रम शिकविला जातो. माध्यमिक संस्थांत इयत्ता आठवी ते दहावीतील किंवा केवळ अकरावी/बारावीतील वा अकरावी/बारावीसह खालच्या इयत्तांतील विद्यार्थ्यांना शिक्षण देण्यात येते. उच्च शिक्षण म्हणजे माध्यमिक शालान्त प्रमाणपत्र परीक्षा पास झाल्यानंतरचा पदवी किंवा पदविका अभ्यासक्रम होय. ह्या विभागात परीक्षांच्या निकालाविषयी आकडेवारीही देण्यात येते.

5. EDUCATION

5.1 Data on educational institutions according to type of education, students, teachers and results of major examinations are presented in the following tables.

5.2 The classification of institutions according to type is slightly different from stages of education. There are many secondary schools which also impart education in 'primary' courses. Nevertheless, the entire enrolment of students is included under secondary education. The break-up of the total enrolment of students in pre-primary, primary and secondary schools according to standards may perhaps give the realistic picture. Children between ages three and five attend pre-primary institutions. These are generally known as kindergarten, montessory etc. Primary institutions provide education for pre-primary and standard I—IV or standard I—VII/VIII or less and teach the curriculum approved by the Education Department whereas secondary institutions coach students for standard VIII to X or XI/XII with or without lower standard. Higher education is education after passing secondary school certificate examination which leads to a degree/diploma examination. The statistics about examination results is also presented.

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.1

शिक्षणाच्या प्रकारानुसार मान्यताप्राप्त संस्था
Number of Recognised Institution by Type of Education
(2000-01)

अ.क्र. Sr. No. (1)	संस्थेचा प्रकार (2)	संस्थांची संख्या Number of Institution (3)	Type of Institution (4)
1	विद्यापीठे	13 *	Universities
2	दर दहा लाज लोजसंज्येमाजे जला, वाजिज्य आजि विज्ञान महाविद्यालये	11	Arts, Commerce and Science Colleges per Ten lakhs population
3	शिजज प्रशिजज महाविद्यालये (डी. एड.)	N.A.	Teacher Training Colleges (D.Ed.)
4	शारीरिज शिजज महाविद्यालये	97	Colleges for Physical Education
5	शिजज प्रशिजज महाविद्यालये (बी. एड.)	144	Teachers Training Colleges (B.Ed.)
6	दर एज लाज लोजसंज्येमाजे उच्चतर माध्यमिज शाळा	3	Higher Secondary Schools per Lakh of Population
7	दर एज लाज लोजसंज्येमाजे उच्च / मूलोद्योज शाळा	12	High / Post Basic Schools per lakh of Population
8	दर हजार लोजसंज्येमाजे प्राथमिज / पूर्वप्राथमिज / जषिष्ठ मूलोद्योज शाळा	1	Primary / Pre-Primary / Jr. Basic Schools per thousand of Population
9	अपंजांजरिता शाळा	N.A.	Schools for Handicapped
10	दर एज लाज लोजसंज्येमाजे माध्यमिज शाळा / वरिष्ठ मूलोद्योज शाळा	25	Middle Schools / Senior Basic Schools per lakh of Population

टीप : * यात चार कृषि विद्यापीठे समाविष्ट आहेत N.A. - उपलब्ध नाही / Not available

Note.— * Including 4 agriculture Universities

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.2

फक्त मुलींसाठी असलेल्या शैक्षणिक संस्थांची शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था
Number of Educational Institutions Exclusively for girls by type in of Education
(2000-01)

अ.क्र.	जिल्हा	कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालये Arts/ Science and Commerce Colleges	शिक्षकांची प्रशिक्षण महाविद्यालये Teachers Training Colleges		उच्च माध्यमिक शाळा Higher Secondary Schools	माध्यमिक/ मूलोद्योग शाळा Secondary Schools	वरिष्ठ प्राथमिक शाळा Upper Primary Schools	कनिष्ठ प्राथमिक शाळा Lower Primary Schools	District
(1)	(2)	(3)	बी.एड. B.Ed.	डी.एड. D.Ed.	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
1	मुंबई	11	2	8	8	99	61	-	Mumbai
2	मुंबई उपनगर								Mumbai Suburban
3	ठाजे	5	-	2	5	21	21	20	Thane
4	रायजड	1	-	1	10	18	10	11	Raigad
5	रत्नाजिरी	-	-	-	4	8	4	9	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	-	-	-	4	44	0	4	Sindhudurg
7	नाशिक	3	-	2	6	16	34	79	Nashik
8	धुळे	1	1	2	16	37	41	17	Dhule
9	नांदुरबार	1	-	-	6	35	23	5	Nandurbar
10	जळगाव	5	1	1	10	31	82	82	Jalgaon
11	अहमदनगर	1	-	2	1	7	30	7	Ahmednagar
12	पुणे	4	2	6	15	49	68	140	Pune
13	सातारा	3	-	6	-	8	25	14	Satara
14	सांगली	7	2	3	-	2	87	84	Sangli
15	सोलापूर	4	-	1	5	29	40	52	Solapur
16	कोल्हापूर	4	1	2	11	56	62	103	Kolhapur
17	औरंगाबाद	2	-	1	14	31	29	21	Aurangabad
18	जालना	1	-	-	2	7	11	9	Jalna
19	परभजी	1	-	-	7	6	8	17	Parbhani
20	हिंगोली	-	-	-	1	3	11	6	Hingoli
21	बीड	4	-	1	8	20	27	26	Beed
22	नांदेड	2	1	-	6	36	15	33	Nanded
23	उस्मानाबाद	-	-	-	2	23	14	23	Osmanabad
24	लातूर	1	-	3	16	22	10	31	Latur
25	बुलढाजा	-	-	-	9	43	44	12	Buldhana
26	अकोला	1	-	2	3	17	56	11	Akola
27	वाशिम	1	-	-	11	18	12	1	Washim
28	अमरावती	4	-	1	3	10	62	20	Amravati
29	यवतमाळ	2	-	-	10	24	31	21	Yavatmal
30	वर्धा	1	-	-	20	60	62	1	Wardha
31	नागपूर	8	-	6	7	16	72	22	Nagpur
32	भंडारा	2	-	2	6	11	13	3	Bhandara
33	गोंदिया	1	-	-	6	7	25	11	Gondiya
34	चंद्रपूर	2	-	-	4	21	40	4	Chandrapur
35	गडचिरोली	1	-	-	3	8	15	5	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		84	10	52	239	843	1,145	904	Maharashtra State

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.3

वर्गीकरणानुसार शाळांची संख्या / Number of schools according to classification
(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	उच्च माध्यमिक शाळा Higher Secondary Schools				माध्यमिक/वरिष्ठ मूलोद्योग शाळा Middle/Senior Basic Schools				प्राथमिक पूर्व/प्राथमिक कनिष्ठ मुलौद्योग शाळा Pre-primary/Primary/ Junior Basic Schools				District
		शासकीय Govt.	स्थानिक स्वराज्य संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक स्वराज्य संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	शासकीय Govt.	स्थानिक स्वराज्य संस्था Local Bodies	अनुदानित/ विनाअनुदानित Aided/ Unaided	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	मुंबई					--	901	--	901	--	301	888	1,189	Mumbai
2	मुंबई उपजिल्हा	12	51	1,177	1,240	--	901	--	901	--	301	888	1,189	Mumbai Suburban
3	ठाजे	51	12	779	842	36	1003	629	1,668	40	2,359	304	2,703	Thane
4	रायजड	10	2	322	334	16	744	32	792	3	1,888	70	1,961	Raigad
5	रत्नाजिरी	--	1	313	314	4	1,092	18	1,114	--	1,562	28	1,590	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1	--	187	188	4	552	7	563	1	908	33	942	Sindhudurg
7	नाशिक	33	5	610	648	32	846	98	976	37	2,190	119	2,346	Nashik
8	धुळे	23	2	300	325	7	148	74	229	7	859	95	961	Dhule
9	नांदुरबार	52	2	152	206	42	136	54	232	15	1,058	47	1,120	Nandurbar
10	जळगाव	16	12	516	544	13	581	79	673	17	1,245	131	1,393	Jalgaon
11	अहमदनगर	20	1	652	673	10	603	71	684	6	2,311	91	2,408	Ahmednagar
12	पुणे	26	34	862	922	9	1,255	189	1,453	10	2,563	236	2,809	Pune
13	सातारा	3	2	522	527	5	817	54	876	1	1,646	82	1,729	Satara
14	सांगली	--	1	474	475	3	612	66	681	2	1047	103	1,152	Sangli
15	सोलापूर	2	9	623	634	1	872	145	1,018	1	1,650	181	1,832	Solapur
16	कोल्हापूर	2	7	642	651	11	923	66	1,000	2	956	143	1,101	Kolhapur

17	औरंगाबाद	11	55	356	422	5	688	148	841	5	844	127	976	Aurangabad
18	जालना	1	32	160	193	--	683	32	715	1	515	69	585	Jalna
19	परभजी	2	42	155	199	--	495	75	570	1	473	50	524	Parbhani
20	हिंगोली	3	29	90	122	1	408	32	441	1	344	23	368	Hingoli
21	बीड	7	56	375	438	4	687	106	797	1	1,155	58	1,214	Beed
22	नांदेड	10	71	329	410	22	930	241	1,193	--	983	162	1,145	Nanded
23	उस्मानाबाद	1	50	252	303	--	544	67	611	--	388	52	440	Osmanabad
24	लातूर	--	50	426	476	--	600	126	726	--	529	122	651	Latur
25	बुलढाजा	2	43	275	320	3	552	24	579	1	840	74	915	Buldhana
26	अकोला	1	13	286	300	2	354	41	397	1	651	72	724	Akola
27	वाशिम	2	9	190	201	--	294	26	320	1	475	33	509	Washim
28	अमरावती	12	36	453	501	10	625	52	687	10	1,075	108	1,193	Amravati
29	यवतमाळ	19	42	354	415	14	739	77	830	12	1,176	85	1,273	Yavatmal
30	वर्धा	6	9	216	231	5	258	29	292	2	707	55	764	Wardha
31	नागपूर	8	39	648	695	3	575	153	731	7	1,293	444	1,744	Nagpur
32	भंडारा	2	38	204	244	1	241	39	281	3	514	88	605	Bhandara
33	गोंदिया	12	28	187	227	4	369	46	419	4	586	63	653	Gondiya
34	चंद्रपूर	16	25	316	357	5	531	59	595	3	1,062	111	1,176	Chandrapur
35	गडचिरोली	33	10	153	196	13	385	43	441	--	898	41	939	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		399	818	13,556	14,773	285	21,043	2,998	24,326	195	37,051	4,388	41,634	Maharashtra State

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source :- Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण/EDUCATION
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.4
शाळेतील शिक्षकांची विभागवार संख्या
Number of School Teachers Classified by Department
(2000-01)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा	उच्च / उच्च माध्यमिज शाळा High/Higher- secondary schools			माध्यमिक/वरिष्ठ- प्राथमिज शाळा Middle/Senior schools			प्राथमिक/पूर्व- प्राथमिक शाळा Primary/Pre-Primary schools			अध्यापक प्रशिक्षण महाविद्यालये (बी.एड्.) Teachers Training Colleges (B. Ed.)			एकूण बेरीज Grand Total			District
		पुरुष Men	स्त्री women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री women	एकूण Total	पुरुष Men	स्त्री women	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	बृहन्मुंबई	10,615	19,305	29,920	4,866	8,309	13,175	1,536	9,346	10,882	36	154	190	17,053	37,114	54,167	Mumbai
2	मुंबई उपनगर																Mumbai Suburban
3	ठाजे	7,094	7,724	14,818	4,555	10,102	14,657	3,127	4,391	7,518	35	44	79	14,811	22,261	37,072	Thane
4	रायगड	3,992	1,899	5,891	2,298	2,328	4,626	2,102	1,999	4,101	3	4	7	8,395	6,230	14,625	Raigad
5	रत्नागिरी	2,843	832	3,675	3,307	2,588	5,895	1,492	1,110	2,602	18	7	25	7,660	4,537	12,197	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1,919	537	2,456	1,451	1,357	2,808	743	814	1,557	7	1	8	4,120	2,709	6,829	Sindhudurg
7	नाशिक	8,689	3,066	11,755	4,341	3,275	7,616	4,586	3,038	7,624	25	22	47	17,641	9,401	27,042	Nashik
8	धुळे	4,792	954	5,746	1,015	813	1,828	2,072	1,327	3,399	48	28	76	7,927	3,122	11,049	Dhule
9	नंदुरबार	2,484	455	2,939	1,068	351	1,419	2,271	809	3,080	18	13	31	5,841	1,628	7,469	Nandurbar
10	जळगाव	8,355	1,692	10,047	3,719	2,101	5,820	3,956	1,895	5,851	30	30	60	12,104	5,718	21,778	Jalgaon
11	अहमदनगर	9,139	2,246	11,385	3,495	1,960	5,455	4,706	3,045	7,751	26	12	38	17,366	7,263	24,629	Ahmednagar
12	पुणे	10,172	7,458	17,630	4,685	5,775	10,460	4,191	6,312	10,503	47	74	121	19,095	19,619	38,714	Pune
13	सातारा	6,407	2,014	8,421	3,650	2,588	6,238	2,275	1,960	4,235	24	17	41	12,356	6,579	18,935	Satara
14	सांगली	5,350	1,696	7,046	3,264	2,706	5,970	1,953	1,373	3,326	29	16	45	10,596	5,791	16,387	Sangli
15	सोलापूर	7,531	1,794	9,325	4,960	2,911	7,871	3,749	2,101	5,850	32	12	44	16,272	6,818	23,090	Solapur
16	कोल्हापूर	7,180	2,018	9,198	5,171	2,640	7,811	2,098	1,600	3,698	42	50	92	14,491	6,308	20,799	Kolhapur

17	औरंगाबाद	..	4,158	2,073	6,231	4,000	2,755	6,755	1,802	1,487	3,289	25	30	55	9,985	6,345	16,330	Aurangabad
18	जालना	..	2,315	422	2,737	3,115	667	3,782	1,200	466	1,666	13	5	18	6,643	1,560	8,203	Jalna
19	परभणी	..	2,351	581	2,932	3,061	936	3,997	1,237	528	1,765	14	6	20	6,663	2,051	8,714	Parbhani
20	हिंगोली	..	1,584	202	1,786	2,318	481	2,799	819	191	1,010	0	0	0	4,721	874	5,595	Hingoli
21	बीड	..	5,071	799	5,870	3,900	1,558	5,458	2,403	768	3,171	21	9	30	11,395	3,134	14,529	Beed
22	नांदेड	..	5,304	1,032	6,336	5,798	2,002	7,800	2,625	808	3,433	22	17	39	13,749	3,859	17,608	Nanded
23	उस्मानाबाद	..	3,255	467	3,722	2,792	787	3,579	1,588	479	2,067	20	6	26	7,655	1,739	9,394	Osmanabad
24	लातूर	..	4,939	1,001	5,940	3,947	1,364	5,311	2,286	441	2,727	14	7	21	11,186	2,813	13,999	Latur
25	बुलढाणा	..	4,553	688	5,241	3,567	839	4,406	2,379	687	3,066	4	3	7	10,503	2,217	12,720	Buldhana
26	अकोला	..	3,261	1,130	4,391	1,630	1,177	2,807	1,323	1,012	2,335	13	13	26	6,227	3,332	9,559	Akola
27	वाशिम	..	2,153	347	2,500	1,408	384	1,792	1,090	362	1,452	0	0	0	4,651	1,093	5,744	Washim
28	अमरावती	..	5,046	2,215	7,261	2,800	1,888	4,688	2,264	1,688	3,952	8	8	16	10,118	5,799	15,917	Amravati
29	यवतमाळ	..	3,935	1,018	4,953	3,609	1,783	5,392	2,136	873	3,009	20	19	39	9,700	3,693	13,393	Yavatmal
30	वर्धा	..	2,813	1,122	3,935	1,273	864	2,137	1,184	976	2,160	12	4	16	5,282	2,966	8,248	Wardha
31	नागपूर	..	7,198	5,010	12,208	2,542	4,421	6,963	2,346	3,607	5,953	23	50	73	12,109	13,088	25,197	Nagpur
32	भंडारा	..	2,847	755	3,602	1,327	911	2,238	994	684	1,678	5	2	7	5,173	2,352	7,525	Bhandara
33	गोंदिया	..	2,636	585	3,221	2,179	795	2,974	1,145	389	1,534	4	8	12	5,964	1,777	7,741	Gondiya
34	चंद्रपूर	..	4,243	1,456	5,699	2,868	1,327	4,195	1,812	1,223	3,035	23	23	46	8,946	4,029	12,975	Chandrapur
35	गडचिरोली	..	2,263	429	2,692	2,026	611	2,637	1,458	438	1,896	14	6	20	5,761	1,484	7,245	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			1,66,487	75,022	2,41,509	1,06,005	75,354	1,81,359	72,948	58,227	1,31,175	675	700	1,375	3,46,115	2,09,303	5,55,418	Maharashtra State

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source :- Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण
तक्ता क्रमांक
विभागवार विद्यार्थ्यांची संख्या
(2000-

अ.क्र. Serial No. (1)	जिल्हा (2)	प्राथमिक / पूर्व प्राथमिक शाळा Primary/Pre-Primary School			माध्यमिक / वरिष्ठ प्राथमिक शाळा Middle/Senior- Primary School		
		मुले Boys (3)	मुली Girls (4)	एकूण Total (5)	मुले Boys (6)	मुली Girls (7)	एकूण Total (8)
1	मुंबई
2	मुंबई उपनगर
3	ठाणे
4	रायगड
5	रत्नागिरी
6	सिंधुदुर्ग
7	नाशिक
8	धुळे
9	नंदुरबार
10	जळगाव
11	अहमदनगर
12	पुणे
13	सातारा
14	सांगली
15	सोलापूर
16	कोल्हापूर
17	औरंगाबाद
18	जालना
19	परभणी
20	हिंगोली
21	बीड
22	नांदेड
23	उस्मानाबाद
24	लातूर
25	बुलढाणा
26	अकोला
27	वाशिम
28	अमरावती
29	यवतमाळ
30	वर्धा
31	नागपूर
32	भंडारा
33	गोंदिया
34	चंद्रपूर
35	गडचिरोली
	महाराष्ट्र राज्य
		24,26,842	22,40,605	46,67,447	37,18,688	34,71,208	71,89,896

EDUCATION**TABLE No. 5.5****Number of Students by Department****-01)**

माध्यमिक / उच्च माध्यमिक शाळा Secondary / Higher Secondary School			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			District
मुले Boys (9)	मुली Girls (10)	एकूण Total (11)	मुले Boys (12)	मुली Girls (13)	एकूण Total (14)	मुले Boys (15)	मुली Girls (16)	एकूण Total (17)	(2)
5,64,402	4,54,864	10,19,266	77,522	82,739	1,60,261	1,090	1,293	2,383	Mumbai Mumbai Suburban
3,13,066	2,61,642	5,74,708	25,396	28,953	54,349	530	633	1,163	Thane
1,08,619	88,055	1,96,674	8,499	7,542	16,041	272	272	544	Raigad
69,514	50,873	1,20,387	3,477	3,145	6,622	108	92	200	Ratnagiri
38,197	32,929	71,126	2,812	2,693	5,505	19	6	25	Sindhudurg
2,32,203	1,99,362	4,31,565	27,238	22,434	49,672	3,914	2,604	6,518	Nashik
1,06,164	83,197	1,89,361	10,519	7,129	17,648	1,116	622	1,738	Dhule
57,514	43,943	1,01,457	6,677	3,254	9,931	734	349	1,083	Nandurbar
2,28,636	1,72,981	4,01,617	19,499	13,419	32,918	2,671	1,608	4,279	Jalgaon
2,36,209	1,94,167	4,30,376	21,418	13,186	34,604	3,625	2,245	5,870	Ahmednagar
3,27,753	2,83,893	6,11,646	40,531	37,007	77,538	3,202	2,303	5,505	Pune
1,52,994	1,23,795	2,76,789	15,344	11,927	27,271	1,553	1,306	2,859	Satara
1,31,986	1,09,795	2,41,781	15,640	10,874	26,514	719	590	1,309	Sangli
1,99,089	1,47,212	3,46,301	17,654	10,060	27,714	913	439	1,352	Solapur
1,76,371	1,39,165	3,15,536	19,897	12,624	32,521	798	361	1,159	Kolhapur
1,32,771	1,01,657	2,34,428	28,377	13,837	42,214	2,445	838	3,283	Aurangabad
72,975	42,174	1,15,149	6,064	1,912	7,976	214	90	304	Jalna
65,697	44,490	1,10,187	6,299	3,926	10,225	1,272	490	1,762	Parbhani
41,093	23,502	64,595	1,748	770	2,518	81	39	120	Hingoli
1,25,774	90,391	2,16,165	29,978	11,295	41,273	9,335	4,646	13,981	Beed
1,40,444	1,02,194	2,42,638	9,376	3,628	13,004	1,042	374	1,416	Nanded
72,177	55,534	1,27,711	8,607	3,168	11,775	2,078	589	2,667	Osmanabad
1,30,998	1,01,440	2,32,438	7,976	3,377	11,353	1,750	639	2,389	Latur
1,23,146	89,592	2,12,738	5,633	3,085	8,718	213	100	313	Buldhana
88,146	77,507	1,65,653	7,078	5,229	12,307	1,130	870	2,000	Akola
60,255	41,323	1,01,578	4,567	2,139	6,706	155	96	251	Washim
1,29,857	1,23,341	2,53,198	10,465	10,531	20,996	1,307	1,400	2,707	Amravati
1,00,004	80,721	1,80,725	6,143	4,636	10,779	71	144	215	Yavatmal
67,507	65,519	1,33,026	4,659	4,377	9,036	590	495	1,085	Wardha
2,02,212	2,00,783	4,02,995	23,778	26,709	50,487	2,299	3,059	5,358	Nagpur
66,003	61,766	1,27,769	7,065	4,814	11,879	877	718	1,595	Bhandara
60,814	57,085	1,17,899	4,108	3,130	7,238	18	24	42	Gondiya
1,02,311	93,815	1,96,126	9,921	7,245	17,166	1,240	1,131	2,371	Chandrapur
49,253	39,143	88,396	3,047	1,722	4,769	74	64	138	Gadchiroli
47,74,154	38,77,850	86,52,004	4,97,012	3,82,516	8,79,528	47,455	30,529	77,984	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण/

तक्ता क्रमांक/

अनुसूचित जातीच्या विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या/
(2000)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	प्राथमिक/पूर्व प्राथमिक शाळा Primary/Pre- Primary School			माध्यमिक/वरिष्ठ प्राथमिक शाळा Middle/Senior- Primary School		
		मुले Boys (3)	मुली Girls (4)	एकूण Total (5)	मुले Boys (6)	मुली Girls (7)	एकूण Total (8)
1	मुंबई	25,335	22,477	47,812	54,387	51,388	1,05,775
2	मुंबई उपनगर						
3	ठाणे	9,263	8,294	17,557	39,537	36,498	76,035
4	रायगड	6,862	6,457	13,319	3,893	3,755	7,648
5	रत्नागिरी	2,567	2,585	5,152	7,212	6,926	14,138
6	सिंधुदुर्ग	818	763	1,581	2,862	2,801	5,663
7	नाशिक	13,907	15,328	29,235	17,530	14,594	32,124
8	धुळे	4,993	4,822	9,815	2,307	2,179	4,486
9	नंदुरबार	2,449	2,270	4,719	1,027	887	1,914
10	जळगाव	14,045	12,474	26,519	13,045	12,050	25,095
11	अहमदनगर	19,858	19,041	38,899	15,581	13,998	29,579
12	पुणे	33,779	28,354	62,133	39,566	40,579	80,145
13	सातारा	7,881	7,451	15,332	13,000	12,182	25,182
14	सांगली	7,451	7,857	15,308	16,294	14,220	30,514
15	सोलापूर	18,002	16,622	34,624	29,850	27,035	56,885
16	कोल्हापूर	10,038	9,973	20,011	22,707	20,405	43,112
17	औरंगाबाद	8,877	7,927	16,804	28,641	25,289	53,930
18	जालना	5,994	5,638	11,632	17,123	15,498	32,621
19	परभणी	6,037	5,198	11,235	16,874	15,596	32,470
20	हिंगोली	7,811	7,331	15,142	9,796	8,923	18,719
21	बीड	10,070	9,439	19,509	16,780	15,685	32,465
22	नांदेड	17,686	17,587	35,273	40,455	38,368	78,823
23	उस्मानाबाद	5,276	4,601	9,877	14,024	13,604	27,628
24	लातूर	12,747	11,860	24,607	21,280	20,863	42,143
25	बुलढाणा	15,892	13,850	29,742	21,842	20,208	42,050
26	अकोला	14,425	13,402	27,827	15,179	14,510	29,689
27	वाशिम	6,791	6,537	13,328	9,500	8,433	17,933
28	अमरावती	13,408	13,278	26,686	18,462	17,172	35,634
29	यवतमाळ	8,405	8,006	16,411	17,328	16,161	33,489
30	वर्धा	5,983	5,848	11,831	5,614	4,943	10,557
31	नागपूर	30,304	26,279	56,583	22,609	20,837	43,446
32	भंडारा	6,231	5,647	11,878	6,590	6,340	12,930
33	गोंदिया	3,742	3,693	7,435	7,697	7,223	14,920
34	चंद्रपूर	8,838	8,311	17,149	14,046	13,404	27,450
35	गडचिरोली	2,653	2,330	4,983	5,182	5,152	10,334
	महाराष्ट्र राज्य	3,68,418	3,79,196	7,09,948	5,87,820	5,47,706	11,35,526

EDUCATION

TABLE No. 5.6

Number of Schedule Castes Students by Department

-01)

माध्यमिक / उच्चमाध्यमिक शाळा Secondary / Higher- Secondary School			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			District (2)
मुले Boys (9)	मुली Girls (10)	एकूण Total (11)	मुले Boys (12)	मुली Girls (13)	एकूण Total (14)	मुले Boys (15)	मुली Girls (16)	एकूण Total (17)	
59,709	42,978	1,02,687	5,739	5,573	11,312	103	109	212	Mumbai Mumbai urban
26,856	21,383	48,239	1,688	1,746	3,434	40	42	82	Thane
8,234	6,808	15,042	576	508	1,084	4	9	13	Raigad
6,627	5,029	11,656	333	212	545	12	8	20	Ratnagiri
2,858	2,263	5,121	201	162	363	4	0	4	Sindhudurg
23,221	19,495	42,716	2,092	1,521	3,613	400	210	610	Nashik
9,340	5,999	15,339	805	580	1,385	103	73	176	Dhule
3,458	2,642	6,100	563	187	750	78	53	131	Nandurbar
20,679	13,944	34,623	1,673	875	2,548	275	146	421	Jalgaon
29,678	22,134	51,812	1,776	911	2,687	408	215	623	Ahmednagar
43,127	35,839	78,966	4,350	3,446	7,796	553	344	897	Pune
18,082	14,563	32,645	1,455	912	2,367	238	141	379	Satara
16,564	13,197	29,761	1,518	887	2,405	70	53	123	Sangli
31,216	20,796	52,012	2,596	1,199	3,795	214	71	285	Solapur
22,254	17,892	40,146	2,098	1,013	3,111	115	27	142	Kolhapur
21,048	16,425	37,473	4,649	2,059	6,708	343	81	424	Aurangabad
10,667	5,956	16,623	793	253	1,046	12	2	14	Jalna
10,020	7,566	17,586	998	560	1,558	178	60	238	Parbhani
7,920	5,028	12,948	301	107	408	20	5	25	Hingoli
17,656	11,904	29,560	3,691	1,265	4,956	1,553	491	2,044	Beed
35,178	25,875	61,053	2,377	853	3,230	266	52	318	Nanded
12,104	8,906	21,010	1,632	557	2,189	531	216	747	Osmanabad
27,526	18,693	46,219	1,522	402	1,924	281	64	345	Latur
23,884	16,531	40,415	820	386	1,206	51	33	84	Buldhana
23,147	16,944	40,091	1,274	721	1,995	245	123	368	Akola
13,319	9,466	22,785	875	349	1,224	30	12	42	Washim
28,215	25,473	53,688	2,007	1,525	3,532	296	189	485	Amravati
15,987	12,658	28,645	943	681	1,624	8	6	14	Yavatmal
12,680	12,551	25,231	913	863	1,776	180	116	296	Wardha
47,980	45,659	93,639	5,710	6,030	11,740	854	1,144	1,998	Nagpur
13,772	12,897	26,669	1,894	1,196	3,090	194	169	363	Bhandara
9,582	9,137	18,719	882	793	1,675	4	9	13	Gondiya
21,352	19,758	41,110	2,805	2,141	4,946	416	283	699	Chandrapur
7,687	6,301	13,988	656	417	1,073	20	25	45	Gadchiroli
6,81,627	5,32,690	12,14,317	62,205	40,890	1,03,095	8,099	4,581	12,680	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण/

तक्ता क्रमांक/

अनुसूचित जमातीतील विद्यार्थ्यांची विभागवार संख्या/
(2000-

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	प्राथमिक/पूर्व प्राथमिक शाळा Primary/Pre- Primary School			माध्यमिक/वरिष्ठ प्राथमिक शाळा Middle/Senior- Primary School		
		मुले Boys (3)	मुली Girls (4)	एकूण Total (5)	मुले Boys (6)	मुली Girls (7)	एकूण Total (8)
1	मुंबई	7,858	7,677	15,535	3,237	3,007	6,244
2	मुंबई उपनगर						
3	ठाजे	54,469	43,446	97,915	43,878	37,958	81,836
4	रायगड	6,202	5,089	11,291	14,866	12,272	27,138
5	रत्नागिरी	1,035	861	1,896	271	254	525
6	सिंधुदुर्ग	98	112	210	37	34	71
7	नाशिक	44,404	35,459	79,863	46,733	43,001	89,734
8	धुळे	8,674	6,840	15,514	19,528	16,668	36,196
9	नंदुरबार	21,024	16,204	37,228	38,575	35,122	73,697
10	जळगाव	15,767	12,785	28,552	21,170	17,634	38,804
11	अहमदनगर	8,675	6,857	15,532	15,705	13,775	29,480
12	पुणे	11,464	10,334	21,798	8,370	7,941	16,311
13	सातारा	919	780	1,699	625	535	1,160
14	सांगली	552	403	955	289	303	592
15	सोलापूर	5,457	4,870	10,327	2,794	2,414	5,208
16	कोल्हापूर	1,353	1,196	2,549	,969	827	1,796
17	औरंगाबाद	7,837	6,870	14,707	3,496	2,853	6,349
18	जालना	2,177	1,992	4,169	1,277	1,221	2,498
19	परभणी	3,397	2,998	6,395	1,335	1,118	2,453
20	हिंगोली	6,358	5,145	11,503	2,459	2,243	4,702
21	बीड	1,717	1,536	3,253	945	821	1,766
22	नांदेड	20,946	18,957	39,903	6,947	6,441	13,388
23	उस्मानाबाद	3,869	3,734	7,603	1,649	1,403	3,052
24	लातूर	3,098	3,925	7,023	3,468	2,366	5,834
25	बुलढाणा	6,152	5,028	11,180	3,991	3,492	7,483
26	अकोला	4,853	4,446	9,299	4,262	3,933	8,195
27	वाशिम	3,966	3,317	7,283	2,502	2,358	4,860
28	अमरावती	22,891	19,411	42,302	14,806	14,386	29,192
29	यवतमाळ	25,865	22,441	48,306	15,755	15,058	30,813
30	वर्धा	6,264	5,613	11,877	6,403	6,264	12,667
31	नागपूर	18,861	18,591	37,452	24,230	21,558	45,788
32	भंडारा	4,155	3,953	8,108	3,055	3,000	6,055
33	गोंदिया	10,013	9,363	19,376	5,522	5,356	10,878
34	चंद्रपूर	14,755	13,844	28,599	9,278	8,633	17,911
35	गडचिरोली	18,229	14,836	33,065	9,425	8,880	18,305
	महाराष्ट्र राज्य	3,73,354	3,18,913	6,92,267	3,37,852	3,03,129	6,40,981

EDUCATION

TABLE No. 5.7

Number of Scheduled Tribes Students by Department

01)

माध्यमिक उच्च-माध्यमिक शाळा Secondary/Higher- Secondary School			पदवी Graduation			पदव्युत्तर Post-Graduation			District (2)
मुले Boys (9)	मुली Girls (10)	एकूण Total (11)	मुले Boys (12)	मुली Girls (13)	एकूण Total (14)	मुले Boys (15)	मुली Girls (16)	एकूण Total (17)	
5,581	4,367	9,948	416	564	980	9	12	21	Mumbai Mumbai Suburban
30,187	18,287	48,474	871	419	1,290	8	3	11	Thane
4,375	2,926	7,301	278	213	491	5	3	8	Raigad
661	458	1,119	9	2	11	0	0	0	Ratnagiri
199	145	344	8	3	11	0	0	0	Sindhudurg
33,676	22,761	56,437	2,174	860	3,034	203	174	377	Nashik
16,981	11,124	28,105	689	254	943	87	23	110	Dhule
28,128	18,050	46,178	2,338	655	2,993	77	52	129	Nandurbar
19,756	13,565	33,321	513	196	709	44	25	69	Jalgaon
13,770	8,280	22,050	624	135	759	71	19	90	Ahmednagar
13,609	9,468	23,077	883	534	1,417	102	48	150	Pune
1,419	914	2,333	50	40	90	4	3	7	Satara
1,114	781	1,895	54	35	89	0	0	0	Sangli
4,771	2,860	7,631	103	47	150	7	2	9	Solapur
1,153	812	1,965	21	15	36	0	0	0	Kolhapur
4,968	2,885	7,853	578	254	832	48	15	63	Aurangabad
1,846	1,126	2,972	102	14	116	0	1	1	Jalna
2,007	1,172	3,179	80	46	126	29	5	34	Parbhani
3,629	1,621	5,250	98	23	121	13	7	20	Hingoli
2,281	1,291	3,572	685	255	940	43	3	46	Beed
14,719	10,526	25,245	695	191	886	62	11	73	Nanded
1,567	1,026	2,593	123	29	152	13	1	14	Osmanabad
4,071	2,643	6,714	120	31	151	15	5	20	Latur
4,316	2,511	6,827	105	33	138	3	1	4	Buldhana
5,946	4,903	10,849	278	173	451	27	19	46	Akola
3,950	2,219	6,169	239	31	270	7	3	10	Washim
14,463	11,005	25,468	340	314	654	40	27	67	Amravati
15,030	12,938	27,968	346	145	491	3	2	5	Yavatmal
9,248	9,074	18,322	215	192	407	29	25	54	Wardha
31,380	27,493	58,873	1,881	1,841	3,722	242	242	484	Nagpur
5,973	5,890	11,863	381	245	626	50	46	96	Bhandara
9,538	8,652	18,190	437	129	566	0	1	1	Gondiya
13,489	11,550	25,039	745	451	1,196	79	52	131	Chandrapur
17,220	12,515	29,735	613	221	834	18	0	18	Gadchiroli
3,41,021	2,45,838	5,86,859	17,092	8,590	25,682	1,338	830	2,168	Maharashtra State

Source.—Directorate of Education, Government of Maharashtra, Pune

**5. शिक्षण/
तक्ता क्रमांक/
शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्था व विद्यार्थी/
(2000-**

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	पूर्व प्राथमिक शाळा Pre-Primary School		प्राथमिक शाळा Primary School		माध्यमिक शाळा Secondary School		उच्च माध्यमिक वर्ग असलेल्या माध्यमिक शाळा Secondary Schools having Higher Secondary Classes	
		संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई								
2	मुंबईउप-पंजर	300	18,015	2,090	10,18,207	1,052	7,61,586	188	2,57,680
3	ठाजे ..	3,663	218,775	4,371	9,56,888	700	3,63,209	142	2,11,499
4	रायजड ..	2,378	149,018	2,753	2,89,234	265	96,748	69	99,926
5	रत्नाजिरी ..	1,753	68,716	2,704	2,18,923	262	70,100	52	50,287
6	सिंधुदुर्ज ..	1,107	26,524	1,505	94,372	152	40,552	36	30,574
7	-शाशिज ..	438	4,633	3,322	5,91,603	525	251,432	123	1,80,133
8	धुळे ..	1,033	59,316	1,190	1,91,764	226	81,081	99	108,280
9	-तुरबार ..	255	7,585	1,352	1,59,502	162	48,242	44	53,215
10	जळजाव ..	2,385	129,965	2,066	4,41,786	426	2,29,144	118	1,72,473
11	अहमद-पंजर ..	3,153	140,596	3,092	4,71,740	539	2,37,890	134	1,92,486
12	पुजे ..	2,692	67,168	4,262	7,54,304	710	3,03,870	212	3,07,776
13	सातारा ..	2,338	90,523	2,605	3,15,300	431	1,63,394	96	1,13,395
14	सांजली ..	1,360	61,928	1,833	3,09,056	369	1,35,603	106	1,06,178
15	सोलापूर ..	2,019	85,177	2,850	5,08,292	536	2,22,754	98	1,23,547
16	जोल्हापूर ..	1,917	26,502	2,101	4,03,125	550	1,94,240	101	1,21,296
17	औरंगजाबाद ..	2,107	264,216	1,817	4,67,820	358	1,65,798	64	68,630
18	जाल-पा ..	391	17,328	1,300	2,65,243	159	72,986	34	42,163
19	परभजी ..	453	18,149	1,094	2,54,901	165	69,340	34	40,847
20	हिंजोली ..	1,673	65,113	809	1,61,557	104	45,344	18	19,251
21	बीड ..	2,338	141,268	2,011	3,46,035	376	145,800	62	70,365
22	-गंदेड ..	503	12,543	2,338	4,63,564	321	1,43,383	89	99,255
23	उस्मा-पाबाद ..	214	6,188	1,051	2,14,423	263	83,139	40	44,572
24	लातूर ..	178	16,127	1,377	3,57,968	355	1,32,766	121	99,672
25	बुलढाजा ..	529	16,550	1494	2,98,291	234	1,00,007	86	1,12,731
26	अजोला ..	1,658	85,787	1,121	2,22,641	215	77,125	85	88,528
27	वाशिम ..	968	24,832	829	1,43,640	138	40,888	63	60,690
28	अमरावती ..	987	34,193	1,880	3,22,910	349	1,17,571	152	1,35,627
29	यवतमाळ ..	2,206	112,403	2,103	3,60,445	332	97,945	83	82,780
30	वर्धा ..	938	25,172	1,056	1,30,537	163	63,112	68	69,914
31	-पाजपूर ..	972	35,168	2,475	451,294	520	2,39,752	175	163,243
32	भंडारा ..	1,048	52,680	886	1,34,032	156	54,027	88	73,742
33	जोदिया ..	1,057	41,536	1,072	1,61,934	140	49,676	87	68,223
34	चंद्रपूर ..	1,981	23,596	1,771	2,53,878	278	1,06,861	79	89,265
35	जडचिरोली ..	1,363	118,830	1,380	1,22,134	141	41,363	55	47,033
महाराष्ट्र राज्य		48,355	22,66,120	65,960	1,18,57,343	11,672	50,46,728	3101	36,05,276

EDUCATION**TABLE No. 5.8****Institutions and Enrolment by Type of Education****01)**

विद्यापीठ शिक्षण विभाग (१) राष्ट्रीय महत्त्वाच्या संस्था (२) अभिमत विद्यापीठ संस्था University teaching Departments (1) Institutions of National Importance (2) Institutions Deemed as University District		सर्वसाधारण शिक्षण महाविद्यालय (कला, वाणिज्य व शास्त्र) General Education Colleges (Arts, Commerce and Science)		वाणिज्य महाविद्यालये Commerce Colleges पदवीपूर्व स्तर Under Graduate Level		District (2)
संस्था Institution (11)	विद्यार्थी Enrolment (12)	संस्था Institution (13)	विद्यार्थी Enrolment (14)	संस्था Institution (15)	विद्यार्थी Enrolment (16)	
6	12,449	94	1,63,037	3	83	Mumbai
--	--	40	55,512	1	40	Mumbai Suburban
--	--	26	16,585	--	--	Thane
--	--	15	6,822	--	--	Raigad
--	--	11	5,530	--	--	Ratnagiri
--	--	45	56,809	--	--	Sindhudurg
--	--	25	19,464	--	--	Nashik
--	--	16	11,014	--	--	Dhule
1	1,320	45	37,365	--	--	Nandurbar
--	--	40	41,572	--	--	Jalgaon
5	10,910	75	85,461	1	115	Ahmednagar
--	--	34	30,384	--	--	Pune
--	--	35	27,823	1	77	Satara
--	--	32	29,066	--	--	Sangli
--	--	50	33,681	--	--	Solapur
1	2,037	44	45,678	--	--	Kolhapur
1	3,345	10	8,280	--	--	Aurangabad
--	--	18	11,987	--	--	Jalna
--	--	8	2,638	--	--	Parbhani
--	--	43	55,352	--	--	Hingoli
1	293	28	14,420	--	--	Beed
--	--	19	14,515	--	--	Nanded
--	--	30	13,964	--	--	Osmanabad
--	--	21	9,031	--	--	Latur
--	--	18	14,343	--	--	Buldhana
--	--	15	7,077	--	--	Akola
1	685	43	23,902	--	--	Washim
--	--	23	10,994	--	--	Amravati
--	--	22	10,121	--	--	Yavatmal
1	4,918	68	56,462	--	--	Wardha
--	--	26	13,474	--	--	Nagpur
--	--	11	7,326	--	--	Bhandara
--	--	28	20,018	--	--	Gondiya
--	--	17	4,907	--	--	Chandrapur
17	35,957	1,075	9,64,614	6	315	Gadchiroli
Maharashtra State						

शिक्षकांना प्रशिक्षण/ Training of Teachers

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	पदवी स्तर/Degree level				पदविका स्तर/Diploma Level			
		शिक्षणशास्त्र पदवी/ B. Ed.		शारिरीक शिक्षण/ Physical Education		शिक्षणशास्त्र पदविका/ D. Ed.		चित्रकला शिक्षण प्रमाणपत्र/ Drawing Teachers Certificate	
		संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)
1	मुंबई	17	1,617	1	105	18	1,286	2	631
2	मुंबईउप-ाजर								
3	ठाजे	7	739	1	100	16	1,260	1	46
4	रायजड	1	60	1	100	7	446	1	86
5	रत्नाजिरी	3	240	--	--	7	468	1	26
6	सिंधुदुर्ज	1	100	--	--	6	173	--	0
7	-ाशिज	3	473	1	50	12	592	2	219
8	धुळे	8	869	1	50	8	505	1	56
9	-ांदुरबार	3	310	1	89	1	40	--	--
10	जळजाव	6	579	2	122	6	397	3	170
11	अहमद-ाजर	4	344	1	79	8	605	1	76
12	पुजे	9	1,128	3	352	16	1,054	3	896
13	सातारा	4	394	--	--	11	591	--	--
14	सांजली	5	402	1	154	11	518	1	167
15	सोलापूर	5	403	7	431	16	1,277	4	109
16	जोल्हापूर	14	900	2	130	10	526	1	192
17	औरंजाबाद	5	588	5	1,050	12	545	1	95
18	जाल-ा	2	160	4	200	5	241	1	21
19	परभजी	2	208	2	504	3	147	--	--
20	हिंजोली	--	--	--	--	2	206	--	--
21	बीड	3	260	3	218	7	517	1	87
22	-ांदेड	4	330	2	479	7	569	1	65
23	उस्मा-ाबाद	3	239	4	311	8	395	--	--
24	लातूर	2	242	3	569	8	1,415	1	41
25	बुलढाजा	1	70	4	279	6	306	--	--
26	अजोला	3	238	1	427	5	383	--	--
27	वाशिम	--	--	2	145	2	138	--	--
28	अमरावती	2	160	7	2,230	10	512	1	147
29	यवतमाळ	5	400	9	1,563	7	404	--	--
30	वर्धा	2	160	3	958	6	194	1	30
31	-ाजपूर	8	760	13	3,256	20	1,039	--	--
32	भंडारा	2	80	2	168	5	160	--	--
33	जोदिया	1	166	4	222	2	156	--	--
34	चंद्रपूर	6	510	5	329	5	435	--	--
35	जडचिरोली	3	240	2	105	6	186	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	144	13,369	97	14,775	279	17,686	28	3,160

TABLE No. 5.8—contd.

शिक्षकांना प्रशिक्षण/Training of Teachers								
इतर प्रकारच्या ऑग्ल-भारतीय शाळा Other types of Anglo-Indian Schools		शालेय स्तर/ School Level		कृषि, पशुवैद्यक शास्त्र व कुक्कुट पालन प्रशिक्षण Agriculture Veterinary Science and Poultry Training				District
		हस्तव्यवसाय शिक्षक प्रशिक्षण Handicraft Teachers Training		पदवी स्तर Degree Level		शालेय स्तर School Level		
संस्था Institution (25)	विद्यार्थी Enrolment (26)	संस्था Institution (27)	विद्यार्थी Enrolment (28)	संस्था Institution (29)	विद्यार्थी Enrolment (30)	संस्था Institution (31)	विद्यार्थी Enrolment (32)	(2)
1	780	--	--	2	544	--	--	Mumbai Mumbai Suburban
--	--	--	--	--	--	4	411	Thane
--	--	--	--	--	--	3	351	Raigad
--	--	--	--	1	600	4	430	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	2	184	Sindhudurg
--	--	--	--	--	--	3	295	Nashik
--	--	--	--	1	598	1	78	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
--	--	--	--	--	--	1	120	Jalgaon
--	--	--	--	1	340	1	118	Ahmednagar
1	40	--	--	1	1,169	2	402	Pune
--	--	--	--	1	156	1	120	Satara
--	--	--	--	--	--	1	100	Sangli
--	--	--	--	--	--	2	210	Solapur
1	100	--	--	1	775	2	179	Kolhapur
--	--	--	--	--	--	3	351	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	3	294	Jalna
--	--	--	--	3	1382	3	361	Parbhani
--	--	--	--	--	--	3	198	Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	Beed
--	--	--	--	--	--	4	338	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	Osmanabad
--	--	--	--	2	437	4	262	Latur
--	--	--	--	--	--	1	59	Buldhana
--	--	--	--	2	1,122	1	60	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
--	--	--	--	1	613	2	238	Amravati
--	--	--	--	1	119	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	2	188	Wardha
--	--	--	--	2	1,249	2	237	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	Bhandara
--	--	--	--	--	--	1	116	Gondiya
--	--	--	--	1	388	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
6	920	--	--	20	9,492	56	5,700	Maharashtra State

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	कायदा/Law		संगीत, ललितकला व उपयोजित कला/Music, Fine Arts and Applied Arts					
		पदवी स्तर Degree Level		पदवी स्तर Degree Level		पदविका स्तर Diploma Level		शालेय स्तर School Level	
		संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment
(1)	(2)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(40)
1	मुंबई								
2	मुंबईउप-गजर	7	6,246	4	1632	2	160	2	160
3	ठाजे	1	1,023	--	--	1	58	1	58
4	रायजड	--	--	--	--	--	--	--	--
5	रत्नाजिरी	1	116	--	--	--	--	--	--
6	सिंधुदुर्ग	--	--	--	--	--	--	--	--
7	गाशिज	2	993	--	--	1	83	1	83
8	धुळे	1	422	1	56	--	--	--	--
9	गंदुरबार	--	--	--	--	--	--	--	--
10	जळजाव	1	527	1	86	1	32	1	32
11	अहमद-गजर	1	784	--	--	1	43	1	43
12	पुजे	5	5,833	1	7	1	219	1	219
13	सातारा	2	544	--	--	1	64	1	64
14	सांजली	1	623	--	--	--	--	--	--
15	सोलापूर	2	591	--	--	--	--	--	--
16	जोल्हापूर	2	1,001	--	--	2	131	2	131
17	औरंगजाबाद	2	2,237	1	287	--	--	--	--
18	जाल-गा	--	--	--	--	--	--	--	--
19	परभजी	--	--	--	--	--	--	--	--
20	हिंजोली	1	442	--	--	--	--	--	--
21	बीड	1	530	--	--	--	--	--	--
22	गांदेड	2	547	1	92	--	--	--	--
23	उस्मा-गाबाद	1	361	--	--	--	--	--	--
24	लातूर	1	507	--	--	--	--	--	--
25	बुलढाजा	--	--	--	--	1	20	1	20
26	अजोला	1	495	--	--	1	80	1	80
27	वाशिम	--	--	--	--	--	--	--	--
28	अमरावती	1	661	--	--	--	--	--	--
29	यवतमाळ	1	259	--	--	1	41	1	41
30	वर्धा	1	244	--	--	--	--	--	--
31	गाजपूर	2	1484	2	433	1	41	1	41
32	भंडारा	--	--	--	--	--	--	--	--
33	जोर्दिया	1	132	--	--	--	--	--	--
34	चंद्रपूर	1	497	--	--	--	--	--	--
35	जडचिरोली	--	--	--	--	--	--	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	42	27,099	11	2,593	14	972	14	972

TABLE No. 5.8—contd.

वेद्यकीय,परिचर्या, प्रसूतिशास्त्र व औषधशास्त्र/Medical, Nursing, Midwifery and Pharmacy								
पदवी स्तर/Degree Level								District
विषम चिकित्सा Allopathy		आयुर्वेद Ayurved		दंतवेद्यक/युनानी Dental/Unani		समचिकित्सा Homeopathy		District
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	District
(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(2)
7	5,970	4	1,149	5	1,446	2	818	Mumbai Mumbai Suburban
1	323	1	177	--	--	2	211	Thane
--	--	--	--	--	--	1	60	Raigad
--	--	--	--	--	--	1	104	Ratnagiri
--	--	1	281	--	--	1	100	Sindhudurg
--	--	1	254	1	139	2	409	Nashik
2	599	3	495	--	--	1	145	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
--	--	1	298	--	--	--	--	Jalgaon
1	560	4	736	1	297	3	502	Ahmednagar
4	2,829	4	1,577	2	562	3	1,089	Pune
1	534	1	246	--	--	1	263	Satara
1	408	1	206	2	414	--	--	Sangli
1	516	1	250	--	--	--	--	Solapur
1	454	3	774	--	--	4	891	Kolhapur
1	704	--	--	2	196	3	744	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	1	157	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
1	330	--	--	--	--	1	239	Beed
1	272	1	260	--	--	1	130	Nanded
--	--	1	143	--	--	--	--	Osmanabad
1	412	--	--	--	--	--	--	Latur
--	--	--	--	--	--	1	266	Buldhana
--	--	1	256	1	168	1	135	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
1	506	1	239	1	209	2	433	Amravati
--	--	2	441	--	--	--	--	Yavatmal
2	819	--	--	--	--	--	--	Wardha
3	1,864	2	519	1	438	1	77	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	Bhandara
--	--	1	40	--	--	1	116	Gondiya
--	--	--	--	--	--	1	89	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
29	17,100	34	8,341	16	3,869	34	6,978	Maharashtra State

		वैद्यकीय शृश्रुषा, प्रसुतीशास्त्र व औषधशास्त्र Medical, Nursing, Midwifery and Pharmacy				इतर प्रकारच्या संस्था/ Degree level			
		पदवीपूर्व स्तर/Under Graduate level				Degree level			
		समचिकित्सा Allopathy		परिचर्या Nursing		पदवी स्तर Graduate level		पदवीपूर्व स्तर Under Graduate level	
अ.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हा (2)	संस्था Institution (49)	विद्यार्थी Enrolment (50)	संस्था Institution (51)	विद्यार्थी Enrolment (52)	संस्था Institution (53)	विद्यार्थी Enrolment (54)	संस्था Institution (55)	विद्यार्थी Enrolment (56)
1	मुंबई	--	--	21	1,779	14	5,798	4	780
2	मुंबईउप-गजर	--	--	2	153	--	0	--	0
3	ठाजे	--	--	2	110	--	0	--	0
4	रायजड	--	--	2	73	1	183	--	0
5	रत्नाजिरी	--	--	--	--	--	0	--	0
6	सिंधुदुर्ग	--	--	1	95	8	1,845	--	0
7	-गाशिज	--	--	1	115	4	406	--	0
8	धुळे	--	--	--	--	2	146	--	0
9	-तुरबार	--	--	1	123	4	1,109	--	0
10	जळजाव	--	--	1	58	7	930	--	0
11	अहमद-गजर	--	--	3	232	22	5,924	1	40
12	पुजे	--	--	2	194	1	201	--	0
13	सातारा	--	--	1	209	2	285	--	0
14	सांजली	1	90	2	143	2	219	--	0
15	सोलापूर	--	--	1	164	3	940	1	100
16	जोल्हापूर	--	--	2	266	4	669	--	0
17	औरंगाबाद	--	--	2	60	3	245	--	0
18	जाल-गा	--	--	--	--	1	138	--	0
19	परभजी	--	--	--	--	0	--	0	--
20	हिंजोली	--	--	1	39	--	0	--	0
21	बीड	--	--	1	122	2	175	--	0
22	-गांदेड	--	--	2	72	--	0	--	0
23	उस्मा-गाबाद	--	--	--	--	1	57	--	0
24	लातूर	--	--	1	60	1	84	--	0
25	बुलढाजा	--	--	2	141	2	272	--	0
26	अजोला	--	--	--	--	1	94	--	0
27	वाशिम	--	--	--	--	2	461	--	0
28	अमरावती	--	--	--	--	3	364	--	0
29	यवतमाळ	--	--	2	58	3	1,032	--	0
30	वर्धा	--	--	7	975	14	1,816	--	0
31	-गाजपूर	--	--	1	40	1	173	--	0
32	भंडारा	--	--	--	--	1	134	--	0
33	जोर्दिया	--	--	--	--	1	133	--	0
34	चंद्रपूर	--	--	--	--	1	105	--	0
35	जडचिरोली	--	--	--	--	1	105	--	0
महाराष्ट्र राज्य		1	90	61	5,281	111	23,938	6	920

TABLE No. 5.8—contd.

इतर प्रकारच्या संस्था/Other Types of Institutions						
इतर Other		शालेय स्तर School Level		संशोधन संस्था/पदवी स्तर Research Institutions/ Degree Level		District
संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	संस्था Institution	विद्यार्थी Enrolment	
(57)	(58)	(59)	(60)	(61)	(62)	(2)
--	--	6	380	16	345	Mumbai
--	--	1	170	--	--	Mumbai Suburban
--	--	--	--	--	--	Thane
--	--	--	--	--	--	Raigad
--	--	--	--	--	--	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
--	--	1	102	--	--	Nashik
--	--	1	30	--	--	Dhule
--	--	--	--	--	--	Nandurbar
--	--	1	24	--	--	Jalgaon
--	--	--	--	--	--	Ahmednagar
--	--	2	291	8	87	Pune
--	--	--	--	--	--	Satara
--	--	--	--	1	27	Sangli
--	--	1	450	--	--	Solapur
--	--	2	47	--	--	Kolhapur
--	--	1	137	--	--	Aurangabad
--	--	4	421	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	Hingoli
--	--	--	--	--	--	Beed
--	--	2	162	--	--	Nanded
--	--	--	--	--	--	Osmanabad
--	--	2	264	--	--	Latur
--	--	1	35	--	--	Buldhana
--	--	1	22	--	--	Akola
--	--	--	--	--	--	Washim
--	--	1	41	--	--	Amravati
--	--	1	45	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	Wardha
--	--	3	100	--	--	Nagpur
--	--	--	--	--	--	Bhandara
--	--	--	--	--	--	Gondiya
--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
--	--	31	2,721	25	459	Maharashtra State

Source :- Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune.

5. शिजज / EDUCATION

तक्ता ञ मांज / TABLE No.5.9

पटावरील विद्यार्थी व शिजजंची संज्या

Enrolment of Students and Number of Teachers

(2000-01)

अ.ञ. Sr. No.	जिल्हा	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज	एञूज प्रशिजित शिजज Total Number of Trained Teachers			एञूज शिजज Total Number of Teachers			पटावरील विद्यार्थी Enrolment	Pre-Primary Primary, Secondary	District
			पुरुष Male	स्त्री Female	एञूज Total	पुरुष Male	स्त्री Female	एञूज Total			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
1	मुंबई	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज (उ.मा.सह)	300	300	18,015	Pre-Primary	Mumbai Mumbai Suburban
2	मुंबई उपञजर		6,352	17,377	23,729	6,402	17,655	24,057	10,18,207	Primary	
3	ठाजे	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज (उ.मा.सह)	4	3,690	3,694	2,18,775	Pre-Primary	Thane
			7,097	13,031	20,128	7,682	14,493	22,175	9,56,888	Primary	
			6,932	7,373	14,305	7,094	7,724	14,818	5,74,708	Secondary (including H. Sec.)	
4	रायजड	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज (उ.मा.सह)	2,343	2,343	1,49,018	Pre-Primary	Raigad
			4,179	3,968	8,147	4,400	4,327	8,727	2,89,234	Primary	
			3,908	1,821	5,729	3,992	1,899	5,891	1,96,674	Secondary (including H. Sec.)	
5	रतञाजिरी	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज (उ.मा.सह)	1,750	1,750	68,716	Pre-Primary	Ratnagiri
			4,684	3,527	8,211	4,799	3,698	8,497	2,18,923	Primary	
			2,834	825	3,659	2,843	832	3,675	1,20,387	Secondary (including H. Sec.)	
6	सिंधुदुर्ज	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज (उ.मा.सह)	13	1,094	1,107	26,524	Pre-Primary	Sindhudurg
			2,151	2,140	4,291	2,194	2,171	4,365	94,372	Primary	
			1,919	537	2,456	1,919	537	2,456	71,126	Secondary (including H. Sec.)	
7	ञाशिज	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज (उ.मा.सह)	438	438	4,633	Pre-Primary	Nashik
			8,551	6,173	14,724	8,927	6,313	15,240	5,91,603	Primary	
			8,564	2,929	11,493	8,689	3,066	11,755	4,31,565	Secondary (including H. Sec.)	
8	धुळे	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज (उ.मा.सह)	1,033	1,033	59,316	Pre-Primary	Dhule
			3,066	2,107	5,173	3,087	2,140	5,227	1,91,764	Primary	
			4,760	943	5,703	4,792	954	5,746	1,89,361	Secondary (including H. Sec.)	
9	ञुरबार	पूर्व प्राथमिज प्राथमिज माध्यमिज (उ.मा.सह)	255	255	7,585	Pre-Primary	Nandurbar
			3,198	1,094	4,292	3,339	1,160	4,499	1,59,502	Primary	
			2,462	448	2,910	2,484	455	2,939	1,01,457	Secondary (including H. Sec.)	

तक्ता क्रमांक / TABLE NO.5.9-contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
9	नंदुरबार	पूर्व प्राथमिज	255	255	7,585	Pre-Primary	Nandurbar
		प्राथमिज	3,198	1,094	4,292	3,339	1,160	4,499	1,59,502	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	2,462	448	2,910	2,484	455	2,939	1,01,457	Secondary (including H. Sec.)	
10	जळगाव	पूर्व प्राथमिज	2,385	2,385	1,29,965	Pre-Primary	Jalgaon
		प्राथमिज	7,532	3,888	11,420	7,675	3,996	11,671	4,41,786	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	8,338	1,686	10,024	8,355	1,692	10,047	4,01,617	Secondary (including H. Sec.)	
11	अहमदनगर	पूर्व प्राथमिज	0	3,158	3,158	1,40,596	Pre-Primary	Ahmednagar
		प्राथमिज	8,050	4,900	12,950	8,201	5,005	13,206	4,71,740	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	8,937	2,166	11,103	9,139	2,246	11,385	4,30,376	Secondary (including H. Sec.)	
12	पुजे	पूर्व प्राथमिज	2,692	2,692	67,168	Pre-Primary	Pune
		प्राथमिज	8,476	11,555	20,031	8,879	12,087	20,966	7,54,304	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	10,048	7,324	17,372	10,172	7,458	17,630	6,11,646	Secondary (including H. Sec.)	
13	सातारा	पूर्व प्राथमिज	2,320	2,320	90,523	Pre-Primary	Satara
		प्राथमिज	5,808	4,451	10,259	5,925	4,548	10,473	3,15,300	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	6,348	1,969	8,317	6,407	2,014	8,421	2,76,789	Secondary (including H. Sec.)	
14	सांगली	पूर्व प्राथमिज	1,360	1,360	61,928	Pre-Primary	Sangli
		प्राथमिज	5,132	3,975	9,107	5,217	4,079	9,296	3,09,056	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	5,334	1,681	7,015	5,350	1,696	7,046	2,41,781	Secondary (including H. Sec.)	
15	सोलापूर	पूर्व प्राथमिज	2,019	2,019	85,177	Pre-Primary	Solapur
		प्राथमिज	8,602	4,905	13,507	8,709	5,012	13,721	5,08,292	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	7,494	1,767	9,261	7,531	1,794	9,325	3,46,301	Secondary (including H. Sec.)	
16	कोल्हापूर	पूर्व प्राथमिज	1,909	1,909	26,502	Pre-Primary	Kolhapur
		प्राथमिज	7,206	4,178	11,384	7,269	4,240	11,509	4,03,125	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	7,138	2,002	9,140	7,180	2,018	9,198	3,15,536	Secondary (including H. Sec.)	
17	औरंगाबाद	पूर्व प्राथमिज	6	2,101	2,107	2,64,216	Pre-Primary	Aurangabad
		प्राथमिज	5,359	3,864	9,223	5,802	4,242	10,044	4,67,820	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	4,127	2,062	6,189	4,158	2,073	6,231	2,34,428	Secondary (including H. Sec.)	
18	जालना	पूर्व प्राथमिज	417	417	17,328	Pre-Primary	Jalna
		प्राथमिज	4,060	1,060	5,120	4,315	1,133	5,448	2,65,243	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	2,279	411	2,690	2,315	422	2,737	1,15,149	Secondary (including H. Sec.)	
19	परभजी	पूर्व प्राथमिज	453	453	18,149	Pre-Primary	Parbhani
		प्राथमिज	3,960	1,350	5,310	4,298	1,464	5,762	2,54,901	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	2,288	573	2,861	2,351	581	2,932	1,10,187	Secondary (including H. Sec.)	

तक्ता क्र मांज /TABLE NO.5.9-contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
20	हिंगोली	पूर्व प्राथमिज	1,673	1,673	65,113	Pre-Primary	Hingoli
		प्राथमिज	2,893	619	3,512	3,137	672	3,809	1,61,557	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	1,528	192	1,720	1,584	202	1,786	64,595	Secondary (including H. Sec.)	
21	बीड	पूर्व प्राथमिज	2,338	2,338	1,41,268	Pre-Primary	Beed
		प्राथमिज	5,942	2,188	8,130	6,303	2,326	8,629	3,46,035	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	5,015	790	5,805	5,071	799	5,870	2,16,165	Secondary (including H. Sec.)	
22	निंदेड	पूर्व प्राथमिज	503	503	12,543	Pre-Primary	Nanded
		प्राथमिज	8,053	2,664	10,717	8,423	2,810	11,233	4,63,564	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	5,274	1,023	6,297	5,304	1,032	6,336	2,42,638	Secondary (including H. Sec.)	
23	उस्मानाबाद	पूर्व प्राथमिज	221	221	6,188	Pre-Primary	Osmanabad
		प्राथमिज	4,267	1,240	5,507	4,380	1,266	5,646	2,14,423	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	3,234	458	3,692	3,255	467	3,722	1,27,711	Secondary (including H. Sec.)	
24	लातूर	पूर्व प्राथमिज	178	178	16,127	Pre-Primary	Latur
		प्राथमिज	5,955	1,655	7,610	6,233	1,805	8,038	3,57,968	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	4,868	983	5,851	4,939	1,001	5,940	2,32,438	Secondary (including H. Sec.)	
25	बुलढाजा	पूर्व प्राथमिज	529	529	16,550	Pre-Primary	Buldhana
		प्राथमिज	5,819	1,441	7,260	5,946	1,529	7,475	2,98,291	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	4,496	670	5,166	4,553	688	5,241	2,12,738	Secondary (including H. Sec.)	
26	अकोला	पूर्व प्राथमिज	1,658	1,658	85,787	Pre-Primary	Akola
		प्राथमिज	2,891	2,014	4,905	2,953	2,189	5,142	2,22,641	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	3,231	1,101	4,332	3,261	1,130	4,391	1,65,653	Secondary (including H. Sec.)	
27	वाशिम	पूर्व प्राथमिज	968	968	24,832	Pre-Primary	Washim
		प्राथमिज	2,455	699	3,154	2,498	746	3,244	1,43,640	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	2112	339	2,451	2,153	347	2,500	1,01,578	Secondary (including H. Sec.)	
28	अमरावती	पूर्व प्राथमिज	987	987	34,193	Pre-Primary	Amravati
		प्राथमिज	4,931	3,502	8,433	5,064	3,576	8,640	3,22,910	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	5,001	2,195	7,196	5,046	2,215	7,261	2,53,198	Secondary (including H. Sec.)	
29	यवतमाळ	पूर्व प्राथमिज	2,220	2,220	1,12,403	Pre-Primary	Yavatmal
		प्राथमिज	5581	2546	8127	5745	2,656	8,401	3,60,445	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	3892	1007	4899	3935	1,018	4,953	1,80,725	Secondary (including H. Sec.)	

तक्ता क्र मांज / TABLE NO.5.9-contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
30	वर्धा	पूर्व प्राथमिज	12	926	938	25,172	Pre-Primary	Wardha
		प्राथमिज	2,426	1,765	4,191	2,457	1,840	4,297	1,30,537	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	2,800	1,112	3,912	2,813	1,122	3,935	1,33,026	Secondary (including H. Sec.)	
31	नाजपूर	पूर्व प्राथमिज	972	972	35,168	Pre-Primary	Nagpur
		प्राथमिज	4,881	7,821	12,702	4,888	8,028	12,916	4,51,294	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	7,085	4,909	11,994	7,198	5,010	12,208	4,02,995	Secondary (including H. Sec.)	
32	भंडारा	पूर्व प्राथमिज	1,048	1,048	52,680	Pre-Primary	Bhandara
		प्राथमिज	2,278	1,546	3,824	2,321	1,595	3,916	1,34,032	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	2,809	771	3,580	2,847	755	3,602	1,27,769	Secondary (including H. Sec.)	
33	जोर्दिया	पूर्व प्राथमिज	14	1,043	1,057	41,536	Pre-Primary	Gondiya
		प्राथमिज	3,244	1,086	4,330	3,324	1,184	4,508	1,61,934	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	2,615	581	3,196	2,636	585	3,221	1,17,899	Secondary (including H. Sec.)	
34	चंद्रपूर	पूर्व प्राथमिज	1,987	1,987	23,596	Pre-Primary	Chandrapur
		प्राथमिज	4,298	2,295	6,593	4,680	2,550	7,230	2,53,878	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	4,184	1,441	5,625	4,243	1,456	5,699	1,96,126	Secondary (including H. Sec.)	
35	जडचिरोली	पूर्व प्राथमिज	1,363	1,363	1,18,830	Pre-Primary	Gadchiroli
		प्राथमिज	2,655	866	3,521	3,484	1,049	4,533	1,22,134	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	2,156	397	2,553	2,263	429	2,692	88,396	Secondary (including H. Sec.)	
महाराष्ट्र राज्य		पूर्व प्राथमिज	49	48,331	48,380	22,66,120	Pre-Primary	Maharashtra State
		प्राथमिज	1,72,032	1,27,490	2,99,522	1,78,956	1,33,584	3,12,540	1,18,57,343	Primary	
		माध्यमिज (उ.मा.सह)	1,64,396	73,215	2,37,611	1,66,487	75,022	2,41,509	86,52,004	Secondary (including H. Sec.)	

आधार :- शिज्ज संचालनालय, महाराष्ट्र शासना, पुणे

Source :- Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune

पूर्व प्राथमिज, प्राथमिज व माध्यमिज शाळांमधील
Number of Students in Pre-Primary, Primary

अ.क्र.	जिल्हे	पूर्व प्राथमिज	इयत्ता १ली	इयत्ता २री	इयत्ता ३री	इयत्ता ४थी	इयत्ता ५वी
Sr. No.		Pre-Primary	Std.I	Std.II	Std.III	Std.IV	Std.V
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	मुंबई	18,015	2,23,579	2,09,810	2,03,307	1,67,176	2,34,571
2	मुंबई उपनगर						
3	ठाजे	2,18,775	1,79,906	1,72,194	1,67,591	1,55,069	1,90,402
4	रायगड	1,49,018	61,366	52,546	52,962	54,216	57,659
5	रत्नागिरी	68,716	34,558	34,674	36,517	36,516	40,292
6	सिंधुदुर्ग	26,524	16,353	15,952	16,240	15,719	17,798
7	नाशिक	4,633	1,20,344	1,16,555	1,18,151	1,19,826	1,14,871
8	धुळे	59,316	48,335	43,863	41,097	39,115	39,328
9	नंदुरबार	7,585	38,855	36,562	32,495	28,916	26,999
10	जळगाव	1,29,965	95,244	88,765	90,287	88,369	96,223
11	अहमदनगर	1,40,596	99,596	95,069	96,400	1,00,080	1,09,804
12	पुणे	67,168	1,47,793	1,40,574	1,42,682	1,39,050	1,55,874
13	सातारा	90,523	57,866	55,209	57,026	61,165	70,802
14	सांगली	61,928	57,489	54,772	55,941	59,300	68,575
15	सोलापूर	85,177	99,380	95,233	97,241	93,206	1,04,280
16	कोल्हापूर	26,502	72,869	71,875	72,830	70,232	76,355
17	औरंगाबाद	2,64,216	89,280	86,012	87,208	83,310	79,870
18	जालना	17,328	50,283	47,576	50,345	52,398	48,500
19	परभणी	18,149	48,729	46,245	49,720	50,353	43,279
20	हिंगोली	65,113	29,920	28,820	29,113	31,382	27,371
21	बीड	1,41,268	70,653	64,382	67,187	72,304	63,076
22	नांदेड	12,543	95,892	91,301	92,305	90,848	72,320
23	उस्मानाबाद	6,188	38,069	36,561	37,764	39,461	39,610
24	लातूर	16,127	74,293	66,471	60,167	56,551	69,261
25	बुलढाणा	16,550	57,173	54,191	56,705	56,859	63,533
26	अकोला	85,787	43,039	41,681	46,123	45,388	42,099
27	वाशिम	24,832	27,541	26,284	27,509	29,293	28,056
28	अमरावती	34,193	63,262	61,074	61,382	61,182	65,506
29	यवतमाळ	1,12,403	69,500	64,831	64,672	63,077	63,343
30	वर्धा	25,172	25,421	25,389	26,195	26,679	28,874
31	नागपूर	35,168	91,189	91,657	94,115	94,589	85,340
32	भंडारा	52,680	25,663	24,697	24,014	24,904	27,351
33	गोंदिया	41,536	28,685	27,315	26,456	26,546	31,185
34	चंद्रपूर	23,596	46,188	45,751	45,443	45,492	53,527
35	गडचिरोली	1,18,830	24,746	23,217	21,374	20,710	22,862
महाराष्ट्र राज्य		22,66,120	23,53,059	22,37,108	22,48,564	21,99,281	23,58,796

EDUCATION**TABLE No.5.10****विद्यार्थ्यांची इयत्तावार संख्या (३०.९.२०००)****and Secondary Schools by Standard (30.9.2000)**

इयत्ता ६वी	इयत्ता ७वी	इयत्ता ८वी	इयत्ता ९वी	इयत्ता १०वी	इयत्ता ११वी	इयत्ता १२वी	एकूज	Districts
Std.VI	Std.VII	Std.VIII	Std.IX	Std.X	Std.XI	Std.XII	Grand Total	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
2,23,319	2,01,265	2,01,256	1,75,689	1,28,133	1,03,023	92,111	21,81,254	Mumbai
								Mumbai urban
1,61,686	1,37,988	1,25,131	1,08,692	76,363	46,184	42,423	17,82,404	Thane
50,263	40,680	38,276	35,099	22,665	11,474	12,158	6,38,382	Raigad
38,566	34,271	29,593	26,179	18,373	6,851	7,870	4,12,976	Ratnagiri
17,763	16,152	14,854	14,679	11,890	4,769	5,637	1,94,330	Sindhudurg
1,02,236	84,453	80,051	72,788	53,905	42,115	35,089	10,65,017	Nashik
36,108	30,006	27,770	26,926	23,895	15,231	15,971	4,46,961	Dhule
21,738	18,562	16,688	14,375	12,723	8,362	8,796	2,72,656	Nandurbar
87,450	80,399	54,878	59,575	67,085	33,570	24,427	9,96,237	Jalgaon
96,855	78,566	78,672	62,718	48,329	45,133	48,221	11,00,039	Ahmednagar
1,46,887	1,25,938	1,18,317	1,06,287	80,871	51,809	50,247	14,73,497	Pune
66,011	56,038	51,712	49,824	39,176	22,988	24,190	7,02,530	Satara
60,291	49,085	45,427	42,850	33,778	18,783	20,920	6,29,139	Sangli
95,196	79,693	64,779	58,494	40,495	22,648	23,464	9,59,286	Solapur
75,666	71,091	64,207	61,008	47,809	30,281	31,421	7,72,146	Kolhapur
69,858	62,179	49,156	42,734	36,291	20,847	22,083	9,93,044	Aurangabad
37,222	27,777	22,348	18,307	14,546	8,292	8,819	4,03,741	Jalna
34,288	28,706	22,112	19,308	15,019	7,366	7,169	3,90,443	Parbhani
22,054	18,879	13,064	11,150	8,554	4,411	4,505	2,94,336	Hingoli
53,287	46,285	38,404	35,000	28,812	19,178	19,972	7,19,808	Beed
65,301	57,481	40,753	38,517	33,632	20,799	23,338	7,35,030	Nanded
39,046	33,678	25,729	22,827	18,172	9,332	10,348	3,56,785	Osmanabad
64,879	63,428	39,325	37,129	33,274	18,187	20,331	6,19,423	Latur
56,032	44,261	38,111	34,303	28,916	12,948	13,234	5,32,816	Buldhana
37,840	32,687	29,791	26,960	23,690	13,296	14,494	4,82,875	Akola
24,967	20,286	17,456	16,043	13,948	8,171	9,167	2,73,553	Washim
61,163	49,768	47,775	41,843	35,460	20,652	22,154	6,25,414	Amravati
53,624	44,386	38,253	33,875	29,151	13,217	14,678	6,65,010	Yavatmal
26,628	24,086	23,242	21,813	19,604	10,103	11,843	2,95,049	Wardha
84,366	80,210	68,953	62,815	65,213	32,016	32,222	9,17,853	Nagpur
26,138	23,331	22,499	21,279	20,227	12,489	12,868	3,18,140	Bhandara
29,072	25,741	23,325	21,721	19,976	11,533	12,801	3,25,892	Gondiya
49,205	41,997	37,766	34,740	29,101	13,789	16,673	4,83,268	Chandrapur
22,162	18,579	16,601	14,645	12,809	7,084	7,888	3,31,507	Gadchiroli
21,37,167	18,47,932	16,26,274	14,70,192	11,91,885	7,26,931	7,27,532	2,33,90,841	Maharashtra State

Source :- Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक / Table No. 5.11

प्राथमिक व माध्यमिक (उच्च माध्यमिकसह) शिक्षण संस्थांतील विद्यार्थ्यांची शिक्षणाच्या माध्यमांनुसार संख्या
Number of Students in Primary and Secondary (including higher secondary) Institutions According to Medium of Instructions
(2000-01)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा (2)	प्राथमिक/ माध्यमिक (3)	मराठी Marathi (4)	गुजराथी Gujarathi (5)	हिंदी Hindi (6)	सिंधी Sindhi (7)	इंग्रजी English (8)	इतर Others (9)	एकूण Grand Total (10)	Primary/ Secondary (3)	District (2)
1	मुंबई	प्राथमिक माध्यमिक	3,60,354	58,951	1,72,796	0	2,53,771	1,72,335	10,18,207	Primary	Mumbai
2	मुंबई उपनगर		4,28,747	73,006	84,557	0	3,69,223	63,733	10,19,266	Secondary	Mumbai Suburban
3	ठाणे	प्राथमिक माध्यमिक	5,72,561	20,067	67,145	3,783	2,22,232	71,100	9,56,888	Primary	Thane
			3,59,436	14,293	27,381	10,657	1,32,509	30,432	5,74,708	Secondary	
4	रायजड	प्राथमिक माध्यमिक	2,58,316	313	1,491	0	15,169	13,945	2,89,234	Primary	Raigad
			1,70,466	111	909	0	15,553	9,635	1,96,674	Secondary	
5	रत्नागिरी	प्राथमिक माध्यमिक	1,98,954	0	0	0	6,340	13,629	2,18,923	Primary	Ratnagiri
			1,10,461	0	0	0	2,704	7,222	1,20,387	Secondary	
6	सिंधुदुर्ग	प्राथमिक माध्यमिक	91,371	0	0	0	2,061	940	94,372	Primary	Sindhudurg
			70,501	0	0	0	133	492	71,126	Secondary	
7	नाशिक	प्राथमिक माध्यमिक	5,14,672	11	1,006	0	18,120	57,794	5,91,603	Primary	Nashik
			3,65,839	1,698	1,043	35	46,393	16,557	4,31,565	Secondary	
8	धुळे	प्राथमिक माध्यमिक	1,75,097	27	36	0	2,356	14,248	1,91,764	Primary	Dhule
			1,77,085	0	309	655	2,934	8,378	1,89,361	Secondary	
9	नांदुरबार	प्राथमिक माध्यमिक	1,50,120	1,544	0	241	1,745	5,879	1,59,529	Primary	Nandurbar
			94,804	1,837	0	0	909	3,907	1,01,457	Secondary	
10	जळगाव	प्राथमिक माध्यमिक	3,81,162	18	3,081	264	7,381	49,880	4,41,786	Primary	Jalgaon
			3,73,226	0	4,138	823	4,401	19,018	4,01,606	Secondary	
11	अहमदनगर	प्राथमिक माध्यमिक	4,48,592	10	536	0	11,165	11,437	4,71,740	Primary	Ahmednagar
			4,15,849	0	546	0	9,938	4,043	4,30,376	Secondary	
12	पुणे	प्राथमिक माध्यमिक	6,54,031	984	4,753	51	77,383	17,102	7,54,304	Primary	Pune
			4,89,879	350	8,621	73	1,06,075	6,648	6,11,646	Secondary	
13	सातारा	प्राथमिक माध्यमिक	3,07,034	0	0	0	6,750	1,516	3,15,300	Primary	Satara
			2,68,356	0	0	0	7,699	734	2,76,789	Secondary	
14	सांगली	प्राथमिक माध्यमिक	2,83,480	197	0	0	5,518	19,891	3,09,086	Primary	Sangli
			2,28,803	306	0	0	4,211	8,461	2,41,781	Secondary	
15	सोलापूर	प्राथमिक माध्यमिक	4,63,106	0	226	0	6,414	38,546	5,08,292	Primary	Solapur
			3,28,955	0	129	0	4,836	12,381	3,46,301	Secondary	
16	कोल्हापूर	प्राथमिक माध्यमिक	3,85,014	59	167	240	10,008	7,637	4,03,125	Primary	Kolhapur
			3,04,652	135	0	306	8,522	1,921	3,15,536	Secondary	
17	औरंगाबाद	प्राथमिक माध्यमिक	4,11,347	0	461	0	12,415	43,597	4,67,820	Primary	Aurangabad
			2,03,878	0	938	0	8,438	21,174	2,34,428	Secondary	

18	जालगा	..	प्राथमिज माध्यमिज	2,41,918 1,04,708	266 0	3,985 3,543	0 0	2,127 1,785	16,947 5,113	2,65,243 1,15,149	Primary Secondary	Jalna
19	परभजी	..	प्राथमिज माध्यमिज	2,30,866 99,171	0 0	0 0	0 0	596 1,573	23,439 9,443	2,54,901 1,10,187	Primary Secondary	Parbhani
20	हिंजोली	..	प्राथमिज माध्यमिज	1,53,088 59,299	0 0	163 2,756	0 0	497 632	7,809 1,908	1,61,557 64,595	Primary Secondary	Hingoli
21	बीड	..	प्राथमिज माध्यमिज	3,20,058 2,04,482	0 0	0 0	0 0	1,862 831	24,115 10,852	3,46,035 2,16,165	Primary Secondary	Beed
22	गांदेड	..	प्राथमिज माध्यमिज	4,14,864 2,29,586	0 0	2,168 578	0 0	2,841 2,085	43,691 10,389	4,63,564 2,42,638	Primary Secondary	Nanded
23	उस्मानाबाद	..	प्राथमिज माध्यमिज	2,07,759 1,24,972	0 0	0 0	0 0	316 245	6,348 2,494	2,14,423 1,27,711	Primary Secondary	Osmanabad
24	लातूर	..	प्राथमिज माध्यमिज	3,40,924 2,25,415	0 0	0 0	0 0	1,573 2,216	15,471 4,807	3,57,968 2,32,438	Primary Secondary	Latur
25	बुलढाजा	..	प्राथमिज माध्यमिज	2,59,712 1,99,852	0 0	1,348 981	0 0	3,531 962	33,700 10,943	2,98,291 2,12,738	Primary Secondary	Buldhana
26	अकोला	..	प्राथमिज माध्यमिज	1,70,882 1,26,594	78 0	3,992 3,345	739 0	9,981 17,974	36,969 17,740	2,22,641 1,65,653	Primary Secondary	Akola
27	वाशिम	..	प्राथमिज माध्यमिज	1,29,520 95,205	0 0	905 473	0 0	1,052 319	12,163 5,581	1,43,640 1,01,578	Primary Secondary	Washim
28	अमरावती	..	प्राथमिज माध्यमिज	2,69,014 2,23,964	0 0	5,370 3,955	0 0	7,154 2,621	41,372 22,658	3,22,910 2,53,198	Primary Secondary	Amravati
29	यवतमाळ	..	प्राथमिज माध्यमिज	3,33,209 1,64,376	0 0	3,601 97	0 0	1,571 1,664	18,464 11,388	3,60,445 1,80,725	Primary Secondary	Yavatmal
30	वर्धा	..	प्राथमिज माध्यमिज	1,18,566 1,23,989	80 0	2,591 3,777	0 0	7,210 3,166	2,090 2,094	1,30,537 1,33,026	Primary Secondary	Wardha
31	गाजपूर	..	प्राथमिज माध्यमिज	3,18,946 3,21,360	1,205 349	56,124 44,979	0 0	50,932 19,537	24,087 16,770	4,51,294 4,02,995	Primary Secondary	Nagpur
32	भंडारा	..	प्राथमिज माध्यमिज	1,30,151 1,22,982	0 0	1,636 2,175	0 0	1,670 2,005	575 607	1,34,032 1,27,769	Primary Secondary	Bhandara
33	जोर्दिया	..	प्राथमिज माध्यमिज	1,30,576 1,11,561	0 49	27,857 5,273	0 0	3,329 787	172 229	1,61,934 1,17,899	Primary Secondary	Gondiya
34	चंद्रपूर	..	प्राथमिज माध्यमिज	2,38,307 1,73,030	0 0	4,678 9,256	0 0	5,007 9,819	5,886 4,021	2,53,878 1,96,126	Primary Secondary	Chandrapur
35	जडचिरोली	..	प्राथमिज माध्यमिज	1,12,960 84,477	0 0	7,612 3,202	0 0	1,085 395	477 322	1,22,134 88,396	Primary Secondary	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य		प्राथमिज माध्यमिज	97,76,531 71,85,960	83,810 92,134	3,73,728 2,12,961	5,318 12,549	7,61,162 7,93,094	8,53,251 3,52,095	1,18,57,400 86,51,993	Primary Secondary	Maharashtra State

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे /Source :- Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिजज / EDUCATION
तक्ता ङ्र मांज / TABLE No.5.12
प्रमुज परीजांचे णिजाल, मार्च २००१
Results of Major Examinations, March 2001

अ.ङ्र . Sr. No.	परीजा	परीजेला बसलेल्यांची संज्या			उत्तीर्ज झालेल्यांची संज्या			Examination
		Number appeared			Number passed			
(1)	(2)	मुलजे Boys	मुली Girls	एङूज Total	मुलजे Boys	मुली Girls	एङूज Total	(2)
1	जला							Arts-
	बॅचलर ऑफ आर्टस	1,10,702	90,345	2,01,047	60,293	61,044	1,21,337	Bachelor of Arts
	मास्टर ऑफ आर्टस	2,422	19,199	21,621	11,066	10,633	21,699	Master of Arts
	एम.बी.ए.	3,467	1,014	4,481	2,574	879	3,453	M.B.A.
	पीएच.डी. / एम.फिल.	296	207	503	113	57	170	Ph.D./M.Phil
2	शास्त्र							Science-
	बॅचलर ऑफ सायंस	26,514	18,514	45,028	13,963	12,964	26,927	Bachelor of Science.
	मास्टर ऑफ सायंस	26	9	35	18	7	25	Master of Science.
	पीएच.डी.	3,853	3,194	7,047	2,307	2,314	4,621	Ph.D.
3	वाजिज्य							Commerce-
	बॅचलर ऑफ जॅमर्स	65,020	49,964	1,14,984	36,531	34,589	71,120	Bachelor of Commerce
	मास्टर ऑफ जॅमर्स	6,367	5,450	11,817	1,755	2,683	4,438	Master of Commerce
	पीएच.डी. / एम.फिल.	45	13	58	34	13	47	Ph.D./M.Phil
4	वैद्यजीय							Medical-
	एम.बी.बी.एस.	1,803	922	2,725	2,725	971	3,696	M.B.B.S.
	एम.डी. / एम.एस.	186	114	300	125	86	211	M.D./M.S.
	एम.एससी. (मेडिसि)	46	5	51	35	4	39	M. Sc. (Medicine)
5	शुश्रुषा							Nursing-
	बी.एससी. (परिचर्या)	12	100	112	10	100	110	B.Sc. (Nursing)
	एम.एससी. (परिचर्या)	16	16	32	16	16	32	M.Sc. (Nursing)
6	दंतशास्त्र							Dentis-
	बी.डी.एस.	293	451	744	204	349	553	B.D.S.
	एम.डी.एस.	4	0	4	4	0	4	M.D.S.
7	अभियांत्रिजी							Engineering-
	बी.ई. (स्थापत्य)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	B.E. (Civil)
	बी.ई. (विद्युत)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	B.E. (Electrical)
	बी.ई. (यांत्रिजी)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	B.E. (Mechanical)
	बी.ई. (मेटलर्जी)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	B.E. (Metallurgy)
	बी.ई. (जेमिजल)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	B.E. (Chemical)
	एम.ई. (स्थापत्य)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	M.E. (Civil)
	एम.ई. (विद्युत)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	M.E. (Electrical)
	एम.ई. (यांत्रिजी)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	M.E. (Mechanical)
	एम.ई. (मेटलर्जी)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	M.E. (Metallurgy)
	एम.ई. (जेमिजल)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	M.E. (Chemical)
8	वास्तुशास्त्र							Architecture-
	बॅचलर ऑफ आर्किटेक्चर	487	497	984	322	407	729	Bachelor of Architecture
	डिग्री इंफाईन आर्ट	135	81	216	122	78	200	Degree in F.A.
9	विधी							Law-
	बॅचलर ऑफ लॉ./एलएल.बी.	6,688	3,290	9,978	2,373	1,447	3,820	Bachelor of Law/LL.B.
	मास्टर ऑफ लॉ./एलएल.एम.	816	556	1,372	281	222	503	Master of Law/LL.M.
	पीएच.डी.	11	2	13	11	2	13	Ph.D.

तक्ता नं मांज / TABLE NO.5.12-contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
10	शिक्षण							Education-
	बी.एड	8,309	7,799	16,108	7,113	7,042	14,155	B.Ed.
	एम.एड	1,020	519	1,539	336	225	561	M.Ed.
	डी.एड	--	--	0	--	--	--	D.Ed.
	बी.पी.एड	7,676	1,941	9617	5,663	1,478	7,141	B.P.Ed.
	एम.पी.एड	533	118	651	390	93	483	M.P.Ed.
	एस.एस.सी. (१० वी)	8,69,787	5,92,197	14,61,984	4,56,451	3,44,241	8,00,692	S.S.C. (Xth)
	एच.एस.सी. (१२ वी)	5,46,778	3,33,260	8,80,038	3,38,845	2,45,580	5,84,425	H.S.C. (xIIth)
	जी.सी.सी.	N.A.	N.A.	72,353	N.A.	N.A.	45,762	G.C.C.
	जी.सी.डी.	85	78	163	2	0	2	G.C.D.
	बी.आर.एल.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	B.R.L.
11	शेतजी							Agriculture-
	बी.एससी.	1,135	151	1,286	1040	145	1,185	B.Sc.
	एम.एससी.	509	75	584	502	75	577	M.Sc.
	डॉक्टरेट / पीएच.डी.	62	--	62	62	--	62	Doctorate / Ph.D.
12	औषधीशास्त्र							Medicine-
	बॅचलर ऑफ फार्मसी	1,683	784	2467	1481	716	2,197	Bachelor of Pharmacy
	मास्टर ऑफ फार्मसी	17	19	36	17	19	36	Master of Pharmacy
13	तंत्रशास्त्र							Technology-
	बॅचलर ऑफ टेक्नॉलॉजी	174	148	322	152	144	296	Bachelor of Technology
	मास्टर ऑफ टेक्नॉलॉजी	55	4	59	54	4	58	Master of Technology
	बी.एससी. (टेक्नॉलॉजी)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	B.Sc.Tech.
	एम.एससी. (टेक्नॉलॉजी)	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	M.Sc.Tech.
14	आयुर्वेद							Ayurved-
	बी.ए.एम.एस.	654	597	1251	295	286	581	B.A.M.S. /
	बी.एस.ए.एम.	--	--	--	--	--	--	B.S.A.M.
15	जृहशास्त्र							Home Science-
	बी.एससी.(जृहशास्त्र)	0	920	920	0	715	715	B.Sc. (Home Science)
	एम.एससी.(जृहशास्त्र)	0	211	211	0	177	177	M.Sc. (Home Science)
	पीएच.डी.	81	64	145	81	57	138	Ph.D.
16	वस्त्रनिर्माण							Textile-
	बॅचलर ऑफ टेक्स्टाईल्स	387	37	424	315	36	351	Bachelor of Textiles
17	ग्रंथपाल शास्त्र							Library Science-
	बॅचलर ऑफ लायब्ररी सायन्स	1,518	1,256	2,774	734	795	1,529	Bachelor of Library Science
	मास्टर ऑफ लायब्ररी	386	277	663	155	160	315	Master of Library
18	समाज सेवा							Social Work-
	बॅचलर ऑफ सोशल वर्क	347	326	673	199	230	429	Bachelor of Social Work
	मास्टर ऑफ सोशल वर्क	1,195	698	1,893	823	570	1,393	Master of Social Work
19	वृत्तपत्र विद्या							Journalism-
	बॅचलर ऑफ जर्नलिझम	993	256	1,249	568	165	733	Bachelor of Journalism
20	पशुवैद्य शास्त्र							Veterinary Science-
	बी.व्ही.एससी.	188	19	207	178	17	195	B.V.Sc.
	एम.व्ही.एससी.	--	--	--	--	--	--	M.V.Sc.

N.A. - उपलब्ध नाही / Not available

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source :- Directorate of Education, Govt. of Maharashtra, Pune

5. शिजज /
तक्ता ङ मांज /
संस्थेच्या प्रजारासुसार तांत्रिज शिजज संस्था /
(2000-

अ.ङ . Sr. No.	जिल्हा	अभियांत्रिजी आजि तंत्रशास्त्रीय महाविद्यालये Engineering & Technological Colleges	तंत्र पिजे तपि Poly- technic	इतर पदविजा संस्था Other Diploma Institutions	औद्योजिज प्रशिजज संस्था Industrial Training Institutions	उच्च तांत्रिज विद्यालये/ उेंद्रे Technical High Schools/ Centres	मूलोद्योज प्रशिजज आजि संबंधित सूचपि उेंद्रे Basic Training & related Instruction Centres
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	मुंबई	7	7	13	10	8	27
2	मुंबई उपनगर	19	10	11	18	15	25
3	ठाजे	18	14	12	25	20	14
4	रायगड	5	3	2	18	7	3
5	रत्नागिरी	3	3	0	15	9	2
6	सिंधुदुर्ग	1	1	0	8	5	1
7	नाशिक	7	5	6	45	16	4
8	धुळे	5	4	1	11	8	1
9	नंदुरबार	3	0	1	8	3	--
10	जळगाव	9	8	1	52	16	1
11	अहमदनगर	8	7	1	32	21	1
12	पुणे	42	14	19	44	38	15
13	सातारा	4	4	7	15	9	3
14	सांगली	6	6	2	15	21	2
15	सोलापूर	4	5	1	15	27	4
16	कोल्हापूर	8	7	4	21	27	3
17	औरंगाबाद	10	2	5	16	13	4
18	जालना	0	1	0	10	2	--
19	परभणी	0	1	1	7	4	1
20	हिंगोली	0	0	0	5	2	--
21	बीड	1	2	0	15	6	1
22	नांदेड	3	2	1	13	7	1
23	उस्मानाबाद	2	1	1	9	6	--
24	लातूर	4	3	0	9	5	1
25	बुलढाणा	3	1	1	16	7	1
26	अकोला	3	1	3	10	7	1
27	वाशिम	0	1	0	6	5	--
28	अमरावती	6	7	6	17	13	1
29	यवतमाळ	4	3	2	18	7	1
30	वर्धा	2	2	2	13	5	2
31	नागपूर	22	9	9	45	9	2
32	भंडारा	0	2	0	11	2	3
33	गोंदिया	2	0	0	8	2	--
34	चंद्रपूर	2	3	1	21	6	1
35	गडचिरोली	0	1	0	12	3	--
	महाराष्ट्र राज्य	213	140	113	613	361	126

आधार : १) व्यवसाय शिजज प्रशिजज संचालपिालय, महाराष्ट्र शासपि, मुंबई /
२) तंत्रशिजज संचालपिालय, महाराष्ट्र शासपि, मुंबई /

EDUCATION**TABLE No. 5.13****Technical Institutions by type of Institutions****01)**

+२स्तरावरील व्यावसायिक शिजज योजणा	औद्योगिक जामजारांचे अर्धवेळ वर्ज	शिल्पजाराजीर आजि इतर तांत्रिक प्रमाजपत्र देजाणा संस्था	प्रजत व्यवसाय शिजज पध्दती	+२स्तरावरील जेंद्रशासक पुरस्कृत व्यवसाय शिजज अभ्यासक्रम संस्था	एडूज	
Vocational Centres at + 2 stage	Parttime classes for Industrial workers	Institution of Crafts and other Technical certificate courses	Advanced Vocational training system	Centrally Sponsored at + 2 stage vocational education institutes	Grand Total	District
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
20	1	105	--	13	211	Mumbai
16	--	135	--	22	271	Mumbai Suburban
10	1	156	1	23	294	Thane
7	--	52	--	15	112	Raigad
4	--	28	--	14	78	Ratnagiri
2	--	48	--	15	81	Sindhudurg
14	1	138	1	48	285	Nashik
7	--	40	--	26	103	Dhule
1	--	41	--	6	63	Nandurbar
10	--	173	--	50	320	Jalgaon
11	1	93	--	26	201	Ahmednagar
21	1	174	1	90	459	Pune
12	--	109	--	35	198	Satara
10	--	123	--	39	224	Sangli
10	1	133	--	31	231	Solapur
6	1	87	1	34	199	Kolhapur
10	1	97	1	37	196	Aurangabad
1	--	40	--	5	59	Jalna
2	--	29	--	20	65	Parbhani
1	--	23	--	6	37	Hingoli
2	--	54	--	40	121	Beed
7	--	92	1	20	147	Nanded
4	--	86	--	20	129	Osmanabad
7	--	134	--	73	236	Latur
5	--	49	--	31	114	Buldhana
15	--	61	--	34	135	Akola
3	--	45	--	20	80	Washim
15	1	325	1	110	502	Amravati
4	--	88	--	27	154	Yavatmal
8	--	92	--	21	147	Wardha
18	1	507	1	68	691	Nagpur
6	--	112	--	19	155	Bhandara
1	1	27	--	4	45	Gondiya
7	--	68	--	33	142	Chandrapur
1	--	32	--	14	63	Gadchiroli
278	11	3,596	8	1,089	6,548	Maharashtra State

Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai

Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.14

शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमधील मंजूर केलेल्या जागा, प्रवेश क्षमता आणि उत्तीर्ण झालेल्यांची संख्या
Number of sanctioned seats, intake capacity and outturn of Govt. Industrial Training Institutes
(2000-01)

अनु.क्र. Sr. No.	व्यवसायाचे नाव (2)	मंजूर जागा Sanctioned Seats (3)	प्रवेश क्षमता IntakeCapacity (4)	उत्तीर्ण झालेले Passed (Outturn) (5)	Name of the Trade (2)
1	आरेखक यांत्रिकी	2,272	2,272	839	Draftsman (Mechanic)
2	आरेखक स्थापत्य	2,016	2,016	531	Draftsman (Civil)
3	सर्वेक्षक	432	432	296	Surveyor
4	जोडारी	14,912	14,912	5,136	Filter
5	कातारी	3,516	3,516	1,077	Tuner
6	यंत्रकारागीर	2,220	2,220	649	Mechinist
7	यंत्रकारागीर (घर्षक)	960	960	334	Mechinist (Gr.)
8	बंधकार	368	368	102	Pattern Maker
9	यांत्रिक (प्रशीतन व वातानुकूलीकरण)	2,272	2,272	839	Mechanic(Ref. & Air condition)
10	यांत्रिक (उपकरण)	240	240	162	Instrument (Mechanic)
11	टूल अॅन्ड डायमेकर	768	768	143	Tool and Die Maker
12	यांत्रिक (मिलराईट मेन्टेनन्स)	704	704	266	Millright Maint. Mechanic
13	घड्याळजी	160	160	27	Watch Maker
14	वीजतंत्री	12,560	12,560	4,649	Electrician
15	तारतंत्री	5,952	5,952	2,014	Wireman
16	वीजविलेपक	128	128	58	Electroplator
17	यांत्रिक (मोटारगाडी)	5,072	5,072	2,256	Mechanic Motor Vehical
18	यांत्रिक (कृषि व यंत्रसामुग्री)	112	112	50	Mechanic Agricultural and machinery equipments
19	यांत्रिक (रेडिओ व दूरचित्रवाणी)	3,008	3,008	705	Mechanic Radio and T.V.
20	इलेक्ट्रॉनिक्स (मेकॅनिक)	3,920	3,920	1,073	Electronics (Mech.)
21	रंगारी	864	864	404	Painter
22	बिनतारी यंत्रचालक	48	48	22	Wireless Operator
23	यांत्रिक उपकरण (रासायनिक संयंत्र)	32	32	20	Instrument Mechanic (C.P.)
24	अटेन्डंट ऑपरेटर	80	80	44	Attendant Operator
25	मेटेन्सस मेकॅनिक (रासायनिक संयंत्र)	80	80	56	Maintainance Mechanic (Chemical Plant)
26	प्लॅस्टिक मोल्ड मेकर (एस.सी.व्ही.टी.)	-	-	-	Plastic Mould Maker (S.C.V.T.)
27	रबर टेक्निशियन (एस.सी.व्ही.टी.)	16	16	10	Rubber Technician (S.C.V.T.)
28	वास्तुशास्त्र आरेखक	16	16	-	Architect Draftsman
29	फॉर्जर अॅन्ड हीट ट्रीटर	96	96	54	Forger and Heat Treater
30	सुतार	2,064	2,064	989	Carpainter
31	यांत्रिक डिझेल	3,184	3,184	2,089	Mechanic Diesel
32	यांत्रिक ट्रॅक्टर	864	864	481	Tractor Mechanic
33	साचेकार	544	544	330	Moulder
34	धातूपत्रे कारागीर	1,824	1,824	1,275	Sheet Metal Worker
35	संधाता	6,600	6,600	4,830	Weldar
36	नळ कारागीर	1,520	1,520	1,006	Plumber
37	डाटा प्रिपेरेशन अॅन्ड कॉम्प्युटर सॉफ्टवेअर	1,764	1,764	957	Data preparation and Computer Software

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 5.14 -- Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
38	प्लॉस्टिक प्रोसेसिंग ऑपरेटर	496	496	212	Plastic Processing Operator
39	गवंडी	912	912	368	Mason
40	पंप मेकॅनिक	1,120	1,120	726	Pump Mechanic
41	लेटर प्रेस मशिन माईंडर	-	-	18	Letter Press Machine Minder
42	पुस्तक बांधणी	52	52	115	Book Binder
43	हस्त जुळाईकार				Hand Compositor
44	कर्तन व शिवणशास्त्र	1,824	1,824	1,370	Cutting and Tailoring
45	पोशाख बनविणे	2,768	2,768	2,176	Dress Making
46	यंत्र विणकाम	-	-	13	Knitting with Machine
47	भरतकाम व विणकाम	288	288	277	Embroider and Fancy Work
48	भाज्या व फळे टिकविणे	592	592	372	Preservation of fruits and vegetables
49	ब्लीचिंग डाईंग अँड कॅलिको प्रिटींग	64	64	48	Bleaching, Dyeing and Calico Printing
50	चामड्याची पादत्राणे बनविणे	16	16	2	Leather Foot wear making
51	चामड्याच्या वस्तू बनविणे	16	16	5	Leather goods making
52	सेक्रेटरियल प्रॅक्टिस	432	432	179	Secretarial Practrice
53	हेअर अँड स्किन केअर	1,024	1,024	714	Hair and Skin care
54	फोटो टाईप सेटिंग अँड डेस्क टॉप पब्लिशिंग ऑपरेटर	16	16	10	Photo Type setting and Desk Top Publishing operator
55	बेकरी अँड कन्फेक्शनरी	496	496	311	Bakery and confectionery
56	लघुलेखन (इंग्रजी)	592	592	340	Stenography (English)
51	लघुलेखन (मराठी)	320	320	159	Stenography (Marathi)
महाराष्ट्र राज्य		92,424	92,424	41,282	Maharashtra State

आधार : [] व्यवसाय शिजज प्रशिजज संचाल[]ालय, महाराष्ट्र शास[], मुंबई

Source :- Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/Table No. 5.15

तांत्रिक संस्थांची त्यांच्या वर्गवारीनुसार संख्या, प्रवेशक्षमता, नाव नोंदविलेले, उत्तीर्ण झालेले विद्यार्थी आणि शिक्षकांची संख्या
Number of Technical institutions, their intake capacity, Enrolment, Outturn and Number of Teachers by Category of Institution
(2000-01)

अनु.क्र. Sr. No.	वर्गवारी	संख्या Number of Institute	एकूण प्रवेश क्षमता Total Intake Capacity	एकूण नोंदणी केलेले Enrolment	एकूण उत्तीर्ण Total outturn	शिक्षकांची संख्या No. of Teachers	शिक्षकांची संख्या Category
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	पदवी पातळी (अभियांत्रिजी आणि तंत्रशास्त्रिजी महाविद्यालये)	213	39,006	N.A.	21,624	6,604	Degree level (Engineering and Technological Colleges)
2	पदविजा संस्था पातळीवरील (तंत्रविज्ञान आणि इतर पदविजा) संस्था	242	35,974	N.A.	19,213	4,944	Diploma level (Polytechnic and other Diploma) Institutions
3	औद्योगिज प्रशिक्षण संस्था (तात्पुरती अनुमती दिलेल्या चार वजळी)	613	92,384	74,137	41,282	N.A.	Industrial Training Institutes (Excluding Four Provisionally Permitted)
4	तंत्र माध्यमिज विद्यालये / केंद्रे	361	35,116	35,115	22,340	633	Technical High Schools/Centres

N.A. - उपलब्ध नाही / Not available

आधार :व्यवसाय शिक्षण प्रशिक्षण संचालकालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Vocational Education and Training, Govt. of Maharashtra, Mumbai

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.16

अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमातील प्रवेशांची प्रकारानुसार संख्या
Intake in Degree Courses in Engineering by categories

अ.क्र. Sr. No. (1)	वर्ष Year (2)	स्थापत्य Civil (3)	यांत्रिकी Mechanical (4)	विद्युत् Electrical (5)	एकूण Total (6)	
1	1960-61	..	240	240	240	720
2	1970-71	..	530	520	460	1,510
3	1980-81	..	550	540	480	1,570
4	1990-91	..	2,817	2,727	747	6,291
5	1995-96	..	2,860	3,770	970	7,600
6	1996-97	..	2,934	3,860	954	7,748
7	1997-98	..	2,770	4,290	1,390	8,450
8	1998-99	..	2,720	4,520	1,320	8,560
9	1999-00	..	2,320	4,270	1,320	7,910
10	2000-01	..	2,843	5,700	1,490	10,033

आधार : तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai

5. शिक्षण/EDUCATION

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 5.17

अभियांत्रिकी, तंत्रशास्त्र व तंत्रनिकेतन महाविद्यालयाच्या अंतिम वर्षाच्या परीक्षेस
बसलेल्या व उत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या

Number of Students appeared and passed in final Year Examination of Engineering, Technical and Polytechnic Colleges (2000-01)

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	अभ्यासाचा प्रकार (2)	परीक्षेस बसलेले No. appeared (3)	उत्तीर्ण झालेले Passed (4)	Type of Courses (2)
I पदवी अभ्यासक्रम				I Degree courses
1	स्थापत्य	2,655	1,758	Civil
2	यांत्रिकी	5,589	3,917	Mechanical
3	विद्युत	1,796	1,277	Electrical
4	इतर	20,516	14,672	Others
	एकूण	30,556	21,624	Total
II पदवी अभ्यासक्रम				II Degree courses
1	स्थापत्य	3,033	1,235	Civil
2	यांत्रिकी	6,182	3,953	Mechanical
3	विद्युत	1,883	1,220	Electrical
4	इतर	18,793	12,805	Others
	एकूण	29,891	19,213	Total

आधार --- तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source-- Directorate of Technical Education, Govt. of Maharashtra, Mumbai

६. जनता संपर्क :

६.१ छापखाने, प्रकाशित झालेली पुस्तके व नियतकालिके, त्यांचे भाषावार व विषयवार वर्गीकरण यासंबंधी माहिती या विभागातील तक्त्यांमध्ये दिली आहे.

6. MASS COMMUNICATION :

6.1 Data on printing presses, books and periodicals published and their classification according to languages and subjects are presented in the tables in this section.

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 6.1

प्रमुख भाषांमधून प्रसिध्द झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके यांची संख्या Number of News papers and Periodicals published in Major Languages

अनुक्रमांक Sr.No.	वर्ष Year	प्रमुख भाषांत प्रकाशित झालेली वृत्तपत्रे व नियतकालिके News papers and Periodicals published in major Languages
(1)	(2)	(3)
1	1980-81	3,286
2	1985-86	3,166
3	1990-91	3,925
4	1991-92	3,673
5	1992-93	3,841
6	1993-94	4,284
7	1994-95	4,524
8	1995-96	4,665
9	1996-97	4,500
10	1997-98	4,354
11	1998-99	4,386
12	1999-00	4,396
13	2000-01	4,757

आधार - अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Examiner of Books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 6.2

जिल्हावार छापखान्यांची संख्या

Number of Printing Presses by district
(2000-01)

Sr. No. (1)	वर्ष/Year जिल्हा (2)	सार्वजनिक Public (3)	खाजगी Private (4)	एकूण Total (5)	District (2)
	1980-81	N.A.	6,940	6,940	
	1985-86	N.A.	7,670	7,670	
	1990-91	8	8,186	8,194	
	1995-96	8	8,521	8,529	
	1999-00	8	8,521	8,529	
1	मुंबई	1	216	217	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	44	44	Mumbai Suburban
3	ठाणे	--	57	57	Thane
4	रायजड	--	20	20	Raigad
5	रतनाजिरी	--	16	16	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	--	16	16	Sindhudurg
7	नाशिक	--	40	40	Nashik
8	धुळे	--	13	13	Dhule
9	नांदुरबार	--	13	13	Nandurbar
10	जळगाव	--	68	68	Jalgaon
11	अहमदनगर	--	21	21	Ahmednagar
12	पुणे	3	41	44	Pune
13	सातारा	1	21	22	Satara
14	सांगली	--	28	28	Sangli
15	सोलापूर	--	34	34	Solapur
16	कोल्हापूर	1	33	34	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1	39	40	Aurangabad
18	जालना	--	36	36	Jalna
19	परभणी	--	31	31	Parbhani
20	हिंगोली	--	7	7	Hingoli
21	बीड	--	44	44	Beed
22	नांदेड	--	79	79	Nanded
23	उस्मानाबाद	--	22	22	Osmanabad
24	लातूर	--	35	35	Latur
25	बुलढाजा	--	28	28	Buldhana
26	अकोला	--	26	26	Akola
27	वाशिम	--	18	18	Washim
28	अमरावती	--	72	72	Amravati
29	यवतमाळ	--	59	59	Yavatmal
30	वर्धा	--	52	52	Wardha
31	नागपूर	1	105	106	Nagpur
32	भंडारा	--	24	24	Bhandara
33	जोर्दिया	--	20	20	Gondiya
34	चंद्रपूर	--	51	51	Chandrapur
35	गडचिरोली	--	22	22	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	8	1,451	1,459	Maharashtra State

* छापजागांच्या संज्येची परिजजजा यापुर्वी चुजीची होत असल्यास स १९९९-२००० मधील छापजागांच्या संज्येच्या तुलनेत २०००-०१ मध्ये छापजागांची संज्या जुप जमी दिसते.

* - Due improper counting of Printing Presses earlier, number of printing presses in 2000-01 are very less as compared to 1999-2000.

आधार - अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Source : Examiner of Books of Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai

6 जनता संपर्क /

तक्ता कमांक/

छापखाने व निरनिराळ्या भाषांतील नियतकालिके

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा (2)	छापखान्यांची संख्या No. of Presss (3)	दैनिके/Dailies								
			इंग्रजी English (4)	मराठी Marathi (5)	गुजराथी Gujrati (6)	कोंकणी Kokani (7)	हिंदी Hindi (8)	उर्दू Urdu (9)	सिंधी Sindhi (10)	इतर Others (11)	एकूण Total (12)
1	मुंबई	217	11	---	8	---	51	4	---	---	74
2	मुंबई उपजिर्	44	4	35	2	---	6	---	1	---	48
3	ठाजे	57	---	14	---	---	29	---	7	---	50
4	रायजड	20	---	7	---	---	---	---	---	---	7
5	रतोजिरी	16	---	12	---	---	1	---	---	---	13
6	सिधुदुर्ज	16	---	7	---	---	---	---	---	---	7
7	शिज	40	1	23	---	---	3	4	---	---	31
8	धुळे	13	---	8	---	---	---	---	---	---	8
9	दुरबार	13	---	3	---	---	---	---	---	---	3
10	जळजाव	68	---	21	---	---	8	---	---	---	29
11	अहमदजि	21	---	19	---	---	4	---	---	---	23
12	पुजे	44	3	21	---	---	3	1	---	---	28
13	सातारा	22	---	20	---	---	---	---	---	---	20
14	सांजली	28	---	15	---	---	2	---	---	---	17
15	सोलापूर	34	---	13	---	---	2	---	---	---	15
16	जोल्हापूर	34	---	17	---	---	---	---	---	---	17
17	औरंजाबाद	40	1	19	---	---	14	4	---	---	38
18	जालजि	36	---	13	---	---	7	---	---	---	20
19	परभजी	31	---	13	---	---	2	2	---	---	17
20	हिंजोली	7	---	7	---	---	---	---	---	---	7
21	बीड	44	---	29	---	---	6	---	---	---	35
22	जिंदेड	79	---	29	---	---	8	11	---	---	48
23	उस्माजिबाद	22	---	15	---	---	---	---	---	---	15
24	लातूर	35	---	23	---	---	3	---	---	---	26
25	बुलढाजा	28	---	16	---	---	15	---	---	---	31
26	अजोला	26	---	17	---	---	26	---	---	---	43
27	वाशिम	18	---	4	---	---	---	---	---	---	4
28	अमरावती	72	---	19	---	---	62	---	---	---	81
29	यवतमाळ	59	---	20	---	---	14	---	---	---	34
30	वर्धा	52	---	5	---	---	50	---	---	---	55
31	जिजपूर	106	3	15	---	---	62	---	---	---	80
32	भंडारा	24	---	3	---	---	52	---	---	---	55
33	जोदिया	20	---	---	---	---	---	---	---	---	0
34	चंद्रपूर	51	---	12	---	---	21	---	---	---	33
35	जडचिरोली	22	---	3	---	---	2	1	---	---	6
महाराष्ट्र राज्य		1,459	23	497	10	---	453	27	8	---	1,018

MASS COMMUNICATION

TABLE No. 6.3

Number of Printing Presses and Number of Periodicals in different Languages (2000-01)

साप्ताहिके (द्वि आणि त्रै साप्ताहिके धरुन) /Weeklies(including Bi & Tri Weeklies)									
इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराथी Gujrati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	District
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(2)
32	---	12	---	50	---	---	---	94	Mumbai
16	61	9	---	30	7	3	---	126	Mumbai Suburban
3	57	4	---	38	4	29	---	135	Thane
---	24	---	---	---	1	---	---	25	Raigad
---	10	---	---	---	---	---	---	10	Ratnagiri
---	19	---	---	---	---	---	---	19	Sindhudurg
1	58	---	---	3	41	---	---	103	Nashik
---	39	---	---	---	5	---	---	44	Dhule
---	10	---	---	---	---	---	---	10	Nandurbar
---	13	---	---	7	2	---	---	22	Jalgaon
---	44	---	---	---	1	---	---	45	Ahmednagar
4	57	---	---	2	2	2	---	67	Pune
---	32	---	---	---	---	---	---	32	Satara
---	45	---	---	1	---	---	---	46	Sangli
---	62	---	---	4	1	---	---	67	Solapur
---	43	---	---	---	---	---	---	43	Kolhapur
---	75	---	---	10	4	---	---	89	Aurangabad
---	38	---	---	5	1	---	---	44	Jalna
---	45	---	---	2	5	---	---	52	Parbhani
---	8	---	---	1	---	---	---	9	Hingoli
---	109	---	---	1	1	---	---	111	Beed
---	90	---	---	4	15	---	---	109	Nanded
---	24	---	---	---	---	---	---	24	Osmanabad
1	54	---	---	3	1	---	---	59	Latur
---	37	---	---	16	---	---	---	53	Buldhana
---	54	---	---	18	---	---	---	72	Akola
---	3	---	---	---	---	---	---	3	Washim
---	74	---	---	38	1	---	---	113	Amravati
---	121	---	---	9	---	---	---	130	Yavatmal
---	14	---	---	39	---	---	---	53	Wardha
---	41	2	---	60	1	1	---	105	Nagpur
---	20	---	---	46	---	---	---	66	Bhandara
---	3	---	---	□	---	---	---	3	Gondiya
---	61	---	---	23	---	---	---	84	Chandrapur
---	20	---	---	3	---	---	---	23	Gadchiroli
57	1,465	27	---	413	93	35	---	2,090	Maharashtra State

		(पाक्षिके/Fortnightlies)								
अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराथी Gujrati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)	(29)	(30)
1	मुंबई	24	—	6	—	21	3	2	—	56
2	मुंबईउपप्रांजल	7	13	2	—	5	—	—	—	27
3	ठाजे	4	6	1	—	6	—	1	—	18
4	रायजड	—	3	—	—	—	—	—	—	3
5	रतनाजिरी	—	—	—	—	—	—	—	—	0
6	सिंधुदुर्ग	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	शिवशिख	2	5	—	—	3	2	—	—	12
8	धुळे	—	3	—	—	1	—	—	—	4
9	दुरबार	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	जळजाव	—	1	—	—	4	—	—	—	5
11	अहमदनगर	—	4	—	—	—	—	—	—	4
12	पुजे	5	9	2	—	2	—	—	—	18
13	सातारा	—	3	—	—	1	—	—	—	4
14	सांजली	—	5	—	—	—	—	—	—	5
15	सोलापूर	—	10	—	—	—	—	—	—	10
16	जोल्हापूर	—	7	—	—	—	—	—	—	7
17	औरंगाबाद	—	4	—	—	1	—	—	—	5
18	जालना	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	परभजी	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	हिंगोली	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	बीड	—	—	—	—	—	1	—	—	1
22	हिंगोली	—	—	—	—	1	—	—	—	1
23	उस्मानाबाद	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	लातूर	—	2	—	—	—	—	—	—	2
25	बुलढाजा	—	2	—	—	4	—	—	—	6
26	अजोला	—	—	—	—	2	—	—	—	2
27	वाशिम	—	1	—	—	—	—	—	—	1
28	अमरावती	—	3	—	—	2	—	—	—	5
29	यवतमाळ	—	6	—	—	—	—	—	—	6
30	वर्धा	—	1	—	—	2	—	—	—	3
31	गणपूर	1	8	—	—	5	1	—	—	15
32	भंडारा	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	जोर्दिया	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	चंद्रपूर	—	1	—	—	—	—	—	—	1
35	जडचिरोली	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	महाराष्ट्र राज्य	43	97	11	—	60	7	3	—	221

TABLE No. 6.3 - Contd.

मासिके (द्विमासिके धरुन/Monthlies (including Bi monthlies))									
इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराथी Gujrati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	District
(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(39)	(2)
223	81	64	—	52	—	—	—	420	Mumbai
72	—	12	—	6	6	7	—	103	Mumbai Suburban
5	15	9	—	4	—	15	—	48	Thane
1	10	—	—	2	—	—	—	13	Raigad
—	2	—	—	—	—	—	—	2	Ratnagiri
—	3	—	—	—	—	—	—	3	Sindhudurg
2	30	—	—	6	2	—	—	40	Nashik
—	7	—	—	—	—	—	—	7	Dhule
—	—	—	—	—	—	—	—	—	Nandurbar
—	6	—	—	3	1	—	—	10	Jalgaon
—	8	—	—	4	—	—	—	12	Ahmednagar
32	113	4	—	19	2	6	—	176	Pune
—	1	—	—	—	—	—	—	1	Satara
—	8	—	—	2	—	—	—	10	Sangli
1	7	—	—	2	1	—	—	11	Solapur
—	12	—	—	2	1	—	—	15	Kolhapur
—	8	—	—	1	—	—	—	9	Aurangabad
—	3	—	—	—	—	—	—	3	Jalna
1	1	—	—	—	—	—	—	2	Parbhani
—	—	—	—	—	—	—	—	—	Hingoli
—	4	—	—	—	—	—	—	4	Beed
—	6	—	—	1	—	—	—	7	Nanded
—	1	—	—	—	—	—	—	1	Osmanabad
—	1	—	—	1	—	—	—	2	Latur
1	—	—	—	—	—	—	—	1	Buldhana
—	4	—	—	—	—	—	—	4	Akola
—	—	—	—	—	—	—	—	—	Washim
—	8	—	—	4	1	—	—	13	Amravati
1	3	—	—	1	—	—	—	5	Yavatmal
—	1	—	—	7	—	—	—	8	Wardha
9	38	—	—	16	—	2	—	65	Nagpur
—	—	—	—	1	—	—	—	1	Bhandara
—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gondiya
—	1	—	—	—	—	—	—	1	Chandrapur
—	1	—	—	—	—	—	—	1	Gadchiroli
348	383	89	--	134	14	30	--	998	Maharashtra State

त्रैमासिके (चौमासिके धरून)/Quarterlies (including four monthlies)										
अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराथी Gujrati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total
(1)	(2)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)
1	मुंबई	101	21	13	—	25	1	—	—	161
2	मुंबईउपजिल्हा	23	—	—	—	—	—	2	—	25
3	ठाजे	1	4	1	—	—	2	—	—	8
4	रायजड	1	—	—	—	1	—	—	—	2
5	रतोजिरी	—	—	—	—	—	—	—	—	0
6	सिंधुदुर्ग	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	शांशिज	2	5	—	—	1	—	—	—	8
8	धुळे	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	दुरबार	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	जळजाव	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	अहमदनगर	—	2	—	—	1	—	—	—	3
12	पुजे	21	25	1	—	9	—	2	—	58
13	सातारा	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	सांजली	—	1	—	—	—	—	—	—	1
15	सोलापूर	—	2	—	—	—	—	—	—	2
16	जोल्हापूर	—	7	—	—	—	—	—	—	7
17	औरंगाबाद	1	3	—	—	—	—	—	—	4
18	जालगा	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	परभजी	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	हिंगोली	—	1	—	—	—	—	—	—	1
21	बीड	—	1	—	—	—	—	—	—	1
22	गिंदेड	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	उस्मानाबाद	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	लातूर	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	बुलढाजा	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	अजोला	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	वाशिम	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	अमरावती	—	2	—	—	3	—	—	—	5
29	यवतमाळ	—	1	—	—	—	—	—	—	1
30	वर्धा	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31	गाजपूर	3	4	1	—	9	—	1	—	18
32	भंडारा	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	जोर्दिया	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	चंद्रपूर	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	जडचिरोली	—	—	—	—	—	—	—	—	—
महाराष्ट्र राज्य		153	79	16	—	49	3	5	—	305

आधार : अधिपरिजण , पुस्तके व प्रजाशां, महाराष्ट्र शासं, मुंबई

TABLE No. 6.3 Contd.

वार्षिके(षण्मासिके धरून)/Annual(including six-monthlies)									
इंग्रजी English	मराठी Marathi	गुजराथी Gujrati	कोंकणी Kokani	हिंदी Hindi	उर्दू Urdu	सिंधी Sindhi	इतर Others	एकूण Total	District
(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(2)
17	--	8	--	16	2	--	--	43	Mumbai
5	16	--	--	--	--	7	--	28	Mumbai Suburban
--	2	--	--	--	--	11	--	13	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Raigad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
--	2	--	--	--	--	--	--	2	Nashik
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Jalgaon
--	1	--	--	1	--	--	--	2	Ahmednagar
7	6	--	--	7	--	5	--	25	Pune
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Satara
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Sangli
--	2	--	--	2	--	--	--	4	Solapur
--	1	--	--	--	--	--	--	1	Kolhapur
1	2	--	--	--	--	--	--	3	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Beed
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Latur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Buldhana
1	--	--	--	--	--	--	--	1	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Amravati
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Wardha
1	1	--	--	--	--	1	--	3	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Bhandara
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
32	33	8	--	26	2	24	--	125	Maharashtra State

Source : Examiner of Books and publication, Govt. of Maharashtra, Mumbai

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 6.4

प्रकाशित पुस्तके व नियतकालिके यांविषयीची सांख्यिकी Statistics of Books and Periodicals published (2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	प्रकाशनाचा प्रकार	इंग्रजी व इतर युरोपियन भाषा English and other European languages	प्रादेशिक भाषा Regional languages	भारतीय प्राचीन भाषा Indian classical languages	एकापेक्षा अधिक भाषांत In more than one language	एकूण Total	Type of Publication
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	पुस्तके (अ) मूळ लेखी (ब) अनुवादित (क) एकूण	39 .. 39	395 .. 395 0	38 .. 38	472 .. 472	Books (a) Original Work (b) Translation (c) Total
2	नियतकालिके (मासिक ते वार्षिक जलावधीची) एकूण प्रकाशित	933 972	495 890	.. 0	38 38	1,428 1,900	Periodicals (of periodicaly from monthly to yearly) Total number of Publications

आधार - अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Examiner of Books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 6.5

पुस्तके व नियतकालिके यांचे भाषावर वर्गीकरण

Classification of books and periodicals according to languages (2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	भाषा	पुस्तके Books	नियतकालिके Periodicals	एकूण Total	Languages
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	इंग्रजी	39	656	695	English
2	मराठी	395	2,554	2,949	Marathi
3	जुजराथी	3	161	164	Gujarathi
4	हिंदी	23	1,135	1,158	Hindi
5	सिंधी	-	105	105	Sindhi
6	उर्दू	12	146	158	Urdu
7	प्राचीन भाषा	-	-	-	Classical languages
8	बोली भाषा	-	-	-	Dialects
9	एजापेजा अधिज भाषा	-	-	-	In more than one languages
10	इतर भाषा	-	-	-	Other language
	एकूण	472	4,757	5,229	Total

टीप :- नियतकालिकांत मासिक, त्रैमासिक व वार्षिक प्रकाशनांचाच समावेश आहे

Note :- Periodicals include monthly, quarterly and annual publications only

आधार :- अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source :- Examiner of books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai

6. जनता संपर्क / MASS COMMUNICATION

तक्का क्रमांक / TABLE No. 6.6

प्रकाशित झालेली पुस्तके व नियतकालिके यांची विषयवार वर्गवारी
Classification of Books and Periodicals Published according to subject
 (2000-01)

अनुक्रमांक		पुस्तके/ Books				
Serial	विषय	शैक्षणिक	अशैक्षणिक	एकूण	नियतकालिके	Subject
No.		Educational	Non-Educational	Total	Periodicals	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	ऋषि	--	--	--	61	Agriculture
2	मा-ववंशशास्त्र	--	--	--	20	Anthropology
3	पुराजवस्तु अभ्यास	--	--	--	18	Archaeology
4	शिवज व जर्त-जला	--	1	1	43	Arts and Craft
5	जजोलशास्त्र व फलज्योतिष	--	1	1	39	Astronomy and astrology
6	चरित्र (आठवजी धरू-1)	--	28	28	32	Biography (including memories)
7	-गाजरिज शास्त्र	--	--	--	23	Civics
8	वाजिज्य व उद्योजधंदे	--	3	3	71	Commerce and industry
9	-गाटज	--	3	3	--	Drama
10	अर्थशास्त्र	--	1	1	64	Economics
11	शिजज	2	2	4	50	Education
12	अभियांत्रिजी	--	1	1	66	Engineering
13	जल्पित, ललित वाङ्मय	--	56	56	--	Fiction
14	जेळ	--	--	--	35	Games and Sports
15	भूजोल	--	1	1	40	Geography
16	आरोज्य	--	2	2	39	Health and hygiene
17	इतिहास	--	3	3	20	History
18	उद्योज	--	1	1	56	Industry
19	भाषा	--	1	1	--	Languages
20	विधी (जायदा)	--	--	--	35	Law
21	जजित	--	--	--	13	Mathematics
22	औषध	--	--	--	10	Medicine
23	संजीत (नृत्य धरू-1)	--	--	--	15	Music (including dancing)
24	निसंज शिजज	--	1	1	13	Nature study
25	तत्वज्ञान (मा-नसिज व नैतिजशास्त्र)	--	8	8	15	Philosophy (including
26	जाव्य	--	37	37	15	Poetry
27	राज्यशास्त्र	--	1	1	--	Political Science
28	धर्म	--	8	8	32	Religion
29	शास्त्र (भौतिजशास्त्र, रसाय-शास्त्र, भुजर्भशास्त्र, प्राजीशास्त्र व व-स्पतीशास्त्र धरू-1)	--	--	--	35	Science (including Physics, Chemistry, Geology, Zoology, Botany etc.)
30	समाजशास्त्र	--	7	7	25	Sociology
31	प्रवास	--	4	4	29	Travel
32	युध्द	--	1	1	--	War
33	संजीर्ज	--	11	11	534	Miscellaneous
	एडूज	2	182	184	1,448	Total

आधार :- अधिपरीक्षक, पुस्तके व प्रकाशने, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source :- Examiner of books and Publications, Govt. of Maharashtra, Mumbai

७. आरोग्य :

७.१ राज्य व केंद्र शासनाची, तसेच नगरपालिका, स्थानिक स्वराज्य संस्था यांची व खाजगी संस्थांनी शासकीय सहाय्याने चालविलेली रुग्णालये व दवाखाने यांची माहिती देण्यात आली आहे. राज्याच्या आरोग्य सेवा संचालनालय आणि जिल्हा परिषदांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या प्राथमिक आरोग्य केंद्रांची माहितीदेखील यात समाविष्ट आहे.

7. HEALTH :

7.1 Information is given in the tables on number of hospitals and dispensaries of State and Central Government Institutions, institutions run by Municipalities and Local Bodies and also private aided institutions. Primary Health Centres under the control of the State's Directorate of Public Health Services and under Zilla Parishads are also included in the data.

7. आरोग्य/

तक्ता क्रमांक/

वैद्यकीय (विषम चिकित्सकीय)संस्थांची संख्या/

(2000-

अनु क्रमांक Sr. No.	जिल्हा	रुग्णालये/Hospital					दवाखाने/Dispensaries				
		एकूण Total	राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	खाजगी व इतर Pvt. & Others	इतर Others	एकूण Total	राज्य शासन State Govt.	स्थानिक संस्था Local Bodies	खाजगी व इतर Pvt. & Others	इतर Others
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	मुंबई	747	13	54	680	—	600	20	162	418	—
2	मुंबई उपनगर										
3	ठाजे	264	25	19	220	—	929	6	27	896	—
4	रायजड	216	15	2	199	—	186	2	7	177	—
5	रतोजिरी	48	14	0	34	—	325	0	7	318	—
6	सिंधुदुर्ग	59	11	0	48	—	565	1	11	553	—
7	शिर्डी	588	31	18	539	—	496	7	23	466	—
8	धुळे	197	21	17	159	—	139	5	38	96	—
9	दुरबार										
10	जळगाव	304	19	16	269	—	132	7	27	98	—
11	अहमदनगर	266	16	5	245	—	1219	3	8	1208	—
12	पुणे	96	28	25	43	—	793	6	69	718	—
13	सातारा	55	15	10	30	—	45	7	15	23	—
14	सांजली	72	12	2	58	—	1038	19	48	971	—
15	सोलापूर	218	17	16	185	—	797	22	46	729	—
16	जोल्हापूर	245	23	8	214	—	82	16	30	36	—
17	औरंगाबाद	200	15	4	181	—	814	4	30	780	—
18	जालगा	69	9	0	60	—	239	0	13	226	—
19	परभजी	89	15	0	74	—	239	15	0	224	—
20	हिंजोली										
21	बीड	74	13	0	61	—	321	3	18	300	—
22	निंदेड	43	17	4	22	—	60	27	8	25	—
23	उस्मानाबाद	34	12	2	20	—	30	0	10	20	—
24	लातूर	215	14	1	200	—	142	0	8	134	—
25	बुलढाजा	119	15	3	101	—	132	1	75	56	—
26	अजोला	140	17	3	120	—	767	18	44	705	—
27	वाशिम										
28	अमरावती	46	15	4	27	—	117	6	98	13	—
29	यवतमाळ	280	19	0	261	—	41	22	1	18	—
30	वर्धा	41	9	0	32	—	74	34	5	35	—
31	प्राजपूर	132	10	3	119	—	436	10	37	389	—
32	भंडारा	83	20	5	58	—	408	0	83	325	—
33	जोदिया										
34	चंद्रपूर	49	16	10	23	—	31	0	16	15	—
35	जडचिरोली	39	14	0	25	—	39	2	19	18	—
महाराष्ट्र राज्य		5,028	490	231	4,307	—	11,236	263	983	9,990	—

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

HEALTH

TABLE No. 7.1

Number of Medical (Allopathic) Institutions
-01)

ग्रामीण/Rural				नागरी/Urban				प्रति वैद्यकीय (रुग्णालये व दवाखाने) संस्थेमागे सेवा दिलेली लोकसंख्या		District
रुग्णालये Hospital	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispen- saries	एकूण Total	रुग्णालये Hospital	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispen- saries	एकूण Total	दिलेली लोकसंख्या Population served per Medical institution (Hospital and Dispensaries)		
13	14	15	16	17	18	19	20	21	2	
0	0	0	0	747	0	600	1347	8,845	Mumbai	
									Mumbai Suburan	
60	77	335	472	204	0	594	798	6,814	Thane	
56	55	74	185	160	0	112	272	5,487	Raigad	
18	67	107	192	30	0	218	248	4,548	Ratnagiri	
39	38	510	587	20	0	55	75	1,381	Sindhudurg	
182	106	331	619	406	0	165	571	4,601	Nashik	
									Dhule	
48	90	23	161	149	0	116	265	8,983	Nandurbar	
									Jalgaon	
45	80	45	170	259	0	87	346	8,440	Ahmednager	
111	89	565	765	155	0	654	809	2,753		
30	86	270	386	66	0	523	589	8,126	Pune	
15	71	10	96	40	0	35	75	27,969	Satara	
30	59	588	677	42	0	450	492	2,326	Sangli	
49	68	559	676	169	0	238	407	3,798	Solapur	
59	72	16	147	186	0	66	252	10,750	Kolhapur	
20	47	189	256	180	0	625	805	2,880	Aurangabad	
15	38	54	107	54	0	185	239	5,235	Jalna	
									Parbhani	
19	51	55	125	70	0	184	254	7,554	Hingoli	
									Beed	
20	47	225	292	54	0	96	150	5,468		
15	64	11	90	28	0	49	77	27,846	Nanded	
10	42	11	63	24	0	19	43	23,004	Osmanabad	
59	46	82	187	156	0	60	216	5,821	Latur	
20	52	75	147	99	0	57	156	8,870	Buldhana	
									Akola	
35	55	270	360	105	0	497	602	2,921	Washim	
									Amravati	
15	56	54	125	31	0	63	94	15,988		
72	62	18	152	208	0	23	231	7,665	Yavatmal	
15	27	21	63	26	0	53	79	10,701	Wardha	
20	48	157	225	112	0	279	391	7,133	Nagpur	
									Bhandara	
24	72	225	321	59	0	183	242	4,758	Godiya	
									Chandrapur	
20	58	13	91	29	0	18	47	25,974		
10	45	17	72	29	0	22	51	12,435	Gadchiroli	
1,131	1,768	4,910	7,809	3,897	-	6,326	10,223	5,949	Maharashtra State	

Source -Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune

7. आरोग्य/HEALTH

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.2

आयुर्वेदिक, युनानी, होमियोपॅथिक संस्थांची संख्या
Number of Ayurvedic, Unani and Homeopathic Institutions
(2000-01)

अ.क्र.	जिल्हा	आयुर्वेदिक / Ayurvedic				युनानी / Unani				होमियोपॅथिक / Homeopathic				एरूज	Districts
		शासकीय	स्थानीय	इतर	एरूज	शासकीय	स्थानीय	इतर	एरूज	शासकीय	स्थानीय	इतर	एरूज		
Sr. No.		State	Local	Other	Total	State	Local	Other	Total	State	Local	Other	Total	Grand	
(1)	(2)	Govt.	Bodies			Govt.	Bodies			Govt.	Bodies			Total	(2)
1	मुंबई	1	8	1	10	--	2	1	3	1	--	--	1	14	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
3	ठाजे	--	5	2	7	--	12	--	12	--	--	--	--	19	Thane
4	रायजड	--	--	2	2	--	--	--	--	--	--	3	3	5	Raigad
5	रत्नाजिरी	--	2	5	7	--	--	--	--	--	--	--	--	7	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	--	5	292	297	--	--	2	2	--	--	137	137	436	Sindhudurg
7	नाशिक	--	12	158	170	--	--	2	2	--	--	151	151	323	Nashik
8	धुळे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Dhule
9	नांदुरबार	5	21	30	56	--	--	--	--	--	--	--	--	56	Nandurbar
10	जळगाव	--	24	12	36	--	--	--	--	--	--	--	--	36	Jalgaon
11	अहमदनगर	--	2	490	492	--	--	13	13	--	--	367	367	872	Ahmednager
12	पुणे	--	1	3	4	--	--	1	1	--	--	1	1	6	Pune
13	सातारा	1	18	712	731	--	--	8	8	--	--	308	308	1047	Satara
14	सांगली	14	40	373	427	--	--	--	--	--	--	167	167	594	Sangli
15	सोलापूर	--	8	11	19	--	--	--	--	--	--	4	4	23	Solapur
16	कोल्हापूर	--	1	301	302	--	--	12	12	--	--	256	256	570	Kolhapur
17	औरंगाबाद	--	4	120	124	--	6	2	8	--	--	243	243	375	Aurangabad
18	जालना	--	--	3	3	--	--	3	3	--	--	--	--	6	Jalna
19	परभणी	7	--	59	66	2	--	2	4	2	--	44	46	116	Parbhani
20	हिंगोली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
21	बीड	--	--	5	5	--	--	--	--	--	--	--	--	5	Beed
22	नांदेड	8	--	--	8	6	--	--	6	--	--	2	2	16	Nanded
23	उस्मानाबाद	1	5	--	6	--	2	--	2	--	--	--	--	8	Osmanabad
24	लातूर	1	7	80	88	--	--	27	27	--	1	3	4	119	Latur
25	बुलढाजा	--	70	--	70	--	--	--	--	--	--	--	--	70	Buldhana
26	अकोला	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Akola
27	वाशिम	--	32	223	255	--	--	--	--	--	--	149	149	404	Washim
28	अमरावती	--	2	66	68	--	1	--	1	--	2	1	3	72	Amravati
29	यवतमाळ	19	1	2	22	--	--	--	--	--	--	18	18	40	Yavatmal
30	वर्धा	11	--	--	11	--	3	--	3	--	--	2	2	16	Wardha
31	नागपूर	1	47	3	51	--	3	--	3	--	5	1	6	60	Nagpur
32	भंडारा	1	70	37	108	--	--	--	--	--	3	101	104	212	Bhandara
33	गोंदिया	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
34	चंद्रपूर	10	--	--	10	--	--	--	--	--	--	--	--	10	Chandrapur
35	गडचिरोली	2	5	--	7	--	--	--	--	--	--	--	--	7	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		82	390	2,990	3,462	8	29	73	110	3	11	1,958	1,972	5,544	Maharashtra State

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune

7. आरोग्य/HEALTH

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.3

वैद्यकीय संस्थामधील खाटांची संख्या
Number of beds in medical institutions
(2000-01)

अनु क्रमांक Serial No.	जिल्हा	खाटांची संख्या No. of Beds				खाटांची संख्या No. of Beds		खाटांची संख्या No. of Beds		District
		एकूण Total	रुग्णालये Hospitals	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे Primary Health Centres	दवाखाने Dispensaries	ग्रामीण Rural area	नागरी Urban area	पुरुष Male	स्त्रिया Female	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई									Mumbai
2	मुंबई उपजिल्हा	37,088	34618	0	2470	0	37088	14,835	22,253	Mumbai Suburban
3	ठाणे	6,725	6,263	462	-	2,354	4,371	2,690	4,035	Thane
4	रायगड	3,947	3,602	330	15	1,381	2,566	1,579	2,368	Raigad
5	रत्नाजिरी	1,969	1,483	402	84	689	1,280	788	1,181	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1,430	1,128	228	74	500	930	572	858	Sindhudurg
7	नाशिक	9,347	8,711	636	-	3,271	6,076	3,739	5,608	Nashik
8	धुळे									Dhule
9	नांदुरबार	3,998	3,434	540	24	1,399	2,599	1,599	2,399	Nandurbar
10	जळगाव	4,712	4,232	480	-	1,649	3,063	1,885	2,827	Jalgaon
11	अहमदनगर	5,500	4,964	534	2	1,925	3,575	2,200	3,300	Ahmednager
12	पुणे	11,582	11,059	516	7	4,054	7,528	4,633	6,949	Pune
13	सातारा	4,618	4,192	426	-	1,616	3,002	1,847	2,771	Satara
14	सांगली	4,072	1,751	354	1,967	1,425	2,647	1,629	2,443	Sangli
15	सोलापूर	9,781	4,655	408	4,718	3,423	6,358	3,912	5,869	Solapur
16	कोल्हापूर	5,726	5,146	432	148	2,004	3,722	2,290	3,436	Kolhapur
17	औरंगाबाद	4,142	3,860	282	-	1,450	2,692	1,657	2,485	Aurangabad
18	जालना	1,612	1,307	228	77	564	1,048	645	967	Jalna
19	परभणी									Parbhani
20	हिंगोली	1,855	1,519	306	30	649	1,206	742	1,113	Hingoli
21	बीड	2,100	1,781	282	37	735	1,365	840	1,260	Beed
22	नांदेड	3,169	2,749	384	36	1,109	2,060	1,268	1,901	Nanded
23	उस्मानाबाद	1,787	1,490	252	45	625	1,162	715	1,072	Osmanabad
24	लातूर	3,221	2,842	276	103	1,127	2,094	1,288	1,933	Latur
25	बुलढाजा	2,139	1,826	312	1	749	1,390	856	1,283	Buldhana
26	अकोला									Akola
27	वाशिम	3,340	3,010	330	-	1,169	2,171	1,336	2,004	Washim
28	अमरावती	3,318	2,982	336	-	1,161	2,157	1,327	1,991	Amravati
29	यवतमाळ	1,753	1,381	372	-	614	1,139	701	1,052	Yavatmal
30	वर्धा	2,707	2,545	162	-	947	1,760	1,083	1,624	Wardha
31	नागपूर	2,988	2,700	288	-	1,046	1,942	1,195	1,793	Nagpur
32	भंडारा									Bhandara
33	गोर्दिया	2,053	1,621	432	-	719	1,334	821	1,232	Godiya
34	चंद्रपूर	2,652	2,304	348	-	928	1,724	1,061	1,591	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,013	673	270	70	355	658	405	608	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	150,344	129,828	10,608	9,908	39,637	110,707	60,138	90,206	Maharashtra State

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source : Directorate of Health Services, Govt. of Maharashtra, Pune

7. आरोग्य/HEALTH

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 7.4

सार्वजनिक आणि सार्वजनिक सहाय्यित संस्थांकडून मिळणा-या वैद्यकीय सुविधा
Medical Facilities available through Public and Public aided Institutions
(2000-01)

अनु क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	रुग्णालये Hospitals (3)	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे Primary Health Centres (4)	दवाखाने Dispensaries (5)	प्राथमिक आरोग्य पथके Primary Health Units (6)	क्षयरोग रुग्णालये आणि रुग्ण चिकित्सालये TB Hospitals and Clinics (7)	सर्व संस्थातील खाटांची संख्या No. of Beds in all Institution (8)	District (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुंबई	747	0	600	0	24	37,088	Mumbai
2	मुंबई उपनगर							Mumbai Suburban
3	ठाजे	264	77	929	26	1	6,725	Thane
4	रायजड	216	55	186	4	1	3,947	Raigad
5	रत्नाजिरी	48	67	325	-	1	1,969	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	59	38	565	-	-	1,430	Sindhudurg
7	नाशिक	588	106	496	11	2	9,347	Nashik
8	धुळे							Dhule
9	नांदुरबार	197	90	139	-	1	3,998	Nandurbar
10	जळगाव	304	80	132	-	1	4,712	Jalgaon
11	अहमदनगर	266	89	1,219	5	1	5,500	Ahmednager
12	पुणे	96	86	793	20	2	11,582	Pune
13	सातारा	55	71	45	6	1	4,618	Satara
14	सांगली	72	59	1,038	2	-	4,072	Sangli
15	सोलापूर	218	68	797	1	1	9,781	Solapur
16	कोल्हापूर	245	72	82	8	2	5,726	Kolhapur
17	औरंगाबाद	200	47	814	-	1	4,142	Aurangabad
18	जालना	69	38	239	2	1	1,612	Jalna
19	परभणी							Parbhani
20	हिंगोली	89	51	239	9	1	1,855	Hingoli
21	बीड	74	47	321	2	1	2,100	Beed
22	नांदेड	43	64	60	12	1	3,169	Nanded
23	उस्मानाबाद	34	42	30	-	1	1,787	Osmanabad
24	लातूर	215	46	142	1	1	3,221	Latur
25	बुलढाजा	119	52	132	-	1	2,139	Buldhana
26	अकोला							Akola
27	वाशिम	140	55	767	3	1	3,340	Washim
28	अमरावती	46	56	117	13	1	3,318	Amravati
29	यवतमाळ	280	62	41	2	1	1,753	Yavatmal
30	वर्धा	41	27	74	3	-	2,707	Wardha
31	नागपूर	132	48	436	1	2	2,988	Nagpur
32	भंडारा							Bhandara
33	गोंदिया	83	72	408	-	2	2,053	Gondiya
34	चंद्रपूर	49	58	31	1	1	2,652	Chandrapur
35	गडचिरोली	39	45	39	34	-	1,013	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	5,028	1,768	11,236	166	54	1,50,344	Maharashtra State

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source—Directorate of Health Services. Govt. of Maharashtra, Pune

८. कुटुंब कल्याण :

८.१ कुटुंब कल्याण केंद्राच्या आकडेवारीत फिरत्या कुटुंब कल्याण केंद्रांचाही समावेश आहे. ह्या केंद्रामध्ये नसबंदी शस्त्रक्रिया, लूप बसविणे व कुटुंब कल्याण साधनांचे वाटप करणे इत्यादी कामे नियमितपणे चालतात. पुरुष नसबंदीस इंग्रजीत व्हॅसेक्टॉमी म्हणतात, तर स्त्री नसबंदीस ट्युबेक्टॉमी म्हणतात. 'लूप' हे साधन स्त्रियांसाठी असून त्यांचा उपयोग पाळणा लांबविण्याकरिता किंवा थांबविण्याकरिता होतो.

8. FAMILY WELFARE :

8.1 The number of family welfare centres include Mobile Family Welfare Centres also. In these centres the Sterilisation, I.U.C.D. insertions and distribution of conventional contraceptives are done regularly. The sterilisation operation performed on male is called vasectomy and that on female is called tubectomy. I.U.C.D. device is meant for women and is used for spacing as well as for stopping of births.

8. कुटुंब कल्याण /FAMILY WELFARE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.1

कुटुंब कल्याण केंद्रांची / चिकीत्सालयांची संख्या
Number of family welfare centres / clinics
(2000-01)

अ.क्र.	जिल्हा	एकूज	ग्रामीज	शहरी	शासकीय	इतर संस्था	District
Sr.No.		Total	Rural	Urban	Govt.	Other bodies	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	मुंबई	85	0	85	9	76	Mumbai
2	मुंबईउपजिल्हा						Mumbai Suburban
3	ठाणे	120	77	43	13	30	Thane
4	रायजड	56	54	2	1	1	Raigad
5	रतनाजिरी	69	67	2	1	1	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	41	38	3	2	1	Sindhudurg
7	नाशिक	122	100	22	3	19	Nashik
8	धुळे	50	41	9	3	6	Dhule
9	नांदुरबार	49	49	0	0	0	Nandurbar
10	जळगाव	104	80	24	3	21	Jalgaon
11	अहमदनगर	100	90	10	3	7	Ahmednagar
12	पुणे	122	86	36	7	29	Pune
13	सातारा	76	71	5	4	1	Satara
14	सांगली	84	59	25	5	20	Sangli
15	सोलापूर	91	68	23	4	19	Solapur
16	कोल्हापूर	94	72	22	2	20	Kolhapur
17	औरंगाबाद	59	47	12	5	7	Aurangabad
18	जालना	46	38	8	5	3	Jalna
19	परभणी	65	51	14	7	7	Parbhani
20	हिंगोली						Hingoli
21	बीड	52	47	5	5	0	Beed
22	नांदेड	73	64	9	6	3	Nanded
23	उस्मानाबाद	44	42	2	2	0	Osmanabad
24	लातूर	65	46	19	9	10	Latur
25	बुलढाजा	57	52	5	5	0	Buldhana
26	अकोला	39	30	9	5	4	Akola
27	वाशिम	26	25	1	1	0	Washim
28	अमरावती	69	56	13	6	7	Amravati
29	यवतमाळ	72	62	10	7	3	Yavatmal
30	वर्धा	32	27	5	1	4	Wardha
31	नागपूर	82	48	34	9	25	Nagpur
32	भंडारा	37	30	7	5	2	Bhandara
33	गोंदिया	43	42	1	1	0	Gondiya
34	चंद्रपूर	66	58	8	2	6	Chandrapur
35	गडचिरोली	47	45	2	1	1	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		2,237	1,762	475	142	333	Maharashtra State

आधार :- आरोग्य सेवा संचालनालय, (कुटुंब कल्याण, माता बाल संजोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source :- Directorate of Health Services, (Family Welfare, MCH & SH) Government of Maharashtra, Pune

8. कुटुंब कल्याण / FAMILY WELFARE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.2

महाराष्ट्रातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रम
Family Welfare Programme in Maharashtra during
(2000-01)

अनु क्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	ऐच्छिक नसबंदी शस्त्रक्रिया संख्या No. of Voluntary Sterilisation Operation		बसविलेल्या लुपांची संख्या No. of I.U.C.D.		District (2)
		लक्ष्य Targets (3)	साध्य Achievements (4)	लक्ष्य Targets (5)	साध्य Achievements (6)	
1	मुंबई					Mumbai
2	मुंबई उपनगर					Mumbai Suburban
3	ठाणे	32,230	34,057	28,660	28,142	Thane
4	रायजड	12,590	12,092	8,430	6,992	Raigad
5	रतनगिरी	12,130	12,216	9,410	8,827	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	5,140	4,805	5,390	5,504	Sindhudurg
7	नाशिक	30,730	31,875	18,640	18,963	Nashik
8	धुळे	11,782	12,594	6,110	6,206	Dhule
9	नांदुरबार	7,298	7,968	4,430	3,956	Nandurbar
10	जळगाव	26,000	26,268	15,400	13,643	Jalgaon
11	अहमदनगर	24,720	27,876	26,530	23,396	Ahmednagar
12	पुणे	51,120	56,306	30,090	26,797	Pune
13	सातारा	20,690	24,445	9,360	10,420	Satara
14	सांगली	21,350	24,312	15,630	15,141	Sangli
15	सोलापूर	31,560	35,052	16,890	14,687	Solapur
16	कोल्हापूर	29,710	34,137	21,840	23,029	Kolhapur
17	औरंगाबाद	15,800	18,988	12,730	12,625	Aurangabad
18	जालना	10,610	11,653	8,440	9,039	Jalna
19	परभणी					Parbhani
20	हिंगोली	16,400	17,506	12,020	12,023	Hingoli
21	बीड	15,750	16,310	12,860	12,963	Beed
22	नांदेड	22,310	23,117	8,640	8,973	Nanded
23	उस्मानाबाद	11,180	11,416	7,000	7,361	Osmanabad
24	लातूर	15,020	15,985	9,040	10,166	Latur
25	बुलढाजा	13,550	21,273	12,120	9,441	Buldhana
26	अकोला	11,900	12,777	8,010	6,487	Akola
27	वाशिम	7,960	9,723	5,500	4,482	Washim
28	अमरावती	16,250	21,730	14,630	14,798	Amravati
29	यवतमाळ	18,920	21,791	16,020	15,225	Yavatmal
30	वर्धा	9,090	10,982	7,980	7,609	Wardha
31	नागपूर	27,160	27,931	21,350	21,957	Nagpur
32	भंडारा	9,346	11,567	5,480	5,119	Bhandara
33	गोंदिया	9,844	12,208	5,520	5,238	Gondiya
34	चंद्रपूर	15,700	16,860	12,910	12,614	Chandrapur
35	गडचिरोली	6,890	8,260	4,420	3,768	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		6,20,110	6,77,071	4,50,300	4,33,808	Maharashtra State

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय, (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Directorate of Health Services, (Family Welfare, MCH and SH) Govt. of Maharashtra, Pune

8. कुटुंब कल्याण /FAMILY WELFARE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 8.3

कुटुंब कल्याण केंद्रांची संख्या व त्यांचे कार्य

Number of Family Welfare Centres Operating and work done
(2000-01)

अनु क्रमांक	३१ मार्च, २००१	ऐच्छिक नसबंदी शस्त्रक्रिया संख्या			बसविलेल्या		
Serial	रोजी केंद्रांची संख्या	No. of Sterilisation Operations done			लुपांची संख्या	District	
No.	No. of Centres as on 31st March, 2001	पुरुष नसबंदी	स्त्री नसबंदी	एकूण	No. of I.U.C.D. insertions performed	(2)	
(1)	(2)	Vasectomy (4)	Tubectomy (5)	Total (6)	(7)	(2)	
1	मुंबई					Mumbai	
2	मुंबई उपनगर	85	245	42,746	42,991	48,217	Mumbai Suburban
3	ठाणे	120	163	33,894	34,057	28,142	Thane
4	रायजड	56	15	12,077	12,092	6,992	Raigad
5	रतनाजिरी	69	44	12,172	12,216	8,827	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	41	23	4,782	4,805	5,504	Sindhudurg
7	नाशिक	122	864	31,011	31,875	18,963	Nashik
8	धुळे	50	481	12,113	12,594	6,206	Dhule
9	नांदुरबार	49	321	7,647	7,968	3,956	Nandurbar
10	जळगाव	104	124	26,144	26,268	13,643	Jalgaon
11	अहमदनगर	100	22	27,854	27,876	23,396	Ahmednagar
12	पुणे	122	663	55,643	56,306	26,797	Pune
13	सातारा	76	40	24,405	24,445	10,420	Satara
14	सांगली	84	28	24,284	24,312	15,141	Sangli
15	सोलापूर	91	8	35,044	35,052	14,687	Solapur
16	कोल्हापूर	94	28	34,109	34,137	23,029	Kolhapur
17	औरंगाबाद	59	25	18,963	18,988	12,625	Aurangabad
18	जालना	46	17	11,636	11,653	9,039	Jalna
19	परभणी		5	17,501	17,506	12,023	Parbhani
20	हिंगोली	65					Hingoli
21	बीड	52	30	16,280	16,310	12,963	Beed
22	नांदेड	73	3	23,114	23,117	8,973	Nanded
23	उस्मानाबाद	44	11	11,405	11,416	7,361	Osmanabad
24	लातूर	65	10	15,975	15,985	10,166	Latur
25	बुलढाजा	57	339	20,934	21,273	9,441	Buldhana
26	अकोला	39	532	12,245	12,777	6,487	Akola
27	वाशिम	26	73	9,650	9,723	4,482	Washim
28	अमरावती	69	864	20,866	21,730	14,798	Amravati
29	यवतमाळ	72	32	21,759	21,791	15,225	Yavatmal
30	वर्धा	32	571	10,411	10,982	7,609	Wardha
31	नागपूर	82	169	27,762	27,931	21,957	Nagpur
32	भंडारा	37	2,032	9,535	11,567	5,119	Bhandara
33	गोंदिया	43	1,106	11,102	12,208	5,238	Gondiya
34	चंद्रपूर	66	207	16,653	16,860	12,614	Chandrapur
35	गडचिरोली	47	1,952	6,308	8,260	3,768	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	2,237	11,047	6,66,024	6,77,071	4,33,808	Maharashtra State

आधार : आरोग्य सेवा संचालनालय (कुटुंब कल्याण, माता बाल संगोपन व शालेय आरोग्य), महाराष्ट्र शासन, पुणे
Source.—Directorate of Health Services (Family Welfare, MCH and SH) Govt. of Maharashtra, Pune

९. समाज कल्याण सेवा :

९.१ या विभागात आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांना वितरित करण्यात आलेली कर्जे व अनुदाने ह्या संबंधीची माहिती दिली आहे.

9. SOCIAL WELFARE SERVICES :

9.1 Information of loans and grants disbursed to economically weaker sections is given in this section.

9. समाज कल्याण सेवा / SOCIAL WELFARE SERVICES

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 9.1

आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल घटकांना वितरित केलेल्या कर्ज व अनुदानाबाबत उद्देश व साधनानुसार माहिती
Loans and grants disbursed to economically weaker sections by purpose and sources
(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	साधने/उद्देश (2)	शासकीय / Government		बँका / Bank		इतर / Others		Sources/purpose (2)
		लाभधारकांची संख्या No. of beneficiaries	रक्कम रुपये Amount Rs.	लाभधारकांची संख्या No. of beneficiaries	रक्कम रुपये Amount Rs.	लाभधारकांची संख्या No. of beneficiaries	रक्कम रुपये Amount Rs.	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	जमीन जरेदी	00	00	00	00	00	00	Purchase of land
2	शेती अवजारे जरेदी	00	00	00	00	00	00	purchase of Agricultural Implements
3	शेतीच्या इतर उद्देशांकरिता	00	00	00	00	35	131.75	Other Agricultural purposes
4	औद्योजिज उद्देशांकरिता	00	00	00	00	1	8.70	Industrial purposes
5	वाहन जरेदी	00	00	00	00	31	139.70	Purchase of vehicles
6	इतर	754	454.30	00	00	2	10.85	Others
7	सिमांतिज र्ज योजिजा	1,838	204.15	2,221	834.63	00	104.22	Margin money Schemes
8	५० टक्के अनुदान योजिजा	9,523	792.81	15,765	1,392.47	--	792.81	50 percent subsidy Schemes
एकूज		12,115	1,451.26	17,986	2,227.10	69.00	1,188.03	Total

आधार - (१) वसंतराव नाईक विमुक्त जाती व भटक्या जमाती विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई

(२) लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई

(३) महात्मा फुले मागासवर्गीय विकास महामंडळ (मर्या.), मुंबई

Source.- (1) Vasantrao Naik Vimukta Jati & Nomedic Tribe Development Corp. Ltd., Mumbai

(2) Lok Shahir Annabhau Sathe Development Corp. Ltd., Mumbai

(3) Mahatma Phule Backward Class Development Corp. Ltd., Mumbai

**१०. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण
(पोलीस, गुन्हे व न्याय)**

१०.१ या विभागातील तक्त्यामध्ये बृहन्मुंबई व महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांची संख्या व त्यांचेवरील खर्च, निरनिराळ्या गुन्हांचे वर्गीकरण, न्यायालये व त्यांचेकडील प्रकरणे आणि तुरुंगातील कैद्यासंबंधी माहिती या विषयावरील आकडेवारी समाविष्ट आहे.

**10. SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE
(Police, Crimes and Judicial)**

10.1 Data in the tables in this section include statistics regarding Police Force in Brihan Mumbai and Maharashtra and cost of Police, classification of various crimes, courts and cases with them and prisons.

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
Social Security and Social Defence (Police, Crimes And Judicial)
पोलीस/Police

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.1

महाराष्ट्र राज्यातील पोलीस ठाणी व पोलीसांची संख्या (रेल्वे धरून व बृहन्मुंबई वगळून)
Police Stations and Police Force in Maharashtra State (Including Railways but excluding Brihan Mumbai)
(1999)

अनु क्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	पोलीस ठाणी Number of Police Stations (3)	आऊट पोस्ट No. of Out Posts (4)	हंगामी धरून एकूण पोलीसांची संख्या Police including temporary force (5)	चौकशी झालेले एकूण दखलपत्र गुन्हे Total number of cognizable Crimes investigated (6)	जिल्हा District (2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई रेल्वे	12	10	3,403	1,709	Mumbai Rly.
2	नवी मुंबई शहर	11	9	1,914	4,995	Navi Mumbai City
3	ठाणे शहर	25	1	6,064	10,665	Thane City
4	ठाणे (ग्रामीण)	30	34	2,944	7,575	Thane (Rural)
5	रायगड	24	22	1,822	5,479	Raigad
6	रत्नागिरी	13	29	1,309	4,316	Ratnagiri
7	सिंधुदुर्ग	9	23	920	1,534	Sindhudurg
8	नाशिक शहर	7	--	1,785	3,992	Nashik City
9	नाशिक (ग्रामीण)	33	35	2,583	6,224	Nashik (Rural)
10	धुळे	14	11	1,550	4,512	Dhule
11	नंदुरबार	11	23	996	3,817	Nandurbar
12	जळगाव	33	29	2,936	7,671	Jalgaon
13	अहमदनगर	24	38	2,303	7,388	Ahmednagar
14	पुणे रेल्वे	6	13	890	1,495	Pune Rly.
15	पुणे शहर	19	--	5,902	20,242	Pune City
16	पुणे (ग्रामीण)	28	45	2,073	6,928	Pune (Rural)
17	सातारा	25	28	2,307	5,664	Satara
18	सांगली	20	25	1,821	6,819	Sangli
19	सोलापूर शहर	5	--	1,302	4,601	Solapur City
20	सोलापूर (ग्रामीण)	21	33	1,747	8,700	Solapur (Rural)
21	कोल्हापूर	27	19	2,333	6,166	Kolhapur
22	औरंगाबाद शहर	10	2	2,600	2,576	Aurangabad City
23	औरंगाबाद (ग्रामीण)	21	10	1,215	4,550	Aurangabad (Rural)
24	जालना	16	8	1,186	4,572	Jalna
25	परभणी	17	10	1,248	3,793	Parbhani
26	बीड	22	13	1,524	6,286	Beed
27	नांदेड	34	22	2,768	6,993	Nanded
28	उस्मानाबाद	16	15	1,207	4,794	Osmanabad
29	हिंगोली	12	8	749	2,309	Hingoli
30	लातूर	20	16	1,308	4,912	Latur
31	बुलढाणा	27	12	1,874	8,915	Buldhana
32	अकोला	18	14	1,976	7,831	Akola
33	अमरावती शहर	9	4	1,400	4,330	Amravati City
34	अमरावती (ग्रामीण)	28	13	1,778	9,373	Amravati
35	यवतमाळ	28	18	1,810	14,999	Yavatmal
36	वाशिम	11	11	1,067	3,552	Washim
37	वर्धा	15	5	1,249	14,814	Wardha
38	नागपूर रेल्वे	16	24	1,173	9,769	Nagpur Rly.
39	नागपूर शहर	19	--	5,383	15,086	Nagpur City
40	नागपूर (ग्रामीण)	22	18	1,796	9,931	Nagpur (Rural)
41	गोंदिया	12	6	1,527	5,937	Gondiya
42	भंडारा	12	6	839	7,180	Bhandara
43	चंद्रपूर	28	22	2,425	9,435	Chandrapur
44	गडचिरोली	28	21	2,588	4,390	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		838	705	89,594	2,96,819	Maharashtra State

आधार - पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Office of the Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

(1)पोलीस/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील पोलीसांवरील खर्च व त्यांची संख्या/

1999

अनु क्रमांक Serial No.	पोलीस आयुक्त, अतिरिक्त पोलीस आयुक्त, उपआयुक्त व सहाय्यक पोलीस आयुक्त, Commissioner of Police, Additional Commissioner of Police, Deputy Commissioner of Police and Assistant Commissioner of Police			पोलीस निरीक्षक व सहाय्यक पोलीस निरीक्षक Police Inspector and Asstt. Police Inspector			पोलीस अभियोक्ता Police Prosecutors			उप-निरीक्षक व सहाय्यक उप-निरीक्षक Sub-Inspector Asstt.Sub-Inspector			
	जिल्हा	तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	मुंबई रेल्वे	9	1	10	26	5	31	34	27	61	59	33	91
2	नवी मुंबई शहर	11	0	11	26	1	27	4	0	4	202	4	206
3	ठाणे शहर	0	26	26	0	83	83	7	10	17	0	637	637
4	ठाणे (ग्रामीण)	7	0	7	18	1	19	5	5	10	233	27	260
5	रायगड	2	3	5	19	5	24	4	5	9	115	30	145
6	रत्नागिरी	2	2	4	7	3	10	3	7	10	38	64	102
7	सिंधुदुर्ग	3	1	4	7	2	9	4	2	6	42	18	60
8	नाशिक शहर	7	0	7	24	3	27	0	4	4	19	69	88
9	नाशिक (ग्रामीण)	3	5	8	12	8	20	5	6	11	64	43	107
10	धुळे	1	2	3	5	27	32	12	6	18	32	0	32
11	नंदूरबार	4	1	5	2	2	4	6	3	9	14	14	28
12	जळगाव	4	3	7	7	9	16	10	8	18	51	187	238
13	अहमदनगर	3	4	7	11	7	18	17	11	28	94	49	143
14	पुणे शहर	17	7	24	96	20	116	6	13	19	164	287	451
15	पुणे (ग्रामीण)	4	3	7	22	6	28	15	12	27	109	54	163
16	पुणे (रेल्वे)	1	2	3	2	4	6	5	3	8	15	16	31
17	सातारा	2	3	5	25	6	31	6	7	13	35	19	54
18	सांगली	2	3	5	6	5	11	8	5	13	34	104	138
19	सोलापूर शहर	7	1	8	20	3	23	5	3	8	14	55	69
20	सोलापूर (ग्रामीण)	2	3	5	8	7	15	4	6	10	21	32	53
21	कोल्हापूर	3	3	6	10	7	17	3	6	9	43	128	171
22	औरंगाबाद शहर	7	--	7	25	2	27	--	9	9	65	7	72
23	औरंगाबाद (ग्रामीण)	1	4	5	15	5	20	7	2	9	27	75	102
24	जालना	4	1	5	17	2	19	17	11	28	52	36	88
25	परभणी	2	3	5	3	5	8	4	5	9	79	28	107
26	हिंगोली	3	1	4	5	1	6	--	--	--	15	13	28
27	बीड	2	3	5	11	3	14	8	5	13	53	86	139
28	नांदेड	6	3	9	18	5	23	5	7	12	97	41	138
29	उस्मानाबाद	3	2	5	11	3	14	4	5	9	46	42	88
30	लातूर	3	2	5	18	4	22	--	9	9	55	43	98
31	बुलढाणा	2	3	5	7	6	13	8	7	15	124	52	176
32	अकोला	--	5	5	--	14	14	3	17	20	--	165	165
33	वाशिम	--	3	3	--	7	7	6	--	6	--	41	41
34	अमरावती शहर	2	6	8	--	14	14	7	5	12	59	51	110
35	अमरावती (ग्रामीण)	2	3	5	8	4	12	6	5	11	32	46	78
36	यवतमाळ	2	3	5	19	5	23	6	6	12	114	26	140
37	वर्धा	2	3	5	5	4	9	14	6	20	68	57	125
38	नागपूर शहर	13	6	19	54	22	76	14	10	24	256	63	319
39	नागपूर (ग्रामीण)	3	3	6	23	4	27	2	6	8	117	31	148
40	नागपूर रेल्वे	1	3	4	1	6	7	12	1	13	32	68	100
41	भंडारा	2	2	4	16	4	20	2	3	5	51	21	72
42	गोंदिया	4	1	5	9	4	13	2	2	4	77	13	90
43	चंद्रपूर	4	3	7	39	3	42	9	4	13	110	65	175
44	गडचिरोली	9	--	9	26	2	28	2	2	4	118	9	127
महाराष्ट्र राज्य		171	135	306	683	343	1,026	301	275	578	3,044	2,949	5,993

आधार - (१) पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

(२) पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)**Police**

TABLE No. 10.2

Cost and Strength of Police in Maharashtra

हवालदार Head Constables			पोलीस शिपाई Constables			एकूण Total			केंद्र व राज्य शासनाच्या महसूल खात्या- मधून देय असलेली रक्कम (हजार रुपयात)	केंद्र व राज्य शासनाच्या महसूल खात्या- व्यतिरिक्त अन्य देय रक्कम (हजार रुपयात)	एकूण खर्च (हजार रुपयात)	Total cost (‘000 Rs.)	District
तात्पुरते Temporary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	तात्पुरते Tempo- rary	कायमचे Perma- nent	एकूण Total	Total cost payable from Central and State Revenue (‘000 Rs.)	Total cost payable other than Central and State Revenue (‘000 Rs.)			
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(2)	
473	391	864	1,282	1,126	2,408	1,881	1,583	3,464	3,86,995	--	3,86,995	Mumbai Rly.	
363	35	398	1,142	130	1,272	1,748	170	1,918	1,09,819	3,060	1,12,879	Navi Mumbai City	
--	1,088	1,088	--	4,230	4,230	7	6,074	6,081	3,96,508	--	3,96,508	Thane City	
355	175	530	1,160	968	2,128	1,778	1,176	2,954	1,81,095	103	1,81,198	Thane (Rural)	
122	242	364	624	660	1,284	886	945	1,831	1,417	--	1,417	Raigad	
156	111	267	453	473	926	659	660	1,319	92,148	3,253	95,401	Ratnagiri	
126	64	190	405	252	657	587	339	926	43,858	--	43,858	Sindhudurg	
211	90	301	775	587	1,362	1,036	753	1,789	1,24,457	139	1,24,596	Nashik Rural	
336	310	646	895	907	1,802	1,315	1,279	2,594	1,59,057	860	1,59,917	Nashik (Rural)	
211	160	371	541	571	1,112	802	766	1,568	1,48,918	1,036	1,49,954	Dhule	
131	99	230	412	317	729	569	436	1,005	33,852	94	33,946	Nandurbar	
305	261	566	810	1,299	2,109	1,187	1,767	2,954	2,13,965	1,158	2,15,123	Jalgaon	
288	156	444	719	972	1,691	1,132	1,199	2,331	1,79,240	624	1,79,864	Ahmednagar	
729	414	1,143	2,365	1,803	4,168	3,377	2,544	5,921	4,06,203	10,131	4,16,334	Pune City	
259	237	496	633	748	1,379	1,042	1,058	2,100	3,28,765	1,755	3,30,520	Pune (Rural)	
169	54	223	116	511	627	308	590	898	100,741	--	100,741	Pune Rly.	
284	268	552	920	745	1,665	1,272	1,448	2,320	1,70,756	346	1,71,102	Satara	
218	130	348	623	696	1,319	891	943	1,834	1,39,975	--	1,39,975	Sangli	
100	135	235	385	582	967	531	779	1,310	--	1873	1873	Solapur City	
174	235	409	492	773	1,285	701	1,058	1,757	1,66,492	--	1,66,492	Solapur (Rural)	
248	294	542	746	851	1,597	1,053	1,289	2,342	1,75,050	774	1,75,824	Kolhapur	
527	48	575	1,642	277	1,919	2,268	343	2,609	1,77,327	--	1,77,327	Aurangabad (U)	
103	131	234	428	426	854	581	643	1,224	96,542	207	96,749	Aurangabad (R.)	
130	92	222	499	353	852	719	495	1,214	79,456	684	80,140	Jalna	
129	123	252	433	443	876	850	607	1,257	1,41,232	--	1,41,232	Parbhani	
131	55	186	325	200	525	479	270	749	1,41,232	50	1,41,282	Hingoli	
186	109	295	459	612	1,071	719	818	1,537	1,27,632	377	1,28,009	Beed	
356	246	602	1,171	825	1,996	1,653	1,127	2,780	2,03,524	500	2,04,024	Nanded	
147	88	235	427	438	865	638	578	1,216	1,09,863	583	1,10,446	Osmanabad	
292	96	388	408	387	795	776	640	1,316	84,636	--	84,636	Latur	
167	184	351	650	679	1,329	958	932	1,889	97,339	194	97,533	Buldhana	
--	371	371	--	1,421	1,421	3	1,993	1,996	3,42,141	--	3,42,141	Akola	
--	206	206	--	810	810	6	1,067	1,073	31,588	--	31,588	Washim	
235	--	235	1,033	--	1,033	1,336	76	1,412	30,271	--	30,271	Amravati City	
240	170	410	700	573	1,273	988	801	1,789	1,95,953	51	1,96,004	Amravati (Rural)	
76	279	355	634	652	1,286	851	971	1,822	1,28,955	281	1,29,236	Yavatmal	
133	112	245	403	462	865	626	643	1,269	1,03,267	1,132	1,04,399	Wardha	
634	595	1,229	1,940	1,800	3,740	2,911	2,496	5,407	4,00,947	9,847	4,10,794	Nagpur City	
132	219	351	827	437	1,264	1,104	700	1,804	2,75,776	1,817	2,77,593	Nagpur (Rural)	
88	157	256	268	538	806	413	773	1,196	51,064	--	51,064	Nagpur Rly.	
106	66	172	337	234	571	514	330	844	1,55,971	--	1,55,971	Bhandara	
233	80	313	952	154	1,106	1,277	254	1,531	1,74,481	115	1,74,596	Gondiya	
334	120	454	1,178	569	1,747	1,674	764	2,438	1,83,563	1,536	1,85,099	Chandrapur	
403	54	457	1,815	152	1,967	2,373	219	2,592	1,74,481	--	1,74,481	Gadchiroli	
10,051	8,550	18,601	32,027	31,641	63,668	46,277	43,893	90,170	70,66,452	42,581	71,09,033	Mah. State	

Source.—(1) Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai (2) Director General of Police, Govt. of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

(1)पोलीस/Police

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.3

महाराष्ट्र राज्यात झालेले इंडियन पिनल कोडखाली दखलपात्र असलेले गुन्हे (गुन्ह्यांचे प्रयत्न धरून)
Cognizable offences (including attempts) under Indian Penal Code in Maharashtra State
(1999-2000)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	गुन्हे (2)	तिमाहीमध्ये/ During Quarter				एकूण Total (31.3.2000) (7)	Offences (2)
		(30-6-1999) (3)	(30-9-1999) (4)	(31-12-1999) (5)	(31-3-2000) (6)		
1	दंगल	1,029	872	1200	964	4065	Rioting
2	नाण्यासंबंधीचे गुन्हे	0	1	0	0	1	Offences relating to coins
3	चलन व बँक नोटासंबंधीचे गुन्हे	40	64	32	32	168	Offences relating to currency and Bank notes
4	खून	834	721	704	723	2,982	Murders
5	सदोष मनुष्यवध (परंतु खून या संज्ञेत अंतर्भूत नसलेले)	42	26	31	21	120	Culpable homicides not amounting to murder
6	अंमली पदार्थाचा व्यापार	--	--	--	--	--	Administrating of stupefying drugs
7	व्यक्तींचे अपहरण	281	274	235	320	1,110	Kidnapping and abduction
8	दरोडा किंवा त्याकरिता एकत्र होणे	174	190	214	218	796	Dacoity and preparation of assembly for dacoity
9	चोरी, दरोडे	638	592	606	586	2,422	Theft, Robbery
10	घरफोडी	3,567	3,765	3,477	3,359	14,168	House breaking
11	फसवणूक	859	935	800	965	3,559	Cheating
12	विश्वासघात	435	384	332	420	1,571	Breach of trust
13	एकूण चो-या	10,272	10,628	10,341	10,746	41,987	Total Thefts
	(अ) तांब्याची तार	434	468	502	525	1,929	(a) Copper Wire
	(ब) जनावरे	262	270	217	229	978	(b) Cattle
	(क) सायकली	305	410	427	453	1,595	(c) Cycles
	(ड) मोटारी व सुटे भाग	214	285	224	235	958	(d) Motor Vehicle and accessories
	(इ) पिस्तुले वगैरे	6	3	1	5	15	(e) Fire arms
	(फ) स्फोटक पदार्थ	1	--	--	2	3	(f) Explosives
	(ग) इतर	9,050	9,192	8,973	9,297	36,512	(g) Other thefts
14	इतर गुन्हे	23,498	20,058	21,694	31,064	96,314	Other Crimes
	एकूण	41,669	38,510	39,666	49,418	1,69,263	Total

आधार - (१) पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (२) पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.— (1) Office of the Director General of Police, Government of Maharashtra State, Mumbai (2) Office of the Police Commissioner, Brihan Mumbai, Government of Maharashtra, Mumbai

टीप/Note : N. A. उपलब्ध नाही/ Not Available

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

पोलीस/

तक्ता क्रमांक/

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र गुन्हे - भाग-२

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	कोर्टात सुनावणी व्हावयाची असलेल्या किंवा तपासावर किंवा जाहिनावर असलेल्या कैदेतील व्यक्तिविषयी या वर्षाच्या सुरुवातीला क्रिमीनल प्रोसिजर कोडच्या		क्रिमीनल प्रोसिजर		दंडाधिका-याच्या आदेशानुसार		गुन्हा शाबीत झालेल्या व्यक्तिी No. of persons convicted
		१७० कलमानुसार पोलिसांकडे नोंदविलेली किंवा पोलिसांनी दखल घेतलेली प्रकरणे Persons in custody pending trial or investigation or on bail under section 170 Cr. P. C. at the beginning of the year as concerned in cases reported to or in cases taken by the police	वर्षात पोलिसांनी अटक केलेल्या व्यक्ती Persons arrested by the Police during the year	कोडच्या कलम १६९ खाली मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released under section 169 Cr. P. C.	मुक्त केलेल्या व्यक्ती Persons released by Magistrate's order before trial	सुनावणी केलेल्या व्यक्ती No. of persons tried		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
वर्ग एक -								
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे	..	882	4,131	—	5	1,684	87
वर्ग दोन -								
2	व्यक्तिसंबंधी गंभीर गुन्हे	..	5,126	8,366	—	23	8,876	1,467
वर्ग तीन -								
3	व्यक्ति किंवा मालमत्तेसंबंधी गंभीर गुन्हे	..	2,229	2,421	—	10	2,615	619
वर्ग चार -								
4	व्यक्तिसंबंधी गौण गुन्हे	..	1,023	687	—	—	1,039	403
वर्ग पाच -								
5	मालमत्तेसंबंधी गौण गुन्हे	..	3,725	6,179	—	12	5,575	1,349
एकूण वर्ग एक ते पाच		..	12,985	21,784	—	50	19,789	3,925
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	..	3,149	5,800	—	-	5,689	86
एकूण		..	16,134	27,584	-	50	25,478	4,011

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)**Police**

TABLE No. 10.5

**Cognizable Crimes in Brihan Mumbai—Part-II
(2000)**

निर्दोष ठरविलेल्या मुक्त केलेल्या किंवा सामोपचाराने मितविलेल्या प्रकरणातील व्यक्ति No. of persons acquitted or discharged or compounded	अटक टाळलेल्या व्यक्तींची वर्षाखेरची संख्या No. of persons evading arrest at the close of the year	कोर्टात सुनावणी व्हावयाची असलेल्या किंवा तपासावर किंवा जामिनावर असलेल्या व्यक्तींची वर्षाखेरची संख्या No. of persons in custody pending trial or investigation or on bail at the end of the year	दंडाधिकारी प्रकरणातील व्यक्ती Persons concerned in Magistrate's cases			Offences
			अटक केलेले Number arrested	गुन्हा शाबीत झालेली Number convicted	निर्दोष ठरविलेले किंवा मुक्त केलेले Number acquitted or discharged	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
821	—	23,542	—	—	—	<i>Class I—</i> Offences against the State, public tranquillity, safety and justice
5,712	—	68,506	—	—	—	<i>Class II—</i> Serious offences against the persons
1,644	—	19,392	—	—	—	<i>Class III—</i> Serious offences against the property and persons or against property only
1,791	—	13,610	—	—	—	<i>Class IV—</i> Minor offences against the persons
2,977	—	28,386	—	—	—	<i>Class V—</i> Minor offences against the property
12,945	—	1,53,436	—	—	—	Total for classes I to V
2,808	—	7,874	—	—	—	Other offences not specified above
15,753	-	1,61,310	—	—	—	Grand Total

Source —Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

(१)पोलीस/POLICE

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.6

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे - भाग-१
Non-Cognizable crimes in Brihan Mumbai—Part-I
(2000)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरुवातीची प्रलंबित प्रकरणे Number of cases pending at the beginning of the year	वर्षभरात दाखल झालेली प्रकरणे Cases reported during the year	निपटारा करण्यासाठी एकूण [स्तंभ (३)+(४)] Total for disposal [column (3) + (4)]	सुनावणी न करता रद्दबातल केलेली प्रकरणे Number of cases dismissed without trial	आरोपी मेला, निसटला किंवा सुनावणी चालू असताना वेडा झाला किंवा त्याच्यावरील आरोप रद्द केले सामोपचाराने मिटवले किंवा काढून घेतली अशी प्रकरणे Cases in which accused died, escaped, became insane during trial or in which charges were abandoned, compounded or withdrawn	सुनावणी संपुष्टात आल्यामुळे निकालात काढलेली प्रकरणे Number of cases tried to a conclusion and ended in मुक्त केलेली किंवा निर्दोषी ठरविलेली Discharged or acquitted	गुन्हा शाबीत झालेली Convicted	वर्षाखेर प्रलंबित प्रकरणे No. of cases pending at the close of the year	Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
										Class I—
वर्ग एक -										
1 सार्वजनिक शांतता सुरक्षितता इत्यादी बाबतीतील गुन्हे		991	181	1,172	—	16	217	79	6,529	Offences against the State, public tranquillity, etc.
										Class II—
वर्ग दोन -										
2 व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे		4,785	5,657	10,442	—	1,437	1,197	3,067	41,307	Serious offences against the persons
										Class III—
वर्ग तीन -										
3 मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे		2,885	2,006	4,891	—	20	308	190	11,289	Serious offences against property

	वर्ग चार -									<i>Class IV—</i>
4	व्यक्तिविषयक गौण गुन्हे	1,252	949	2,201	—	38	209	107	14,456	Minor offences against the persons
	वर्ग पाच -									<i>Class V—</i>
5	मालमत्ताविषयक गौण गुन्हे	11,460	13,459	24,919	—	366	1,049	1,857	23,505	Minor offences against property
	वर्ग सहा -									<i>Class VI—</i>
6	वर न उल्लेखिलेले इतर गुन्हे	332	6,986	7,318	—	390	137	2,702	2,663	Other offences not specified above
7	पोलिसांनी दखल घेतलेले इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्याबाबतचे गुन्हे	332	6,986	7,318	—	390	137	2,702	2,663	Offences under other special local laws non-cognizable by the police
	एकूण	21,705	29,238	50,943	—	2,267	3,117	8,002	99,749	Grand Total

आधार - पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source—Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

(1) पोलीस/

तक्ता क्रमांक/

बृहन्मुंबईतील दखलपात्र नसलेले गुन्हे - भाग-२

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्षाच्या सुरुवातीला शिल्लक असलेली प्रकरणे ज्यातील व्यक्तींची सुनावणी चालू आहे किंवा ज्यांच्याबाबत कायदेशीर कारवाई सुरु केली आहे Persons concerned in cases pending at the beginning of the year namely under trial or against whom processes had been issued	ज्यांच्याविरुद्ध कारवाई सुरु केली आहे अशा व्यक्ती Persons against whom processes had been issued		पळून गेल्यामुळे किंवा अटक टाळल्यामुळे या वर्षात ज्यांना अटक झाली नाही अशा व्यक्ती आणि ज्यांच्याविरुद्ध वर्ष अखेरीस कायदेशीर कारवाई प्रलंबित होती अशा व्यक्ती Persons not arrested because they absconded or evaded arrest or failed to comply with summons during the year and persons against whom processes were outstanding at the end of the year	न्यायालयापुढे हजर झालेल्या व्यक्ती Persons who appeared before Court
			तक्रारीवरून On complaint	दंडाधिका-यानी स्वतः घेतलेल्या दखलीमुळे किंवा पोलीसांकडून मिळालेल्या माहितीवरून On Magistrate's own motion or information from the police	(6)	(7)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
वर्ग एक -						
1	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्यायपातळीवरील गुन्हे	22,766	1,478	--	24	1,684
वर्ग दोन -						
2	व्यक्तीसंबंधी गंभीर गुन्हे	66,809	6,345	--	52	8,876
वर्ग तीन -						
3	मिळकतीसंबंधी गंभीर गुन्हे	19,040	2,134	--	26	2,615
वर्ग चार -						
4	व्यक्तीसंबंधी गौण गुन्हे	14,765	3,580	--	21	1,039
वर्ग पाच -						
5	मिळकतीसंबंधी गौण गुन्हे	27,137	4,612	1	98	5,575
वर्ग सहा -						
6	वर न उल्लेखिलेले गुन्हे	2,686	5,872	1	4	226
वर्ग सात -						
7	इतर विशेष किंवा स्थानिक कायद्याबाबत घडलेले किंवा पोलिसांनी दखल घेण्यासारखे गुन्हे	39,666	1,52,964	--	53	21,223
एकूण		1,92,869	1,76,985	2	278	41,238

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

Police

TABLE No. 10.7

Non-Cognizable Crimes in Brihan Mumbai—Part-II

(2000)

हजर झालेल्या व सुनावणीशिवाय मुक्त केलेल्या व्यक्ती	सुनावणी झालेल्या व्यक्ती		वर्षअखेर सुनावणी चालू असलेल्या व्यक्ती	आरोप रद्द केलेल्या, सामोपचाराने मिटवलेल्या किंवा काढून घेतलेल्या प्रकरणांतील व्यक्ती व सुनावणी चालू असतांना मेलेल्या निसटून गेलेल्या किंवा वेड लागलेल्या व्यक्ती	हजर होण्याआधीच मेलेल्या / निसटून गेलेल्या किंवा बदली करण्यात आलेल्या व्यक्ती	Offences
	Persons discharged after appearance without trial	निर्दोष ठरविलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या Acquitted or discharged				
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
0	513	87	23,542	0	5	<i>Class I—</i> Offences against the State, public tranquillity, safety and justice
2	4,907	1,467	68,506	18	0	<i>Class II—</i> Serious offences against the person
60	1,565	1,467	19,392	13	1	<i>Class III—</i> Serious offences against the property
11	1,600	403	13,610	25	0	<i>Class IV—</i> Minor offences against the person
45	2,613	1,349	28,386	40	1	<i>Class V—</i> Minor offences against the property
15	134	26	2,730	75	0	<i>Class VI—</i> Offences not specified above
0	9,712	1,96,000	30,912	21	0	<i>Class VII—</i> Offences under other special or local laws and cognizable by police
133	21,044	2,00,799	1,87,078	192	7	Grand Total

Source — Commissioner of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

पोलीस/Police

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.8

बृहन्मुंबईतील व महाराष्ट्र राज्यातील (बृहन्मुंबई वगळून) चोरीस गेलेली व परत मिळालेली मालमत्ता

Property stolen and recovered in Brihan Mumbai and in Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai)

2000

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	मालमत्ता चोरीस गेलेली प्रकरणे (संख्या) Cases in which property was stolen (No.)	चोरीची मालमत्ता परत मिळालेली प्रकरणे (संख्या) Cases in which property was recovered (No.)	चोरीस गेलेल्या मालमत्तेची किंमत (रु.'०००) Amount of property stolen ('000 Rs.)	परत मिळालेल्या मालमत्तेची किंमत (रु.'०००) Amount of property recovered ('000 Rs.)	Offences	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)	
बृहन्मुंबई दखलपात्र -						<i>Brihan Mumbai Cognizable—</i>	
1	चोरी	12,455	3,146	9,42,025	2,14,317	Theft	
2	जबर चोरी	569	263	91,600	33,083	Robbery	
3	दंडनीय विश्वासघात	491	367	22,40,194	3,23,555	Criminal breach of trust	
4	सार्वजनिक क्षेत्रातील कर्मचारी, बँकर, व्यापारी किंवा दलाल यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात	17	9	19,024	2,536	Criminal breach of trust by public servant or by bankers, merchant or agent	
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे अदखली -	112	99	8,563	1,365	Possession of stolen property <i>Non-cognizable—</i>	
6	बळजबरीने लुबाडणे	309	272	4,213	185	Extortion	
7	दंडनीय अफरातफर	3,284	1,120	11,58,027	11,67,454	Criminal misappropriation	
एकूण		17,237	5,276	44,63,646	17,42,495	Grand Total	
महाराष्ट्र राज्य (बृहन्मुंबई वगळून) दखलपात्र -						<i>Maharashtra State (excluding Brihan Mumbai) Cognizable—</i>	
1	चोरी	NA	NA	NA	NA	Theft	
2	जबर चोरी	NA	NA	NA	NA	Robbery	
3	दंडनीय विश्वासघात	NA	NA	NA	NA	Criminal breach of trust	
4	सार्वजनिक क्षेत्रातील कर्मचारी, बँकर, व्यापारी किंवा दलाल यांनी केलेला दंडनीय विश्वासघात	NA	NA	NA	NA	Criminal breach of trust by public servant or by bankers, merchants or agents	
5	चोरीची मालमत्ता बाळगणे अदखल -	NA	NA	NA	NA	Possession of stolen property <i>Non-cognizable—</i>	
6	बळजबरीने लुबाडणे	NA	NA	NA	NA	Extortion	
7	दंडनीय अफरातफर	NA	NA	NA	NA	Criminal misappropriation	
एकूण		NA	NA	NA	NA	Grand Total	

आधार - (१) पोलीस आयुक्त व (२) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source —(i) Commissioner of Police and (ii) Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

(१)पोलीस/Police

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.9

महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरून परंतु बृहन्मुंबई वगळून) - भाग-१
Cognizable crimes in Maharashtra State (including Railway but excluding Brihan Mumbai)—Part-I
(1999)

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	तपासावर शिल्लक असलेल्या आदल्या वर्षातल्या गुन्हांची संख्या		तपासणी न झालेली किंवा तपासणीस नकार दिलेली प्रकरणे		वस्तुस्थितीतील किंवा कायद्यातील चुकीमुळे खोटी किंवा दखलपात्र नसलेली घोषित केलेली प्रकरणे		वर्षभरात दोषारोपपत्र देण्यात न आलेली परंतु तपास पूर्ण करून अंतिम अहवाल सादर करण्यात आलेली प्रकरणे		वर्ष अखेरीस तपासावर शिल्लक असलेली प्रकरणे	Offences
		Number of cases pending investigation from the previous year	Number of cases reported during the year	Number of cases not investigated or in which investigation was refused	Number of cases declared false due to mistake of facts or law or non-cognizable	Cases in which charge-sheets were laid during the year	Cases in which charge-sheets were not laid but investigation completed and final report submitted during the year	Cases pending investigation at the end of the year			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(9)	(2)	
1	दखलपात्र गुन्हात मदत करणे . .	1	--	--	--	1	0	0	0	Abetment of cognizable offences	
2	दखलपात्र गुन्हाबाबत कट करणे. .	2	6	--	1	4	1	2	2	Cognizable criminal conspiracy	
	वर्ग एक -									<i>Class I—</i>	
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे	901	6,176	3	107	5,767	359	841	841	Offences against the States public tranquillity, safety and justice	
	वर्ग दोन -									<i>Class II—</i>	
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे . .	6,711	49,581	53	989	45,166	4,202	5,882	5,882	Serious offences against persons	
	वर्ग तीन -									<i>Class III—</i>	
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे	5,229	17,107	2	253	7,179	10,676	4,226	4,226	Serious offences against persons and property or against property only	

वर्ग चार -									Class IV—
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे	1,389	8,923	4	53	8,163	1,003	1,089	Minor offences against persons
वर्ग पाच -									Class V—
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	10,571	35,658	28	522	13,944	22,422	9,313	Minor offences against property
वर्ग सहा -									Class VI—
8	वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे	2,939	25,772	3	122	24,517	1,255	2,614	Other offences under I. P. C. not mentioned above
एकूण (एक ते आठ)		27,743	1,43,223	93	2,047	1,04,741	39,918	24,167	Sub-Total (1 to 8)
9 वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे									Other offences not specified above—
	(१) विशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील दखलपात्र ठरविलेले गुन्हे	16,903	1,51,570	1,999	215	1,40,887	721	24,651	(i) Offences under special and local law declared to be cognizable
	(२) बी. एच. ओ. आर. १९४७ या कायद्याखालील गुन्हे	--	--	--	--	--	--	--	(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947
एकूण		46,646	2,94,793	2,092	2,262	2,45,628	40,639	48,818	Grand Total

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 10.9 —Contd.

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	वर्ग केलेली प्रकरणे Transferred	न्यायालयात काम चालू असेलेली गेल्या वर्षातील प्रकरणे Cases pending trial at Court from the previous year	चालू वर्षात न्यायालयात पाठविलेली प्रकरणे Cases sent to Court for trial during the year	न्यायालयात सामोपचाराने मिटलेली, काढून घेतलेली किंवा अन्यथा निकालात काढलेली (गुन्हास मदत केल्याचे गुन्हे धरून) प्रकरणे		निर्दोष सुटलेली प्रकरणे Cases acquitted	गुन्हा शाबित झालेली प्रकरणे Cases convicted	वर्ष अखेरीस न्यायालयात चालू असलेली प्रकरणे Cases pending trial at court at the end of the year	Offences
					सामोपचाराने मिटवलेली प्रकरणे Compounded	न्यायालयातून काढून घेतलेली किंवा अन्यथा थांबविलेली प्रकरणे Withdrawn or otherwise dropped				
(1)	(2)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
1	दखलपात्र गुन्हात मदत करणे . .	--	20	1	--	--	--	--	21	Abetment of cognizable offences
2	दखलपात्र गुन्हाबाबत कट करणे . .	--	13	4	--	--	--	--	17	Cognizable criminal conspiracy
वर्ग एक -										<i>Class I—</i>
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्या बाबतीतील गुन्हे	--	52,161	5,767	362	605	2,979	658	53,324	Offences against the States public tranquillity, safety and justice
वर्ग दोन -										<i>Class II—</i>
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे . .	--	2,77,745	45,166	6,685	1,568	18,415	2,716	2,93,527	Serious offences against persons
वर्ग तीन -										<i>Class III—</i>
5	व्यक्ती आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे	--	63,360	7,179	168	234	4,038	700	65,399	Serious offences against persons and property or against property only
वर्ग चार -										<i>Class IV—</i>
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे	--	57,311	8,163	543	613	3,323	794	60,201	Minor offences against persons

वर्ग पाच -										Class V—
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे	--	1,34,795	13,944	365	966	8,123	1,976	1,37,309	Minor offences against property
वर्ग सहा -										Class VI—
8	वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे	--	1,25,232	24,517	1,144	1,279	9,742	1,997	1,35,587	Other offences under I. P. C. not mentioned above
एकूण (एक ते आठ)		--	7,10,637	1,04,741	9,267	5,265	46,620	8,841	7,45,385	Sub-Total (1 to 8)
वन नमूद न केलेले इतर गुन्हे										Other offences not specified above—
9	(१) विशेष किंवा स्थानिक कायद्याखालील दखलपात्र ठरविलेले गुन्हे.	--	8,52,943	1,40,887	74	17,088	74,482	18,203	8,83,983	(i) Offences under special and local laws declared to be cognizable
	(२) बी. एच. ओ. आर. १९४७ या कायद्याखालील गुन्हे	--	--	--	--	--	--	--	--	(ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947
एकूण		--	15,63,580	2,45,628	9,341	22,353	1,21,102	27,044	16,29,368	Grand Total

आधार - पोलीस महासंचालक यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source.—Office of the Director-General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

(१)पोलीस/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील दखलपात्र गुन्हे (रेल्वे धरुन व बृहन्मुंबई वगळून) भाग-२

अनुक्रमांक Serial No.	गुन्हे	गेल्या वर्षापासून प्रकरणांची चौकशी चालू असताना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या वर्षभरात अटक आहेत अशांची संख्याकेलेल्या व्यक्ती		सुनावणीपूर्वी पोलिसांनी किंवा वर्षभरात आरोपपत्र दंडाधिका-यांनी मुक्तदाखल केले आहेत केलेल्या व्यक्ती		वर्ष अखेरीस प्रकरणांची चौकशी चालू असताना ज्या व्यक्ती कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशांची संख्या		ज्यांच्यावरील प्रकरणाची कोर्टातील सुनावणी गेल्या वर्षापासून चालू आहे अशा व्यक्तींची संख्या	
		Number of persons in custody or on bail during the stage of investigation pending from previous year	Number of persons arrested during the year	Persons discharged by police or by magistrate before trial	Number of persons in whose cases charge-sheets were filed during the year	Number of persons in custody or on bail pending investigation at the end of the year	Number of persons at trial in court pending from the previous year		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)		
1	दखलपात्र गुन्हात साथ देणे . .	--	--	--	--	--	38		
2	दखलपात्र गुन्हाविषयी कट करणे	12	25	--	26	11	40		
वर्ग एक -									
3	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्याय ह्याबाबतीतील गुन्हे	3,953	37,024	108	37,402	3,467	3,60,035		
वर्ग दोन -									
4	व्यक्तिविषयक गंभीर गुन्हे . .	7,110	86,173	566	85,744	6,973	5,15,380		
वर्ग तीन -									
5	व्यक्ति आणि मालमत्ताविषयक किंवा फक्त मालमत्ताविषयक गंभीर गुन्हे	2,172	18,211	2,329	16,042	2,012	1,48,657		
वर्ग चार -									
6	व्यक्तिविषयक किरकोळ गुन्हे . .	973	10,369	35	10,611	696	85,112		
वर्ग पाच -									
7	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे . .	3,856	26,855	2,092	25,064	3,555	2,28,230		
वर्ग सहा -									
8	वर न नोंदविलेले इंडियन पिनल कोडखालील इतर गुन्हे	3,263	43,387	54	43,032	3,564	2,06,384		
एकूण - (एक ते आठ) . .		21,339	2,22,044	5,184	2,17,921	20,278	15,43,876		
वर नमुद न केलेले गुन्हे									
(१) विशेष व स्थानिक कायद्या-खाली दखलपात्र ठरविलेले गुन्हे		20,661	1,82,832	229	1,76,531	26,733	11,14,449		
(२) १९४७ च्या बी. एच. ओ. आर. कायद्याखालील गुन्हे		--	--	--	--	--	--		
एकूण . .		42,000	4,04,876	5,413	3,94,452	47,011	26,58,325		

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)**Police****TABLE No. 10.10****Cognizable Crimes in Maharashtra State (including Railways but excluding Brihan Mumbai)—Part-II (1999)**

ज्यांचेवरील प्रकरणे कोर्टापुढे सुनावणीसाठी या वर्षात सादर केली अशा व्यक्तींची संख्या	ज्यांची प्रकरणे सामोपचाराने मिटविली किंवा काढून घेतली किंवा अन्यप्रकारे निकालात काढली (गुन्ह्यात साथ देणे वगैरे आरोप धरून) अशा व्यक्ती	शिक्षा झालेल्या व्यक्ती	निर्दोष ठरविलेल्या किंवा मुक्त केलेल्या व्यक्ती	ज्या व्यक्तींची कोर्टापुढे सुनावणी चालू असताना ज्या कैदेत आहेत किंवा जामिनावर सुटल्या आहेत अशा व्यक्तींची वर्षाखेरची संख्या	वर्ग केलेली प्रकरणे	Offences
Number of persons whose cases were put to Court for trial during the year	Number of persons against whom cases were compounded or withdrawn or whose cases were otherwise disposed of including abeting, etc.	Number of persons convicted	Number of persons acquitted or discharged	Number of persons in custody or on bail pending trial in Courts at the end of the year	Transferred	
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
--	--	--	--	--	38	.. Abetment of cognizable offences
26	--	--	--	--	66	.. Cognizable criminal conspiracy
37,402	2,818	6,488	4,393	21,428	3,62,310	.. Class I— Offences against the State public tranquility, safety and justice
85,744	13,281	2,205	6,547	32,037	5,47,054	.. Class II— Serious offences against the persons
16,042	342	448	1,731	8,069	1,54,109	.. Class III— Serious offences against persons and property or against property only
10,611	894	831	942	5,085	87,971	.. Class IV— Minor offences against the persons
25,064	833	1,532	3,574	12,828	2,34,527	.. Class V— Minor offences against the property
43,032	3,288	1,754	4,565	19,045	2,20,773	.. Class VI— Other offences under I. P. C. not mentioned above
2,17,921	21,456	13,258	21,752	98,492	16,06,848	.. Sub-Total (1 to 8)
1,76,531	133	22,650	22,634	86,035	11,58,528	.. Other offences not specified above— (i) Offences against special and local laws declared to be cognizable
--	--	--	--	--	--	.. (ii) Offences under B. H. O. R. Act, 1947
3,94,452	21,589	35,908	44,386	1,84,527	27,65,376	.. Grand Total

Source—Director General of Police, Government of Maharashtra, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
 (२) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.11

अपील व मूल अधिकारिता वापरणा-या न्यायालयीन अधिका-यांची संख्या
Number of Judicial Officers exercising Appellate and Original Jurisdiction in Maharashtra State
(2000)

अ.क्र. Sr. No.	पदनाम	संख्या/Number	Designation
(1)	(2)	(3)	(2)
दिवाणी/Civil			
1	मुख्य न्यायमूर्ती व उच्च न्यायालयातील न्यायाधीश . .	44	Chief Justice and High Court Judges
2	प्रमुख न्यायाधीश व नगरदिवाणी न्यायालयाचे इतर . . न्यायाधीश, मुंबई	53	Principal Judge and other Judges of the City Civil Court, Mumbai
3	जिल्हा न्यायाधीश	28	District Judges
4	सह-न्यायाधीश	40	Joint Judges
5	सहायक न्यायाधीश (प्रशिक्षणार्थी धरून)	109	Additional Judges
6	लघुवाद न्यायालयाचे न्यायाधीश	35	Small Cause Court Judges
7	दिवाणी न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर)	123	Civil Judges (Senior Division)
8	दिवाणी न्यायाधीश (कनिष्ठ स्तर)	550	Civil Judges (Junior Division)
9	न्याय पंचायत	--	Nyaya Panchayat
फौजदारी/Criminal			
1	मुख्य न्यायमूर्ती व उच्च न्यायालयातील न्यायाधीश	44	Chief Justice and High Court Judges
2	सत्र न्यायाधीश	28	Sessions Judges
3	अपर सत्र न्यायाधीश	126	Additional Sessions Judges
4	सहायक सत्र न्यायाधीश	47	Assistant Sessions Judges
5	मुख्य महानगर दंडाधिकारी, मुंबई.	1	Chief Metropolitan Magistrate, Mumbai
6	अपर मुख्य महानगर दंडाधिकारी, मुंबई.	13	Additional Chief Metropolitan Magistrates, Mumbai
7	जिल्हा दंडाधिकारी *	27	District Magistrates*
8	न्याय दंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	26	Judicial Magistrates, First Class
9	न्याय दंडाधिकारी, द्वितीय श्रेणी	--	Judicial Magistrates, Second Class
10	न्याय दंडाधिकारी, तृतीय श्रेणी	663	Judicial Magistrates, Third Class
11	कार्यकारी दंडाधिकारी	29	Executive Magistrates
12	महानगर दंडाधिकारी, मुंबई.	57	Metropolitan Magistrates, Mumbai

* ह्यात अपर जिल्हा दंडाधिका-यांचा समावेश आहे
 These include Additional District Magistrates also

आधार - उच्च न्यायालय, मुंबई ह्यांची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे
Source—Annual Judicial Statements of High Court, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

(२) न्यायालयीन/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.12

महाराष्ट्र राज्यातील न्यायालयीन निर्णय दिलेली, नवीन आलेली व ज्यात दोषारोप करण्यात आले अशी प्रकरणे
(मुंबई उच्च न्यायालयाच्या हद्दीतील)

Number of Cases decided in and receipts and charges of the Courts in the State of Maharashtra
(Territory Subject to the High Court of Mumbai)
(2000)

दिवाणी/Civil				फौजदारी/Criminal				
मूळ शाखा/Original		अपील शाखा/Appellate		मूळ शाखा/Original		अपील शाखा/Appellate		
नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	नियमित Regular	संकीर्ण Miscellaneous	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1,58,736	1,75,589	21,531	13,624	15,96,056	45,706 1,47,214	39,195 9,870	15,423 24,298**	8,733
					630	1,588		
					4,944	511	232	
					51,280	41,204	15,655	8,733
					2,902	10,208		
					3,711	3,340	99	
					6,613	13,548	99	-
					57,893	54,752	15,754	8,733

* ह्यात हुकूमनाम्याच्या अंमलबजावणीसाठी अर्ज, नादारीसाठीचे अर्ज व इतर संकीर्ण प्रकरणांचा समावेश आहे
Includes all applications for execution of decrees, insolvency applications and other miscellaneous cases

** ह्यात संकीर्ण बाबतीतील अर्जांसहित फौजदारी प्रक्रिया संहितेखालील सुधारित प्रकरणांचा समावेश आहे
These are all cases of revision under the Code of Criminal Procedure including miscellaneous applications

आधार - मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरण पत्रे

Source—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

(२) न्यायालयीन/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी न्यायालयांत दाखल केलेल्या दिवाणी दाव्यांची संख्या, वर्णन व मूल्य/

		हक्क व इतर बाबतीतील दावे /			
अनुक्रमांक	न्यायालयाचा वर्ग	पैसा किंवा जंगम मालमत्तेसाठी केलेले दावे Suits for money or movable property	स्थावर मालमत्तेसाठी केलेले दावे Suits for immovable property	विशिष्ट सूट मिळविण्यासाठी केलेले दावे Suit for specific relief	गहाण खताबाबत दावे Mortgage suits
Serial No.					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	दिवाणी न्यायाधिकांची न्यायालये	45,706	39,105	15,423	8,733
2	लघुवाद न्यायालये	630	1,588	--	--
3	जिल्हा प्रमुख न्यायालयांव्यतिरिक्त जिल्हा न्यायालये	4,944	511	232	--
	एकूण	51,280	41,204	15,655	8,733
4	राज्याच्या मुख्यालयाचे ठिकाण किंवा शासकीय मुख्यालयाचे ठिकाणची न्यायालये इलाखा शहर लघुवाद न्यायालये, मुंबई	2,902	10,208	--	--
5	नगर दिवाणी न्यायालये, मुंबई	3,711	3,340	99	--
	एकूण	6,613	13,548	99	--
	एकूण सर्व	57,893	54,752	15,754	8,733

टीप - आकडे पूर्णांकात लिहिल्यामुळे स्तंभ (१०)मधील बेरजा जुळतीलच असे नाही

आधार - मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरण पत्रे/

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)**JUDICIAL****TABLE No. 10.13****Number, description and value of Civil Suits instituted in the Civil Courts in the State of Maharashtra (2000)**

Title and other suits				
मागील शिर्षातर्गत समाविष्ट नसलेले इतर दावे Other suits not falling under any of the preceding heads (7)	एकूण Total (8)	एकूण सर्व Grand Total (9)	दाव्यांचे एकूण मूल्य (रुपये हजारात) Total value of suits (000 Rs.) (10)	Class of Courts (2)
21,442	84,703	130,409	90,74,299	Courts of Civil Judges
--	1,588	2,218	26,825	Small-Cause Courts
1,398	2,141	7,085	19,31,370	District Courts other than Chief Courts of Districts
22,840	88,432	1,39,712	1,10,32,494	Total
3,173	13,381	16,283	8,13,243	Courts at the headquarters of the State or seat of Government Presidency Small-Cause Court, Mumbai
516	3,955	7,666	7,589	The City Civil Court, Mumbai
3,689	17,336	23,949	8,20,832	Total
26,529	1,05,768	1,63,661	1,18,53,326	Grand Total

Note-In the case of Col.(10) sub-totals may not add up to total due to rounding

Source—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai

**10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)**

(2) न्याय/JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.14

**महाराष्ट्रातील मूळ शाखेच्या अधिकार क्षेत्रातील दिवाणी प्रकरणांच्या चौकशीचे सर्वसाधारण निकाल
General results of the trials of Civil Cases of original jurisdiction in Maharashtra
(2000)**

अ.क्र. Sr. No.	बाब	दिवाणी विभाग/Civil Units			संकीर्ण प्रकरणे/Miscellaneous Cases			Item
		राज्याच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणी किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या दिवाणी न्यायालये Civil Courts	ठिकाणची न्यायालये Courts at the headquarters of the State or seat of Government	एकूण Total	राज्याच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणी किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या दिवाणी न्यायालये Civil Courts	ठिकाणची न्यायालये Courts at the headquarters of the State or seat of Government	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	न्यायालयात प्रतिदाखल झालेले दावे	5,05,871	1,80,040	6,85,911	1,24,293	1,30,172	2,54,465	Number of suits before the Courts
2	निकालात काढलेले दावे-							Number of suits disposed of—
	(अ) चौकशीशिवाय-							(a) Without trial—
	(१) दिवाणी प्रक्रिया संहितेच्या आदेश नऊच्या नियम ३ व ८ अन्वये	18,780	6,359	25,139	4,623	5,533	10,156	(1) Under order IX, rules 3 and 8, Civil Procedure Code
	(२) अन्यथा	38,849	9,659	48,508	2,736	8,575	11,311	(2) Otherwise
	(ब) एकतर्फी	16,588	11,231	27,819	3,929	1,326	4,755	(b) Ex parte
	(क) मागणीग्राह्य झाल्यामुळे	5,696	353	6,049	3,241	1,005	4,246	(c) On admission of claims
	(ड) समझोता झाल्यामुळे	20,025	3,634	23,659	3,901	3,230	7,131	(d) Compromised
	(इ) पूर्ण चौकशीअंती-							(e) After full trial—
	(१) फिर्यादीच्या बाजूने निकाल	13,812	3,067	16,879	3,297	8,591	11,888	(1) Judgment for Plaintiff
	(२) प्रतिवादीच्या बाजूने निकाल	7,071	867	7,938	847	1,475	2,322	(2) Judgment for Defendant
	(फ) लवादानुसार	689	100	789	27	36	63	(f) On reference to arbitration
	(ग) हस्तांतरित करून	42,533	4,145	46,678	5,796	11,276	17,072	(g) By transfer
3	वर्षाच्या अखेरीस प्रलंबित प्रकरणे	3,41,838	1,40,621	4,82,459	73,086	89,116	1,62,202	Pending at the close of the year
4	एक वर्षाहून अधिक काळ प्रलंबित प्रकरणे	2,20,827	1,17,211	3,38,038	46,228	55,851	1,02,079	Pending for more than a year

आधार : मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

(2) न्याय/JUDICIAL

तक्का क्रमांक/TABLE No. 10.15

महाराष्ट्र राज्यातील दिवाणी अपील न्यायालयांचा कारभार
Business of the Civil Appellate Courts in Maharashtra State
(2000)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	हुकूमनाम्यावरील अपिले Appeals from Decrees			संकीर्ण अपिले Miscellaneous Appeals			Item
		दिवाणी न्यायालयातील मूळ हुकूमनाम्यावरील अपीले Appeals from original decrees Civil Courts	राज्याच्या मुख्यालयाच्या किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या ठिकाणची कार्यालये Courts at the headquarters of the State or seat of Government	एकूण Total	दिवाणी न्यायालयातील मूळ आदेशावरील अपीले Appeals on orders Civil Courts	राज्याच्या मुख्यालयाच्या किंवा शासकीय मुख्यालयाच्या ठिकाणची कार्यालये Courts at the headquarters of the State or seat of Government	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	न्यायालयासमोरील अपिले	76,604	44,259	120,863	21,851	11,953	33,804	Number of appeals before the Courts
2	निकालात काढलेली अपिले-							Number of appeals disposed of—
	(अ) काढून टाकलेली किंवा खटला न चालविलेली	4,545	4,015	8,560	2,697	2,085	4,782	(a) Dismissed or not prosecuted
	(ब) निकाल कायम केलेली	5,004	1,613	6,617	2,499	972	3,471	(b) Confirmed
	(क) निकालात बदल केलेली	1,966	429	2,395	975	399	1,374	(c) Modified
	(ड) उलट केलेली	970	136	1,106	462	604	1,066	(d) Reversed
	(इ) फेर सुनावणीकरिता पुन्हा बंदिस्त केलेली	825	60	885	240	31	271	(e) Remanded for retrial
	(फ) हस्तांतरित	4,830	--	4,830	2,021	--	2,021	(f) By transfer
3	वर्षअखेर प्रलंबित	58,520	37,817	96,337	12,970	7,855	20,825	Pending at the close of the year
4	एक वर्षाहून अधिक काळ प्रलंबित	43,796	19,255	63,051	7,394	3,886	11,280	Pending for more than a year

आधार : मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/

(2) न्याय/

तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्रातील विविध वर्गांच्या न्यायाधिकरणांत चौकशी चालू असलेल्या फौजदारी प्रकरणांचे सर्वसाधारण निकाल/

अ.क्र. Serial No.	न्यायालयाचा वर्ग	ज्यांची प्रकरणे निकालात काढली आहेत अशा व्यक्ती/			
		नोंदलेले गुन्हे No. of offences reported	चौकशी चालू असलेल्या व्यक्ती No. of persons under trial	निर्दोष सुटलेले किंवा सोडलेले Discharged or acquitted	परिरक्षणाखालील गुन्हेगार कायद्याखालील निकालात काढलेली Dealt with under the probation of offenders Act
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	वरिष्ठ न्यायालये	--	--	--	--
2	सत्र न्यायालये (अपर सत्र न्यायाधिश धरुन)	27,695	2,05,231	38,665	59
3	खास न्यायाधीशांची न्यायालये	6,201	22,676	3,755	1
4	सहायक सत्र न्यायाधीशांची न्यायालये	320	1,408	703	--
5	न्याय दंडाधिकारी	11,13,176	40,03,680	10,04,295	3,168
6	विशेष न्याय दंडाधिकारी	5,16,502	11,01,863	85,284	
7	न्याय दंडाधिकारी यांचे खंडपीठ	--	--	--	--
8	कार्यकारी न्याय दंडाधिकारी (जिल्हा दंडाधिकारी धरुन)	1,99,448	4,07,033	2,44,356	7,968
एकूण		18,63,342	57,41,891	13,77,058	11,196

आधार : मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)**JUDICIAL****TABLE No. 10.16****General results of trials of Criminal Cases in the tribunals of various classes in Maharashtra****(2000)**

Persons whose cases were disposed of				
दोषी ठरलेले Convicted (7)	शिक्षा झालेले किंवा संदर्भित Committed or referred (8)	मृत, फरारी किंवा दुस-या राज्यात रवाना Died, escaped or transferred to another State (9)	वर्षअखेरीस चौकशी चालू असलेल्या व्यक्ती Persons remaining under trial at the end of the year (10)	Class of courts (2)
--	--	--	--	Superior Courts
4,861	--	8,609	1,53,037	Courts of Sessions (including Additional Sessions Judges)
1,219	--	1,087	16,614	Courts of Special Judges
2	--	2	701	Courts of Assistant Sessions Judges
3,79,656	6,637	52,671	25,57,253	Judicial Magistrates
8,77,429	--	425	1,38,725	Special Judicial Magistrates
--	--	--	--	Benches of Judicial Magistrates
32,281	--	257	1,22,171	Executive Magistrates (including District Magistrates)
12,95,448	6,637	63,051	29,88,501	Total

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)/
(2) न्याय/
तक्ता क्रमांक/

महाराष्ट्र राज्यातील फौजदारी प्रकरणांबाबत अपिले व फेरतपासणीचे सर्वसाधारण निकाल/

अनुक्रमांक Serial No.	न्यायाधिकरणे	न्यायालयात अपिले व फेरतपासणीसाठी अर्ज करणारे Number of appellants and applicants for revision before the Courts	नाकारलेली अपिले किंवा अर्ज Appeals or applications rejected	शिक्षा किंवा हुकूम कायम केलेला Sentence or order confirmed	व्यक्तीची संख्या शिक्षेत बदल झालेला Sentence altered
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
अपिले					
1	जिल्हा मुख्य दंडाधिका-यास (जिल्हा दंडाधिकारी धरून)	—	—	—	—
2	सत्र न्यायालयास	13,740	388	739	584
3	वरिष्ठ न्यायालये				
	(अ) दोषी ठरलेल्याकडून	13,419	416	375	101
	(ब) निवाड्यानुसार निर्दोषी ठरलेल्यासाठी शासनाकडून	13,402	428	76	29
	एकूण . .	40,561	1,232	1,190	714
फेरतपासणी					
1	जिल्हा मुख्य दंडाधिका-यांकडून	—	—	—	—
2	सत्र न्यायालयाकडून	45,329	5,827	4,720	1,071
3	वरिष्ठ न्यायालयाकडून	11,286	248	111	44
	एकूण . .	56,615	6,075	4,831	1,115
	एकूण खर्च . .	97,176	7,307	6,021	1,829

आधार : मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे

SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
JUDICIAL

TABLE No. 10.17

General results of appeals and revisions i-n criminal cases in Maharashtra State
(2000)

Number of persons				
शिक्षेबाबत विरुद्ध निर्णय झालेले Sentence reversed	इतर मार्गाने निकालात काढलेले Otherwise disposed of	मृत, फरारी किंवा दुस-या राज्यात हस्तांतरित Died, escaped or transferred to another State	चौकशी प्रलंबित असलेले Pending trial	Tribunals
(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
Appeals				
--	--	--	--	.. To Chief Magistrate of District (including District Magistrates)
821	1,112	246	9,850	.. To Court of Sessions
210	306	1	12,011	.. Superior Courts—
--	68	--	12,801	.. (a) By persons convicted
				.. (b) By Government from judgment of acquittal
1,031	1,486	246	34,662	.. Total
Revisions				
--	--	--	--	.. By Chief Magistrates of Districts
1,377	9,873	612	21,849	.. By Courts of Sessions
16	67	--	10,880	.. By Superior Courts
1,393	9,940	612	32,649	.. Total
2,424	11,426	858	67,311	.. Grand Total

Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)

(2)न्याय/JUDICIAL

तक्का क्रमांक/TABLE No. 10.18

महाराष्ट्र राज्यात नोंदलेले गुन्हे
Number of offences reported in Maharashtra State
(2000)

अ.क्र. Serial No.	गुन्हाचे वर्णन	नोंदलेले गुन्हे Number of offences reported	खरी ठरलेली प्रकरणे Number of cases returned as true	वर्षभरात सुनावणीसाठी आलेली प्रकरणे Number of cases brought to trial during the year	Description of Offences
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	(अ) सार्वजनिक/वैयक्तिक गुन्हे				(A) Public/Individual Offences
1	सार्वजनिक शांततेविरुद्धचे जुलूम	15,762	15,760	42,141	Offences against the public tranquillity
2	सार्वजनिक आरोग्य, सुरजितता, सोयी, सभ्यता व नैतिक आधार या विरुद्धचे जुलूम	37,885	37,882	1,08,868	Offences affecting the public health, safety, convenience, decency and morals
3	मानवी शरीरास दुजापत करणारे जुलूम	14,589	14,589	57,823	Offences affecting the human body life
4	दुजापत	69,328	69,032	257,711	Hurt
5	अप्राप्त्ये विरुद्ध व अप्राप्त्ये कैद	10,003	9,969	27,080	Wrongful restraint and wrongful confinement
6	दंडनीय, जबरदस्ती व हल्ला	11,964	11,955	30,272	Criminal, force and assault.
7	चोरी	40,997	40,991	163,886	Theft
8	जबरी चोरी व दरोडेजोरी	9,223	9,178	25,219	Robbery and Decoity
9	दंडनीय विश्वासघात	6,993	6,384	20,137	Criminal breach of trust
10	चोरीची मालमत्ता बाळजजे	3,574	3,574	11,391	Receiving of stolen property
11	फसवजूज	11,982	11,968	40,041	Cheating
12	नैतिक अपाय	5,834	5,777	17,995	Mischief
13	दंडनीय अतिक्रमण	16,445	16,414	51,104	Criminal trespass
14	विवाह संदर्भातील जुलूम	15,502	15,393	48,530	Offences relating to marriage
15	धाजदपटशा, अपमान व जुब्यताविषयक दंडनीय जुलूम	18,876	18,800	54,858	Criminal intimidation, insult and annoyance.
16	इतर जुलूम	44,724	44,865	1,23,421	Other offences
	एकूण (अ)	3,33,681	3,32,531	10,80,477	Total (A)

तक्का क्रमांक/TABLE No. 10.18 —contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
	(ब) भारतीय कायदे, मुंबई कायदे, मध्यप्रांत, व-हाड कायदे व हैद्राबाद कायदे याखालील गुन्हे				(B) Offences under Indian Acts, Bombay Acts, C. P. and Varhad Acts and Hyderabad Acts
17	लष्करी छावणी जायदा, दो, १९२४.	517	517	1,124	Cantonment Act, II of 1924
18	फौजदारी प्रक्रिया संहिता, पांच १८९८.	2,07,610	2,07,497	3,09,410	Criminal Procedure Code, V of 1898
19	राज्य जर्मचारी विमा जायदा, चौतीस, १९४८	507	507	7,907	Employees State Insurance Act, XXXIV of 1948
20	जारजा अधिपियम, त्रेसष्ट, १९४८.	1,620	1,620	8,972	Factories Act, LXIII of 1948
21	व जायदा, सोळा, १९२७.	2,319	2,319	6,690	Forest Act, XVI of 1927
22	मोटर वाह जायदा, चार, १९३९.	4,57,991	4,57,990	12,90,447	Motor Vehicles Act, IV of 1939
23	प्राण्यांा निर्दयतेा वाजविज्यास प्रतिबंध जरजे अधिपियम, अजरा, १८९०.	--	--	32	Prevention of Cruelty to Animals Act, XI of 1890
24	अन्न भेसळ विरोधी जायदा, सदतीस, १९५४.	1,319	1,319	10,858	Prevention of Food Adulteration Act, XXXVII of 1954
25	वेत प्रदा जायदा, चार, १९३६	65	65	113	Payment of Wages Act, IV of 1936
26	रेल्वे जायदा, ङ, १८९०	47,764	47,764	52,845	Railway Act, IX of 1890
27	जं प जायदा, एज, १९५६.	4,664	4,664	9,369	Companies Act, I of 1956
28	महाराष्ट्र ङजरपालिजा जायदा, अजरा, १९६५	3,578	3,578	11,473	Maharashtra Municipalities Act, XI of 1965
29	पोलीस जायदा, बावीस, १९५१	2,40,111	2,40,111	3,53,212	Police Act, XXII of 1951
30	जुजार विरोधी जायदा, एजे चाळीस, १८८७.	41,089	41,089	96,814	Prevention of Gambling Act, XLI of 1887
31	दारुबंदी जायदा, तीस, १९४९	2,05,275	2,05,275	4,82,293	Prohibition Act, XXX of 1949
32	सार्वज ङ वाह जायदा, सात, १९२०	8	8	8	Public Conveyance Act, VII of 1920
33	दुजा व व्यापारी संस्था अधिपियम, एजोजेंशी, १९४८	67,773	67,773	92,070	Shops and Establishments Act, LXXIX of 1948.
34	आवश्यक वस्तू जायदा, दहा, १९५५	439	439	1,303	Essential Commodities Act, X of 1955
35	भीज माजज्याविरुध्द जायदा, दहा, १९६०	6,846	6,846	6,213	Prevention of Begging Act, X of 1960
36	मोटर वाह जर जायदा, दहा, १९४७	136	136	139	Motor Vehicles Taxation Act, X of 1947
37	महा ङजरपालिजा जायदा, ती, १८८८	106,312	106,312	1,28,535	Municipal(Bombay) Corporation Act, III of 1888
38	मोटर वाह (जर) जायदा, चौतीस, १९८१	॥	॥	॥	Motor Vehicles (Tax) Act, 34 of 1981
39	इतर जायदे	1,33,718	1,32,970	3,40,185	Others Acts.
	एजुज - (ब)	15,29,661	15,28,799	32,10,012	Total (B)
	एजुज सर्व - (अ)+(ब)	18,63,342	18,61,330	42,90,489	Grand Total (A)+(B)

आधार : मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे
Source.—Annual Judicial Statements, High Court, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
(2)न्याय/ JUDICIAL

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 10.19

फौजदारी गुन्हांच्याबाबतीत दिलेल्या शिक्षा
Punishments inflicted in criminal cases in Maharashtra State
(2000)

अ.क्र. Sr.No.	प्रकार	माहिती Particulars	Type
(1)	(2)	(3)	(2)
1	फाशी दिलेल्या व्यक्ती	--	Number of persons executed
2	शिक्षा झालेल्या व्यक्ती- (अ) मृत्युची (ब) जन्मठेपेची (क) कमी मुदतीच्या कैदेची (ड) दंड किंवा जप्तीची	15 449 66,000 28,78,069	Number of persons sentenced to— (a) Death (b) Imprisonment for life (c) Imprisonment for lesser term (d) Fine or forfeiture
3	ताकीद देऊन सुटका केलेल्या	4,116	Release on admonition (U/s. 562, Cr. P. C.)
4	तडीपार केलेले	2,541	Bound over (U/s. 562, Cr. P. C.)
5	परिरक्षणाखालील गुन्हेगार कायद्याखाली निकालात काढलेले	11,196	Dealt with under the probation of Offenders Act
6	दंडाची शिक्षा झालेले- (अ) दहा रुपये किंवा कमी दंड (ब) दहा रुपयापेक्षा जास्त दंड	1,39,624 27,38,445	Number of persons sentenced to fine of— (a) Rs. 10 and under (b) Over Rs. 10
7	दंडाची एकूण रक्कम (हजार रुपयांत) (अ) लादलेली (ब) वसूल केलेली. (क) भरपाई केलेली.	4,84,960 2,21,510 3,291	Total amount of fines ('000 Rs.)— (a) Imposed (b) Realised (c) Paid as compensation
8	कैदेची शिक्षा झालेल्या व्यक्ती- (अ) १५ दिवस किंवा कमी (ब) १५ दिवस ते सहा महिने (क) सहा महिने ते दोन वर्ष (ड) दोन वर्षांपेक्षा अधिक.	32,416 24,987 7,289 1,308	Number of persons sentenced to imprisonment of- (a) 15 days and under (b) Above 15 days to 6 months (c) Above 6 months to 2 years (d) Above 2 years

आधार : मुंबई उच्च न्यायालयाची वार्षिक न्याय विवरणपत्रे

Source.—Annual Judicial Statements of High Court, Mumbai

10. सामाजिक सुरक्षा आणि संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्यायालयविषयक)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
(2)न्याय/JUDICIAL

तक्का क्रमांक/TABLE No. 10.20

कारागृहातील व दुय्यम कारागृहातील कैदी
Prisoners confined in Jails and subsidiary Jails
(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item			
(1)	(2)	(3)	(2)			
1	केदेची जागा-		Place of confinement—			
	(अ) मध्यवर्ती कारागृह.	8	(a) Central Jails			
	(ब) जिल्हा कारागृह	23	(b) District Jails			
	(क) विशेष कारागृह, रत्नागिरी.	1	(c) Sub-Jails- Ratnagiri			
	(ड) किशोर सुधारालय, नाशिक.	1	(d) Open Colonies- Nashik			
	(इ) दुय्यम कारागृह	172	(c) Sub-Jails			
	(फ) मुक्त छावण्या	3	(d) Open Colonies			
	एकूण	208	Total			
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>पुरुष Men</th> <th>स्त्रिया Women</th> <th>एकूण Total</th> </tr> </thead> </table>	पुरुष Men	स्त्रिया Women	एकूण Total	
पुरुष Men	स्त्रिया Women	एकूण Total				
2	कैदी-		Prisoners—			
2.1	वर्षाच्या सुरुवातीस असलेले	20,501	727	21,228	Remained at the Commencement of the year	
2.2	वर्षात भरती झालेले . . .	1,29,044	6,619	1,35,663	Received during the year	
	एकूण	1,49,545	7,346	1,56,891	Total	
2.3	कायद्याच्या सर्व कलमांतून मुक्त झालेले	1,28,719	6,499	1,35,218	Discharged from all clauses	
2.4	वर्षाच्या शेवटी असलेले . . .	20,826	847	21,673	Remaining at the end of the year	
2.5	प्रत्येक वर्गाची दैनिक सरासरी संख्या	21,382	806	22,188	Daily average number of each class	

आधार : कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Office of the Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune

10. सामाजिक सुरक्षा आणि सामाजिक संरक्षण (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
(2)न्याय/ JUDICIAL

तक्का क्रमांक/TABLE No. 10.21

कारागृहात दाखल केलेल्या व वर्षअखेरीस राहिलेल्या कैद्यांची लिंगानुसार संख्या व चालू वर्षात कैद केलेल्या कैद्यांची
(न्यायिक कैदी फक्त) लिंग, वय, साक्षरता व पूर्वीच्या व्यवसायानुसार संख्या

Number of convicts admitted and remained in jail at the close of the year by sex and convicts imprisoned during the year by sex, age, literacy and previous occupation (for judicial convicts only)

(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब (2)	पुरुष Men (3)	स्त्रिया Women (4)	Item (2)
1	आधीच्या वर्षाच्या शेवटी राहिलेले कैदी ..	6,090	239	Remained at the close of the,previous year
2	चालू वर्षात कैद केलेले	22,515	556	Imprisoned during the present year
3	बदलून आलेले	5,352	328	Received by transfer
	एकूण .. .	33,957	1123	Total
4	वर्षभरात मुक्त केलेले	27,914	856	Discharged during the year
5	वर्ष अखेर शिल्लक संख्या.	6,043	267	Closing balance at the end of the year
	चालू वर्षात कैद केलेले-			<i>Imprisoned during the present year—</i>
1	वयानुसार/Age			Age
1.1	१६ वर्षाखालील	--	--	Under 16 Years
1.2	१६-१८ वर्षे	298	1	16-18 Years
1.3	१९-२१ वर्षे	4,611	51	19-21 Years
1.4	२२-३० वर्षे	10,514	285	22-30 Years
1.5	३१-४० वर्षे	4,550	151	31-40 Years
1.6	४१-६० वर्षे	2,406	62	41-60 Years
1.7	६० वर्षावर	136	6	Above 60 Years
	एकूण .. .	22,515	556	Total
2	साक्षरतेनुसार-			<i>Literacy—</i>
2.1	साक्षर	7,121	286	Literate
2.2	निरक्षर	15,394	270	Illiterate
	एकूण .. .	22,515	556	Total
3	पूर्वीच्या व्यवसायानुसार-			<i>Previous occupation—</i>
3.1	शासकीय सेवेत, नगरपालिका किंवा इतर स्थानिक संस्थांत काम करणारे	846	35	Employed under Government or municipal or other local authorities
3.2	व्यावसायिक व्यापार व वाणिज्य क्षेत्रातील	5,948	92	Professional and engaged in commercial trade
3.3	सेवा किंवा वैयक्तिक कार्यालये असलेल्या	6,377	197	In service or performing personal offices.
3.4	शेती व पशु क्षेत्रातील	6,659	163	Engaged in agriculture and with animals
3.5	यांत्रिक, कला, वस्तुनिर्माण व अभियांत्रिकी इ. क्षेत्रातील	--	--	Employed in mechanical, arts manufac- ture and engineering operation, etc
3.6	इतरत्र वर्गीकरण न झालेल्या व्यक्ती. .	2,685	69	Miscellaneous, not classified otherwise
	एकूण .. .	22,515	556	Total
3.7	विवाहित	14,651	428	Married
3.8	अविवाहित	7,597	108	Unmarried
3.9	विधवा/विधुर	267	20	Widows/Widower
	एकूण .. .	22,515	556	Total

आधार : कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune-

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
(2)न्याय/ JUDICIAL

तक्का क्रमांक/TABLE No. 10.22

कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची लिंग, शिक्षेचे स्वरूप व शिक्षेची मुदत यानुसार, तसेच पूर्वी शिक्षा झालेली असून पुन्हा कारागृहात दाखल केलेल्या कैद्यांची संख्या (न्यायिक कैदी फक्त)

Number of convicts admitted into jail by sex, nature and length of sentences and convicts admitted into the jails who had been previously convicted (for Judicial convicts only)

(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	पुरुष Male	स्त्रिया Women	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(2)
	वर्षभरात कारागृहात दाखल केलेली कैदी- कारावास-			<i>Convicts admitted during the year— Imprisonment—</i>
1	एक महिना किंवा कमी	11,006	172	Not exceeding one month
2	एक महिन्यांहून जास्त व तीन महिने किंवा कमी	4,398	156	Above one month and not exceeding three months
3	तीन महिन्यांहून जास्त व सहा महिने किंवा कमी	2,849	80	Above three months and not exceeding six months
4	सहा महिन्यांहून जास्त व एक वर्ष किंवा कमी	1,516	35	Above six months and not exceeding one year
5	एक वर्षांहून जास्त व एक वर्ष किंवा कमी	744	20	Above one year and not exceeding two years
6	दोन वर्षांहून जास्त व पाच वर्षे किंवा कमी	649	11	Above two years and not exceeding five years
7	पाच वर्षांहून जास्त व दहा वर्षे किंवा कमी	443	24	Above five years and not exceeding ten years
8	दहा वर्षांहून जास्त	325	42	Exceeding ten years
9	हद्दपारीची शिक्षा-			Sentenced to transportation—
	(अ) आयुष्यभर	1,465	91	(a) For life
	(ब) मुदतीची हद्दपारी	--	--	(b) For a term
10	मृत्यूची शिक्षा	167	6	Sentences of death
	एकूण	22,515	556	Total
	पूर्वी शिक्षा झालेले व कारागृहात दाखल केलेले कैदी-	--	--	Convicts admitted who had been previously convicted—
1	जामीन न मिळाल्यामुळे किंवा चांगल्या वर्तणुकी- अभावी कैद केलेले सराईत गुन्हेगार	--	--	Number of habitual offenders imprisoned in default of finding security or good behaviour
2	पूर्वी शिक्षा झालेले वर्तणूक चांगली असलेले वा व जामीन न मिळविता आल्यामुळे कैद केलेले-			Number of habitual offenders imprisoned in default behaviour
	(अ) पूर्वी एकदा शिक्षा झालेले	284	--	(a) Previously convicted once
	(ब) पूर्वी दोनदा शिक्षा झालेले	57	--	(b) Previously convicted twice
	(क) पूर्वी दोनपेक्षा जास्त वेळा शिक्षा झालेले	--	--	(c) Previously convicted more than twice
	एकूण - (१+२) .	341	--	Total (1+2)
3	१६ वर्षाखालील गुन्हेगार	--	--	. Offenders under 16 years of age

आधार : कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune

10. सामाजिक संरक्षण आणि सामाजिक सुरक्षा (पोलीस, गुन्हे व न्याय)
SOCIAL SECURITY AND SOCIAL DEFENCE (POLICE, CRIMES AND JUDICIAL)
(2)न्याय/JUDICIAL

तक्का क्रमांक/TABLE No. 10.23

तुरुंगामधील कैद्यांवर पहारा करणे व त्यांची देखभाल करणे यावरील खर्च
Expenditure in guarding and maintaining the prisoners in jails
(2000-01)

(रुपये हजारत/Rs. in thousands)

अनुक्रमांकबाब Serial No. (1)	खर्च (2)	Expenditure (3)	Item (2)
आस्थापना खर्च			Expenditure on Establishment
(अ) आवर्ती (वेतनासह)	4,79,238	(A) Recurring (With Salaries)
(ब) अनावर्ती	--	(B) Non Recurring
१. विकास खर्च	2,455	Development Expenditure
२. विकासेतर खर्च	--	Non-development Expenditure
एकूण (अ + ब)		4,81,693	Total (A + B)
(क) योजनेतर खर्च			(C) Expenditure on Non-plan schemes—
1 वेतन	2,70,873	Salaries
2 प्रवास खर्च	2,079	Travel expenses
3 आहारविषयक आकार	82,501	Diet charges
4 कार्यालयीन खर्च	3,468	Office expenses
5 अवजारे, यंत्रसंच व यंत्रसामग्री	145	Tools, Plants, Machinery and Equipment
6 भाडे, दर व कर	1,325	Rents, Rates and Taxes
7 मजुरी	12,885	Wages
8 सहायक अनुदान	40	Grant-in-aid contribution
9 वैद्यकीय उपचार	2,423	Medical treatment
10 तुरुंग उद्योगावरील खर्च	49,832	Jail industries expenses
11 इतर खर्च	52,200	Other charges
12 यंत्र सामग्रीवरील खर्च	--	Machinery Expenditure
13 कपडे बिछाना	--	Dress material
14 संकीर्ण बांधकाम	318	Miscellaneous construction
15 कारागृह शेती आधुनिकीकरण	2,455	Development on Jail Agricultural
16 पेट्रोल	762	Petrol
17 इतर संकीर्ण खर्च	387	Other Miscellaneous Expenditure
एकूण		4,81,693	Total (C)
कैद्यांची रोजची सरसरी संख्या (साधे कैदी वगळून)		22,179	Average of regular prisoners of figure (Hormal figure)
कैद्यांचा दरडोई एकूण खर्च (रुपये)		59.50	Total cost per head of average strength (in Rs.)

आधार : कारागृह महानिरीक्षक, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Inspector General of Prisons, Government of Maharashtra, Pune

११. राज्य उत्पन्न :

राज्य उत्पन्नाचे चालू किंमतीनुसार व १९९३-९४ च्या स्थिर किंमतीनुसार अंदाज, त्यांची टक्केवारीनुसार विभागणी, क्षेत्रानुसार विभागणी इत्यादी माहिती या विभागात दिली आहे. हे अंदाज (१) कार्यालयीन अभिलेखामधून उपलब्ध झालेल्या व (२) अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, केंद्रीय सांख्यिकीय संघटना आणि इतर संस्थांनी मागील काही वर्षांत घेतलेल्या नमुना पाहण्या व अभ्यास पाहण्या यांतून गोळा केलेल्या व्यापक सांख्यिकीय माहितीवर आधारित आहेत.

तक्ता क्र. ११.१ मध्ये घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक यांची माहिती देण्यात आली आहे.

तक्ता क्र. ११.२ मध्ये घटक खर्चावर आधारित चालू किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्नाची माहिती देण्यात आली आहे.

तक्ता क्र. ११.३ मध्ये घटक खर्चावर आधारित स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्नाची माहिती दिली आहे.

तक्ता क्र. ११.४ मध्ये घटक खर्चावर आधारित निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांकांची माहिती दिली आहे.

तक्ता क्र.११.५ मध्ये मागील वर्षापेक्षा निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या टक्केवारीतील बदल स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार देण्यात आला आहे.

तक्ता क्र.११.६ मध्ये स्थिर (१९९३-९४ च्या)किंमतीनुसार निवडक राज्यांचे व केंद्रशासित प्रदेशांचे दरडोई उत्पन्न दिले आहे.

11. STATE INCOME :

In this section the estimates of State income at current and constant (1993-94) prices, their percentage distribution sectoral distribution etc. are given. These estimates are prepared on the basis of comprehensive statistical material which has become available from official records and also collected through sample surveys and type studies conducted by this Directorate, Central Statistical Organisation and other agencies over the past few years.

Table No.11.1 gives information regarding State and per capita domestic product at factor cost and their indices.

Table No.11.2 gives information regarding net State domestic product at factor cost by sectors at current prices.

Table No.11.3 gives information regarding net State domestic product at factor cost by sectors at constant (1993-94) prices.

Table No.11.4 gives information regarding indices of net State domestic products at factor cost by major sectors.

Table No.11.5 gives information regarding percentage in net State domestic products over the previous year at constant (1993-94) prices.

Table No.11.6 gives information regarding per capita income in selected States, Union territories of India at constant (1993-94) prices.

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.1

घटक खर्चावर आधारित राज्य उत्पन्न व दरडोई उत्पन्न आणि त्यांचे निर्देशांक State Income and Per Capita State Income at Factor Cost and their Indices

बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1994-95	1995-96	1996-97	1997-98*	1998-99*	1999-00*	2000-01*	Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
एकूण राज्य उत्पन्न -												Gross Domestic Product
चालू किंमतीनुसार (रु.लाखात) . .	N.A.	N.A.	1799959	6727828	13007332	15781814	17624492	19425512	21408031	24317804	23887517	At Current Prices (Rs.in lakh)
स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार (रु.लाखात)	N.A.	N.A.	5127189	9052681	11621327	12956683	13671829	14235165	14764504	16131472	15587516	At (1993-94) Constant Prices (Rs. in lakh)
निव्वळ राज्य उत्पन्न -												Net State Domestic Product
चालू किंमतीनुसार (रु.लाखात)	188873	473809	1648010	6014300	11650697	14073021	15568007	17161650	19074603	21666363	21304021	At Current Prices(Rs.in lakh)
स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार (रु.लाखात)	2412344	3110902	4615151	8126556	10374316	11518757	12038864	12496735	13046517	14218527	13768997	At (1993-94) Constant Prices (Rs. in lakh)
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न -												Per Capita Net State Domestic Product
चालू किंमतीनुसार (रुपये)	484	957	2647	7696	13654	16152	17825	18915	20617	22977	22179	At Current Prices (Rs.)
स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार (रुपये)	6177	6286	7412	10398	12158	13221	13784	13774	14101	15079	14335	At (1993-94) Constant Prices (Rs.)
स्थूल राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक												Index number of Gross State Domestic Product
चालू किंमतीनुसार	N.A.	N.A.	100.00	373.78	722.65	876.79	979.16	1079.22	1189.36	1351.02	1327.11	At Current Prices
स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार	N.A.	N.A.	100.00	176.56	226.66	252.71	266.65	277.64	287.96	314.63	304.02	At (1993-94) Constant Prices
निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक												Index number of Net State Domestic Product
चालू किंमतीनुसार . .	100.00	250.86	872.55	3184.31	6168.53	7451.05	8242.58	9086.34	10099.17	11471.39	11279.55	At Current Prices
स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार	100.00	128.96	191.31	336.87	430.05	477.49	499.05	518.03	540.82	589.41	570.77	At (1993-94) Constant Prices
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक												Index number of per capita Net State Domestic Product.
चालू किंमतीनुसार . .	100.00	197.96	547.30	1591.26	2823.36	3339.84	3685.66	3911.19	4263.05	4751.04	4586.13	At Current Prices
स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार	100.00	101.76	120.00	168.34	196.84	214.03	223.15	222.99	228.29	244.11	232.07	At (1993-94) Constant Prices

टिप / Note - N. A. - उपलब्ध नाही / Not available * अस्थायी / Provisional

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.2

घटक खर्चावर आधारित चालू किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न Net State Domestic Product at Factor Cost by Sectors at Current Prices

बाब (1)	1960-61 (2)	1970-71 (3)	1980-81 (4)	1990-91 (5)	1994-95* (6)	1995-96 (7)	1996-97 (8)	1997-98* (9)	1998-99* (10)	1999-00* (11)	2000-01* (12)	Items (2)
प्राथमिक क्षेत्र	64893	113733	410340	1319119	2421086	2700765	3426445	3038155	3747908	3854275	3668807	Primary Sector
1. कृषि	59068	100664	360689	1127049	2166424	2405486	3049402	2589146	3343188	3402308	3145812	Agriculture
2. वन उद्योग	4876	10701	33876	123798	151975	160106	169479	193047	191255	221902	277872	Forestry and Logging
3. मत्स्योद्योग	398	1222	7512	25677	44382	64766	87322	88489	74605	80653	79287	Fishing
4. खाणी	551	1153	8264	42595	58305	70407	120242	167474	138861	149412	165836	Mining and Quarrying
द्वितीय क्षेत्र	48629	152596	553139	1987491	3600229	4492801	4747319	5672232	5503838	5890963	5451586	Secondary Sector
5. कारखाने												Manufacturing
5.1 नोंदणीकृत	26800	81216	305824	1167332	1847803	2387462	2447751	2899574	2902882	3041853	2795941	Registered
5.2 अनोंदणीकृत	12653	40400	153878	412395	905826	1098158	1188746	1470115	1112636	1375787	1184892	Un-registered
6. बांधकाम	8569	27547	77672	323147	598947	682971	796262	938752	1092940	1068507	1163675	Construction
7. वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	607	3433	15765	84617	247653	324210	314560	363791	395380	404816	307078	Electricity, gas & water supply
तृतीय क्षेत्र	75351	207474	684531	2707690	5629382	6879454	7394243	8451263	9822857	11921125	12183629	Tertiary Sector
8. परिवहन, साठवण व दळणवळण												Transport, storage & communications,
8.1 रेल्वे	2198	4193	6477	54568	89068	95367	120613	114455	108705	123300	131637	Railways
8.2 इतर साधनांनी परिवहन आणि साठवण	3015	11429	38932	207893	482579	568551	641516	759435	889842	897269	964886	Transport by Other Means and Storage
8.3 दळणवळण	1085	4624	13528	90743	250110	296845	368248	481455	497937	487361	531296	Communications
9. व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	22401	55594	228567	816302	1458704	1863586	2202819	2612071	2584592	2783538	2929971	Trade, Hotels & Restaurants.
10. बँका व विमा उद्योग,	4016	16566	80767	515853	1661148	2122531	1804609	1904857	2503652	3707622	3351450	Banking & Insurance
11. स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यवसायिक सेवा	30899	75538	198320	436132	626510	688565	782929	827261	1129889	1277885	1413832	Real Estate & Ownership of Dwellings and Business Services
12. सार्वजनिक प्रशासन	4162	14727	47193	213796	387201	458759	531400	660635	715405	1007952	1035748	Public Administration
13. इतर सेवा	7574	24803	70746	372404	674062	785249	942109	1091093	1392836	1636198	1824809	Other Services
एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	188873	473809	1648010	6014300	11650697	14073021	15568007	17161650	19074603	21666363	21304021	Net State Domestic Product

* अस्थायी / Provisional आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Source Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.3

घटक खर्चावर आधारित स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार क्षेत्रवार निव्वळ राज्य उत्पन्न
Net State Domestic Product At Factor Cost By Sectors At Constant (1993-94) Prices

(रुपये लाखात/Rs.in lakhs)

बाब (1)	1960-61 (2)	1970-71 (3)	1980-81 (4)	1990-91 (5)	1994-95 (6)	1995-96 (7)	1996-97 (8)	1997-98* (9)	1998-99* (10)	1999-00* (11)	2000-01* (12)	Items (2)
प्राथमिक क्षेत्र	1016492	928802	1277954	1859681	2122158	2222769	2622920	2107560	2339058	2566007	2421192	Primary Sector
1. कृषि	873357	759159	1091502	1591859	1897260	1965957	2349254	1822632	2075852	2286311	2130828	Agriculture
2. वन उद्योग	117983	135729	118405	154431	135132	136295	130898	133421	120853	126324	134213	Forestry and Logging
3. मत्स्योद्योग	16239	18615	34431	39432	37401	57748	70369	64152	58787	58553	54941	Fishing
4. खाणी	8913	15298	33617	73958	52365	62769	72399	87355	83566	94819	101209	Mining and Quarrying
द्वितीय क्षेत्र	630406	986166	1502490	2673799	3225265	3691609	3722979	4236995	4099151	4238651	3776509	Secondary Sector
5. कारखाने												Manufacturing—
5.1 नोंदणीकृत	239085	439220	768943	1536708	1649852	1983092	1941896	2176700	2089099	2102936	1797194	Registered
5.2 अनोंदणीकृत	169189	214529	332709	499291	810625	911703	926601	1124016	997137	1209173	1002709	Un-registered
6. बांधकाम	209325	296577	336156	478643	536224	533713	579812	637709	700490	647533	703224	Construction
7. वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	12807	35840	64684	159157	228563	263101	274670	298570	312425	279008	273382	Electricity, gas & water supply
तृतीय क्षेत्र	765445	1195934	1834705	3593076	5026893	5604379	5692966	6152180	6608309	7413870	7571296	Tertiary Sector
8. परिवहन, साठवण व दळणवळण												Transport, storage & communications
8.1 रेल्वे	23351	32551	44424	72803	81727	88149	112248	105782	113818	116664	122220	Railways
8.2 इतर साधनांनी परिवहन आणि साठवण	44848	100526	146882	323768	445732	503009	527017	531740	568993	556218	584533	Transport by Other Means and Storage
8.3 दळणवळण	22462	51536	105362	177641	231697	276600	337823	443567	380753	426033	472489	Communications
9. व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	297688	360648	589245	1085836	1263023	1514813	1668252	1860142	1776752	1833852	1881704	Trade, Hotels & Restaurants.
10. बँका व विमा उद्योग,	65681	132057	206302	639329	1466071	1591516	1296371	1316809	1775431	2198623	2144361	Banking & insurance
11. स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यवसायिक सेवा	165708	264907	366353	504601	577399	606634	642975	670419	687393	700988	732936	Real Estate & Ownership of Dwellings and Business Services
12. सार्वजनिक प्रशासन	25257	67292	149702	285957	351753	378146	400881	465693	445832	607597	601834	Public Administration
13. इतर सेवा	120450	186418	226435	503141	609491	645511	707399	758027	859337	973895	1031219	Other Services
एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	2412344	3110902	4615151	8126556	10374316	11518757	12038865	12496735	13046517	14218527	13768997	Net State Domestic Product

* अस्थायी / Provisional

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई Source - Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.4

घटक खर्चावर आधारित निव्वळ राज्य उत्पनाचे व दरडोई निव्वळ राज्य उत्पनाचे चालू किंमतीनुसार व स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार मुख्य क्षेत्रवार निर्देशांक
Indices of Net State Domestic Product at Factor Cost by Major Sectors & Per Capita Net State Domestic Product at Current & Constant (1993-94) Prices

बाब	1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1994-95	1995-96	1996-97*	1997-98*	1998-99*	1999-00*	2000-01*	Items
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
निव्वळ राज्य उत्पन्न (निर्देशांक)												Net State Domestic Product (Index)
चालू किंमतीनुसार . . .	100.00	250.86	872.55	3184.31	6168.53	7451.05	8242.58	9086.34	10099.17	11471.39	11279.55	At Current Prices
स्थिर (१९९३-९४) च्या किंमतीनुसार	100.00	128.96	191.31	336.87	430.05	477.49	499.05	518.03	540.82	589.41	570.77	At (1993-94) Constant Prices
प्राथमिक क्षेत्र . . .												Primary Sector
चालू किंमतीनुसार . . .	100.00	175.27	632.34	2032.77	3730.90	4161.88	5280.16	4681.80	5775.53	5939.44	5653.64	At Current Prices
स्थिर (१९९३-९४) च्या किंमतीनुसार	100.00	91.37	125.72	182.95	208.77	218.67	258.04	207.34	230.11	252.44	238.19	At (1993-94) Constant Prices
द्वितीय क्षेत्र												Secondary Sector
चालू किंमतीनुसार . . .	100.00	313.80	1137.46	4087.03	7403.42	9238.89	9762.27	11664.24	11317.96	12114.04	11210.51	At Current Prices
स्थिर (१९९३-९४) च्या किंमतीनुसार	100.00	156.43	238.34	424.14	511.62	585.59	590.57	672.11	650.24	672.37	599.06	At (1993-94) Constant Prices
तृतीय क्षेत्र												Tertiary Sector
चालू किंमतीनुसार . . .	100.00	275.34	908.46	6431.56	7470.88	9129.88	9813.07	11215.87	13036.14	15820.80	16169.18	At Current Prices
स्थिर (१९९३-९४) च्या किंमतीनुसार	100.00	156.24	239.69	633.13	656.73	732.17	743.75	803.74	863.33	968.57	989.14	At (1993-94) Constant Prices
दरडोई निव्वळ राज्य उत्पन्न												Per Capita Net State Domestic Product
चालू किंमतीनुसार . . .	100.00	197.96	547.30	2541.35	2856.09	3386.67	3685.66	3911.19	4263.05	4751.04	4586.13	At Current Prices
स्थिर (१९९३-९४) च्या किंमतीनुसार	100.00	101.76	120.00	198.97	199.12	217.03	223.15	222.99	228.29	244.11	232.07	At (1993-94) Constant Prices

*अस्थायी / Provisional

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.5

मागील वर्षाच्या तुलनेत निव्वळ राज्य उत्पन्नाच्या व निव्वळ राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या बदलाची टक्केवारी स्थिर (१९९३-९४ च्या) किंमतीनुसार
Percentage change in Net State Domestic Product and Net National Income over the previous year at Constant (1993-94) Prices

क्षेत्र (1)	1969-70 (2)	1970-71 (3)	1980-81 (4)	1990-91 (5)	1994-95* (6)	1995-96* (7)	1996-97* (8)	1997-98* (9)	1998-99* (10)	1999-00* (11)	2000-01* (12)	Sector (2)
महाराष्ट्र राज्य												Maharashtra State
प्राथमिक	-3.22	-0.34	-5.15	-5.62	-1.75	4.74	18.00	-18.41	10.98	9.70	-5.64	Primary
द्वितीय	5.46	4.42	1.26	7.19	1.72	14.46	0.85	13.10	-3.25	3.40	-10.90	Secondary
तृतीय	4.07	6.19	1.49	7.81	3.73	11.49	1.58	9.01	7.41	12.19	2.12	Tertiary
एकूण राज्य उत्पन्न	2.11	3.61	-0.51	4.22	1.94	11.03	4.52	4.37	4.40	8.98	3.16	Total State Income
भारत												India
प्राथमिक	6.60	6.90	13.30	4.10	5.28	-0.66	9.27	-1.75	6.19	0.37	-0.33	Primary
द्वितीय	8.90	1.60	2.50	6.90	10.32	11.88	6.78	2.08	2.50	4.38	7.28	Secondary
तृतीय	5.30	4.90	4.20	5.20	6.97	10.75	7.27	10.34	8.68	10.56	5.58	Tertiary
एकूण राष्ट्रीय उत्पन्न	6.70	5.20	7.50	5.20	7.06	7.28	8.16	4.58	6.45	6.24	4.21	Total National income

* अस्थायी / Provisional

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source □ Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.6

स्थिर (१९९३-९४) किंमतीनुसार निवडक राज्यांचे दरडोई उत्पन्न

Per Capita Income of Selected States of India at Constant (1993- 94) Prices

(रुपयांत/ In Rs.)

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	राज्य/केंद्रशासित प्रदेश (2)	1993-94 (3)	1995-96 (4)	1996-97 (5)	1997-98 (6)	1998-99 (7)	1999-00 (8)	2000-01 (9)	State/Union Territory (2)
1	आंध्र प्रदेश	7,447	8,086	8,531	8,214	9,162	9,457	9,982	Andhra Pradesh
2	आसाम	5,715	5,760	5,793	5,796	5,664	5,978	6,157	Assam
3	बिहार	3,037	2,728	3,338	3,100	3,215	3,323	3,345	Bihar
4	जुजरात	9,796	11,649	13,206	12,937	13,493	13,022	12,975	Gujarat
5	हरियाजा	11,090	11,570	12,664	12,544	13,003	13,709	14,331	Haryana
6	हिमाचल प्रदेश	7,870	8,801	9,140	9,625	10,131	10,514	10,942	Himachal Pradesh
7	जम्मू आज़ि जश्मिर	6,543	6,732	6,978	7,128	7,296	7,384	7,383	Jammu & Kashmir
8	कर्नाटक	7,838	8,368	8,990	9,218	10,607	11,254	11,910	Karnataka
9	केरळ	7,938	8,748	8,987	9,079	9,542	10,107	10,712	Kerala
10	मध्यप्रदेश	6,577	6,778	7,088	7,313	7,609	7,947	7,003	Madhya Pradesh
11	महाराष्ट्र	12,183	13,221	13,464	13,774	14,101	15,079	14,335	Maharashtra
12	ओरिसा	4,797	5,013	4,652	5,272	5,165	5,265	5,187	Orissa
13	पंजाब	12,710	13,008	13,705	13,758	14,274	14,980	15,390	Punjab
14	राजस्थान	6,173	7,201	7,844	8,582	8,685	8,277	7,932	Rajasthan
15	तामिळनाडू	8,943	10,177	10,169	11,259	11,817	12,348	12,779	Tamil Nadu
16	त्रिपुरा	5,534	5,707	6,239	6,828	7,396	7,967	8,372	Tripura
17	उत्तर प्रदेश	5,050	5,229	5,687	5,497	5,447	5,682	5,770	Uttar Pradesh
18	पश्चिम बंगाल	6,756	7,492	7,880	8,408	8,814	9,330	9,778	West Bengal
19	गोवा	16,558	17,929	20,686	20,595	25,364	27,405	26,106	Goa
	भारत	7,690	8,489	9,007	9,244	9,650	10,068	10,306	India

N.A. - उपलब्ध नाही / Not Available

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source - Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.7

चालू किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्न
State Income by Industry of Origin at Current Prices

(रुपये लाखात / Rs. in Lakhs)

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	बाब (2)	1993-94 (3)	1995-96 (4)	1996-97 (5)	1997-98* (6)	1998-99* (7)	1999-00* (8)	2000-01* (9)	Items (2)
1	कृषि	19,34,320	24,05,486	32,58,685	2589,146	33,43,188	34,02,308	31,45,812	Agriculture
2	वन उद्योग	1,28,507	1,60,106	1,79,458	193,047	1,91,255	2,21,902	2,77,872	Forestry
3	मत्स्योद्योग	44,088	64,766	92,861	88,489	74,605	80,653	79,287	Fishing
4	खाणी	52,959	70,407	1,20,451	167,474	1,38,861	1,49,412	1,65,835	Mining
	एकूण - प्राथमिक	21,59,874	27,00,765	36,51,455	3038,155	37,47,908	38,54,275	36,68,807	Total - Primary
5	कारखाने								Manufacturing
	5.1 नोंदणीकृत	16,45,129	23,87,462	24,81,623	2899,574	29,02,882	30,41,853	27,95,941	Registered
	5.2 अनोंदणीकृत	7,87,696	10,98,158	12,06,986	1470,115	11,12,636	13,75,787	11,84,892	Un-Registered
6	बांधकाम	5,32,175	6,82,971	8,06,078	938,752	10,92,940	10,68,507	11,63,675	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	2,05,629	3,24,210	3,15,611	363,791	3,95,380	4,04,816	3,07,078	Electricity, Gas & Water - Supply
	एकूण - द्वितीय	31,70,629	44,92,801	48,10,298	5672,232	55,03,838	58,90,963	54,51,586	Total - Secondary
8	परिवहन, साठवण व दळणवळण -								Transport Storage & Communications
	8.1 रेल्वे	79,192	95,367	1,19,761	114,455	1,08,705	1,23,300	1,31,637	Railways
	8.2 इतर साधनांनी परिवहन आणि साठवण	3,91,356	5,68,551	6,04,905	759,435	8,89,842	8,97,269	9,64,886	Transport by other Means and Storage
	8.3 दळणवळण	1,98,690	2,96,845	3,68,487	4,81,455	4,97,937	4,87,361	5,31,296	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	12,45,908	1,86,35,86	22,44,734	26,12,071	25,84,592	27,83,538	29,29,971	Trade Hotels and Restaurants
	एकूण (८ + ९)	19,15,146	28,24,349	33,37,888	39,67,416	40,81,076	42,91,468	45,57,790	Total (8 + 9)
10	बँक आणि विमा उद्योग	14,33,591	21,22,531	18,04,723	19,04,857	25,03,652	37,07,622	33,51,450	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा	556,665	6,88,565	7,83,065	8,27,261	11,29,889	12,77,885	14,13,832	Real Estate, Ownership of Dwelling & Business Services
	एकूण - (१० + ११)	19,90,256	28,11,096	25,87,788	27,32,118	36,33,541	49,85,507	47,65,282	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	3,35,619	4,58,759	5,31,400	6,60,635	7,15,405	10,07,952	10,35,748	Public Administration
13	इतर सेवा	6,05,222	7,85,249	9,49,436	10,91,095	13,92,836	16,36,198	18,24,809	Other Services
	एकूण (१२ + १३)	9,40,840	12,44,008	14,80,836	17,51,730	21,08,241	26,44,150	28,60,557	Total (12 + 13)
	एकूण - तृतीय	48,46,242	68,79,454	74,06,512	84,51,263	98,22,857	1,19,21,125	12,1,83,628	Total - Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	1,01,76,746	1,40,73,021	1,58,68,265	1,71,61,650	1,90,74,603	2,16,66,363	2,13,04,021	Net State Domestic Product
15	लोकसंख्या (०००)	83,531	87,128	88,930	90,729	92,519	94,296	96,053	Population (000)
16	दरडोई राज्य उत्पन्न (रु.)	12,183	16,152	17,844	18,915	20,617	22,977	22,179	Per Capita State Income (Rs)

* अस्थायी / Provisional

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source :- Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.8

चालू किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी
Percentage Distribution of State Income by Industry of Origin at Current Prices

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	बाब (2)	1993-94 (3)	1995-96 (4)	1996-97 (5)	1997-98* (6)	1998-99* (7)	1999-00* (8)	2000-01* (9)	Items (2)
1	कृषि	19.0	17.1	20.5	15.1	17.5	15.7	14.8	Agriculture
2	वन उद्योग	1.3	1.1	1.1	1.1	1.0	1.0	1.3	Forestry
3	मत्स्योद्योग	0.4	0.5	0.6	0.5	0.4	0.4	0.4	Fishing
4	खाणी	0.5	0.5	0.8	1.0	0.7	0.7	0.8	Mining
	एकूण - प्राथमिक	21.2	19.2	23.0	17.7	19.6	17.8	17.3	Total - Primary
5	कारखाने								Manufacturing
	5.1 नोंदणीकृत	16.2	17.0	15.6	16.9	15.2	14.0	13.1	Registered
	5.2 अनोंदणीकृत	7.7	7.8	7.6	8.6	5.8	6.3	5.6	Un-Registered
6	बांधकाम	5.2	4.9	5.1	5.5	5.7	4.9	5.5	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	2.0	2.3	2.0	2.1	2.2	1.9	1.4	Electricity, Gas & Water - Supply
	एकूण - द्वितीय	31.2	31.9	30.3	33.1	28.9	27.2	25.6	Total - Secondary
8	परिवहन, साठवण व दळणवळण -								Transport Storage & Communications
	8.1 रेल्वे	0.8	0.7	0.8	0.7	0.6	0.6	0.6	Railways
	8.2 इतर साधनांनी परिवहन आणि साठवण	3.8	4.0	3.8	4.4	4.7	4.1	4.5	Transport by other Means and Storage
	8.3 दळणवळण	2.0	2.1	2.3	2.8	2.6	2.2	2.5	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	12.2	13.2	14.1	15.2	13.5	12.8	13.8	Trade Hotels and Restaurants
	एकूण (८ + ९)	18.8	20.0	21.0	23.1	21.4	19.7	21.4	Total (8 + 9)
10	बँक आणि विमा उद्योग	14.1	15.1	11.4	11.1	13.1	17.1	15.7	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	5.5	4.9	4.9	4.8	5.9	5.9	6.6	Real Estate, Ownership of Dwelling & Business Services
	एकूण - (१० + ११)	19.6	20.0	16.3	15.9	19.0	23.0	22.4	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	3.3	3.3	3.3	3.8	3.8	4.7	4.9	Public Administration
13	इतर सेवा	5.9	5.6	6.0	6.4	7.3	7.6	8.6	Other Services
	एकूण (१२ + १३)	9.2	8.9	9.3	10.2	11.1	12.2	13.4	Total (12+ 13)
	एकूण - तृतीय	47.6	48.9	46.6	49.2	51.5	55.0	57.2	Total - Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Net State Domestic Product

* अस्थायी / Provisional

टिप - तपशिलातील आकडे संक्षिप्तात दिलेले असल्याने बेरजा एकूणशी जुळतीलच असे नाही

Note- Details may not be add upto totals due to rounding

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source :- Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.9

स्थिर (१९९३-९४) किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्न
State Income by Industry of Origin at Constant (1993-94) Prices

(रुपये लाखात / Rs. in Lakhs)

अनुक्रमांक Sr. No.	बाब (1)	1993-94 (3)	1995-96 (4)	1996-97 (5)	1997-98* (6)	1998-99* (7)	1999-00* (8)	2000-01* (9)	Items (2)
1	कृषि	19,34,320	19,65,957	22,96,525	18,22,632	20,75,852	22,86,311	21,30,828	Agriculture
2	वन उद्योग	1,28,507	1,36,295	1,38,589	1,33,421	1,20,853	1,26,324	1,34,213	Forestry
3	मत्स्योद्योग	44,088	57,748	75,051	64,152	58,787	58,553	54,941	Fishing
4	खाणी	52,959	62,769	72,979	87,355	83,566	94,819	1,01,209	Mining
	एकूण - प्राथमिक	21,59,874	22,22,769	25,83,144	21,07,560	23,39,058	25,66,007	24,21,192	Total - Primary
5	कारखाने								Manufacturing
	5.1 नोंदणीकृत	16,45,129	19,83,092	19,47,759	21,76,700	20,89,099	21,02,936	17,97,194	Registered
	5.2 अनोंदणीकृत	7,87,696	9,11,703	9,38,916	11,24,016	9,97,137	12,09,173	10,02,709	Un-Registered
6	बांधकाम	5,32,175	5,33,713	5,82,655	6,37,709	7,00,490	6,47,533	7,03,224	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	2,05,629	2,63,101	2,76,975	2,98,570	3,12,425	2,79,008	2,73,382	Electricity, Gas & Water-Supply
	एकूण - द्वितीय	31,70,629	36,91,609	37,46,304	42,36,995	40,99,151	42,38,651	37,76,509	Total - Secondary
8	परिवहन, साठवण व दळणवळण -								Transport Storage & Communications
	8.1 रेल्वे	79,192	88,149	1,12,288	1,05,782	1,13,818	1,16,664	1,22,220	Railways
	8.2 इतर साधनांनी परिवहन आणि साठवण	3,91,356	5,03,009	4,72,794	5,31,740	5,68,993	5,56,218	5,84,533	Transport by other Means and Storage
	8.3 दळणवळण	1,98,690	2,76,600	3,39,437	4,43,567	3,80,753	4,26,033	4,72,489	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	12,45,908	15,14,813	16,70,939	18,60,142	17,76,752	18,33,852	18,81,704	Trade Hotels and Restaurants
	एकूण (८ + ९)	19,15,146	23,82,571	25,95,458	29,41,231	28,40,316	29,32,767	30,60,947	Total (8 + 9)
10	बँक आणि विमा उद्योग	14,33,591	15,91,516	12,92,515	13,16,809	17,75,431	21,98,623	21,44,361	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	5,56,665	6,06,634	6,43,114	6,70,419	6,87,393	7,00,988	7,32,936	Real Estate, Ownership of Dwelling & Business Services
	एकूण - (१० + ११)	19,90,256	21,98,150	19,35,629	19,87,228	24,62,824	28,99,611	28,77,297	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	3,35,619	3,78,146	4,00,881	4,65,693	4,45,832	6,07,597	6,01,834	Public Administration
13	इतर सेवा	6,05,222	6,45,511	7,11,823	7,58,027	8,59,337	9,73,895	10,31,219	Other Services
	एकूण (१२ + १३)	9,40,840	10,23,657	11,12,704	12,23,721	13,05,169	15,81,492	16,33,053	Total (12 + 13)
	एकूण - तृतीय	48,46,242	56,04,379	56,43,791	61,52,180	66,08,309	74,13,870	75,71,295	Total - Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	1,01,76,746	1,15,18,757	1,19,73,240	1,24,96,735	1,30,46,517	1,42,18,527	1,37,68,997	Net State Domestic Product
15	लोकसंख्या (०००)	83,531	87,128	88,930	90,729	92,519	94,296	96,053	Population (000)
16	दरडोई राज्य उत्पन्न (रु.)	12,183.20	13,220.50	13,463.67	13,773.69	14,101.45	15,078.61	14,334.79	Per Capita State Income (Rs)

* अस्थायी / Provisional

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source :- Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai.

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.10

चालू किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्नाची टक्केवारी

Percentage Distribution of State Income by Industry of Origin at Current Prices

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	बाब (2)	1993-94 (3)	1995-96 (4)	1996-97 (5)	1997-98* (6)	1998-99* (7)	1999-00* (8)	2000-01* (9)	Items (2)
1	कृषि	19.0	17.1	19.2	14.6	15.9	16.1	15.5	Agriculture
2	वन उद्योग	1.3	1.2	1.2	1.1	0.9	0.9	1.0	Forestry
3	मत्स्योद्योग	0.4	0.5	0.6	0.5	0.5	0.4	0.4	Fishing
4	खाणी	0.5	0.5	0.6	0.7	0.6	0.7	0.7	Mining
	एकूण - प्राथमिक	21.2	19.3	21.6	16.9	17.9	18.0	17.6	Total - Primary
5	कारखाने								Manufacturing
	5.1 नोंदणीकृत	16.2	17.2	16.3	17.4	16.0	14.8	13.1	Registered
	5.2 अनोंदणीकृत	7.7	7.9	7.8	9.0	7.6	8.5	7.3	Un-Registered
6	बांधकाम	5.2	4.6	4.9	5.1	5.4	4.6	5.1	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	2.0	2.3	2.3	2.4	2.4	2.0	2.0	Electricity, Gas and Water Supply
	एकूण - द्वितीय	31.1	32.0	31.3	33.9	31.4	29.9	27.4	Total - Secondary
8	परिवहन, साठवण व दळणवळण -								Transport Storage & Communications
	8.1 रेल्वे	0.8	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.9	Railways
	8.2 इतर साधनांनी परिवहन आणि साठवण	3.8	4.4	3.9	4.3	4.4	3.9	4.2	Transport by other Means and Storage
	8.3 दळणवळण	2.0	2.4	2.8	3.5	2.9	3.0	3.4	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	12.2	13.2	14.0	14.9	13.6	12.9	13.7	Trade Hotels and Restaurants
	एकूण (८ + ९)	18.8	20.7	21.7	23.5	21.8	20.6	22.2	Total (8 + 9)
10	बँक आणि विमा उद्योग	14.1	13.8	10.8	10.5	13.6	15.5	15.6	Banking and Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	5.5	5.3	5.4	5.4	5.3	4.9	5.3	Real Estate, Ownership of Dwelling & Business Services
	एकूण - (१० + ११)	19.6	19.1	16.2	15.9	18.9	20.4	20.9	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	3.3	3.3	3.3	3.7	3.4	4.3	4.4	Public Administration
13	इतर सेवा	5.9	5.6	5.9	6.1	6.6	6.8	7.5	Other Services
	एकूण (१२ + १३)	9.2	8.9	9.2	9.8	10.0	11.1	11.9	Total (12 + 13)
	एकूण - तृतीय	47.6	48.7	47.1	49.2	50.7	52.1	55.0	Total - Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Net State Domestic Product

* अस्थायी / Provisional

टिप - तपशिलातील आकडे संक्षिप्तात दिलेले असल्याने बेरजा एकूणशी जुळतीलच असे नाही

Note - Details may not be add upto totals due to rounding

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source :- Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

11. राज्य उत्पन्न/State Income

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 11.11

स्थिर (१९९३-९४) किंमतीनुसार औद्योगिक गटवार राज्य उत्पन्नाचे निर्देशांक
Indices of State Income by Industry of Origin at Constant (1993-94) Prices

अनुक्रमांक Sr. No. (1)	बाब (2)	1993-94 (3)	1995-96 (4)	1996-97 (5)	1997-98* (6)	1998-99* (7)	1999-00* (8)	2000-01* (9)	Items (2)
1	कृषि	100.0	101.6	118.7	94.2	107.3	118.2	110.2	Agriculture
2	वन उद्योग	100.0	106.1	107.8	103.8	94.0	98.3	104.4	Forestry
3	मत्स्योद्योग	100.0	131.0	170.2	145.5	133.3	132.8	124.6	Fishing
4	खाणी	100.0	118.5	137.8	164.9	157.8	179.0	191.1	Mining
	एकूण - प्राथमिक	100.0	102.9	119.6	97.6	108.3	118.8	112.1	Total - Primary
5	कारखाने								Manufacturing
	5.1 नोंदणीकृत	100.0	120.5	118.4	132.3	127.0	127.8	109.2	Registered
	5.2 अनोंदणीकृत	100.0	115.7	119.2	142.7	126.6	153.5	127.3	Un-Registered
6	बांधकाम	100.0	100.3	109.5	119.8	131.6	121.7	132.1	Construction
7	वीज, गॅस आणि पाणीपुरवठा	100.0	127.9	134.7	145.2	151.9	135.7	132.9	Electricity, Gas & Water- Supply
	एकूण - द्वितीय	100.0	116.4	118.2	133.6	129.3	133.7	119.1	Total - Secondary
8	परिवहन, साठवण व दळणवळण								Transport Storage & Communications
	8.1 रेल्वे	100.0	111.3	141.8	133.6	143.7	147.3	154.3	Railways
	8.2 इतर साधनांनी परिवहन आणि साठवण	100.0	128.5	120.8	135.9	145.4	142.1	149.4	Transport by other Means & Storage
	8.3 दळणवळण	100.0	139.2	170.8	223.2	191.6	214.4	237.8	Communications
9	व्यापार, खाणावळ आणि उपाहारगृहे	100.0	121.6	134.1	149.3	142.6	147.2	151.0	Trade Hotels and Restaurants
	एकूण (८ + ९)	100.0	124.4	135.5	153.6	148.3	153.1	159.8	Total (8 + 9)
10	बँक आणि विमा उद्योग	100.0	111.0	90.2	91.9	123.8	153.4	149.6	Banking & Insurance
11	स्थावर मालमत्ता व राहत्या घरांची मालकी आणि व्यावसायिक सेवा.	100.0	109.0	115.5	120.4	123.5	125.9	131.7	Real Estate, Ownership of Dwelling and Business Services
	एकूण - (१० + ११)	100.0	110.4	97.3	99.8	123.7	145.7	144.6	Total (10 + 11)
12	सार्वजनिक प्रशासन	100.0	112.7	119.4	138.8	132.8	181.0	179.3	Public Administration
13	इतर सेवा	100.0	106.7	117.6	125.2	142.0	160.9	170.4	Other Services
	एकूण (१२ + १३)	100.0	108.8	118.3	130.1	138.7	168.1	173.6	Total (12 + 13)
	एकूण - तृतीय	100.0	115.6	116.5	126.9	136.4	153.0	156.2	Total - Tertiary
14	एकूण निव्वळ राज्य उत्पन्न	100.0	113.2	117.7	122.8	128.2	139.7	135.3	Net State Domestic Product
15	दरडोई राज्य उत्पन्न (रु.)	100.0	108.5	110.5	113.1	115.7	123.8	117.7	Per Capita State Income (Rs)

* अस्थायी / Provisional

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source :- Directorate of Economics & Statistics, Government of Maharashtra, Mumbai

१२. शेती :

१२.१ या विभागामध्ये जमिनीचा वापर, मुख्य पिके, त्यांचे उत्पादन, बागायत क्षेत्र, उत्पादनाचे निर्देशांक, मृदू संधारण, शेतीची यंत्रे व अवजारे व कृषी गणना या बाबींची माहिती दिली आहे.

१२.२ गाव पत्रकानुसार भौगोलिक क्षेत्र हे ग्राम अधिका-यांनी महसुलीच्या कामाकरिता गोळा केलेल्या खेड्यातील माहितीवरून गणना केलेले क्षेत्र होय. भारताच्या सर्व्हेयर-जनरल यांनी दिलेल्या एकूण क्षेत्रफळाची आकडेवारी व गाव पत्रकानुसार दिलेल्या एकूण क्षेत्रफळाची आकडेवारी यात फरक आढळून येतो, कारण पहिले क्षेत्र हे गटांची माहिती गोळा करून काढलेले असते, तर दुसरे गाव पत्रकावरून खेड्यातील क्षेत्रफळाची बेरीज करून काढलेले असते. या व्यतिरिक्त इमारती, रस्ते इत्यादीखालील क्षेत्रफळ मोजताना विचारात घेण्यात येणा-या गोष्टीही वेगवेगळ्या आहेत.

“वने” यामध्ये प्रत्यक्ष वनाखालील असलेले सर्व क्षेत्र किंवा कोणत्याही वनविषयक कायदानुसार राज्य सरकारच्या किंवा खाजगी अधिपत्याखालील “वने” म्हणून वर्ग केलेले किंवा प्रशासकीय बाबींसाठी “वने” म्हणून गणले गेलेले क्षेत्र ह्याचा समावेश आहे. जर ह्यातील काही भाग वनव्याप्त नसेल, परंतु तो शेतीकरिता उपयोगात आणला जात असेल तर त्यानुसार त्या क्षेत्राला कसलेले किंवा न कसलेले क्षेत्र असे संबोधण्यात येते. “बिगर-शेती वापराखाली असलेली जमीन” म्हणजे इमारती, रस्ते व रेल्वे याखालील जमीन किंवा पाण्याखालील उदा. नद्या, कालवे यांनी व्याप्त असलेली जमीन आणि शेती सोडून इतर उपयोगात आणलेली जमीन याचा समावेश होतो. पडिक आणि लागवडीस योग्य नसलेल्या जमिनीत सर्व पडिक व लागवडीस योग्य नसलेली म्हणजेच पर्वत, वाळवंट इत्यादींचा समावेश होतो. जी जमीन अतिशय खर्च केल्याशिवाय लागवडीखाली येऊ शकत नाही अशी जमीन, ती स्वतंत्र गटात असो किंवा लागवड केलेल्या जमिनीत असो, तिला लागवडीस योग्य नसलेले क्षेत्र असे संबोधले जाते. कायम कुरणे आणि इतर चराऊ जमीन मिळून सर्व चराऊ जमीन होते, मग त्यात कायम कुरणे असोत किंवा नसोत. वनक्षेत्रातील गावांचे क्षेत्र आणि चराऊ क्षेत्र यांचा या शीर्षाखाली समावेश होतो. कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रात समावेश नसलेल्या झाडेझुडपाखालील जमीन आणि आंबराया यांचा कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राव्यतिरिक्त इतर शेतीविषयक वापरासाठी असलेल्या एकूण “लागवडीलायक” जमिनीत समावेश होतो. काटेरी झाडाखालील जमीन, छपराकरिता वापरावयाच्या गवताखालील जमीन, बांबुच्या झाडाखालील व इंधन म्हणून वापरण्यात येणा-या वनराईखालील जमीन किंवा फळबागायत म्हणून समावेश होत नाही अशा जमिनीचा ह्यात समावेश होतो. “लागवडीलायक पड” जमिनीत एकूण लागवडी योग्य उपलब्ध असलेली जमीन, जी सध्या वापरात असेल किंवा वापरात नसेल, परंतु जी एकदाच वापरली असेल, परंतु चालू वर्षी व गेल्या पाच किंवा जास्त वर्षात सतत कसली नसेल अशा जमिनीचा समावेश होतो. अशी जमीन पड जमीन किंवा झुडपांनी व जंगलव्याप्त असेल जिचा कोणत्याही कामाकरिता उपयोग होऊ शकत नाही अशा जमिनीचा सारा ठरवलेला असेल किंवा नसेल आणि अशी जमीन स्वतंत्र गटात किंवा लागवड केलेल्या जमिनीत असेल. चालू वर्षी पडिक ठेवलेल्या लागवडीखालील जमिनीचा “चालू पड” मध्ये अंतर्भाव होतो. एखादे पेरणी केलेले क्षेत्र त्याच वर्षात दुस-यांदा लागवडीखाली आणले नसेल तर ते “चालू पड” जमीन म्हणून गणले जाते. “इतर पड” जमिनीत लागवडीखाली असलेल्या परंतु कमीतकमी एक वर्ष व जास्तीत जास्त पाच वर्षे लागवडीखाली नसलेल्या सर्व जमिनींचा समावेश होतो. अशा जमिनी पडिक ठेवण्यास खालीलपैकी एखादे कारण असू शकते. - (१) शेतक-यांची हलाखीची आर्थिक परिस्थिती, (२) अपुरा पाणीपुरवठा, (३) हिंवापाचे हवामान, (४) गाळ व चिखल वाहून आणणा-या नद्या व कालवे, (५)

12. AGRICULTURE

12.1. In this section tables containing data on Land utilisation, principal crops and their production, area irrigated, agricultural implements and machinery and on agricultural census are given.

12.2. The Geographical area according to village papers is calculated from the village returns prepared by the village officials for revenue purposes. There is difference between the figures of total area according to the Surveyor-General of India and that according to the village papers, because the latter is calculated by totalling up areas of village returns while the former is calculated in blocks. Moreover, allowances made for areas covered by buildings, roads, etc. are different in two cases. Under 'Forests' are included all actually forested areas or lands classed or administered as forests under any legal enactment dealing with forests whether State owned or private. If any portion of such land is not actually wooded but put to some agricultural use, that portion is included under the appropriate heading of cultivated or uncultivated land. Land put to non-agricultural uses stands for all lands occupied by buildings, roads and railways or under water, e. g. rivers and canals and other lands put to uses other than for agricultural, *Barren and unculturable land* covers all barren and unculturable land like mountains, deserts etc. Land which cannot be brought under cultivation unless at a high cost, is classed as *unculturable*, whether such land is in isolated blocks or within cultivated holdings. *Permanent pastures* and other grazing land cover all grazing lands whether they are permanent pastures and meadows or not. Village common and grazing lands within forest areas are included under this head. *Land under miscellaneous tree crops and groves* not included in the net area sown includes all cultivable land which is not included under net area sown but is put to some agricultural use. Land under casuarina trees, thatching grass, bamboo bushes and other groves for fuel etc., which are not included under 'orchards' are classed under this category. *Culturable waste* includes all lands available for cultivation whether or not taken up for cultivation or taken up for cultivation once but not cultivated during the current and last five years or more in succession. Such lands may be either fallow or covered with shrubs and jungles which are not put to any use. They may or may not be assessed and may lie in isolated blocks or within cultivated holdings. *Current fallows* comprise cropped areas which are kept fallow during the current year. If any seeding area is not cropped again in the same year, it is also treated as current fallow. *Other fallow land* includes all lands which were taken up for cultivation but are temporarily out of cultivation for a period of not less than one year and not more than five years. The reasons for keeping such lands fallow may be one of the followings (1) poverty of cultivators, (2) inadequate supply of

जमिनीची झीज, (६) कृषि उत्पादनाचा योग्य तो मोबदला न मिळणे . कसलेल्या निव्वळ क्षेत्रामध्ये निव्वळ लागवडीखाली असलेले क्षेत्र आणि फळांच्या बागा यांचासुद्धा समावेश होतो ज्यात एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र एकदाच मोजले जाते. एकूण लागवडीखालील क्षेत्रामध्ये एकूण पिकांखालील क्षेत्राचा समावेश होतो. एकूण पिकाखालील क्षेत्र आणि कसलेले निव्वळ क्षेत्र यामध्ये फरक असण्याचे कारण म्हणजे त्याच जमिनीत त्याच वर्षी त्याच किंवा इतर पिकांची एकापेक्षा जास्त वेळा लागवड करणे हे होय.

१२.३ निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्राची माहिती गावाच्या कागदपत्रावरून घेण्यात येते. अंदाजित उत्पादनाचे आकडे अंशतः “पीक कापणी सर्वेक्षणाच्या” निष्कर्षांवरून व अंशतः “पैसेवारी” पद्धतीच्या माहितीवरून घेण्यात येतात. सध्या पीक कापणी पाहण्या, तांदूळ, बाजरी, ज्वारी, गहू, नाचणी, हरभरा, तूर (अंशतः), ऊस, कापूस, भूईमूग व तंबाखू (सातारा, सांगली व कोल्हापूर जिल्ह्यात फक्त) ह्या पिकांसाठी घेण्यात येतात. जलसिंचनाच्या साधनांची गणना दर पाच वर्षांनी घेण्यात येते. मधल्या वर्षामध्ये नवीन सिंचनाकरिता बांधलेल्या विहिरी किंवा उपयोगात न येणा-या जुन्या विहिरी यांची नोंद घेण्याच्या सूचना ग्राम अधिका-यांना दिलेल्या असतात. त्यामुळे पूर्वीच्या पंचवार्षिक गणनेतील विहिरींच्या संख्येची आकडेवारी अद्ययावत करणे शक्य होते. पिकांच्या उत्पादनाच्या मूळ आकडेवारीवरून उत्पादनातील कल काय आहे ह्याबद्दल निश्चित कल्पना करणे शक्य नाही. त्यासाठी कृषि विभागाने प्रमुख पिकांखालील कृषि उत्पादनांच्या निर्देशांकांची मालिका तयार केली आहे. उत्पादकता निर्देशांक म्हणजे उत्पादन निर्देशांकाचे क्षेत्र निर्देशांकाशी असलेले प्रमाण गुणिले शंभर असे होय. १९९७ च्या पंचवार्षिक पशुधन गणनेत गोळा केलेली शेतीची अवजारे , साधने ह्यांची आकडेवारी व कृषि गणना १९९५-९६ मध्ये गोळा केलेली वहित जमिनीची संख्या व त्याखालील क्षेत्राची आकडेवारीही देण्यात आली आहे.

water, (3) malarial climate, (4) silting of canals and rivers, (5) soil erosion and (6) unremunerative nature of farming. The *net area sown* consists of net area sown with crops and camards, area sown more than once being counted only once. The *gross cropped area* represents the sum total of area under all crops. The difference between the total cropped area and net area sown is accounted for by the area sown more than once on the same land during the same year with the same or different crops.

12.3. The data about area under different crops are compiled from village records. The estimates of outturn are based partly on the results of crop cutting surveys and partly on ‘paisewari method.’ At present, crop cutting surveys are being conducted in respect of rice, bajri, jawar, wheat, ragi, gram, tur (partly), sugar-cane, cotton, groundnut and tobacco (Satara, Sangli and Kolhapur districts only). A census of irrigation sources takes place after every five years. For any intermediate years the village officers are instructed to note the number or new irrigation wells constructed or old wells which have gone out of use and thus bring up-to-date the earlier quinquennial census figures of number of wells. Correct idea regarding trends in production cannot be obtained from the absolute figures on production of crops. To overcome this difficulty, a series of index numbers of agricultural production of principal crops are compiled by the Department of Agriculture. The *productivity Index* is the ratio of index of production to the index of area multiplied by 100. The data on agricultural machinery and implements presented is as enumerated in quinquennial Livestock-Census, 1997 and data on operational holdings and area operated as per Agricultural Census, 1995-96 are presented.

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 12.1

12. शेती/

तक्ता क्रमांक/

जमिनीचा वापर/

(2000)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	एकूण भौगोलिक क्षेत्र (गाव पत्रकानुसार) Geographical area by (village papers)	वनव्याप्त क्षेत्र Area under forest	लागवडीसाठी उपलब्ध नसलेली जमीन Land not available for cultivation			इतर Other कायम गुरे चरणे व इतर कुरणे Permanent pastures and other grazing land	
				बिगरशेती वापरा- खाली असलेली जमीन Land put to non-agricultural use	नापिक व लागवडीयोग्य नसलेली जमीन Barren and non-cultivable land	एकूण Total (5+6)=7		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	
1	मुंबई	}	380	15	286	73	359	6
2	मुंबई उपनगर							
3	ठाणे	9,337	4,364	746	566	1,312	540	
4	रायगड	6,869	1,500	590	1,284	1,874	401	
5	रत्नागिरी	8,164	57	137	2,337	2,474	137	
6	सिंधुदुर्ग	5,040	331	205	998	1,203	20	
7	नाशिक	15,634	3,129	397	1,781	2,178	239	
8	धुळे	7,330	2,134	128	320	448	188	
9	नंदुरबार	7,050	3,358	83	231	314	314	
10	जळगाव	11,639	1,569	145	804	949	386	
11	अहमदनगर	17,020	1,634	139	1,310	1,449	417	
12	पुणे	15,620	1,643	1,069	1,463	2,532	714	
13	सातारा	10,582	1,429	290	1,201	1,491	780	
14	सांगली	8,610	451	460	388	848	177	
15	सोलापूर	14,878	353	52	637	689	661	
16	कोल्हापूर	7,763	1,472	364	441	805	416	
17	औरंगाबाद	10,077	711	623	215	838	374	
18	जालना	7,726	50	217	72	289	262	
19	परभणी	6,311	65	288	82	370	131	
20	हिंगोली	4,661	283	105	87	192	178	
21	बीड	10,686	232	428	243	671	381	
22	नांदेड	10,331	855	358	187	545	595	
23	उस्मानाबाद	7,485	40	160	66	226	186	
24	लातूर	7,157	18	201	190	391	210	
25	बुलढाणा	9,671	1,045	467	261	728	368	
26	अकोला	5,429	300	281	111	392	160	
27	वाशिम	5,131	349	267	113	380	298	
28	अमरावती	12,217	3,101	435	195	630	531	
29	यवतमाळ	13,519	2,441	639	394	1,033	604	
30	वर्धा	6,289	621	433	107	540	388	
31	नागपूर	9,864	1,842	703	210	913	779	
32	भंडारा	}	9,279	2,676	880	178	1,058	1,317
33	गोंदिया							
34	चंद्रपूर	10,918	3,895	924	265	1,189	523	
35	गडचिरोली	14,916	11,005	510	147	657	729	
महाराष्ट्र राज्य		3,07,583	52,958	13,010	16,957	29,967	13,410	

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

AGRICULTURE

TABLE NO. 12.1

Land Utilisation

-01)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात / Area in hundred hectares)

लागवडीखाली नसलेली पड व्यतिरिक्त जमीन Uncultivated excluding fallow land			पड जमीन Fallow Land			लागवडीखालील निवळ क्षेत्र	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवड केलेले क्षेत्र	लागवडीखालील एकूण क्षेत्र	District
झाडाझुडुपांखालील जमीन व आंबराया	लागवडीलायक पड	एकूण	चालू पड	इतर पड	एकूण				
Land under Miscellaneous tree crops and graves (9)	Culturable waste (10)	Total 8+9+10=11 (11)	Current fallows (12)	Other fallows (13)	Total 12+13=14 (14)	Net area sown (15)	Area sown more than once (16)	Gross cropped area (17)	(2)
0	0	6	0	0	0	0	0	0	Mumbai Mumbai Suburban
49	342	931	94	190	284	2,446	160	2,606	Thane
226	380	1,007	144	459	603	1,885	270	2,155	Raigad
70	1,361	1,568	278	1,333	1,611	2,454	102	2,556	Ratnagiri
256	660	936	144	1,023	1,167	1,403	187	1,590	Sindhudurg
19	199	457	778	342	1,120	8,750	840	9,590	Nashik
11	17	216	62	102	164	4,368	441	4,809	Dhule
7	26	347	7	59	66	2,965	277	3,242	Nandurbar
28	64	478	83	45	128	8,525	4,806	13,331	Jalgaon
34	191	642	894	938	1,832	11,463	3,634	15,091	Ahamednagar
137	375	1,226	213	288	501	9,718	1,942	11,660	Pune
69	382	1,231	191	483	674	5,757	1,248	7,005	Satara
129	146	452	385	518	903	5,956	919	6,875	Sangli
60	394	1,115	1,112	1,300	2,412	10,309	1,028	11,337	Solapur
64	364	844	126	246	372	4,270	3,148	7,418	Kolhapur
56	153	583	390	577	967	6,978	3,263	10,241	Aurangabad
111	160	533	759	184	943	5,911	1,487	7,398	Jalna
13	234	378	360	233	593	4,905	3,288	8,193	Parbhani
3	113	294	451	161	612	3,280	1,797	5,077	Hingoli
13	412	806	832	439	1,271	7,706	1,573	9,279	Beed
61	357	1,013	694	137	831	7,087	1,138	8,225	Nanded
17	461	664	905	701	1,606	4,949	2,505	7,454	Osmanabad
178	239	627	434	383	817	5,304	1,850	7,154	Latur
10	249	627	154	212	366	6,905	1,461	8,366	Buldhana
12	33	205	91	52	143	4,389	1,049	5,438	Akola
4	58	360	174	85	259	3,783	1636	5,419	Washim
70	93	694	136	143	279	7,513	2,776	10,289	Amravati
135	229	968	339	259	598	8,479	1,286	9,765	Yavatmal
81	147	616	615	238	853	3,659	182	3,841	Wardha
81	317	1,177	217	233	450	5,482	456	5,938	Nagpur
86	276	1,679	175	76	251	3,615	608	4,223	Bhandara Gondiya
134	368	1,025	181	177	358	4,451	721	5,172	Chandrapur
32	229	990	468	97	565	1,699	116	1,815	Gadchiroli
2,256	9,029	24,695	11,886	11,713	23,599	1,76,364	46,194	2,22,558	Maharashtra State

Source :—Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती / Agriculture

तक्ता क्रमांक / Table No. 12.2

प्रमुख पिकांखालील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन / Area and Outturn of principal crops (2000-01)

(क्षेत्र-शंभर हेक्टरात, उत्पादन शंभर टनात व दर हेक्टरी उत्पादन किलोग्रॅममध्ये)
(Area in '00' hectares, Outturn in '00' tonnes and yield per hectare in Kg.)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	तांदूळ/Rice			गहू/Wheat			ज्वारी/Jowar			बाजरी/Bajri			District (2)
		क्षेत्र Area (3)	उत्पादन Outturn (4)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (5)	क्षेत्र Area (6)	उत्पादन Outturn (7)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (8)	क्षेत्र Area (9)	उत्पादन Outturn (10)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (11)	क्षेत्र Area (12)	उत्पादन Outturn (13)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (14)	
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	1,417	1,753	1,237	1	1	692	0	0	0	0	0	0	Thane
4	रायगड	1,347	2,917	2,166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Raigad
5	रत्नागिरी	788	1,671	2,121	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	798	1,975	2,475	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Sindhudurg
7	नाशिक	456	398	873	394	445	1,129	277	184	664	3,465	1,869	539	Nashik
8	धुळे	49	18	367	88	89	1,011	412	210	510	1,084	412	380	Dhule
9	नंदुरबार	210	49	233	60	54	900	615	344	559	159	66	415	Nandurbar
10	जळगांव	17	21	1,176	226	316	1,398	1,700	1,951	1,148	638	357	560	Jalgaon
11	अहमदनगर	55	38	691	947	1358	1,434	5,195	1,615	311	3,261	1,873	574	Ahmednagar
12	पुणे	640	752	1,175	555	570	1,027	4,908	2,052	418	1,604	1,046	652	Pune
13	सातारा	439	513	1,169	329	516	1,568	2,102	1,903	905	899	526	585	Satara
14	सांगली	186	404	2,172	263	447	1,700	2,869	2,512	876	1,053	446	424	Sangli
15	सोलापूर	30	34	1,138	509	560	1,100	6,388	2,868	449	533	221	415	Solapur
16	कोल्हापूर	1,067	2,337	2,190	84	150	1,786	239	347	1,452	--	--	--	Kolhapur
17	औरंगाबाद	6	4	600	238	292	1,227	2,301	1,417	616	1,610	1,201	746	Aurangabad
18	जालना	12	7	584	243	602	2,477	1,773	1,335	753	932	762	818	Jalna
19	परभणी	96	33	344	319	414	1,298	2,606	2,407	924	92	60	653	Parbhani
20	हिंगोली	147	89	605	348	546	1,569	1,033	1,198	1,160	4	2	624	Hingoli
21	बीड	34	20	600	430	471	1,095	3,460	2,353	680	2,136	1,705	798	Beed

22	नांदेड	267	201	753	261	282	1,080	2,391	2,781	1,163	2	1	630	Nanded
23	उस्मानाबाद	172	84	488	345	342	991	3,162	2,928	926	197	106	537	Osmanabad
24	लातूर	208	130	625	254	260	1,024	2,057	2,443	1,188	101	77	767	Latur
25	बुलढाणा	2	2	1,000	216	323	1,495	1,444	2,040	1,413	79	49	618	Buldhana
26	अकोला	0	0	0	97	138	1,423	863	1,426	1,652	25	15	620	Akola
27	वाशिम	20	8	400	128	124	969	683	809	1,184	25	15	608	Washim
28	अमरावती	89	44	694	134	170	1,269	1,188	1,702	1,433	9	5	591	Amravati
29	यवतमाळ	52	43	827	171	189	1,105	1,545	1,703	1,102	92	58	632	Yavatmal
30	वर्धा	6	3	500	193	225	1,166	449	444	989	--	--	--	Wardha
31	नागपूर	377	374	992	324	334	1,031	574	462	805	--	--	--	Nagpur
32	भंडारा	1,423	1,469	1,032	109	76	697	15	4	253	0	0	0	Bhandara
33	गोंदिया	1,834	1,597	871	37	24	649	0	0	0	0	0	0	Gondiya
34	चंद्रपूर	1,463	1,208	826	229	152	664	587	407	693	0	0	0	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,408	1,101	782	10	6	600	99	33	333	0	0	0	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य				15,115	19,297	1,277	7,542	9,476	1,256	50,935	39,878	783	18,000	10,872	604	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक / Table No. 12.2 —Contd.

अनुक्रमांक	जिल्हा	नाचणी / Ragi			मका / Maize			बार्ली / Barley			इतर तृणधान्ये / Other Cereals			District
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	
Serial No.	(2)	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	(2)
(1)		(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	169	75	446	0	0	0	0	0	0	124	88	710	Thane
4	रायगड	119	79	664	0	0	0	0	0	0	44	31	705	Raigad
5	रत्नागिरी	189	232	1,229	0	0	0	0	0	0	99	68	687	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	32	38	1,182	1	1	840	0	0	0	11	7	636	Sindhudurg
7	नाशिक	448	215	480	226	148	655	0	0	0	421	248	589	Nasik
8	धुळे	65	30	467	41	30	732	0	0	0	137	87	635	Dhule
9	नंदुरबार	4	2	307	161	100	621	0	0	0	224	136	607	Nandurbar
10	जळगांव	0	0	0	97	64	660	0	0	0	47	26	553	Jalgaon
11	अहमदनगर	48	43	893	210	206	981	0	0	0	27	15	556	Ahmednagar
12	पुणे	125	112	893	162	151	932	1	1	714	13	8	615	Pune
13	सातारा	93	101	1,090	120	119	992	1	1	718	23	15	652	Satara
14	सांगली	9	12	1,314	172	182	1,058	0	0	0	2	0	210	Sangli
15	सोलापूर	0	0	0	291	263	904	2	1	692	0	0	0	Solapur
16	कोल्हापूर	248	347	1,398	58	75	1,293	0	0	0	49	28	571	Kolhapur
17	औरंगाबाद	0	0	0	745	712	956	0	0	0	59	35	593	Aurangabad
18	जालना	0	0	0	456	442	969	0	0	0	122	71	582	Jalna
19	परभणी	0	0	0	23	24	1,043	0	0	0	4	3	750	Parbhani
20	हिंगोली	0	0	0	3	3	1,000	0	0	0	6	4	667	Hingoli
21	बीड	0	0	0	78	80	1,026	0	0	0	5	3	600	Beed
22	नांदेड	0	0	0	1	1	1,285	1	1	610	14	10	714	Nanded
23	उस्मानाबाद	0	0	0	122	117	959	3	2	676	43	26	605	Osmanabad
24	लातूर	0	0	0	59	59	1000	1	1	663	4	2	500	Latur
25	बुलढाणा	0	0	0	211	201	953	0	0	0	205	131	639	Buldhana
26	अकोला	0	0	0	2	2	952	0	0	0	13	8	615	Akola
27	वाशिम	0	0	0	1	1	952	0	0	0	7	4	571	Washim
28	अमरावती	0	0	0	9	9	1,000	0	0	0	44	27	614	Amravati
29	यवतमाळ	0	0	0	1	1	952	0	0	0	15	10	667	Yavatmal
30	वर्धा	0	0	0	1	1	1,004	0	0	0	3	2	667	Wardha
31	नागपूर	0	0	0	5	5	952	0	0	0	0	0	0	Nagpur
32	भंडारा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	4	667	Bhandara
33	गोंदिया	0	0	0	2	2	952	0	0	0	8	6	750	Gondiya
34	चंद्रपूर	0	0	0	2	2	1,000	0	0	0	13	9	692	Chandrapur
35	गडचिरोली	0	0	0	29	28	966	0	0	0	12	8	667	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	1,549	1,286	830	3,289	3,029	921	9	11	718	1,804	1,120	621	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक / Table No. 12.2 —contd.

अनुक्रमांक	जिल्हा	एकूण तृणधान्ये / Total Cereals			हरभरा / Gram			तूर / Tur			इतर कडधान्ये / Other Pulses			District	
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन		
Serial No.		Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	(2)	
(1)	(2)	(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(35)	(36)	(37)	(38)	(2)	
1	मुंबई	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai	
2	मुंबई उपनगर	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban	
3	ठाणे	...	1,711	1,917	1,120	38	20	536	29	10	351	125	57	456	Thane
4	रायगड	...	1,510	3,027	2,005	20	11	536	10	4	351	99	37	374	Raigad
5	रत्नागिरी	...	1076	1,971	1,832	0	0	0	5	2	351	69	27	391	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	842	2,021	2,400	0	0	0	0	0	0	65	26	400	Sindhudurg
7	नाशिक	...	5,687	3,507	617	242	109	451	86	30	351	573	228	398	Nasik
8	धुळे	...	1,876	876	467	68	36	522	69	20	284	433	152	351	Dhule
9	नंदुरबार	...	1,433	751	524	68	23	333	230	91	396	621	209	337	Nandurbar
10	जळगांव	...	2,725	2,735	1,004	252	170	675	257	85	329	1,051	298	284	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	9,743	5,148	528	610	303	497	191	94	491	425	168	395	Ahmednagar
12	पुणे	...	8,008	4,692	586	536	322	601	42	20	484	498	189	380	Pune
13	सातारा	...	4,006	3,694	922	230	117	511	71	31	430	441	183	415	Satara
14	सांगली	...	4,554	4,003	879	278	214	770	157	68	430	508	216	425	Sangli
15	सोलापूर	...	7,753	3,947	509	307	173	565	323	125	388	290	118	407	Solapur
16	कोल्हापूर	...	1,745	3,284	1,882	128	87	678	20	9	430	144	58	403	Kolhapur
17	औरंगाबाद	...	4,959	3,661	738	232	107	462	527	135	256	406	114	281	Aurangabad
18	जालना	...	3,538	3,219	910	119	59	493	455	183	402	946	391	413	Jalna
19	परभणी	...	3,140	2,941	937	349	167	479	508	231	455	908	179	197	Parbhani
20	हिंगोली	...	1,541	1,842	1,195	179	92	512	266	122	460	449	137	305	Hingoli
21	बीड	...	6,143	4,632	754	269	136	505	534	192	360	461	151	328	Beed
22	नांदेड	...	2,937	3,277	1,116	218	75	344	532	254	478	1,051	432	411	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	4,044	3,605	891	531	301	566	836	585	700	680	259	381	Osmanabad
24	लातूर	...	2,684	2,972	1,107	327	160	489	764	265	346	1,139	246	216	Latur
25	बुलढाणा	...	2,157	2,746	1,273	183	95	517	591	239	405	1,697	448	264	Buldhana
26	अकोला	...	1,000	1,589	1,589	220	68	311	464	331	714	899	392	436	Akola
27	वाशिम	...	864	961	1,112	177	73	411	417	343	822	1,234	495	401	Washim
28	अमरावती	...	1,473	1,957	1,329	366	196	536	996	673	676	951	363	382	Amravati
29	यवतमाळ	...	1,876	2,004	1,068	138	75	540	1,195	1,390	1,163	885	378	427	Yavatmal
30	वर्धा	...	652	675	1,035	166	90	543	519	570	1,099	44	15	341	Wardha
31	नागपूर	...	1,280	1,175	918	267	129	484	487	302	621	133	53	398	Nagpur
32	भंडारा	...	1,553	1,553	1,000	37	15	399	56	43	774	141	55	390	Bhandara
33	गोंदिया	...	1,881	1,629	866	26	10	391	39	30	774	82	32	390	Gondiya
34	चंद्रपूर	...	2,294	1,778	775	100	34	340	269	114	425	278	104	374	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	1,558	1,176	755	81	41	504	16	12	774	1,123	48	390	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		...	98,243	84,965	865	6,762	3,508	519	10,961	6,603	602	17,849	6,258	351	Maharashtra State

तत्का क्रमांक / Table No. 12.2—contd.

अनुक्रमांक	जिल्हा	एकूण कडधान्ये / Total Pulses			एकूण अन्नधान्ये / Total Foodgrains			ऊस / Sugarcane			कापूस / Cotton			District
		क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	क्षेत्र	उत्पादन	दर हेक्टरी उत्पादन	
Serial No.		Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	Area	Outturn	Yield per hect.	(2)
(1)	(2)	(39)	(40)	(41)	(42)	(43)	(44)	(45)	(46)	(47)	(48)	(49)	(50)	(2)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	192	87	453	1,903	2,004	1,053	0	0	0	0	0	0	Thane
4	रायगड	129	52	403	1,639	3,079	1,879	0	0	0	0	0	0	Raigad
5	रत्नागिरी	74	29	392	1,150	2,000	1,739	0	0	0	0	0	0	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	65	26	400	907	2,047	2,257	0	0	0	0	0	0	Sindhudurg
7	नाशिक	901	367	407	6,588	3,874	588	251	22,845	91	57	57	170	Nasik
8	धुळे	570	208	365	2,446	1,084	443	53	3,816	72	659	329	85	Dhule
9	नंदुरबार	919	323	351	2,352	1,074	457	82	5,727	70	296	174	100	Nandurbar
10	जळगांव	1,560	553	354	4,285	3,288	767	145	12,034	83	4,115	2811	116	Jalgaon
11	अहमदनगर	1,226	565	461	10,969	5,713	521	671	51,639	77	157	256	277	Ahmednagar
12	पुणे	1,076	531	493	9,084	5,223	575	487	45,583	94	7	16	396	Pune
13	सातारा	742	331	446	4,748	4,025	848	383	35,040	91	56	106	322	Satara
14	सांगली	943	498	528	5,497	4,501	819	452	43,448	96	36	65	307	Sangli
15	सोलापूर	920	416	452	8,673	4,363	503	647	59,525	92	65	112	292	Solapur
16	कोल्हापूर	292	154	527	2,037	3,438	1688	897	81,583	91	1	1	110	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1,165	356	306	6,124	4,017	656	184	12,809	70	1,324	552	71	Aurangabad
18	जालना	1,520	633	416	5,058	3,852	762	160	12,417	78	1,382	936	115	Jalna
19	परभणी	1,765	577	327	4,905	3,518	717	129	8,496	66	2,024	905	76	Parbhani
20	हिंगोली	894	351	393	2,435	2,193	901	158	10,592	67	1,043	525	86	Hingoli
21	बीड	1,264	479	379	7,407	5,111	690	340	25,519	75	829	689	141	Beed
22	नांदेड	1,801	761	423	4,738	4,038	852	147	9,536	65	2,700	834	53	Nanded
23	उस्मानाबाद	2,047	1,145	559	6,091	4,750	780	257	18,533	72	26	11	70	Osmanabad
24	लातूर	2,230	671	301	4,914	3,643	741	289	20,072	69	222	197	151	Latur
25	बुलढाणा	2,471	782	316	4,628	3,528	762	12	1,036	86	2,198	892	69	Buldhana
26	अकोला	1,583	791	500	2,583	2,380	921	6	488	81	2,278	1555	116	Akola
27	वाशिम	1,828	911	498	2,692	1,872	695	28	1,869	67	1,057	535	86	Washim
28	अमरावती	2,313	1,232	533	3,786	3,189	842	35	2,869	82	3,091	1497	82	Amravati
29	यवतमाळ	2,218	1,843	831	4,094	3,847	940	74	5,599	76	4,477	2382	91	Yavatmal
30	वर्धा	729	675	926	1,381	1,350	978	35	2,339	67	1,404	1594	193	Wardha
31	नागपूर	887	484	546	2,167	1,659	766	9	712	79	711	631	151	Nagpur
32	भंडारा	234	113	483	1,787	1,666	932	15	1,088	73	0	0	0	Bhandara
33	गोंदिया	147	72	490	2,028	1,701	839	7	473	68	0	0	0	Gondiya
34	चंद्रपूर	647	252	389	2,941	2,030	690	0	0	0	554	364	112	Chandrapur
35	गडचिरोली	220	101	459	1,778	1,277	718	0	0	0	0	0	0	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	35,572	16,369	460	1,33,815	1,01,334	757	5,953	4,95,687	83	30,769	18026	100	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक / Table No. 12.2 —Contd.

अनुक्रमांक Serial No. (1)	जिल्हा (2)	मिरची / Chilli			भुईमूग / Groundnut			तीळ / Sesamum			मोहरी/राई/जवस / Rape/Mustered/Linseed			District (2)	
		क्षेत्र Area (51)	उत्पादन Outturn (52)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (53)	क्षेत्र Area (54)	उत्पादन Outturn (55)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (56)	क्षेत्र Area (57)	उत्पादन Outturn (58)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (59)	क्षेत्र Area (60)	उत्पादन Outturn (61)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (62)		
1	मुंबई	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai	
2	मुंबई उपनगर	...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban	
3	ठाणे	...	4	2	615	4	5	1,250	14	3	214	2	1	525	Thane
4	रायगड	...	3	2	802	3	4	1,333	3	2	667	0	0	0	Raigad
5	रत्नागिरी	...	2	2	886	6	14	2,333	1	0	205	1	0	350	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	4	4	915	48	81	1,688	2	1	358	0	0	0	Sindhudurg
7	नाशिक	...	36	34	935	377	223	592	7	2	204	2	1	218	Nasik
8	धुळे	...	81	70	860	390	92	236	96	0	0	0	0	0	Dhule
9	नंदुरबार	...	0	0	0	139	63	453	11	2	205	1	0	191	Nandurbar
10	जळगांव	...	44	49	1,120	113	63	558	263	59	225	1	0	105	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	24	27	1,120	178	244	1,371	15	3	208	14	4	286	Ahmednagar
12	पुणे	...	42	42	1,003	538	663	1,232	41	8	195	3	1	333	Pune
13	सातारा	...	11	9	814	629	808	1,285	4	2	208	6	1	167	Satara
14	सांगली	...	32	23	807	399	431	1,080	9	2	210	8	2	200	Sangli
15	सोलापूर	...	33	26	783	218	204	936	9	2	210	11	3	251	Solapur
16	कोल्हापूर	...	53	18	340	680	1058	1,556	0	0	0	0	0	0	Kolhapur
17	औरंगाबाद	...	38	15	382	126	61	484	86	21	246	50	13	260	Aurangabad
18	जालना	...	23	9	407	34	24	706	41	10	246	30	7	233	Jalna
19	परभणी	...	23	8	334	44	39	886	48	9	196	18	5	278	Parbhani
20	हिंगोली	...	0	0	0	39	34	858	20	4	196	16	5	313	Hingoli
21	बीड	...	51	20	386	180	115	639	99	24	246	36	10	278	Beed
22	नांदेड	...	83	27	324	73	43	589	87	17	195	16	3	188	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	25	10	405	147	93	633	68	15	222	107	30	285	Osmanabad
24	लातूर	...	26	9	337	165	79	479	113	21	186	36	10	278	Latur
25	बुलढाणा	...	45	23	518	69	35	507	70	17	238	0	0	0	Buldhana
26	अकोला	...	12	5	461	16	11	688	49	11	231	1	0	239	Akola
27	वाशिम	...	0	0	0	9	5	556	24	6	231	0	0	0	Washim
28	अमरावती	...	45	48	1,066	66	47	712	42	10	231	0	0	0	Amravati
29	यवतमाळ	...	26	16	634	57	43	754	74	18	231	10	2	200	Yavatmal
30	वर्धा	...	12	6	487	43	40	930	9	2	121	7	2	286	Wardha
31	नागपूर	...	177	33	187	107	67	626	6	2	478	70	17	243	Nagpur
32	भंडारा	...	31	12	399	3	5	1,667	9	3	218	51	12	235	Bhandara
33	गोंदिया	...	0	0	0	0	0	0	11	3	218	61	9	148	Gondiya
34	चंद्रपूर	...	95	47	490	1	2	1,959	19	4	218	166	29	175	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	22	11	482	0	0	0	19	5	218	27	7	259	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		...	1,103	607	550	4,901	4,696	958	1,369	302	221	781	182	233	Maharashtra State

टिप : (१) उसाचे उत्पादन शंभर मेट्रिक टनात (२) कापसाचे उत्पादन गासड्याच्या (प्रत्येकी १७० कि.)स्वरूपात आहे

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

तक्ता क्रमांक / Table No. 12.2 —Contd.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	एरंडी / Caster seed			तंबाखू / Tobacco			District (2)
		क्षेत्र Area (63)	उत्पादन Outturn (64)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield Per hect. (65)	क्षेत्र Area (66)	उत्पादन Outturn (67)	दर हेक्टरी उत्पादन Yield per hect. (68)	
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	0	0	Mumbai Suburban
3	ठाणे	0	0	0	0	0	0	Thane
4	रायगड	0	0	0	0	0	0	Raigad
5	रत्नागिरी	0	0	0	0	0	0	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	0	0	0	0	0	0	Sindhudurg
7	नाशिक	18	4	216	0	0	0	Nashik
8	धुळे	2	0	200	0	0	0	Dhule
9	नंदुरबार	4	1	300	0	0	0	Nandurbar
10	जळगांव	3	1	222	0	0	0	Jalgaon
11	अहमदनगर	5	2	333	1	1	803	Ahmednagar
12	पुणे	1	0	333	0	0	0	Pune
13	सातारा	0	0	0	1	1	981	Satara
14	सांगली	0	0	0	25	13	533	Sangli
15	सोलापूर	3	1	325	1	1	803	Solapur
16	कोल्हापूर	0	0	0	43	67	1,548	Kolhapur
17	औरंगाबाद	19	5	250	1	1	753	Aurangabad
18	जालना	8	4	500	0	0	0	Jalna
19	परभणी	12	3	250	0	0	0	Parbhani
20	हिंगोली	6	2	250	0	0	0	Hingoli
21	बीड	14	3	200	1	1	750	Beed
22	नांदेड	6	1	200	1	1	780	Nanded
23	उस्मानाबाद	0	0	0	1	1	810	Osmanabad
24	लातूर	1	0	200	1	1	868	Latur
25	बुलढाणा	5	1	258	0	0	0	Buldhana
26	अकोला	0	0	0	0	0	0	Akola
27	वाशिम	1	0	258	0	0	0	Washim
28	अमरावती	62	11	175	1	1	839	Amravati
29	यवतमाळ	5	1	230	0	0	0	Yavatmal
30	वर्धा	2	1	300	0	0	0	Wardha
31	नागपूर	1	1	300	1	1	855	Nagpur
32	भंडारा	1	0	300	0	0	0	Bhandara
33	गोंदिया	2	1	300	0	0	0	Gondiya
34	चंद्रपूर	0	0	0	1	1	805	Chandrapur
35	गडचिरोली	0	0	0	2	2	806	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य	...	181	43	238	81	93	1,148	Maharashtra State

Note:- (1) Yield of Sugarcane is in hundred metric tonnes per hectare. (2) Production of Cotton is in hundred bales of 170 kg. each

Source.—Commissionerate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

जास्त उत्पन्न देणा-या पिकांच्या प्रकारानुसार क्षेत्र व दर हेक्टरी सरासरी उत्पादन/

अ.क्र. Sr. No.	वर्ष Year	तांदूळ (खरीप) Rice (Kharip)						गहू Wheat									
		क्षेत्र Area			सरासरी उत्पादन Yield Rate			क्षेत्र Area			सरासरी उत्पादन Yield Rate						
		एकूण	अधिक	उत्पन्न	टक्केवारी	एकूण	अधिक	उत्पन्न	टक्केवारी	एकूण	अधिक	उत्पन्न	टक्केवारी	एकूण	अधिक	उत्पन्न	टक्केवारी
		Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)				
1.	1985-86	15,155	10,440	68.90	1,407	1,662	118.10	8,815	6,362	72.20	731	839	114.80				
2.	1990-91	15,398	11,853	77.00	1,147	1,532	105.90	8,734	7,113	81.40	1,052	1,102	104.80				
3.	1995-96	14,848	12,570	84.66	1,683	1,830	108.73	7,017	6,248	89.04	1,279	1,333	104.22				
4.	1996-97	14,485	12,644	87.30	1,762	1,835	104.10	7,991	7,406	92.70	1,460	1,502	102.90				
5.	1997-98	14,440	12,576	87.09	1,614	1,683	104.28	7,413	6,582	88.08	897	948	105.69				
6.	1998-99	14,457	12,994	89.88	1,657	1,677	101.21	10,155	9,688	95.40	1,289	1,153	89.45				
7.	1999-00	14,790	13,615	92.05	1,674	1,745	104.24	10,490	7,134	68.00	1,369	1,792	130.89				
8.	2000-01	14,860	11,777	79.25	1,264	1,528	120.88	7,540	7,163	95.00	1,256	1,239	98.64				

टीप : एच.वाय.व्ही.- अधिक उत्पन्न देणारी वाणे
आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

AGRICULTURE

TABLE No. 12.3

Area and average yield per hectare of High yielding varieties of Crops

(क्षेत्र शंभर हेक्टरांत. प्रति हेक्टरी सरासरी उत्पादन किलोत)
(Area in '00' hectares. Yield Rate in Kg. per Hectare)

बाजरी Bajra						ज्वारी (खरीप) Jowar (Kharip)					
क्षेत्र Area			सरासरी उत्पादन Yield rate			क्षेत्र Area			सरासरी उत्पादन Yield rate		
एकूण	अधिक उत्पन्न	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न	टक्केवारी	एकूण	अधिक उत्पन्न	टक्केवारी
देणारी वाणे			देणारी वाणे			देणारी वाणे			देणारी वाणे		
Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%	Total	H. Y. V.	%
(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
17,028	10,081	59.20	246	298	121.10	28,804	21,944	76.20	921	1,073	116.50
19,270	14,322	74.30	518	613	106.00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
16,649	15,109	90.75	580	594	102.41	20,235	18,617	91.60	1,420	1,425	100.35
19,468	18,548	95.23	941	954	101.38	21,501	20,100	93.45	1,819	1,852	101.81
16,712	15,396	92.13	670	681	101.64	20,132	19,062	94.69	1,203	1,223	101.66
17,597	15,931	90.53	848	854	100.71	19,549	17,992	92.04	1,425	1,443	101.26
17,360	16,098	92.73	653	686	105.00	19,180	18,744	97.72	1,323	1,341	101.36
18,000	16,693	92.73	604	601	99.50	19,100	18,519	96.95	1,256	1,265	100.71

N.A. - उपलब्ध नाही /Not available

Note.— H. Y. V. High Yielding Varieties

Source.—Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्का क्रमांक / TABLE No. 12.4

भारतातील प्रमुख पिकांचे राज्य व केंद्रशासित प्रदेशातील सरासरी उत्पादन
Average yield of Important Crops In India by States & Union Territories
(2000-01)

(सरासरी उत्पादन प्रती हेक्टर कि.ग्रा. / Average yield in Kg. per hect.)

अ.क्र.	राज्ये/ केंद्रशासित प्रदेश	तांदूळ	ज्वारी	बाजरी	मका	नाचणी	गहू	बाली	तूर	हरभरा	ऊस	बटाटा	कापूस	States/UT
Sr. No.	प्रदेश	Rice	Jawar	Bajra	Maize	Ragi	Wheat	Barely	Tur	Gram	Sugar cane	Potato (quint)	Cotton	(2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)
1	आंध्र प्रदेश	2,842	808	1,004	2,727	1,145	585	-	426	650	81,521	-	277	Andhra Pradesh
2	आसाम	1,495	-	875	723	-	1,219	-	712	481	36,854	-	80	Assam
3	अरुणाचल प्रदेश	1,056	-	-	1,367	-	1,342	-	1,000	-	-	-	-	Arunachal Pradesh
4	बिहार	1,475	909	-	2,284	1,031	2,134	1,170	1,301	948	42,424	-	-	Bihar
5	झारखंड	1,111	590	619	1,267	624	1,626	885	1,238	-	38,132	--	-	Jharkhand
6	गुजरात	1,553	600	1,108	1,550	1,031	2,268	-	337	521	71,439	-	122	Gujrat
7	गोवा	2,538	-	-	-	1,000	-	-	-	-	49,000	-	-	Goa
8	हरियाणा	2,559	211	1,077	2,312	-	4,109	2,646	768	675	57,083	-	424	Hariyana
9	हिमाचल प्रदेश	1,533	-	-	2,293	1,024	1,554	1,282	-	1227	21,607	-	-	Himachal Pradesh
10	जम्मू व काश्मीर	1,700	-	500	1,592	-	524	923	-	-	-	-	340	Jammu Kashmir
11	कर्नाटक	2,520	917	729	3,157	1,848	917	-	441	648	1,02,727	-	298	Karnatak
12	केरळ	2,162	273	-	-	583	-	-	-	-	80,552	-	290	Kerala
13	मध्यप्रदेश	574	725	1,225	1,468	200	1,446	1,124	665	812	38,592	-	80	Madhya Pradesh
14	छत्तीसगड	900	717	-	1,192	-	994	843	429	515	-	-	-	Chhattisgad
15	महाराष्ट्र	1,285	783	604	850	830	1,256	778	602	519	84,407	-	100	Maharashtra
16	मणिपूर	2,281	-	-	3,139	-	-	-	-	-	1,39,167	-	170	Manipur
17	मेघालय	1,617	-	-	1,438	-	1,628	-	778	600	-	-	179	Meghalaya
18	मिझोराम	1,998	-	-	2,485	-	-	-	-	-	-	-	408	Mizoram
19	नागालँड	1,407	846	846	1,275	-	2,382	1,846	750	1000	54,778	-	227	Nagaland
20	ओरिसा	1,041	615	400	1,265	574	1,466	-	503	476	57,375	-	275	Orissa
21	पंजाब	3,506	-	1,000	2,793	-	4,563	3,394	878	947	76,931	-	430	Punjab
22	राजस्थान	936	200	441	1,047	-	2,405	1,814	378	587	41,578	-	268	Rajasthan
23	सिक्कीम	1,408	-	-	1,494	913	1,403	1,091	-	-	-	-	-	Sikkim
24	तामीळनाडू	3,415	1010	1,518	1,619	1,715	1,000	-	710	614	1,07,285	-	285	Tamil Nadu
25	त्रिपुरा	2,129	-	-	1,000	-	2,000	-	727	-	54,100	-	246	Tripura
26	उत्तर प्रदेश	1,976	950	1,458	1,632	-	2,720	2,162	1,254	841	54,756	-	146	Uttar Pradesh
27	उत्तरांचल	1,988	-	-	1,633	1,280	1,885	985	-	-	59,993	-	383	Uttaranchan
28	प.बंगाल	2,287	500	-	2,501	1,197	2,485	514	663	918	67,852	-	893	West Bengal
29	दिल्ली	820	430	548	-	-	917	-	-	-	-	-	-	Delhi
30	पॉँडिचरी	2,341	-	2,500	-	-	-	-	-	-	83,720	-	-	Pondichery
31	दादरा व नगर हवेली	1,362	-	-	-	1,429	2,000	-	941	-	-	-	-	Dadara & Nagar Haveli
32	अंदमान व निकोबार	2,752	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A. and N. Island
	भारत	1,913	772	719	1,841	1,544	2,743	1,898	616	720	69,636	-	191	INDIA

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Source : Commissioner of Agriculture, Maharashtra State, Pune

12. शेती/AGRICULTURE

तक्का क्रमांक/ TABLE No. 12.5

वहलत धारण जमिनीच्या आकारमान गटानुसार वहलत धारकांची संख्या व क्षेत्र
Number of Operational Holdings & Area according to Size Groups

कृषी गणना/Agricultural Census, 1995-96

(आकडे शंभरात/ Figures in Hundred)

अ. क्र. No.	जिल्हा	बाब Item	सिमांतिक (एक हेक्टरां-पर्यंत) Marginal (up to 1 Hectare)	अल्पधारक (१ ते २ हे.) Small (1 to 2 Hectare)	निम्न मध्यम (२ ते ४ हे.) Semi-medium (2 to 4 Hectare)	मध्यम (४ ते १० हे.) Medium (4 to 10 Hectare)	मोठे (१० हेक्टरां-पेक्षा जास्त) Large (More than 10 Hectare)	एकूण Total	वहलत धारण जमिनीचे सरासरी क्षेत्र (हेक्टरात) Average size of operational holdings (in hectare)	बाब Item	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
1	मुंबई	संख्या	-	-	-	-	-	-	-	No.	Mumbai
		जेत्र	-	-	-	-	-	-	-	Area	
2	मुंबई उपनगर	संख्या	-	-	-	-	-	-	-	No.	Mumbai Suburban
		जेत्र	-	-	-	-	-	-	-	Area	
3	ठाणे	संख्या	1,458	549	345	194	44	2,590	-	No.	Thane
		जेत्र	578	788	954	1,157	753	4,230	1.63	Area	
4	रायजड	संख्या	1,915	474	276	135	24	2,824	-	No.	Raigad
		जेत्र	744	668	762	799	403	3,376	1.20	Area	
5	रतनाजिरी	संख्या	1,708	555	504	378	93	3,238	-	No.	Ratnagiri
		जेत्र	584	803	1,430	2,292	1,535	6,644	2.05	Area	
6	सिंधुदुर्ग	संख्या	1,683	372	293	194	49	2,591	-	No.	Sindhudurg
		जेत्र	546	549	830	1,175	1,316	4,415	1.70	Area	
7	नाशिक	संख्या	1,680	1,522	1,082	465	61	4,811	-	No.	Nashik
		जेत्र	876	2,184	2,954	2,687	1,026	9,728	2.02	Area	
8	धुळे	संख्या	838	1,212	843	352	32	3,277	-	No.	Dhule
		जेत्र	524	1,759	2,287	2,008	489	7,066	2.16	Area	
9	नांदुरबार	संख्या	NA	NA	NA	NA	NA	NA	-	No.	Nandurbar
		जेत्र	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	Area	
10	जळजाव	संख्या	1,048	1,417	886	379	30	3,760	-	No.	Jalgaon
		जेत्र	632	2,048	2,420	2,157	414	7,671	2.04	Area	
11	अहमदनगर	संख्या	3,339	2,492	1,523	478	47	7,879	-	No.	Ahmednagar
		जेत्र	1,756	3,642	4,151	2,708	842	13,099	1.66	Area	
12	पुणे	संख्या	2,567	1,419	1,068	494	82	5,629	-	No.	Pune
		जेत्र	1,218	2,118	2,989	2,939	1,412	10,677	1.9	Area	
13	सातारा	संख्या	4,512	1,485	719	224	24	6,964	-	No.	Satara
		जेत्र	1,896	2,184	1,975	1,274	501	7,831	1.12	Area	
14	सांगली	संख्या	2,641	1,050	678	279	41	4,689	-	No.	Sangli
		जेत्र	1,106	1,482	1,857	1,613	644	6,701	1.43	Area	
15	सोलापूर	संख्या	1,149	1,376	1,309	643	104	4,582	-	No.	Solapur
		जेत्र	658	2,046	3,602	3,764	1,638	11,708	2.56	Area	
16	कोल्हापूर	संख्या	3,892	933	408	119	13	5,365	-	No.	Kolhapur
		जेत्र	1,485	1,324	1,105	666	286	4,866	0.91	Area	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 12.5 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(3)	(2)
17	औरंगाबाद	संख्या	1,183	1,395	924	317	25	3,844	-	No.	Aurangabad
		जेत्र	682	2,002	2,471	1,778	358	7,291	1.90	Area	
18	जालना	संख्या	983	1,178	730	302	24	3,217	-	No.	Jalna
		जेत्र	549	1,694	1,959	1,711	387	6,300	1.96	Area	
19	परभजी	संख्या	1,249	1,606	1,154	436	23	4,468	-	No.	Parbhani
		जेत्र	731	2,307	3,141	2,404	309	8,891	1.99	Area	
20	हिंगोली	संख्या	NA	NA	NA	NA	NA	NA	-	No.	Hingoli
		जेत्र	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	Area	
21	बीड	संख्या	1,679	1,529	992	388	31	4,619	-	No.	Beed
		जेत्र	903	2,213	2,710	2,193	471	8,491	1.84	Area	
22	नांदेड	संख्या	1,316	1,496	996	309	15	4,131	-	No.	Nanded
		जेत्र	772	2,134	2,647	1,693	206	7,453	1.80	Area	
23	उस्मानाबाद	संख्या	521	816	671	389	48	2,445	-	No.	Osmanabad
		जेत्र	302	1,183	1,832	2,272	692	6,280	2.57	Area	
24	लातूर	संख्या	576	968	731	366	32	2,673	-	No.	Latur
		जेत्र	374	1,399	2,008	2,083	421	6,285	2.35	Area	
25	बुलढाजा	संख्या	824	1,112	735	349	41	3,061	-	No.	Buldhana
		जेत्र	522	1,606	1,996	2,026	599	6,749	2.20	Area	
26	अकोला	संख्या	714	1,137	776	407	61	3,094	-	No.	Akola
		जेत्र	493	1,653	2,118	2,398	877	7,539	2.44	Area	
27	वाशिम	संख्या	NA	NA	NA	NA	NA	NA	-	No.	Washim
		जेत्र	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	Area	
28	अमरावती	संख्या	849	1,243	711	343	45	3,191	-	No.	Amravati
		जेत्र	599	1,794	1,941	1,998	645	6,977	2.19	Area	
29	यवतमाळ	संख्या	142	1,110	938	487	67	2,744	-	No.	Yavatmal
		जेत्र	98	1,623	2,528	2,811	960	8,020	2.92	Area	
30	वर्धा	संख्या	234	525	423	226	26	1,434	-	No.	Wardha
		जेत्र	172	761	1,165	1,311	389	3,798	2.65	Area	
31	नागपूर	संख्या	536	838	606	300	31	2,309	-	No.	Nagpur
		जेत्र	346	1,219	1,668	1,717	455	5,406	2.34	Area	
32	भंडारा	संख्या	2,218	938	403	116	9	3,683	-	No.	Bhandara
		जेत्र	1,061	1,314	1,083	639	128	4,226	1.15	Area	
33	गोंदिया	संख्या	NA	NA	NA	NA	NA	NA	-	No.	Gondiya
		जेत्र	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	Area	
34	चंद्रपूर	संख्या	745	630	527	265	31	2,198	-	No.	Chandrapur
		जेत्र	412	1,022	1,431	1,530	462	4,858	2.21	Area	
35	गडचिरोली	संख्या	463	379	266	98	11	1,217	-	No.	Gadchiroli
		जेत्र	249	541	706	557	171	2,223	1.83	Area	
महाराष्ट्र राज्य		संख्या	42,662	31,756	21,517	9,432	1,164	1,06,531	-	No.	Maharashtra
		जेत्र	20,868	46,060	58,720	54,360	18,789	1,98,797	1.87	Area	State

आधार : ः ढृषि जजऱा, १९९५ऱ६ , ढृषि विभाज, महाराष्ट्र शासऱ, पुजे

Source:- Agricultural Census, 1995-96, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती/AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 12.6

धारण प्रकारानुसार एकूण वहित धारकांची संख्या व क्षेत्र
Number and Area of Operational Holdings by Tenure and by Size Groups
 (कृषी गणना/Agricultural Census, 1995-96)

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये/Area in hectares)

अनु- क्रमांक Serial No.	आकारमान क्षेत्र Size class hectare	व्यक्तीगत धारण Individual holdings		समाईक धारक Joint holdings		संस्था धारक Institutional Holdings		एकूण धारक Total Holdings	
		संख्या	क्षेत्र	संख्या	क्षेत्र	संख्या	क्षेत्र	संख्या	क्षेत्र
		No.	Area	No.	Area	No.	Area	No.	Area
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	up to 0.05	21,64,643	5,56,363	72,986	17,577	3,272	688	22,40,901	5,74,628
2	0.50 - 1.00 सिमांतर्ज Marginal	19,62,607	14,65,346	60,493	45,103	2,090	1,578	20,25,190	15,12,027
		41,27,250	20,21,709	1,33,479	62,680	5,362	2,266	42,66,091	20,86,655
3	1.00 -2.00 लहान /Small	30,77,870	44,52,532	94,676	1,49,086	2,974	4,294	31,75,520	46,05,912
		30,77,870	44,52,532	94,676	1,49,086	2,974	4,294	31,75,520	46,05,912
4	2.00 -3.00	14,20,913	34,12,019	51,730	1,25,507	1,824	4,450	14,74,467	35,41,976
5	3.00 - 4.00 मिती मध्यम Semi-medium	6,48,374	22,30,209	28,097	96,960	905	3,103	6,77,376	23,30,272
		20,69,287	56,42,228	79,827	2,22,467	2,729	7,553	21,51,843	58,72,248
6	4.00 - 5.00	3,68,714	16,37,970	17,956	79,905	708	3,149	3,87,378	17,21,024
7	5.00 - 7.50	3,89,373	23,49,768	21,678	1,31,235	982	6,033	4,12,033	24,87,036
8	7.50 - 10.00 मध्यम Medium	1,34,085	11,44,613	9,117	78,203	599	5,124	1,43,801	12,27,940
		8,92,172	51,32,351	48,751	2,89,343	2,289	14,306	9,43,212	54,36,000
9	10.00 - 20.00	94,216	12,35,747	7,899	1,04,820	794	10,857	1,02,909	13,51,424
10	20.00-and above मोठे Large	11,319	4,24,245	1,319	50,672	620	52,475	13,258	5,27,392
		1,05,535	16,59,992	9,218	1,55,492	1,414	63,332	1,16,167	18,78,816
	एकूण / Total	1,02,72,114	1,89,08,812	3,65,951	8,79,068	14,768	91,751	1,06,52,833	1,98,79,631
	एकूण जशी टक्के वारी Percentage to Total	96.43	95.12	3.44	4.42	0.14	0.46	100.00	100.00

आधार : कृषि गणना, १९९५-९६, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Agricultural Census, 1995-96, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 12.7

रासायनिक खतांचा वापर

Consumption of Chemical Fertilizers

(2000-01)

(आकडे शंभर मे.टनात/Figures in M. tonnes)

अनु क्रमांक	खते / Fertilizers						District
Serial No.	जिल्हे	नत्रयुक्त	स्फुरदयुक्त	पलाशयुक्त	एकूण		
(1)	(2)	Nitrogenous (3)	Phosphatic (4)	Potassic (5)	Total (6)	(2)	
1	मुंबई	0	0	0	0	Mumbai	
2	मुंबई उपनगर	0	0	0	0	Mumbai Suburban	
3	ठाणे	13,443	2,075	1,391	16,909	Thane	
4	रायगड	11,313	2,536	1,497	15,346	Raigad	
5	रतनागिरी	7,960	1,014	824	9,798	Ratnagiri	
6	सिंधुदुर्ग	4,221	1,296	978	6,495	Sindhudurg	
7	नाशिक	59,747	28,956	11,009	99,712	Nashik	
8	धुळे	25,597	6,979	4,976	37,552	Dhule	
9	नांदुरबार	9,331	2,576	2,406	14,313	Nandurbar	
10	जळगाव	69,628	29,096	27,641	126,365	Jalgaon	
11	अहमदनगर	11,860	29,384	16,277	107,521	Ahmednagar	
12	पुणे	53,890	24,369	14,665	92,924	Pune	
13	सातारा	34,842	13,639	11,724	60,205	Satara	
14	सांगली	37,495	18,170	16,644	72,309	Sangli	
15	सोलापूर	51,219	22,057	15,918	89,194	Solapur	
16	कोल्हापूर	63,203	21,143	20,447	94,793	Kolhapur	
17	औरंगाबाद	39,594	18,229	6,918	64,741	Aurangabad	
18	जालना	34,235	16,548	6,146	56,929	Jalna	
19	परभणी	18,129	10,977	5,203	44,309	Parbhani	
20	हिंगोली	11,244	4,762	2,086	18,092	Hingoli	
21	बीड	34,176	15,947	6,566	56,689	Beed	
22	नांदेड	57,068	26,433	10,986	94,487	Nanded	
23	उस्मानाबाद	12,123	8,803	6,603	27,529	Osmanabad	
24	लातूर	28,927	18,377	6,622	53,926	Latur	
25	बुलढाजा	34,075	19,219	4,262	57,556	Buldhana	
26	अकोला	20,772	14,037	2,464	37,273	Akola	
27	वाशिम	13,982	8,297	1,224	23,503	Washim	
28	अमरावती	44,902	14,729	4,414	44,045	Amravati	
29	यवतमाळ	35,356	19,301	7,536	12,193	Yavatmal	
30	वर्धा	18,870	2,446	4,967	33,283	Wardha	
31	नागपूर	24,667	13,975	2,489	41,131	Nagpur	
32	भंडारा	15,111	8,153	3,049	26,313	Bhandara	
33	गोंदिया	11,470	4,422	1,336	17,228	Gondiya	
34	चंद्रपूर	19,991	10,490	2,134	32,615	Chandrapur	
35	गडचिरोली	7,424	2,822	1,357	11,603	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	9,75,865	4,48,257	2,32,759	16,56,881	Maharashtra State	

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Commissioner of Agriculture, Maharashtra Government, Pune

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 12.8

**12. शेती/
तक्का क्रमांक/
शेतीची यंत्रे आणि अवजारे/
पशुधन गणना**

अनु क्रमांक Serial No.	जिल्हा	गाड्या Carts	नांगर		पाभरी		मळणी यंत्र		कडबा कापण्याची यंत्रे	
			Ploughs		Seed drills		Threshers		Chaff cutters	
			लाकडी Wooden	लोखंडी Iron	स्थानिक Local	सुधारित Improved	बैलाकडून किंवा मनुष्यबळाने Bullock or manually operated	शक्तीवर चालणारी Power operated	बैलाकडून किंवा मनुष्यबळाने Bullock or manually operated	शक्तीवर * Power operated
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1	मुंबई	9	6	0	0	0	0	0	2	0
2	मुंबई उपजिल्हा									
3	ठाजे	28,537	1,09,561	674	100	114	216	0	10	0
4	रायजड	18,734	86,018	1,429	0	0	1,023	0	0	2
5	रतनाजिरी	2,187	1,42,065	405	9	7	341	3	4	0
6	सिंधुदुर्ग	2,241	86,032	806	0	4	17	0	0	0
7	शांजि	55,545	93,647	48,154	8,087	44,226	2,107	4,362	2,965	680
8	धुळे	48,806	1,20,830	31,027	8,503	45,875	692	561	1,348	174
9	दुरबार									
10	जळजाव	77,599	36,631	22,028	3,336	62,608	697	1,242	1,117	643
11	अहमदनगर	57,239	17,723	44,053	4,416	53,232	2,221	1,976	2,232	1,291
12	पुजे	33,916	50,120	33,823	6,625	36,169	2,154	1,315	3,323	980
13	सातारा	29,347	21,105	18,741	4,609	20,850	1,413	988	2,325	521
14	सांजली	22,256	8,239	17,928	1,483	16,461	1,196	246	3,786	421
15	सोलापूर	35,485	15,037	38,532	4,172	29,945	1,964	432	5,563	985
16	जोल्हापूर	28,589	28,522	13,305	4,780	5,010	1,725	251	1,954	285
17	औरंगाबाद	37,407	16,494	25,548	87	43,495	653	831	434	176
18	जालगा	35,468	8,530	12,775	165	38,049	517	470	2,061	38
19	परभजी	64,482	65,714	27,733	3,425	43,050	1,074	570	3,742	54
20	हिंगोली									
21	बीड	47,686	7,090	24,651	1,600	47,967	718	95	3,011	76
22	पिंपरी	42,757	73,905	9,836	1,783	45,605	395	83	13,253	213
23	उस्मानाबाद	29,170	5,580	27,377	5,594	30,361	267	249	1,230	209
24	लातूर	23,809	32,888	19,074	2,133	31,432	893	206	1,098	177
25	बुलढाजा	60,151	10,007	36,668	729	64,763	937	176	242	211
26	अजोला	44,382	20,684	27,752	184	42,382	594	783	181	494
27	वाशिम									
28	अमरावती	51,375	29,839	22,313	1,325	30,883	425	900	327	333
29	यवतमाळ	63,173	68,477	40,298	2,813	37,276	624	333	612	119
30	वर्धा	37,149	23,708	18,656	1,521	13,836	3,027	935	414	345
31	पिंपरी	52,476	46,033	11,871	1,288	24,921	1,581	1,328	161	228
32	भंडारा	1,05,347	1,67,343	11,016	283	3,827	9,788	430	64	53
33	जोर्दिया									
34	चंद्रपूर	71,388	99,087	19,412	1,189	9,260	730	153	85	13
35	जडचिरोली	42,916	85,816	1,159	180	5,283	97	17	2	1
महाराष्ट्र राज्य		12,49,626	15,76,731	6,07,044	70,419	8,26,891	38,086	18,935	51,546	8,722

N.A.उपलब्ध नाही/

*यामध्ये संयुक्त कापणी व मळणी यंत्र यांचा समावेश आहे

आधार : पशु गणना-१९९७

AGRICULTURE

TABLE No. 12.8

Agricultural Machinery and Implements
Livestock Census 1997

उसाचे चरक Sugarcane crushers		सिंचनासाठी विद्युत् पंप Electric pumps for irrigation										
शक्तीने चालणारे Worked by power	बैलाच्या सहाय्याने चालणारे Worked by bullocks	पाच अश्वशक्ती पर्यंत Upto 5 H.P.	सहा आणि अश्वशक्तीचे 6 and above	एकूण Total	सिंचन व कृषि कामाकरिता वापरातील तेल इंजिने व पंप Oil engines with pump for irrigation and agricultural purposes	परिशियन चाक Parsian wheels	फवारणी यंत्रे Sprayers and dusters	ट्रॅक्टर्स Tractors	दुचाकी शक्तीवर मशागत यंत्रे Two wheeler Tractors of power tillers	घाणी Ghanis	District	
(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	(21)	(22)	(2)	
0	0	N.A.	N.A.	7	16	0	3	8	103	0	{ Mumbai Mumbai Suburban	
4	3	N.A.	N.A.	2,142	1,501	68	3,284	370	1,024	2	Thane	
39	28	N.A.	N.A.	895	597	5	2,071	66	129	15	Raigad	
14	3	N.A.	N.A.	1,350	884	17	3,427	12	38	17	Ratnagiri	
4	7	N.A.	N.A.	4,946	1,144	130	2,412	33	65	45	Sindhudurg	
137	110	N.A.	N.A.	66,440	5,784	127	40,611	10,813	1,113	84	Nashik	
29	7	N.A.	N.A.	33,040	1,487	203	24,990	2,786	100	7	{ Dhule Nandurbar	
156	179	N.A.	N.A.	40,454	3,751	121	43,811	5,018	240	247	Jalgaon	
177	169	N.A.	N.A.	90,496	9,190	196	23,462	11,645	220	146	Ahmednagar	
361	343	N.A.	N.A.	51,026	10,242	82	18,242	7,703	389	197	Pune	
371	101	N.A.	N.A.	40,723	7,801	9	15,510	5,616	624	212	Satara	
136	113	N.A.	N.A.	30,517	4,200	86	10,497	3,709	331	96	Sangli	
996	785	N.A.	N.A.	52,366	8,810	115	15,806	3,481	264	259	Solapur	
343	282	N.A.	N.A.	20,068	10,056	58	8,741	5,423	1,151	131	Kolhapur	
217	77	N.A.	N.A.	42,921	517	4	31,123	2,666	49	93	Aurangabad	
217	111	N.A.	N.A.	33,785	1,764	0	33,908	2,379	18	61	{ Jalna Parbhani	
344	76	N.A.	N.A.	39,057	3,052	14	51,209	1,185	103	176	Hingoli	
262	61	N.A.	N.A.	42,132	2,366	1	23,905	1,318	51	56	Beed	
163	48	N.A.	N.A.	28,480	580	17	40,589	1,123	7	33	Nanded	
921	210	N.A.	N.A.	34,495	4,308	26	18,247	1,128	36	39	Osmanabad	
1,296	325	N.A.	N.A.	24,136	1,897	37	15,790	1,407	45	202	Latur	
46	53	N.A.	N.A.	41,542	4,666	6	48,896	2,657	120	91	Buldhana	
470	72	N.A.	N.A.	17,388	1,417	4	38,069	2,054	20	100	{ Akola Washim	
25	7	N.A.	N.A.	30,361	960	7	35,204	2,256	163	31	Amravati	
52	32	N.A.	N.A.	18,738	3,333	58	63,027	865	124	37	Yavatmal	
4	29	N.A.	N.A.	12,751	3,160	83	38,910	550	153	31	Wardha	
75	141	N.A.	N.A.	36,563	4,836	68	37,561	1,320	184	50	Nagpur	
15	86	N.A.	N.A.	8,914	5,079	12	28,794	2,211	190	66	{ Bhandara Gondiya	
5	37	N.A.	N.A.	5,350	5,641	293	33,275	1,150	102	19	Chandrapur	
0	0	N.A.	N.A.	741	3,220	108	5,423	401	44	43	Gadchiroli	
6,879	3,495	N.A.	N.A.	8,51,824	1,12,259	1,955	7,56,797	81,353	7,200	2,586	Maharashtra State	

Not Availabe

* Including combine harvest machines

Source—Live Stock Census, 1997

12. शेती / Agriculture

तक्ता क्रमांक / Table No. 12.9

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनांचे निर्देशांक Index numbers of Production of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९६९-७० त्रैवार्षिक =100)
(Base 1969-70 Triennium = 100)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	वस्तू (2)	भार Weights (3)	1960-61 (4)	1970-71 (5)	1975-76 (6)	1980-81 (7)	1985-86 (8)	1990-91 (9)	1995-96 (10)	1999-00 (11)	2000-01 (12)	Commodity (2)
I अन्नधान्ये -												
I. FOOD-GRAINS												
(a) तृणधान्ये												
(a) Cereals -												
1	तांदूळ	11.52	100.2	121.7	167.3	172.8	159.7	169.4	120.4	187.3	141.3	Rice
2	गहू	4.81	104.4	114.6	312.1	242.4	167.7	239.1	100.9	373.8	246.6	Wheat
3	खरीप ज्वारी	11.45	128.9	52.0	131.4	165.6	155.3	222.7	98.7	148.7	140.5	Kharif Jawar
4	रब्बी ज्वारी	9.67	141.0	46.7	85.2	111.6	88.6	149.5	120.2	150.1	110.8	Rabi Jawar
5	एकूण ज्वारी	21.12	134.4	49.6	110.3	140.9	124.8	189.3	106.2	149.4	126.9	Total Jawar
6	बाजरी	5.80	76.9	129.7	88.1	119.6	66.1	175.4	134.5	178.5	171.1	Bajri
7	बाली	0.01	94.1	141.2	192.4	396.2	390.5	113.2	1.9	62.3	39.6	Barly
8	मका	0.24	60.3	82.2	278.4	404.5	331.5	434.5	223.8	1396.1	977.1	Maize
9	नाचणी	1.19	108.4	103.6	119.8	133.5	166.2	136.1	72.1	107.0	81.9	Ragi
10	कोद्रा	0.09	110.4	68.8	73.6	88.5	78.1	83.0	32.4	40.0	36.6	Kodra
11	इतर तृणधान्ये	0.27	98.8	79.6	107.4	100.6	98.8	129.6	75.7	97.3	173.1	Other Cereals
	एकूण तृणधान्ये	45.05	113.7	87.1	144.6	158.1	132.8	187.0	111.0	191.7	152.5	Total-Cereals
(b) कडधान्ये												
(b) Pulses -												
1	हरभरा	1.32	130.4	84.2	175.6	146.1	170.8	348.1	234.6	583.7	341.3	Gram
2	तूर	4.46	156.5	90.6	136.3	120.2	150.8	140.6	152.2	290.1	220.6	Tur
3	इतर कडधान्ये	4.66	90.6	74.9	135.8	75.3	125.9	156.0	163.4	173.6	146.7	Other Pulses
	एकूण कडधान्ये	10.44	123.8	82.8	141.0	103.5	102.2	173.7	167.6	275.2	202.9	Total-Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	52.49	115.6	86.3	143.9	147.8	137.6	184.5	122.2	207.5	162.0	Total-Food-grains

II अन्नधान्येतर -

II. NONFOOD-GRAINS

(a) गळिताची धान्ये -

(a) Oil Seeds

(1) भुईमूग	..	9.25	127.4	93.4	110.3	97.2	74.6	157.9	104.3	91.1	74.8	Groundnut
(2) तीळ	..	0.70	89.3	56.2	99.2	113.7	157.6	237.5	162.2	124.1	95.4	Sesamum
(3) मोहरी,राई आणि जवस	..	0.58	163.9	94.4	177.5	158.3	163.9	149.1	73.3	92.0	53.9	Rape, Mustard and Linseed
(4) एरंड	..	0.01	150.0	100.0	200.0	233.3	250.0	350.0	58.3	466.7	716.7	Castor-Seed
(5) सुर्यफूल	..	-	-	-	-	-	-	-	643.6	422.4		Sunflower
एकूण गळितांची धान्ये	..	10.45	126.9	91.0	113.3	101.8	85.2	162.9	138.8	93.7	75.6	Total Oil Seeds

(b) तंतू पिके-

(b) Fibres

(1) कापूस	..	8.43	122.7	35.5	57.2	93.1	146.0	137.9	192.8	227.3	132.2	Cotton
(2) अंबाडी	..	0.03	187.2	46.4	115.8	110.9	88.2	60.9	26.7	41.8	36.0	Mesta
एकूण तंतू पिके	..	8.46	122.8	35.5	57.4	93.1	145.7	137.7	192.1	226.7	131.9	Total-Fibres

(c) संकीर्ण-

(c) Miscellaneous

(1) ऊस	..	21.64	81.4	115.5	156.2	182.6	379.1	297.5	183.3	374.0	348.9	Sugarcane
(2) तंबाखू	..	0.18	256.2	108.3	102.1	141.7	160.4	216.7	77.2	229.2	193.8	Tobacco
(3) बटाटे	..	0.35	150.0	99.4	133.7	101.8	122.2	124.5	107.5	146.0	148.5	Potato
(4) मिरची	..	8.34	98.8	69.6	89.6	85.4	79.1	74.7	83.0	65.3	67.2	Chillies
एकूण संकीर्ण	..	25.51	85.9	109.2	146.8	168.4	165.1	265.4	175.3	329.5	308.2	Total Miscellaneous
एकूण अन्नधान्येतर	..	44.51	102.6	79.9	121.9	138.3	142.5	216.8	171.8	254.1	219.6	Total-Non-Food-grains
सर्व पिके	..	100.00	109.8	75.0	134.1	143.6	138.1	198.9	145.7	228.2	187.6	All Commodities

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

Source.-Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

12. शेती/

तक्का क्रमांक/

मुख्य पिकांखालील जिल्हावार क्षेत्र/
(2000-

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	तृणधान्ये व कडधान्ये Cereals and Pulses	ऊस Sugarcane	फळे व भाज्या Fruits and Vegetables	मसाले व मसाल्याचे पदार्थ Cendiments and Spices	संकीर्ण अन्नपिके Miscellaneous food crops	एकूण अन्नपिके Total food crops
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1	मुंबई	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपजिल्हा						
3	ठाणे	1,996	0	130	7	2	2,135
4	रायजड	1,694	0	98	12	0	1,804
5	रतनाजिरी	1,087	0	448	9	0	1,544
6	सिंधुदुर्ग	831	3	426	8	0	1,268
7	शांशिज	7,324	296	782	59	3	8,464
8	धुळे	5,182	226	94	107	2	5,611
9	दुरबार						
10	जळजाव	5,443	166	502	51	0	6,162
11	अहमदनगर	12,055	717	334	52	0	13,158
12	पुणे	9,711	637	646	89	0	11,083
13	सातारा	4,924	574	273	39	0	5,810
14	सांजली	5,249	593	107	34	0	5,983
15	सोलापूर	9,300	670	289	46	0	10,305
16	जोल्हापूर	2,011	948	84	68	0	3,111
17	औरंगाबाद	6,366	191	102	48	0	6,707
18	जालगा	4,963	125	94	29	0	5,211
19	परभजी	6,869	160	87	39	0	7,155
20	हिंजोली						
21	बीड	6,711	204	249	87	0	7,251
22	निंदेड	4,510	148	80	76	0	4,814
23	उस्मानाबाद	5,437	152	81	64	0	5,734
24	लातूर	4,635	206	106	30	0	4,977
25	बुलढाजा	4,594	45	47	52	0	4,738
26	अजोला	5,528	28	60	10	0	5,626
27	वाशिम						
28	अमरावती	3,496	37	473	53	0	4,059
29	यवतमाळ	3,857	98	131	38	0	4,124
30	वर्धा	1,528	24	85	13	0	1,650
31	नांदेड	2,776	16	455	267	0	3,514
32	भंडारा	4,042	32	162	49	1	4,286
33	जोर्दिया						
34	चंद्रपूर	3,723	0	64	132	0	3,919
35	जडचिरोली	1,876	0	14	24	0	1,914
महाराष्ट्र राज्य		1,37,718	6,296	6,503	1,592	8	1,52,117

AGRICULTURE

TABLE No. 12.10

Districtwise area under major crops
01)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात/ Area in " 00 " hectares)

एकूण गळितांची धान्ये Total Oil seeds	तंतू पिके Fibre crops	औषधी द्रव्ये व मादक पदार्थ Drugs and narcotics	वैरणीची पिके Fodder crops	संकीर्ण अन्नधान्येतर पिके Micellaneous non-food crops	एकूण अन्नधान्येतर पिके Total non-food crops	एकूण पिकाखालील क्षेत्र Total area under crops	District
(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(2)
0	0	0	0	0	0	0	{ Mumbai Mumbai Suburban
34	1	4	1,764	4	1,807	3,942	Thane
20	0	0	327	0	347	2,151	Raigad
37	0	0	980	0	1,017	2,561	Ratnagiri
124	0	0	81	0	205	1,473	Sindhudurg
707	71	1	515	0	1,294	9,758	Nashik
979	933	17	7	0	1,936	7,547	{ Dhule Nandurbar
788	2874	1	30	13	3,706	9,868	Jalgaon
846	47	1	513	19	1,426	14,584	Ahmednagar
875	6	1	1,680	20	2,582	13,665	Pune
775	51	2	424	3	1,255	7,065	Satara
993	31	16	384	0	1,424	7,407	Sangli
1,401	52	1	77	1	1,532	11,837	Solapur
1,166	4	37	1,030	0	2,237	5,348	Kolhapur
1,013	1,095	1	17	0	2,126	8,833	Aurangabad
844	1,544	0	13	0	2,401	7,612	Jalna
1,590	3,100	0	8	1	4,699	11,854	{ Parbhani Hingoli
1,186	927	1	183	2	2,299	9,550	Beed
697	2,649	0	7	0	3,353	8,167	Nanded
2,141	51	0	190	1	2,383	8,117	Osmanabad
1,745	408	1	19	1	2,174	7,151	Latur
941	2,561	0	0	0	3,502	8,240	Buldhana
833	3,594	1	1	1	4,430	10,056	{ Akola Washim
1,263	3,767	1	1	0	5,032	9,091	Amravati
584	4,741	0	0	0	5,325	9,449	Yavatmal
808	1,812	0	1	0	2,621	4,271	Wardha
2,568	605	0	2	6	3,181	6,695	Nagpur
351	7	0	1	0	359	4,645	{ Bhandara Gondiya
801	644	0	2	0	1,447	5,366	Chandrapur
136	3	1	2	0	142	2,056	Gadchiroli
26,246	31,578	87	8,259	72	66,242	2,18,359	Maharashtra State

Source—Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / Agriculture

तक्ता क्रमांक/ Table No. 12.11

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकाखालील क्षेत्राचे निर्देशांक Index number of area of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९६९-७० त्रैवार्षिक = 100)
(Base 1969-70 Triennium = 100)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	वस्तू (2)	1960-61 (3)	1965-66 (4)	1970-71 (5)	1975-76 (6)	1980-81 (7)	1985-86 (8)	1990-91 (9)	1995-96 (10)	1999-00 (11)	2000-01 (12)	Commodity (2)
I अन्नधान्ये -												I. FOOD-GRAINS
(a) तृणधान्ये												(a) Cereals -
1	तांदूळ	97.7	99.3	101.6	106.4	113.0	115.8	118.9	103.2	114.3	113.6	Rice
2	गहू	108.6	99.8	97.3	140.1	129.3	106.11	104.6	69.0	125.7	90.4	Wheat
3	खरीप ज्वारी	100.9	103.1	100.5	108.9	118.7	114.4	109.0	72.8	76.0	75.7	Kharif Jawar
4	रब्बी ज्वारी	114.1	105.5	96.7	101.2	105.1	114.2	109.3	98.2	100.0	97.2	Rabi Jawar
5	एकूण ज्वारी	108.4	104.4	98.3	104.6	111.0	114.3	109.2	86.4	89.5	87.8	Total Jawar
6	बाजरी	79.3	88.7	98.9	87.7	82.9	83.3	93.5	105.1	84.2	87.3	Bajri
7	बाली	113.3	76.7	186.7	293.4	296.7	118.7	75.0	2.9	46.2	29.7	Barly
8	मका	60.6	95.5	103.2	135.5	164.9	165.2	244.1	254.4	636.9	744.1	Maize
9	नाचणी	108.2	108.9	89.6	99.0	104.3	100.2	97.7	66.8	73.7	72.9	Ragi
10	कोद्रा	119.8	102.9	71.4	74.9	85.6	59.9	69.0	26.3	31.0	27.8	Kodra
11	इतर तृणधान्ये	104.1	94.2	87.3	100.0	100.3	76.5	51.3	45.4	53.3	102.0	Other Cereals
	एकूण तृणधान्ये	101.1	100.2	98.4	104.2	107.1	106.2	106.2	89.5	95.7	93.7	Total-Cereals
(b) कडधान्ये												(b) Pulses-
1	हरभरा	115.3	89.6	89.0	128.0	123.1	143.8	192.8	166.1	267.4	193.9	Gram
2	तूर	86.1	91.6	101.8	109.7	114.7	122.2	163.6	149.4	169.1	178.0	Tur
3	इतर कडधान्ये	84.5	86.8	97.1	106.8	90.5	94.2	94.0	96.6	97.3	106.4	Other Pulses
	एकूण कडधान्ये	89.0	88.3	97.1	110.3	106.2	107.5	123.3	120.8	136.5	134.7	Total-Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	97.8	98.1	105.4	106.9	107.9	109.7	95.7	103.9	101.9	Total-Food-grains	

II अन्नधान्येतर -

(a) गळिताची धान्ये -

(1)	भुईमूग	..	118.3	122.1	98.8	93.4	91.0	73.2	96.3	73.9	59.1	53.6	Groundnut
(2)	तीळ	..	78.9	77.7	76.2	93.3	117.9	142.2	177.5	121.3	80.1	84.3	Sesamum
(3)	मोहरी,राई आणि जवस	..	124.7	98.0	104.5	158.8	132.6	137.0	123.2	61.7	56.6	41.0	Rape,Mustard and Linseed
(4)	एरंड	..	143.2	116.2	75.7	119.5	124.8	230.9	146.0	49.3	292.0	480.5	Castor-Seed
(5)	सुर्यफूल	666.5	518.4	Sunflower
एकूण गळितांची धान्ये		..	114.3	112.8	96.7	103.2	100.8	92.0	110.8	112.6	62.1	56.9	Total Oil Seeds

(b) तंतू पिके-

(1)	कापूस	..	91.1	99.0	100.3	84.1	97.2	98.8	99.5	117.1	118.6	112.2	Cotton
(2)	अंबाडी	..	86.5	96.7	84.8	115.9	113.1	61.2	66.3	29.3	47.3	43.2	Mesta
एकूण तंतू पिके		..	91.0	99.0	99.9	84.8	97.6	98.0	98.8	115.0	117.2	110.7	Total-Fibres

(c) संकीर्ण-

(1)	ऊस	..	80.2	86.2	108.4	148.4	166.1	172.3	288.6	200.7	383.6	387.0	Sugarcane
(2)	तंबाखू	..	209.1	109.1	95.9	92.0	98.6	84.5	83.7	43.2	76.2	67.1	Tobacco
(3)	बटाटे	..	138.1	127.1	94.1	92.5	90.1	120.7	106.2	126.0	133.4	134.3	Potato
(4)	मिरची	..	98.3	99.5	91.6	90.2	93.9	83.3	80.4	78.3	65.5	68.5	Chilies
एकूण संकीर्ण		..	93.8	94.8	99.5	116.8	126.7	125.1	176.0	153.0	212.7	215.4	Total Miscellaneous

एकूण अन्नधान्येतर .. **97.9** **102.6** **99.0** **92.6** **100.7** **98.3** **108.2** **118.0** **108.6** **103.2** **Total-Non-Food-grains**

सर्व पिके .. **98.5** **99.0** **98.3** **102.2** **105.3** **104.8** **109.3** **101.1** **105.1** **102.2** **All Commodities**

आधार :- कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Source.-Commissionerate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती / Agriculture

तक्ता क्रमांक/Table No. 12.12

महाराष्ट्र राज्यातील प्रमुख पिकांच्या सरासरी उत्पादनाचे निर्देशांक Index number of average yield of Principal Crops in Maharashtra State

(पायाभूत काळ १९६९-७० त्रैवार्षिक = 100)

(Base 1969-70 Triennium = 100)

अनुक्रमांक

Serial No.	वस्तू	1960-61	1965-66	1970-71	1975-76	1980-81	1985-86	1990-91	1995-96	1999-00	2000-01	Commodity
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
I अन्नधान्ये -												
I. FOOD-GRAINS												
(a) तृणधान्ये												
(a) Cereals -												
1	तांदूळ	102.6	65.2	119.8	157.2	152.9	36.9	124.9	116.7	163.9	124.3	Rice
2	गहू	96.0	73.0	117.8	222.8	187.5	159.4	183.3	146.2	297.4	273.0	Wheat
3	खरीप ज्वारी	127.8	65.1	51.7	120.7	139.5	133.4	149.7	135.5	195.7	185.7	Kharif Jawar
4	रब्बी ज्वारी	123.6	75.9	48.3	84.2	105.2	77.6	106.9	122.3	150.2	114.0	Rabi Jawar
5	एकूण ज्वारी	124.0	69.9	50.5	105.4	126.9	109.1	133.1	122.8	166.9	144.5	Total Jawar
6	बाजरी	97.0	65.6	131.1	100.4	144.2	79.3	106.0	128.0	211.8	195.9	Bajri
7	बाली	83.1	107.4	75.6	65.6	133.5	133.5	143.0	65.4	134.9	133.5	Barly
8	मका	99.5	88.8	79.6	205.5	245.3	183.4	116.0	88.0	219.2	131.3	Maize
9	नाचणी	100.2	66.3	115.6	121.0	128.0	159.3	152.9	108.0	145.3	112.3	Ragi
10	कोद्रा	92.2	87.1	96.4	98.3	103.4	104.8	95.2	123.5	129.1	131.5	Kodra
11	इतर तृणधान्ये	94.9	86.6	91.2	107.4	100.3	95.3	110.9	166.7	182.7	169.8	Other Cereals
	एकूण तृणधान्ये	111.8	68.7	88.2	135.7	143.9	120.0	133.8	123.0	189.6	156.1	Total-Cereals
(b) कडधान्ये												
(b) Pulses -												
1	हरभरा	113.1	85.6	94.6	137.2	118.7	108.6	130.3	141.2	218.3	179.0	Gram
2	तूर	181.8	90.4	89.0	124.2	101.8	123.2	121.3	101.9	171.6	123.9	Tur
3	इतर कडधान्ये	107.1	89.3	77.1	127.2	75.7	135.1	106.6	169.2	178.4	137.9	Other Pulses
	एकूण कडधान्ये	139.0	89.3	84.4	127.3	94.9	125.3	116.3	125.1	184.1	137.0	Total-Pulses
	एकूण अन्नधान्ये	116.4	72.2	87.5	134.1	134.7	121.6	130.6	123.6	188.2	151.1	Total-Food-grains
II अन्नधान्येतर पिके-												
II. NON-FOOD-GRAINS												

(a) गळिताची धान्ये-*(a) Oil Seeds—*

(1) भुईमूग	107.7	61.7	94.5	118.1	106.9	98.7	138.9	141.0	154.3	139.6	Groundnut
(2) तीळ	113.2	110.0	73.8	106.3	06.5	112.4	123.0	133.7	154.9	113.1	Sesamum
(3) मोहरी, राई आणि जवस	131.4	102.3	90.3	111.8	119.4	119.4	115.5	118.7	162.5	131.5	Rape, Mustard and Linseed
(4) एरंड	104.7	71.7	132.1	167.4	187.0	267.0	173.7	118.4	159.8	149.2	Castor-Seed
(5) सुर्यफूल								96.6	81.5		Sunflower
एकूण गळितांची धान्ये	109.4	65.7	93.2	116.8	107.1	102.6	135.5	194.7	154.8	136.7	Total Oil Seeds

(b) तंतू पिके*(b) Fibres—*

(1) कापूस	134.7	77.9	35.4	68.0	95.7	147.3	110.2	164.7	191.6	117.9	Cotton
(2) अंबाडी	158.6	100.3	54.7	99.9	98.1	78.3	140.8	91.1	83.4	83.2	Mesta
एकूण तंतू पिके	134.8	78.0	35.5	68.2	95.7	147.2	110.3	164.6	191.5	117.8	Total—Fibres

(c) संकीर्ण-*(c) Miscellaneous—*

(1) ऊस	101.5	91.4	106.6	105.2	100.9	104.9	103.3	91.3	97.5	90.2	Sugarcane
(2) तंबाखू	122.5	122.2	112.9	110.0	143.7	194.7	184.0	179.2	300.6	288.6	Tobacco
(3) बटाटे	108.6	69.5	105.5	144.4	113.0	95.9	117.7	85.3	109.4	110.6	Potato
(4) मिरची	100.5	94.3	75.9	99.3	90.9	88.5	86.0	106.1	99.8	98.1	Chillies
एकूण संकीर्ण पिके	101.9	92.3	103.2	105.1	108.6	103.7	102.6	91.8	98.0	90.8	Total Miscellaneous
एकूण अन्नधान्येत्तर	110.3	81.9	83.4	102.4	106.5	109.9	107.8	112.8	110.7	95.9	Total—Non-Food-grains
सर्व पिके	113.8	76.5	87.9	119.2	120.9	115.9	119.2	117.3	139.7	116.2	All Commodities

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

Source.—Commissionerate of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती/ AGRICULTURE

तक्का क्रमांक/ TABLE No. 12.13

जिल्हावार बांधबंदिस्ती केलेली जमीन/Area bounded in each District

(क्षेत्र हजार हेक्टरात)

(Area in thousand hectares)

अ. क्र.	जिल्हे	पहिली योजना	दुसरी योजना	तिसरी योजना	वार्षिक योजना	चौथी योजना	पाचवी योजना	सहावी योजना								
Serial No.		During First Plan Period	During Second Plan Period	During Third Plan Period	Annual Plan Period	During Fourth Plan Period	During Fifth Plan Period	During Sixth Plan Period	66-67 to 68-69	69-70 to 73-74	74-75 to 78-79	79-80 to 83-84	85-86 to 90-91	95-96 to 97-98	98-99	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
1	मुंबई	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Mumbai Suburban
3	ठाणे	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Thane
4	रायगड	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Raigad
5	रत्नागिरी	*	*	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Sindhudurg
7	नाशिक	13	46	188	88	130	14	4	*	*	—	—	—	—	—	Nashik
8	धुळे	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Dhule
9	नंदुरबार	11	104	137	83	93	42	25	2	1	2	2	—	—	—	Nandurbar
10	जळगाव	15	30	126	115	149	33	20	2	2	1	*	—	—	—	Jalgaon
11	अहमदनगर	27	111	188	107	102	26	25	2	1	—	—	—	—	—	Ahamednagar
12	पुणे	44	60	159	92	66	12	10	1	—	—	*	1	—	—	Pune
13	सातारा	2	11	58	45	68	6	6	1	1	—	—	—	—	—	Satara
14	सांगली	12	41	96	68	101	17	6	3	1	—	—	—	—	—	Sangli
15	सोलापूर	61	48	253	147	163	49	28	3	1	1	—	—	—	—	Solapur
16	कोल्हापूर	*	*	9	10	14	1	*	..	*	—	—	—	—	—	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1	9	109	139	415	23	26	3	2	2	1	—	—	—	Aurangabad
18	जालना	—	—	—	—	—	23	15	2	8	1	1	1	—	—	Jalna
19	परभणी	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Parbhani
20	हिंगोली	—	1	29	79	216	49	63	4	11	—	1	1	—	—	Hingoli
21	बीड	2	10	७४	87	271	42	51	2	2	1	1	—	—	—	Beed
22	नांदेड	*	*	30	63	114	68	51	5	6	7	20	3	—	—	Nanded
23	उस्मानाबाद	7	17	119	180	403	79	60	4	4	—	—	—	—	—	Osmanabad
24	लातूर	—	—	—	—	—	—	14	5	7	1	—	—	—	—	Latur
25	बुलढाणा	—	2	79	88	111	85	66	8	6	1	1	1	—	—	Buldhana
26	अकोला	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Akola
27	वाशिम	—	10	57	87	105	75	48	6	9	6	4	3	—	—	Washim
28	अमरावती	—	10	46	51	89	37	40	6	6	3	—	—	—	—	Amravati
29	यवतमाळ	—	15	87	91	95	76	61	8	7	—	—	6	—	—	Yavatmal
30	वर्धा	—	2	30	33	25	40	30	3	6	2	4	—	—	—	Wardha
31	नागपूर	—	1	34	49	39	41	20	3	2	1	—	4	—	—	Nagpur
32	भंडारा	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Bhandara
33	जोदिया	—	—	*	*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Gondiya
34	चंद्रपूर	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	Chandrapur
35	गडचिरोली	—	—	9	15	23	8	2	*	*	—	—	—	—	—	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		195	527	1,917	1,717	2,793	823	670	73	83	30	37	20	Maharashtra State		

*हजार हेक्टरपेक्षा कमी/Less than thousand hectares

टिप : १) जमीनीच्या बांधबंदिस्तांची माहिती 'संख्या' परिमाणात आहे २) सन १९९९-२००० व २०००-०१ ची माहिती उपलब्ध नाही

Note.—1) Information of area bounded in 'Number' of completed units 2) Information for the year 1999-2000 and 2000-01 is not available.

आधार : कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

12. शेती/ AGRICULTURE

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 12.14

वहतीची खाती आणि त्यांचे क्षेत्र

No. of operational Holdings and area operated

(कृषी गणना/Agricultural Census, 1995-96)

(आकडे शंभरात / Figures in hundred)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	व्यक्तिगत खाती Individual Holdings		संयुक्त खाती Joint Holdings		संस्थागत खाती Institutional Holdings		एकूण खाती All Holdings		District
		संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	संख्या No.	क्षेत्र (हेक्टर) Area (Hectare)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	—	—	—	—	—	—	—	—	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	—	—	—	—	—	—	—	—	Mumbai Suburban
3	ठाणे	2,454	4,031	131	170	5	29	2,590	4,230	Thane
4	रायजड	2,694	3,132	126	228	5	16	2,825	3,376	Raigad
5	रत्नाजिरी	3,008	5,978	229	666	1	—	3,238	6,644	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	2,575	4,341	15	65	1	9	2,591	4,415	Sindhudurg
7	नाशिक	4,790	9,666	18	39	3	23	4,811	9,728	Nashik
8	धुळे	3,129	6,664	144	385	3	17	3,276	7,066	Dhule
9	नंदुरबार									Nandurbar
10	जळगाव	3,422	6,865	326	753	12	53	3,760	7,671	Jalgaon
11	अहमदनगर	7,857	12,918	17	59	5	122	7,879	13,099	Ahmednagar
12	पुणे	5,255	9,639	361	970	13	68	5,629	10,677	Pune
13	सातारा	6,900	7,709	57	81	7	41	6,964	7,831	Satara
14	सांगली	4,611	6,515	75	153	3	33	4,689	6,701	Sangli
15	सोलापूर	4,305	10,794	268	822	9	91	4,582	11,707	Solapur
16	कोल्हापूर	5,347	4,811	11	18	7	37	5,365	4,866	Kolhapur
17	औरंगाबाद	3,816	7,220	26	63	2	8	3,844	7,291	Aurangabad
18	जालना	3,207	6,283	9	9	1	8	3,217	6,300	Jalna
19	परभजी	4,377	8,634	88	226	3	31	4,468	8,891	Parbhani
20	हिंगोली									Hingoli
21	बीड	4,597	8,428	14	31	7	31	4,618	8,490	Beed
22	नांदेड	4,111	7,407	19	35	2	11	4,132	7,453	Nanded
23	उस्मानाबाद	2,386	6,126	59	154	—	—	2,445	6,280	Osmanabad
24	लातूर	2,644	6,205	28	71	1	8	2,673	6,284	Latur
25	बुलढाजा	2,909	6,324	145	394	8	31	3,062	6,749	Buldhana
26	अकोला	2,891	6,904	193	568	10	67	3,094	7,539	Akola
27	वाशिम									Washim
28	अमरावती	2,870	6,154	300	744	21	79	3,191	6,977	Amravati
29	यवतमाळ	2,694	7,838	46	158	4	24	2,744	8,020	Yavatmal
30	वर्धा	1,387	3,625	42	143	5	30	1,434	3,798	Wardha
31	नागपूर	2,224	5,154	81	228	4	24	2,309	5,406	Nagpur
32	भंडारा	3,180	3,596	501	625	2	4	3,683	4,225	Bhandara
33	गोंदिया									Gondiya
34	चंद्रपूर	2,060	4,349	135	489	3	20	2,198	4,858	Chandrapur
35	गडचिरोली	1,021	1,778	195	444	1	2	1,217	2,224	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,02,721	1,89,088	3,659	8,791	148	917	1,06,528	1,98,796	Maharashtra State

आधार : कृषि गणना, १९९५-९६, कृषि विभाग, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Agriculture Census, 1995-96, Department of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

१३. जलसिंचन

१३.१. विविध साधनांनुसार भिजलेले क्षेत्र, पीकवार सिंचनाखालील क्षेत्र व बागायती विहिरींची संख्या याबाबत माहिती या विभागात दिली आहे.

13. IRRIGATION

13.1. Data on irrigated area according to various sources, cropwise irrigated area and irrigation wells are presented in the tables in this section.

13. जलसिंचन / IRRIGATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 13.1

सिंचनाच्या निरनिराळ्या साधनांनी भिजलेले क्षेत्र Area irrigated by different sources of irrigation (1999-2000)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात)

(Area in '100' Hectares)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	सिंचनाखालील निव्वळ क्षेत्र Net area Irrigated by			सिंचनाखालील एकूण स्थूल क्षेत्र Total gross area of Crops Irrigated (6)	District (2)
		भूपृष्ठीय सिंचन Surface irrigation (3)	विहिरीद्वारे सिंचन Well irrigation (4)	सिंचनाखालील एकूण निव्वळ क्षेत्र Total Net irrigated Area (5)		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	मुंबई	-	-	-	-	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	-	-	-	-	Mumbai Suburban
3	ठाजे	10	180	190	208	Thane
4	रायजड	69	42	111	134	Raigad
5	रत्नाजिरी	18	27	45	54	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	330	2	332	365	Sindhudurg
7	नाशिक	161	1,855	2,016	2,420	Nashik
8	धुळे	32	417	449	538	Dhule
9	नांदुरबार	102	416	518	535	Nandurbar
10	जळगाव	72	1,486	1,558	1,728	Jalgaon
11	अहमदनगर	948	2,518	3,466	3,791	Ahmednagar
12	पुणे	948	1,684	2,632	3,129	Pune
13	सातारा	482	1,154	1,636	2,161	Satara
14	सांगली	263	1,092	1,355	1,505	Sangli
15	सोलापूर	607	1,910	2,517	2,899	Solapur
16	कोल्हापूर	563	634	1,197	1,258	Kolhapur
17	औरंगाबाद	181	1,376	1,557	1,801	Aurangabad
18	जालना	135	604	739	1,075	Jalna
19	परभणी	92	349	441	653	Parbhani
20	हिंगोली	217	292	509	719	Hingoli
21	बीड	504	1,473	1,977	2,362	Beed
22	नांदेड	184	465	649	876	Nanded
23	उस्मानाबाद	187	921	1,108	1,362	Osmanabad
24	लातूर	58	502	560	611	Latur
25	बुलढाजा	24	355	379	452	Buldhana
26	अकोला	7	177	184	256	Akola
27	वाशिम	26	191	217	247	Washim
28	अमरावती	91	691	782	937	Amravati
29	यवतमाळ	108	426	534	616	Yavatmal
30	वर्धा	46	263	309	408	Wardha
31	नागपूर	517	715	1,232	1,472	Nagpur
32	भंडारा	970	174	1,144	1,265	Bhandara
33	जोर्दिया	743	237	980	1,099	Gondiya
34	चंद्रपूर	866	184	1,050	1,161	Chandrapur
35	गडचिरोली	556	33	589	631	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	10,117	22,845	32,962	38,728	Maharashtra State

आधार :- कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source :- Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

13. जलसिंचन / IRRIGATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 13.2

सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र व पिकांखालील स्थूल क्षेत्र
Gross area irrigated and gross cropped area
(1999-2000)

(क्षेत्र शंभर हेक्टरात)
(Area in '100' Hectares)

अनुक्रमांक	जिल्हे	एकूण पिकांखालील क्षेत्र	एकूण सिंचित क्षेत्र	राज्याच्या एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी	निव्वळ सिंचित क्षेत्र	पिकांखालील स्थूल सिंचित क्षेत्राची टक्केवारी	सिंचन क्षमता Irrigation Intensity स्थूल सिंचित क्षेत्र X १०० Gross Irrigated area x 100	
Serial No.		Gross cropped area	Gross Irrigated area	Percentage to State Total	Net Irrigated area	Percentage of gross irrigated area to cropped area	निव्वळ सिंचित क्षेत्र Net irrigated area	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	मुंबई	...	-	-	-	-	-	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	...	-	-	-	-	-	Mumbai Suburban
3	ठाजे	...	3,927	208	0.54	190	5.30	Thane
4	रायजड	...	2,319	134	0.35	111	5.78	Raigad
5	रतनाजिरी	...	2,897	54	0.14	45	1.86	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	1,449	365	0.94	332	25.19	Sindhudurg
7	नाशिक	...	9,791	2,420	6.25	2,016	24.72	Nashik
8	धुळे	...	3,777	538	1.39	449	14.24	Dhule
9	नांदुरबार	...	3,202	535	1.38	518	16.71	Nandurbar
10	जळगाव	...	9,707	1,728	4.46	1,558	17.80	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	13,278	3,791	9.79	3,466	28.55	Ahmednagar
12	पुणे	...	11,457	3,129	8.08	2,632	27.31	Pune
13	सातारा	...	7,128	2,161	5.58	1,636	30.32	Satara
14	सांगली	...	7,688	1,505	3.89	1,355	19.58	Sangli
15	सोलापूर	...	9,810	2,899	7.49	2,517	29.55	Solapur
16	कोल्हापूर	...	5,539	1,258	3.25	1,197	22.71	Kolhapur
17	औरंगाबाद	...	8,570	1,801	4.65	1,557	21.02	Aurangabad
18	जालना	...	7,639	1,075	2.78	739	14.07	Jalna
19	परभणी	...	6,485	653	1.69	441	10.07	Parbhani
20	हिंगोली	...	4,445	719	1.86	509	16.18	Hingoli
21	बीड	...	9,726	2,362	6.10	1,977	24.29	Beed
22	नांदेड	...	9,304	876	2.26	649	9.42	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	7,716	1,362	3.52	1,108	17.65	Osmanabad
24	लातूर	...	6,997	611	1.58	560	8.73	Latur
25	बुलढाजा	...	8,119	452	1.17	379	5.57	Buldhana
26	अकोला	...	5,395	256	0.66	184	4.75	Akola
27	वाशिम	...	4,696	247	0.64	217	5.26	Washim
28	अमरावती	...	9,666	937	2.42	782	9.69	Amravati
29	यवतमाळ	...	9,649	616	1.59	534	6.38	Yavatmal
30	वर्धा	...	4,463	408	1.05	309	9.14	Wardha
31	नागपूर	...	6,437	1,472	3.80	1,232	22.87	Nagpur
32	भंडारा	...	2,543	1,265	3.27	1,144	49.74	Bhandara
33	गोंदिया	...	2,201	1,099	2.84	980	49.93	Gondiya
34	चंद्रपूर	...	5,669	1,161	3.00	1,050	20.48	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	2,128	631	1.63	589	29.65	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		2,13,817	38,728	100.00	32,962	18.11	117.49	Maharashtra State

आधार.— कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-- Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

13. जलसिंचन /
तक्ता क्रमांक /
विविध पिकांखालील सिंचित क्षेत्र/
(1999)

अनु.क्र.	जिल्हे	तांदुळ	गहू	ज्वारी	बाजरी	बार्ली	मका	नाचणी	हरभरा	
Sr. No.		Rice	Wheat	Jowar	Bajri	Barley	Maize	Ragi	Gram	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	मुंबई	...	-	-	-	-	-	-	-	
2	मुंबई उपनगर	...	-	-	-	-	-	-	-	
3	ठाजे	..	36	1	0	0	0	0	21	
4	रायजड	..	65	0	0	0	0	0	3	
5	रतोजिरी	..	3	0	0	0	0	0	0	
6	सिंधुदुर्ग	..	60	0	0	0	0	0	0	
7	शिर्डी	..	30	555	66	133	31	0	264	
8	धुळे	..	14	65	3	0	5	0	61	
9	दुर्ग	..	3	63	20	0	0	0	37	
10	जळगाव	..	4	345	145	0	4	0	301	
11	अहमदनगर	..	7	762	757	259	59	0	177	
12	पुणे	..	27	369	659	119	90	0	142	
13	सातारा	..	127	281	569	208	26	0	42	
14	सांजली	..	22	132	339	41	47	0	91	
15	सोलापूर	..	20	301	656	68	88	0	122	
16	जोल्हापूर	..	79	33	0	0	7	0	28	
17	औरंगाबाद	..	6	342	446	1	59	0	163	
18	जालगा	..	4	255	141	10	8	0	62	
19	परभजी	..	20	159	17	0	6	0	62	
20	हिंगोली	..	11	275	12	0	0	0	35	
21	बीड	..	15	313	675	52	18	0	115	
22	मिर्जापूर	..	51	188	40	0	1	0	111	
23	उस्मानाबाद	..	59	132	421	0	2	0	123	
24	लातूर	..	0	97	5	0	8	0	36	
25	बुलढाजा	..	2	184	0	0	5	0	58	
26	अजोला	..	0	80	0	11	0	0	51	
27	वाशिम	..	0	119	0	0	0	0	17	
28	अमरावती	..	0	135	0	0	1	0	53	
29	यवतमाळ	..	1	174	0	0	0	0	75	
30	वर्धा	..	0	149	0	0	1	0	46	
31	पिंपरी	..	190	464	0	0	0	0	101	
32	भंडारा	..	1,027	101	0	0	0	0	14	
33	जोर्दिया	..	993	32	0	0	0	0	19	
34	चंद्रपूर	..	871	89	0	0	0	0	18	
35	जडचिरोली	..	589	4	0	0	0	0	0	
	महाराष्ट्र राज्य	..	4,336	6,199	4,971	902	0	466	0	2,448

आधार.- कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे.

IRRIGATION**TABLE No. 13.3****Irrigated area under different crops
-2000)**(शंभर हेक्टरात)
(in '100' Hectares)

तूर	मिरची	रूस	एकूण अन्न पिके	कापूस	भूईमूग	तंबाखू	सर्व अन्नोत्तर पिके	सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र	District
Tur	Chillies	Sugarcane	All Food Crops	Cotton	Groundnut	Tobacco	All Non-Food Crops	Total irrigated area (gross)	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mumbai
-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mumbai Suburban
3	5	0	198	0	2	0	10	208	Thane
1	7	0	120	0	2	0	14	134	Raigad
1	1	0	36	0	6	0	18	54	Ratnagiri
0	3	2	229	0	44	0	136	365	Sindhudurg
0	32	260	2,222	18	82	0	198	2,420	Nashik
0	47	58	319	86	132	0	219	538	Dhule
0	38	75	390	77	59	0	145	535	Nandurbar
0	46	125	1,417	155	103	0	311	1,728	Jalgaon
48	23	811	3,246	42	174	0	545	3,791	Ahmednagar
18	38	606	2,870	4	72	0	259	3,129	Pune
10	12	446	2,038	18	57	0	123	2,161	Satara
9	20	510	1,384	32	47	1	121	1,505	Sangli
29	37	815	2,458	47	197	0	441	2,899	Solapur
0	54	957	1,225	1	21	4	33	1,258	Kolhapur
0	35	205	1,383	248	14	0	418	1,801	Aurangabad
0	24	146	730	301	17	0	345	1,075	Jalna
0	13	122	477	105	35	0	176	653	Parbhani
0	5	202	610	23	60	0	109	719	Hingoli
71	41	355	1,759	92	150	0	603	2,362	Beed
0	79	155	725	0	101	0	151	876	Nanded
0	26	280	1,098	0	40	0	264	1,362	Osmanabad
0	28	295	562	1	23	1	49	611	Latur
0	49	9	395	26	24	0	57	452	Buldhana
0	13	8	230	2	16	0	26	256	Akola
0	4	20	236	1	7	0	11	247	Washim
0	49	28	916	3	6	0	21	937	Amravati
0	31	72	502	44	58	0	114	616	Yavatmal
1	11	30	380	2	21	0	28	408	Wardha
0	154	9	1,397	6	21	0	75	1,472	Nagpur
0	20	16	1,259	0	3	0	6	1,265	Bhandara
0	8	7	1,098	0	1	0	1	1,099	Gondiya
0	89	0	1,148	5	2	0	13	1,161	Chandrapur
0	21	0	627	2	2	0	4	631	Gadchiroli
191	1,063	6,624	33,684	1,341	1,599	6	5,044	38,728	Maharashtra State

Source.-- Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune.

13. जलसिंचन / IRRIGATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 13.4

बागायती विहिरींची एकूण संख्या Total Number of Irrigation Wells (1999-2000)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विहिरींची संख्या No. of wells			एकूण Total	District
		वापरात असलेल्या In use	वापरात नसलेल्या Not in use			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)	
1	मुंबई	-	-	-	Mumbai	
2	मुंबई उपनगर	-	-	-	Mumbai Suburban	
3	ठाणे	15,860	515	16,375	Thane	
4	रायजड	5,222	371	5,593	Raigad	
5	रतनाजिरी	7,410	651	8,061	Ratnagiri	
6	सिंधुदुर्ग	16,716	619	17,335	Sindhudurg	
7	नाशिक	124,927	3,992	128,919	Nashik	
8	धुळे	16,406	2,656	19,062	Dhule	
9	नांदुरबार	15,761	845	16,606	Nandurbar	
10	जळगाव	65,413	8,531	73,944	Jalgaon	
11	अहमदनगर	153,138	14,997	168,135	Ahmednagar	
12	पुणे	90,427	2,637	93,064	Pune	
13	सातारा	46,175	4,162	50,337	Satara	
14	सांजली	53,796	4,630	58,426	Sangli	
15	सोलापूर	67,364	6,871	74,235	Solapur	
16	कोल्हापूर	28,505	1,115	29,620	Kolhapur	
17	औरंगाबाद	68,928	1,804	70,732	Aurangabad	
18	जालना	33,186	1,576	34,762	Jalna	
19	परभजी	22,703	996	23,699	Parbhani	
20	हिंगोली	20,868	361	21,229	Hingoli	
21	बीड	48,019	4,228	52,247	Beed	
22	नांदेड	24,015	441	24,456	Nanded	
23	उस्मानाबाद	33,563	3,135	36,698	Osmanabad	
24	लातूर	30,535	4,126	34,661	Latur	
25	बुलढाजा	48,591	6,405	54,996	Buldhana	
26	अकोला	15,575	2,731	18,306	Akola	
27	वाशिम	13,969	2,698	16,667	Washim	
28	अमरावती	76,894	5,476	82,370	Amravati	
29	यवतमाळ	41,089	3,347	44,436	Yavatmal	
30	वर्धा	30,156	6,867	37,023	Wardha	
31	नागपूर	54,318	10,681	64,999	Nagpur	
32	भंडारा	14,228	2,489	16,717	Bhandara	
33	गोंदिया	6,651	4,526	11,177	Gondiya	
34	चंद्रपूर	12,727	2,508	15,235	Chandrapur	
35	गडचिरोली	7,145	1,066	8,211	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	1,310,280	118,053	1,428,333	Maharashtra State	

आधार.— कृषि आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-- Commissioner of Agriculture, Government of Maharashtra, Pune

13. जलसिंचन / IRRIGATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 13.5

निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र Irrigation potential created and actual Irrigated area (2000 -01)

(आकडे हजार हेक्टरात)

(Figure in thousand hectares)

अनु क्र	जिल्हे	जून २००० अखेर निर्मित सिंचन क्षमता Irrigation potential created at the end of June 2000				प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र २०००-०१ Actual Irrigated Area 2000-01				सिंचित क्षेत्राची निर्मित सिंचनक्षमतेशी टक्केवारी Percentage of Irrigated to potential created area	District
		मोठे प्रजल्प	मध्यम प्रजल्प	लघु प्रजल्प व उपसा सिंचन	एज्ज सिंचन	मोठे प्रजल्प	मध्यम प्रजल्प	लघु प्रजल्प व उपसा सिंचन	एज्ज सिंचन		
(1)	(2)	Major Projects (3)	Medium Project (4)	Minor Project & Lift Irrigation (5)	Total (6)	Major Projects (7)	Medium Project (8)	Minor Project & lift Irrigation (9)	Total (10)	(11)	
1	मुंबई	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mumbai Suburban
3	ठाणे	31.76	3.06	5.29	40.11	5.55	0.88	1.99	8.42	20.99	Thane
4	रायगड	14.34	0.52	8.75	4.19	23.61	4.26	2.16	2.43	8.85	Raigad
5	रत्नागिरी	0.00	3.52	4.32	7.84	0.00	1.00	0.14	1.14	14.54	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	0.44	0.00	3.95	4.39	0.10	0.00	0.38	0.48	10.93	Sindhudurg
7	नाशिक	111.40	33.83	28.77	174.00	34.24	4.10	8.96	47.30	27.18	Nasik
8	धुळे	0.00	39.32	41.83	81.15	0.00	4.51	1.70	6.21	7.65	Dhule
9	नंदुरबार	0.00	0.00	40.51	40.51	0.00	0.37	1.16	1.53	3.78	Nandurbar
10	जळगांव	112.35	42.62	20.57	175.54	16.85	5.22	1.25	23.32	13.28	jalgaon
11	अहमदनगर	223.34	21.02	56.85	301.21	110.77	4.48	14.15	129.40	42.96	Ahmednagar
12	पुणे	184.14	10.78	99.18	294.10	105.22	2.84	49.85	157.91	53.69	Pune
13	सातारा	158.45	12.55	13.78	184.78	80.09	6.09	3.31	89.49	48.43	Satara
14	सांगली	174.48	20.33	30.30	225.11	57.37	2.83	3.35	63.55	28.23	Sangli
15	सोलापूर	237.64	23.79	47.07	308.50	103.43	4.21	7.62	115.26	37.36	Solapur
16	कोल्हापूर	159.44	44.28	19.77	223.49	68.15	20.43	2.64	91.22	40.82	Kolhapur
17	औरंगाबाद	9.58	30.93	31.97	72.48	8.40	1.32	1.05	10.77	14.86	Aurangabad
18	जालना	37.49	16.05	16.87	70.41	12.10	1.87	1.79	15.76	22.38	Jalna
19	परभणी	137.19	7.54	13.22	157.95	29.32	2.07	1.42	32.81	20.77	Parbhani
20	हिंगोली	34.20	0.00	11.31	45.51	16.80	0.00	1.88	18.68	41.05	Hingoli
21	बीड	72.60	28.99	44.96	146.55	14.59	7.29	8.24	30.12	20.55	Beed
22	नांदेड	108.20	11.94	42.58	162.72	29.86	3.11	4.21	37.18	22.85	Nanded
23	उस्मानाबाद	9.46	30.54	42.38	82.38	2.70	8.78	4.05	15.53	18.85	Osmanabad
24	लातूर	24.02	21.76	34.78	80.56	6.47	6.60	8.68	21.75	27.00	Latur
25	बुलढाणा	12.09	22.41	29.53	64.03	1.84	5.64	7.57	15.05	23.50	Buldhana
26	अकोला	19.29	16.75	8.58	44.62	7.00	4.79	2.55	14.34	32.14	Akola
27	वाशिम	0.00	6.64	26.16	32.80	0.00	1.96	7.19	9.15	27.90	Washim
28	अमरावती	43.87	9.33	17.53	70.73	6.17	2.54	2.14	10.85	15.34	Amravati
29	यवतमाळ	38.59	40.56	35.11	114.26	14.33	12.80	9.09	36.22	31.70	Yavatmal
30	वर्धा	43.65	20.55	10.21	74.41	12.42	7.15	1.94	21.51	28.91	Wardha
31	नागपूर	89.53	31.95	22.94	144.42	35.62	16.18	11.55	63.35	43.87	Nagpur
32	भंडारा	28.83	8.90	23.26	60.99	22.35	7.93	27.49	57.77	94.72	Bhandara
33	गोंदिया	53.36	21.55	24.10	99.01	29.10	21.39	18.75	69.24	69.93	Gondiya
34	चंद्रपूर	13.77	18.31	29.94	62.02	17.71	12.72	19.76	50.19	80.93	Chandrapur
35	गडचिरोली	29.14	0.00	6.19	35.33	18.70	0.00	4.74	23.44	66.35	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	2,212.64	600.32	892.56	3,705.52	871.51	183.26	243.02	1,297.79	35.02	Maharashtra State

आधार.— पाटबंधारे विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source -- Irrigation Department, Government of Maharashtra, Mumbai

१४. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय

१४.१ या विभागातील तक्त्यामध्ये पशुधन गणना, पशुवैद्यकीय सुविधा व पशुवधगृहे यांच्याविषयी आकडेवारी दिली आहे.

१४.२. १९९७ च्या पशुधन गणनेनुसार गणना केलेले विविध प्रकारचे पशु व कुक्कुट यांची संख्या देण्यात आली आहे. संपूर्ण देशात समान संकल्पना व गणना पध्दती वापरून अशा पंचवार्षिक गणना घेण्यात येतात. अशा गणनांत संपूर्ण पशुधनासंबंधी माहिती प्रत्येक घराघरातून गोळा करण्यात येते. पशुवधगृहातील पशूंची, मोकाट प्राण्यांची व स्थलांतराधीन प्राण्यांची गणना करताना विशेष काळजी घेण्यात येते.

14. ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

14.1. Data on Livestock Census, Veterinary facilities provided and slaughter houses are given in the tables in this section.

14.2. The data on number of livestock and poultry presented is as enumerated in the State at the time of 1997 Livestock Census. These are quinquennial census conducted throughout the country on the basis of uniform concepts and method of enumeration. At these censuses all the livestock is enumerated by house to house enquiry. Particular care is taken to enumerate livestock in the slaughter houses, stray animals and animals in transit.

१४. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/

तक्ता क्रमांक/

जिल्हावार पशुधनाची संख्या/

पशुधनगणना १९९७/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा (2)	गाई/बैल /Cattle								
		तीन वर्षांवरील बैल/ Males over 3 years					तीन वर्षांवरील गाई Females over 3 years			
		केवळ पैदाशीसाठी ठेवलेले Used for breeding only	पैदाशीसाठी व कामासाठी उपयोगात आणलेले Used for breeding and work both	केवळ कामाकरिता वापरलेले Used for work only	इतर Others	एकूण Total	दुभत्या In milk	आटलेल्या व एकदाही न व्यायलेल्या Dry and not calved even once		कामासाठी वापरातील Working
								(3)	(4)	
1	मुंबई	...	361	112	305	61	839	3,323	922	--
2	मुंबई उपनगर	...								
3	ठाणे	...	2,794	30,717	2,19,057	4,908	2,57,476	69,601	91,603	--
4	रायगड	...	971	22,001	1,47,774	5,065	1,75,811	68,454	72,472	--
5	रत्नागिरी	...	413	38,300	2,11,567	4,883	2,55,163	66,280	1,04,171	--
6	सिंधुदुर्ग	...	735	14,596	97,217	3,094	1,15,642	25,882	28,527	--
7	नाशिक	...	4,602	20,309	4,23,294	8,103	4,56,308	1,83,334	1,99,137	--
8	धुळे	...	5,776	19,490	3,49,717	7,886	3,82,869	1,13,983	1,24,087	--
9	नदुरवार	...								
10	जळगांव	...	4,899	14,403	2,82,401	4,561	3,06,264	1,14,382	1,05,161	--
11	अहमदनगर	...	4,159	22,373	3,00,178	5,598	3,32,308	2,84,461	2,23,502	--
12	पुणे	...	2,342	15,110	2,30,441	4,169	2,52,062	2,07,340	1,53,481	--
13	सातारा	...	1,869	7,395	1,27,162	3,278	1,39,704	1,05,840	73,583	--
14	सांगली	...	1,238	5,979	89,916	1,634	98,767	56,685	41,853	--
15	सोलापूर	...	3,441	17,127	1,51,555	4,628	1,76,751	1,53,672	90,086	--
16	कोल्हापूर	...	779	6,129	1,10,192	1,815	1,18,915	58,665	22,911	--
17	औरंगाबाद	...	1,859	9,021	2,58,589	3,923	2,73,401	92,784	82,699	--
18	जालना	...	1,086	7,409	2,09,055	5,059	2,22,609	62,918	69,278	--
19	परभणी	...	2,828	9,656	3,00,022	4,856	3,17,362	1,18,919	1,15,613	--
20	हिंगोली	...								
21	बीड	...	807	18,182	2,38,955	1,204	2,59,148	1,05,405	82,226	--
22	नांदेड	...	2,220	5,374	2,44,843	2,411	2,54,848	1,28,289	1,27,779	--
23	उस्मानाबाद	...	1,144	13,646	1,40,800	1,924	1,57,514	72,718	45,979	--
24	लातूर	...	587	3,372	1,63,265	1,099	1,68,323	67,527	55,510	--
25	बुलढाणा	...	3,449	8,529	2,37,776	2,161	2,51,915	76,854	83,898	--
26	अकोला	...	1,682	2,965	2,64,026	2,252	2,70,925	1,01,338	1,16,408	--
27	वाशिम	...								
28	अमरावती	...	2,592	3,242	2,10,342	1,541	2,17,717	90,770	1,02,265	--
29	यवतमाळ	...	4,144	4,818	2,90,043	3,634	3,02,639	1,05,961	1,75,862	--
30	वर्धा	...	2,502	3,154	1,29,974	2,189	1,37,819	62,540	81,227	--
31	नागपूर	...	5,445	5,210	2,10,024	5,188	2,25,867	85,868	1,20,795	--
32	भंडारा	...	4,360	5,544	3,13,883	5,630	3,29,417	91,665	1,04,289	--
33	गोंदिया	...								
34	चंद्रपूर	...	3,217	5,302	2,67,006	3,552	2,79,077	75,651	1,09,655	--
35	गडचिरोली	...	8,835	17,811	2,16,985	8,436	2,52,067	63,379	1,00,572	--
महाराष्ट्र राज्य		...	81,136	3,57,276	64,36,373	114,742	69,89,527	29,14,488	29,05,551	--

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

TABLE No. 14.1

Livestock in each District

Livestock Census 1997

गाई/बैल /Cattle		म्हशी-रेडे/Bufaloes							District
तीन वर्षावरील गाई		तीन वर्षावरील रेडे							
Females over 3 years		Males over 3 years							
इतर Others	एकूण Total	वासरे Young stock	एकूण गाई - बैल Total Cattle	पैदाशीसाठी व कामासाठी केवळ उपयोगात आणलेले पैदाशीसाठी ठेवलेले Used for breeding only	केवळ कामाकरिता वापरलेले Used for breeding and work both	केवळ कामाकरिता वापरलेले Used for work only	इतर Others	एकूण Total	
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
68	4,313	1,382	6,534	2,048	43	87	201	2,379	{ Mumbai Mumbai Suburban
1,735	1,62,939	1,40,214	5,60,629	1,715	5,648	23,861	712	31,936	Thane
2,655	1,43,581	1,32,300	4,51,692	382	5,343	20,474	549	26,748	Raigad
1,749	1,72,200	1,53,189	5,80,552	221	3,213	15,831	280	19,545	Ratnagiri
784	55,193	57,436	2,28,271	333	4,782	22,517	908	28,540	Sindhudurg
3,452	3,85,923	3,32,588	11,74,819	2,574	2,551	23,569	425	29,119	Nashik
2,374	2,40,444	2,17,546	8,40,859	3,300	1,285	2,223	316	7,124	{ Dhule Nandurbar
3,326	2,22,869	1,92,658	7,21,791	3,820	1,284	1,668	647	7,419	Jalgaon
4,553	5,12,516	4,34,159	12,78,983	1,565	861	1,189	227	3,842	Ahmednagar
2,319	3,63,140	2,81,126	8,96,328	2,804	928	1,220	275	5,227	Pune
1,985	1,81,408	1,43,977	4,65,089	1,685	778	1,244	307	4,014	Satara
765	99,303	78,770	2,76,840	1,397	2,147	3,845	400	7,789	Sangli
2,418	2,46,176	2,23,698	6,46,625	2,290	2,369	3,605	492	8,756	Solapur
8,595	90,171	51,642	2,60,728	965	1,922	15,622	602	19,111	Kolhapur
1,333	1,76,816	1,63,644	6,13,861	1,125	881	719	131	2,856	Aurangabad
162	1,32,358	1,16,250	4,71,217	585	535	731	74	1,925	Jalna
2,157	2,36,689	2,11,069	7,65,120	1,031	408	621	137	2,197	{ Parbhani Hingoli
356	1,87,987	1,76,853	6,23,988	656	337	392	33	1,418	Beed
2,209	2,58,277	2,18,464	7,31,589	1,245	189	343	143	1,920	Nanded
828	1,19,525	1,02,519	3,79,558	575	503	781	35	1,894	Osmanabad
799	1,23,836	1,02,124	3,94,283	490	234	238	16	978	Latur
1,611	1,62,363	1,37,010	5,51,288	1,114	632	575	121	2,442	Buldhana
779	2,18,525	1,77,971	6,67,421	1,174	235	244	219	1,872	{ Akola Washim
1,203	1,94,238	1,79,216	5,91,171	2,384	53	113	28	2,578	Amravati
3,922	2,85,745	2,24,473	8,12,857	1,752	206	405	87	2,450	Yavatmal
2,335	1,46,102	1,40,685	4,24,606	1,466	513	589	132	2,700	Wardha
3,876	2,10,539	2,02,756	6,39,162	2,890	876	960	407	5,133	Nagpur
2,284	1,98,238	2,23,048	7,50,703	2,135	1,782	24,393	1,187	29,497	{ Bhandara Gondiya
2,702	1,88,008	1,95,177	6,62,262	931	433	1,427	166	2,957	Chandrapur
2,301	1,66,252	1,84,392	6,02,711	1,616	4,810	42,420	1,324	50,170	Gadchiroli
65,635	58,85,674	51,96,336	1,80,71,537	46,268	45,781	2,11,906	10,581	3,14,536	Maharashtra State

		म्हशी-रेडे / Buffaloes						
		तीन वर्षावरील म्हशी Females over 3 years						
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	दुभत्या In milk	आटलेल्या व एकदाही न व्यायलेल्या Dry and not calved even once	कामाच्या Working	इतर Others	एकूण Total	रेडके Young Stock	एकूण म्हशी-रेडे Total buffaloes
(1)	(2)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)
1	मुंबई			--	122	71,407	3,890	77,676
2	मुंबई उपनगर	68,236	3,049	--				
3	ठाणे	98,712	40,735	--	916	1,40,363	50,957	2,23,256
4	रायगड	35,776	31,841	--	956	68,573	51,706	1,47,027
5	रत्नागिरी	21,189	22,537	--	136	43,862	31,113	94,520
6	सिंधुदुर्ग	20,921	20,927	--	496	42,344	33,975	1,04,859
7	नाशिक	75,651	65,853	--	1,294	1,42,798	90,072	2,61,989
8	धुळे	} 62,016	55,408	--	1,488	1,18,912	80,980	2,07,016
9	नदुरबार							
10	जळगांव	1,22,118	100,544	--	2,450	2,25,112	130,103	3,62,634
11	अहमदनगर	56,484	49,637	--	680	1,06,801	62,652	1,73,295
12	पुणे	1,10,649	75,550	--	1,510	1,87,709	94,015	2,86,951
13	सातारा	1,38,352	86,082	--	2,409	2,26,843	130,226	3,61,083
14	सांगली	1,82,424	100,694	--	498	2,83,616	176,240	4,67,645
15	सोलापूर	1,13,408	64,503	--	1,321	1,79,232	136,763	3,24,751
16	कोल्हापूर	3,20,768	111,031	--	1,010	4,32,809	203,373	6,55,293
17	औरंगाबाद	32,213	29,292	--	360	61,865	37,468	1,02,189
18	जालना	25,831	24,638	--	97	50,566	33,324	85,815
19	परभणी	} 65,831	54,765	--	1,226	1,21,822	79,111	2,03,130
20	हिंगोली							
21	बीड	59,506	46,676	--	182	1,06,364	80,646	1,88,428
22	नांदेड	87,031	66,874	--	1,066	1,54,971	103,566	2,60,457
23	उस्मानाबाद	52,771	33,247	--	340	86,358	59,313	1,47,565
24	लातूर	80,730	52,666	--	687	1,34,083	93,689	2,28,750
25	बुलढाणा	42,177	37,830	--	451	80,458	38,989	1,21,889
26	अकोला	} 52,737	44,251	--	300	97,288	50,176	1,49,336
27	वाशिम							
28	अमरावती	43,177	37,487	--	694	81,358	44,195	1,28,131
29	यवतमाळ	41,496	45,677	--	1,180	88,353	51,803	1,42,606
30	वर्धा	19,427	20,833	--	411	40,671	24,196	67,567
31	नागपूर	28,830	28,818	--	853	58,501	34,818	98,452
32	भंडारा	} 51,693	38,796	--	1,271	91,760	70,113	1,91,370
33	गोंदिया							
34	चंद्रपूर	29,420	31,543	--	635	61,598	49,223	1,13,778
35	गडचिरोली	11,179	11,009	--	239	22,427	22,633	95,230
महाराष्ट्र राज्य		21,50,753	14,32,793	...	25,278	36,08,824	21,49,328	60,72,688

TABLE No. 14.1- Contd.

मेंढरे Sheep	शेळ्या Goats	घोडे-शिंंगरे Horse and ponies	इतर जनावरे Other live-stock	एकूण पशुधन Total live-stock	कोंबड्या, बदके वगैरे Total poultry	कुत्रे Dogs	कुत्र्यांचा समावेश करून एकूण पशुधन Total live- stock including dogs (34)	District
(27)	(28)	(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(34)	(2)
429	12,593	1,770	5,089	1,04,091	1,52,979	22,527	1,26,618	Mumbai Mumbai Suburban
1,084	2,57,376	251	16,801	10,59,396	19,54,860	97,253	11,56,649	Thane
675	1,59,556	1,201	3,271	7,63,422	16,80,347	50,595	8,14,017	Raigad
47	60,381	55	511	7,36,066	15,88,825	42,211	7,78,277	Ratnagiri
214	36,291	2	2,760	3,72,397	8,59,602	52,712	4,25,109	Sindhudurg
3,30,129	7,84,410	2,962	40,882	25,95,191	31,24,295	1,50,989	27,46,180	Nashik
1,97,584	6,35,566	3,455	38,497	19,22,977	16,96,936	42,671	19,65,648	Dhule Nandubar
42,634	5,58,653	2,210	40,735	17,28,657	6,85,572	73,682	18,02,339	Jalgaon
5,68,549	11,24,363	1,888	47,637	31,94,715	26,31,233	2,17,142	34,11,857	Ahmednagar
4,12,737	6,44,826	3,534	46,365	22,90,741	39,40,230	1,78,515	24,69,256	Pune
3,66,807	4,33,013	1,911	13,926	16,41,829	20,10,275	1,13,413	17,55,242	Satara
2,15,702	3,67,092	501	12,844	13,40,624	24,32,323	98,083	14,38,707	Sangli
3,35,655	8,90,516	1,415	26,661	22,25,623	20,84,547	1,49,956	23,75,579	Solapur
1,84,343	1,75,232	1,317	5,259	12,82,172	15,82,977	79,114	13,61,286	Kolhapur
93,585	4,11,109	2,727	25,284	12,48,755	5,23,004	78,026	13,26,781	Aurangabad
50,736	2,86,811	2,165	34,232	9,30,976	3,36,223	47,447	9,78,423	Jalna
40,636	4,00,870	782	21,976	14,32,514	4,51,708	80,470	15,12,984	Parbhani Hingoli
1,62,771	5,31,585	1,209	19,921	15,27,902	7,85,853	94,803	16,22,705	Beed
50,170	3,56,413	439	31,027	14,30,095	5,20,710	57,908	14,88,003	Nanded
53,915	2,89,776	695	11,809	8,83,318	5,63,019	51,078	9,34,396	Osmanabad
54,220	1,99,587	246	12,404	8,89,490	2,82,580	54,916	9,44,406	Latur
92,111	3,43,228	1,440	34,835	11,27,927	3,53,195	52,165	11,80,092	Buldhana
22,583	3,60,152	3,315	22,056	12,24,863	5,34,644	68,520	12,93,383	Akola Wahim
23,948	3,20,747	3,922	17,951	10,85,870	3,25,233	62,796	11,48,666	Amravati
10,598	3,98,699	1,127	15,523	13,81,410	6,44,891	78,989	14,60,399	Yavatmal
4,312	1,83,806	715	7,825	6,88,831	2,73,170	41,315	7,30,146	Wardha
15,067	3,24,680	632	14,892	10,92,885	6,76,813	70,494	11,63,379	Nagpur
2,646	4,30,829	79	9,951	13,85,578	9,25,179	44,715	14,30,293	Bhandara Gondiya
20,955	2,68,534	110	20,375	10,86,014	9,59,088	35,846	11,21,860	Chandrapur
13,009	20,47,192	5	48,565	9,63,712	7,83,662	40,038	10,03,750	Gadchiroli
33,67,851	1,14,34,021	42,080	6,49,864	3,96,38,041	3,53,63,973	23,28,389	4,19,66,430	Maharashtra State

Source.-Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 14.2

पशुसंवर्धनासाठी पायाभूत सुविधा

Infrastructure facilities in Animal Husbandry

(2000-01)

अ.क्र Serial No.	जिल्हा	पशुवैद्यकीय रुग्णालये Veterinary Hospitals	पशुवैद्यकीय दवाखाने Veterinary Dispensaries	कृत्रिम रेतन केंद्रे Artificial Insemination Centres	पशुवधगृहे Slaughter Houses	मेंढ्या व लोकर विस्तारित केंद्रे Sheeps and Wool Extension Centres	गार्ड-बैल पैदास केंद्रे Cattle Breeding farms	कुक्कुट पालन केंद्रे Poultry Breeding farms	सुकरे पैदास केंद्र Pig Breeding farms	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
	1950-51	254 ***	-	-	210	-	4	-	-	
	1960-61	454 ***	-	36	298	12	15	-	-	
	1970-71	26	263	870	N.A.	12	15	-	-	
	1980-81	56	507	2417	197	-	12	-	-	
	1990-91	31	815	3602	387	2	12	20	-	
	1995-96	31	1090	4067	421	1	12	4	-	
	1998-99	31	1156	4249	421	-	12	20	-	
	1999-00	31	1209	4453	421	1	12	20	-	
1	मुंबई	1*	8	4	1	-	-	-	-	Mumbai
2	मुंबई उपनगर									Mumbai.Suburban
3	ठाणे	1	58	135	3	-	-	1	-	Thane
4	रायगड	1	25	107	1	-	-	1	-	Raigad
5	रत्नागिरी	1	20	150	-	-	-	1	-	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1	9	98	2	-	-	-	-	Sindhudurg
7	नाशिक	1	75	231	10	-	-	1	-	Nashik
8	धुळे	1	32	107	4	-	-	1	-	Dhule
9	नंदुरबार	-	46	87	5	-	-	-	-	Nandurbar
10	जळगांव	1	66	176	19	-	-	-	-	Jalgaon
11	अहमदनगर	1	67	227	7	-	1	1	-	Ahmednagar
12	पुणे	1	44	274	8	1	1	1	-	Pune
13	सातारा	1	54	187	12	-	-	1	-	Satara
14	सांगली	1	64	152	2	-	1	1	-	Sangli
15	सोलापूर	1	49	167	4	-	1	1	-	Solapur
16	कोल्हापूर	1	59	167	13	-	-	1	-	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1	33	116	11	-	1	1	-	Aurangabad
18	जालना	1	31	98	5	-	-	-	-	Jalna
19	परभणी	1*	30	78	6	-	-	1	-	Parbhani
20	हिंगोली	-	20	67	11	-	1	-	-	Hingoli
21	बीड	1	34	149	11	-	-	1	-	Beed
22	नांदेड	1	70	169	17	-	-	1	-	Nanded
23	उस्मानाबाद	1	40	98	4	-	-	1	-	Osmanabad
24	लातूर	1	35	133	6	-	-	-	-	Latur
25	बुलढाणा	1	21	128	47	-	-	-	-	Buldhana
26	अकोला	1	15	74	28	-	-	1	-	Akola
27	वाशिम	-	21	63	14	-	-	-	-	Washim

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.2 contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
28	अमरावती	1	45	160	26	-	2	1	-	Amravati
29	यवतमाळ	1	50	198	30	-	1	1	-	Yavatmal
30	वर्धा	1	25	106	6	-	1	-	-	Wardha
31	नागपूर	2*	46	180	14	-	1	1	-	Nagpur
32	भंडारा	1	17	80	1	-	-	-	-	Bhandara
33	गोंदिया	..	27	81	..	-	-	-	-	Gondiya
34	चंद्रपूर	1	27	144	7	-	-	-	-	Chandrapur
35	गडचिरोली	1	90	133	3	-	1	-	-	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		31 *	1,353	4,524	338	1	12	20	-	Maharashtra State

टिप.- *1) यामध्ये शेतकी विद्यापीठा अंतर्गत असणा-या परळ, परभणी व नागपूर येथील पशुवैद्यकीय सर्व चिकित्सालयांचा समावेश आहे

**2) लोकर विश्लेषण प्रयोगशाळा

***3) पशुवैद्यकीय दवाखाना व पशुवैद्यकीय रुग्णालयाचा यात समावेश आहे

Note.- * 1) Includes all Veterinary Hospitals are under Paral, Parbhani & Nagpur and are under agricultural University

**2) Wool Analysis Laboratory

***3) Includes both Hospitals and Dispensaries

आधार.- पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.- Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/
तक्ता क्रमांक/
पशुवैद्यकीय संस्थांनी केलेले काम/
(2000-

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	उपचार केलेली जनावरे Cases Treated	खच्ची केलेली जनावरे Castrations performed	लस टोचणी केलेली जनावरे / Vaccinations performed				
				घटसर्प Haemorrhagic septicaemia	फ-या Black Quarter	बुळकांडी Rinderpest	साळ्या खुरकत Foot and mouth	इन्टोरोटोक्सामिया Enteratexaemia
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	मुंबई	12,632	756	-	-	-	518	-
2	मुंबई उपनगर							
3	ठाणे	99,152	9,834	40,245	40,330	-	54,827	32,422
4	रायगड	1,32,667	10,435	23,180	49,298	-	53,246	34,029
5	रत्नागिरी	1,52,613	8,757	50,939	45,056	-	57,643	55,845
6	सिंधुदुर्ग	1,13,373	6,078	40,643	9,753	-	17,075	5,876
7	नाशिक	5,23,930	53,755	2,62,108	3,23,729	-	75,844	1,17,457
8	धुळे	2,46,489	23,773	1,22,192	1,19,092	-	69,597	74,134
9	नंदुरबार	1,33,857	19,706	1,10,634	92,457	-	42,956	38,374
10	जळगाव	4,55,984	45,377	2,46,374	1,49,397	-	40,496	70,880
11	अहमदनगर	6,31,344	53,846	1,39,062	4,01,093	-	1,58,143	2,43,389
12	पुणे	6,29,830	36,650	1,59,446	1,62,512	-	1,21,405	1,58,862
13	सातारा	3,46,692	15,289	1,90,026	1,32,414	-	65,217	94,045
14	सांगली	3,27,286	18,410	2,12,986	76,308	-	21,107	1,05,473
15	सोलापूर	4,87,521	25,904	1,69,938	54,552	-	1,36,189	8,793
16	कोल्हापूर	4,27,949	15,096	2,02,147	73,508	-	886	92,812
17	औरंगाबाद	3,00,821	31,505	1,40,802	1,76,181	-	26,479	68,606
18	जालना	2,36,480	29,522	1,13,063	1,88,244	-	37,117	50,630
19	परभणी	1,78,321	13,136	97,002	1,06,456	-	63,325	33,780
20	हिंगोली	1,14,229	11,803	74,662	83,335	-	26,075	27,298
21	बीड	3,27,350	37,854	1,02,392	1,13,027	-	1,55,750	37,824
22	नांदेड	3,23,300	24,254	2,31,590	2,15,406	-	61,167	86,478
23	उस्मानाबाद	2,22,066	15,077	1,18,107	1,28,431	-	18,213	88,624
24	लातूर	2,93,336	27,634	1,43,432	1,20,278	-	35,185	35,220
25	बुलढाणा	2,44,693	23,750	65,726	63,315	-	29,651	59,746
26	अकोला	1,80,972	16,303	47,221	51,346	-	34,435	28,214
27	वाशिम	1,22,528	13,889	44,982	39,472	-	41,709	13,670
28	अमरावती	3,16,036	25,300	1,57,796	1,34,255	-	56,050	54,579
29	यवतमाळ	4,17,361	37,697	1,88,744	1,91,988	-	94,486	79,103
30	वर्धा	1,58,184	14,586	65,530	43,693	-	40,420	36,669
31	नागपूर	2,06,905	25,419	1,29,519	85,087	-	75,097	37,035
32	भंडारा	1,01,048	10,849	1,01,476	48,712	-	43,330	36,783
33	गोंदिया	70,468	13,735	90,983	44,107	-	68,255	35,002
34	चंद्रपूर	2,26,906	28,799	1,45,539	72,890	-	1,65,714	47,062
35	गडचिरोली	2,49,057	32,631	2,16,778	87,174	-	96,970	16,006
महाराष्ट्र राज्य		90,11,380	7,77,409	42,45,264	37,22,896	-	20,84,577	20,04,720

ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING**TABLE No. 14.3****Work Done By Veterinary Institutions****01)**

लस टोचणी केलेली जनावरे / Vaccinations performed					कृत्रिम रेतन केलेली जनावरे Animals covered by artificial insemina- tions		नैसर्गिक रेतन केलेली जनावरे Animals covered by Nature services		District
शेळ्या, मेंढ्यांची देवी Sheep and Goat, Pox	रानीखेत (मानमोडी) Ranikhet Disease	कोंबड्याची देवी Fowl Pox	इतर Other	एकूण Total	गायी Cows	म्हशी Buffaloes	गायी Cows	म्हशी Buffaloes	
(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(2)
-	12,466	4,571	350	17,905	153	79	-	-	Mumbai Mumbai Suburban
-	7,21,103	1,38,548	6	10,27,481	6,418	6,211	738	-	Thane
-	8,72,600	1,17,283	-	11,49,636	4,735	5,663	-	-	Raigad
-	11,00,402	3,26,545	3,200	16,39,630	14,693	5,709	-	-	Ratnagiri
-	6,80,997	69,179	3	8,23,526	8,064	4,738	-	-	Sindhudurg
-	9,18,995	1,60,263	-	18,58,396	76,359	11,981	604	-	Nashik
-	5,45,355	1,36,617	-	10,66,987	18,918	5,619	70	108	Dhule
-	5,16,734	1,26,789	-	9,27,944	8,010	3,640	306	341	Nandurbar
-	5,69,904	1,60,275	127	12,37,453	28,668	15,396	239	153	Jalgaon
-	5,64,760	1,63,102	-	16,69,549	2,15,158	13,419	146	-	Ahmednagar
11,305	11,80,255	2,26,620	-	20,20,405	2,15,638	26,347	76	-	Pune
21,316	11,87,999	1,33,093	-	18,24,110	1,18,092	56,492	-	-	Satara
7,815	5,43,329	81,286	2	10,48,306	48,181	1,11,187	-	-	Sangli
2,975	6,14,747	1,79,866	-	11,67,060	81,376	21,064	-	-	Solapur
-	5,41,332	1,70,315	-	10,81,000	53,945	1,21,907	-	-	Kolhapur
-	2,00,799	66,905	480	6,80,252	59,474	7,559	-	-	Aurangabad
-	1,59,395	72,199	-	6,20,648	22,049	7,184	-	-	Jalna
-	58,472	22,057	-	3,81,092	11,711	8,567	-	-	Parbhani
-	18,061	3,099	-	2,32,530	10,488	6,794	-	-	Hingoli
-	2,24,707	74,342	-	7,08,042	42,865	10,610	-	-	Beed
-	1,51,321	48,414	-	7,94,376	23,117	15,621	739	-	Nanded
-	1,99,639	68,605	-	6,21,619	27,673	12,529	40	104	Osmanabad
9,728	1,99,699	65,280	-	6,08,822	29,028	21,579	-	-	Latur
-	65,008	39,871	-	3,23,317	21,337	15,710	-	-	Buldhana
-	94,830	53,050	-	3,09,096	16,160	10,781	-	-	Akola
-	30,544	13,092	-	1,83,469	8,412	6,548	-	-	Washim
-	1,44,854	75,993	715	6,24,242	22,795	8,076	130	-	Amravati
-	2,47,874	1,36,109	-	9,38,304	20,603	8,973	728	-	Yavatmal
-	99,774	45,407	-	3,31,493	18,495	2,228	-	-	Wardha
-	2,21,154	1,36,432	435	6,84,759	38,799	4,869	26	-	Nagpur
-	1,72,351	49,048	35	4,51,735	20,784	3,745	56	3	Bhandara
-	1,50,209	51,697	-	4,40,253	11,795	3,289	1,086	427	Gondiya
-	1,63,565	66,434	90	6,61,294	14,436	7,845	538	-	Chandrapur
-	1,71,678	47,627	-	6,36,233	8,420	3,188	20	-	Gadchiroli
53,139	133,44,912	33,30,013	5,443	2,87,90,964	13,26,849	5,75,147	5,542	1,136	Maharashtra State

Source.-Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune.

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/ ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 14..4

दुग्धशाळा आणि दूध शीतकरण केंद्रांची संख्या आणि त्यांची क्षमता

Number of Milk Plants and Milk Chilling Centres and their Capacity

अनु क्र. Sr. No.	वर्ष Year	सरासरी प्रतिदिन दूध संकलन (लाख लिटरमध्ये) Average Collection of milk (in lakhs Ltrs)	दूध प्रक्रिया संयंत्रे /Milk Plants		दूध शीतकरण केंद्र /Chilling Centre	
			संख्या Number	क्षमता (लाख लिटरमध्ये) Capacity (in Lakhs Ltrs)	संख्या Number	क्षमता (लाख लिटरमध्ये) Capacity (in Lakhs Ltrs)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	1984-85	17.42	25	28.25	83	8.58
2	1990-91	23.78	33	42.40	82	8.16
3	1995-96	31.49	31	32.10	77	7.19
4	1996-97	33.89	31	32.10	77	7.19
5	1997-98	35.56	32	32.30	80	7.64
6	1998-99	36.02	32	32.30	69	6.57
7	1999-00	37.38	57	63.60	105	17.37
8	2000-01	38.50	57	63.60	105	17.37

आधार - दुग्ध विकास आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, वरळी, मुंबई

Source - Commissioner of Dairy Development, Government of Maharashtra, Warli, Mumbai

तत्ता क्रमांक/TABLE No. 14.5

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय/

तक्ता क्रमांक/

उपचार केलेल्या आणि खच्ची केलेल्या जनावरांची संख्या/

(2000-

		मुख्यालयाच्या ठिकाणी उपचार केलेल्या पशूंची संख्या No. of cases treated at the headquarter							
अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	अंतरुग्ण In-patients				बाह्यरुग्ण Out-patients			
		अश्वजातीय Equine (3)	गोवंशीय Bovine (4)	इतर Others (5)	एकूण Total (6)	अश्वजातीय Equine (7)	गोवंशीय Bovine (8)	इतर Others (9)	एकूण Total (10)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	-	-	-	-	242	1,476	6,569	8,287
2	मुंबई उपनगर	-	-	-	-	-	-	-	-
3	ठाणे	-	-	-	0	373	42,451	16,434	59,258
4	रायगड	-	-	-	-	1,026	58,896	17,239	77,161
5	रत्नागिरी	-	-	-	0	11	64,897	13,452	78,360
6	सिंधुदुर्ग	-	14	1	15	0	39,797	21,208	61,005
7	नाशिक	3	86	-	89	938	2,72,964	82,491	3,56,393
8	धुळे	-	3	3	6	358	92,909	51,196	1,44,463
9	नंदुरबार	-	-	-	0	204	70,923	20,563	91,690
10	जळगाव	1	20	1	22	80	1,86,718	1,08,377	2,95,175
11	अहमदनगर	3	73	12	88	350	4,19,519	81,466	5,01,335
12	पुणे	-	40	11	51	351	3,35,018	1,04,181	4,39,550
13	सातारा	7	82	-	89	439	99,432	57,673	1,57,544
14	सांगली	12	251	2	265	415	2,22,254	61,138	2,83,807
15	सोलापूर	4	287	56	347	648	2,27,057	88,707	3,16,412
16	कोल्हापूर	-	112	-	112	302	1,25,580	1,11,157	2,37,039
17	औरंगाबाद	5	84	2	91	290	1,67,107	67,250	2,34,647
18	जालना	-	56	-	56	216	1,43,370	32,990	1,76,576
19	परभणी	-	-	-	0	217	1,35,877	30,694	1,66,788
20	हिंगोली	-	39	6	45	178	80,379	16,809	97,366
21	बीड	-	42	10	52	293	2,37,315	53,623	2,91,231
22	नांदेड	-	44	19	63	843	2,41,256	46,032	2,88,131
23	उस्मानाबाद	-	25	15	40	114	1,48,721	24,938	1,73,773
24	लातूर	-	50	1	51	190	2,15,113	28,658	2,43,961
25	बुलढाणा	-	14	1	15	6,785	1,61,813	43,814	2,12,412
26	अकोला	-	-	-	0	808	1,11,821	28,899	1,41,528
27	वाशिम	-	-	-	0	101	81,195	17,414	98,710
28	अमरावती	-	62	1	63	762	1,81,466	60,261	2,42,489
29	यवतमाळ	-	53	1	54	413	2,38,019	72,152	3,10,584
30	वर्धा	-	33	59	92	127	99,676	30,225	1,30,028
31	नागपूर	-	84	-	84	69	1,10,764	53,073	1,63,906
32	भंडारा	-	5	2	7	14	65,090	12,565	77,669
33	गोंदिया	-	-	-	0	2	52,582	6,722	59,306
34	चंद्रपूर	-	36	-	36	440	1,02,455	55,603	1,58,498
35	गडचिरोली	-	20	-	20	502	99,721	26,217	1,26,440
महाराष्ट्र राज्य		35	1,615	203	1,853	18,101	49,33,631	15,49,790	65,01,522

ANIMAL HUBANDRY AND DAIRYING**TABLE No.14.5****Animal Treated and Castrated****01)**

फिरतीवर उपचार केलेल्या पशूंची संख्या No. of cases treated on tour				एकूण औषधोपचार केलेल्या परंतु संस्थाकडे न आणलेल्या पशूंची संख्या Total No. of Cases supplied with Medicines but not brought to the institutions		मुख्यालयाच्या ठिकाणी खच्ची केलेल्यांची संख्या Castrations performed at the headquarter				District
अश्वजातीय Equine (11)	गोवंशीय Bovine (12)	इतर Others (13)	एकूण Total (14)	अश्वजातीय Equine (16)	गोवंशीय Bovine (17)	इतर Others (18)	एकूण Total (19)			
47	1,760	2,538	4,345	1,534	-	58	378	436	Mumbai Mumbai Suburban	
67	30,641	9,186	39,894	62,516	-	3,879	424	4,303	Thane	
246	43,771	11,489	55,506	7,745	-	4,443	0	4,443	Raigad	
2	50,693	23,558	74,253	50,602	-	3,564	9	3,573	Ratnagiri	
0	38,199	14,154	52,353	28,069	-	2,413	5	2,418	Sindhudurg	
68	101,913	65,467	1,67,448	17,579	-	32,254	248	32,502	Nashik	
27	36,986	65,007	1,02,020	7,753	2	11,873	1,862	13,737	Dhule	
14	31,798	10,355	42,167	3,505	-	10,470	604	11,074	Nandurbar	
1	95,958	64,828	1,60,787	4,110	-	29,588	168	29,756	Jalgaon	
15	95,520	34,386	1,29,921	13,537	1	39,479	1,233	40,713	Ahmednagar	
28	87,140	1,03,061	1,90,229	20,172	1,331	22,308	4,878	28,517	Pune	
22	67,720	1,21,317	1,89,059	5,927	3	8,767	1,966	10,736	Satara	
7	34,028	9,179	43,214	13,131	87	9,023	6,803	15,913	Sangli	
8	76,524	94,230	1,70,762	18,910	4	13,323	6,241	19,568	Solapur	
56	36,810	1,53,932	1,90,798	7,713	9	8,848	4,695	13,552	Kolhapur	
25	47,909	18,149	66,083	10,197	-	22,584	44	22,628	Aurangabad	
11	37,171	22,666	59,848	23,330	-	19,895	0	19,895	Jalna	
2	10,207	1,324	11,533	14,844	-	11,414	0	11,414	Parbhani	
2	15,116	1,700	16,818	10,767	-	9,283	0	9,283	Hingoli	
3	30,238	5,826	36,067	8,763	-	32,546	25	32,571	Beed	
135	28,755	6,216	35,106	26,350	-	21,288	4	21,292	Nanded	
6	36,187	12,060	48,253	8,529	-	11,471	118	11,589	Osmanabad	
7	43,074	6,243	49,324	3,541	-	23,632	12	23,644	Latur	
10	26,961	5,295	32,266	5,472	-	18,619	0	18,619	Buldhana	
17	35,086	4,341	39,444	6,717	-	8,466	440	8,906	Akola	
1	20,782	3,035	23,818	5,283	-	8,859	0	8,859	Washim	
108	61,668	11,708	73,484	11,431	6	13,318	94	13,418	Amravati	
38	84,931	21,754	1,06,723	17,873	-	22,989	78	23,067	Yavatmal	
1	23,369	4,694	28,064	9,863	-	7,880	120	8,000	Wardha	
7	34,323	8,585	42,915	9,033	-	11,395	3,065	14,460	Nagpur	
0	20,221	3,151	23,372	6,537	-	5,941	1,093	7,034	Bhandara	
0	10,350	812	11,162	2,857	-	9,913	308	10,221	Gondiya	
0	47,569	20,803	68,372	16,196	-	15,476	575	16,051	Chandrapur	
0	98,484	24,113	1,22,597	9,946	-	10,716	1,209	11,925	Gadchiroli	
981	15,41,862	9,65,162	25,08,005	4,70,332	1,443	4,85,975	36,699	5,24,117	Maharashtra State	

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	फिरतीवर खच्ची केलेल्यांची संख्या Castrations performed on tour				खालील वळूंच्या रेतनापासून कृत्रिम रेतन केलेल्या जनावरांची संख्या No. of animals inseminated by semen of following bulls				
		अश्वजातीय Equine	गोजातीय Bovine	इतर Others	एकूण Total	विदेशी वळू Exotic bull	संकरित वळू Cross-breed bull	देशी वळू Indigencious bull	रेडा Male Buffaloes	एकूण Total
(1)	(2)	(20)	(21)	(22)	(23)	(24)	(25)	(26)	(27)	(28)
1	मुंबई	-	12	308	320	69	84	-	79	232
2	मुंबई उपनगर	-								
3	ठाजे	-	4,984	547	5,531	4,354	2,064	-	6,211	12,629
4	रायजड	-	5,984	8	5,992	3,204	1,531	-	5,663	10,398
5	रतोजिरी	-	5,162	22	5,184	8,496	6,197	-	5,709	20,402
6	सिंधुदुर्ग	-	3,660	0	3,660	5,087	2,977	-	4,738	12,802
7	शाशिर्	-	21,126	127	21,253	36,294	40,065	-	11,981	88,340
8	धुळे	-	9,239	797	10,036	7,121	11,797	-	5,619	24,537
9	दुरबार	-	8,353	279	8,632	3,774	4,236	-	3,640	11,650
10	जळजाव	1	15,607	13	15,621	13,033	15,635	-	15,396	44,064
11	अहमदनगर	-	12,456	677	13,133	37,529	1,77,629	-	13,419	2,28,577
12	पुज	-	6,595	1,538	8,133	13,676	2,01,712	250	26,347	2,41,985
13	सातारा	-	3,948	605	4,553	5,125	99,698	13,269	56,492	1,74,584
14	सांजली	3	707	1,787	2,497	1,868	33,947	12,366	111,187	1,59,368
15	सोलापूर	-	3,341	2,995	6,336	6,638	62,956	11,782	21,064	1,02,440
16	जोल्हापूर	-	892	652	1,544	3,817	50,038	90	121,907	1,75,852
17	औरंगाबाद	-	8,841	36	8,877	16,442	43,032	-	7,559	67,033
18	जाला	-	9,627	0	9,627	12,059	9,990	-	7,184	29,233
19	परभजी	-	1,722	0	1,722	6,637	3,713	1,361	8,567	20,278
20	हिंगोली	-	2,520	0	2,520	6,627	3,824	37	6,794	17,282
21	बीड	-	5,281	2	5,283	11,642	31,194	29	10,610	53,475
22	निंदेड	-	2,961	1	2,962	7,468	7,481	8,168	15,621	38,738
23	उस्मानाबाद	-	3,472	16	3,488	8,199	18,955	519	12,529	40,202
24	लातूर	-	3,988	2	3,990	9,458	11,527	8,043	21,579	50,607
25	बुलढाजा	-	5,131	0	5,131	12,001	9,335	1	15,710	37,047
26	अजोला	-	7,397	0	7,397	10,156	5,440	564	10,781	26,941
27	वाशिम	-	5,030	0	5,030	5,612	2,120	680	6,548	14,960
28	अमरावती	5	11,780	97	11,882	14,163	8,426	206	8,076	30,871
29	यवतमाळ	-	14,586	44	14,630	13,097	6,844	662	8,973	29,576
30	वर्धा	-	6,554	32	6,586	8,732	8,762	1,001	2,228	20,723
31	ताजपूर	-	10,057	902	10,959	17,634	21,078	87	4,869	43,668
32	भंडारा	-	3,421	394	3,815	7,942	12,792	50	3,745	24,529
33	गोंदिया	-	3,398	116	3,514	7,328	4,275	192	3,289	15,084
34	चंद्रपूर	-	12,284	464	12,748	9,131	5,305	-	7,845	22,281
35	जडचिरोली	-	18,617	2,089	20,706	7,082	1,338	-	3,188	11,608
महाराष्ट्र राज्य		9	2,38,733	14,550	2,53,292	3,41,495	9,25,997	59,357	5,75,147	19,01,996

TABLE No. 14.5.-contd.

कृत्रिम रेतनाद्वारे जन्माला आलेली वासरे Calves born by artificial insemination				केलेली एकूण लस टोचणी Total vaccinations carried out	District
संकरित Crossbreed	देशी Indigeneous	रेडकू Buffaloes bulls	एकूण Total	(33)	(2)
(29)	(30)	(31)	(32)	(33)	(2)
26	-	24	50	23,706	Mumbai Mumbai Suburban
1,403	-	1,887	3,290	12,03,637	Thane
1,126	-	1,539	2,665	14,05,476	Raigad
4,995	-	2,395	7,390	17,54,649	Ratnagiri
2,603	-	1,776	4,379	9,08,521	Sindhudurg
29,685	-	3,709	33,394	21,52,554	Nashik
6,980	-	2,087	9,067	12,79,589	Dhule
3,509	-	1,532	5,041	11,02,196	Nandurbar
10,965	-	6,819	17,784	14,19,168	Jalgaon
92,902	-	4,403	97,305	18,53,796	Ahmednagar
72,239	57	8,828	81,124	26,37,889	Pune
41,510	3,704	23,733	68,947	19,51,098	Satara
13,244	3,627	42,827	59,698	11,46,269	Sangli
24,902	3,142	5,898	33,942	14,82,972	Solapur
18,254	-	49,415	67,669	14,16,619	Kolhapur
20,605	-	2,630	23,235	7,50,648	Aurangabad
6,581	-	2,258	8,839	6,20,756	Jalna
3,064	228	2,933	6,225	3,96,177	Parbhani
2,962	1	2,035	4,998	2,36,136	Hingoli
13,876	9	3,382	17,267	7,69,194	Beed
4,660	2,238	3,956	10,854	8,83,985	Nanded
8,296	-	3,106	11,402	6,82,508	Osmanabad
7,381	2,072	6,619	16,072	6,14,433	Latur
6,584	-	5,348	11,932	3,37,558	Buldhana
3,647	-	2,714	6,361	3,80,657	Akola
1,685	-	1,549	3,234	1,84,637	Washim
5,486	-	2,328	7,814	7,12,680	Amravati
4,302	-	2,258	6,560	10,36,394	Yavatmal
6,255	446	1,119	7,820	3,33,089	Wardha
11,115	48	1,704	12,867	11,28,235	Nagpur
6,844	52	2,422	9,318	4,52,946	Bhandara
3,163	24	2,001	5,188	4,40,290	Gondiya
3,496	-	2,587	6,083	6,61,699	Chandrapur
815	-	595	1,410	6,36,322	Gadchiroli
4,45,160	15,648	2,08,416	6,69,224	329,96,483	Maharashtra State

Source.-Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.6

पशुवैद्यकीय संस्थांची संख्या
Number of Veterinary Institutions
(2000-01)

अ.क्र. Sr.No.	जिल्हा	पशुवैद्यकीय	पशुवैद्यकीय	पशुवैद्यकीय	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने		पशुवैद्यकीय	Districts
		चिकित्सालये	रुग्णालये	दवाखाने	Mobile veterinary clinic		सहायक केंद्रे	
		Veterinary Polyclinics	Veterinary Hospitals	Veterinary Dispensaries	राज्य State	स्थानिक Local	Veterinary Aid Centre	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1 मुंबई	}	1	8	-	-	-	-	Mumbai Mumbai Suburban
2 मुंबई उपनगर								
3 ठाणे		1	-	58	-	2	62	Thane
4 रायगड		1	-	25	-	1	58	Raigad
5 रत्नागिरी		1	-	20	-	2	44	Ratangiri
6 सिंधुदुर्ग		1	-	9	-	7	55	Sindhudurg
7 नाशिक		1	1	74	-	2	106	Nashik
8 धुळे		1	-	32	-	-	25	Dhule
9 नंदुरबार		-	-	46	-	2	30	Nandubar
10 जळगाव		1	-	66	-	-	75	Jalgaon
11 अहमदनगर		1	-	67	-	1	144	Ahmednager
12 पुणे		1	1	43	-	2	123	Pune
13 सातारा		1	-	54	-	2	83	Satara
14 सांगली		1	-	64	-	1	33	Sangali
15 सोलापूर		1	-	49	-	-	107	Solapur
16 कोल्हापूर		1	-	59	-	2	57	Kolhapur
17 औरंगाबाद		1	1	32	-	-	40	Aurangabad
18 जालना		1	-	31	-	1	26	Jalna
19 परभणी		1	-	30	-	-	38	Parbhani
20 हिंगोली		-	-	20	-	1	26	Hingoli
21 बीड		1	-	34	-	-	77	Beed
22 नांदेड		1	-	70	-	1	86	Nanded
23 उस्मानाबाद		1	-	40	-	1	49	Osmanabad
24 लातूर		1	-	35	-	1	65	Latur
25 बुलढाणा		1	-	21	-	2	84	Buldhana
26 अकोला		1	-	15	-	-	36	Akola
27 वाशिम		-	-	21	-	-	34	Washim
28 अमरावती		1	-	45	-	2	59	Amaravati
29 यवतमाळ		1	-	50	-	11	97	Yavatmal
30 वर्धा		1	-	25	-	-	50	Wardha
31 नागपूर		2 *	1	45	-	2	42	Nagpur
32 भंडारा		1	-	17	-	1	25	Bhandara
33 गोंदिया		-	-	27	-	1	28	Gondiya
34 चंद्रपूर		1	-	27	-	6	98	Chandrapur
35 गडचिरोली		1	-	90	-	7	44	Gadchiroli
महाराष्ट्र		31	12	1,341	-	61	2,006	Maharashtra State

आधार.- पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

14. पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय / ANIMAL HUSBANDRY AND DAIRYING

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 14.7

पशुसंवर्धनासंबंधीची संकीर्ण माहिती

Miscellaneous Statistics Relating to Animal Husbandry
(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	संख्या/Number (3)	Item (2)
I पशुवैद्यकीय संस्था-			Veterinary Institutions-
1	पशुवैद्यकीय सर्वचिकित्सालये ...	31	Veterinary Polclinics
2	पशुवैद्यकीय रुग्णालये ...	12	Veterinary Hospitals
3	पशुवैद्यकीय दवाखाने ...	1,341	Mobile Veterinary Clinics
4	पशुवैद्यकीय सहायक केंद्रे ...	61	Veterinary Dispensaries
5	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने ...	2,006	Veterinary Aid Centres
6	पशुवैद्यकीय जैव पदार्थ निर्मिती संस्था ...	1	Institute of Veterinary Biological Products
7	राज्यस्तरीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा ...	1	State level disease investigation section laboratory
8	विभागीय रोग अन्वेषण प्रयोगशाळा ...	8	Regional level disease investigation section laboratory
9	फिरती पशुरोगसाथ नियंत्रण केंद्रे ...	10	Mobile epizotic control units
10	तपासणी चौक्या ...	13	Check posts
11	दक्षता पथके ...	6	Vigilance units
12	अनुवर्ती केंद्रे ...	1	Rinder posts follow up centres
II पशु विकास			Cattle Development
1	विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रे ...	49	Regional Artificial Insemination Centres
2	जिल्हा कृत्रिम रेतन केंद्रे ...	29	District Artificial Insemination Centres
3	आधारभूत ग्राम केंद्रे ...	48	Key Village Centres
4	कृत्रिम रेतन उपकेंद्र ...		Artificial Insemination Sub-Centre
	(अ)जिल्हा परिषदांखालील ...	3,259	(A) Under Zilla Parishads
	(ब)आधारभूत ग्राम केंद्रामधील ...	468	(B) Under Key Village Centres
	(क)विभागीय कृत्रिम रेतन केंद्रामधील ...	670	(C) Under Regional Artificial Insemination Centres
5	पशुपैदास केंद्रे ...	12	Cattle breeding farms
6	कृत्रिम रेतन तंत्राविषयी प्रशिक्षण केंद्रे ...	1	Training Centres in Artificial Insemination Technique
7	पशुधन पर्यवेक्षकांसाठी पदविका अभ्यासक्रम...	1	Diploma Course for Livestock Supervisory
III कुक्कुट विकास			Poultry Development-
1	अंडी उबविण्याची व कुक्कुट पैदास केंद्रे ...	4	Central Hatcheries and Poultry breeding farms
2	कुक्कुट विस्तार केंद्रे ...	2	Poultry extension centres
3	सघन कुक्कुट सुधार गट ...	16	Intensive poultry development blocks
4	बदक पैदास केंद्रे ...	1	Duck Breeding Farm
VI मेष विकास			Sheep Development-
1	मेष पैदास केंद्र (महाराष्ट्र मेष विकास ... महामंडळाखालील) ...	9	Sheeping Breeding farms (with Maharashtra sheep Development Corporation)
2	शेळी पैदास केंद्रे ...	1	Goat Breeding Farms
3	लोकर विश्लेषण प्रयोगशाळा ... मेढी पैदास (विभागासह)	1	Wool Analysis Laboratory Sheeping Breeding farms

तक्ता क्रमांक/Table No. 14.7 - contd.

(1)	(2)	(3)	(2)
V संशोधन योजना-			Research Scheme--
1	जनावरांच्या लाळ्या व खुरकत रोगांवरील संसर्ग शास्त्राभ्यासास अखिल भारतीय समन्वित प्रकल्प	--	All India Co-ordinated research Project for epidemiological studies of foot and mouth diseases
VI इतर संस्था -			Other Institutions
1	पशुपोषण खाद्य केंद्र ...	1	Animal Nutrition Centre
2	गुण नियंत्रण योजना ...	1	Quality Control Scheme
3	सूक्ष्मजीव शास्त्रज्ञांचे कार्यालय ...	1	Office of the Microbiologist

आधार.- पशुसंवर्धन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.--The Commissioner of Animal Husbandry, Government of Maharashtra, Pune

१५. वनशास्त्र व लाकूडतोड

१५.१. वनक्षेत्र व वनापासून मिळणारे प्रमुख व गौण उत्पादन यांची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

१५.२. राज्यातील वन विभाग व महसूल विभागाच्या अधिपत्याखालील वनक्षेत्रासंबंधी वेगवेगळी माहिती दिली आहे. वनक्षेत्राचे राखीव, संरक्षित व अवर्गीकृत असे कायदेशीरदृष्ट्या वर्गीकरण केले आहे. वरील कायदेशीरदृष्ट्या केलेले वर्गीकरण १९२७ च्या “भारतीय वन कायदा, सोळा” नुसार केले आहे. राखीव वनक्षेत्रात मुख्यतः इमारतीच्या लाकडाचे उत्पादन करण्यात येत असून ह्यात चरणे किंवा मशागत करणे ह्यास परवानगी दिली जात नाही. संरक्षित वनक्षेत्रात चरणे आणि मशागत करणे यावर इतके कडक निर्बंध नसून काही मर्यादित निर्बंधासह परवानगी देण्यात येते. अवर्गीकृत वनक्षेत्र म्हणजे दुर्गम किंवा अव्याप्त वनक्षेत्र समजण्यात येते. शासनाने स्थानिक संस्थांकडून किंवा खाजगी व्यक्तींकडून व्यवस्थापनासाठी घेतलेले वनक्षेत्र करारावरील म्हणून ओळखले जाते. या विभागामध्ये देण्यात आलेल्या वनक्षेत्राची आकडेवारी शेती विभागाच्या “जमिनीचा वापर” ह्या तक्त्यातील वनक्षेत्राच्या आकडेवारीशी जुळणार नाही. हा फरक खालील कारणांमुळे दिसून येतो :-

(१) भारतीय वन सांख्यिकीत वन विभागाच्या अधिपत्याखालील वृक्षांनी न आच्छादलेल्या क्षेत्रासह सर्व क्षेत्र वनक्षेत्र म्हणून समजले जाते तर कृषि सांख्यिकीत त्यांचे प्रत्यक्ष वापरानुसार वर्गीकरण केले जाते.

(२) वन विभागाची माहिती विशिष्ट प्रशासकीय कारणासाठी व वनक्षेत्राची मालकी ठरविण्याच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरते. जमिनीच्या वापरासंबंधी सांख्यिकीसाठी वनक्षेत्राचा प्रत्यक्ष वापर कसा होतो हे कृषि खात्याच्या दृष्टीने जितके महत्वाचे आहे तेवढे वन विभागाच्या दृष्टीने नाही.

(३) वन विभागाची माहिती आर्थिक वर्षानुसार उपलब्ध असते तर कृषि विभागाची कृषि वर्षानुसार असते. प्रमुख व गौण वनोत्पादनाची आकडेवारी वन विभागाच्या अधिपत्याखाली वनक्षेत्राशीच संबंधित आहे.

15. FORESTRY AND LOGGING

15.1. Data on area under forest and major and minor forest produce are given in the tables in this section.

15.2 Information regarding forest under the control of the State's Forest Department and those under the control of the State's Revenue Department is shown separately. The areas under forests are classified according to legal status into reserved forest, protected forests and unclassified forests. The legal status refers to classification of forests under the Indian Forest Act, 1927 (XVI of 1927), Reserved Forests are those that are intended mainly for timber production and in which rights of grazing and cultivation are seldom allowed. In protected forests, the restrictions are not so rigid as grazing or cultivation is allowed but certain limitations and restrictions are imposed. The unclassified forest refers to the inaccessible forest or unoccupied waste. The forests which are taken by Government from local bodies or private individuals for management on lease basis are called 'leased forests'. The forest area shown in Tables in this section may not tally with the area under "forest" shown in table on land utilisation in agriculture section. The two sets of figures differ due to the following reasons :-

(i) In the Indian Forests Statistics the whole area including non-wooded area under the control of Forest Department is taken as area under forests while in Agricultural Statistics, it is classified according to its actual utilisation.

(ii) The Forest Department Return are meant to serve a definite administrative purpose and indicate the ownership of the forest area; the actual utilisation of these areas is not so important from their point of view as it is in the land utilisation statistics for Agricultural Department.

(iii) The Forest Department Returns relate to financial years and Agricultural Statistics relate to the agricultural years. the figures of production of major and minor forest produce refer to the areas under the control of Forest Department only.

15. वनशास्त्र व लाकूडतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 15.1

मालकीनुसार वन क्षेत्र / Area under Forest Classified by Ownership

(2000-01) P

(क्षेत्र चौ. जि. मी. मध्ये / Area in Sq. Km.)

अ. क्र. Sr.No	वर्ष / Year	राज्य वन State Forest	महामंडळ Corporation	जाजगी वन Private Forest brought under possession of F. D.	एकूण वन Total Forest	एकूण वन जेत्राशी राज्य वन क्षेत्राची टक्केवारी Percentage of State forest to total forest	राज्य वन क्षेत्राची एकूण भौजोलिक जेत्राशी टक्केवारी Percentage of State forest to total geographical area of the State	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
1	1970-71	62331	205	--	62516	99.67	20.25	
2	1980-81	61373	1255	1696	64224	95.40	19.91	
3	1990-91	60747	2096	1015	63798	95.22	19.74	
4	1995-96	60835	2977	523	64335	100.00	20.91	
5	1998-99	57971	3476	534	61981	100.00	20.14	
6	1999-00	57820	3559	558	61937	99.95	20.13	
1	मुंबई	--	--	--	--	--	--	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	38	--	6	44	0.07	9.86	Mumbai Suburban
3	ठाणे	3254	510	74	3838	6.19	40.13	Thane
4	रायगड	1626	--	128	1754	2.83	24.49	Raigad
5	रतनागिरी	62	--	2	64	0.10	0.78	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	412	--	144	556	0.90	10.65	Sindhudurg
7	नाशिक	3070	301	32	3403	5.48	21.90	Nashik
8	धुळे	2022	25	--	2047	3.3	25.39	Dhule
9	नांदुरबार	2191	201	--	2392	3.86	47.51	Nandurbar
10	जळगाव	1766	226	--	1992	3.21	16.94	Jalgaon
11	अहमदनगर	1992	--	--	1992	3.21	11.69	Ahmednagar
12	पुणे	2011	--	70	2081	3.35	13.31	Pune
13	सातारा	1495	--	69	1564	2.52	14.93	Satara
14	सांगली	502	--	8	510	0.82	5.95	Sangli
15	सोलापूर	358	--	--	358	0.58	2.40	Solapur
16	कोल्हापूर	1676	--	70	1746	2.81	22.70	Kolhapur
17	औरंगाबाद	900	--	--	900	1.45	8.90	Aurangabad
18	जालना	99	--	--	99	0.16	1.28	Jalna
19	परभणी	375	--	--	375	0.62	5.76	Parbhani
20	हिंगोली	--	--	--	--	--	--	Hingoli
21	बीड	241	--	--	241	0.39	2.25	Beed
22	नांदेड	1281	--	--	1281	2.06	12.15	Nanded
23	उस्मानाबाद	72	--	--	72	0.12	0.95	Osmanabad
24	लातूर	40	--	--	40	0.06	0.56	Latur

तक्ता क्र मांज / TABLE NO. 15.1 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
25	बुलढाजा	1168	--	--	1168	1.88	12.07	Buldhana
26	अजोला	787	--	1	788	1.27	14.51	Akola
27	वाशिम	--	--	--	--	--	--	Washim
28	अमरावती	3502	--	--	3502	5.64	28.62	Amravati
29	यवतमाळ	2949	--	8	2957	4.77	21.75	Yavatmal
30	वर्धा	1047	--	--	1047	1.69	16.59	Wardha
31	नाजपूर	2371	394	--	2765	4.45	28.18	Nagpur
32	भंडारा	1188	300	--	1488	2.40	38.25	Bhandara
33	जोदिया	2543	320	--	2863	4.61	52.72	Gondiya
34	चंद्रपूर	4145	939	--	5084	8.19	44.53	Chandrapur
35	जडचिरोली	12504	518	--	13022	20.99	89.95	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		57687	3734	612	62033	100.00	20.16	Maharashtra State

P:- अस्थायी / Provisional

आधार : ँमुज्य वं संरजज, महाराष्ट्र शासं, ँजपूर

Source :- Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

तक्ता नं मांज / TABLE NO. 15.2 - Contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
25	बुलढाजा	Neg.	1,116	Neg.	6	Neg.	1,122	Buldhana
26	अजोला	1	8,397	Neg.	117	1	8,514	Akola
27	वाशिम	--	--	--	--	--	--	Washim
28	अमरावती	3	48,977	2	2,877	5	51,854	Amravati
29	यवतमाळ	4	41,651	2	370	6	42,021	Yavatmal
30	वर्धा	12	88,229	19	7,655	31	95,884	Wardha
31	नाजपूर	5	43,456	29	7,525	34	50,981	Nagpur
32	भंडारा	3	19,991	47	7,389	50	27,380	Bhandara
33	जोर्दिया	1	8,276	1	565	2	8,841	Gondiya
34	चंद्रपूर	3	21,726	1	414	4	22,140	Chandrapur
35	जडचिरोली	15	1,39,420	15	16,814	30	1,56,234	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		56	4,87,240	152	62,345	208	5,49,585	Maharashtra State

P - अस्थायी / Provisional

Neg.- नगण्य / Negligible

आधार : नगण्य वन संरक्षण, महाराष्ट्र शासन, नाजपूर

Source :- Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

15. वनशास्त्र व लाजू डतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता नं. 15.3 / TABLE NO. 15.3

आजी आजि जुरांपासू संरजित वनजेत्र

Forest area Protected from Fire and Cattle Grazing

अ. नं.	वर्ष	एडूज वनजेत्र (चौ. जि. मी.) (Sq.Kms.)	आजीपासू संरजज		आजीपासू सुरजित वन		चराईपासू संरजज / Protection against grazing		
			प्रयत्नित	संरजज	जेत्राची एडूज वनजेत्राशी टक्केवारी	आज	चराईसाठी बंद जेलेले जेत्र	चराईसाठी वर्षभर जुले जेत्र	वर्षाच्या जेवढी जेवढी जेत्र
Sr.No	Year	Total Forest Area (sq.Kms.)	Attempted	Protected	percentage of Forests under Fire protection to total Forest	Cost of Fire on servancy operation (Rs.)	Area closed for grazing (sq.Kms.)	Area open to Grazing throughout the year (sq.Kms.)	Area open to grazing for part of the year (Sq. Kms.)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	56,949	53,093	52,456	92.00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2	1970-71	56,191	56,191	55,700	99.00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
3	1980-81	56,134	50,790	50,543	90.00	29,96,860	10,325	45,282	2,091
4	1990-91	55,502	55,577	55,111	99.16	2,71,45,208	13,053	42,110	613
5	1995-96	55,587	53,065	52,809	99.52	4,70,47,914	14,253	38,895	1,248
6	1998-99	56,478	56,258	55,915	99.39	4,17,94,186	18,759	37,576	1,431
7	1999-00 P	55,377	54,765	54,365	99.27	4,88,83,971	18,118	38,158	427
8	2000-01 P	57,687	54,982	54,187	98.55	2,80,29,348	18,472	37,174	610

टीप / Notes :- N.A. उपलब्ध नाही / Not available P : अस्थायी / Provisional

आधार : मुख्य वन संरजज, महाराष्ट्र शासक, नाजपूर Source :- Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

15. वनशास्त्र व लाजू डतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता नं. 15.4 / TABLE NO. 15.4

महत्वाच्या जातींच्या झाडांच्या लाजवडीचे जेत्र

Plantation of Important Species

(लाजवड हेक्टरात / Plantation in Hectare)

(वनरोपज चौ. जि. मी. / Afforestation in Sq. Km.)

अ. नं.	वर्ष	एलजिरी	सिसम	साज	किजर	मलबेरी	चील	इतर	एडूज
Sr.No	Year	Eucalyptus	Shisham	Teak	Kikar	Mallbery	Chil	Miscellaneous	Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	1960-61	--	--	--	--	--	--	4,888	4,888
2	1970-71	--	--	3,567	--	--	--	11,396	14,963
3	1980-81	41	--	5,151	--	--	--	37,043	42,235
4	1990-91	--	--	1,728	--	--	--	78,224	79,952
5	1995-96	--	--	1,428	--	--	--	79,096	80,524
6	1998-99	--	--	523	--	--	--	39,873	40,396
7	1999-00 P	--	--	1,968	--	--	--	72,999	74,967
8	2000-01 P	--	--	1,783	--	--	--	58,865	60,648

P- अस्थायी / Provisional

आधार : मुख्य वन संरजज, महाराष्ट्र शासक, नाजपूर

Source : Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

15. वनशास्त्र व लाजू डतोड / FORESTRY AND LOGGING

तक्ता क्र मांज / TABLE NO. 15.5

वनवरील महसूल व जर्च / Revenue From and Expenditure on Forests

(2000-01)

(मूल्य लाज रुपये / Value in lakhs Rs.)

अ. क्र. Sr.No	वर्ष Year	वनिपासूनी एरूज महसूल Gross Revenue from Forests				वनवरील जर्च Expenditure on forests				निव्वळ महसूल आधिक्य (+)तूट (-) Net Revenue i.e.surplus (+) Deficit (-)			
		वनि विभाज Forest Deptt.	वनि मंडळ Corpo- ration	जाजजी वनि Private Forest	एरूज Total	वनि विभाज Forest Deptt.	वनि मंडळ Corpo- ration	जाजजी वनि Private Forest	एरूज Total	वनि विभाज Forest Deptt.	वनि मंडळ Corpo- ration	जाजजी वनि Private Forest	एरूज Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	1960-61	487	--	--	487	218	--	--	218	269	--	--	269
2	1970-71	1,062	102	--	1,164	943	85	--	1,028	119	17	--	136
3	1980-81	4,194	1,539	--	5,733	2,617	817	--	3,434	1,577	722	--	2,299
4	1990-91	14,059	1,637	--	15,696	12,889	1,383	--	14,272	1,170	254	--	1,424
5	1995-96	13,446	287	--	13,733	21,864	1,301	--	23,165	(-) 8,418	(-) 1,014	--	(-) 9,432
6	1998-99	13,193	--	--	13,193	28,285	3,240	--	31,525	(-) 15,092	(-) 3,240	--	(-) 18,332
7	1999-00 P	14,236	--	--	14,236	48,113	241	--	48,354	(-) 33,877	(-) 241	--	(-) 34,118
8	2000-01P	13,723	--	--	13,723	30,960	145	--	31,105	(-) 17,237	(-) 145	--	(-) 17,382

P : अस्थायी / Provisional

आधार : मुज्य वनि संरजज, महाराष्ट्र शासनि, निजपूर

Source :- Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

15. वनशास्त्र व लाजु डतोड /
तक्ता प्रमांज /
प्रिप्रिराळ्या प्रजारच्या वनजांलील जेत्र /
(2000

अ.क्र. Sr.No	जिल्हा	वन विभाज / Forest Department				महसूल विभाज / Revenue Department			
		अवर्गीकृत/Unclassified				अवर्गीकृत/Unclassified			
		राजीव Reserved	संरजित Protected	पटटयापि दिलेले and Leased	एजूज Total	राजीव Reserved	संरजित Protected	पटटयापि दिलेले and Leased	एजूज Total
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--
2	मुंबई उपनगर	7	--	31	38	--	--	--	--
3	ठाजे	2,291	959	4	3,254	--	--	--	--
4	रायजड	1,272	130	168	1,570	15	41	--	56
5	रतोजिरी	11	--	49	60	--	--	2	2
6	सिंधुदुर्ग	20	--	392	412	--	--	--	--
7	शाशिज	2,773	244	8	3,025	45	--	--	45
8	धुळे	1,937	4	--	1,941	81	--	--	81
9	दुरबार	1,976	47	163	2,186	5	--	--	5
10	जळजाव	1,746	20	--	1,766	--	--	--	--
11	अहमदनगर	1,490	14	53	1,557	432	--	3	435
12	पुजे	1,450	--	261	1,711	300	--	--	300
13	सातारा	1,340	48	107	1,495	--	--	--	--
14	सांजली	371	2	26	399	95	--	8	103
15	सोलापूर	179	--	13	192	166	--	--	166
16	जोल्हापूर	562	416	695	1,673	1	1	1	3
17	औरंजाबाद	819	22	59	900	--	--	--	--
18	जालगा	79	2	18	99	--	--	--	--
19	परभजी	334	--	41	375	--	--	--	--
20	हिंगोली	--	--	--	--	--	--	--	--
21	बीड	199	17	25	241	--	--	--	--
22	पिंडेड	1,060	10	211	1,281	--	--	--	--
23	उस्मानाबाद	32	--	40	72	--	--	--	--
24	लातूर	3	--	37	40	--	--	--	--
25	बुलढाजा	1,065	97	6	1,168	--	--	--	--
26	अजोला	771	16	--	787	--	--	--	--
27	वाशिम	--	--	--	--	--	--	--	--
28	अमरावती	3,492	10	--	3,502	--	--	--	--
29	यवतमाळ	2,775	174	--	2,949	--	--	--	--
30	वर्धा	519	339	161	1,019	--	--	28	28
31	गाजपूर	1,148	706	326	2,180	--	--	191	191
32	भंडारा	582	316	155	1,053	--	--	135	135
33	जोदिया	1,077	813	209	2,099	--	--	444	444
34	चंद्रपूर	3,107	873	64	4,044	--	--	101	101
35	जडचिरोली	9,410	2,795	155	12,360	--	--	144	144
महाराष्ट्र राज्य		43,897	8,074	3,477	55,448	1,140	42	1,057	2,239

P:- अस्थायी / Provisional

आधार :- मुज्य वन संरजज, महाराष्ट्र शासपि, गाजपूर

FORESTRY AND LOGGING

TABLE NO. 15.6

Area under different types of forest

-01) P

(जेत्र चौ. जि. मी. मध्ये / Area in Sq. Km.)

एजूज / Total				एजूज व [जेत्राचे त्रिदलीय वर्गीकरण Tripartite Classification of Total Forest Area			म.व.वि.म. उडे हस्तांतरित जे लेले व [जेत्र	व [विभाजाच्या ताब्यात घेतलेले जाजजी व [जेत्र	
राजीव Reserved	संरजित Protected	अवर्गीकृत पटटया [दिलेले Unclassified and Leased	एजूज Total	जरी व [Proper Forest	राजीव डुरजे Pasture reserved	जळऊ लाजूड व इतर / Fuels, and miscellaneous	Forest area transferred to F.D.C.M.	Private forest brought Department	Districts
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai
7	--	31	38	38	--	--	--	6	Mumbai Suburban
2,291	959	4	3,254	2,835	419	--	510	74	Thane
1,272	130	168	1,570	1,446	171	10	--	128	Raigad
11	--	49	60	12	--	50	--	2	Ratnagiri
20	--	392	412	412	--	--	--	144	Sindhudurg
2,773	244	8	3,025	2,997	73	--	301	32	Nashik
1,937	4	--	1,941	902	945	184	25	--	Dhule
1,976	47	163	2,186	2,082	109	--	201	--	Nandurbar
1,746	20	--	1,766	1,046	420	300	226	--	Jalgaon
1,490	14	--	1,552	1,109	883	--	--	--	Ahmednagar
1,460	--	261	174	1,359	577	7	--	70	Pune
1,340	48	107	1,495	1,196	--	--	--	69	Satara
371	2	26	390	128	370	4	--	8	Sangli
179	--	13	192	18	340	--	--	--	Solapur
562	416	695	1,672	1,526	147	3	--	70	Kolhapur
819	22	59	900	872	18	10	--	--	Aurangabad
79	2	18	99	95	2	2	--	--	Jalna
334	--	41	375	375	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
199	17	25	241	216	--	25	--	--	Beed
1,060	10	211	1,281	1,281	--	--	--	--	Nanded
32	--	41	72	21	--	51	--	--	Osmanabad
3	--	37	40	--	--	40	--	--	Latur
1,065	97	6	1,168	789	369	10	--	--	Buldhana
771	16	--	787	614	17	156	--	1	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
3,492	10	--	3,502	3,383	75	44	--	--	Amravati
2,775	174	--	2,949	1,763	776	410	--	8	Yavatmal
519	339	161	1,019	682	--	365	--	--	Wardha
1,148	706	326	2,180	1,387	130	854	394	--	Nagpur
582	316	155	1,053	572	10	606	380	--	Bhandara
1,077	813	208	2,099	1,068	13	1,462	300	--	Gondiya
3,107	873	64	4,044	2,282	51	1,812	909	--	Chandrapur
9,410	2,795	155	12,360	10,789	430	1,285	518	--	Gadchiroli
43,897	8,074	3,477	55,448	43,685	6,245	7,690	3,764	612	Maharashtra State

Source :- Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

१६. मत्स्यव्यवसाय

१६.१ खारवण केंद्रातील माशांची आयात, सागरी मत्स्य उत्पादन, मत्स्यव्यवसायासाठी वापरल्या जाणा-या बोटी या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिली आहे.

16. FISHERIES

16.1. Data regarding fishcatch, disposition of fish marine fishery and fishingcraft are presented in the tables in this section.

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता नं. 16.1 / TABLE NO. 16.1

मासळीच्या प्रजातीच्या जटाप्रकाराने पकडलेली व उतरविलेली मासळी / Fish Catch and Landings by group of Species

(2000-01)

(टोन्स / in Tonnes)

अ. क्र.	जिल्हे	जोडया	लेप	जर्ली, दाताळी,	जरबा, बांजडा,	इतर, बोथ	मुशी,	जोळंबी	एजूज	
Sr.No		पाण्यातील		तारली, पेडवा,	सूरमई, जेदर,		पाजट,	जवळा,	पकडलेली व	
		मासळी		भिलजी भिज, पाला,	प्रावी, शेळी		म्हाजुळ,	जरंदी,	उतरविलेली	
				मांदेळी, जाती,	चिराटी, बामजे.		इत्यादी	शेवंड	मासळी	Districts
		Fresh	Founders,	जवले, पाथुरडी	Tunnies,	Miscellaneous	Shark,	Crusta-	Total	
		Water	Holibuts,	Harrings, Sar-	Barites,	Harings	rays,	ceons	catch and	
		fishes	Soles, etc.	dines, Anchovies.	Mackeral	(Telesos+toyit)	Shells, etc.		landings	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	--	1,261	12,484	15,208	61,226	10,621	55,095	1,55,895	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	--								Mumbai Suburban
3	ठाणे	3,115	36	9,284	836	50,943	1,528	10,390	76,132	Thane
4	रायजड	500	316	4,578	1,728	9,712	992	30,508	48,334	Raigad
5	रत्नाजिरी	--	1,974	9,715	6,887	71,437	3,245	3,386	96,644	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	--	335	2,425	2,467	20,255	2,342	1,555	29,379	Sindhudurg
7	नाशिक	2,400	--	--	--	--	--	--	2,400	Nashik
8	धुळे	3,000	--	--	--	--	--	--	3,000	Dhule
9	नांदुरबार	1,540	--	--	--	--	--	--	1,540	Nandurbar
10	जळगाव	6,000	--	--	--	--	--	--	6,000	Jalgaon
11	अहमदनगर	2,380	--	--	--	--	--	--	2,380	Ahmednagar
12	पुणे	3,030	--	--	--	--	--	--	3,030	Pune
13	सातारा	3,960	--	--	--	--	--	--	3,960	Satara
14	सांगली	3,200	--	--	--	--	--	--	3,200	Sangli
15	सोलापूर	1,810	--	--	--	--	--	--	1,810	Solapur
16	कोल्हापूर	2,775	--	--	--	--	--	--	2,775	Kolhapur
17	औरंगाबाद	3,445	--	--	--	--	--	--	3,445	Aurangabad
18	जालना	2,140	--	--	--	--	--	--	2,140	Jalna

तक्ता क्र मांज / TABLE NO. 16.1- contd.

19	परभजी	965	--	--	--	--	--	--	965	Parbhani
20	हिंगोली	20	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	20	Hingoli
21	बीड	3,395	--	--	--	--	--	--	3,395	Beed
22	नांदेड	3,700	--	--	--	--	--	--	3,700	Nanded
23	उस्मानाबाद	1,125	--	--	--	--	--	--	1,125	Osmanabad
24	लातूर	2,885	--	--	--	--	--	--	2,885	Latur
25	बुलढाजा	6,378	--	--	--	--	--	--	6,378	Buldhana
26	अकोला	1,749	--	--	--	--	--	--	1,749	Akola
27	वाशिम	2,920	--	--	--	--	--	--	2,920	Washim
28	अमरावती	3,705	--	--	--	--	--	--	3,705	Amravati
29	यवतमाळ	4,379	--	--	--	--	--	--	4,379	Yavatmal
30	वर्धा	2,633	--	--	--	--	--	--	2,633	Wardha
31	नाजपूर	7,080	--	--	--	--	--	--	7,080	Nagpur
32	भंडारा	10,770	--	--	--	--	--	--	10,770	Bhandara
33	जोर्दिया	21,065	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	21,065	Gondiya
34	चंद्रपूर	9,206	--	--	--	--	--	--	9,206	Chandrapur
35	जडचिरोली	1,996	--	--	--	--	--	--	1,996	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		1,23,266	3,922	38,486	27,126	2,13,573	18,728	1,00,934	5,26,035	Maharashtra State

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता प्र मांज / TABLE NO. 16.2

पज डलेल्या मासळीचा वापर (साजरी व भूजल) / Disposition of Fish Catch (Marine & Inland)

(2000-01)

(टंॉंत / in Tonnes)

अ.प्र. जिल्हे	विज्रीसाठी ताजा	जोठविज्या ँरिता	वाळविज्या ँरिता	जारविज्या ँरिता	डबा बंद मासे	जता ँरिता	इतर	मासळीचा फेजू	एरूज	Districts
Sr.No	Fresh for Marketing	For freezing	For Sun drying	For salting	Canning	For Manure	Miscellaneous Purpose	Offar for reduction	Total	(2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1 मुंबई	1,14,823	*	37,226	--	*	3,846	*	N.A.	1,55,895	Mumbai
2 मुंबई उपजिरे										Mumbai Suburban
3 ठाजे	37,803	*	37,980	38	*	311	*	N.A.	76,132	Thane
4 रायजड	23,170	*	22,728	--	*	2,436	*	N.A.	48,334	Raigad
5 रतंजिरी	68,970	*	2,234	8,678	*	16,762	*	N.A.	96,644	Ratnagiri
6 सिधुदुर्ज	21,519	*	809	2,798	*	4,253	*	N.A.	29,379	Sindhudurg
7 ंशिज	2,400	--	--	--	--	--	--	--	2,400	Nashik
8 धुळे	3,000	--	--	--	--	--	--	--	3,000	Dhule
9 ंदुरबार	1,540	--	--	--	--	--	--	--	1,540	Nandurbar
10 जळजाव	6,000	--	--	--	--	--	--	--	6,000	Jalgaon
11 अहमदंजर	2,380	--	--	--	--	--	--	--	2,380	Ahmednagar
12 पुजे	3,030	--	--	--	--	--	--	--	3,030	Pune
13 सातारा	3,960	--	--	--	--	--	--	--	3,960	Satara
14 सांजली	3,200	--	--	--	--	--	--	--	3,200	Sangli
15 सोलापूर	1,810	--	--	--	--	--	--	--	1,810	Solapur
16 जेल्हापूर	2,775	--	--	--	--	--	--	--	2,775	Kolhapur
17 औरंजाबाद	3,445	--	--	--	--	--	--	--	3,445	Aurangabad
18 जालंा	2,140	--	--	--	--	--	--	--	2,140	Jalna
19 परभजी	965	--	--	--	--	--	--	--	965	Parbhani
20 हिंजोली	20	--	--	--	--	--	--	--	20	Hingoli
21 बीड	3,395	--	--	--	--	--	--	--	3,395	Beed
22 ंदेड	3,700	--	--	--	--	--	--	--	3,700	Nanded
23 उस्मांाबाद	1,125	--	--	--	--	--	--	--	1,125	Osmanabad
24 लातूर	2,885	--	--	--	--	--	--	--	2,885	Latur
25 बुलढाजा	6,378	--	--	--	--	--	--	--	6,378	Buldhana
26 अजोला	1,749	--	--	--	--	--	--	--	1,749	Akola
27 वाशिम	2,920	--	--	--	--	--	--	--	2,920	Washim
28 अमरावती	3,705	--	--	--	--	--	--	--	3,705	Amravati
29 यवतमाळ	4,379	--	--	--	--	--	--	--	4,379	Yavatmal
30 वर्धा	2,633	--	--	--	--	--	--	--	2,633	Wardha
31 ंजपूर	7,080	--	--	--	--	--	--	--	7,080	Nagpur
32 भंडारा	10,770	--	--	--	--	--	--	--	10,770	Bhandara
33 जोदिया	21,065	--	--	--	--	--	--	--	21,065	Gondiya
34 चंद्रपूर	9,206	--	--	--	--	--	--	--	9,206	Chandrapur
35 जडचिरोली	1,996	--	--	--	--	--	--	--	1,996	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य	3,85,936	*	1,00,977	11,514	*	27,608	*	N.A.	5,26,035	Maharashtra State

N.A. उपलब्ध ंही / Not Available

* स्तंभ (३) मध्ये समाविष्ट / included in column (3)

आधार : ं मत्स्यव्यवसाय संचालंालय, महाराष्ट्र शासं, मुंबई

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता नं. 16.3 / TABLE NO. 16.3

जारवज जें द्रात जे लेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आजि जारवलेले मासे
Quantity of fish brought for curing, salt issued and fish cured at different centres
(2000-01)

(टक्कित / in Tonnes)

अ. क्र. Sr.No	मासे जारविज्याची आवारे	जारवज्यासाठी आजलेले मासे Quantity of fish brought for curing	मिठाचे वाटप Quantity of salt issued	जारवू बाहेर पाठविलेल्या माशांचे वज Quantity of cured fish removed	Fish curing yards
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1	बोरिया	900	180	675	Boria
2	जयजड	--	--	--	Jaigad
3	वरवडे	--	--	--	Warwade
4	मिरजरवाडा	26,900	5,380	20,177	Mirkarwada
5	भाटचे	--	--	--	Bhatye
6	पूरजड	--	--	--	Purnagad
7	जैतापूर	--	--	--	Jaitapur
8	विजयदुर्ज	--	--	--	Vijaydurg
9	मालवज	--	--	--	Malvan
10	देवबाज	--	--	--	Devbag
11	मोबार	--	--	--	Mobar
12	जोघार	--	--	--	Kochar
13	वेंजुर्ला	--	--	--	Vengurla
14	सजार	--	--	--	Sakhar
15	तारा मंबरी	--	--	--	Tara Mumbari
16	देवजड	--	--	--	Deogad
	एरूज	27,800	5,560	20,852	Total

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता नं. 16.4 / TABLE NO. 16.4

मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संजीर्ज माहिती / Miscellaneous statistics relating to fisheries

(2000-01)

अ.क्र. Sr.No	बाब (2)	परिमाज (3)	माहिती Particulars (4)	Unit (3)	Item (2)
1	एडूज समुद्रजिंजारा	जि. मीटर	720	Kilometres	Total coastline of State
2	साजरी मत्स्यव्यवसाय उरजारी जेडी /जावठाजे	संज्या	394	Nos.	Marine-Fishing Villages /Hamlets.
3	मत्स्यव्यवसायात जुंतलेल्या होडया	संज्या	20,240	Nos.	Boats engaged in fishing
4	प्रत्येजी एज मे. टाच्या वर वज्ज असलेल्या होडया	संज्या	14,975	Nos.	Boats above one M. tone
5	यंत्रसज्ज होडया	संज्या	10,087	Nos.	Mechanised boats
6	ढीतळाची सोय असलेल्या होडया	संज्या	4,420	Nos.	Boats with deck facilities
7	एडूज मत्स्योत्पाद				Total fish production-
	(१) साजरी	हजार मे. टा	4.03	Thousand M.T.	(I) Marine
	(२) जोडया पाज्याचे	हजार मे. टा	1.23	Thousand M.T.	(ii) Inland
8	मत्स्यव्यवसायातील सहजारी संस्था				Number of Co-operative Societies-
	(१) प्राथमिज	संज्या	N.A.	Nos.	(I) Primary
	(२) जिल्हा / विभाज / संघ	संज्या	N.A.	Nos.	(ii) District/ Divisional Federations
	(३) शिजर	संज्या	N.A.	Nos.	(iii) Apex
9	सहजारी संस्थांची सभासद संज्या				Membership of Co-operative Societies-
	(१) प्राथमिज	हजारात	N.A.	Thousand No.	(I) Primary
	(२) जिल्हा / विभाज / संघ	हजारात	N.A.	Thousand No.	(ii) District/ Divisional Federations
	(३) शिजर	हजारात	N.A.	Thousand No.	(iii) Apex
10	सहजारी संस्थाचे जेळते भांडवल				Working capital of Co-operative Societies-
	(१) प्राथमिज	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(I) Primary
	(२) जिल्हा / विभाज / संघ	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(ii) District/ Divisional Federations
	(३) शिजर	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(iii) Apex
11	सहजारी संस्थाजडू हाताळलेली मासळी-				Fish handled by Co-operative Societies-
	(अ) जरेदी जिमत				(A) Purchase Value-
	(१) प्राथमिज	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(I) Primary
	(२) जिल्हा / विभाज / संघ	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(ii) District/ Divisional Federations
	(३) शिजर	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(iii) Apex
	(ब) विज्री मूल्य				(B) Sale Value-
	(१) प्राथमिज	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(I) Primary
	(२) जिल्हा / विभाज / संघ	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(ii) District/ Divisional Federations
	(३) शिजर	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(iii) Apex
12	सहजारी संस्थांी वर्षभरात दिलेली जर्जे				Advances given by Co-operative Societies-
	(१) प्राथमिज	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(I) Primary
	(२) जिल्हा / विभाज / संघ	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(ii) District/ Divisional Federations
	(३) शिजर	हजार रुपये	N.A.	Thousand Rs.	(iii) Apex
13	शासजीय मासळी जारवज्याची आवार जे	संज्या	N.A.	Nos.	Number of Government fish curing Yards
14	जारवलेली मासळी				Cured fish-
	(१) उहात वाळलेली	टात	22,233	Tonnes	(I) Sundried
	(२) इतर	टात	4,700	Tonnes	(ii) Others
15	मत्स्यव्यवसाय शिजज संस्था	संज्या	9	Nos.	Number of Fishery schools
16	मत्स्य पैदास जे	संज्या	70	Nos.	Number of Fish farms

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालालय, महाराष्ट्र शास, मुंबई

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता प्र मांज / TABLE NO. 16.5

साजरी मत्स्योत्पाद / Marine Fish Production

(2000-01)

(टंांत /In tonnes)

अ. प्र . Sr.No (1)	जिल्हे (2)	उत्पाद Production (3)	Districts (2)
1	बृहन्मुंबई	1,55,895	Brihan Mumbai
2	ठाजे	73,017	Thane
3	रायजड	47,834	Raigad
4	रतंाजिरी	96,644	Ratnagiri
5	सिंधुदुर्ज	29,379	Sindhudurg
एज्ज		4,02,769	Total

आधार : मत्स्यव्यवसाय संचालंालय, महाराष्ट्र शासं, मुंबई

Source : Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES
तक्ता क्रमांक/TABLE No. 16.6
प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन /Varietywise Marine Fish Production
(2000-01)

(उत्पादन मे.टनात / Production in M.T.)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	मासळीचा प्रकार (2)	जिल्हा / District						एकूण Total (8)	Variety (2)
		बृहन्मुंबई Brihan Mumbai (3)	ठाणे Thane (4)	रायगड Raigad (5)	रत्नागिरी Ratnagiri (6)	सिंधुदुर्ग Sindhudurg (7)			
1	मुशी, पाकट,वागळी	2,872	1,467	759	652	231	5,981	Shark Rays	
2	वाम	1,058	114	--	202	79	1,453	Eels	
3	शिगाळा, शिंगटी	2,947	2,028	427	4,795	234	10,431	Cat fish	
4	कली, दाताळी	497	1,000	263	340	185	2,285	Chirocentrus	
5	पेडवा, पेडी, भिलजी, तारली	1,083	130	1,419	6,978	2,042	11,652	Sardines	
6	भिगपाळा	205	430	352	70	1	1,058	Hilsa Hisha	
7	मांदेली	9,418	5,664	2,197	877	--	18,156	Anchoviolla	
8	कांटी	1,281	2,060	274	523	--	4,138	Turrisodes	
9	खवळी, पातुर्डी	--	--	73	927	197	1,197	Other Clupeida	
10	बोंबिल	9,009	37,191	1,479	1	--	47,680	Harpodon Nehereuse	
11	करकरा, खजूरा	32	4	18	--	5	59	Perchas	
12	तांब	682	--	5	148	3	838	Red snapper	
13	दाढा, रावस	253	1,151	54	32	4	1,494	Polynomids	
14	घोळ, कोथ	3,890	1,450	94	40	12	5,486	Scieids	
15	बळा, वाकटी	15,262	1,836	1,272	5,599	6,580	30,549	Ribbon fish	
16	दोमा, घोडी	8,860	512	898	5,122	1,018	16,410	Otalithes Sp.	
17	खरबा, बांगडा	1,275	226	118	2,099	76	3,794	Caranx	
18	सरंगा	1,020	6,482	379	158	148	8,187	Pomfret	
19	हलवा	589	114	40	117	258	1,118	Black Pomfret	
20	बांगडा	4,867	50	769	29,322	1,545	36,553	Mackerals	
21	सुरमई,दागोळ, पलई	3,741	610	1,428	1,508	892	8,179	Seer fish	
22	गेदर, कुपा	1,678	--	144	2,020	146	3,988	Tunnies	
23	तेंडली	278	--	1,384	--	--	1,662	Bregmoers Meclilabhi	
24	लेप	1,261	36	316	1,974	335	3,922	Soles	
25	कोकरी, बाबी ढोके	10	--	8	24	187	229	Carangids smalls	
26	खाप	19	--	145	234	913	1,311	Leignathus	
27	चिराटी, राणे, बामणे	8,504	--	30	1,236	1,166	10,936	Upenaides Sp.	
28	कोळंबी	15,849	1,993	3,258	2,556	1,146	24,902	Prawns	
29	जवळा, करंदी	39,158	8,203	27,127	705	408	75,601	Shrimps	
30	शेवंड	88	194	123	25	1	431	Lobster	
31	सौंदाळा	397	--	21	304	380	1,102	Lactarius	
32	म्हाकूळ	7,749	61	233	2,593	2,111	12,747	Cuttle fish & sqinds	
33	इतर	6,695	1,175	2,707	10,839	4,804	26,220	Others	
एकूण		1,55,895	73,017	47,834	96,644	29,379	4,02,769	Total	

आधार -- मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई.

Source -- Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai.

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 16.7

निरनिराळ्या प्रकारच्या सागरी माशांच्या सरासरी घारुक किंमती (वार्षिक)
Average Annual Whole Sale (Boatside) Prices of Marine Fish of Various Varieties

(2000-01)

(प्रती टनाची किंमत रुपयात / In Rs. perTonnes)

अनुक्रमांक Serial No.	मासळीचा प्रकार (2)	जिल्हा / District						Variety (2)
		बृहन्मुंबई Brihan Mumbai (3)	ठाणे Thane (4)	रायगड Raigad (5)	रत्नागिरी Ratnigiri (6)	सिंधुदुर्ग Sindhudurg (7)	एकूण Total (8)	
1	मुशी, पाकट, वागळी	12,909	21,031	16,676	11,620	39,835	16,278	Shark Rays
2	वाम	39,446	41,447	--	20,317	33,595	36,627	Eels
3	शिगाळा, शिंगटी	14,339	23,027	15,806	18,486	21,872	18,163	Cat fish
4	कली, दाताळी	32,881	24,803	26,297	23,044	32,405	27,086	Chirocentrus
5	पेडवा, पेडी, भिलजी, तारली	8,400	8,169	6,696	5,485	7,626	6,308	Sardines
6	भिगापाळा	40,980	31,084	36,983	20,000	40,000	34,239	Hilsa Hisha
7	मांदेली	9,409	7,725	7,259	6,911	--	8,502	Anchoviolla
8	कांटी	22,592	29,847	12,617	20,048	--	25,222	Trissocles
9	खवळी, पातुर्डी	--	--	6,466	6,242	6,066	6,226	Other Clupeida
10	बोविल	10,634	7,706	9,247	10,000	--	8,307	Harpodon Netereus
11	करकरा, खजूरा	26,094	55,000	29,611	--	25,000	29,034	Perchaes
12	तांब	10,245	--	15,000	12,020	18,333	10,616	Red snapper
13	दाढा, रावस	59,538	96,221	48,056	76,563	90,000	87,830	Polynoemids
14	घोळ, कोथ	51,532	66,379	95,809	53,500	55,417	56,238	Sciaonids
15	बळा, वाकटी	8,345	8,466	6,365	5,052	6,031	6,593	Ribbon fish
16	दोमा, घोडी	10,073	11,412	7,794	5,565	9,821	8,880	Otalithes Sp.
17	खरबा, बांगडा	15,475	17,686	13,754	10,257	13,763	12,633	Caranz
18	सरंगा	1,67,396	1,30,201	1,28,747	1,28,785	1,27,568	1,34,693	Pomfrets
19	हलवा	1,17,346	76,492	73,250	58,265	59,031	91,962	Black Pomfrets
20	बांगडा	11,604	46,740	11,260	8,095	10,489	8,339	Mackerals
21	सुरमई, दागोळ, पलई	55,919	43,631	43,230	41,844	48,309	49,581	Seer fish
22	गेंदर, कुपा	13,662	--	15,778	10,689	11,014	12,135	Tunnies
23	तेंडली	11,104	--	14,895	--	--	14,261	Bregngoeros Neclilanbi
24	लेप	16,110	6,667	5,323	4,707	4,582	8,430	Soles
25	कोकरी, बाबी ढोके	10,053	--	7,593	5,987	5,377	5,799	Leignathus
26	खाप	8,600	--	6,375	6,542	5,278	5,594	Carangids smalls
27	चिराटी, राणे, बामणे	5,985	--	5,000	6,075	6,744	6,073	Upenaides Sp.
28	कोळंबी	51,431	42,278	39,085	58,245	56,614	50,049	Prawns
29	जवळा, करंदी	6,625	8,239	4,912	2,953	3,431	6,134	Shrimps
30	शेवंड	3,41,080	3,69,175	3,76,382	3,00,000	3,50,000	3,61,439	Lobstores
31	सौंदाळा	15,831	--	13,714	21,036	24,042	20,058	Lactarius
32	म्हाकूळ	33,586	17,541	27,815	29,609	31,607	32,267	Cuttle fish & sqinds
33	इतर	12,239	11,581	10,936	2,983	3,334	6,617	Miscellaneous
	एकूण	18,787	25,420	13,015	10,148	13,148	16,820	Total

आधार - मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई /Source -- Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

16. मत्स्यव्यवसाय / FISHERIES

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 16.8

मासळीच्या प्रमुख प्रकाराच्या मत्स्योत्पादनाचा एकूण मत्स्योत्पादनाच्या मुल्यातील हिस्सा (टक्केवारी)
Percentage share of Prominent varieties in total valuation of Fish Production

(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	मासळीचा प्रकार (2)	जिल्हा / District						एकूण Total (8)	Variety (2)
		बृहन्मुंबई Brihan Mumbai (3)	ठाणे Thane (4)	रायगड Raigad (5)	रत्नागिरी Ratnigiri (6)	सिंधुदुर्ग Sindhudurg (7)			
1	मुशी, पाकट	1.3	1.7	2.0	0.8	2.4	1.4	Elasmobranchs (Shark Rays)	
2	शिगाळा, शिंगटी	1.4	2.5	1.0	9.0	1.3	2.8	Cat fish	
3	कली, दाताळी	0.6	1.3	1.1	0.8	1.6	0.9	Chirocentrus	
4	पेडवा, पेडी, भिलजी, तारली	0.3	0.1	1.5	3.9	4.0	1.1	Sardines	
5	भिगपाळा	0.3	0.7	2.1	0.1	--	0.5	Hilsa Hisha	
6	मांदेली	3.0	2.3	2.6	0.6	--	2.3	Anchoviella	
7	बोबिल	3.3	15.4	2.2	--	--	5.8	Harpodon neherus	
8	कांटी	1.0	3.3	0.6	1.1	--	1.7	Turrosodes	
9	घोळ, कोथ	6.8	5.2	1.4	0.2	0.2	4.6	Scienids	
10	ढोमा, घोडी	3.0	0.3	1.1	3.4	2.6	2.2	Otalithes Sp.	
11	बळा, वाकटी	5.9	0.3	1.3	10.4	16.9	5.2	Ribbon fish	
12	खरबा, बांगडा	0.7	0.2	0.3	2.2	0.3	0.7	Caranx	
13	सरंगा	5.8	45.5	7.8	2.1	4.1	16.3	Pomfret	
14	हलवा	2.4	0.5	0.5	0.7	3.9	1.5	Black Pomfret	
15	बांगडा	1.9	0.1	1.4	24.2	4.2	4.5	Mackerel	
16	सुरमई, दागोळ, फलई	7.1	1.4	9.9	6.4	11.2	6.0	Seer fish	
17	कोळंबी	27.8	4.5	20.5	15.8	16.8	18.4	Prawns	
18	जवळा, करंदी	8.9	3.6	21.4	0.2	0.4	6.8	Shrimps	
19	शेवंड	1.0	3.9	7.4	0.8	0.1	2.3	Lobster	
20	सोंदाळा	0.2	--	--	0.7	2.4	0.3	Lactarius	
21	म्हाकूळ	8.9	0.1	1.0	7.8	17.3	6.1	Cuttle fish	
22	इतर	8.4	7.1	12.9	8.8	9.5	8.6	Others	
	एकूण	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Total	
	एकूण किंमत (कोटी रुपये)	292.88	185.61	62.25	98.07	38.63	677.44	Total Value (Rs. in crore)	

आधार — मत्स्यव्यवसाय संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source -- Directorate of Fisheries, Government of Maharashtra, Mumbai

१७. सहकार

१७.१. कृषि व बिगर कृषि सहकारी पत संस्था, बहुउद्देशीय सहकारी संस्था, पणन संस्था, उत्पादन संस्था इत्यादी संस्थांची माहिती या विभागात दिली आहे.

१७.२. विविध सहकारी संस्थांची संख्या, सदस्य संख्या, खेळते भांडवल, स्थिर भांडवल, कर्जे, थकबाकी वगैरे माहिती या विभागात दिली आहे. “मालकीचे भांडवल” हे भरणा केलेले भांडवल दर्शविते. “कर्जे” या बाबीमध्ये ठराविक काळांमध्ये येणारी एकूण कर्जे, येणे कर्ज यांचा समावेश आहे. “खेळते भांडवल” मध्ये “भरणा केलेले” भांडवल, ठेवी, कर्जे यांचा समावेश आहे. “येणे कर्जे” यामध्ये कर्जाची येणे रक्कम, रोख पत, शिल्लकेपेक्षा अधिक काढलेली खरेदीची बिले व विक्रीची बिले यातील बाकी वगैरे माहितीचा समावेश आहे. “थकबाकी” मध्ये ज्या कर्जाची जमा करावयाची योग्य वेळ असून प्रत्यक्ष जमा केले गेले नाही आणि परतफेडीच्या वाढीव सवलतीची परवानगी कार्यक्षम अधिका-यांनी नाकारली आहे अशा रकमेचा किंवा हप्ताचा यात समावेश आहे.

17. CO-OPERATION

17.1. The information on Agricultural and Non-Agricultural Co-operative Credit Societies, multipurpose Co-operative Societies, Marketing Societies, Productive Societies etc., is presented in this section.

17.2 The information on number of various Co-operative societies, membership, working capital, fixed capital, loans advanced, overdues etc. is presented in this section. Owned capital shows the paid-up capital. Borrowing denotes the total borrowings outstanding at the end of the period. Working capital includes paid-up capital, deposits and borrowings. Loans outstanding includes outstandings in respect of loans, cash credits and overdrafts and the amount of outstanding bills purchased and discounted, Overdues refer to the amount of loans or instalments which was due for collection but which was not actually collected and for the repayment no extension has been granted by a competent authority.

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.1

सर्व सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी / Selected Statistics of all Co-operative Societies

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बाब (2)	परिमाज Unit (3)	३० जून रोजी/As on 30th June								Item (2)
			1960-61 (4)	1970-71 (5)	1980-81 (6)	1990-91 (7)	1995-96 (8)	1998-99 (9)	1999-00 (10)	2000-01 (11)	
1	संस्था	संज्या/ No	31,565	42,603	60,747	1,04,620	1,39,089	1,46,641	1,52,745	1,58,016	Societies
2	सदस्य संज्या	लाज/ Lakh	42	86	148	270	358	398	413	430	Membership
3	भाग भांडवल	रु. जेटीत/ Rs. Crores	53	238	600	1,957	3,783	5,612	5,967	7,560	Share capital
4	स्वीय भांडवल	--"	73	345	1,207	3,935	7,823	11,724	13,713	17,738	Owned Funds
5	खेळते भांडवल	--"	326	1,490	5,210	24,713	50,439	79,705	1,08,302	1,34,440	Working Capital
6	लोकसंख्या	दशलज/ Million	39.55	50.41	62.78	78.75	78.94	90.12	91.12	96.70	Population
7	दर लाख लोकसंख्येमागे संस्थांची संख्या	संज्या/ No	79.91	84.52	96.73	133	176	163	167	163	No. of Societies per Lakh of population
8	दर हजार लोकसंख्येमागे सर्व संस्थांच्या सभासदांची संख्या.	संज्या/ No	106.18	170.59	235.73	343	453	442	453	445	No. of members of all Societies per thousand population
9	दरडोई सरासरी खेळते भांडवल	रु./ Rs.	83	296	830	3,138	6,393	8,844	11,886	13,903	Average working capital per head of population.

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.--Commissioner of Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.2

प्रकारानुसार सहकारी संस्था व बँकांचे वर्गीकरण / Co-operative Societies and Banks classified by Types

(2000-01)

अ. क्र.	जिल्हे	राज्य व मध्यवर्ती बँका संघ	महाराष्ट्र राज्य सहकारी भूविकास बँकेच्या जिल्हा शाखा	कृषि	बिजर वृषि Non-Agriculture	प्राथमिक सहकारी बँका Primary Co-operative Banks	पणन संस्था Marketing Societies	ऊस पुरवठा Sugarcane Supply	दूध पुरवठा Milk supply	District
Sr.No.		State and Central Banks Unions	District branches of Maharashtra State Co-operative Land Development Bank	Agriculture						
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	4	—	4	3,055	95	2	--	14	Mumbai
2	मुंबई उपनगर									Mumbai suburban
3	ठाणे ...	1	1	403	1,113	20	23	--	116	Thane
4	रायगड ...	1	1	270	412	10	36	--	119	Raigad
5	रत्नागिरी ...	1	1	383	273	4	17	--	200	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ...	1	1	225	152	2	36	--	101	Sindhudurg
7	नाशिक ...	1	1	1,018	971	50	88	5	532	Nasik
8	धुळे ...	1	1	425	393	12	73	2	453	Dhule
9	नंदुरबार ...	--	--	302	183	7	25	3	349	Nandurbar
10	जळगांव ...	1	1	876	682	25	161	6	1,032	Jalgaon
11	अहमदनगर ...	1	1	1,265	1,031	23	51	17	2,554	Ahmednagar
12	पुणे ...	1	1	1,180	2,169	63	67	13	2,336	Pune
13	सातारा ...	1	1	909	994	34	22	13	1,582	Satara
14	सांगली ...	1	1	602	1,273	32	43	17	927	Sangli
15	सोलापूर ...	2	1	1,058	1,071	41	40	12	2,355	Solapur
16	कोल्हापूर ...	1	1	1,524	2,608	60	74	17	2,830	Kolhapur
17	औरंगाबाद ...	1	1	698	571	18	20	8	645	Aurangabad
18	जालना ...	1	1	571	146	7	10	4	298	Jalna
19	परभणी ...	1	1	456	168	20	11	3	193	Parbhani

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
20	हिंगोली	...	--	--	431	51	7	6	5	63	Hingoli
21	बीड	...	1	1	715	339	16	97	8	1,492	Beed
22	नांदेड	...	1	1	977	239	10	28	9	797	Nanded
23	उस्मानाबाद	...	1	1	462	302	12	27	8	1,060	Osmanabad
24	लातूर	...	1	1	574	304	19	14	8	723	Latur
25	बुलढाणा	...	1	1	571	351	9	37	2	174	Buldhana
26	अकोला	...	1	1	413	244	9	14	1	136	Akola
27	वाशिम	...	--	--	424	91	1	6	1	69	Washim
28	अमरावती	...	1	1	680	344	13	18	3	238	Amravati
29	यवतमाळ	...	1	1	596	215	4	14	4	457	Yavatmal
30	वर्धा	...	1	1	401	244	5	10	2	341	Wardha
31	नागपूर	...	1	1	593	759	19	14	3	205	Nagpur
32	भंडारा	...	1	1	382	198	1	7	1	259	Bhandara
33	गोंदिया	...	--	--	333	92	2	6	--	169	Gondiya
34	चंद्रपूर	...	1	1	571	245	4	13	--	201	Chandrapur
35	गडचिरोली	...	1	1	259	75	2	5	--	107	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			34	29	20,551	21,358	656	1,115	175	23,127	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.2-contd.

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	विणकर संस्था Weavers Societies	ग्राहक संस्था Consumer Societies	गृहनिर्माण संस्था Housing Societies	शेती संस्था Farming Societies	स्त्रियांच्या संस्था Women Societies	इतर Others	एकूण Total	District	
(1)	(2)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)	
1	मुंबई	..	12	690	16,149	--	50	1,351	21,426	Mumbai
2	मुंबईउपजिजरा	..								Mumbai Suburban
3	ठाजे	..	51	232	12,816	20	5	1,489	16,289	Thane
4	रायजड	..	2	116	2,619	4	--	744	4,333	Raigad
5	रतनाजिरी	..	4	81	227	--	--	375	1,565	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ज	..	0	36	65	1	--	210	829	Sindhudurg
7	नाशिक	..	107	155	3,836	10	--	2,590	9,363	Nashik
8	धुळे	..	62	24	549	6	--	825	2,825	Dhule
9	नांदुरबार	..	5	19	96	0	--	412	1,401	Nandurbar
10	जळजाव	..	10	73	576	1	--	1,030	4,473	Jalgaon
11	अहमदनगर	..	16	67	574	7	158	2,673	8,437	Ahmednagar
12	पुजे	..	3	282	7711	12	--	2,855	16,692	Pune
13	सातारा	..	23	107	617	9	--	1,173	5,484	Satara
14	सांजली	..	106	67	344	14	1	1,119	4,546	Sangli
15	सोलापूर	..	379	315	685	21	--	2,167	8,146	Solapur
16	कोल्हापूर	..	355	283	574	15	166	1,759	10,266	Kolhapur
17	औरंगाबाद	..	6	136	1,341	--	11	1,316	4,771	Aurangabad
18	जालना	..	--	47	297	--	142	467	1,990	Jalna
19	परभजी	..	2	31	351	--	47	460	1,743	Parbhani
20	हिंगोली	..	1	18	85	--	24	171	862	Hingoli
21	बीड	..	17	102	400	--	172	1,061	4,429	Beed
22	नांदेड	..	31	37	719	--	87	683	3,618	Nanded
23	उस्मानाबाद	..	9	31	273	2	--	615	2,802	Osmanabad
24	लातूर	..	2	57	419	--	--	996	3,117	Latur

(1)	(2)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(2)
25	बुलढाजा	7	29	189	--	--	416	1,786	Buldhana
26	अजोला	12	28	277	--	--	351	1,486	Akola
27	वाशिम	4	8	93	--	--	167	864	Washim
28	अमरावती	49	81	541	5	--	429	2,402	Amravati
29	यवतमाळ	--	37	358	--	--	410	2,096	Yavatmal
30	वर्धा	7	61	150	1	--	255	1,478	Wardha
31	नाजपूर	465	259	857	4	143	599	3,921	Nagpur
32	भंडारा	19	29	98	--	21	293	1,309	Bhandara
33	जोर्दिया	--	13	46	--	13	302	976	Gondiya
34	चंद्रपूर	6	23	131	1	--	355	1,551	Chandrapur
35	जडचिरोली	2	6	38	--	6	239	740	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	1,774	3,580	54,102	133	1,046	30,357	1,58,016	Maharashtra State

आधार.—सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

**17. सहकार/
तक्ता क्रमांक/
कृषि पत व बहुउद्देशीय संस्थांचे कार्य/
(2000)**

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्यांची संख्या (हजारात) Membership (‘000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	ठेवी Deposits	कर्जे Borrowings	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	
1	मुंबई	...	4	1	2	0	
2	मुंबई उपनगर	...				1	
3	ठाणे	...	403	237	1,093	69	
4	रायगड	...	270	155	264	12	
5	रत्नागिरी	...	383	243	944	93	
6	सिंधुदुर्ग	...	225	136	810	31	
7	नाशिक	...	1,018	564	12,970	367	
8	धुळे	...	425	187	1,633	22	
9	नंदुरबार	...				5,768	
10	जळगांव	...	876	409	9,162	351	
11	अहमदनगर	...	1,265	753	13,768	445	
12	पुणे	...	1,180	492	11,016	465	
13	सातारा	...	909	514	6,237	45	
14	सांगली	...	602	461	7,466	265	
15	सोलापूर	...	1,058	459	11,811	208	
16	कोल्हापूर	...	1,524	700	15,486	4589	
17	औरंगाबाद	...	698	342	2,290	0	
18	जालना	...	571	271	1,076	58	
19	परभणी	...	456	212	2,387	355	
20	हिंगोली	...				13,152	
21	बीड	...	715	381	1,311	105	
22	नांदेड	...	977	385	2,146	84	
23	उस्मानाबाद	...	462	272	2,852	143	
24	लातूर	...	574	323	1,814	0	
25	बुलढाणा	...	571	317	1,962	31	
26	अकोला	...	413	184	763	75	
27	वाशिम	...				6,593	
28	अमरावती	...	680	327	2,124	307	
29	यवतमाळ	...	596	334	2,291	215	
30	वर्धा	...	401	151	872	9	
31	नागपूर	...	593	211	1,113	36	
32	भंडारा	...	382	146	1,022	53	
33	गोंदिया	...				5,938	
34	चंद्रपूर	...	571	203	1,674	109	
35	गडचिरोली	...	259	97	340	45	
महाराष्ट्र राज्य		...	19,061	9,468	1,18,699	8,587	4,99,281

CO-OPERATION**TABLE No. 17.3****Operation of Agricultural Credit and Multipurpose Societies****-01)**

(रकम लाख रुपयांत/Amt. in Lakh Rs.)

खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्ज Fresh Advances	कर्ज वसुली Recoveries	येणे कर्ज Loans Outstanding	थकबाकी Overdues	District
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(2)
3	0	0	0	0	{ Mumbai Mumbai Suburban
2,627	1,032	1,015	679	852	Thane
1,049	295	366	648	486	Raigad
87	1,501	838	2,543	1,085	Ratnagiri
26	1,105	839	1,738	952	Sindhudurg
7,293	38,531	29,061	51,415	14,054	Nasik
546	3,377	3,851	4,422	3,169	{ Dhule Nandurbar
106	24,574	19,460	26,586	13,636	Jalgaon
858	25,292	20,402	49,534	14,766	Ahmednagar
1,276	29,088	17,734	45,248	11,399	Pune
429	13,522	11,848	15,584	3,456	Satara
0	29,916	23,887	28,010	3,709	Sangli
5	43,299	25,851	58,078	9,112	Solapur
24	28,810	23,130	2,78,930	4,662	Kolhapur
0	24,777	986	36,585	3,586	Aurangabad
311	2,928	3,027	6,474	4,433	Jalna
70	7,637	6,185	10,202	4,428	{ Parbhani Hingoli
133	4,781	4,052	8,788	4,861	Beed
624	16,250	10,486	22,668	12,811	Nanded
0	17,664	12,141	22,588	5,218	Osmanabad
0	11,420	9,795	15,966	8,040	Latur
244	8,377	5,511	9,596	3,040	Buldhana
84	3,472	3,408	5,216	1,281	{ Akola Washim
688	4,097	2,172	13,008	6,819	Amravati
1,974	7,230	5,234	8,389	3,812	Yavatmal
19	2,824	2,944	5,199	3,812	Wardha
328	5,515	2,665	10,009	4,835	Nagpur
408	1,365	1,073	4,846	2,668	{ Bhandara Gondiya
2,242	3,566	2,332	6,173	3,726	Chandrapur
1,626	457	180	1,635	1,214	Gadchiroli
23,060	3,62,702	2,50,473	7,50,757	1,55,922	Maharashtra State

17. सहकार

तक्ता क्रमांक/
बिगर कृषि पत संस्थांचे व्यवहार/
(2000)

अनुक्रमांक No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्यांची संख्या (हजारात) Membership (‘000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	ठेवी Deposits	कर्जे Borrowings
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	मुंबई	3,150	5,769	70,086	13,61,488	19,438
2	मुंबईउप-पजर					
3	ठाजे	1,133	758	43,954	1,42,262	2,697
4	रायजड	422	351	11,937	59,292	13,193
5	रत्नाजिरी	277	218	5,935	19,380	4,538
6	सिंधुदुर्ग	154	110	2,839	10,234	2,224
7	-गाशिज	1,021	871	38,128	2,08,679	8,705
8	धुळे	405	199	11,793	56,232	3,712
9	-दुरबार	190	264	5,020	0	1,447
10	जळजाव	707	649	18,472	98,505	3,592
11	अहमद-पजर	1,054	656	31,250	1,53,032	23,143
12	पुजे	2,232	1,775	181,621	10,28,404	28,144
13	सातारा	1,028	708	19,657	1,50,258	3,209
14	सांजली	1,305	762	48,074	2,83,833	11,597
15	सोलापूर	1,112	469	23,211	1,47,548	8,066
16	जोल्हापूर	2,667	1,822	54,043	3,33,083	21,641
17	औरंगाबाद	589	193	7,227	21,677	17,029
18	जाल-गा	153	72	2,051	5,485	319
19	परभजी	188	92	2,741	16,678	2,632
20	हिंजोली	58	39	,176	2,140	10
21	बीड	355	145	5,467	45,375	2,496
22	-गादेड	249	120	2,585	15,476	3,032
23	उस्मा-गाबाद	314	140	6,824	32,628	11,610
24	लातूर	323	103	3,141	6,927	3,301
25	बुलढाजा	360	635	8,643	89,404	5,840
26	अजोला	253	185	10,024	97,683	9,184
27	वाशिम	92	25	2,478	0	746
28	अमरावती	357	160	5,637	36,171	1,732
29	यवतमाळ	219	99	3,814	31,813	1,263
30	वर्धा	249	96	1,961	16,656	744
31	-गाजपूर	778	661	15,260	36,238	2,724
32	भंडारा	199	109	4,082	22,637	1,410
33	जोर्दिया	94	35	1,100	4,798	176
34	चंद्रपूर	249	152	6,677	14,765	1,456
35	जडचिरोली	79	25	886	1,620	203
महाराष्ट्र राज्य		22,015	18,467	6,56,794	45,50,401	2,21,253

आधार :- सहजगर आयुक्त व निबंधक, सहजगरी संस्था, महाराष्ट्र शास-गा, पुजे

CO-OPERATION**TABLE No. 17.4****Operations of Non-Agricultural credit Societies****-01)**

(रकम लाख रुपयांत/Amt. in Lakh Rs.)

खेळते भांडवल Working Capital	एकूण गुंतवणूक Total Investment	नवीन कर्ज Fresh Advances	कर्ज वसुली Recoveries	येणे कर्ज Loans Outstanding	थकबाकी Overdues	District
(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(2)
19,20,531	6,76,116	9,89,981	2,59,069	8,35,443	74,170	Mumbai Mumbai Suburban
3,64,726	69,509	2,00,436	1,06,977	1,88,480	33,724	Thane
90,371	12,839	57,554	27,058	54,593	4,156	Raigad
32,863	1,968	19,376	11,220	24,150	825	Ratnagiri
20,094	1,353	14,541	9,496	14,459	776	Sindhudurg
2,76,675	38,491	1,72,542	73,273	1,57,351	14,309	Nashik
1,13,348	4,069	59,791	33,500	63,325	2,442	Dhule
30,253	677	14,208	8,226	7,740	1,468	Nandurbar
1,36,274	19,340	1,01,212	66,467	85,844	9,986	Jalgaon
2,57,114	21,566	1,83,084	89,800	1,59,014	18,599	Ahmednagar
13,11,582	353,805	8,91,165	4,38,221	8,29,599	19,147	Pune
2,62,627	24,307	1,45,110	84,981	1,34,553	7,304	Satara
2,62,073	35,101	1,53,610	82,317	1,42,989	10,506	Sangli
2,04,716	14,327	1,05,127	44,904	105,771	8,768	Solapur
4,77,902	118,981	2,68,803	1,44,879	2,56,929	19,781	Kolhapur
80,623	1,160	40,587	26,417	45,314	8,089	Aurangabad
18,473	1,826	6,141	5,156	6,934	634	Jalna
32,563	2,199	17,205	7,644	21,849	3,228	Parbhani
2,434	527	820	473	11	98	Hingoli
53,971	16,856	34,498	10,633	37,245	2,517	Beed
24,919	3,116	15,885	5,485	16,895	1,268	Nanded
55,580	6,470	35,479	10,709	35,332	3,473	Osmanabad
18,296	1,486	12,369	6,417	13,768	2,697	Latur
1,16,526	19,373	67,615	32,666	57,185	3,725	Buldhana
1,31,097	21,473	92,679	31,086	84,703	3,468	Akola
17,364	4,142	14,756	3,822	2,214	665	Washim
65,658	6,690	38,225	17,297	36,666	2,448	Amravati
42,567	8,601	25,780	10,122	28,224	1,684	Yavatmal
24,366	4,485	15,525	6,952	17,662	1,148	Wardha
1,82,738	4,400	1,12,720	30,223	1,06,753	2,688	Nagpur
30,934	6,943	6,002	5,471	6,217	1,567	Bhandara
8,511	1,105	3,414	3,994	1,445	926	Gondiya
17,495	2,310	9,101	11,354	9,000	680	Chandrapur
3,424	339	1,453	936	2,118	405	Gadchiroli
66,88,688	15,05,950	39,26,794	17,07,245	35,89,775	2,67,369	Maharashtra State

Source :- Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.5

महाराष्ट्र राज्य सहकारी कृषी ग्रामीण विकास बँकेची निवडक सांख्यिकी

Selected Statistics of Maharashtra State Co-operative Agriculture and Rural Development Bank

(रुपये लाखांत / Rs. in lakh)

वर्ष Year	बँका (संख्या) Banks (No.)	सदस्य (लाखांत) Membership (lakhs)	भरणा केलेले भाग भांडवल Paid up Share Capital		स्वनिधी Owned funds	खेळते भांडवल Working Capital	वर्षात दिलेले कर्ज Loans advanced during the year including [N.C.D.C.]	कर्ज विमोचन Debt Redemption	लघु सिंचन Minor Irrigation
			शासकीय Held by Govt.	इतर Held by Others					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960-61	27	1.27	-	30.00	35.00	472.00	204.00	N.A.	N. A.
1970-71	26	6.10	-	1,576.00	1,876.00	13,316.00	1,786.00	N.A.	N. A.
1980-81	26	N.A.	603.00	2,665.07	7,660.63	32,650.53	5,417.02	3,920.05	3,906.00
1990-91	29	10.21	493.00	4,943.00	14,109.00	83,710.00	12,438.00	5,763.00	2,165.21
1995-96	1	11.57	493.00	8,123.48	29,980.00	1,28,042.00	14,689.00	6,381.00	1,675.00
1996-97	1	11.76	493.00	9,070.50	33,990.00	1,40,274.00	16,577.00	6,337.00	1,703.00
1997-98	337	11.93	493.00	9,494.93	44,442.98	1,45,447.04	10,054.24	10,018.43	2,890.90
1998-99	337	11.90	493.00	9,370.19	54,743.88	1,45,020.74	3,961.79	78.72	448.30
1999-00	337	11.84	493.00	8,912.49	64,803.45	1,42,317.86	609.16	6,451.19	46.61
2000-01	337	11.80	493.00	8,500.32	71,160.47	1,36,367.53	948.26	10,293.41	14.59

ट्रॅक्टर खरेदीकरिता Purchase of Tractor	उपसा सिंचन Lift Irrigation	इतर जमिनीची सुधारणा Other land Improvement	या वर्षाची कर्ज वसुली Loans recovered during the year	थकबाकी Overdues	(*)नफा दाखविणा-या बँका No. of Banks showing profit	नपयाची रक्कम Amount of profit	तोटा दाखविणा-या बँका Bank showing loss	तोटा रक्कम Amount of loss
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
NA	NA	NA	NA	26.00	18	2.00	9	1.00
NA	NA	NA	807.00	920.00	2	4.00	24	231.00
907.50	145.00	100.00	2,942.25	5,232.68	2	64.73	--	--
3013.77	2,833.71	4.54	7,369.00	7,174.00	1	890.00	--	--
5923.00	2,650.00	4,438.00	17,627.00	21,368.00	--	--	1	3,923.00
7757.00	2,909.00	4,207.00	20,801.00	24,792.00	--	--	1	4,228.00
3933.84	1,748.54	1.53	21,008.15	29,329.70	--	--	1	10,227.68
1183.55	914.89	--	8,514.37	19,602.19	--	--	1	11,162.66
26.39	319.59	--	8,461.78	21,592.40	--	--	1	(-)11,653.38
455.67	15.86	--	21,228.21	42,753.54	--	--	1	59,629.72

N.A.- उपलब्ध नाही / Not available

टिप्पणी :- ही एकच बँक असल्याने बँकेच्या शाखा व जिल्हावर नफा व तोटा १९७०-७१ नंतर काढला नाही.

*Note.-This bank is having an Unitary structure and hence Branch and Districtwise profit and Loss is not worked out after 1970-71.

आधार :-महाराष्ट्र राज्य सहकारी कृषि व ग्रामीण विकास बँक लि., मुंबई

Source.-The Maharashtra State Co-operative Agriculture and Rural Development Bank Ltd., Mumbai

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.6

मध्यवर्ती सहकारी बँकांची निवडक सांख्यिकी

Selected Statistics of Central Co-operative Banks

(रुपये लाखांत / Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	बँका (संख्या) Banks (No.)	शाखा (संख्या) Branches (No.)	सदस्य (संख्या हजारात) Membership (No.000)	भरणा केलेले भाग भांडवल Paid up Share Capital		स्वनिधी Owned funds	खेळते भांडवल Working Capital	ठेवी Deposits	येणे कर्ज Borrowings outstanding
				शासकीय Held by Govt. (5)	इतर Held by Others (6)				
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960-61	35	NA	57	199	454	820	6,093	2,647	2,465
1970-71	25	867	55	669	1,846	3,474	23,637	11,323	8,055
1980-81	26	1,703	62	806	3,757	10,206	83,526	58,814	9,355
1990-91	1	43	26	--	2,816	28,922	3,10,125	2,09,362	61,636
1995-96	30	3,603	97	858	32,796	84,063	10,34,666	7,19,145	1,59,191
1996-97	30	3,594	99	853	35,988	1,26,647	11,77,884	8,71,727	1,24,914
1997-98	30	3,775	103	664	37,312	1,46,543	14,02,343	8,92,424	2,03,430
1998-99	30	3,650	103	785	46,000	1,79,543	16,97,059	12,79,459	2,38,119
1999-00	30	3,657	105	787	56,557	2,07,961	20,86,259	15,23,163	3,29,967
2000-01	30	3,685	106	761	63,531	2,28,904	23,69,970	17,86,285	2,44,574

वर्षभरात दिलेली कर्जे Loans advanced during the year (11)	वर्षअखेरचे येणे कर्जे Loans outstanding at the end of the year (12)	येणे रकम मेच्या थर बाजची टक्के वारी Overdues as average outstanding (13)	नफा झालेल्या बँका Banks showing Profit		तोटा झालेल्या बँका Banks showing loss	
			संख्या No. (14)	नफा Profit (15)	संख्या No. (16)	तोटा Loss (17)
9,471	4,361	93.12	33	49	2	0.41
37,072	7,210	71.14	25	140	--	--
1,83,104	47,994	15.91	26	376	--	--
2,13,016	2,17,314	29.44	1	686	--	--
10,65,871	6,20,332	22.14	27	5,962	3	709.34
11,13,675	6,18,886	1,45,933.00	13	3,957	17	20,816.99
11,53,770	6,69,138	22.80	19	5,412	11	6,666.00
14,20,402	8,35,451	20.30	22	13,733	8	10,607.00
17,72,421	11,04,149	18.10	22	9,701	8	10,100.00
20,20,829	13,58,906	28.10	22	9,579	8	13,097.00

N.A.- उपलब्ध नाही / Not available

आधार :-सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / Co-operation

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.7

राज्य शिखर सहकारी पणन संघाची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Apex State Marketing Federation

(रुपये लाखात / Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	सदस्य संख्या Membership (No.)	शासनाचा भाग Share held by Govt.	इतर भांडवल Capital held by others	स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working capital	उत्पादन (टनात) Quantity of production produced (Tonnes)	उत्पादित मालाची किंमत Value of productions produced	धंद्याची उलाढाल Business turnover	शेतमालांची किंमत Value of Agriculture produce market	वाटप केलेल्या बियाणांची किंमत Value of Seed distributed	वाटप केलेल्या खतांची किंमत Fertilizer distributed	वाटप केलेल्या उपभोग्य वस्तुंची किंमत Value & consumer goods distributed	नफा Profit
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1960-61	700	8	5	14	74	NA	622	1,223	1,223	NA	NIL	NIL	NIL
1970-71	800	122	33	254	1,741	NA	4,143	5,064	3,845	645	35	487	24
1980-81	1,200	707	64	1,618	9,553	NA	25,227	39,720	2,679	NIL	8,906	NIL	112
1990-91	3,691	1,446	51	3,626	13,565	NA	22,388	27,709	4,515	NIL	17,101	5,110	1
1995-96	5,280	861	50	4,296	24,403	NA	NIL	37,292	481	NIL	32,209	4,231	105
1996-97	5,600	861	52	4,376	15,489	NA	36,480	36,991	414	NIL	32,211	3,890	30
1997-98	58	1,235	1,292	4,884	17,775	NA	NA	72,117	729	NIL	33,466	3,606	32
1998-99	861	1,235	1,289	5,138	3,777	NA	NA	39,500	759	NIL	34,537	3,733	93
1999-00	875	1,235	1,293	4,483	3,532	NA	NA	46,700	6,644	NIL	36,216	3,374	64
2000-01	900	1,296	1,235	4,635	3,476	NA	NA	44,998	11,714	NIL	28,371	2,149	35

टीप - N. A. - उपलब्ध नाही / Not Available

आधार.-सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / Co-operation

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.8

मध्यवर्ती ग्राहक भांडारांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Central Cousumer Stores

(रुपये लाखांत / Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June) (1)	संस्था (संख्या) Societies (No.) (2)	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (000) (3)	स्वनिधी Owned funds (4)	भरणा केलेले भाग भांडवल Paid up Share Capital		खेळते भांडवल Working capital (7)	विक्रीची किंमत Value of sales (8)	नफा झालेली भांडारे		तोटा झालेली भांडारे	
				शासकीय Held by Govt. (5)	इतर Held by others (6)			(संख्या) Stores showing Profits (No.) (9)	नफा Profit (10)	(संख्या) Stores showing loss (No.) (11)	तोटा Loss (12)
1960-61	1	0.2	3	-	3	7	187	--	--	1	--
1970-71	43	135	195	97	36	463	3,031	28	9	15	17
1980-81	75	123	423	150	149	1,100	6,396	45	16	17	25
1990-91	114	292	1,050	246	297	2,498	13,389	69	50	34	52
1995-96	131	392	1,820	261	785	6,618	36,683	99	836	32	41
1996-97	134	368	1,824	297	636	7,798	35,676	94	880	26	77
1997-98	132	363	1,854	287	667	7,588	36,868	82	868	46	84
1998-99	144	365	1,988	320	720	8,023	41,087	90	940	40	69
1999-00	145	376	2,467	470	105	11,562	46,645	100	1,091	45	136
2000-01	145	386	2,739	483	113	13,354	44,855	100	1,127	35	102

आधार :- सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / Co-operation

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.9

मजूर सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Labour Contract Societies

(रुपये लाखांत / Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June) (1)	संस्था (संख्या) Societies (No.) (2)	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (000) (3)	स्वनिधी Owned funds (4)	खेळते भांडवल Working .capital (5)	केलेल्या कामाची किंमत Value of work dome (6)	नफा झालेल्या संस्था		तोटा झालेल्या संस्था	
						(संख्या) Stores showing Profits (No.) (7)	नफा Profit (8)	(संख्या) Stores showing loss (No.) (9)	तोटा Loss (10)
1960-61	371	17	8	45	NA	121	2	140	1
1970-71	1,115	52	67	140	412	439	NA	NA	NA
1980-81	3,334	175	193	2,154	3,578	1,539	54	1,285	27
1990-91	4,434	220	418	5,875	12,980	2,355	156	1,557	71
1995-96	6,532	408	1,720	11,784	40,380	3,872	1,046	2,350	158
1996-97	6,646	412	1,199	10,163	32,184	3,988	622	2,387	253
1997-98	6,687	436	882	10,226	37,727	3,910	569	2,682	263
1998-99	7,099	465	1,248	11,757	39,366	4,138	670	2,749	980
1999-00	7,391	468	1,243	11,683	45,495	4,457	721	2,755	174
2000-01	8,127	482	1,272	11,998	54,831	5,131	973	2,836	295

टीप - N. A.-उपलब्ध नाही / Not available

आधार :-सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.10

प्राथमिक गृहनिर्माण सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Primary Housing Co-operative Societies

(रुपये लाखांत / Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June)	संस्था संख्या Societies (No.)	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (000)	स्वीय भांडवल Owned funds	खेळते भांडवल Working .capital	वर्ष अखेरीस बांधलेली घरे (संख्या) House Consturcted at the end of the year (No.)	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in Profits (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Stores showing loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1960-61	1,495	77	538	2,504	32	696	6	442	4
1970-71	7,425	291	1,527	13,143	54	3,138	39	2,693	27
1980-81	15,640	532	3,206	35,081	107	7,342	155	5,291	62
1990-91	33,914	1,141	11,602	1,34,065	5,56,516	16,901	1,024	9,245	702
1995-96	44,150	1,614	11,098	3,91,507	8,94,122	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
1996-97	44,404	1,709	12,169	4,00,047	9,61,122	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
1997-98	46,386	1,747	12,084	4,11,755	N.A.	N.A.	39,432	N.A.	N.A.
1998-99	48,560	1,797	15,404	4,35,001	2,75,090	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
1999-00	50,248	1,822	17,871	4,73,269	2,99,999	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2000-01	52,330	1,857	18,596	4,94,808	3,26,537	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

टीप :- N. A.-उपलब्ध नाही / Not available

आधार :-सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार/Co-operation

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.11

दुग्धशाळा व दूध पुरवठा सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी
Selected Statistics of Dairy and Milk Supply Co-operative Societies

(रुपये लाखांत / Rs. in lakh)

वर्ष (३० जून रोजी) Year (As on 30th June) (1)	संस्था (संख्या) Societies (No.) (2)	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (000) (3)	स्वनिधी Owned funds (4)	खेळते भांडवल Working capital (5)	दूध व दुधाच्या पदार्थांचे उत्पन्न Income from Milk and Milk Product (6)	दूध व दुधाच्या पदार्थांची विक्री Milk and Milk Sold (7)	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in Profits (No.) (8)	नफा Profit (9)	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.) (10)	तोटा Loss (11)
1960-61	431	16	12	26	67	69	156	2	133	-
1970-71	2,021	126	76	314	810	841	833	13	691	5
1980-81	7,819	703	598	1,992	8,531	9,132	4,091	197	2,023	26
1990-91	14,355	1,268	10,186	35,613	55,227	65,057	6,798	1,043	3,136	508
1995-96	20,899	1,533	20,898	51,162	1,46,205	1,74,464	9,465	1,601	10,573	2,244
1996-97	20,147	1,623	23,400	41,914	3,03,356	2,76,654	9,085	1,290	11,062	442
1997-98	21,129	1,818	21,716	41,123	1,23,005	1,29,579	9,873	1,132	11,256	4,883
1998-99	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
1999-00	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
2000-01	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

टिप- N.A. - उपलब्ध नाही / Not Available

आधार :-सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / Co-operation

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.12

महाराष्ट्रातील महिला सहकारी संस्थांची वर्षनिहाय निवडक सांख्यिकी
Yearwise Selected Statistics of Women Co-operative Societies in the State
(2000-01)

(रुपये लाखांत / Rs. in lakh)

वर्ष Year (1)	संस्था (संख्या) Societies (No.) (2)	सदस्य संख्या (हजारात) Member- ship (3)	भाग भांडवल Share Capital (4)	स्वनिधी Owned Capital (5)	खेळते भांडवल Working Capital (6)	चालू वर्षी दिलेली कर्जे Loans advanced during the year (7)	वर्ष अखेरीस थकबाकी राहिलेली कर्जे Loans outstanding at the end of the year (8)	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in Profit (No.) (9)	नफा Profit (10)	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.) (11)	तोटा Loss (12)
1985-86	500	88	150	204	871	N.A.	303	179	17	224	85
1990-91	1,148	217	497	911	7,120	--	3,767	427	210	430	44
1995-96	1,054	92	216	340	4,219	64	283	301	44	405	290
1996-97	841	36	144	223	1,929	2	43	445	44	396	71
1997-98	866	26,512	144	223	1,943	3	46	427	50	439	76
1998-99	1,102	134	1,209	1,411	1,944	9	450	553	115	549	87
1999-00	1,056	130	169	250	1,522	4	48	438	52	468	81
2000-01	1,046	87	170	253	1,558	4	50	445	60	494	85

टिप - N. A.- उपलब्ध नाही / Not available

आधार :-सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार / CO-OPERATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 17.13

औद्योगिक सहकारी संस्थांची निवडक सांख्यिकी Selected Statistics of Industrial Co-operative Societies

(रुपये लाखात / Rs. in lakh)

वर्ष Year (३० जून रोजी) (As on 30th June)	संस्था (संख्या) Societies (No.)	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (000.)	भाग भांडवल Share capital	स्वीय भांडवल Owned capital	खेळते भांडवल Working capital	ठेवी Deposits	उत्पादित मालाची किंमत value of goods produced	विक्री केलेल्या मालाची किंमत Value of goods sold	नफा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in profit (No.)	नफा Profit	तोटा झालेल्या संस्था (संख्या) Societies in loss (No.)	तोटा Loss
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1960-61	1,968	72	83	107	287	NA	329	385	541	10	791	10
1970-71	1,729	83	228	318	772	15	98	590	442	38	450	12
1980-81	1,827	225	718	1,096	2,884	111	1,456	2,069	821	65	463	59
1990-91	4,911	292	1,496	85	7,648	211	722	745	1,980	223	1,794	216
1995-96	7,575	516	2,526	3,145	10,428	245	2,662	627	2,014	281	4,701	169
1996-97	5,789	555	1,868	2,564	9,512	255	3,060	1,557	2,495	250	3,298	190
1997-98	5,930	660	1,992	2,729	10,997	317	4,443	1,584	2,631	269	3,296	235
1998-99	6,182	661	2,344	3,289	11,920	316	4,558	1,714	2,682	364	3,500	250
1999-00	6,218	670	2,362	3,310	11,434	288	3,516	1,038	2,924	267	2,693	220
2000-01	5,790	621	2,578	3,814	12,073	344	3,446	969	2,459	267	2,784	253

टिप :- N.A.- उपलब्ध नाही / Not Available

आधार.-सहकार आयुक्त व निबंधक सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

Source.-Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
कृषि व विगार कृषि पत शिखर आणि मध्यवर्ती संस्थांचे व्यवहार /
(2000)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	बँकांची संख्या No. of Banks	सदस्य संख्या / Membership (Nos)			स्वनिधी Owned funds	एकूण ठेवी Total deposits	कर्जे Borrowings
			संस्थेतील Societies	व्यक्तीगत Individuals	नाममात्र Nominal			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	मुंबई	4	14,749	1,178,848	---	247,041	11,48,432	3,13,208
2	मुंबई उपजिल्हा							
3	ठाजे	1	3,503	159	---	16,240	79,846	34
4	रायजड	1	1,501	668	---	2,920	32,103	7,161
5	रतोजिरी	1	1,080	174	---	3,139	22,046	72
6	सिंधुदुर्ग	1	681	92	---	2,452	22,024	42
7	शिर्डी	1	5,675	1,794	---	9,998	83,181	10,804
8	धुळे	1	3,578	1	---	15,146	34,176	8,248
9	दुरबार							
10	जळगाव	1	4,149	2,626	---	25,091	85,129	14,190
11	अहमदनगर	1	4,863	1,575	---	4,673	13,220	9,966
12	पुणे	1	7,881	2,940	---	13,797	199,437	6,439
13	सातारा	1	2,862	247	---	1,661	83,136	83,136
14	सांजली	1	3,232	364	---	11,106	77,004	12,851
15	सोलापूर	2	4,971	3,026	---	11,134	94,171	90,659
16	जिल्हापूर	1	8,052	718	---	10,472	115,323	35,517
17	औरंगाबाद	1	1,523	60	---	9,479	40,391	21,416
18	जालगा	1	1,299	1	---	3,204	3,329	7,433
19	परभजी	1	2,346	4	---	9,441	24,397	9,205
20	हिंगोली							
21	बीड	1	1,905	123	---	4,561	11,205	3,297
22	निंदेड	1	2,374	114	---	7,397	42,362	16,345
23	उस्मानाबाद	1	2,058	1	---	5,086	28,100	21,332
24	लातूर	1	1,488	-	---	5,899	34,635	9,307
25	बुलढाजा	1	1,307	1,347	---	5,957	36,479	36,479
26	अजोला	1	1,356	1,107	---	4,093	35,939	1,999
27	वाशिम							
28	अमरावती	1	1,530	1,383	---	5,403	23,753	3,838
29	यवतमाळ	1	1,180	1,189	---	6,027	25,827	745
30	वर्धा	1	690	92	---	2,576	21,840	98
31	जालगा	1	2,437	163	---	4,554	35,337	1,288
32	भंडारा	1	1,654	103	---	2,718	19,527	1,463
33	जोदिया							
34	चंद्रपूर	1	1,237	440	---	2,370	20,912	636
35	जडचिरोली	1	512	32	---	1,202	7,490	116
महाराष्ट्र राज्य		34	91,673	11,99,391	---	4,54,838	25,00,751	7,27,323

CO-OPERATION

TABLE No. 17.14

Operations of Agricultural and Non-Agricultural Credit Apex Central Institutions**-01)**

(रकम लाख रुपयात /Amt. in Lakhs Rs.)								
खेळते भांडवल Working capital (10)	एकूण गुंतवणूक Total investment (11)	नवीन कर्जे Fresh advances (12)	कर्ज वसूली Loan recovery (13)	येणे कर्जे Loans outstanding		थकबाकी Overdues		District (2)
				संस्था Societies (14)	व्यक्तीगत Individuals (15)	कर्जे Loans (16)	नुतनीकरण न केलेल्या पतकर्जाचा अधिकर्ष Unrenewed cash credit overdues (17)	
17,16,204	483,508	9,06,451	1,85,244	8,37,427	4,923	41,395	27,042	{ Mumbai Mumbai Suburban
1,01,610	79,402	16,019	7,863	6,879	6,572	1,488	25	Thane
45,680	7,719	471	6,652	7,984	24,985	1,699	266	Raigad
26,320	11,397	13,585	6,650	5,278	6,232	1,156	374	Ratnagiri
25,571	7,543	14,387	6,841	8,832	6,658	1,106	369	Sindhudurg
1,08,734	29,472	55,924	7,482	61,097	5,093	7,350	1,885	Nashik
59,466	8,229	23,689	4,520	26,183	1,285	7,728	1,838	{ Dhule Nandurbar
1,26,347	27,861	77,531	10,221	68,930	5,094	15,374	2,588	Jalgaon
1,73,077	44,474	75,062	21,263	114,052	5,817	10,540	1,350	Ahmednagar
2,26,473	96,984	1,16,427	29,298	106,886	6,962	7,650	4,956	Pune
99,271	4,348	56,975	6,845	472,591	4,710	1,274	245	Satara
1,05,558	1,043	1,69,804	14,721	75,207	4,964	5,180	1,922	Sangli
1,29,067	25,407	5,55,121	4,222	91,996	3,228	11,380	2,132	Solapur
1,68,948	1,337	2,95,560	25,319	127,514	1,115	2,615	30,856	Kolhapur
75,746	12,817	45,195	4,727	49,018	2,949	8,122	1,741	Aurangabad
12,599	1,625	4,978	2,195	8,277	729	5,517	440	Jalna
47,057	5,030	34,624	12,665	27,801	727	12,849	1,719	{ Parbhani Hingoli
21,299	240	26,010	3,051	12,389	1,980	7,213	405	Beed
75,092	8,732	23,540	16,188	47,627	1,467	3,978	2,149	Nanded
62,987	8,039	45,597	13,399	44,867	2,634	5,534	644	Osmanabad
55,233	10,844	24,934	10,534	35,832	1,437	9,152	715	Latur
49,258	9,765	19,963	8,823	24,749	1,623	6,396	1,187	Buldhana
43,680	12,932	136,262	19,640	21,200	2,744	5,167	216	{ Akola Washim
37,715	315	3,921	31,525	19,367	668	9,108	601	Amravati
34,202	7,168	12,314	3,415	19,169	891	8,249	451	Yavatmal
26,440	102	6,661	84	13,130	866	5,702	75	Wardha
44,902	65,685	59,340	11,798	26,494	3,802	5,861	297	Nagpur
27,243	114	7,938	2,839	11,021	2,242	6,444	33	{ Bhandara Gondiya
92,121	151	11,488	1,318	9,546	4,885	3,764	64	Chandrapur
9,365	3,578	4,432	871	214	2,296	1,504	--	Gadchiroli
38,27,263	9,75,861	28,44,204	4,80,213	23,81,557	1,19,575	2,20,494	86,584	Maharashtra State

Source.—Commissioner of Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
सहकारी पणन संस्थांचे व्यवहार /
(2000)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	संस्थांची संख्या No. of Societies	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (‘000)	स्वनिधी Owned Capital	इतर कर्जे Other Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्ज Fresh advances	कर्ज वसुली Loans recoveries	येणे कर्जे Loans Outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई	2	0	0	0	0	0	0	0
2	मुंबई उपप्रांजल								
3	ठाजे	23	9	93	56	100	0	0	0
4	रायजड	36	13	189	136	611	0	0	0
5	रतनाजिरी	17	9	244	132	378	1	0	7
6	सिंधुदुर्ग	36	16	474	112	925	0	0	13
7	प्राशिज	88	72	635	441	1,279	0	0	102
8	धुळे	73	51	126	77	547	0	13	6
9	दुरबार	25	25	259	34	607	0	0	0
10	जळजाव	161	69	1,404	430	3,933	1,681	1,324	511
11	अहमदनगर	51	35	705	445	1,692	17	17	304
12	पुजे	67	32	772	1845	4,260	0	0	0
13	सातारा	22	50	680	527	4,262	0	0	15
14	सांजली	43	28	2,931	424	1,702	0	0	150
15	सोलापूर	40	20	200	70	238	0	104	14
16	जोल्हापूर	74	52	1,525	1623	2,861	0	1,414	404
17	औरंगाबाद	20	25	236	390	916	14	25	2,758
18	जालगा	10	17	64	166	163	0	0	33
19	परभजी	11	11	76	412	461	0	0	4
20	हिंजोली	6	5	31	157	347	0	674	465
21	वीड	97	6	31	26	155	0	0	9
22	पिंढेड	28	26	314	346	754	0	156	33
23	उस्मानाबाद	27	7	33	142	466	0	158	0
24	लातूर	14	5	119	10	250	0	0	0
25	बुलढाजा	37	41	323	168	654	0	758	106
26	अजोला	14	28	2,127	54	533	11	1,718	1,120
27	वाशिम	6	18	171	17	258	0	0	29
28	अमरावती	18	40	470	44	887	77	303	40
29	यवतमाळ	14	46	402	161	778	11	2,558	0
30	वर्धा	10	13	314	175	603	0	1,330	24
31	प्राजपूर	14	22	253	208	718	0	0	45
32	भंडारा	7	19	122	71	209	0	0	28
33	जोदिया	6	9	135	35	132	0	0	0
34	चंद्रपूर	13	13	131	196	400	0	1,428	9
35	जडचिरोली	5	6	35	10	48	0	0	1
महाराष्ट्र राज्य		1,115	838	15,624	9,140	32,127	1,812	11,980	6,230

CO-OPERATION

TABLE No. 17.15

Operations of Co-operative Marketing Societies

-01)

(रकम लाख रुपयात /Amt. in Lakhs Rs.)

स्थिर मत्ता Fixed assets (11)	इतर मत्ता Other assets (12)	मिळालेल्या	विक्री	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the end of the year (15)	वर्षातील नफा		वर्षातील तोटा		District (2)
		मालाची किंमत Value of goods received (13)	मालाची किंमत Value of goods sold (14)		नफा झालेल्या संस्थांची संख्या No. of Societies in profit (16)	नफा Profit (17)	तोटा झालेल्या संस्थांची संख्या No. of Societies in loss (18)	तोटा Loss (19)	
0		0	0	0	0	0	0	0	Mumbai Mumbai suburban
64		250	1	42	13	232	9	4	Thane
225		1,672	680	68	28	6	7	10	Raigad
24		1,679	1,931	143	12	10	4	5	Ratnagiri
230		440	4,755	190	18	24	16	10	Sindhudurg
591		3,877	4,698	111	27	38	56	334	Nashik
173		7,986	7,568	62	12	8	56	25	Dhule
92		2,040	1,878	228	14	5	11	0	Nandurbar
1106		13,130	8,329	800	54	56	107	137	Jalgaon
566		5,905	5,345	408	24	21	27	14	Ahmadnagar
272		11,017	14,505	376	26	34	31	19	Pune
865		3,059	6,389	1,077	11	16	11	1	Satara
678		5,087	5,467	247	19	96	24	449	Sangali
114		1,610	1,323	110	29	16	11	4	Solapur
768		22,981	38,135	1,027	52	324	22	16	Kolhapur
81		705	12	41	6	7	14	23	Aurangabad
68		0	0	24	3	11	7	36	Jalana
10		581	0	26	8	113	3	157	Parabhani
137		23	1,714	10	3	1	3	36	Hingoli
10		335	250	44	32	5	47	3	Beed
144		467	511	218	8	10	20	70	Nanded
329		1,852	1,553	31	3	3	24	7	Osmanabad
83		2,015	499	39	8	7	6	1	Latur
222		3,545	2,094	52	13	11	22	34	Buldhana
251		8,519	3,133	64	8	44	3	9	Akola
89		2,965	978	23	6	12	0	0	Washim
208		5,749	3,748	191	12	93	6	33	Amravati
144		10,271	2,622	162	15	33	2	8	Yavatmal
272		2,992	1,846	104	5	4	5	8	Wardha
117		3,362	5,021	123	11	22	3	13	Nagpur
36		1,392	997	78	6	15	1	0	Bhandara
53		1,043	2,054	87	3	0	3	4	Gondiya
40		859	929	68	11	8	2	3	Chandrapur
21		632	170	23	2	0	3	2	Gadchiroli
8,083		1,28,040	1,29,135	6,297	502	1,285	566	1,475	Maharashtra State

Source.—Commissioner for Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
सहकारी उत्पादक संस्थांचे व्यवहार /
(2000-

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No.of Societies	सदस्य संख्या (हजारात) Membership ('000)	स्वनिधी Owned Capital	कर्जे Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्ज Fresh advances	कर्ज वसुली Loans recoveries	येणे कर्जे Loans Outstanding	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	
1	मुंबई	}	477	51	951	775	2,991	109	N.A.	444
2	मुंबई उपजिल्हा									
3	ठाजे	842	131	6,742	9,775	23,929	198	N.A.	596	
4	रायजड	471	113	9,068	14,887	32,986	85	N.A.	343	
5	रतोजिरी	499	59	2,793	3,749	8,408	83	N.A.	257	
6	सिंधुदुर्ग	224	31	1,717	2,246	4,998	59	N.A.	143	
7	शिर्डी	1,828	229	11,124	14,854	33,867	303	N.A.	910	
8	धुळे	999	138	8,358	9,102	19,497	358	N.A.	745	
9	दुरबार	510	59	2,511	2,861	6,584	95	N.A.	223	
10	जळगाव	1,427	182	10,227	11,649	25,276	371	N.A.	813	
11	अहमदनगर	3,668	377	14,860	20,692	45,235	245	N.A.	851	
12	पुणे	3,322	320	11,305	13,946	31,016	342	N.A.	1,006	
13	सातारा	1,575	272	16,700	22,784	49,175	349	N.A.	850	
14	सांजली	1,334	318	27,147	33,518	71,357	803	N.A.	1,579	
15	सोलापूर	4,067	445	24,702	26,479	56,913	993	N.A.	2,305	
16	जोन्हापूर	4,178	771	62,625	80,033	1,71,025	1669	N.A.	3,541	
17	औरंगाबाद	1,573	293	21,750	33,329	72,089	346	N.A.	953	
18	जालगा	528	129	11,511	17,156	36,816	174	N.A.	407	
19	परभजी	485	169	16,955	25,957	55,715	219	N.A.	519	
20	हिंगोली	179	76	8,099	11,646	24,890	149	N.A.	300	
21	बीड	1,812	338	24,337	36,236	78,192	372	N.A.	1,003	
22	निंदेड	1,175	227	17,274	25,798	56,175	263	N.A.	730	
23	उस्मानाबाद	1,426	158	7,908	9,484	20,318	263	N.A.	585	
24	लातूर	1,403	238	16,982	24,863	53,627	326	N.A.	811	
25	बुलढाजा	456	132	12,752	16,887	36,104	340	N.A.	662	
26	अजोला	375	101	9,224	12,476	26,779	231	N.A.	456	
27	वाशिम	199	79	8,045	12,015	25,862	127	N.A.	289	
28	अमरावती	533	126	10,993	15,797	34,316	213	N.A.	477	
29	यवतमाळ	805	159	12,327	17,434	38,044	268	N.A.	579	
30	वर्धा	515	151	14,275	20,349	44,401	260	N.A.	536	
31	पिंपरी	1,062	178	12,709	16,500	37,343	360	N.A.	1,164	
32	भंडारा	488	83	5,627	9,170	20,668	56	N.A.	223	
33	जोर्दिया	372	64	3,909	5,873	13,466	81	N.A.	215	
34	चंद्रपूर	457	85	6,639	10,477	23,637	95	N.A.	285	
35	जडचिरोली	257	46	2,050	3,219	8,342	36	N.A.	121	
महाराष्ट्र राज्य		39,521	6,328	4,34,196	5,92,016	12,90,041	10,241	N.A.	24,921	

N.A.- उपलब्ध नाही / Not available

आधार.-सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

CO-OPERATION**TABLE No. 17.16****Operation of Co-operative productive enterprises****-01)**

(रकम लाख रुपयात /Amt. in Lakhs Rs.)

स्थिर मत्ता	इतर मत्ता	मिळालेल्या मालाची किंमत	विक्री मालाची किंमत	वर्ष अखेरचा शिल्लक माल	नफा झालेल्या संस्थांची संख्या	नफ्याची रक्कम	तोटा झालेल्या संस्थांची संख्या	तोटाचा रक्कम	District
Fixed assets	Other assets	Value of goods received	Value of goods sold	Stock at the end of the year	No. of Societies in profit	Amount of Profit	No. of Societies in loss	Amount of Loss	(2)
(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(2)
368	807	465	635	85	222	75	208	54	Mumbai Mumbai Suburban
378	3,337	11,333	10,091	236	386	269	358	717	Thane
113	876	15,610	12,308	71	218	262	200	661	Raigad
131	274	7,119	6,400	86	239	322	203	404	Ratnagiri
77	264	3,273	2,910	81	105	119	93	243	Sindhudurg
613	244	28,382	25,615	415	883	1,217	741	1,732	Nashik
558	1,073	15,204	14,440	616	480	631	406	1,583	Dhule
122	640	7,421	6,843	142	250	382	210	518	Nandurbar
517	983	23,521	21,433	611	691	1,100	576	1,920	Jalgaon
232	528	59,925	52,786	247	1,766	3,119	1,431	2,782	Ahmednagar
457	967	44,400	39,926	407	1,531	2,468	1,265	2,367	Pune
421	926	41,121	35,683	564	953	1,669	784	2,540	Satara
1,176	2,015	43,609	38,830	1,506	772	1,309	640	4,228	Sangli
1,912	3,165	55,964	54,037	1,709	1,783	2,627	1,442	5,087	Solapur
2,733	4,790	1,08,645	96,190	3,130	2,001	3,349	1,634	9,474	Kolhapur
429	1,057	39,054	31,461	508	689	914	615	2,164	Aurangabad
185	406	19,776	16,039	303	244	435	211	1,240	Jalna
244	574	26,045	20,400	401	200	369	183	1,611	Parbhani
180	359	11,150	8,914	286	75	140	71	884	Hingoli
420	939	51,024	42,531	564	944	1,589	795	2,852	Beed
359	1,190	33,468	27,803	404	570	924	484	1,923	Nanded
313	559	21,607	19,604	412	651	1,046	540	1,519	Osmanabad
388	871	32,095	26,572	507	627	908	548	1,969	Latur
421	872	17,033	14,505	613	211	300	192	1,652	Buldana
298	757	12,974	10,886	425	172	238	156	1,171	Akola
146	408	11,782	9,479	221	96	157	88	806	Washim
256	990	17,738	14,746	365	245	376	216	1,265	Amravati
271	1,377	21,571	18,240	439	378	561	333	1,524	Yavatmal
299	1,569	22,694	18,722	487	242	459	211	1,678	Wardha
1,266	3,562	20,313	20,712	609	538	470	414	1,860	Nagpur
37	856	12,056	10,130	27	228	321	198	503	Bhandara
46	993	8,098	7,124	81	192	241	170	440	Gondiya
86	1,264	11,211	9,282	101	174	195	161	576	Chandrapur
7	1,491	5,606	5,042	12	158	202	141	235	Gadchiroli
15,461	43,282	8,61,287	7,50,319	16,671	18,914	28,763	15,918	60,182	Maharashtra State

Source.—Commissioner of Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

17. सहकार /
तक्ता क्रमांक /
इतर सहकारी संस्थांचे व्यवहार /
(2000-

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हा	संस्थांची संख्या No.of Societies	सदस्य संख्या (हजारात) Membership (‘000)	स्वीय भांडवल Owned Capital	कर्जे Borrowings	खेळते भांडवल Working Capital	नवीन कर्ज Fresh advances	कर्ज वसुली Loans recoveries	येणे कर्जे Loans Outstanding
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	मुंबई .. }	17,853	1,052	8,565	39,963	1,62,392	6,390	0	83,095
2	मुंबई उपनगर .. }								
3	ठाणे ..	13,925	661	5,781	31,076	1,24,068	5,055	0	65,834
4	रायगड ..	3,147	190	1,452	6,866	26,661	1,056	0	13,577
5	रत्नागिरी ..	403	64	323	831	3,101	100	0	1,225
6	सिंधुदुर्ग ..	193	31	171	412	1,288	37	0	397
7	नाशिक ..	5,428	337	2,630	11,266	3,101	1,603	0	20,145
8	धुळे ..	951	71	620	2,157	42,287	254	0	3,023
9	नंदुरबार ..	361	39	381	1,012	7,424	74		699
10	जळगाव ..	1,302	133	1,238	3,593	2,789	330	0	3,540
11	अहमदनगर ..	2,430	268	2,809	7,308	10,855	503	0	4,506
12	पुणे ..	10,050	691	7,052	26,916	19,830	3,428	0	41,882
13	सातारा ..	1,543	206	1,951	4,863	14,839	393	0	4,028
14	सांगली ..	991	143	1,282	2,964	9,320	227	0	2,282
15	सोलापूर ..	2,309	343	2,113	4,923	15,706	411	0	4,272
16	कोल्हापूर ..	1,893	328	2,904	6,733	19,000	467	0	4,361
17	औरंगाबाद ..	1,982	162	1,020	3,920	14,990	557	0	7,019
18	जालना ..	731	81	746	2,076	6,160	180	0	1,884
19	परभणी ..	654	61	498	1,562	5,235	171	0	1,980
20	हिंगोली ..	208	25	175	468	1,535	45	0	499
21	बीड ..	1,308	173	1,419	3,514	10,541	274	0	2,732
22	नांदेड ..	1,186	96	698	2,581	9,052	322	0	39,014
23	उस्मानाबाद ..	647	59	359	1,093	3,979	126	0	3,901
24	लातूर ..	909	95	569	1,648	6,096	191	0	2,269
25	बुलढाणा ..	374	47	346	938	3,172	95	0	1,087
26	अकोला ..	429	39	275	953	3,438	122	0	1,491
27	वाशिम ..	159	14	104	362	1,231	43	0	513
28	अमरावती ..	776	78	490	1,736	6,325	232	0	2,886
29	यवतमाळ ..	497	50	312	1,072	4,170	149	0	1,879
30	वर्धा ..	302	48	229	577	2,117	67	0	815
31	नागपूर ..	1,469	202	1,205	3,448	11,849	398	0	4,748
32	भंडारा ..	254	30	163	459	1,537	48	0	554
33	गोंदिया ..	176	21	168	440	1,243	33	0	321
34	चंद्रपूर ..	259	30	202	614	1,991	65	0	751
35	गडचिरोली ..	133	16	167	443	1,183	32	0	291
महाराष्ट्र राज्य..		75,232	5,884	48,417	1,78,787	5,58,505	23,478	0	3,27,500

आधार.-सहकार आयुक्त व निबंधक, सहकारी संस्था, महाराष्ट्र शासन, पुणे

CO-OPERATION

TABLE No. 17.17

Operations of Other Co-operative Societies

01)

(रक्कम लाख रुपयांत /Amt. in Lakh Rs.)

स्थिर मत्ता Fixed assets (11)	इतर मत्ता Other assets (12)	मिळालेल्या विक्री केलेल्या मालाची किंवा विकलेल्या वर्ष अखेरचा किंमत मालाची किंमत शिल्लक माल		वर्षातील नफा Profit of the year नफा झालेल्या संस्थांची संख्या No. of Societies in profit (16)	वर्षातील तोटा Loss for the year नफ्याची रक्कम Amount of Profit (17)	वर्षातील तोटा Loss for the year तोटा झालेल्या संस्थांची संख्या No. of Societies in loss (18)	तोट्याची रक्कम Amount of Loss (19)	District (2)	
		किंमत Value of goods received (13)	मालाची किंमत Value of goods sold (14)						वर्ष अखेरचा शिल्लक माल Stock at the end of the year (15)
225	30,773	19,814	23,127	1,688	980	564	654	547	Mumbai Mumbai Suburban
149	23,383	6,412	9,979	609	629	266	428	338	Thane
63	5,407	1,693	3,699	143	295	99	197	142	Raigad
18	795	1,675	1,974	148	95	55	61	43	Ratnagiri
17	406	408	800	32	66	23	46	38	Sindhudurg
159	9,619	3,270	10,786	310	921	259	598	372	Nashik
60	1,926	1,028	2,591	109	216	68	154	133	Dhule
56	944	215	1,158	24	137	37	108	118	Nandurbar
161	3,181	1,206	3,458	124	369	113	297	342	Jalgaon
420	6,831	2,651	8,821	321	962	279	775	894	Ahmednagar
695	21,174	6,222	10,904	657	1,139	419	1,029	1,454	Pune
235	4,499	6,886	8,239	723	466	251	390	505	Satara
141	2,936	6,433	7,338	675	337	206	264	309	Sangli
207	5,242	8,109	13,632	765	925	360	623	470	Solapur
383	6,086	7,746	9,253	768	647	322	573	806	Kolhapur
49	3,480	2,676	5,386	237	376	132	233	121	Aurangabad
99	1,858	911	2,188	93	221	71	178	209	Jalna
51	1,412	1,108	2,104	113	160	58	117	112	Parbhani
17	461	582	982	57	66	26	46	39	Hingoli
172	3,427	4,182	6,733	429	481	192	363	374	Beed
63	2,253	798	2,632	80	251	69	175	140	Nanded
23	1,195	1,486	3,246	148	219	74	134	61	Osmanabad
35	1,753	2,915	4,884	291	288	116	178	90	Latur
33	871	1,463	1,761	148	89	50	67	73	Buldana
21	825	696	1,120	66	76	31	54	47	Akola
10	312	91	318	8	33	9	24	23	Washim
35	1,448	918	1,558	70	123	47	86	76	Amravati
15	937	1,554	1,744	152	69	46	46	35	Yavatmal
13	573	1,070	1,459	91	83	40	52	32	Wardha
102	3,034	2,936	4,422	224	334	138	238	221	Nagpur
14	468	329	976	26	84	25	54	33	Bhandara
23	424	147	623	14	67	18	50	50	Gondiya
22	536	261	605	22	59	19	45	47	Chandrapur
26	380	68	266	9	40	12	37	54	Gadchiroli
3,812	1,48,848	97,959	1,58,766	9,374	1,13,032	4,494	8,374	8,348	Maharashtra State

Source.—Commissioner of Co-operation and Registrar, Co-operative Societies, Government of Maharashtra, Pune

18. खाण व दगड खाणकाम / MINING AND QUARRYING

तक्का क्रमांक/TABLE No. 18.1

खनिज उत्पादन, त्याचे मूल्य व एकूण खाणी / Mineral Production, its value and total mines
(2000-01)

(उत्पादन टनात आणि मूल्य हजारात/Production in tonnes and value in thousand Rs.)

अनु.क्र. Sr. No.	खनिज (2)	खाणींची संख्या / उत्पादन मूल्य (3)	रत्नागिरी Ratnagiri (4)	सिंधुदुर्ग Sindhudurg (5)	कोल्हापूर Kolhapur (6)	अमरावती Amravati (7)	यवतमाळ Yavatmal (8)	नागपूर Nagpur (9)	भंडारा Bhandara (10)	गोंदिया Gondia (11)	चंद्रपूर Chandrapur (12)	गडचिरोली Gadchiroli (13)	एकूण Total (3)	No. of Mines Production value (2)	Minerals	
1	बॉक्साईट	जाजी उत्पादन मूल्य	- - -	- - -	4 1026607 170492	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- 1026607 170492	4 Production Value	Mines	Bauxite	
2	केओलि (सिर्सिज)	जाजी उत्पादन मूल्य	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	1 240 29	- - -	- - -	- - -	- - -	1 240 29	Mines Production Value	Kaolin (Natural)	
3	कोळसा @	जाजी उत्पादन मूल्य	* * *	* * *	* * *	* * *	* * *	* * *	* * *	* * *	* * *	* * *	47 28754 21019200	Mines Production Value	Coal @	
4	डोलोमाईट	जाजी उत्पादन मूल्य	- - -	- - -	- - -	- - -	2 16746 1744	9 47995 12737	- - -	- - -	2 518 57	- - -	13 65259 14538	Mines Production Value	Dolomite	
5	उच्च लोखंड @	जाजी उत्पादन मूल्य	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	1 1 200	2 21 2,895	1 0 2	4 22 3097	Mines Production Value	Iron Ore @	
6	कायफाईट	जाजी उत्पादन मूल्य	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	Mines Production Value	Kyanite	
7	चुंबकी @ उत्पादन	जाजी - मूल्य	- - -	- - -	- - -	- 781 -	18 - 112139	- - -	- - -	- - -	- - -	8 - 414487	- 6066 526626	26 Production Value	Mines	Lime Stone @
8	उच्च मॅंगनीज	जाजी उत्पादन मूल्य	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	7 120633 178959	2 242001 449021	- - -	- - -	- - -	9 362634 627980	Mines Production Value	Manganes Ore	
9	जेरू	जाजी उत्पादन मूल्य	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	Mines Production Value	Ochare	
10	कोरंडम #	जाजी उत्पादन मूल्य	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- - -	- 6700 11	- - -	- - -	- - -	- 6,700 11	Mines Production Value	Corundum #	

11	फायर क्ले	जाजी	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	Mines	Fire Clay
		उत्पाद	-	-	-	6008	-	-	-	-	-	6008	Production	
		मूल्य	-	-	-	451	-	-	-	-	-	451	Value	
12	सिलिमाईट	जाजी	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	Mines	Sillimanite
		उत्पाद	-	-	-	-	-	461	-	-	-	461	Production	
		मूल्य	-	-	-	-	-	226	-	-	-	226	Value	
13	पायरोफिलाईट	जाजी	-	-	-	-	-	0	-	-	-	0	Mines	Pyrophyllite
		उत्पाद	-	-	-	-	-	3117	-	-	-	3117	Production	
		मूल्य	-	-	-	-	-	494	-	-	-	494	Value	
14	क्विम्झ	जाजी	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2	Mines	Quartz
		उत्पाद	-	-	-	-	-	470	7245	-	-	7715	Production	
		मूल्य	-	-	-	-	-	64	942	-	-	1006	Value	
15	सिलिजा सँड	जाजी	5	13	-	-	-	-	-	-	-	18	Mines	Silicasand
		उत्पाद	15689	151974	-	-	-	-	-	-	-	167663	Production	
		मूल्य	3680	19165	-	-	-	-	-	-	-	22845	Value	
16	सँड (इतर)	जाजी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Mines	Sand (Others)
		उत्पाद	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Production	
		मूल्य	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Value	
17	शेल	जाजी	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	Mines	Shale
		उत्पाद	-	-	-	-	-	-	-	273566	-	273566	Production	
		मूल्य	-	-	-	-	-	-	-	1287	-	1287	Value	
18	लॅटराईट	जाजी	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	Mines	Laterite
		उत्पाद	-	-	82931	-	-	-	-	-	-	82931	Production	
		मूल्य	-	-	10728	-	-	-	-	-	-	10728	Value	
19	क्रोमाईट	जाजी	-	1	-	-	-	1	-	-	-	2	Mines	Chromite
		उत्पाद	-	524	-	-	-	26	-	-	-	550	Production	
		मूल्य	-	734	-	-	-	58	-	-	-	792	Value	
20	फेल्सपार	जाजी	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	Mines	Felspar
		उत्पाद	-	7134	-	-	-	-	-	-	-	7134	Production	
		मूल्य	-	1270	-	-	-	-	-	-	-	1270	Value	
21	फ्लुओराइट (श्रेजीकृत)	जाजी	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	Mines	Fluorite
		उत्पाद	-	-	-	-	-	-	-	2707	-	2707	Production	(Graded)
		मूल्य	-	-	-	-	-	-	-	7877	-	7877	Value	
22	क्ले (इतर)	जाजी	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	Mines	Clay (others)
		उत्पाद	-	-	-	-	-	1095	-	-	-	1095	Production	
		मूल्य	-	-	-	-	-	110	-	-	-	110	Value	

* जिल्हावार माहिती उपलब्ध नाही. / Districtwise break-up is not available

आधार : इंडियन ब्युरो ऑफ माइन्स, भारत सरकार, नागपूर Source : Indian Bureau of Mines, Government of India, Nagpur

१९. वस्तुनिर्माण

१९.१. या विभागात चालू कारखाने, सरासरी दैनिक रोजगार, औद्योगिक उत्पादने आणि वार्षिक उद्योग पाहणीत गोळा केलेली काही निवडक औद्योगिक वैशिष्ट्ये याबद्दलची सांख्यिकी दिलेली आहे.

१९.२. तक्त्यातील आकडे मुख्य कारखाने निरीक्षक यांच्याकडून कारखाने अधिनियम, १९४८ च्या कलम २ एम (एक) आणि २ एम (दोन) व कलम ८५ खाली येणा-या कारखान्यांची मूलभूत सांख्यिकी माहिती गोळा करून पाठविल्यानंतर त्या आधारावर अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयाने संकलित केले आहेत. कलम २ (एम) (एक) खाली गेल्या बारा महिन्यांतील कोणत्याही एका दिवशी १० किंवा अधिक कामगार असणारे व शक्तीचा वापर करणारे कारखाने आणि कलम २ (एम) (दोन) खाली २० किंवा अधिक कामगार असणारे पण शक्तीचा वापर न करणारे कारखाने यांचा समावेश होतो. या व्यतिरिक्त कारखान्यांतील कामगारांची संख्या व शक्तीचा वापर केला किंवा वापर केला नाही हे विचारात न घेताही राज्य शासनाने अधिसूचनेद्वारे शासकीय राजपत्रातून सांख्यिकीय माहिती पुरविण्यासाठी भाग पाडलेल्या कारखान्यांचाही समावेश केला जातो. हे कारखाने ह्या कारखाने अधिनियम, १९४८ च्या कलम ८५ खाली येतात. यातील कारखान्यांची माहिती १ जानेवारी ते ३१ डिसेंबर या कालावधीत संपणा-या लेख्या संबंधित आहे.

१९.३. राष्ट्रीय नमुना पाहणी संघटना (भारत सरकार) यांच्याकडून अर्थ व सांख्यिकी संचालनालयास उपलब्ध झालेल्या वार्षिक उद्योग पाहणी पत्रकांच्या आधारावरील आकडेवारी या विभागात दिली आहे. ही पत्रके गणना व गणनेतर या दोन क्षेत्रांत विभागलेल्या कारखान्यांकडून गोळा केली जातात आणि त्यातील माहिती १ एप्रिल ते ३१ मार्च या कालावधीत संपणा-या लेख्यासंबंधित असते. गणना क्षेत्रात ५० किंवा अधिक कामगार व शक्तीचा वापर करणारे कारखाने आणि १०० किंवा त्याहून अधिक कामगार व शक्तीचा वापर न करणा-या कारखान्यांचा समावेश होतो. यांची दरवर्षी संपूर्ण गणना केली जाते. बाकीचे कारखाने गणनेतर क्षेत्राखाली येतात. १९७३-७४ पासून नमुना पाहणी क्षेत्रातील एकूण कारखान्यांपैकी ५० टक्के कारखाने दरवर्षी निवडले जातात आणि त्यांची दोन वर्षांच्या गटात पूर्ण पाहणी केली जाते. याशिवाय गणनेतर क्षेत्रात मोडणा-या पण संपूर्ण भारतभर ५० कामगारांहून कमी कामगार असलेल्या कारखान्यांची गणना क्षेत्रातील कारखान्या प्रमाणे दरवर्षी पाहणी केली जाते. तसेच या पाहणीत विद्युत, गॅस उत्पादन व वितरण व इतर सेवा, तसेच स्वच्छता, सेवा, दुरुस्ती व वैयक्तिक सेवा आणि चल चित्रपट यांचाही समावेश होतो. वर्कर्स अॅक्ट. १९६६ खाली येणारे विडी व सिगारेट कारखाने सुद्धा यात अंतर्भूत आहेत. बंद स्वरूपाचे कारखाने सुद्धा विचारात घेतले जातात. पण संरक्षण खात्यातील कारखाने, हॉटेल आणि उपाहारगृहे, तेलाचे साठे व वितरण यामध्ये गुंतलेले, तांत्रिक शिक्षण संस्था (विकणे किंवा विनिमय यासाठी उत्पादन न करणा-या) यांचा यात समावेश नाही.

१९.४. उत्पादक भांडवल वर्षाच्या शेवटच्या दिवसाशी निगडीत असून त्यामध्ये स्थिर व खेळत्या भांडवलाचा समावेश असतो. कामगाराची संख्या ही वेगवेगळ्या शीर्षाखालील म्हणजे कामगार, कामगारेतर इ. कामगारांची एकत्रित दैनिक सरासरी संख्या असते आणि त्यामध्ये भरपगारी रजेवर असणा-या म्हणजे वैद्यकीय रजेवर, नैमित्तिक रजेवर व पगारी दीर्घ मुदतीच्या रजेवर असणा-या कामगारांचा समावेश असतो. विक्रीसाठी तयार केलेल्या वस्तू व उपवस्तू ह्यांचे मूल्य, ग्राहकांसाठी केलेल्या कामाच्या सेवेचा मोबदला, विकत घेतलेल्या स्थितीमध्येच विकलेल्या मालाचे मूल्य आणि वार्षिक पाहणी वर्षाच्या सुरुवातीला व शेवटी असणा-या अर्थ कच्च्या स्वरूपाच्या मालाच्या साठ्यामधील मूल्यात येणारा फरक इत्यादींचा समावेश 'एकूण उत्पादन' यात असतो. मूल्यवृद्धी ही उत्पादन मूल्यातून, उत्पादन खर्च व मूल्यघट वजा करून काढली जाते.

19. MANUFACTURING

19.1. In this section, statistics regarding working factories, average daily employment, industrial production and some selected industrial characteristics collected in the Annual Survey of Industries is presented.

19.2 The data on working factories are compiled by the Directorate of Economics and Statistics, Government of Maharashtra, on the basis of data collected by the Chief Inspector of Factories from the factories covered under sections 2 (m) (i), 2 (m) (ii) and sec. 85 of the Factories Act, 1948. The factories using power, which employed 10 or more workers on any day of the preceding 12 months are covered under section 2 (m) (i) and the factories not using power employing 20 or more workers under section 2 (m) (ii), Apart from these two categories, State Government by notification in Official Gazette specifies a number of factories and makes obligatory for such factories to supply statistical information notwithstanding the number of persons employed therein and using or not using power. These factories are covered under section 85 of the factories Act, 1948. The information relates to the accounting year of factory ending on any day between 1st January to 31st December.

19.3. The statistics relating to Annual Survey of Industries are based on the returns supplied to this Directorate by National Sample Survey Organisation, Government of India, which collects the data from the factories divided in two sectors, viz. (i) Census sector, (ii) Non-census sector and returns relate to the accounting year of the factory ending on any day between 1st April to 31st March. In the census sector, factories employing 50 or more workers and using power and factories employing 100 or more workers and not using power are covered on complete enumeration basis every year. The remaining factories are covered in the non-census sector. In the non-census sector, since 1973-74, 50 per cent of the factories are selected every year and thus this sector is covered fully in a block period of two years. The factories in the non-census sector, having less than 50 workers all over India are treated on par with factories in the census sector. The survey extends to all the manufacturing units including production and distribution of electricity, gas, water and also service industries like sanitary services, repairs services and personal services and motion picture production. The survey extends also to Biri and Cigar units which are covered under Workers Act, 1966. It also includes the factories reported closed. However it excludes defence factories, restaurants and cafes those engaged in storage and distribution of oil, technical training institution not producing anything for sale or exchange.

19.4. Productive capital which relates to the last day of the year, consists of fixed and working Capital. Number of persons employed is the average number of persons employed under various heads, such as workers, other than workers, etc. and it includes persons on leave with pay such as sick leave, casual leave or paid vacation. Gross output represents value of products and by-products manufactured for sale, work done for customers and a sale value of goods sold in the same condition as purchased and is adjusted for the difference in stocks of semi-finished goods at the beginning and at the end of the survey year. Value added by manufacture is computed by deducting from the gross ex-factory value of output the gross value of input, value added is not of depreciation.

19. वस्तुनिर्माण / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 19.1

नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या / Number of Registered Factories
(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	विभाग २ (एम) (१) Under Section 2 (m) (i)	विभाग २ (एम) (२) Under Section 2 (m) (ii)	विभाग ८५ Under Section 85	एकूण (संख्या) Total (No.)	कामगारांची सरासरी (संख्या) Average number of workers employed	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	मुंबई	2125	43	276	2444	145682	Mumbai
2	मुंबईउपजिजे	4519	35	443	4997	195758	Mumbai Suburban
3	ठाजे	3429	55	820	4304	137108	Thane
4	रायजड	715	2	268	985	54817	Raigad
5	रतनाजिरी	216	2	115	333	10574	Ratnagiri
6	सिधुदुर्ज	70	7	79	156	3051	Sindhudurg
7	नाशिज	1158	4	409	1571	82832	Nashik
8	धुळे	} 261	--	201	462	13906	Dhule
9	नदुरबार						Nandurbar
10	जळजाव	530	14	298	842	24914	Jalgaon
11	अहमदनगर	464	7	326	797	25856	Ahmednagar
12	पुजे	2878	46	602	3526	187374	Pune
13	सातारा	321	1	162	484	25481	Satara
14	सांजली	388	5	293	686	20173	Sangli
15	सोलापूर	364	7	4255	4626	31391	Solapur
16	कोल्हापूर	1041	10	527	1578	50338	Kolhapur
17	औरंगाबाद	570	2	185	757	48225	Aurangabad
18	जालना	178	--	45	223	10208	Jalna
19	परभजी	} 152	--	113	265	10444	Parbhani
20	हिंगोली						Hingoli
21	बीड	56	--	77	133	7842	Beed
22	नांदेड	187	--	180	367	11287	Nanded
23	उस्मानाबाद	23	--	30	53	3246	Osmanabad
24	लातूर	82	--	113	195	4999	Latur
25	बुलढाजा	214	--	111	325	7652	Buldhana
26	अकोला	304	6	129	439	9823	Akola
27	वाशिम	79	--	61	140	2165	Washim
28	अमरावती	193	1	201	395	7930	Amravati
29	यवतमाळ	137	24	90	251	7369	Yavatmal
30	वर्धा	130	--	66	196	12332	Wardha
31	नागपूर	1045	11	783	1839	54075	Nagpur
32	भंडारा	109	--	285	394	5337	Bhandara
33	गोंदिया	73	--	252	325	2438	Gondiya
34	चंद्रपूर	99	--	301	400	14864	Chandrapur
35	गडचिरोली	17	--	98	115	1229	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		22127	282	12194	34603	1230720	Maharashtra State

19. वस्तुनिर्माण / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 19.2

वस्तुनिर्माण उद्योगांचे उत्पादन व रोजगार

Production and employment of Manufacturing Industries
(2000-01)

अनु.क्र. Sr No.	उद्योग गट Industry Group	कारखान्यांची संख्या No. of Units	एकूण रोजगार Total Employment	एकूण गुंतवणूक (लाख रुपये) Total Investment (Lakh Rs.)	एकूण उत्पादन (लाख रुपये) Total Production (Lakh Rs.)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	सूत जाडजे, वटजी, सफाई इत्यादी	610	25,963	11,848	161	Cotton, ginning, cleaning etc.
2	मीठाचे उत्पादन	53	1,262	211	338	Extraction of salt
3	जाद्य उत्पादन व पेये	2,196	1,96,565	18,27,675	26,13,585	Food products and beverages
4	तंबाजू उत्पादन	101	53,497	45,948	1,05,310	Tobacco products
5	वस्त्रोद्योग	1,517	1,70,999	7,78,353	10,63,336	Textiles
6	परिधानी व रज्याची वस्त्रे	684	20,172	63,690	1,52,570	Wearing apparels
7	जातडी व मावजे व चामड्याची उत्पादन	114	2,480	8,922	12,741	Tanning and dressing of leather
8	लाजूड व लाजूडाची उत्पादन	205	4,526	32,812	27,137	Wood and wood products
9	जाजद आणि जाजदाची उत्पादन	649	25,804	2,93,532	2,63,108	Paper and paper products
10	प्रकाश आणि मुद्रण	831	28,875	1,40,359	1,82,297	Publishing and printing
11	कोळसा, शुध्द पेट्रोलियम यांची उत्पादन इ.	88	10,700	5,48,668	23,86,318	Coke refined petroleum products etc.
12	रसायन व रसायनांचे उत्पादन	1,915	1,42,116	18,94,608	28,33,317	Chemicals and chemical products
13	रबर आणि प्लॅस्टिक उत्पादन	1,394	49,297	4,17,917	4,93,953	Rubber and plastic products
14	इतर अधातू व जर्ज उत्पादन	915	36,600	3,48,106	2,85,483	Other non-metallic min. products
15	मूलभूत धातू	1,034	60,542	9,78,229	9,50,404	Basic metals
16	धातूच्या तयार वस्तू	1,770	65,017	2,98,744	4,17,848	Fabricated metal products
17	यंत्रे व यंत्रसामग्री	1,864	1,00,299	7,69,671	12,23,660	Machinery and equipments
18	कार्यालयीन, लेजांचे व संजज यंत्रसामग्री	65	7,356	34,584	1,02,752	Office, accounting and computing machinery
19	विद्युत यंत्रसामग्री व उपकरणे	800	39,006	2,26,327	4,84,181	Electrical machinery and apparatus
20	रेडिओ, दूरदर्शन, दळजवळज सामग्री आणि उपकरणे	239	18,225	2,74,822	4,48,203	Radio, T.V. communication equipments and apparatus
21	वैद्यकीय, अचूक मोजमापाची व आप्टीकल साधने इ.	214	9,392	35,686	52,511	medical, precision and optical instruments etc.
22	मोटार वाहने, ट्रेलर्स	645	50,475	7,48,076	8,37,896	Motor vehicles, Trailors
23	इतर परिवहन सामग्री	267	31,202	2,07,736	4,53,468	Other transport equipments
24	फर्निचर (इतरत्र वर्गीकरण केलेले)	625	41,542	2,51,917	5,44,836	Furniture (not elsewhere classified)
25	रिसायकलींग	4	183	21	0	Recycling
26	वीज, वायू, वाफ याचा पुरवठा तसेच पाणी साठविणे शुध्दिकरण व त्याचे वाटप करणे	10	329	5,190	3,653	Electricity, gas and steam supply and water collection, purification and distribution
27	मोटार वाहनांची व मोटार सायकलींची मरम्मत व दुरुस्ती	327	9,322	45,086	0	Repair of motor vehicles and motor cycles
28	वैयक्तिक आणि गृहोपयोगी वस्तू यांची दुरुस्ती	7	44	0	0	Repair of personal and household goods
29	प्रवास अभिजन याची प्रवास सहाय्यकारी कार्ये	74	3,572	28,876	3,204	Supporting and auxiliary transport activities of travel agents
30	संजज आणि संबंधित कार्ये, इतर व्यवसायीक कार्ये आणि स्वच्छता विषयक सेवा	10	324	1,495	7,590	Computer and related activities, other business activities and sanitation services
31	मनोरंजन आणि खेळ	17	286	438	0	Recreation and sporting
32	इतर सेवा कार्ये	25	857	3,107	4	Other service activities
एकूण		19,269	12,06,829	1,03,22,654	1,59,49,864	Total

19. वस्तुनिर्माण / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 19.3

खादी व ग्रामोद्योग मंडळाकडून निरनिराळ्या उद्योगांना दिलेले अनुदान व कर्ज पुरवठा
Amount of grants and loan disbursed to various industries by Khadi and Village Industries Boards

(रुपये हजारात / Rs. in Thousand)

अनुक्रमांक Serial No.	उद्योग	अनुदान व वितरण रक्कम / Grants and Amount Disbursed										Industry
		1960-61		1970-71		1980-81		1990-91		2000-01		
(1)	(2)	अनुदान grants	कर्ज Loan	अनुदान grants	कर्ज Loan	अनुदान grants	कर्ज Loan	अनुदान grants	कर्ज Loan	अनुदान grants	कर्ज Loan	(2)
1	खादी	78	249	29	94	616	1,003	122	4,352	-	-	Khadi
2	प्रक्रिया करणारे उद्योग	12	7	3	34	113	227	125	5,155	-	34	Processing C.and P
3	ग्रामीण तेल उद्योग	165	515	31	1401	6	3,359	214	28,808	-	-	Village Oil Industry
4	ग्रामीण कातडी उद्योग	20	44	16	187	127	1,622	55	6,194	-	20	Village leather Industry
5	आगपेटी लघु उद्योग	-	-	-	-	85	514	6	1,214	-	2	Cottage Match Industry
6	गूळ व खांडसरी उद्योग	181	122	10	96	-	206	-	4,827	-	14	Gur & Khandsari Industry
7	ताड गळ उद्योग	34	9	10	160	-	-	90	946	-	-	Palm Gur Industry
8	अखाद्य तेले व साबण उद्योग	6	92	10	55	28	131	-	1,546	-	-	Non-edible Oil & Soap Industry
9	हाताने तयार करणारे कागद उद्योग	120	107	123	320	232	833	801	2,119	-	9	Handmade paper Industry
10	मधू मक्षिका पालन उद्योग	77	17	3	59	7	50	50	660	-	-	Bee keeping Industry
11	ग्रामीण कुक्कट पालन उद्योग	7	5	12	558	189	1,955	85	7,170	-	-	Village Poultry Industry
12	तंतू उद्योग	-	-	9	31	4	42	97	1,233	-	2	Fibre Industry
13	सुतार व लोहार उद्योग	-	-	18	117	162	2417	404	16,588	-	21	Carpentry & Blacksmith Industry
14	गोबर गॅस उद्योग	-	-	309	467	12	-	-	-	-	-	Gobar Gas Industry
15	चुना तयार करणार उद्योग	-	-	1	16	20	268	1	2175	-	10	Lime Manufacturing Industry
16	ग्रामोद्योग विक्री भांडार	3	3	52	5	10	34	159	12,672	-	-	Gramodyog Sales Depot
17	बेत व बांबू उद्योग	-	-	-	81	2	131	109	881	-	1	Cane & Bamboo Industry
18	अॅल्युमिनियम	-	-	-	78	-	95	-	2,065	-	-	Alluminium
19	औषध व जडीबुटी गोळा करणे	-	-	-	-	-	-	-	418	-	-	Collection of Medicinal & plants
20	फळावरील प्रक्रिया	-	-	-	-	-	554	-	4,741	-	16	Fruit processing
21	गोंद व राळ तयार करणे	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Gum and Resins
22	काथ उद्योग	-	-	-	-	-	245	16	3,274	-	-	Kath Industry
23	ग्रामीण उद्योगाकरिता गोदामे	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Village Industries Godowns
24	पॉली वस्त्र	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Poly Vastra
25	इतर	9	96	-	-	-	-	264	12,209	-	7445	Others
एकूण		712	1,170	732	3,759	1,613	13,686	2,598	11,9247	..	52,979	Total

आधार.- महाराष्ट्र राज्य खादी ग्रामोद्योग मंडळ, मुंबई

Source.-Maharashtra State Khadi and village Industries Board, Mumbai

19. वस्तुनिर्माण / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 19.4

विकसित केलेल्या औद्योगिक वसाहती / Industrial Area Estates developed
(2000-01)

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष/ जिल्हे	औद्योगिक वसाहतींची संख्या No. of Industrial Estates	संपादित औद्योगिक क्षेत्र Industrial area acquired हेक्टर/Hectare	औद्योगिक भूखंड Industrial plots		Year /District
				विकसित Developed (5)	वाटप केलेले Allotted (6)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
	1970-71	33	837.68	159	409	
	1980-81	59	743.55	1,755	2,137	
	1990-91 *	58	24,066.99	24,706	20,548	
	1995-96	143	35,306.96	37,264	32,987	
	1999-00	123	35,204.41	44,166	37,096	
1	मुंबई	1	129.96	284	284	Mumbai
2	मुंबई उपजिल्हा					Mumbai Suburban
3	ठाणे	10	5,524.96	9,343	8,278	Thane
4	रायजड	7	3,579.39	2,257	1,716	Raigad
5	रतनाजिरी	5	1,420.90	1,678	1,407	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1	278.81	699	663	Sindhudurg
7	नाशिक	6	1,846.56	3,734	3,388	Nashik
8	धुळे	1	400.35	488	436	Dhule
9	नांदुरबार					Nandurbar
10	जळगाव	2	833.66	1,698	1,600	Jalgaon
11	अहमदनगर	4	1,752.15	1,932	1,420	Ahmednagar
12	पुणे	7	3,789.49	5,430	4,763	Pune
13	सातारा	4	732.64	1,708	1,552	Satara
14	सांगली	6	605.42	1,598	1,440	Sangli
15	सोलापूर	3	1,892.22	1,437	1,087	Solapur
16	कोल्हापूर	2	495.35	1,521	1,477	Kolhapur
17	औरंगाबाद	5	2,622.49	2,346	2,125	Aurangabad
18	जालना	5	317.90	518	440	Jalna
19	परभणी	7	440.14	489	207	Parbhani
20	हिंगोली					Hingoli
21	बीड	2	68.53	191	171	Beed
22	नांदेड	4	1,000.16	812	509	Nanded
23	उस्मानाबाद	1	101.96	170	160	Osmanabad
24	लातूर	4	383.00	925	789	Latur
25	बुलढाजा	6	661.42	717	454	Buldhana
26	अकोला	9	1,165.96	935	832	Akola
27	वाशिम					Washim
28	अमरावती	11	3,365.81	873	526	Amravati
29	यवतमाळ	10	502.13	617	253	Yavatmal
30	वर्धा	4	726.51	387	269	Wardha
31	नागपूर	15	4,502.68	3,557	2,502	Nagpur
32	भंडारा					Bhandara
33	गोंदिया	2	387.20	207	135	Gondiya
34	चंद्रपूर	3	450.38	269	219	Chandrapur
35	गडचिरोली	1	84.42	119	44	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	148	40,062.55	46,939	39,146	Maharashtra State

आधार.- मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, मुंबई

Source.-Chief Engineer, Maharashtra Industrial Development Corporation, Mumbai

19. वस्तुनिर्माण /

तक्ता क्रमांक/

चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण/

अनुक्रमांक Serial No.	जिल्हे	कामगार 1-9 Workers		कामगार 10-19 Workers		कामगार 20-49 Workers		कामगार 50-99 Workers		कामगार 100-499 Workers	
		F	W	F	W	F	W	F	W	F	W
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
1	मुंबई	2,699	16,171	2,100	27,725	1,191	35,714	395	27,656	424	85,548
2	मुंबई उपनगर										
3	ठाणे	1,398	7,699	1,099	14,722	884	26,436	257	17,526	201	38,446
4	रायगड	300	1,583	153	2,125	202	6,339	102	6,848	102	20,947
5	रत्नाजिरी	128	606	65	862	47	1,534	26	1,826	22	4,022
6	सिंधुदुर्ग	81	371	19	248	24	734	8	601	3	581
7	शांजली	526	2,662	445	6,056	199	5,897	116	7,917	104	20,384
8	धुळे	248	1,205	88	1,195	42	1,329	10	623	21	3,967
9	दुरबार										
10	जळगाव	356	1,410	266	3,197	91	2,733	41	2,869	25	5,582
11	अहमदनगर	330	1,592	114	1,485	125	3,156	37	2,251	27	6,842
12	पुणे	874	4,738	780	10,749	720	21,582	270	17,895	285	59,748
13	सातारा	173	733	118	1,668	93	2,882	36	2,602	36	7,585
14	सांजली	334	1,484	151	1,958	84	2,506	20	1,279	21	4,230
15	सोलापूर	2,771	12,489	46	579	43	1,393	23	1,649	28	6,469
16	जिल्हापूर	612	2,859	437	5,881	199	5,858	64	4,458	51	10,634
17	औरंगाबाद	184	851	109	1,567	196	5,678	114	7,472	78	15,722
18	जालगा	33	120	33	372	46	1,480	68	4,583	10	1,964
19	परभजी	88	327	7	92	67	2,243	47	3,581	8	928
20	हिंगोली										
21	बीड	61	258	3	38	22	630	10	712	9	2,256
22	पिंपरी	161	556	44	549	55	1,962	39	2,743	13	1,959
23	उस्मानाबाद	25	120	2	35	4	144	11	756	1	116
24	लातूर	111	457	25	275	26	793	11	764	4	1,202
25	बुलढाजा	118	531	50	697	39	1,272	19	1,263	14	2,492
26	अकोला	178	925	75	950	32	988	27	1,791	15	3,960
27	वाशिम	54	203	12	188	19	654	12	834	2	286
28	अमरावती	193	808	43	548	35	1,151	21	1,411	20	4,012
29	यवतमाळ	98	398	25	320	40	1,472	23	1,500	12	2,398
30	वर्धा	72	349	19	288	29	963	25	1,698	19	3,004
31	पिंपरी	857	4,216	280	3,692	250	7,725	83	5,611	80	17,686
32	भंडारा	313	1,345	26	313	7	260	3	190	10	2,005
33	जोर्दिया	273	1,459	24	276	8	289	2	113	2	301
34	चंद्रपूर	299	1,111	25	326	25	804	15	991	8	1,376
35	जडचिरोली	99	389	6	73	3	116	--	--	--	--
महाराष्ट्र राज्य		14,047	70,025	6,689	89,049	4,847	1,46,717	1,935	1,32,013	1,655	3,36,652

F = कारखाने/

W = कामगार /

आधार.-औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

MANUFACTURING

TABLE No. 19. 5

**Distribution of working factories according to working strength
(2000)**

कामगार 500-999 Workers		कामगार 1,000-4,999 Workers		५,००० व त्यापेक्षा अधिक कामगार 5,000 and above Workers		एकूण Total		District (2)
F (13)	W (14)	F (15)	W (16)	F (17)	W (18)	F (19)	W (20)	
55	38,387	42	82,809	4	27,440	6,910	3,41,450	Mumbai Mumbai Suburban
19	12,471	10	19,808	--	--	3,868	1,37,108	Thane
9	6,350	6	10,625	--	--	874	54,817	Raigad
3	1,724	--	--	--	--	291	10,574	Ratnagiri
1	516	--	--	--	--	136	3,051	Sindhudurg
11	8,352	14	25,373	1	6,191	1,416	82,832	Nashik
8	5,587	--	--	--	--	417	13,906	Dhule Nandurbar
6	4,178	4	4,945	--	--	789	24,914	Jalgaon
11	7,442	2	3,088	--	--	646	25,856	Ahmednagar
35	23,071	14	23,380	3	26,211	2,981	1,87,374	Pune
7	4,976	3	5,035	--	--	466	25,481	Satara
6	4,193	3	4,523	--	--	619	20,173	Sangli
10	6,613	2	2,199	--	--	2,923	31,391	Solapur
19	13,756	5	6,892	--	--	1,387	50,338	Kolhapur
12	7,632	1	2,318	1	6,985	695	48,225	Aurangabad
3	1,689	--	--	--	--	193	10,208	Jalna
5	3,273	--	--	--	--	222	10,444	Parbhani Hingoli
4	2,703	1	1,245	--	--	110	7842	Beed
6	3,518	--	--	--	--	318	11,,287	Nanded
3	2,075	--	--	--	--	46	3,246	Osmanabad
1	500	1	1,008	--	--	179	4,999	Latur
2	1,397	--	--	--	--	242	7652	Buldhana
2	1,209	--	--	--	--	329	9,823	Akola
--	--	--	--	--	--	99	2,165	Washim
--	--	--	--	--	--	312	7,930	Amravati
2	1,281	--	--	--	--	200	7,369	Yavatmal
9	6,030	--	--	--	--	173	12,332	Wardha
9	6,329	5	8,816	--	--	1,564	54,075	Nagpur
--	--	1	1,224	--	--	360	5,337	Bhandara
--	--	--	--	--	--	309	2,438	Gondiya
3	2,576	4	7,680	--	--	379	14,864	Chandrapur
1	651	--	--	--	--	109	1,229	Gadchiroli
262	1,78,479	118	2,10,968	9	66,827	29,562	12,30,730	Maharashtra State

Factories

Workers

Source.-Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai

19. वस्तुनिर्माण /

तक्ता प्र मांज /

३१ डिसेंबर २००० रोजी संपजान्या वर्षातील चालू उद्योगांच्या व त्यातील सरासरी दैनिक उद्योगांची प्रमुख उद्योग जटांनुसार संख्या /

अ.क्र. / Sr.No	जिल्हे (2)	01 कृषि शिज्जर व संबंधित सेवा कृषिज वायु, युरेनियम Agriculture, hunting and related service activities		02 वृक्षसंवर्धन आणि ऑडचे पाडजे Mfg. of Forestry, logging & related service activities		14 जाजजाम व दजड जाजजाम (पेट्रोलियम, उच्चे धातु इ. वजळूणी) Other mining and quarring (excluding		15 जाद्य उत्पादणी व पेये food products and beverages petroleum natural gas, uranium, metal ores etc.		16 तंबाजू उत्पादणी Mfg. Of tobacco products	
		F (3)	W (4)	F (5)	W (6)	F (7)	W (8)	F (9)	W (10)	F (11)	W (12)
1	मुंबई	8	79	1	5	1	12	267	16,795	3	977
2	मुंबई उपनगर										
3	ठाजे	--	--	--	--	10	387	175	6,243	2	56
4	रायजड	--	--	--	--	--	--	105	4,058	1	30
5	रतोजिरी	--	--	--	--	--	--	57	1,632	--	--
6	सिधुदुर्ज	--	--	--	--	--	--	41	1,047	--	--
7	शिज्ज	3	127	--	--	--	--	136	8,308	--	--
8	धुळे	6	660	--	--	--	--	169	5,816	--	--
9	दुरबार										
10	जळजाव	37	2,177	--	--	--	--	287	6,389	12	814
11	अहमदनगर	2	120	--	--	--	--	96	10,357	5	1,674
12	पुजे	3	852	--	--	--	--	192	16,319	1	25
13	सातारा	2	199	--	--	--	--	96	10,010	4	158
14	सांजली	--	--	--	--	--	--	110	9,260	--	--
15	सोलापूर	1	25	--	--	1	6	114	8,465	3	201
16	जोल्हापूर	1	7	--	--	4	32	128	14,705	4	583
17	औरंगाबाद	37	1,923	--	--	--	--	47	5,287	--	--
18	जालना	67	4,390	--	--	--	--	32	2,014	2	85
19	परभजी	88	5,019	--	--	--	--	44	4,072	--	--
20	हिंगोली										
21	बीड	13	875	--	--	--	--	26	4,295	--	--
22	हिंगोली	66	3,841	--	--	--	--	92	3,279	--	--
23	उस्मानाबाद	1	50	--	--	--	--	5	1,539	--	--
24	लातूर	9	520	--	--	--	--	66	3,051	--	--
25	बुलढाजा	54	2,898	--	--	--	--	76	1,162	--	--
26	अजोला	36	2,241	--	--	--	--	156	2,176	--	--
27	वाशिम	26	1,402	--	--	--	--	17	159	--	--
28	अमरावती	39	3,112	--	--	--	--	49	913	--	--
29	यवतमाळ	62	3,203	--	--	--	--	26	1,772	--	--
30	वर्धा	56	6,686	--	--	--	--	27	1,519	--	--
31	शिज्जपूर	15	690	--	--	--	--	179	5,307	1	103
32	भंडारा	--	--	--	--	--	--	212	1,379	--	--
33	जोदिया	--	--	--	--	--	--	229	1,467	3	101
34	चंद्रपूर	8	407	--	--	--	--	195	862	--	--
35	जडचिरोली	--	--	--	--	--	--	87	345	--	--
महाराष्ट्र राज्य		640	41,503	1	5	16	437	3,538	1,60,002	41	4,807

MANUFACTURING

TABLE No.19.6

Number of working factories and average daily employment in Major Groups of Industries during the year ending 31st Dec.2000

17		18		19		20		Districts
जापडाचे उत्पाद		परिधा उरज्याची वस्त्रे		चामडे उमावजे व चामड्याची उत्पाद		लाडूड आजि लाडुडांची उत्पाद		
Mfg. Of textiles		Mfg. of wearing apparals		Tanning & addressing of leather and leather product		Wood and Wood products		(2)
F	W	F	W	F	W	F	W	
(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)	(20)	
550	67,960	681	18,167	86	1,159	251	1,497	Mumbai Mumbai Suburban
693	22,813	32	2,500	14	317	250	1,749	Thane
35	7,036	2	42	--	--	37	315	Raigad
5	57	--	--	--	--	48	148	Ratnagiri
--	--	--	--	1	20	42	155	Sindhudurg
72	4088	4	148	6	157	193	834	Nashik
11	3,106	--	--	--	--	67	198	Dhule Nandurbar
19	2,827	--	--	2	15	135	362	Jalgaon
6	194	3	73	--	--	162	714	Ahmednagar
58	1,804	12	204	2	55	232	1,151	Pune
3	244	--	--	3	739	80	259	Satara
114	2,165	4	279	--	--	110	528	Sangli
2,458	16,068	5	57	1	3	104	302	Solapur
337	14,133	--	--	2	26	201	623	Kolhapur
20	1,211	--	--	4	210	106	665	Aurangabad
3	858	--	--	--	--	25	82	Jalna
--	--	1	80	--	--	65	219	Parbhani Hingoli
3	432	--	--	--	--	40	153	Beed
2	1,217	--	--	1	10	87	240	Nanded
2	744	--	--	--	--	15	55	Osmanabad
3	123	--	--	1	6	66	212	Latur
4	1,359	--	--	--	--	57	164	Buldhana
9	2,020	--	--	--	--	61	282	Akola
5	107	--	--	--	--	37	111	Washim
8	1,881	--	--	1	32	126	426	Amravati
2	1,018	--	--	--	--	53	153	Yavatmal
15	2,920	--	--	--	--	38	135	Wardha
30	10,799	1	49	4	41	458	2,465	Nagpur
--	--	--	--	--	--	51	190	Bhandara
2	11	1	8	1	10	31	116	Gondiya
--	--	1	12	--	--	68	524	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	8	40	Gadchiroli
4,469	1,67,195	747	21,619	129	2,800	3,304	15,067	Maharashtra State

अ. क्र. Sr.No	जिल्हे (2)	21 जाजद आजि जाजदाची उत्पाद		22 प्रजाशा आजि मुद्रज		23 जोळसा, शुध्द पेट्रोलियम उत्पाद व अजु इंध		24 रसाय आजि रासायाज उत्पाद		25 रबर व प्लॉस्टिज उत्पाद	
		Paper and Paper Products		Publishing & Printing		Coke & refined Petroleum Products and nuclear fuel		Chemicals and Chemical Products		Rubber and Plastics Products	
		F (21)	W (22)	F (23)	W (24)	F (25)	W (26)	F (27)	W (28)	F (29)	W (30)
1	मुंबई	129	2,229	530	14,191	11	334	452	26,561	460	8,919
2	मुंबई उपज										
3	ठाजे	105	3,460	66	1,611	41	1,478	926	37,472	244	5,778
4	रायजड	19	971	8	251	18	1,421	317	22,917	39	1,715
5	रतजिरी	2	132	1	12	2	35	69	3,832	22	897
6	सिंधुदुर्ज	--	--	--	--	--	--	4	17	2	14
7	शिज	60	1,413	26	9,191	12	649	110	4,142	91	6,655
8	धुळे	8	1,094	1	12	1	10	24	512	24	275
9	दुरबार										
10	जळजाव	13	772	7	205	2	16	54	1,284	77	2,752
11	अहमदज	22	901	3	23	--	--	45	525	30	434
12	पुजे	74	3,408	87	3,257	14	439	249	14,303	140	6,168
13	सातारा	6	407	4	117	4	77	18	1,489	24	768
14	सांजली	17	283	16	226	2	12	23	349	22	166
15	सोलापूर	5	59	10	242	--	--	25	563	23	276
16	जोल्हापूर	13	292	23	664	4	42	53	1,015	39	706
17	औरंजाबाद	39	1,356	16	811	4	274	77	5,168	50	4,395
18	जाला	2	32	1	24	--	--	7	223	5	203
19	परभजी	1	28	1	80	--	--	1	45	--	--
20	हिंगोली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
21	बीड	2	47	1	20	--	--	3	25	1	20
22	हिंगेड	4	170	2	23	1	4	13	640	2	15
23	उस्मााबाद	--	--	--	--	--	--	8	261	--	--
24	लातूर	2	28	1	8	--	--	5	212	1	20
25	बुलढाजा	15	346	--	--	--	--	6	995	3	47
26	अजोला	--	--	5	77	1	261	7	494	7	163
27	वाशिम	1	15	--	--	--	--	1	93	--	--
28	अमरावती	2	34	3	18	--	--	16	364	4	53
29	यवतमाळ	2	31	--	--	--	--	4	279	--	--
30	वर्धा	6	92	--	--	--	--	1	204	2	52
31	जपूर	53	1,227	54	2,166	15	142	111	3,099	73	4,092
32	भंडारा	2	169	--	--	2	18	11	224	3	19
33	जोदिया	2	203	--	--	--	--	15	246	2	18
34	चंद्रपूर	10	2,583	--	--	1	12	8	297	1	10
35	जडचिरोली	1	651	--	--	--	--	2	15	--	--
महाराष्ट्र राज्य		617	22,433	866	33,229	135	5,224	2,665	1,27,865	1,391	44,630

TABLE No.19.6-contd.--

26		27		28		29		Districts
इतर अधातू जाणिव उत्पाद		मूलभूत धातू		धातूंची उत्पाद (यंत्रे व यंत्रसामग्री सोडव)		यंत्रे व यंत्रसामग्री		
Other non-metallic mineral products		Basic metals		Fabricated metal products except mach. & equipment		Machinery and equipments		(2)
F (31)	W (32)	F (33)	W (34)	F (35)	W (36)	F (37)	W (38)	
107	4,338	181	8,146	785	18,371	587	23,741	{ Mumbai Mumbai Suburban
118	2,819	137	10,227	431	13,012	218	10,332	Thane
33	3,277	71	6,356	47	1,609	13	538	Raigad
16	595	6	773	8	192	3	100	Ratnagiri
11	267	3	767	5	88	3	56	Sindhudurg
52	2,925	75	3,826	171	5,981	77	3,595	Nashik
29	402	10	437	4	56	1	12	Dhule Nandurbar
21	629	15	263	22	199	8	195	Jalgaon
10	252	26	1,299	54	1,501	37	1,155	Ahmednagar
95	5,938	115	8,311	573	21,721	318	33,685	Pune
9	305	23	2,643	29	774	55	4,141	Satara
37	495	37	1,149	20	281	26	2,721	Sangli
15	337	11	1,092	12	306	4	21	Solapur
54	732	119	5,636	145	2,772	61	3,443	Kolhapur
23	867	41	2,147	75	3,981	36	3,541	Aurangabad
3	66	29	1,541	2	16	4	426	Jalna
7	144	2	49	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
5	86	--	--	--	--	--	--	Beed
13	249	5	351	8	150	1	20	Nanded
3	58	2	80	1	50	--	--	Osmanabad
5	111	4	158	2	11	--	--	Latur
5	56	1	7	--	--	--	--	Buldhana
7	54	2	20	6	107	1	14	Akola
1	36	--	--	1	9	--	--	Washim
9	114	1	12	5	76	5	142	Amravati
23	243	1	71	--	--	--	--	Yavatmal
1	20	--	--	1	7	1	128	Wardha
92	3,459	126	7,296	95	2,615	30	901	Nagpur
5	121	5	1,672	46	647	--	--	Bhandara
6	114	--	--	1	10	--	--	Gondiya
36	3,872	1	1,183	--	--	1	925	Chandrapur
3	31	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
854	33,012	1,049	65,512	2,549	74,542	1,490	89,832	Maharashtra State

अ.क्र. Sr.No	जिल्हे	30		31		32		33	
		कार्यालयीय, लेजांज व संजज यंत्रसामुग्री		विद्युत यंत्रे व उपज रजे		रेडिओ दूरचित्रवाजी व दळजवळज सामग्री आजि उपज रजे		वैद्यजिय अचूज मोजमापणीची आजि ऑप्टीजल साधणी	
		Office accounting & computing machinery		Electrical machinery and appartus		Radio, T.V. & communication equipment and appartus		Medical precision & Optical instruments Watches & Clocks	
(1)	(2)	F (39)	W (40)	F (41)	W (42)	F (43)	W (44)	F (45)	W (46)
1	मुंबई								
2	मुंबई उपज रजे	27	1375	295	17,859	112	6,807	90	1,936
3	ठाजे	11	461	112	6,427	28	1,408	27	1,185
4	रायजड	1	15	13	899	3	76	3	72
5	रतजिरी	--	--	5	179	--	--	2	47
6	सिधुदुर्ज	1	33	1	7	--	--	--	--
7	शिज	14	1751	69	5,304	22	1,461	15	623
8	धुळे	--	--	3	37	1	24	--	--
9	दुरबार	--	--	--	--	--	--	--	--
10	जळजाव	--	--	17	693	--	--	1	41
11	अहमदज रजे	--	--	18	1,564	6	763	--	--
12	पुजे	8	1,257	158	9,025	106	4,915	44	3,571
13	सातारा	--	--	10	720	2	296	1	17
14	सांजली	--	--	18	381	--	--	2	37
15	सोलापूर	--	--	2	26	--	--	9	991
16	जोल्हापूर	--	--	19	488	4	85	5	49
17	औरंजाबाद	--	--	19	1,798	9	3,272	4	104
18	जालणी	--	--	--	--	--	--	--	--
19	परभजी	--	--	--	--	--	--	--	--
20	हिंजोली	--	--	--	--	--	--	--	--
21	बीड	--	--	1	20	--	--	--	--
22	निंदेड	--	--	--	--	--	--	--	--
23	उस्मानाबाद	--	--	--	--	--	--	--	--
24	लातूर	--	--	--	--	--	--	--	--
25	बुलढाजा	--	--	1	5	--	--	--	--
26	अजोला	1	3	3	65	--	--	--	--
27	वाशिम	--	--	--	--	--	--	--	--
28	अमरावती	--	--	--	--	--	--	--	--
29	यवतमाळ	--	--	1	15	--	--	--	--
30	वर्धा	--	--	--	--	--	--	--	--
31	जजपूर	1	12	36	599	2	201	--	--
32	भंडारा	--	--	2	22	--	--	--	--
33	जोदिया	--	--	--	--	--	--	--	--
34	चंद्रपूर	--	--	--	--	--	--	--	--
35	जडचिरोली	--	--	--	--	--	--	--	--
महाराष्ट्र राज्य		64	4,907	803	46,133	295	19,308	203	8,673

TABLE No.19.6-contd.--

34		35		36		37		40		41		Districts
मोटर वाहने व ट्रेलर्स		इतर परिवहन सामग्री		फॅब्रिकरचे उत्पादने (इतरत्र वर्गीकरणे न केलेले)		रिसायकलिंग		वीज, वायु, वाफ आणि गरम पाणी पुरवठा		पाण्याचे संचयन, शुद्धीकरण व वितरण		
Motor Vehicles, Trailors		Other transport equipments		Mfg. Of Furnitutre (not elsewhere classified)		Recycling		Electricity, Gas, Steam and Hot Water Supply		Collection, Purification and distribusion of water		(2)
F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	
(47)	(48)	(49)	(50)	(51)	(52)	(53)	(54)	(55)	(56)	(57)	(58)	
89	9,611	77	31,852	523	23,887	--	--	10	1,577	19	680	Mumbai
												Mumbai Suburban
42	2,127	17	894	37	866	--	--	11	777	11	399	Thane
5	290	2	45	4	271	--	--	11	715	4	134	Raigad
--	--	--	--	2	7	--	--	3	750	2	23	Ratnagiri
--	--	1	11	3	19	--	--	--	--	1	4	Sindhudurg
26	2,463	8	12,903	25	740	1	12	3	2,065	12	288	Nashik
1	12	--	--	1	50	--	--	--	--	4	52	{ Dhule Nandurbar
3	1,232	1	1,641	10	112	--	--	1	1,054	11	52	Jalgaon
3	66	26	2,883	9	58	--	--	2	71	5	157	Ahmednagar
122	25,727	42	15,894	38	930	--	--	6	100	9	443	Pune
4	161	7	198	5	177	--	--	4	100	4	103	Satara
--	--	--	--	6	100	--	--	1	34	6	99	Sangli
1	135	2	378	8	59	--	--	1	21	4	154	Solapur
19	876	3	234	10	143	--	--	3	87	6	153	Kolhapur
12	875	13	8,193	2	25	--	--	2	29	5	105	Aurangabad
--	--	--	--	--	--	--	--	1	20	1	5	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	1	59	--	--	{ Parbhani Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	2	1,265	--	--	Beed
--	--	--	--	2	5	--	--	--	--	1	26	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Latur
--	--	--	--	1	19	--	--	1	7	2	19	Buldhana
--	--	--	--	1	4	--	--	1	659	--	--	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	1	18	--	--	Washim
--	--	--	--	1	11	--	--	--	--	1	21	Amravati
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	8	Yavatmal
--	--	1	6	--	--	--	--	--	--	1	4	Wardha
6	612	3	28	17	924	--	--	10	3,370	5	174	Nagpur
2	412	1	138	1	5	--	--	--	--	--	--	Bhandara
2	18	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
--	--	--	--	1	6	--	--	6	3,358	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	1	15	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
337	44,617	204	75,298	708	28,433	1	12	81	16,136	115	3,103	Maharashtra State

अ.क्र. Sr.No	जिल्हे (2)	45		50		51		52		60	
		बांधजाम Construction		मोटार वाहणांची विज्ञी व दुरुस्ती Sale and repair of Motor vehicles		घारुज व्यापार व दळजवळज Wholesale trade & Commission trade household goods		जिरजोळ व्यापार वैयक्तिज व घरजुती जार्जे Retail trade, repair of personal and		जमिणीवरील वाहतूज पाईपलाईणद्वारे वाहतूज Land transport Transport via pipeline	
		F (59)	W (60)	F (60)	W (62)	F (63)	W (64)	F (65)	W (66)	F (67)	W (68)
1	मुंबई	4	201	396	14,355	27	6,345	46	2,060	--	--
2	मुंबई उपजिजरा										
3	ठाजे	2	47	87	1,500	1	12	2	80	1	29
4	रायजड	3	151	72	1,161	2	295	1	3	1	12
5	रतणजिरी	--	--	34	950	--	--	3	204	--	--
6	सिंधुदुर्ज	--	--	15	508	1	8	--	--	--	--
7	शाशिज	--	--	106	2,410	--	--	15	551	--	--
8	धुळे	}	--	49	1,088	1	20	1	19	--	--
9	दुरबार										
10	जळजाव	--	--	16	1,005	2	29	--	--	--	--
11	अहमदजिजरा	--	--	68	999	--	--	7	48	--	--
12	पुजे	1	30	240	6,706	10	201	17	524	--	--
13	सातारा	--	--	60	1,118	--	--	7	179	--	--
14	सांजली	1	12	28	1,266	--	--	3	103	--	--
15	सोलापूर	1	4	92	1,527	--	--	1	6	--	--
16	जोल्हापूर	--	--	120	2,646	1	5	4	110	--	--
17	औरंजाबाद	--	--	51	1,910	--	--	--	--	--	--
18	जालण	--	--	8	217	--	--	--	--	--	--
19	परभजी	--	--	11	649	--	--	--	--	--	--
20	हिंजोली	--	--	13	604	--	--	--	--	--	--
21	बीड	--	--	18	1,047	--	--	--	--	--	--
22	णंदेड	--	--	9	409	--	--	--	--	--	--
23	उस्माणबाद	--	--	14	539	--	--	--	--	--	--
24	लातूर	--	--	16	568	--	--	--	--	--	--
25	बुलढाजा	--	--	24	1,169	1	14	--	--	--	--
26	अजोला	}	--	8	150	1	65	--	--	--	--
27	वाशिम										
28	अमरावती	--	--	40	705	1	12	--	--	--	--
29	यवतमाळ	--	--	25	576	--	--	--	--	--	--
30	वर्धा	--	--	23	559	--	--	--	--	--	--
31	णजपूर	--	--	134	3456	6	127	3	67	--	--
32	भंडारा	}	--	17	321	--	--	--	--	--	--
33	जोदिया										
34	चंद्रपूर	--	--	12	98	1	12	1	6	--	--
35	जडचिरोली	--	--	40	512	1	12	1	289	--	--
	महाराष्ट्र राज्य	12	445	1,853	50,860	56	7,157	112	4,249	2	41

TABLE No.19.6-contd.--

63		64		72		73		74		75		
परिवहण सहाय्यकारी कार्ये		डाक व दूरसंचरण कार्ये		संज्ञक व संबंधित		संशोधन व विज्ञान		इतर व्यापार धंदे		लोकप्रशासन व संरक्षण		Districts
Supporting and auxiliary transport activities		Post and Tele - Communication		Computer and related activities		Research and Development		Other business activities		Public administration and defence		
F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	F	W	(2)
(69)	(70)	(71)	(72)	(73)	(74)	(75)	(76)	(77)	(78)	(79)	(80)	
13	5,500	2	201	9	1,517	4	255	4	128	6	68	Mumbai
												Mumbai Suburban
12	567	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Thane
3	112	--	--	1	30	--	--	--	--	--	--	Raigad
1	9	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Ratnagiri
--	--	--	--	1	30	--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
8	191	--	--	2	9	--	--	1	10	--	--	Nashik
1	14	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	{ Dhule
												{ Nandurbar
16	156	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Jalgaon
1	25	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Ahmednagar
5	81	--	--	--	--	1	13	2	44	--	--	Pune
2	82	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Satara
16	227	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Sangli
2	8	--	--	1	20	--	--	--	--	--	--	Solapur
2	9	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Kolhapur
2	60	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Aurangabad
1	6	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Jalna
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	{ Parbhani
												{ Hingoli
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Beed
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nanded
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Osmanabad
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Latur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Buldhana
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	{ Akola
												{ Washim
1	4	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Amravati
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Wardha
4	54	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	{ Bhandara
												{ Gondiya
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
90	7,105	2	201	14	1,606	5	268	7	182	6	68	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक / TABLE No.19.6-contd.--

अ.क्र. Sr.No	जिल्हे (2)	80		85		90		92		93		एकूण Total (92)	Districts (2)	
		शिक्षण Education		आरोग्य व सामाजिक कार्य आणि स्वच्छता Health and social work		मल व षेरजचरा विल्हेवाट Sewages and refuse disposal sanitation		मनोरंजन आणि फ्रीडा Recreation and sporting		इतर सेवा कार्य Other Service activities				
		F (81)	W (82)	F (83)	W (84)	F (85)	W (86)	F (87)	W (88)	F (89)	W (90)			
1	मुंबई												Mumbai	
2	मुंबई उपनगर	2	14	0	0	28	670	16	351	21	720	6,910	3,41,450	Mumbai Suburban
3	ठाणे	--	--	--	--	3	35	--	--	2	40	3,868	1,37,108	Thane
4	रायगड	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	874	54,817	Raigad
5	रतनागिरी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	291	10,574	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	136	3,051	Sindhudurg
7	नाशिक	--	--	--	--	1	12	--	--	--	--	1,416	82,832	Nashik
8	धुळे	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	417	13,906	Dhule
9	नांदुरबार	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	417	13,906	Nandurbar
10	जळगाव	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	789	24,914	Jalgaon
11	अहमदनगर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	646	25,856	Ahmednagar
12	पुणे	--	--	1	120	3	60	--	--	3	93	2,981	1,87,374	Pune
13	सातारा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	466	25,481	Satara
14	सांगली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	619	20,173	Sangli
15	सोलापूर	--	--	--	--	1	13	--	--	6	26	2,923	31,391	Solapur
16	कोल्हापूर	--	--	--	--	1	17	2	25	--	--	1,387	50,338	Kolhapur
17	औरंगाबाद	--	--	1	18	--	--	--	--	--	--	695	48,225	Aurangabad
18	जालना	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	193	10,208	Jalna
19	परभणी	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	222	10,444	Parbhani
20	हिंगोली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	222	10,444	Hingoli
21	बीड	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	110	7,842	Beed
22	नांदेड	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	318	11,287	Nanded
23	उस्मानाबाद	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	46	3,246	Osmanabad
24	लातूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	179	4,999	Latur
25	बुलढाजा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	242	7,652	Buldhana
26	अकोला	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	329	9,823	Akola
27	वाशिम	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	99	2165	Washim
28	अमरावती	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	312	7,930	Amravati
29	यवतमाळ	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	200	7,369	Yavatmal
30	वर्धा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	173	12,332	Wardha
31	नागपूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1,564	54,075	Nagpur
32	भंडारा	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	360	5,337	Bhandara
33	गोंदिया	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	309	2,438	Gondiya
34	चंद्रपूर	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	379	14,864	Chandrapur
35	गडचिरोली	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	109	1,229	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	2	14	2	138	37	807	18	376	32	879	29,562	12,30,730	Maharashtra State

F = कारखाने / Factories

आधार :- औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

W = कामगार / Workers Source:- Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai

19. वस्तुनिर्माण / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 19.7

महाराष्ट्रातील औद्योगिक उत्पादन / Industrial Production in Maharashtra
(2000-01)

अनुक्रमांक Sr. No.	उत्पादित वस्तूचे नाव	परिमाण	उत्पादन Production	Unit	Name of the Item
(1)	(2)	(3)	(4)	(3)	(2)
1	जोळसा	हजार टि	28,754	Thousand Tonnes	Coal (Including lignite)
2	चुंजडी	हजार टि	6,066	Thousand Tonnes	Lime Stons
3	साजर	हजार टि	6,720	Thousand Tonnes	Sugar
4	मीठ	हजार टि	148	Thousand Tonnes	Salt
5	वसुपती	हजार टि	N.A.	Thousand Tonnes	Vanaspati
6	सर्व प्रजारचे सूत	हजार टि	27	Thousand Tonnes	All Cotton Yarn
7	सूती जापड	जोटी मीटर	73	Crete Meters	Cotton cloth
8	पेट्रोलियम (डुड)	हजार टि	N.A.	Thousand Tonnes	Petroleum (crude)
9	पेट्रोलियम पदार्थ	हजार टि	N.A.	Thousand Tonnes	Petroleum refinery products
10	तयार पोलाद	हजार टि	N.A.	Thousand Tonnes	Finished steel
11	पोलादाची लजड	हजार टि	N.A.	Thousand Tonnes	Steel Ingots
12	जटीज मिश्र धातु	हजार टि	N.A.	Thousand Tonnes	Ferroy alloys
13	रेल्वे डब्बे	संज्या	N.A.	Numbers	Railway Coaches
14	वीज	दशलज जि.वॉट तास	62,317	Million KWH	Electricity

N. A. -उपलब्ध नाही / Not available

आधार.-केंद्रीय सांख्यिकी संघटना, मासिक अहवाल

Source-Statistical Abstact of India, 2001

19. वस्तुनिर्माण / MANUFACTURING

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 19.8

वार्षिक उद्योग पाहणी (गणना + गणनेतर) / Annual Survey of Industries (Census+Non-census)
(2000-01)

(रुपये लाखात / Rs. in Lakh)

अनुक्रमांक Sr. No.	उद्योग गट	कारखान्यांची संख्या No. of Factories	उत्पादक भांडवल Productive Capital	सर्व कर्मचारी (संख्या) All employees (No.)	एकूण उत्पादन Total Output	मूल्यवृद्धी Value added	Industries groups
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(2)
1	सूत जाडजे, वटजी, सफाई इत्यादी	610	10,817	25,963	26,396	3,407	Cotton, ginning, cleaning etc.
2	मीठाचे उत्पादन	53	235	1,262	340	218	Extraction of salt
3	जाद्य उत्पादन व पेये	2,196	9,26,207	1,96,565	30,03,951	3,13,608	Food products and beverages
4	तंबाजू उत्पादन	101	30,592	53,497	1,40,269	25,318	Tobacco products
5	वस्त्रोद्योग	1,517	4,55,116	1,70,999	12,90,605	1,83,854	Textiles
6	परिधा जर्ज्याची वस्त्रे	684	60,227	20,172	1,97,273	25,163	Wearing apparels
7	जातडी जमावजे व चामड्याची उत्पादन	114	8,998	2,480	14,412	988	Tanning and dressing of leather
8	लाऊड व लाऊडाची उत्पादन	205	30,539	4,526	28,938	5,062	Wood and wood products
9	जाजद आणि जाजदाची उत्पादन	649	2,63,802	25,804	2,80,747	33,191	Paper and paper products
10	प्रजशा आणि मुद्रज	831	1,92,997	28,875	3,44,139	68,998	Publishing and printing
11	जोळसा, शुध्द पेट्रोलियम यांची उत्पादन इ.	88	5,21,294	10,700	24,02,563	4,32,370	Coke refined petroleum products etc.
12	रसायन व रासायनिक उत्पादन	1,915	17,42,200	1,42,116	32,87,557	7,80,409	Chemicals and chemical products
13	रबर आणि प्लॅस्टिक उत्पादन	1,394	4,16,862	49,297	5,42,474	67,321	Rubber and plastic products
14	इतर अधातू आणि उत्पादन	915	3,48,244	36,600	3,34,829	75,417	Other non-metallic min. products
15	मूलभूत धातू	1,034	7,03,308	60,542	10,75,876	54,616	Basic metals
16	धातूच्या तयार वस्तू	1,770	2,94,289	65,017	5,32,115	1,04,709	Fabricated metal products
17	यंत्रे व यंत्रसामग्री	1,864	6,39,561	1,00,299	14,88,421	3,57,857	Machinery and equipments
18	ज्यालयीन, लेजांज व संजज यंत्रसामग्री	65	42,754	7,356	1,08,434	12,526	Office, accounting and computing machinery
19	विद्युत यंत्रसामग्री व उपकरणे	800	2,45,457	39,006	5,51,821	102,032	Electrical machinery and apparatus
20	रेडिओ, दूरदर्शन, दळजवळज सामग्री आणि उपकरणे	239	3,26,844	18,225	5,01,280	75,829	Radio, T.V. communication equipments and apparatus
21	वैद्यकीय, अचूक मोजमापाची व आप्टीजल साधने इ.	214	37,611	9,392	83,626	21,216	medical, precision and optical instruments etc.
22	मोटर वाहने, ट्रेलर्स	645	6,56,208	50,475	8,69,786	1,21,724	Motor vehicles, Trailors
23	इतर परिवहन सामग्री	267	2,37,728	31,202	5,02,193	73,944	Other transport equipments
24	फर्निचर (इतरत्र वर्गीकरणे जेलेले)	625	2,23,894	41,542	6,13,177	1,01,011	Furniture (not elsewhere classified)
25	रिसायकलींग	4	26	183	187	113	Recycling
26	वीज, वायू, वाफ याचा पुरवठा तसेच पाणी साठविणे, शुद्धिकरण व त्याचे वाटप करणे	10	4,600	329	7,410	354	Electricity, gas and steam supply and water collection, purification and distribution
27	मोटर वाहने व मोटर सायकलीची विजरी व दुरुस्ती	327	30,302	9,322	4,29,506	10,690	Repair of motor vehicles and motor cycles
28	वैयक्तिक आणि जृहोपयोगी वस्तू यांची दुरुस्ती	7	28	44	48	43	Repair of personal and household goods
29	प्रवास अभिजन याची प्रवास सहाय्यकारी कार्ये	74	26,080	3,572	8,824	2,311	Supporting and auxiliary transport activities of travel agents
30	संजज आणि संबंधित कार्ये, इतर व्यवसायीक कार्ये आणि स्वच्छता विषयक सेवा	10	1,007	324	8,471	462	Computer and related activities, other business activities and sanitation services
31	मनोरंजन आणि खेळ	17	992	286	793	253	Recreation and sporting
32	इतर सेवा कार्ये	25	3,235	857	3,085	606	Other service activities
एकूण		19,269	84,82,054	12,06,829	1,86,79,546	30,55,620	Total

टीप.- वार्षिक उद्योग पाहणी २०००-०१ यामध्ये वीज उपक्रम आणि शासकीय पाणीपुरवठा, गॅस, गोदामे, राज्य परिवहन आणि रेल्वेच्या कार्यशाळा या संबंधी सरकारी घटक यांचा समावेश नाही.

Note- A.S.I. 2000-01 excludes electricity and government units dealing with water supply, gas, storage, workshops of S.T. and Railways
आधार.- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई Source-Directorate of Economics and Statistics, Govt. of Maharashtra, Mumbai

२०. वीज व ऊर्जा

२०.१ राज्यातील विजेची स्थापित क्षमता, निर्मिती व वापर आणि विद्युतीकरण झालेली गावे व शहरे याबद्दलची माहिती या विभागात दिली आहे.

२०.२ या भागात विजेची (१) स्थापित क्षमता, (२) निर्मिती व (३) वापर यांची आकडेवारी फक्त सार्वजनिक वापरासाठी दिली आहे. महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाने हाती घेतलेल्या विद्युतीकरण कार्यक्रमाच्या प्रगतीबद्दलच्या आकडेवारीत खाजगी संस्थांनी वीजपुरवठा केलेली गावे व शहरे यांच्या संख्येचाही समावेश आहे.

20. ELECTRICITY AND POWER

20.1 Information on installed capacity, production and consumption of electricity, towns and villages electrified in the State is given in this Section.

20.2 The figures of (i) installed capacity, (ii) output and (iii) consumption of electricity given in table relate only to public utilities. The data on progress of electrification under Maharashtra State Electricity Board also includes villages and towns which are electrified by the private agencies.

20. वीज व ऊर्जा / ELECTRICITY AND POWER

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 20.1

महाराष्ट्रातील विजेचा पुरवठा व वापर
Supply and Consumption of Electricity in Maharashtra State

अ.क्र. Sr. No.	बाब (2)	1960-61 (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1990-91 (6)	1995-96 (7)	1999-2000 (8)	2000-01 (9)	Item (2)
I	स्थापित जमता (हजार जि लोवॅट)								I. Installed capacity (000 kw.)
(१)	बाष्पज	443	1,051	2,771	6,462	7,155	7,655	8,075	(I) Steam
(२)	तेलज	34	14	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	(ii) Oil
(३)	जलज	282	844	1,317	1,552	1,602	2,624	2,874	(iii) Hydro
(४)	अजुशक्तीज	NA	210	210	190	1,092	190	190	(iv) Nuclear
(५)	सिर्जिज वायु	NA	NA	NA	672	190	1,820	1,820	(v) Natural Gas
	एडूज	759	2,119	4,298	8,876	10,039	12,289	12,959	Total
II	उत्पाद (दशलज जि लोवॅट तास)								II. Output (Million kwh)
(१)	बाष्पज	1,835	3,392	11,416	28,085	39,794	47,592	50,383	(I) Steam
(२)	तेलज	68	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	(ii) Oil
(३)	जलज	1365	4,533	6,448	5,615	4,482	5,584	4,890	(iii) Hydro
(४)	अजुशक्तीज	N.A.	1,209	887	881	6,343	974	5,936	(iv) Nuclear
(५)	सिर्जिज वायु	N.A.	N.A.	N.A.	2,730	702	9,149	1,097	(v) Natural Gas
(६)	इतर	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	Neg.	13	Neg.	(vi) Other
	एडूज	3,268	9,134	18,751	37,311	51,321	63,312	62,306	Total
III	वर्षातील वापर (दशलज जि लोवॅट तास)								III. Consumption (Million kwh)
(१)	घरजुती दिवाबत्ती व लहा प्रमाणावर वीजशक्ती.	260	732	1,779	5,065	7,732	10,666	11,172	(I) Domestic light and small power
(२)	वाजिजिज दिवाबत्ती व लहा प्रमाणावर वीजशक्ती	198	547	949	2,068	2,849	3,908	4,105	(ii) Commercial light and small power
(३)	उद्योजधंद्याज रिता वीज	1,853	5,312	8,130	14,706	18,053	19,522	18,363	(iii) Industrial power
(४)	सार्वजिज दिवाबत्ती	20	74	159	291	382	539	551	(iv) Puplic lighting
(५)	रेल्वे चालविज्यासाठी वीज	339	421	766	970	1,419	1,598	1,581	(v) Railway traction
(६)	जलसिंचि व जलापयि	15	356	1,723	6,604	13,621	10,668	9,940	(vi) Irrigation and dewatering
(७)	पाजीपुरवठा	35	146	330	N.A.	1,220	1,650	1,199	(vii) Water works
(८)	संजीर्ज	N.A.	62	198	267	295	353	378	(viii) Miscellaneous
	एडूज *	2,720	7,650	14,034	29,971	45,571	48,904	47,289	Total *

Neg. नगण्य / Negligible

N. A. उपलब्ध नाही / Not available

टिप : १)*राज्याच्या एडूज वीज वापरामध्ये १७५.९ दशलज जि लोवॅट तास इतक्या आंतरराज्यीय वापराचा समावेश नाही.

२) वरील आकडे केवळ सार्वजनिक सेवा उद्योग संबंधातील आहेत.

Note :- 1) Total consumption of State excludes 175.9 million KWH interstate consumption.

2) The above figures related to public utilities only.

आधार : महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई

Source.— Maharashtra State Electricity Board, Mumbai

20. वीज व ऊर्जा / ELECTRICITY AND POWER

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 20.2

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची/गावांची संख्या / Number of towns/villages electrified
(2000-01)

अ. क्र. / Serial No.	जिल्हे / वर्ष/Year	शहरे / Towns	वस्ती असलेल्या खेड्यांची संख्या / Inhabited villages	विजेचा पुरवठा झालेल्या खेड्यांची संख्या / Villages Electrified	विद्युतीकरण झालेल्या खेड्यांची वस्ती असलेल्या खेड्यांशी टक्केवारी / Percentage of electrified villages to inhabited villages	District	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)	
	1960-61	..	266	35,851	587	1.64	
	1970-71	..	289	35,778	12,321	34.44	
	1980-81	..	289	39,354	27,625	77.21	
	1990-91	..	307	39,354	39,106	99.37	
	2000-01		336	40,412	40,349	99.84	
1	मुंबई	}	---	---	---	Mumbai	
2	मुंबई उपनगर					Mumbai Suburban	
3	ठाणे	23	1,679	1,674	99.70	Thane	
4	रायगड	19	1,851	1,851	100.00	Raigad	
5	रतनाजिरी	8	1,515	1,514	99.93	Ratnagiri	
6	सिंधुदुर्ग	4	736	729	99.05	Sindhudurg	
7	नाशिक	17	1,814	1,812	99.89	Nashik	
8	धुळे	3	666	666	100.00	Dhule	
9	नांदुरबार	5	920	920	100.00	Nandurbar	
10	जळगाव	17	1,480	1480	100.00	Jalgaon	
11	अहमदनगर	13	1,554	1,553	99.94	Ahmednagar	
12	पुणे	34	1,844	1,826	99.02	Pune	
13	सातारा	11	1,547	1,547	100.00	Satara	
14	सांगली	8	723	723	100.00	Sangli	
15	सोलापूर	10	1,134	1,134	100.00	Solapur	
16	कोल्हापूर	12	1,188	1,188	100.00	Kolhapur	
17	औरंगजाबाद	8	1,300	1,300	100.00	Aurangabad	
18	जालना	4	956	956	100.00	Jalna	
19	परभजी	8	764	764	100.00	Parbhani	
20	हिंगोली	3	705	705	100.00	Hingoli	
21	बीड	7	1,269	1,269	100.00	Beed	
22	नांदेड	13	1,515	1,515	100.00	Nanded	
23	उस्मानाबाद	8	716	716	100.00	Osmanabad	
24	लातूर	5	914	914	100.00	Latur	
25	बुलढाजा	11	1,299	1,298	99.92	Buldhana	
26	अकोला	6	878	876	99.77	Akola	
27	वाशिम	4	696	695	99.86	Washim	
28	अमरावती	11	1,681	1,681	100.00	Amravati	
29	यवतमाळ	10	1,836	1,827	99.51	Yavatmal	
30	वर्धा	6	967	962	99.48	Wardha	
31	नागपूर	23	1,635	1,630	99.69	Nagpur	
32	भंडारा	6	734	734	100.00	Bhandara	
33	गोंदिया	2	920	919	99.89	Gondiya	
34	चंद्रपूर	12	1,473	1,468	99.66	Chandrapur	
35	गडचिरोली	4	1,503	1,503	100.00	Gadchiroli	
	महाराष्ट्र राज्य	336	40,412	40,349	99.84	Maharashtra State	

टिप : १९९१ च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्रात एकूण ४०,७४८ शहरे व वस्ती असलेली खेडी आहेत. त्यापैकी ४०,६८५ शहरे व वस्ती असलेल्या खेड्यांना दि. ३१.३.२००१ अखेर विद्युत पुरवठा करण्यात आला. उर्वरित ६३ खेडी विद्युतीकरणाच्या दृष्टीने असाध्य आहेत. त्यामुळे १०० टक्के विद्युतीकरण साध्य झाले आहे.
Note : In Maharashtra there are 40,748 Towns and inhabited villages as per 1991 Census. Out of which 40,685 Towns and inhabited villages have been electrified as on 31-3-2001. The remaining 63 villages are non-feasible for electrification. Thus 100% electrification has been achieved.

आधार/Source.— : महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, मुंबई / Maharashtra State Electricity Board, Mumbai

20. वीज व ऊर्जा / ELECTRICITY AND POWER

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 20.3

उपयोगानुसार वीज शक्तीचा वापर/Consumption of Electricity Power by uses
(2000-01)

(दशलक्ष किलोवॅट तास/Million K.Wt.Hours)

अ. क्र. Sr. No.	जिल्हे	घरगुती	वाणिज्यिक	उद्योगधंद्याकरिता		सार्वजनिक	शेती	इतर	एकूण	District
		वापरासाठी, उर्जा, कमी शक्तीची (दिवाबत्ती व पंखे)	वापरासाठी, उर्जा, कमी शक्तीची (दिवाबत्ती व पंखे)	Industrial						
(1)	(2)	Domestic Heat, small power (light & fans)	Commercial Heat, small power (light & fans)	निम्न मध्यम दाबाची Low medium volt	उच्च मध्यम दाबाची High medium volt	Lighting	(8)	(9)	(10)	(2)
1	मुंबई	4,918.5	2,718.9	145.5	3,392.8	108.3	1.2	853.2	12,138.4	Mumbai
2	मुंबई उपनगर									Mumbai Suburban
3	ठाणे	981.3	295.2	1305.0	2,186.3	64.7	12.5	548.1	5,393.1	Thane
4	रायजड	190.2	31.8	23.4	1,876.8	8.7	3.0	25.3	2,159.2	Raigad
5	रत्नाजिरी	158.9	25.6	17.9	283.1	3.4	10.9	7.6	507.4	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	74.6	9.4	10.7	12.5	2.5	5.4	2.9	118.0	Sindhudurg
7	नाशिक	307.4	73.6	300.4	715.9	34.3	957.6	189.4	2,578.6	Nashik
8	धुळे	133.4	22.0	25.6	111.7	11.4	439.6	19.3	763.0	Dhule
9	नंदुरबार									
10	जळगाव	270.6	45.7	96.9	174.8	23.9	1,156.2	154.6	1,922.7	Jalgaon
11	अहमदनगर	184.0	42.9	45.9	273	18.4	1,431.0	55.4	2,050.6	Ahmednagar
12	पुणे	882.5	260.1	269	1,959.3	46.1	756.4	233.1	4,406.5	Pune
13	सातारा	190.2	35.9	45.3	161.6	14.2	468.5	28.4	944.1	Satara
14	सांगली	164.2	33.0	81.6	149.7	15.2	654.9	19.7	1,118.3	Sangli
15	सोलापूर	194.9	53.4	86.3	223	2.3	1097.2	33.1	1,690.2	Solapur
16	कोल्हापूर	269.9	59.2	176.9	406.9	17.7	627.9	29.4	1,587.9	Kolhapur
17	औरंगाबाद	232.4	62.1	74.8	509.7	15.1	1.5	63.5	959.1	Aurangabad
18	जालना	58.4	9.9	16.3	174.7	4.1	94.9	5.6	363.9	Jalna
19	परभजी	82.9	14.0	25.5	12.3	8.3	0.4	34.4	177.8	Parbhani
20	हिंगोली									
21	बीड	77.0	13.0	25.6	20	11.7	198.0	22.2	367.5	Beed
22	नांदेड	88.1	19.5	22.4	47.5	12.8	364.0	12.4	566.7	Nanded
23	उस्मानाबाद	83.7	10.1	14.4	17.1	7.2	389.3	11.5	533.3	Osmanabad
24	लातूर	100.7	16.6	28.5	23.2	8.1	356.0	23.7	556.8	Latur
25	बुलढाजा	121.3	15.9	26.8	57.5	6.5	121.5	76.7	426.2	Buldhana
26	अकोला	162.4	25.7	46.8	50.4	11.0	129.2	64.2	489.7	Akola
27	वाशिम									
28	अमरावती	191.4	29.2	37.2	30.2	14.6	238.8	88.3	629.7	Amravati
29	यवतमाळ	122.7	17.2	21.0	72.7	9.4	140.1	13.8	396.9	Yavatmal
30	वर्धा	105.6	12.7	19.7	311.9	7.3	47.5	78.5	583.2	Wardha
31	नागपूर	510.7	113.2	97.5	805.5	37.1	91.7	264.7	1,920.4	Nagpur
32	भंडारा	122.5	16.8	44	352.5	9.0	108.2	100.9	753.9	Bhandara
33	गोंदिया									
34	चंद्रपूर	129.3	16.2	17.7	727	10.8	11.0	95.2	1,007.2	Chandrapur
35	गडचिरोली	62.2	6.7	11.4	63.9	7.5	25.2	2.10	179.1	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य *		11,171.9	4,105.5	3,159.8	15,203.3	551.3	9,939.5	3,157.2	47,288.5	Maharashtra State*

टिप: १) * राज्याच्या एजुज वीज वापरामध्ये १७५.९ दशलक्ष किलोवॅट तास इतक्या आंतरराज्यीय वापराचा समावेश नाही.

२) आजडे संजिप्तात लिहिल्यामुळे बेरजा जुळजार नाहीत.

Note - 1) * Total consumption of State excludes 175.9 million KWH interstate consumption.

2) Details may not add up to the totals due to rounding.

आधार /Source : महाराष्ट्र विद्युत मंडळ, मुंबई / Maharashtra State Electricity Board, Mumbai

२१. व्यापार

२१.१ मुंबई बंदरातील आयात व निर्यात तसेच महाराष्ट्र राज्यात लोहमार्गाने व जलमार्गाने झालेली निवडक वस्तूंची आयात व निर्यात यासंबंधीची माहिती या विभागात दिली आहे.

21. TRADE

21.1. Information on imports and exports in Mumbai Port and imports and exports of selected commodities in Maharashtra State by Rail and River is given in this section.

21. व्यापार / TRADE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 21.1

लोहमार्गाने व जलमार्गाने निवडक वस्तूंची महाराष्ट्र राज्यातील आयात व निर्यात
Import and Export of selected commodities by Rail and River
(2000-01)

अ.क्र. Sr. No. (1)	वस्तू गट (2)	परिमाण Unit (3)	आयात माल Imports (4)	निर्यात माल Exports (5)	Commodity (2)
1	जनावरे (शेळ्या, मेंढ्या वगळून)	Thousands	1	--	Animal (Expt. Sheep & goats)
2	विटा व फरश्या	Thousands		..	Bricks and tiles
3	सिमेंट	Tonnes	4,419	605	Cement
4	कोळसा आणि कोक	"	7,140	4,252	Coal and Coke
5	सुती कापडाचा माल देशी	"	--	--	Cotton piece goods and yam
6	हिरडा	"	--	--	Myrobalan
7	सुका मेवा व भाजीपाला	"	--	--	Fruits dried and vegetable
8	कांच	"	--	--	Glass
9	हरबरा व हरब-याचे पदार्थ	"	--	--	Gram and Gram products
10	डाळी व इतर धान्य	"	--	--	Pulses and other
11	मका	"	--	--	Maiz
12	ज्वारी	"	--	--	Jowar
13	बाजरी	"	--	--	Bajra
14	ज्वारी व बाजरी व्यतिरिक्त एकदल धान्य	"	--	--	Milletts other than Jowar and Bajara
15	तांदूळ	"	691	67	Rice not in husk
16	गहू व गव्हाचे पीठ	"	--	--	Wheat and wheat flour
17	ताग कच्चा, सुटा	"	--	--	Jute Raw and Hemp
18	कृत्रिम रेशमाच्या वस्तू	"	--	--	Artificial silk piece goods
19	लोकरा कापडांचा माल लोकर	"	--	--	Wollen piece goods and wool raw
20	यंत्रे व यंत्रसामुग्री	"		1,394	Machinery and equipment
21	धातूच्या वस्तू	"	--	61	Metal products
22	पादत्राणे	"	--	--	Shoe footwear
23	कच्चे लोखंड	Tonnes	1,064	1,563	Iron Ore
24	लोखंड व पोलाद	"	1,299	368	Iron and Steel
25	विडीचे पाने	"	--	--	Bidi leaves
26	चुना आणि चुनखडी	"	141		Lime and Limestone
27	जच्चे मॅंगनीज	"	34	94	Mangnese Ore
28	पेंड	"	5	281	Oil cakes other
29	खनिज तेले	"	26	135	Oil Minerals
30	घासलेट तेल	"	10	--	Oil Kerosene
31	वनस्पती तेल	"	--	--	Vegetable oil
32	तेलबिया	"	--	--	Oil seed
33	मिरी	"	46		Salt
34	साखर (खांडसरी सोडून)		8	764	Sugar (excluding khandsari)
35	गूळ	"	--	--	Gur
36	चहा	"	--	--	Tea
37	तंबाखू	"	--	--	Tobacco raw
38	इमारती लाकूड (सागवानी लाकडासह)	"	22	--	Timber (including teak wood)
39	कच्चा कापूस	"	4	--	Raw Cotton

आधार: डायरेक्टोरेट जनरल ऑफ कमर्शियल इन्टेलिजन्स अँड स्टॅटिस्टिक्स भारत सरकार, कोलकत्ता

Source: Directorate General of Commercial Intelligence and Statistics, Govt. of India, Kolkatta

21. व्यापार / TRADE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 21.2

मुंबई बंदरात आयात झालेला व मुंबई बंदरातून निर्यात झालेला माल

Imports into Mumbai Port and Export from Mumbai Port

(2000-01)

(आकडे शंभर मे.टनात)

(Figures in 00 M. Tonnes.)

अ.क्र. Sr. No. (1)	वस्तू गट (2)	परदेशी Overseas (3)	किना-यावरील Coastal (4)	एकूण Total (5)	commodities (2)
(अ) आयात माल			(A) Import Commodities		
(1)	अॅसबेसटॉस व अॅसबेसटॉस सामान	158	--	158	Asbestos and Asbestos material
(2)	बांधकाम सामान-				Building material-
	(१) सिमेंट	54	188	242	(I) Cement
	(२) चुना व चुनखडी	2	--	2	(ii) Chuna Lime & Limestone
	(३) वाळू	11	--	11	(iii) Sand
	(४) इतर	--	--	--	(iv) Others
(3)	लाजूड व इमारती लाजूड				Wood and Timber- _
	(१) ऑडके (लाकडी)	--	--	--	(I) Timber in Logs
	(२) लाकडी लगदा	1,289	--	1,289	(ii) Wood Pulp
	(३) इतर प्रजारचे लाजूड	17	--	17	(iii) Timber other sorts
	(४) इतरत्र न उल्लेखिलेली लाकडाची उत्पादने	2,156	--	2,156	(iv) Wooden Products Nos.
(4)	काळा कार्बन	37	--	37	Carbon black
(5)	सामान वाहतुकीची पेटारे, वाहतुकीच्या पेटा-यातील सामान	--	--	--	Cargo Containers, Cargo in ICD
(6)	जच्चा जापूस	--	--	--	Raw Cotton
(7)	कृत्रिम धागे	427	--	427	Fibre-Synthetic
(8)	केस व लोकर	8	--	8	Hair and Wool
(9)	सुती, रेशमी, लोकर व कृत्रिम धाग्याचे कापड	737	--	737	Textiles-Cotton, Silk, Woolen and Synthetics.
(10)	कागद व कागद उत्पादने	1,190	1	1,191	Paper and Paper Products
(11)	औषधी द्रव्ये	41	--	41	Drugs medicine
(12)	रसायने				Chemicals-
	(१) जंधज	2,861	--	2,861	(I) Sulpher
	(२) द्रव्ययुक्त (ए. ओ. एस.) सोडा व इतर द्रव्ययुक्त रसायने	--	--	--	(ii) Liquid (NOS) Soda, other non-liquid Chemical
	(३) इतर रसायने	2,713	--	2,713	(iii) Other Chemicals
(13)	जते				Fertilisers—
	(१) रॉज फॉस्फेट	2,802	--	2,802	(I) Rock Phosphate
	(२) इतर रासायनिक जते	1,668	--	1,668	(ii) Other Chemical fertilisers
(14)	सौम्य मद्य	8,557	2,902	11,459	Light Distillates
(15)	रंजद्रव्ये व रंज	31	--	31	Dyes and colours
(16)	रंज व रंजजमाचे सामान	181	--	181	Paint and Painting Materials
(17)	जांच व जाचेच्या वस्तू	232	--	232	Glass and Glass Products
(18)	लाज, जोंद व राळ	250	--	250	Lac, gums and resins
(19)	कृत्रिम राळ	647	--	647	Synthetic resins
(20)	जच्चा रबर	205	--	205	Rubber Raw
(21)	रबर उत्पादने	212	--	212	Rubber Products
(22)	प्लॅस्टिज व प्लॅस्टिज वस्तू निर्माण	840	--	840	Plastic and Plastic Products

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 21.2 contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
(23)	उद्योज धद्यांत वापरावयाचे मद्यार्ज व स्पीरीट (अजाद्य)	--	--	--	Industrial alcohol and Spirit
(24)	बारीज माती	--	--	--	Moulding Powder
(25)	माती व मातीची भांडी	556	22	578	Earth and Earthen ware
(26)	धातू व धातूचे उत्पाद				Metal & Metal Products—
	(१) अॅल्युमिियमच्या लडी	120	--	120	(I) Ingots Aluminium
	(२) शिशाच्या लडी	177	--	177	(ii) Ingots Lead
	(३) जस्ताच्या लडी	507	--	507	(iii) Ingots Zinc
	(४) इतर लडी	143	--	143	(iv) Ingots Other
	(५) लोजंड व पोलाद वस्तू	6,206	591	6,797	(v) Iron & Steel Materials
	(६) जच्चे लोजंड (बीड)	988	--	988	(vi) Pig Iron
	(७) मोड व टाजारू पदार्थ	520	1	521	(vii) Scrap and dross
	(८) जस्ताचे पत्रे	267	--	267	(viii) Tin Plates
	(९) तारा व जेबल्स	7	--	7	(ix) Wire and Cables
	(१०) इतर धातू व धातूचे पदार्थ	4,831	48	4,879	(x) Other Metal & Metal Products
	(११) इतर जांजे	--	--	--	(xi) Other Ores
(27)	मोटार वाह				Motor Vehicles—
	(१) दिड टां जिवा अधिज वजिची मोटार वाह	--	--	--	(I) Motor Vehicles Weight 1.5 Tonnes or more
	(२) मोटार वाहचे सुटे भाज	67	--	67	(ii) Motor Vehicle parts
(28)	रेल्वे वाधिजी, जाडया वजैरेचे सुटे भाज	95	--	95	Railway Wagons, Carriage etc.parts of
(29)	इतर उल्लेजिलेली यंत्रे	1,211	1	1,212	Machinery NOS
(30)	इतर उपजरजे	489	--	489	Instruments etc.
(31)	अन्नधा				Foodgrains—
	(१) तांदूळ	53	--	53	(I) Rice
	(२) जहू	--	--	--	(ii) Wheat
	(३) इतर	9,391	--	9,391	(iii) Other
(32)	फळे				Fruits—
	(१) जजूर	1,326	--	1,326	(I) Dates
	(२) इतर सुजी फळे व सुजा मेवा	179	--	179	(ii) Other Dryfruits and nut
(33)	मीठ	6	236	242	Salt
(34)	साजर	22	--	22	Sugar
(35)	ताजी मासळी	1	--	1	Fresh-Fish
(36)	तेल व चरबी	7,465	--	7,465	Oil-Fats NOS
(37)	मिरीसह मसाले	82	--	82	Spices including paper
(38)	इतर उल्लेजिलेले जाद्य पदार्थ	54	--	54	Foodstuffs NOS
(39)	इंध व वंजजेइ				Fuel and Lubricant—
	(१) डिझल व पेट्रोल	1,650	7,525	9,175	(I) Diesel and fuel Oil
	(२) जेरोसी	2,556	3,729	6,285	(ii) Kerosene
	(३) वंजज तेल	2,936	606	3,542	(iii) Lubricating Oil
	(४) टरपेइइ जांज	1,763	696	2,459	(iv) Turpentine Mineral
	(५) जांज (जच्चे) तेल	55,350	5,365	60,715	(v) Crude Oil
(40)	अस्फाल्ट, बीटम, टार जोल, जोज, चारजोल व इतर	66	--	66	Asphalt, Bituman, Tar Coal, Coke & Charcoal etc.
(41)	संजीर्ज	2,307	67	2,374	Miscellaneous
	अंउप-बेरीज	1,28,717	21,978	1,50,695	Sub-Total 'A'

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 21.2 contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
(ब) निर्यात माल					(B) Export commodities
(1) प्राचीन जलात्मक दुर्मिळ वस्तू		11	--	11	Antiques, artware and curious
(2) इमारतीचे सामान		53	--	53	Building Materials
(3) लाजूड व इमारती लाजूड		--	--	--	Wood Timber
(4) सामान वाहतुजीची पेटारे		--	--	--	Cargo Container
(5) जापूस					Cotton—
(१) जच्चा		20	--	20	(I) Raw
(२) पेळू आजि धाजा जाढलेला		183	--	183	(ii) Twist and Yarn
(6) तृत्रिम तंतू		89	--	89	Synthetic Yarn
(7) जेस व लोजर		--	--	--	Hair & Wool
(8) विजलेल्या वस्तू, बारीज सारीज वस्त्रे, स्त्रियांच्या फिती, लेस वजैरे		310	--	310	Hosiery, haber dashary millinery and wearing apparel
(9) सुती, रेशमी, लोजरी व तृत्रिम धाज्याचे जापड		633	--	633	Textile Cotton, Silk, Woolen and Synthetic
(10) औषधी द्रव्ये व औषधे		312	--	312	Drugs and Medicines
(11) रसायन		1,462	--	1,462	Chemicals
(12) जते					Fertilizers—
(१) हाडे व हाडांचे जत		42	--	42	(I) Bone and bone meal
(२) इतर		--	--	--	(ii) Others
(13) रंज व रंज जाभाचे सामान		178	--	178	Paints and Painting materials
(14) सौम्य मद्य		554	7342	7,896	Light Distills
(15) इंधन व वंजज					Fuel & Lubricant—
(१) डिझेल व इंधन तेल		14	2582	2,596	(I) Diesel & Fuel Oil
(२) रॉपेल तेल		--	28	28	(ii) Kerosene
(३) वंजज तेल		16	794	810	(iii) Lubricating Oil
(४) जापिज तेल		9	47601	47,610	(iv) Crude Oil
(५) टरपेण्टाईन जापिज		1,818	7821	9,639	(v) Turpentine Mineral
(16) जाच व जाच सामान		109	--	109	Glass and Glass Products
(17) लाज, जॉद व राळ		--	--	--	Lac, Gums and Resins
(18) रंजद्रव्य व रंज		11	--	11	Dyes and Colours
(19) तृत्रिम राळ		--	--	--	Synthetic Resins
(20) मळी		1,020	--	1,020	Molasses
(21) प्रसाधन साहित्य व अत्तरे		103	--	103	Toiled preparation and perfumes
(22) प्लॅस्टिज व प्लॅस्टिजची उत्पादने		245	--	245	Plastic & Plastic manufacture
(23) रबर उत्पादने		84	--	84	Rubber Product
(24) चामडी व चामड्याची उत्पादने		33	--	33	Leather and Leather manufacturer
(25) माती व मातीची भांडी		146	--	146	Earth and Earthenware
(26) धातू व धातूचे उत्पादने					Metal & Metal Products—
(१) लोजंड व पोलादाचे सामान		7,121	--	7,121	Iron Steel Material
(२) तारा व जेबल्स		6	--	6	Wire & Cable
(३) लोजंडी मोड व सामान		--	--	--	Scrap and Dross
(४) इतर धातू व धातूची उत्पादने		1,503	14	1,517	Other metal and Metal Products

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 21.2 contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
(27)	मोटार वाहणें				Motor Vehicles-
	(१) दीड टन किंवा अधिक वजनाची मोटार वाहणें	46	--	46	(I) Motor cars and heavy Duty vehicles weighting 1.5 Tonnes or more
	(२) मोटार वाहणांचे सुटे भाज	84	--	84	(ii) Motor Vehicle spare parts
(28)	सायकली व सायकलीचे सुटे भाज	19	--	19	Bi-cycle and Bi-cycle parts
(29)	इतरत्र उल्लेजिलेली यंत्रसामग्री	354	--	354	Machinery Nos.
(30)	उपकरणे (हत्यारे) वजरे	283	--	283	Instruments etc.
(31)	अन्नधान्ये				Foodgrains—
	(१) तांदूळ	908	--	908	(I) Rice
	(२) इतर	1,442	--	1,442	(ii) Other
(32)	फळे व भाजीपाला				Fruits and Vegetables—
	(१) फळे-ताजी व सुजी	20	--	20	(I) Fruits-fresh dried
	(२) भाज्या-सुजलेल्या व ताज्या	1,103	--	1,103	(ii) Vegetables-Dried & Fresh
(33)	मत्स्योत्पादनांमार्फत ताजे	10	--	10	Fresh-fish
(34)	साखर	581	--	581	Sugar
(35)	चहा	67	--	67	Tea
(36)	वैरण (पेंडीसह)	2,590	--	2,590	Fodder (including oil cakes)
(37)	मिरीसह मसाले	235	--	235	Spices including paper
(38)	तंबाजू (जच्चा) देशी	10	--	10	Tobacco (raw) country
(39)	तंबाजू-सिगार	54	--	54	Tobacco manufactured
(40)	तेल बिया	35	--	35	Oil seeds
(41)	सर्व प्रकारच्या बिया	46	--	46	Seeds of all kinds
(42)	तेल व चरबी	693	--	693	Oil and fats
(43)	इतरत्र उल्लेजिलेले पेये (मद्यार्ज विरहित पेये)	--	--	--	Beverages and drinks (Non-alcoholic) Nos.
(44)	इतरत्र उल्लेजिलेली जाज्याचे पदार्थ	147	--	147	Foodstuff Nos.
(45)	संजीर्ण	2,059	61	2,120	Miscellaneous
	उप-बेरीज 'ब'	26,871	66,243	93,114	Sub-Total 'B'
	'ज' एजा जहाजामधून दुस-या जहाजात चढविलेला माल	91	5	96	'C' Transhipment
	एजा आयात व निर्यात व एजा जहाजातून दुस-या जहाजात चढविलेली मालाची बेरीज	155,679	88,226	2,43,905	Total of import, export and Transhipment commodities

आधार :- मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई

Source :- Mumbai Port Trust, Mumbai

२२. परिवहन

२२.१ या विभागात लोहमार्गाची लांबी, रस्त्यांची लांबी व वर्गीकरण , राज्यात वापरात असलेली वाहने आणि राज्य परिवहन मंडळाचे काम यासंबंधी आकडेवारी दिली आहे.

२२.२ जिल्हावार लोहमार्गाची लांबी संबंधित रेल्वे कार्यालयाने दिल्याप्रमाणे पूर्णतः तंतोतंत जुळणारी नाही. रस्त्यांच्या लांबीची आकडेवारी राज्याच्या सार्वजनिक बांधकाम विभाग, जिल्हा परिषदा व नगरपालिका यांच्या अधिपत्याखालील रस्त्यांसंबंधी आहे.

२२.३ मुंबई गोदीतील जहाजे, मुंबई बंदरातून व छोट्या बंदरातून येणारे व जाणारे प्रवासी व तेथे हाताळला जाणारा माल व विमानमार्गे होणारी प्रवासी व माल वाहतूक यासंबंधी माहिती या विभागात दिलेली आहे.

२२.४ गौण बंदरातील वाहतूक प्रामुख्याने किनारी भागांकरिता आहे. मुंबई बंदरातून होणारी परदेशी किना-यावरील वाहतुकीची आकडेवारी वेगवेगळी दाखविली आहे.

22. TRANSPORT

22.1 Information on railway length, length and classification of roads, vehicles in use in the State and operation of State Transport Corporation is given in this section.

22.2 Districtwise railway length is approximate as given by the respective railway authorities. Figures of road length relate to roads maintained by the State's Public Works Department, Zilla Parishads and by Municipal Authorities.

22.3 Data presented in this section are about 'vessels in Mumbai docks', passengers and cargo in Mumbai port and other minor ports and passengers and freight traffic by air.

22.4 The figures shown against minor ports are mostly those of coastal traffic. In the case of Mumbai Port, figures of overseas traffic and coastal traffic are shown separately.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 22.1

महाराष्ट्र राज्यातील जिल्हानिहाय नोंद केलेली मोटार वाहने Number of Motor Vehicles Registered by District in the State (2000-01)

अ. क्र.	जिल्हे	प्रवासी वाहने/Passenger Vehicles						माल वाहतूक वाहने/Goods Vehicles								District
		बसेस	मोटारी आणि स्टेशन वॅगन्स	जीप	टॅक्सी	तीन चाकी वाहने (रिक्षा)	दुचाकी वाहने	एकूण प्रवासी वाहने	चार चाकी वाहने	तीन चाकी वाहने	एकूण मालवाहू वाहने	ट्रॅक्टर्स	जोड वाहने	इतर	एकूण (स्तंभ ९ + १२ ते १५)	
Sr. No.		Buses	Cars and Station Wagons	Jeep	Taxis	Three Wheelers (Ricksha)	Two Wheelers	Total passenger vehicles	Four Wheelers	Three Wheelers	Total goods vehicles	Tractors	Trailors	Others	Grand Total (Col. 9+ 12 to 15)	(2)
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(2)
1	मुंबई	15,882	3,22,239	22,631	62,447	1,01,914	4,40,517	9,65,630	39,026	17,600	56,626	1361	1,163	4,783	10,29,563	Mumbai
2	मुंबई उपनगर															Mumbai Suburban
3	ठाणे	4,836	1,08,728	26,938	4,241	81,267	3,47,010	5,73,020	79,960	12,081	92,041	1,248	4,569	823	6,71,701	Thane
4	रायगड	1,134	20,284	7,991	3,339	14,639	77,481	1,24,868	12,706	2,784	15,490	420	566	384	1,41,728	Raigad
5	रत्नागिरी	869	5,968	3,374	147	9,544	47,031	66,933	6,954	1,831	8,785	388	425	53	76,584	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	401	2,336	675	19	5,969	24,396	33,796	2,280	724	3,004	185	255	24	37,264	Sindhudurg
7	नाशिक	1,281	22,690	16,529	2,562	20,738	2,70,198	3,33,998	14,837	2,243	17,080	23,244	18,268	589	3,93,179	Nashik
8	धुळे	838	4,202	3,503	952	6,635	73,954	90,084	6,854	655	7,509	7,232	7,193	69	1,12,087	Dhule
9	नंदुरबार															Nandurbar
10	जळगाव	1,116	6,093	4,546	690	11,260	1,50,744	17,4,449	6,232	1,050	7,282	11,168	12,300	74	2,05,273	Jalgaon
11	अहमदनगर	1,010	9,423	9,383	1,607	5,667	2,06,624	2,33,714	10,200	2,099	12,299	17,074	16,064	72	2,79,223	Ahmednagar
12	पुणे	10,000	11,70,84	34,531	4,272	56,614	8,51,746	10,48,649	45,777	14,624	60,401	77,050	12,773	1,562	11,40,034	Pune
13	सातारा	1,079	7,412	7,885	1,220	6,373	1,27,891	1,51,860	8,847	1,604	10,451	11,221	11,936	97	1,85,565	Satara
14	सांगली	989	8,040	7,036	436	5,107	1,42,339	1,64,007	8,153	1,129	9,282	8,570	9,208	110	1,91,117	Sangli
15	सोलापूर	400	7,590	8,165	287	6,403	1,62,371	1,85,216	9,634	1,369	11,003	8,099	8,873	12	2,13,203	Solapur
16	कोल्हापूर	1,316	15,396	9,803	316	10,912	2,24,299	2,52,042	12,760	1,595	14,355	10,694	13,524	100	2,90,715	Kolhapur
17	औरंगाबाद	1,788	11,228	6,694	2,330	14,199	1,75,141	2,11,380	10,736	1,756	12,492	7,657	5,951	152	2,37,632	Aurangabad
18	जालना	371	1,709	1,731	420	1,916	31,411	37,558	2,048	158	2,206	3,335	3,120	23	46,242	Jalna
19	परभणी	514	1,237	3,187	552	2,079	38,565	46,134	2,383	32	2,415	2,524	2,203	39	53,315	Parbhani
20	हिंगोली															Hingoli

21	बीड	..	490	1,924	4,462	78	2,492	43,067	52,513	3,393	105	3,498	3,453	3,469	18	62,951	Beed
22	नांदेड	..	508	2,742	3,349	42	5,608	48,490	61,039	5,509	9	5,518	2,150	2,042	3	70,752	Nanded
23	उस्मानाबाद	..	346	1,374	2,145	87	1,041	17,508	22,501	2,422	140	2,562	3,091	2,522	13	30,689	Osmanabad
24	लातूर	..	477	2,598	2,758	190	3,976	43,312	53,311	3,868	244	4,112	3,720	3,883	4	65,030	Latur
25	बुलढाणा	..	687	1,527	2,131	180	3,245	47,099	55,154	2,379	406	2,785	5,469	4,810	63	68,281	Buldhana
26	अकोला	..	776	4,009	4,127	12	5,823	93,510	1,08,884	3,888	410	4,298	5,621	5,035	102	1,23,940	Akola Washim
27	वाशिम	..															
28	अमरावती	..	777	4,497	3,100	319	8,260	1,13,560	1,30,516	4,442	980	5,422	4,426	3,826	141	1,44,331	Amravati
29	यवतमाळ	..	765	2,050	2,397	48	3,623	62,416	71,608	2,593	396	2,989	2,356	2,429	43	79,425	Yavatmal
30	वर्धा	..	348	1,840	972	109	1,970	43,982	49,221	1,321	242	1,563	1,265	1,247	9	53,305	Wardha
31	नागपूर	..	3,235	31,094	10,852	680	12,746	4,64,831	5,23,438	18,439	2,547	20,986	4,513	4,618	553	5,54,108	Nagpur
32	भंडारा	..	349	1,843	2,102	69	507	60,394	65,264	2,291	111	2402	4,826	4,580	19	77,091	Bhandara Gondiya
33	गोंदिया	..															
34	चंद्रपूर	..	651	3,109	3,470	261	3,205	76,948	87,644	4,348	504	4,852	3,148	3,078	121	98,843	Chandrapur
35	गडचिरोली	..	56	202	531	72	96	12,516	13,473	340	21	361	1,314	1,292	3	16,443	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य			53,289	7,04,930	2,16,998	89,308	4,13,828	45,19,351	59,97,704	3,34,620	69,449	4,04,069	1,76,421	1,71,222	10,058	67,59,474	Maharashtra State

आधार : परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source : Transport Commissioner, Govt. of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.2

निरनिराळ्या विभागांच्या देखभालीखालील रस्ते
Roads Maintained by various Authorities in the State
(2000-01)

(कि.मी. मध्ये / In km.)

वर्ष Year	सार्वजनिक बांधकाम विभाग Public Works Department	जिल्हा परिषद Zilla Parishad	नगर परिषदा व महानगरपालिका Municipal Councils and Municipal Corporations	वन विभाग Forest Department	एकूण Total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	
1980-81	..	30,841	1,08,454	10,504	13,609	1,63,408
1985-86	..	43,906	1,12,675	13,101	16,025	1,85,707
1990-91	..	50,433	1,31,256	N.A.	11,220	1,92,909
1995-96	..	55,944	1,29,339	N. A.	N.A.	1,85,283
1996-97	..	61,352	1,26,223	N. A.	N. A.	1,87,575
1997-98	..	65,071	1,25,982	N.A.	10,240	2,01,293
1998-99	..	66,889	1,40,002	N.A.	10,376	2,17,267
1999-00	..	64,895	1,49,056	N.A.	10,377	2,24,328
2000-01	..	65,511	1,51,435	N.A.	10,344	2,27,290

टिप : N.A. = उपलब्ध नाही / Not available.

आधार : (१) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई

(२) मुख्य वनसंरक्षक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.— (1) Public Works Department, Mantralaya, Mumbai

(2) Chief Conservator of Forest, Government of Maharashtra, Nagpur

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.3

वाहनांच्या प्रकारानुसार अपघातांची संख्या Number of Accidents by Type of Vehicles (2000)

अ. क्र. Serial No.	जिल्ह्याचे/शहराचे नाव	बसेस Buses	मालवाहू वाहने Goods Vehicles *	टॅक्सी Taxi Cabs @	मोटारी Motor Cars	मोटार सायकल Motor Cycles	ऑटोरिक्षा Auto Rickshaws	जीप्स Jeeps	इतर Others	वर्गीकरण न झालेली Unclassified	एकूण Total	एकूण व्यक्ती Number of persons		District / City	
												मृत Killed	दुखापत Injured		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(2)	
1	बृहन्मुंबई	...	288	802	58	380	345	237	255	416	222	3,003	686	8,199	Brihan Mumbai
2	ठाणे शहर	...	190	668	14	225	348	414	115	142	56	2,172	226	1,478	Thane City
3	ठाणे ग्रामीण	...	173	1413	17	252	241	197	278	375	215	3,161	509	1,604	Thane Rural
4	रायगड	...	182	716	75	189	152	113	378	99	36	1,940	280	1,434	Raigad
5	रत्नागिरी	...	193	294	15	68	159	101	156	60	12	1,058	156	1,371	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	...	98	159	0	22	116	54	18	77	5	549	60	637	Sindhudurg
7	नाशिक	...	269	1103	84	286	1215	222	384	296	153	3,312	695	3,192	Nashik
8	धुळे	...	131	688	5	19	143	111	144	109	40	1,390	289	1,472	Dhule
9	नंदुरबार	...	51	242	6	9	82	18	35	15	6	464	85	689	Nandurbar
10	जळगाव	...	62	325	25	35	163	89	86	171	50	1,006	341	1,397	Jalgaon
11	अहमदनगर	...	140	387	14	101	212	73	265	343	78	1,613	511	1,801	Ahmednager
12	पुणे शहर	...	162	448	1	197	536	306	147	3	243	2,043	306	2,242	Pune City
13	पुणे ग्रामीण	...	255	1030	62	60	535	118	606	402	334	3,402	865	2,660	Pune Rural
14	सातारा	...	221	482	22	143	258	74	230	298	58	1,786	426	1,905	Satara
15	सांगली	...	101	362	15	63	189	27	126	232	44	1,159	281	1,492	Sangli
16	सोलापूर	...	178	793	86	24	236	78	226	94	48	1,563	512	1,256	Solapur
17	कोल्हापूर	...	183	396	6	100	396	91	176	138	59	1,545	216	1,930	Kolhapur

18	औरंगाबाद	...	88	362	40	77	215	75	190	123	43	1,213	325	1,427	Aurangabad
19	जालना	...	11	135	9	7	45	10	144	25	12	398	125	343	Jalna
20	परभणी	...	28	108	0	9	52	29	68	24	3	321	87	515	Parbhani
21	हिंगोली	...	15	47	2	7	18	23	21	33	4	170	63	421	Hingoli
22	बीड	...	40	136	4	23	84	60	137	86	9	579	209	716	Beed
23	नांदेड	...	32	186	6	21	84	115	71	120	0	635	175	2,775	Nanded
24	उस्मानाबाद	...	79	199	9	23	93	30	139	60	15	647	228	1,188	Osmanabad
25	लातूर	...	49	146	0	3	107	84	97	79	31	596	185	523	Latur
26	बुलढाणा	...	72	313	16	21	45	18	57	72	10	624	219	778	Buldhana
27	अकोला	...	121	258	21	25	80	31	93	67	38	734	155	708	Akola
28	वाशिम	...	25	67	0	8	40	26	34	30	12	242	51	286	Washim
29	अमरावती	...	63	314	33	43	193	141	150	84	50	1,071	254	1,113	Amravati
30	यवतमाळ	...	127	272	0	29	128	88	135	95	15	889	211	1,258	Yavatmal
31	वर्धा	...	66	172	31	18	95	74	63	22	12	553	160	585	Wardha
32	नागपूर शहर	...	76	517	0	192	157	123	82	257	165	1,569	255	1,359	Nagpur City
33	नागपूर ग्रामीण	...	82	523	0	21	127	52	145	17	119	1,086	338	1,329	Nagpur Rural
34	भंडारा	...	20	146	7	26	95	10	39	79	2	424	132	636	Bhandara
35	गोंदिया	...	10	98	0	91	59	1	3	62	14	338	97	362	Godiya
36	चंद्रपूर	...	30	185	0	0	100	28	115	105	43	606	208	742	Chandrapur
37	गडचिरोली	...	24	59	15	4	41	1	18	0	7	169	61	357	Gadchiroli
एकूण			3,935	14,551	698	2,821	6,484	3,342	5,426	4,710	2,263	44,030	9,982	52,180	Total
महाराष्ट्र राज्य															Maharashtra State

आधार - अप्पर पोलीस महासंचालक (वाहतूक) यांचे कार्यालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Source - Office of the Additional Director-General of Police, Govt. of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.4

राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाच्या वाणिज्यिक विभागाची एकूण प्रगती Progress of Maharashtra State Road Transports Corporation Commercial Wing (2000-01)

अ.क्र. Sr. No.	बाब (2)	परिमाण (3)	1970-71 (4)	1980-81 (5)	1990-91 (6)	1995-96 (7)	1999-00 (8)	2000-01 (9)	Unit (3)	Item (2)
1	एकूण वाहने	.. संख्या	6,086	10,675	N.A.	16,056	17,547	17,248	No.	Total fleet
2	एकूण किलोमीटर्स	.. लाखांत	3,968.82	7,426.54	12,476.11	16,083	17,558.92	18,116.49	Lakhs	Total kilometres
3	प्रभावी किलोमीटर्स	.. लाखांत	3,933.41	7,350.81	12,299.00	158.90	17,388.04	17,943.64	Lakhs	Effective kilometres
4	एकूण प्रवासी	.. लाखांत	5,538.18	11,901.05	23,193.98	265.31	25,598.89	23,763.86	Lakhs	Total passenger carried
5	किलोमीटर्स	.. प्रति लिटर	4.04	4.16	4.41	--	4.62	4.66	Per litre	Kilometres
6	नादुरुस्त	.. प्रत्येकी १०,००० कि.मी. मागे	0.85	0.76	0.49	--	0.36	0.33	Per 10,000 kms.	Breakdowns
7	अपघात	.. संख्या	2,434	2,799	3,250	4,261	4,328	4,052	No.	Accidents
8	एकूण कर्मचारी	.. संख्या	42,804	75,418	1,10,036	1,11,680	1,12,348	1,11,598	No.	Total Staff
9	दैनिक क्रमित सरासरी	.. लाख कि.मी.	10.78	20.14	33.70	43.94	47.51	49.16	lakh km.	Daily average operated km.
10	दैनिक क्रमित सरासरी अंतर एकूण	.. लाख कि.मी.	10.87	20.35	34.18	43.42	47.98	49.63	lakh km.	Daily average operated km.
11	दैनिक प्रवासी	.. लाख	15.17	32.61	63.55	72.49	69.94	65.11	Lakhs	Daily passengers carried
12	एकूण जमा	.. लाख रुपये	5,499.31	20,999.47	92,729.89	1,547.15	2,239.15	2,53,357.00	Lakh Rs.	Total receipts
13	एकूण खर्च	.. लाख रुपये	5,723.36	24,406.30	92,198.57	1,550.32	2,370.32	2,64,544.00	Lakh Rs.	Total expenditure
14	एकूण नफा/तोटा	.. लाख रुपये	(-)224.05	(-)3,406.83	531.32	(-) 3.17	(-) 131.17	(-) 11,187.00	Lakh Rs.	Total loss/profit
15	एकूण जमा	.. प्रति कि.मी. पैसे	139.81	285.68	754.03	N.A.	1287.75	1,411.96	Ps. per km.	Overall receipts
16	एकूण खर्च	.. प्रति कि.मी. पैसे	145.51	332.02	749.71	N.A.	1363.19	1,474.31	Ps. per km.	Overall expenditure
17	एकूण नफा/तोटा	.. प्रति कि.मी. पैसे	(-)5.70	(-)46.34	4.32	N.A.	(-) 75.44	(-) 62.35	Ps. per km.	Overall loss/profit
18	दिलेले व्याज	.. लाख रुपये	101.28	244.91	4,109.88	30.06	43.24	3,914.00	Lakh Rs.	Interest paid
19	एकूण जमा (आवक)	.. लाख रुपये	(-)224.05	(-)3,406.83	11,175.84	--	(-) 87.93	(-) 59.61	Lakh Rs.	Total return

टिप : N.A. -उपलब्ध नाही / Not Available

आधार : परिवहन आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई Source - Maharashtra State Road Transport Corporation, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्का क्रमांक / TABLE No. 22.5

प्रकारानुसार जिल्हानिहाय रस्ते लांबीचे वर्गीकरण
Districtwise Road Length Classified by Categories
(2000-01)

(किलोमीटरमध्ये / In Kilometres)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे (2)	सार्वजनिक बांधकाम विभागाचे पक्के रस्ते P. W. D. Pacca Roads				प्रत्येक १०० चौ.कि.मी. मागे रस्त्यांची		प्रत्येक लाख लोकांमागे रस्त्यांची		रस्त्याने जोडलेली खेडी Villages linked with roads		District (2)
		सिमेंटचे व डांबरी रस्ते Cement Concrete & BlackTop	खडीचे रस्ते Water Bound Macadam	अपृष्ठांकीत रस्ते Unsurfaced roads	एकूण रस्ते Total Length per 100 Sq. Kms.	लांबी Road Length per 1,00,000 persons	लांबी Road	संख्या No.	टक्केवारी Percentage			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)		
1	मुंबई	49	0	0	49	8	0.49	0	0.00	Mumbai		
2	मुंबई उपनगर	0	Mumbai Suburban		
3	ठाणे	2,986	2,714	45	5,745	60	114	1,629	97.02	Thane		
4	रायगड	3,292	889	295	4,476	63	92	1,774	95.84	Raigad		
5	रत्नागिरी	3,973	1,620	489	6,082	74	400	1,493	98.29	Ratnagiri		
6	सिंधुदुर्ग	2,600	1,405	1,386	5,391	103	732	724	98.37	Sindhudurg		
7	नाशिक	5,538	6,557	1,540	13,635	88	550	1,792	98.84	Nashik		
8	धुळे	2,526	1,598	987	5,111	62	452	664	99.70	Dhule		
9	नंदुरबार	2,029	1,389	882	4,300	87	465	836	90.97	Nandurbar		
10	जळगाव	3,955	3,060	2,690	9,705	82	304	1,488	100.00	Jaigaon		
11	अहमदनगर	4,874	5,213	2,657	12,744	75	819	1,535	98.65	Ahmednagar		
12	पुणे	5,451	3,597	4,664	13,712	88	329	1,765	95.92	Pune		
13	सातारा	3,682	3,366	1,782	8,830	84	360	1,503	97.16	Satara		
14	सांगली	3,737	1,983	2,361	8,081	94	366	716	100.00	Sangli		
15	सोलापूर	4,296	5,308	1,813	11,417	77	353	1,127	100.00	Solapur		
16	कोल्हापूर	2,665	2,202	1,385	6,252	82	209	1,159	99.06	Kolhapur		
17	औरंगाबाद	3,334	3,654	2,202	9,190	100	415	1,288	99.08	Aurangabad		
18	जालना	1,992	1,663	225	3,880	45	284	947	99.06	Jalna		
19	परभणी	1,458	2,305	265	4,028	66	308	793	98.14	Parbhani		
20	हिंगोली	1,204	1,285	373	2,862	58	354	651	97.46	Hingoli		
21	बीड	3,644	3,018	1,300	7,962	75	437	1,215	94.48	Beed		
22	नांदेड	4,655	4,406	781	9,842	94	540	1,478	97.56	Nanded		
23	उस्मानाबाद	2,946	1,712	526	5,184	69	406	707	55.71	Osmanabad		
24	लातूर	3,451	1,381	129	4,961	68	296	708	98.88	Latur		
25	बुलढाणा	2,403	1,619	175	4,197	43	223	1,100	84.68	Buldhana		
26	अकोला	1,530	758	102	2,390	55	168	763	86.90	Akola		
27	वाशिम	1,481	1,479	34	2,994	48	379	639	91.81	Washim		
28	अमरावती	2,993	2,721	508	6,222	51	283	1,638	95.24	Amravati		
29	यवतमाळ	3,719	2,808	325	6,852	50	394	1,610	95.78	Yavatmal		
30	वर्धा	1,858	1,023	253	3,134	50	294	860	88.93	Wardha		
31	नागपूर	3,266	2,629	994	6,889	69	210	1,547	95.26	Nagpur		
32	भंडारा	1,161	1,980	482	3,623	96	361	777	99.11	Bhandara		
33	गोंदिया	1,122	2,095	1,274	4,491	83	407	846	97.24	Gondiya		
34	चंद्रपूर	1,739	3,777	1,324	6,840	65	386	1,502	100.00	Chandrapur		
35	गडचिरोली	1,713	3,083	1,079	5,875	38	747	1,379	91.81	Gadchiroli		
महाराष्ट्र राज्य		97,322	84,297	35,327	216,946	71	286	38,930	96.33	Maharashtra State		

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.6

३१ मार्च, २००१ रोजीची राज्यातील लोहमार्गाची लांबी
Railways Route Length as on 31st March 2001 in the State

(कि.मी. मध्ये / In km.)

अनुक्रमांक Serial No.	वर्ष Year	ब्रॉडगेज Broad guage	मिटरगेज Meter guage	नेरो गेज Narrow guage	एकूण Total	District
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(2)
1	1960-61	2,767	1,197	1,093	5,057	
2	1970-71	2,752	1,308	1,102	5,162	
3	1980-81	3,131	994	1,100	5,225	
4	1990-91	3,345	1,024	1,053	5,422	
5	1999-00	4,139	502	755	5,396	
6	2000-01	5,123	500	573	6,196	
1	मुंबई	78.43	-	-	78.43	Mumbai
2	मुंबई उपनगर					Mumbai Suburban
3	ठाजे	345.73	-	-	345.73	Thane
4	रायजड	174.07	-	20.29	194.36	Raigad
5	रतनाजिरी	194.47	-	-	194.47	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	103.00	-	-	103.00	Sindhudurg
7	नाशिक	287.00	-	-	287.00	Nashik
8	धुळे	81.61	-	-	81.61	Dhule
9	नांदुरबार	90.00	-	-	90.00	Nandurbar
10	जळगाव	294.43	-	55.57	350.00	Jalgaon
11	अहमदनगर	197.55	-	-	197.55	Ahmednagar
12	पुणे	331.15	-	-	331.15	Pune
13	सातारा	133.61	-	-	133.61	Satara
14	सांगली	86.36	-	106.09	192.45	Sangli
15	सोलापूर	296.71	-	101.89	398.60	Solapur
16	कोल्हापूर	37.27	-	-	37.27	Kolhapur
17	औरंगाबाद	107.25	-	-	107.25	Aurangabad
18	जालना	88.25	-	-	88.25	Jalna
19	परभणी	152.70	110.25	-	262.95	Parbhani
20	हिंगोली					Hingoli
21	बीड	47.04	-	-	47.04	Beed
22	नांदेड	38.33	187.28	-	225.61	Nanded
23	उस्मानाबाद	-	-	28.86	28.86	Osmanabad
24	लातूर	110.93	-	37.07	148.00	Latur
25	बुलढाजा	105.84	-	-	105.84	Buldhana
26	अकोला	79.45	173.80	59.45	312.70	Akola
27	वाशिम					Washim
28	अमरावती	102.57	29.10	61.96	193.63	Amravati
29	यवतमाळ	95.33	-	66.92	162.25	Yavatmal
30	वर्धा	362.58	-	34.42	397.00	Wardha
31	नागपूर	420.86	-	-	420.86	Nagpur
32	भंडारा	281.00	-	-	281.00	Bhandara
33	गोंदिया					Gondiya
34	चंद्रपूर	381.00	-	-	381.00	Chandrapur
35	गडचिरोली	18.46	-	-	18.46	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		5122.98	500.43	572.52	6195.93	Maharashtra State

22. परिवहन / TRANSPORT
तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.7
वर्गवारीनुसार रस्त्यांची लांबी / Road length according to different classes
(2000-01)

(किलोमीटरमध्ये/n Kilometre)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे (2)	वर्गीकृत रस्ते / Classification of roads					अवगीकृत रस्ते @Unclassified roads (8)	एकूण Total (9)	District (2)
		राष्ट्रीय महागार्ग National highways (3)	राज्य महामार्ग State highways (4)	प्रमुख जिल्हा रस्ते Major district roads (5)	इतर जिल्हा रस्ते Other district roads (6)	ग्रामीण Village roads (7)			
1	मुंबई	..	49	49	Mumbai
2	मुंबई उपनगर	Mumbai Suburban
3	ठाणे	226	1,227	853	1,015	2,424	..	5,745	Thane
4	रायगड	232	1,156	483	757	1,848	..	4,476	Raigad
5	रत्नागिरी	275	835	1,348	1,261	2,363	..	6,082	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	86	719	930	902	2,754	..	5,391	Sindhudurg
7	नाशिक	235	1,681	2,218	2,328	7,173	..	13,635	Nashik
8	धुळे	251	663	703	920	2,574	..	5,111	Dhule
9	नंदुरबार	44	657	871	672	2,056	..	4,300	Nandurbar
10	जळगाव	187	1,255	1,668	1,836	4,759	..	9,705	Jalgaon
11	अहमदनगर	60	1,990	2,994	3,298	4,402	..	12,744	Ahmednagar
12	पुणे	361	1,426	2,898	2,490	6,537	..	13,712	Pune
13	सातारा	113	979	1,869	1,801	4,068	..	8,830	Satara
14	सांगली	30	927	2,039	2,624	2,461	..	8,081	Sangli
15	सोलापूर	163	1,464	2,710	2,080	5,000	..	11,417	Solapur
16	कोल्हापूर	110	847	1,471	1,658	2,166	..	6,252	Kolhapur
17	औरंगाबाद	136	1,167	2,843	1,240	3,804	..	9,190	Aurangabad
18	जालना	22	1,234	1,082	744	798	..	3,880	Jalna
19	परभणी	0	729	930	604	1,765	..	4,028	Parbhani
20	हिंगोली	0	501	861	503	997	..	2,862	Hingoli
21	बीड	81	1,264	1,653	1,355	3,609	..	7,962	Beed
22	नांदेड	0	1,346	2,803	1,245	4,448	..	9,842	Nanded
23	उस्मानाबाद	206	924	1,419	1,136	1,499	..	5,184	Osmanabad
24	लातूर	0	829	1,533	1,299	1,300	..	4,961	Latur
25	बुलढाणा	82	983	1,093	1,089	950	..	4,197	Buldhana
26	अकोला	100	561	626	544	559	..	2,390	Akola
27	वाशिम	0	631	588	526	1,249	..	2,994	Washim
28	अमरावती	75	1,396	1,527	951	2,273	..	6,222	Amravati
29	यवतमाळ	66	1,380	1,185	1,658	2,563	..	6,852	Yavatmal
30	वर्धा	108	661	635	615	1,115	..	3,134	Wardha
31	नागपूर	287	934	940	1,346	3,382	..	6,889	Nagpur
32	भंडारा	68	431	609	870	1,645	..	3,623	Bhandara
33	गोंदिया	34	394	769	1,303	1,991	..	4,491	Gondiya
34	चंद्रपूर	0	777	1,490	1,638	2,935	..	6,840	Chandrapur
35	गडचिरोली	50	1,195	1,110	1,388	2,132	..	5,875	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	3,688	33,212	46,751	43,696	89,599	..	2,16,946	Maharashtra State

आधार- सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.8

पृष्ठभागांच्या प्रकारानुसार रस्त्यांची लांबी
Road Length according to surface type
(2000-01)

(किलोमीटरमध्ये / In Kilometres)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे (2)	सिमेंट काँक्रीट आणि डांबरी रस्ते Cement concrete and Black roads (3)	खडीचे रस्ते Water bound macadam roads (4)	अपृष्ठांकित रस्ते Unsurfaced roads (5)	एकूण Total (6)	District (2)
1	मुंबई } ...					Mumbai
2	मुंबई उपनगर } ...	49	0	0	49	Mumbai Suburban
3	ठाणे ...	2,986	2,714	45	5,745	Thane
4	रायगड ...	3,292	889	295	4,476	Raigad
5	रत्नागिरी ...	3,973	1,620	489	6,082	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग ...	2,600	1,405	1,386	5,391	Sindhudurg
7	नाशिक ...	5,538	6,557	1,540	13,635	Nashik
8	धुळे ...	2,526	1,598	987	5,111	Dhule
9	नंदुरबार ...	2,029	1,389	882	4,300	Nandurbar
10	जळगाव ...	3,955	3,060	2,690	9,705	Jalgaon
11	अहमदनगर ...	4,874	5,213	2,657	12,744	Ahmednagar
12	पुणे ...	5,451	3,597	4,664	13,712	Pune
13	सातारा ...	3,682	3,366	1,782	8,830	Satara
14	सांगली ...	3,737	1,983	2,361	8,081	Sangli
15	सोलापूर ...	4,296	5,308	1,813	11,417	Solapur
16	कोल्हापूर ...	2,665	2,202	1,385	6,252	Kolhapur
17	औरंगाबाद ...	3,334	3,654	2,202	9,190	Aurangabad
18	जालना ...	1,992	1,663	225	3,880	Jalna
19	परभणी ...	1,458	2,305	265	4,028	Parbhani
20	हिंगोली ...	1,204	1,285	373	2,862	Hingoli
21	बीड ...	3,644	3,018	1,300	7,962	Beed
22	नांदेड ...	4,655	4,406	781	9,842	Nanded
23	उस्मानाबाद ...	2,946	1,712	526	5,184	Osmanabad
24	लातूर ...	3,451	1,381	129	4,961	Latur
25	बुलढाणा ...	2,403	1,619	175	4,197	Buldhana
26	अकोला ...	1,530	758	102	2,390	Akola
27	वाशिम ...	1,481	1,479	34	2,994	Washim
28	अमरावती ...	2,993	2,721	508	6,222	Amravati
29	यवतमाळ ...	3,719	2,808	325	6,852	Yavatmal
30	वर्धा ...	1,858	1,023	253	3,134	Wardha
31	नागपूर ...	3,266	2,629	994	6,889	Nagpur
32	भंडारा ...	1,161	1,980	482	3,623	Bhandara
33	गोंदिया ...	1,122	2,095	1,274	4,491	Gondiya
34	चंद्रपूर ...	1,739	3,777	1,324	6,840	Chandrapur
35	गडचिरोली ...	1,713	3,083	1,079	5,875	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य ...		97,322	84,297	35,327	2,16,946	Maharashtra State

टिप : सिमेंट काँक्रीट व डांबरी रस्त्यांची वेगळी माहिती उपलब्ध नाही

Note.—Information on cement concrete roads and black topped roads is not available separately

आधार : सार्वजनिक बांधकाम विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Public Works Department, Government of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 22.9

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची माहिती /Operations of Maharashtra State Road Transport Corporations (2000-01)

अ.क्र. Sr. No. (1)	बाब (2)	विभाग / Region							एकूण Total (2)	
		मुंबई Mumbai (3)	नाशिक Nashik (4)	पुणे Pune (5)	औरंगाबाद Aurangabad (6)	अमरावती Amaravati (7)	नागपूर Nagpur (8)			
1	वर्ष अखेरीस असलेले मार्ग (संख्या)	3,900	3,831	5,223	3,148	2,058	1,519	19,679	No. of routes as at the end of the year.	
2	मार्गाची एकूण लांबी (कि.मी.)	2,60,044	2,33,793	3,39,982	2,62,239	1,33,306	1,27,543	13,56,907	Route Distance. (K.m.)	
3	मार्गाची सरासरी लांबी (कि.मी.)	66.68	61.03	65.09	83.30	64.77	83.97	68.95	Average route distance (K.m.).	
4	सरासरी दैनिक प्रभावी अंतर	8.68	8.82	12.43	8.92	5.60	4.71	49.16	Average per day effective Kilometres operated(in Lakh)	
5	वर्षभरात महामंडळाजवळ असलेल्या गाड्यांची सरासरी संख्या	3,110	3,093	4,366	2,882	1,843	1,622	16,916	Average No. of buses held during the year	
6	रस्त्यावरील गाड्यांची दैनिक सरासरी संख्या	2,874	2,936	4,130	2,683	1,755	1,542	15,920	Average No. of buses on road per day	
7	गाड्यांचा सरासरी वापर (कि.मी.)	302.20	300.60	300.90	332.40	318.80	305.40	308.80	Average Vehicles utilization (k.m.)	
8	भार गुणकाची टक्केवारी (लोड फॅक्टर)	63.63	61.45	60.91	58.26	53.97	56.01	59.75	Percentage load factor	
9	प्रवाशांची दैनिक सरासरी (लाखात)	12.64	12.82	17.28	11.17	5.87	5.33	65.11	No. of passengers travelled per day (in lakh)	
10	दर प्रवाशामागे प्रवास केलेले सरासरी अंतर (कि.मी.)	22.94	22.34	23.19	24.71	27.57	26.08	23.87	Average distance travelled per passenger(k.m.)	
11	वाहतुकीपासूनचे वार्षिक उत्पन्न (लाख रु.)	43,058.69	41,759.1	58,218.35	39,787.92	23,283.97	20,482.82	2,48,292.95	Total traffic receipts during the year (in lakh Rs.).	
12	दर प्रवाशामागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न	9.33	8.93	9.23	9.76	10.86	10.53	10.45	Average earnings per passenger (in Rs.)	
13	चालू स्थितीतील गाड्यांची सरासरी *	92.40	94.90	94.60	93.10	95.20	95.10	94.10	Average operating fleet*	

टिप : (१) * चालू स्थितीतील मोटारगाड्यांच्या संख्येत नेहमीच्या वापरातील गाड्या व कारखान्यांतील व वाहतुकीसाठी ठेवलेल्या राखीव गाड्यांचा समावेश होता/

Average operational fleet is worked out as No. of schedule+additional vehicles allotted for workshops and traffic spares.

(२) आकडे अस्थायी आहेत/ Figures are provisional.

आधार : महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई

Source : Maharashtra State Road Transport Corporation, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.10

मुंबई गोदीत असलेल्या किंवा बंदरात नांगरलेल्या वाफेवरच्या आणि सुसज्ज (शासकीय किंवा व्यापारी) जहाजांची संख्या व त्यांचे वजन
Number and Tonnage of steam and square rigged vessels (Government and merchant)
which entered the Mumbai docks or were berthed at the harbour walls

वर्ष Year (1)	गोदीत असलेली जहाजे Vessels which entered the docks		बंदराजवळ नांगरलेली जहाजे Vessels berthed at the harbour walls		एकूण Total	
	संख्या Number (2)	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage (3)	संख्या Number (4)	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage (5)	संख्या Number (6)	नोंदणीप्रमाणे निव्वळ वजन (टनात) Net registered tonnage (7)
1960-61	2,094	64,74,559	431	1,736,733	2,525	82,11,292
1970-71	1,643	54,23,274	238	10,36,120	1,881	64,59,394
1980-81	1,756	59,83,731	198	8,38,810	1,954	68,22,541
1990-91	1,530	55,39,858	129	7,62,553	1,659	63,02,411
1995-96	2,090	1,75,59,890	231	19,62,712	2,321	1,95,22,602
1997-98	1,645	1,63,97,568	158	17,64,157	1,803	1,81,61,725
1998-99	1,523	1,55,66,531	147	13,80,361	1,670	1,69,46,892
1999-00	1,274	1,36,87,372	139	13,43,957	1,413	1,50,31,329
2000-01	1,057	1,19,73,183	144	16,00,743	1,201	1,35,73,926

आधार : मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई Source.—Mumbai Port Trust, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.11

मुंबई येथील मेरेवेदर व ह्युजेस गोदीत दुरुस्तीसाठी आलेल्या जहाजांची संख्या व वजन
Number and tonnage of vessels docked in Merewether and Huges dry docks in Mumbai

वर्ष Year (1)	मेरेवेदर सुकी गोदी Merewether dry dock		ह्युजेस सुकी गोदी Huges dry dock		एकूण Total	
	संख्या Number (2)	एकूण वजन Gross tonnage (3)	संख्या Number (4)	एकूण वजन Gross tonnage (5)	संख्या Number (6)	एकूण वजन Gross tonnage (7)
1960-61	61	1,20,559	80	3,65,022	141	4,85,581
1970-71	56	1,02,586	72	4,00,253	128	5,02,839
1980-81	54	93,280	50	3,36,470	104	4,29,750
1990-91	33	30,707	38	1,25,546	71	1,56,253
1995-96	34	24,125	38	93,519	72	1,17,644
1997-98	52	30,470	26	80,947	78	1,11,417
1998-99	40	31,506	35	55,209	75	86,715
1999-00	36	26,310	30	1,33,749	66	1,60,059
2000-01	40	37,371	22	63,331	62	1,00,702

आधार : मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई Source.—Mumbai Port Trust, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.12

मुंबई बंदरातून येणा-या व जाणा-या प्रवाशांची वाहतूक (शिडाच्या जहाजातून आणि बंदरावरील नावेतून होणारी प्रवासी वाहतूक वगळून)
Number of passengers arrived and departed from Mumbai port (exclusive of passengers carried by sailing vessels and harbour ferries)
(2000-01)

अ.क्र. Sr. No.	बाब (2)	येणारे / Inward			बाहेर जाणारे / Outward			Route (2)
		खोली / Saloon (3)	नौतळ / Deck (4)	एकूण / Total (5)	खोली / Saloon (6)	नौतळ / Deck (7)	एकूण / Total (8)	
1	युरोप (यु. जे. बंदरे, जिब्राल्टार, मार्सेलिस, आजि इतर बंदरे)	—	750	750	—	—	—	Europe (U.K.ports, Geneva, Marseilles and other ports).
2	रेड सी पोर्ट्स (एडेन, दिजबुटी, असाब, मासवा जेडा सोडून सुदां बंदर)	—	—	—	—	—	—	Red Sea ports (Aden, Djibouti, Assab, excluding Massawa Jeddah, Sudan port).
3	जेडा (यात्री)	—	—	—	—	—	—	Jeddah (pilgrims)
4	जराची	—	—	—	—	—	—	Karachi
5	जोलंबो	—	2,580	2,580	—	1,854	1,854	Colombo
6	ऑस्ट्रेलिया (ब्रिसबेन, सीडनी, मेलबोर्न)	—	—	—	—	—	—	Australia (Brisbane, Sydney, Melbourne).
7	अतिपूर्वेज डील (सिंजापूर, बॅंजॉ, हॉज्जॉज आजि जपां व जाररासजीसह)	—	—	—	—	916	916	For East (including Singapore, Bangkok, Hongkong and Japan Kaurasaki).
8	आफ्रिजा पूर्व (मॉबासा, झाझीबार, दार-इ-सलम, मॉझाबिज, बैरा आजि लॉरेंस, मार्क्विस पोर्ट लुइस बंदरासह)	—	—	—	—	—	—	Africa East (Mombasa, Zanzibar, Dar-es-Salam, Mozambique, Beira and Lourence, Marques and Port Luis).
9	दजिज आफ्रिजा (डर्बल, जेहॅमट, एलिझाबेथ बंदर, जेप टाऊन आजि मोझलये)	—	—	—	—	—	—	Africa South (Durban Grahamston, Port Elizabeth Cape Town and Mossel Bay).
10	अमेरिजा (सॅंफ्रॉंसिस्को, न्यूयॉर्क, व्हॅंजुव्हर, बोस्ट, मॉंट्रीअल आजि हयूस्ट)	—	—	—	—	—	—	America (San Francisco, New York, Vancouver, Boston, Montreal and Houston).

तक्ता क्रमांक /TABLE No. 22.12—contd

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(2)
11	परसियन जल्फ पोर्टस (जोरामशहर, मिनाल अहमदी, अबादन, रस्तानुरा, बेहरिन, दुबई, दोहा, बंदूर, माशूरस, बसरा)	—	2,163	2,163	—	1,180	1,180	Persian Gulf ports (Khorama-shahar, Minal Ahmadi, Abadan, Rastanura, Baherin, Dubai, Doha, Bandur, Mashurs and Basrah).
12	इतर बंदरे	—	2,228	2,228	-	880	880	Other Ports
	एडूज	—	7,721	7,721	—	4,830	4,830	Total
	जिऱ्याची							Coastal
13	जोजज जिऱारा (जंजिरा, श्रीवर्धन, हर्जे, दाभोळ, जयजड, रतंजिरी, विजयदुर्ज, मालवज आजि पजजी)	—	5,015	5,015	—	3,298	3,298	Konkan coast (Janjira, Shriwardhan, Harnai, Dabhol, Jaigad, Ratnagiri, Vijayadurg, Malawan and Panjim).
14	भारताचा पूर्व जिऱारा (जलजत्ता, मद्रास)	-	-	-	-	-	-	East coast of India (Calcutta, Chennai).
	एडूज	—	5,015	5,015	—	3,298	3,298	Total

आधार - मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, मुंबई
Source - Mumbai Port Trust, Mumbai.

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.13

महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरातून होणारी प्रवाशांची वाहतूक
Passengers traffic at the minor ports of Maharashtra State
(2000-01)

अ.क्र. Sr. No. (1)	बंदराचे नाव (2)	बिगर यांत्रिक जहाजाने By non-mechanised vessels (3)	यांत्रिक जहाजाने By mechanised vessels (4)	बोटीने By Steamer (5)	एकूण Total (6)	Name of the Port (2)
1	डहाजू ..	—	4,48,630	—	4,48,630	Dahanu
2	निवापूर ..	57,745	—	—	57,745	Navapur
3	सातपाटी ..	2,44,155	—	—	2,44,155	Satpati
4	केळवा-माहिम ..	59,220	—	—	59,220	Kelwa-Mahim
5	दातिवरे ..	67,238	—	—	67,238	Datiware
6	अर्नाळा ..	67,238	—	—	67,238	Arnala
7	मनोरी ..	—	39,78,393	—	39,78,393	Manori
8	वसोवा ..	—	27,22,950	—	27,22,950	Varsova
9	वसई ..	35,590	—	—	35,590	Vasai
10	कल्याण ..	35,785	—	—	35,785	Kalyan
11	भिवंडी ..	17,121	—	—	17,121	Bhiwandi
12	मोरा ..	1,820	10,22,220	—	10,24,040	Mora
13	कारंजा ..	33,165	2,64,960	—	2,98,125	Karanja
14	ट्रॉम्बे ..	—	12,824	—	12,824	Trombay
15	रेवस ..	—	7,75,172	—	7,75,172	Rewas
16	मांडवा ..	—	3,93,504	—	3,93,504	Mandwa
17	एलिफंटा ..	—	7,62,180	—	7,62,180	Eliphanta
18	अलिबाग ..	27,316	—	—	27,316	Alibag
19	रेवदंडा ..	33,960	—	—	33,960	Revdanda
20	राजपुरी ..	1,69,223	122,958	—	2,92,181	Rajpuri
21	दिघी ..	2,972	145,440	—	1,48,412	Dighi
22	कुंभारू ..	4,732	—	—	4,732	Kumbharu
23	रतनाजिरी ..	29,100	—	—	29,100	Ratnagiri
24	वरोरा ..	300	—	—	300	Varora
25	जयजड ..	1,13,200	—	—	1,13,200	Jaigad
26	दाभोळ ..	2,41,600	366,300	—	6,07,900	Dabhol
27	हर्जे ..	42,600	—	—	42,600	Harne
28	केळशी ..	16,800	—	—	16,800	Kelshi
29	बाजजोट ..	43,506	63,412	—	1,06,918	Bankot
30	पुर्णजड ..	3,351	—	—	3,351	Purnagad
31	जैतापूर ..	2,52,662	—	—	2,52,662	Jaitapur
32	विजयदुर्ग ..	56,790	—	—	56,790	Vijaydurga
33	देवजड ..	72,590	—	—	72,590	Deogad
34	आचरे ..	13,100	—	—	13,100	Achare
35	मालवज ..	1,93,820	—	—	1,93,820	Malwan
36	निवती ..	396	—	—	396	Niwati
37	किरणपाजी ..	14,915	123,402	—	138,317	Kiranpani
	एकूण ..	19,52,010	1,12,02,345	—	1,31,54,355	Total

आधार : मुख्य बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र शासन, मुंबई / Source—Chief Ports' Officer, Govt. of Maharashtra, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.14

महाराष्ट्र राज्याच्या गौण बंदरातून हाताळलेला (आयात व निर्यात)माल
Cargo (Imports and Exports) Handled at Minor Ports of Maharashtra State
(2000-01)

(टनात/ In tonnes)

अनुक्रमांक Serial No. (1)	बंदराचे नाव (2)	आयात Imports (3)	निर्यात Exports (4)	इतर Total (5)	Name of the port (2)
1	डहाणू	2,03,193	..	2,03,193	Dahanu
2	अर्नाळा	--	--	--	Arnala
3	दातिवरे	--	--	--	Datiware
4	तारापूर	--	--	--	Tarapur
5	सातपाटी	--	--	--	Satpati
6	केळवा-माहिम	--	--	--	Kelwa-Mahim
7	वसई	--	--	--	Vasai
8	मनोरी	--	--	--	Manori
9	कल्याण	--	--	--	Kalyan
10	तुर्भे	--	--	--	Turbhe
11	ट्राम्बे	..	386	386	Trombay
12	वर्सोवा	Versova
13	बेलापुर (उलवा)	7,01,412	..	7,01,412	Belapur (Ulwa)
14	पनवेल	Panvel
15	मांडवा	211	..	211	Mandva
16	मोरा	--	--	--	Mora
17	करंजा	--	--	--	Karanja
18	धरमतार	25,58,869	1,55,481	27,14,350	Dharmatar
19	अलिबाग	Alibaug
20	रेवदंडा	11,43,989	1,72,632	13,16,621	Revdanda
21	दिघी	--	--	--	Dighi
22	(राजपुरी) राजापूर	--	--	--	(Rajpuri) Rajapur
23	श्रीवर्धन	--	--	--	Shriwardhan
24	बाणकोट	--	--	--	Bankot
25	हर्णे	--	--	--	Harnai
26	दाभोळ	4,69,287	2,190	4,72,017	Dhabhol
27	जयगड	..	59,925	59,925	Jaigad
28	रत्नागिरी	5,71,488	..	5,71,488	Ratnagiri
29	पूर्णागड	--	--	--	Purnagad
30	जैतापूर	--	--	--	Jaitapur
31	विजयदुर्ग	250	..	250	Vijaydurga
32	देवगड	--	--	--	Deogad
33	आचरा	--	--	--	Achara
34	मालवण	--	--	--	Malwan
35	वेंगुर्ला	--	--	--	Vengurla
36	रेडी (परदेशात)	--	--	--	Redi (Foreign)
37	किरणपाणी	--	--	--	Kiranpani
एकूण	..	56,49,239	3,90,614	60,39,853	Total

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.15

निरनिराळ्या विमानतळावरून होणारी प्रवासी व माल वाहतूक
Passenger and Freight Traffic Originating at Various Airports
(इंडियन एअर लाईन्स / Indian Air Lines)
(2000-01)

अ.क्र. Sr. No. (1)	बाब (2)	तपशील Particulars (3)	Item (2)
1	प्रवाशांची एकूण संख्या (मुंबई विमानतळावरील)	12,44,468	Total number of passengers carried (From Mumbai Air Port)
2	महाराष्ट्रातील विमानतळावरून (मुंबई वगळून) झालेली प्रवासी वाहतूक	1,70,156	Passengers carried from Airport in Maharashtra (Excluding Mumbai Air Port)
3	एकूण माल वाहतूक (मुंबई विमानतळावरून) (टनांत)	18,469	Total freight carried (tonnes). (From Mumbai Air Port)
4	महाराष्ट्रातील निरनिराळ्या विमानतळावरून झालेली माल वाहतूक (मुंबई वगळून) (टनांत)	842	Total freight carried from Airports in Maharashtra (tonnes). (Excluding Mumbai Air Port)

आधार : इंडियन एअर लाईन्स, मुंबई
Source.- Indian Air Lines, Mumbai

22. परिवहन / TRANSPORT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 22.16

वाणिज्यिक वाहनांच्या दैनिक सरासरी वाहतूक सघनतेनुसार रस्ते लांबी (वर्गवार विभागणी)

Road Length according to daily average of the Traffic Intensity (Classwise) of Commercial Vehicles (2000-01)

		सरासरी दैनिक वाहतूक सघनता/ Average Traffic Intensity per day									
अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे	राष्ट्रीय महामार्ग National Highway			राज्य महामार्ग State Highway			प्रमुख जिल्हा मार्ग *	इतर जिल्हा मार्ग *	District	
		*१,५०० टन किंवा त्यापेक्षा कमी 1,500 tonnes or less	१,५०१ ते १२,००० टन 1,501 to 12,000 tonnes	*१,५०० १२,००० टनापेक्षा अधिक Above 12,000 tonnes	१,५०१ किंवा त्यापेक्षा कमी 1,500 tonnes or less	ते १२,००० टन 1,501 to 12,000 tonnes	१२,००० टनापेक्षा अधिक Above 12,000 tonnes	१,५०० टनापेक्षा अधिक Above 1,500 tonnes	१,५०० टनापेक्षा अधिक Above 1,500 tonnes		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(2)	
1	मुंबई	..	-	-	-	49.00	-	-	-	Mumbai	
2	मुंबई उपनगर	..	-	-	-	-	-	-	-	Mumbai Suburban	
3	ठाणे	..	-	-	10.60	729.30	487.10	853.00	1,015.00	Thane	
4	रायजड	..	-	226.00	41.26	635.87	478.87	483.00	757.00	Raigad	
5	रत्नागिरी	..	-	275.00	-	653.00	182.00	1,348.00	1,261.00	Ratnagiri	
6	सिंधुदुर्ग	..	-	86.00	-	618.00	101.00	930.00	902.00	Sindhudurg	
7	नाशिक	..	235.00	-	-	833.27	847.73	2,218.00	2,328.00	Nashik	
8	धुळे	..	251.00	-	-	372.00	291.00	703.00	920.00	Dhule	
9	नांदुरबार	..	44.00	-	-	471.00	186.00	874.00	672.00	Nandurbar	
10	जळगाव	..	-	187.00	-	510.00	745.00	1,665.00	1,836.00	Jalgaon	
11	अहमदनगर	..	60.00	-	23.00	1,356.83	610.17	2,994.00	3,298.00	Ahmednagar	
12	पुणे	..	-	361.00	58.55	418.00	949.45	2,898.00	2,490.00	Pune	
13	सातारा	..	-	113.00	-	497.00	482.00	1,869.00	1,801.00	Satara	
14	सांगली	..	-	30.00	-	215.00	712.00	2,039.00	2,624.00	Sangli	
15	सोलापूर	..	-	163.00	-	211.00	1,253.00	2,710.00	2,080.00	Solapur	
16	कोल्हापूर	..	3.00	107.00	-	237.00	610.00	1,471.00	1,658.00	Kolhapur	
17	औरंगाबाद	..	43.00	93.00	212.00	42.00	913.00	2,843.00	1,240.00	Aurangabad	
18	जालना	..	-	22.00	267.00	511.00	456.00	1,082.00	744.00	Jalna	
19	परभणी	..	-	-	56.00	376.00	297.00	930.00	604.00	Parbhani	
20	हिंगोली	..	-	-	-	290.00	211.00	861.00	503.00	Hingoli	
21	बीड	..	2.00	79.00	130.00	493.00	641.00	1,653.00	1,355.00	Beed	
22	नांदेड	..	-	-	15.00	394.00	937.00	2,803.00	1,245.00	Nanded	
23	उस्मानाबाद	..	72.00	134.00	94.00	546.00	284.00	1,419.00	1,136.00	Osmanabad	
24	लातूर	..	-	-	14.00	223.00	592.00	1,533.00	1,299.00	Latur	
25	बुलढाजा	..	82.00	-	-	820.75	162.25	1,093.00	1,089.00	Buldhana	
26	अकोला	..	100.00	-	48.00	397.60	115.40	626.00	544.00	Akola	
27	वाशिम	..	-	-	-	427.80	203.20	588.00	526.00	Washim	
28	अमरावती	..	75.00	-	170.00	945.00	281.00	1,527.00	951.00	Amravati	
29	यवतमाळ	..	66.00	-	253.60	792.20	334.20	1,185.00	1,658.00	Yavatmal	
30	वर्धा	..	-	108.00	37.00	404.00	220.00	635.00	615.00	Wardha	
31	नागपूर	..	-	287.00	30.00	705.00	199.00	940.00	1,346.00	Nagpur	
32	भंडारा	..	-	68.00	16.00	170.00	245.00	609.00	870.00	Bhandara	
33	गोंदिया	..	-	34.00	-	114.00	280.00	769.00	1,303.00	Gondiya	
34	चंद्रपूर	..	-	-	32.00	381.00	364.00	1,490.00	1,638.00	Chandrapur	
35	गडचिरोली	..	50.00	-	63.00	1,098.00	34.00	1,110.00	1,388.00	Gadchiroli	
महाराष्ट्र राज्य		..	50.00	1,033.00	2,605.00	1,571.01	16,936.62	14,704.37	46,751.00	43,696.00	Maharashtra State

टिप : *१,५०० टनापेक्षा कमी वाहतूक सघनता असलेली रस्ते लांबी प्रमुख जिल्हा मार्ग व इतर जिल्हा मार्ग ह्यांचेबाबत येथे दर्शविलेली नाही.

Note.—*Road length traffic intensity of 1,500 tonnes and below has not been shown here in case of major district roads and other district roads.

आधार : सार्वजनिक बांधकाम विभाग (वाहन गणती), महाराष्ट्र शासन, मुंबई Source.—P. W. D. (Traffic Census), Govt. of Maharashtra, Mumbai

२३. पणन व साठवणूक

२३.१ या विभागात नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या व शिधावाटप/ रास्त भावांची दुकाने, शासकीय गोदाम साठवणूक क्षमता याबाबत आकडेवारी दिली आहे.

23. MARKETING AND STORAGE

23.1. In this section data on number of regulated markets and an authorised ration/fair price shops and storage capacity in Government warehouses are given.

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.1

जिल्हानिहाय नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या
Number of Regulated Markets by District
(2000-01)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा	नियंत्रित बाजारपेठांची संख्या Number of regulated Markets	प्रत्येक नियंत्रित बाजारपेठेमागे असलेल्या खेड्यांची संख्या Number of average villages served per regulated Market	प्रत्येक नियंत्रित बाजारपेठेमागे असलेली सरासरी व्याप्ती (चौ.कि.मी.) Average area served regulated per market (Sq. Km.)	Districts
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(2)
1	मुंबई	1	6	N.A.	Mumbai
2	मुंबई उपनगर				Mumbai Suburban
3	ठाणे				Thane
4	रायजड	9	182	N.A.	Raigad
5	रतनगिरी	1	1,515	N.A.	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	1	-	N.A.	Sindhudurg
7	नाशिक	13	138	N.A.	Nashik
8	धुळे	4	129	N.A.	Dhule
9	नांदुरबार	6	129	N.A.	Nandurbar
10	जळगाव	12	123	N.A.	Jalgaon
11	अहमदनगर	13	114	N.A.	Ahmednager
12	पुणे	11	108	N.A.	Pune
13	सातारा	9	166	N.A.	Satara
14	सांगली	5	154	N.A.	Sangli
15	सोलापूर	10	107	N.A.	Solapur
16	कोल्हापूर	4	293	N.A.	Kolhapur
17	औरंगाबाद	8	168	N.A.	Aurangabad
18	जालना	5	154	N.A.	Jalna
19	परभणी	9	104	N.A.	Parbhani
20	हिंगोली	6	104	N.A.	Hingoli
21	बीड	9	137	N.A.	Beed
22	नांदेड	18	85	N.A.	Nanded
23	उस्मानाबाद	7	97	N.A.	Osmanabad
24	लातूर	8	106	N.A.	Latur
25	बुलढाजा	13	103	N.A.	Buldhana
26	अकोला	7	130	N.A.	Akola
27	वाशिम	6	130	N.A.	Washim
28	अमरावती	12	164	N.A.	Amravati
29	यवतमाळ	15	139	N.A.	Yavatmal
30	वर्धा	7	140	N.A.	Wardha
31	नागपूर	10	204	N.A.	Nagpur
32	भंडारा	5	143	N.A.	Bhandara
33	गोर्दीया	5	143	N.A.	Godiya
34	चंद्रपूर	11	156	N.A.	Chandrapur
35	गडचिरोली	4	436	N.A.	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		271	6,175	N.A.	Maharashtra State

टिप : N.A. उपलब्ध नाही / Not available

आधार : पणन उप संचालक, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Deputy Director of Marketing, Government of Maharashtra, Mumbai

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.2

गोदामांची संख्या व साठवणूक क्षमता

**Number and capacity of storage units
(2000-01)**

(मेट्रिक टनात/ In Metric Tonnes)

अ.क्र. Sr.No. (1)	संस्थेचे नांव (2)	संख्या No. (3)	क्षमता Capacity (4)	Name of Agency (2)
1	भारतीय अन्न महामंडळ	57	19,82,192	Food Corporation of India
2	महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ	N.A.	N.A.	State warehousing Corporation
3	केंद्रीय वखार महामंडळ	N.A.	N.A.	Central warehousing Corporation
4	इतर	N.A.	N.A.	Other
एकूण		57	19,82,192	Total

टिप : N.A. = उपलब्ध नाही / Not available

आधार : अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.—Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.3

शासकीय गोदामांची संख्या व त्यांची क्षमता

Number and capacity of State Owned Warehouses
(2000)

(गोदामाची क्षमता मे.टनात/ Godown capacity in M. Ts.)

अ.क्र. Sr. No (1)	जिल्हा (2)	शासकीय Govt. owned		भाड्याने घेतलेली Hired		भाड्याने दिलेली Let out		गोदामाची उपलब्ध क्षमता Godown capacity available		District (2)
		गोदामे Godown (3)	क्षमता Capacity (4)	गोदामे Godown (5)	क्षमता Capacity (6)	गोदामे Godown (7)	क्षमता Capacity (8)	गोदामे Godown (9)	क्षमता Capacity (10)	
1	मुंबई	5	24,615	4	25,576	--	--	9	50,191	Mumbai
2	मुंबई उपनगर									Mumbai Suburban
3	ठाणे	38	17,070	2	470	9	4,000	32	13,540	Thane
4	रायगड	62	25,800	1	200	5	1,800	58	24,200	Raigad
5	रत्नागिरी	46	16,600	1	30	1	500	46	16,130	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	15	7,400	6	1,060	--	--	21	8,460	Sindhudurg
7	नाशिक	28	18,850	3	140	--	--	31	18,990	Nashik
8	धुळे	17	8,500	3	700	1	500	19	8,700	Dhule
9	नंदुरबार	26	12,550	4	120	--	--	30	12,670	Nandurbar
10	जळगाव	32	14,100	16	4,400	1	250	47	18,250	Jalgaon
11	अहमदनगर	78	43,160	4	290	3	500	79	42,950	Ahamednagar
12	पुणे	29	18,675	1	200	2	-	38	18,879	Pune
13	सातारा	42	17,040	--	--	5	2,250	37	14,790	Satara
14	सांगली	29	13,660	--	--	3	850	26	12,810	Sangli
15	सोलापूर	44	30,900	1	100	3	3,148	41	27,852	Solapur
16	कोल्हापूर	22	10,450	--	--	--	--	22	10,450	Kolhapur
17	औरंगाबाद	29	18,898	2	16,850	--	--	31	35,748	Aurangabad
18	जालना	27	18,000	--	--	2	800	25	17,200	Jalna
19	परभणी	18	9,800	13	5,460	1	700	30	14,560	Parbhani
20	हिंगोली	11	6,600	1	50	--	--	12	6,650	Hingoli
21	बीड	35	25,052	26	91,216	--	--	61	1,16,268	Beed
22	नांदेड	48	19,650	64	3,76,700	--	--	112	3,96,350	Nanded
23	उस्मानाबाद	28	16,200	2	400	--	--	30	16,600	Osmanabad
24	लातूर	27	19,200	36	44,600	1	1,200	62	62,600	Latur
25	बुलढाणा	20	8,550	13	3,100	2	1,000	31	10,650	Buldhana
26	अकोला	23	13,150	3	400	--	--	26	13,550	Akola
27	वाशिम	12	7,250	8	2,100	1	150	19	9,200	Washim
28	अमरावती	40	16,850	1	200	--	--	41	17,050	Amravati
29	यवतमाळ	36	18,000	3	300	2	750	38	17,550	Yavatmal
30	वर्धा	14	8,685	3	1,250	--	--	17	9,935	Wardha
31	नागपूर	14	17,615	4	2,362	1	1,197	17	18,780	Nagpur
32	भंडारा	15	9,500	1	1,000	1	1,500	15	9,000	Bhandara
33	गोंदिया	22	12,300	--	--	1	1,000	21	11,300	Gondiya
34	चंद्रपूर	29	15,150	3	450	1	1,000	31	14,600	Chandrapur
35	गडचिरोली	19	8,450	7	1,010	5	1,030	20	8,430	Gadchiroli
	महाराष्ट्र राज्य	980	5,48,274	236	5,80,734	50	24,125	1,167	11,04,883	Maharashtra State

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 23.4

**23. पणन व साठवणूक/
तक्ता क्रमांक/
निवडक वस्तुंची संस्थांद्वारे वसुली/
(2000-**

अ.क्र. Sr. No. (1)	जिल्हे (2)	ज्वारी / Jowar				भात / Paddy			
		राज्य शासन State Government (3)	भारतीय अन्न महामंडळ F.C.I. (4)	इतर Others (5)	एकूण Total (6)	राज्य शासन State Government (7)	भारतीय अन्न महामंडळ F.C.I. (8)	इतर Others (9)	एकूण Total (10)
1	मुंबई	--	--	--	--	--	--	--	--
2	मुंबई उपनगर	--	--	--	--	--	--	--	--
3	ठाणे	--	--	--	--	--	--	--	57.60
4	रायगड	--	--	--	--	--	--	--	--
5	रत्नागिरी	--	--	--	--	--	--	--	--
6	सिंधुदुर्ग	--	--	--	--	--	--	--	--
7	नाशिक	--	--	--	116.20	--	--	--	99.10
8	धुळे	--	--	--	43.60	--	--	--	--
9	नंदुरबार	--	--	--	145.00	--	--	--	9.90
10	जळगाव	--	--	--	3,174.00	--	--	--	--
11	अहमदनगर	--	--	--	--	--	--	--	--
12	पुणे	--	--	--	--	--	--	--	--
13	सातारा	--	--	--	--	--	--	--	--
14	सांगली	--	--	--	--	--	--	--	--
15	सोलापूर	--	--	--	--	--	--	--	--
16	कोल्हापूर	--	--	--	--	--	--	--	--
17	औरंगाबाद	--	--	--	231.90	--	--	--	--
18	जालना	--	--	--	993.40	--	--	--	--
19	परभणी	--	--	--	8,616.70	--	--	--	--
20	हिंगोली	--	--	--	454.30	--	--	--	--
21	बीड	--	--	--	26,262.60	--	--	--	308.50
22	नांदेड	--	--	--	33,115.90	--	--	--	400.90
23	उस्मानाबाद	--	--	--	9,696.30	--	--	--	38.20
24	लातूर	--	--	--	41,982.90	--	--	--	--
25	बुलढाणा	--	--	--	4,331.40	--	--	--	--
26	अकोला	--	--	--	13,638.80	--	--	--	--
27	वाशिम	--	--	--	2,154.60	--	--	--	--
28	अमरावती	--	--	--	8,821.80	--	--	--	85.60
29	यवतमाळ	--	--	--	6,270.00	--	--	--	--
30	वर्धा	--	--	--	470.80	--	--	--	--
31	नागपूर	--	--	--	400.50	--	--	--	509.80
32	भंडारा	--	--	--	--	--	--	--	7,628.50
33	गोंदिया	--	--	--	--	--	--	--	13,295.40
34	चंद्रपूर	--	--	--	13.80	--	--	--	177.80
35	गडचिरोली	--	--	--	--	--	--	--	9,274.00
	महाराष्ट्र राज्य	--	--	--	1,60,934.50	--	--	--	31,885.30

टिप : [] मार्केटिंग फंडरेश [] व आदिवासी विज्ञान महामंडळ यांचेमार्फत आधारभूत ङिंमती योज [] अंतर्गत जरेदी
आधार : अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

MARKETING AND STORAGE

TABLE No. 23.4

Procurement of selected commodities by Agencies

01)

(मेट्रिक टनामध्ये/In Metric Tonnes)

बाजरी / Bajara				मका / Maize				(2)
राज्य शासन State Government (11)	भारतीय अन्न महामंडळ F.C.I. (12)	इतर Others (13)	एकूण Total (14)	राज्य शासन State Government (15)	भारतीय अन्न महामंडळ F.C.I. (16)	इतर Others (17)	एकूण Total (18)	
--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai
--	--	--	--	--	--	--	--	Mumbai Suburban
--	--	--	--	--	--	--	--	Thane
--	--	--	--	--	--	--	--	Raigad
--	--	--	--	--	--	--	--	Ratnagiri
--	--	--	--	--	--	--	--	Sindhudurg
--	--	--	--	--	--	--	644.60	Nashik
--	--	--	--	--	--	--	450.40	Dhule
--	--	--	--	--	--	--	--	Nandurbar
--	--	--	--	--	--	--	2,685.30	Jalgaon
--	--	--	--	--	--	--	--	Ahamednagar
--	--	--	--	--	--	--	--	Pune
--	--	--	--	--	--	--	--	Satara
--	--	--	--	--	--	--	--	Sangli
--	--	--	--	--	--	--	--	Solapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Kolhapur
--	--	--	320.70	--	--	--	6,437.00	Aurangabad
--	--	--	261.30	--	--	--	1,846.20	Jalna
--	--	--	850.50	--	--	--	--	Parbhani
--	--	--	--	--	--	--	--	Hingoli
--	--	--	8,780.90	--	--	--	92.80	Beed
--	--	--	--	--	--	--	--	Nanded
--	--	--	591.50	--	--	--	84.50	Osmanabad
--	--	--	908.10	--	--	--	--	Latur
--	--	--	114.70	--	--	--	3,343.30	Buldhana
--	--	--	--	--	--	--	654.20	Akola
--	--	--	--	--	--	--	--	Washim
--	--	--	--	--	--	--	--	Amravati
--	--	--	0.20	--	--	--	--	Yavatmal
--	--	--	--	--	--	--	--	Wardha
--	--	--	--	--	--	--	--	Nagpur
--	--	--	--	--	--	--	--	Bhandara
--	--	--	--	--	--	--	--	Gondiya
--	--	--	--	--	--	--	--	Chandrapur
--	--	--	--	--	--	--	--	Gadchiroli
--	--	--	11,827.90	--	--	--	16,238.30	Maharashtra State

F.C.I.- Food Corporaion of India

Note :- Procurement under "support price plan" through Marketing Federation and Tribal Development Corporation.

Source.—Food and Civil Supplies Department, Govt. of Maharashtra, Mumbai

23. पणन व साठवणूक / MARKETING AND STORAGE

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 23.5

अधिकृत शिधावाटप दुकाने

Number of authorised fair price shops

वर्ष Year (1)	ग्रामीण / Rural				नागरी / Urban				एकूण / Total			
	सरकारी Government (2)	सहकारी Co-operative (3)	इतर Others (4)	एकूण Total (5)	सरकारी Government (6)	सहकारी Co-operative (7)	इतर Others (8)	एकूण Total (9)	सरकारी Government (10)	सहकारी Co-operative (11)	इतर Others (12)	एकूण Total (13)
1990-91	--	6,903	18,974	25,877	--	2,747	6,807	9,554	--	9,650	25,781	35,431
1998-99	--	N.A.	N.A.	34,272	--	N.A.	N.A.	10,900	--	N.A.	N.A.	45,172
1999-00	--	N.A.	N.A.	35,708	--	N.A.	N.A.	10,997	--	N.A.	N.A.	46,705
2000-01	--	--	--	37,503	--	--	--	11,286	--	--	--	48,789

टिप : N.A. - उपलब्ध नाही / Not Available

आधार - अन्न व नागरी पुरवठा विभाग, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source-Food and Civil Supplies Department, Government of Maharashtra, Mumbai

२४. संपर्क साधने

२४.१ पोस्ट व तार कार्यालये, दूरध्वनी केंद्रे वगैरे या संबंधीची आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

24. COMMUNICATIONS

24.1. Statistics on Post and Telegraph offices, Telecommunication centres etc. are given in this section.

24. संपर्क साधने / COMMUNICATIONS

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 24.1

टपाल व तार घरे / No. of Postal Institutions
(2000-01)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हे वर्ष/Year	टपाल घरे No. of Post Offices	प्रति टपाल घरांवर सेवेचा		तार घरांची संख्या No. of Telegraphic Offices	मूळ दूरध्वनी केंद्रे No. of Telephone Exchanges	दूरध्वनींची संख्या No. of Telephone connections	सार्वजनिक दूरध्वनींची संख्या No. of Public call Offices	District
			लाभ मिळणारी लोकसंख्या Population served per post office	घरांची संख्या No. of Telegraphic Offices					
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(2)
	1950-51	1,496	21,302	112	894	327	3,585	230	
	1960-61	5,437	7,699	411	9,746	529	15,259	341	
	1970-71	8,870	6,308	933	18,909	817	1,87,279	653	
	1980-81	11,373	5,662	1,937	42,290	1,067	4,39,385	2,637	
	1990-91	11,929	6,521	2,526	43,321	1,711	10,27,159	12,339	
	1996-97	12,324	N.A.	1,978	46,566	2,642	12,41,589	27,947	
	1999-00	12,155	N.A.	1,747	46,109	N.A.	N.A.	N.A.	
1	मुंबई	269	46,04,824	47	2,639	N.A.	22,43,254	N.A.	Mumbai Mumbai Suburban
2	मुंबई उपनगर								
3	ठाणे	428	59,456	69	2,046	N.A.	6,88,593	N.A.	Thane
4	रायजड	432	95,135	149	1,692	N.A.	1,16,502	N.A.	Raigad
5	रतनाजिरी	654	2,361	153	2,212	N.A.	52,221	N.A.	Ratnagiri
6	सिंधुदुर्ग	371	11,030	49	1,409	N.A.	24,326	N.A.	Sindhudurg
7	नाशिक	666	49,885	60	2,710	N.A.	1,98,131	N.A.	Nashik
8	धुळे	262	7,728	27	767	N.A.	40,513	N.A.	Dhule
9	नांदुरबार	202	10,023	20	727	N.A.	17,803	N.A.	Nandurbar
10	जळगाव	240	7,130	36	986	N.A.	1,00,342	N.A.	Jalgaon
11	अहमदनगर	654	33,942	84	2,243	N.A.	1,27,484	N.A.	Ahmednagar
12	पुणे	795	4,314	97	3,207	N.A.	5,20,964	N.A.	Pune
13	सातारा	656	3,736	73	2,610	N.A.	90,496	N.A.	Satara
14	सांगली	415	22,338	96	1,294	N.A.	1,39,061	N.A.	Sangli
15	सोलापूर	532	27,724	93	1,541	N.A.	96,145	N.A.	Solapur
16	कोल्हापूर	554	21,444	86	1,595	N.A.	1,54,772	N.A.	Kolhapur
17	औरंगाबाद	331	6,688	16	1,149	N.A.	97,383	N.A.	Aurangabad
18	जालना	193	7,067	14	930	N.A.	22,110	N.A.	Jalna
19	परभणी	305	6,940	19	983	N.A.	27,244	N.A.	Parbhani
20	हिंगोली	-	-	-	-	N.A.	10,194	N.A.	Hingoli
21	बीड	326	5,589	11	1,353	N.A.	33,299	N.A.	Beed
22	नांदेड	465	5,011	33	1,817	N.A.	53,374	N.A.	Nanded
23	उस्मानाबाद	286	4,463	2	869	N.A.	26,284	N.A.	Osmanabad
24	लातूर	283	5,925	1	980	N.A.	50,760	N.A.	Latur
25	बुलढाजा	351	5,374	161	1,353	N.A.	21,973	N.A.	Buldhana
26	अकोला	234	5,777	20	1,092	N.A.	30,586	N.A.	Akola
27	वाशिम	163	5,290	12	700	N.A.	14,729	N.A.	Washim
28	अमरावती	452	4,867	-	1,744	N.A.	62,436	N.A.	Amravati
29	यवतमाळ	370	5,614	-	1,526	N.A.	35,691	N.A.	Yavatmal
30	वर्धा	185	5,770	-	1,108	N.A.	31,157	N.A.	Wardha
31	नागपूर	354	34,222	77	1,662	N.A.	1,82,254	N.A.	Nagpur
32	भंडारा	301	14,561	57	1,335	N.A.	33,610	N.A.	Bhandara Gondiya
33	गोंदिया								
34	चंद्रपूर	313	5,383	125	1,736	N.A.	44,480	N.A.	Chandrapur
35	गडचिरोली	181	4,276	70	1,029	N.A.	8,472	N.A.	Gadchiroli
महाराष्ट्र राज्य		12,223	50,93,887	1,757	49,044	N.A.	53,96,643	N.A.	Maharashtra State

N.A. उपलब्ध नाही / Not available

- आधार : (१) पोस्ट-मास्टर जनरल, महाराष्ट्र विभाग, मुंबई / Post-Master General, Maharashtra Circle, Mumbai
Source : (२) जनरल मॅनेजर, महाराष्ट्र टेलिकॉम विभाग, मुंबई / General Manager (D), Maharashtra Telecom Circle, Mumbai
(३) महानगर दूरध्वनी निगम लिमिटेड, मुंबई / Mahanagar Telephone Nigam Ltd., Mumbai

२५. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक

२५.१ मुंबईत उतरणा-या परदेशी पर्यटकांच्यासंबंधी आकडेवारी या विभागात देण्यात आली आहे.

२५.२ तसेच उड्डाण क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींच्या संबंधी आकडेवारी या विभागात दिलेली आहे.

25. TOURISM AND CIVIL AVIATION

25.1. Data on foreign tourists disembarked at Mumbai are given in this section.

25.2. Flying clubs, Planes and persons trained also given in this section.

25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक / TOURISM AND CIVIL AVIATION

तक्ता क्रमांक/ TABLE No. 25.1

मुंबईत उतरणारे परदेशी पर्यटक

Foreign tourists disembarking at Mumbai
(2000)

अ.क्र. Sr.No. (1)	नागरिकत्वाचा देश (2)	परदेशी पर्यटकांची संख्या No. of foreign tourists (3)	Country of Nationality (2)	अ.क्र. Sr.No. (1)	नागरिकत्वाचा देश (2)	परदेशी पर्यटकांची संख्या No. of foreign tourists (3)	Country of Nationality (2)
उत्तर अमेरिका			North America	आफ्रिका			Africa
1	कॅनडा	19,497	Canada	34	अंगोला	78	Aungola
2	संयुक्त राज्यअमेरिका	1,53,164	U. S. A.	35	अल्जेरिया	34	Algeria
3	इतर	26	Others	36	इथोपिया	5,252	Ethiopia
	एकूण	1,72,687	Total	37	केनिया	16,500	Keniya
	मध्य व दक्षिण अमेरिका		Central and South America	38	मॉरिशियस	12,352	mauritus
4	अर्जेंटिना	1,157	Argentina	39	नायजेरिया	5,219	Nigeria
5	ब्राझील	993	Brazil	40	दक्षिण आफ्रिका	18,420	South Africa
6	कोलंबिया	212	Columbia	41	सुदान	1,139	Sudan
7	मेक्सिको	338	Mexico	42	टंझानिया	5,147	Tanzania
8	पनामा	339	Panama	43	इजिप्त	1,384	Egypt
9	इतर	1,619	Others	44	लिबीया	20	Libiya
	एकूण	4,658	Total	45	माली	109	Mali
	पश्चिम युरोप		Western Europe	46	मोरोक्को	212	Morocco
10	ऑस्ट्रिया	4,084	Austria	47	सेनेगल	509	Senegal
11	बेल्जियम	4,631	Belgium	48	स्वीझरलँड	5	Switzerland
12	डेन्मार्क	1,768	Denmark	49	झिम्बाबे	114	Zimbabwe
13	फिनलँड	2,044	Finland	50	इतर	3,879	Others
14	फ्रान्स	24,685	France		एकूण	70,373	Total
15	जर्मनी	32,599	Germany		पश्चिम आशिया		West Asia
16	आयर्लँड	917	Ireland	51	बहारिन	10,772	Behrain
17	ग्रीस	1,634	Greece	52	संयुक्त अरब अमिरात	19,134	U. A. E.
18	इटली	21,523	Italy	53	टर्की	1,140	Turkey
19	नेदरलँड	13,257	Netherland	54	ईस्त्राईल	14,518	Israel
20	नॉर्वे	2,577	Norway	55	जॉर्डन	1,671	Jordan
21	पोर्तुगाल	4,781	Portugal	56	कुवेत	5,620	Kuwait
22	स्पेन	4,970	Spain	57	ओमन	11,975	Oman
23	स्विडन	4,205	Sweeden	58	कतार	3,296	Quatar
24	स्विझरलँड	12,144	Switzerland	59	सौदी अरेबिया	9,230	Saudi Arabia
25	इंग्लँड	1,33,420	U. K.	60	येमेन अरब रिप.	7,379	Yeman Arab Rep.
26	इतर	444	Others	61	सिरिया	967	Syria
	एकूण	2,69,683	Total	62	इतर	1,448	Others
	पूर्व युरोप		Eastern Europe		एकूण	87,172	Total
27	झेकोस्लोव्हाकिया	481	Czechoslovakia		दक्षिण आशिया		South Asia
28	हंगेरी	419	Hungary	63	अफगाणिस्तान	169	Afghanistan
29	पोलंड	1,429	Poland	64	बांगलादेश	..	Bangladesh
30	सोवियत संघ	4,225	C.I.S.	65	श्रीलंका	7,471	Sri Lanka
31	रोमानिया	483	Romania	66	पाकिस्तान	..	Pakistan
32	बुल्गेरिया	345	Bulgaria	67	इराण	8,114	Iran
33	इतर	359	Others	68	मालदिव	271	Maldives
	एकूण	7,741	Total	69	नेपाळ	5,046	Nepal
				70	भूतान	49	Bhutan
					एकूण	21,120	Total

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 25.1—Contd.

(1)	(2)	(3)	(2)	(1)	(2)	(3)	(2)
	दक्षिण-पूर्व आशिया		South-East A s i a	81	मेंगोलिया	17	Mengolia
				82	जपान	22,520	Japan
71	इंडोनेशिया	4,139	Indonesia	83	हाँगकाँग	4,481	Hongkong
72	मलेशिया	5,473	Malaysia	84	कोरिया (उत्तर)	614	Korea (North)
73	फिलिपाईन्स	2,730	Philippines	85	कोरिया (दक्षिण)	8,952	Korea (South)
74	सिंगापुर	13,013	Singapore	86	इतर	25	Others
75	थायलैंड	3,207	Thailand				
76	व्हीएतनाम	201	Vietnam		एकूण	41,575	Total
77	मॉनमार	5,473	Myanmar		ऑस्ट्रेलिया		Australia
78	इतर	79	Others	87	ऑस्ट्रेलिया	23,320	Australia
	एकूण	34,315	Total	88	फिजी	290	Fiji
				89	न्यूझीलैंड	3,070	Newzealand
	पूर्व आशिया		East Asia	90	अमेरिकन समोआ	0	American Samoa
79	चायना (मेन)	3,047	Chaina (Main)	91	इतर	703	Others
80	चायना (तैवान)	1,919	Chaina (Taiwan)		एकूण	27,383	Total
				92	राष्ट्रीयता नसलेले	0	Stateless
					एकूण	7,36,707	Grand Total

आधार : इंडिया टुरिस्ट स्टॅटिस्टिक्स, पर्यटन विभाग, भारत सरकार

Source : India Tourist Statistics, Department of Tourism, Govt. of India

25. पर्यटन व मुलकी हवाई वाहतूक / TOURISM AND CIVIL AVIATION

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 25.2

**उड्डान क्लब, विमाने व प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या
Number of flying clubs, planes and persons trained
(2000-01)**

अ.क्र. Sr. No.	उड्डान क्लबचे नाव (2)	उड्डान क्लबची संख्या No. of Flying clubs (3)	विमानांची संख्या / No. of planes			प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या No. of persons trained (7)		प्रशिक्षित व्यक्तींची संख्या Name of flying club (2)
			चालू स्थितीत In Operation (4)	चालू स्थितीत नसलेली Not in Operation (5)	एकूण Total (6)	(7)	(8)	
1	नागपूर उड्डान क्लब	1	3	2	5	Nil	Nagpur flying club.	
2	मुंबई उड्डान क्लब	--	--	--	--	--	Mumbai flying club.	
एकूण		1	3	2	5	Nil	Total	

आधार : उड्डाण क्लब, मुंबई व नागपूर

Source.—Flying Clubs, Mumbai and Nagpur

२६. कामगार व सेवायोजन

२६.१ या विभागामध्ये राज्य शासकीय कर्मचारी, दुकाने व संस्था अधिनियमाखालील रोजगार, इतर रोजगार, उद्योगधंद्यातील कामगारांची गैरहजेरी, कामगार संघटना यांची आणि कामगार विषयक इतर माहिती दिली आहे.

२६.२ कारखान्यातील ऐच्छिक गैरहजेरीची आकडेवारी ही कामगारांच्या व्यक्तीगत कारणामुळे झालेल्या गैरहजेरीशी संबंधित आहे. म्हणून यामध्ये संप, टाळेबंदी व तात्पुरते कामावरून दूर करणे इ. कारणांमुळे झालेल्या गैरहजेरीचा समावेश केलेला नाही. कारखाना अधिनियम कायदा, १९४८ नुसार जो "कामगार" आहे त्यांचा समावेश आहे. परंतु त्यात पर्यवेक्षक किंवा व्यवस्था पहाणारे किंवा खाजगी जागांवर काम करणारे यांचा अंतर्भाव होत नाही. याशिवाय फक्त नियमित काम करणा-यांचा (यात प्रासंगिक व बदली कामगारांचा समावेश नाही) समावेश होतो. "गैरहजेरीचा दर" कामगारांच्या गैरहजेरीमुळे कामगारांच्या कामाच्या पाळ्यांच्या संख्येत झालेली घट व नियमित कामगारांच्या पाळ्यांची संख्या ह्यांचे गुणोत्तर आहे. औद्योगिक वादासंबंधी सांख्यिकी माहिती गोळा करतेवेळी औद्योगिक वाद म्हणजे कामगारांच्या एखाद्या गटाने आपल्या तक्रारी/निषेध व्यक्त करण्याचे उद्देशाने तात्पुरते काम थांबविणे किंवा मागणीकरिता आग्रह धरणे किंवा एक किंवा अधिक कामगारांकडून काम थोपवून ठेवणे इ. असा अर्थ लावण्यात येतो. हे वाद रोजगार, बेरोजगार अथवा करार झालेल्या शर्तीमध्ये तफावत आढळल्यामुळे उद्भवलेल्या परिस्थितीमुळे निर्माण होऊ शकतात. काम थांबवण्याचे "संप व टाळेबंदी" म्हणून ओळखले जाणारे दोनही प्रकार या आकडेवारीत समाविष्ट आहेत. यात राजकीय संप, सहानुभूतीदायक निदर्शने इ.चा समावेश केलेला नाही. या आकडेवारीत ज्या वेगवेगळ्या आर्थिक क्षेत्रातील उदा. कारखाने, लागवड, खाणी, परिवहन, बांधकाम सेवा यात १० किंवा त्याहून जास्त कामगार गुंतलेले आहेत अशा क्षेत्रांचा समावेश आहे. हे सांगणे आवश्यक आहे की, संप व त्यामध्ये गुंतलेले कामगार ह्यांच्या मासिक आकडेवारीची १२ महिन्यांची बेरीज केली तर वार्षिक आकडेवारीची माहिती होत नाही, हे ध्यानात घ्यावे, कारण प्रत्यक्षात संपाचा कालखंड हा एक महिन्यापेक्षा अधिक काळही असू शकतो.

26. LABOUR AND EMPLOYMENT

26.1. Data on State Government Employees, employment under shops and establishments employment market information, absenteeism in industries, trade unions and other information about labour are given in this section.

26.2. The absenteeism statistics relate to only voluntary absenteeism defined as absence due to reasons which are personal to the individuals concerned. As such, absence of a worker on account of strike, lock-out or lay-off is not considered. They cover 'workers' as defined by the Factories Act, 1948, but exclude persons holding position of supervision or management or employed in confidential position. Moreover, only regular workers (excluding casual and substitute workers) are considered. The absenteeism rate is the ratio of number of man shifts lost due to absences to the number of man shifts scheduled to work. For the purpose of statistics regarding industrial disputes, an industrial dispute is taken to be a temporary stoppage of work by a group of employees to express a grievance or enforce a demand or temporary withholding of work from a group of employees by one employee (or a group of employees) in connection with matters relating to employment or non-employment or terms or conditions of employment. Thus, both the types of work stoppages, popularly known as "strike" and "lock-out" respectively are covered. Political strikes, sympathetic demonstrations and the like are however, excluded. The statistics cover such disputes in which the number of workers involved is ten or more in all the sectors of economic activity such as factories, plantations, mines, transport, construction services, etc. It must also be mentioned that the monthly figures of number of strikes and number of workers involved are not adequate to form annual figures because of the fact that the period or duration of the strike may have spread over more than one month.

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 26.1

दुकाने, व्यापारी संस्था व त्यातील कामगार

Number of Commercial Establishments, Shops and Worker Employed

अनु क्र.	वर्ष	एकूण शहरे No.	दुकाने Shops		व्यापारी संस्था Commercial Establishments		हॉटेल व उपहार गृहे Hotels and Restaurants		चित्रपट गृहे Theatres		कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या Establishments having no employees	एकूण संस्था Total establishments	एकूण कामगार Total employees	
			संख्या No.	कामगार Employees	संख्या No.	कामगार Employees	संख्या No.	कामगार Employees	संख्या No.	कामगार Employees	संख्या No.	कामगार Employees	(12)	(13)
Serial No.	Year	Towns	No.	Employees	No.	Employees	No.	Employees	No.	Employees	employees			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	
1	1970-71	139	90,970	2,23,516	68,921	4,03,155	22,182	1,18,830	507	9,367	2,03,893	3,86,473	7,54,868	
2	1980-81	176	1,28,403	3,50,811	1,18,375	5,98,032	29,923	1,50,200	695	12,225	3,05,660	5,83,056	11,11,268	
3	1990-91	238	2,05,822	4,75,970	1,93,711	9,92,223	38,974	1,88,947	1,245	11,704	4,93,218	9,32,970	16,68,844	
4	1995-96	241	2,60,100	5,31,129	2,50,004	12,42,058	48,369	2,00,815	1,310	11,345	6,69,238	12,29,021	19,85,347	
5	1996-97	241	2,76,500	5,46,500	2,63,500	12,74,500	53,500	2,09,500	2,000	12,500	7,06,500	13,02,000	20,43,000	
6	1997-98	241	2,51,602	5,69,525	2,59,218	12,68,914	50,086	2,34,152	1,374	11,174	7,47,117	13,09,397	20,83,765	
7	1998-99	241	2,57,620	5,79,002	2,75,184	14,28,790	53,140	2,41,132	1,487	11,705	8,08,294	13,95,725	22,60,629	
8	1999-00	241	2,57,620	5,79,002	2,75,184	14,28,790	53,140	2,41,132	1,487	11,705	8,08,294	13,95,725	22,60,629	
9	2000-01	241	2,72,000	6,08,000	2,94,000	14,70,000	58,000	2,56,000	2,000	16,000	8,34,000	14,60,000	23,50,000	

टीप - वरील माहिती दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियम, १९४८ च्या कायद्याखाली नोंदलेल्या संस्था संबंधी आहे.

Note — The above information relates to the establishment registered under the Shops and Establishment Act, 1948.

आधार - कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source.— Commissioner of Labour, Govt. of Maharashtra, Mumbai

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE NO. 26.2

सार्वजनिक क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या
Number of Registered Working Factories and Average Daily Workers Employed Categorywise in Public Sector
(2000-01)

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	उद्योग (3)	चालू कारखाने Number of working factories (4)	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers employed (5)	Industry (3)	District (2)
1	मुंबई ..	2 (म) (i)	148	59,968	2 (म) (i)	Mumbai
2	मुंबई उपनगर ..	2 (म) (i)	101	23,191	2 (म) (i)	Mumbai Suburban
		विभाग ८५	2	8	Section 85	
3	ठाणे ..	2 (म) (i)	37	3,313	2 (म) (i)	Thane
4	रायगड ..	2 (म) (i)	31	9,589	2 (म) (i)	Raigad
5	रत्नागिरी ..	2 (म) (i)	19	1,198	2 (म) (i)	Ratnagiri
		विभाग ८५	1	8	Section 85	
6	सिंधुदुर्ग ..	2 (म) (i)	14	516	2 (म) (i)	Sindhudurg
		विभाग ८५	1	4	Section 85	
7	नाशिक ..	2 (म) (i)	43	14,057	2 (म) (i)	Nashik
8	धुळे ..	2 (म) (i)	22	1,847	2 (म) (i)	Dhule
9	नंदुरबार ..	2 (म) (i)	-	--	2 (म) (i)	Nandurbar
10	जळगाव ..	2 (म) (i)	28	5,803	2 (म) (i)	Jalgaon
		विभाग ८५	9	31	Section 85	
11	अहमदनगर ..	2 (म) (i)	31	1,310	2 (म) (i)	Ahmednagar
		विभाग ८५	1	6	Section 85	
12	पुणे ..	2 (म) (i)	89	10,467	2 (म) (i)	Pune
		2 (म) (ii)	1	129	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	1	8	Section 85	
13	सातारा ..	2 (म) (i)	35	1,737	2 (म) (i)	Satara
14	सांगली ..	2 (म) (i)	29	1,593	2 (म) (i)	Sangli
15	सोलापूर ..	2 (म) (i)	34	2,784	2 (म) (i)	Solapur
		विभाग ८५	2	21	Section 85	
16	कोल्हापूर ..	2 (म) (i)	33	2,345	2 (म) (i)	Kolhapur
17	औरंगाबाद ..	2 (म) (i)	31	3,391	2 (म) (i)	Aurangabad
18	जालना ..	2 (म) (i)	7	219	2 (म) (i)	Jalna
		विभाग ८५	1	5	Section 85	
19	परभणी ..	2 (म) (i)	23	1,261	2 (म) (i)	Parbhani
20	हिंगोली ..	2 (म) (i)	-	-	2 (म) (i)	Hingoli
21	बीड ..	2 (म) (i)	14	2,156	2 (म) (i)	Beed
22	नांदेड ..	2 (म) (i)	20	1,677	2 (म) (i)	Nanded
23	उस्मानाबाद ..	2 (म) (i)	9	607	2 (म) (i)	Osmanabad
24	लातूर ..	2 (म) (i)	13	951	2 (म) (i)	Latur
25	बुलढाणा ..	2 (म) (i)	14	876	2 (म) (i)	Buldhana
26	अकोला ..	2 (म) (i)	18	3,077	2 (म) (i)	Akola
		2 (म) (ii)	1	36	2 (म) (ii)	
		विभाग ८५	1	3	Section 85	
27	वाशिम ..	2 (म) (i)	6	229	2 (म) (i)	Washim
28	अमरावती ..	2 (म) (i)	23	1,495	2 (म) (i)	Amravati
29	यवतमाळ ..	2 (म) (i)	14	587	2 (म) (i)	Yavatmal
30	वर्धा ..	2 (म) (i)	19	3,987	2 (म) (i)	Wardha
		विभाग ८५	1	4	Section 85	
31	नागपूर ..	2 (म) (i)	49	11,127	2 (म) (i)	Nagpur
32	भंडारा ..	2 (म) (i)	8	300	2 (म) (i)	Bhandara
33	गोंदिया ..	2 (म) (i)	6	136	2 (म) (i)	Gondiya
34	चंद्रपूर ..	2 (म) (i)	14	4,035	2 (म) (i)	Chandrapur
35	गडचिरोली ..	2 (म) (i)	4	128	2 (म) (i)	Gadchiroli

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 26.3

**खाजगी क्षेत्रात नोंदविलेल्या कारखान्यांची व त्यातील सरासरी कामगारांची उद्योग गटानुसार संख्या
Number of Registered Working Factories and Average Daily Workers Employed Categorywise in Private Sector
(2000-01)**

अ.क्र. Sr. No.	जिल्हा (2)	उद्योग (3)	चालू कारखाने Number of working factories (4)	कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या Average daily workers employed (5)	Industry (3)	District (2)
1	मुंबई	२(म) (i)	1977	83615	2(m) (i)	Mumbai
		2(म) (ii)	43	622	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	276	1477	Section 85	
2	मुंबई (उपजि.)	२(म) (i)	4418	169584	2(m) (i)	Mumbai (Sub.)
		2(म) (ii)	35	537	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	441	2448	Section 85	
3	ठाजे	२(म) (i)	3392	128599	2(m) (i)	Thane
		2(म) (ii)	55	1002	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	820	4194	Section 85	
4	रायजड	२(म) (i)	684	43841	2(m) (i)	Raigad
		2(म) (ii)	2	11	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	268	1376	Section 85	
5	रत्नाजिरी	२(म) (i)	197	8846	2(m) (i)	Ratnagiri
		2(म) (ii)	2	35	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	114	487	Section 85	
6	सिंधुदुर्ग	२(म) (i)	56	2083	2(m) (i)	Sindhudurg
		2(म) (ii)	7	166	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	78	282	Section 85	
7	नाशिक	२(म) (i)	115	66740	2(m) (i)	Nashik
		2(म) (ii)	4	204	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	409	1831	Section 85	
8	धुळे	२(म) (i)	239	11217	2(m) (i)	Dhule
		2(म) (ii)	-	-	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	201	842	Section 85	
9	नांदुरबार	२(म) (i)	-	-	2(m) (i)	Nandurbar
		2(म) (ii)	-	-	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	-	-	Section 85	
10	जळगाव	२(म) (i)	502	17274	2(m) (i)	Jalgaon
		2(म) (ii)	14	893	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	289	913	Section 85	
11	अहमदनगर	२(म) (i)	433	22290	2(m) (i)	Ahmednagar
		2(म) (ii)	7	881	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	325	1369	Section 85	
12	पुणे	२(म) (i)	2789	174101	2(m) (i)	Pune
		2(म) (ii)	45	218	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	601	2481	Section 85	
13	सातारा	२(म) (i)	286	23042	2(m) (i)	Satara
		2(म) (ii)	1	58	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	162	644	Section 85	
14	सांगली	२(म) (i)	359	17491	2(m) (i)	Sangli
		2(म) (ii)	5	-	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	293	1089	Section 85	
15	सोलापूर	२(म) (i)	330	16284	2(m) (i)	Solapur
		2(म) (ii)	7	120	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	4253	12182	Section 85	
16	कोल्हापूर	२(म) (i)	1008	45641	2(m) (i)	Kolhapur
		2(म) (ii)	10	309	2(m) (ii)	
		विभाज ८५	527	2043	Section 85	

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 26.3--contd.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(3)	(2)
17	औरंगाबाद	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	539 2 185	43981 80 773	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Aurangabad
18	जालना	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	171 -- 44	9885 -- 99	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Jalna
19	परभजी	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	129 -- 113	8886 -- 297	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Parbhani
20	हिंगोली	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	-- -- --	-- -- --	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Hingoli
21	बीड	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	42 -- 77	5436 -- 250	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Beed
22	नांदेड	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	167 -- 180	9088 -- 522	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Nanded
23	उस्मानाबाद	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	14 -- 30	2519 -- 120	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Osmanabad
24	लातूर	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	69 -- 113	3615 -- 433	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Latur
25	बुलढाजा	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	200 -- 111	6507 -- 269	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Buldhana
26	अकोला	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	286 5 128	6261 33 413	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Akola
27	वाशिम	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	73 -- 61	1769 -- 167	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Washim
28	अमरावती	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	170 1 201	5777 12 646	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Amaravati
29	यवतमाळ	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	123 24 90	6352 172 258	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Yeotmal
30	वर्धा	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	111 -- 65	8060 -- 281	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Wardha
31	नाजपूर	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	996 11 783	40151 207 2590	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Nagpur
32	भंडारा	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	101 -- 285	4005 -- 1032	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Bhandara
33	जोदिया	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	67 -- 252	1046 -- 1256	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Gondiya
34	चंद्रपूर	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	85 -- 301	9812 -- 1017	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Chandrapur
35	गडचिरोली	२(म) (i) 2(म) (ii) विभाज ८५	13 -- 98	751 -- 350	2(म) (i) 2(म) (ii) Section 85	Gadchiroli

आधार - औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Directorate of Industrial Safety and Health, Govt. of Maharashtra, Mumbai

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक/TABLE No. 26.4

माजी सैनिक, मागासवर्गीय व अनुसूचित जातीच्या कर्मचा-यांचे वर्षवार अभिवेदन
 Yearwise representation of Scheduled Castes, Backward Classes and Ex-Servicemen
 (2000-01)

सेवा वर्ग Service Groups (1)	मंजूर केलेल्या जागा ३१ मार्च २००१ रोजी Sanctioned Posts as on 31st March, 2001 (2)	भरलेल्या जागा Filled posts (3)	अनुसूचित जातीचे कर्मचारी Scheduled Castes employees (4)	मागासवर्गीय कर्मचारी Backward Class employees (5)	माजी सैनिक कर्मचारी Ex-Servicemen employees (6)
वर्ग Group—					
वर्ग I Class-I	42	25	3	16	- -
वर्ग II Class-II	108	84	12	41	2
वर्ग III Class-III	901	821	141	380 *	16
वर्ग IV Class-IV	222	202	63	138 *	17
एकूण / Total	1,273	1,132	219	575	35

* सर्व मागासवर्गीय कर्मचारी (अनुसूचित जाती कर्मचारी धरून) / Total Backward Class Employees (including S.C. Employees)

आधार - रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई

Source — Directorate of Employment & Self Employment, Govt. of Maharashtra, Navi Mumbai

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 26.6

उद्योगांच्या प्रकारानुसार रोजगार/ Industrywise Employment

अ.क्र. Sr. No. (1)	वर्ष Year (2)	शासकीय Government (3)	निम-शासकीय Semi- Government (4)	खाजगी / Private				एकूण Total (9)	एकूण सर्व (३+४+९) Grand Total (3+4+9) (10)
				उद्योग Industrial Sector (5)	व्यापार Trade (6)	वाहतूक आणि दळणवळण Transport and Communication (7)	इतर Others (8)		
1	1970-71	8,35,136	6,47,759	8,97,177	70,028	7,566	1,86,030	1,60,801	26,43,696
2	1980-81	9,34,072	9,87,270	10,39,256	53,460	7,579	2,60,191	3,60,486	32,81,828
3	1990-91	9,90,367	12,91,297	9,47,872	53,061	6,909	3,97,649	14,05,491	36,87,155
4	1995-96	9,84,290	13,58,833	9,94,416	55,305	8,208	4,61,476	15,19,405	38,62,528
5	1996-97	9,75,654	13,70,615	9,99,864	55,439	8,242	4,72,293	15,35,838	38,82,107
6	1997-98	9,64,083	13,67,479	9,74,336	54,809	10,219	4,77,213	15,16,577	38,48,139
7	1998-99	9,49,638	13,55,723	9,52,909	56,123	11,129	4,84,584	15,04,745	38,10,106
8	1999-00	9,42,083	13,47,844	9,09,905	57,148	11,182	4,91,660	14,69,895	37,59,822
9	2000-01	9,33,568	13,27,468	8,67,373	56,015	16,234	4,93,847	14,33,469	36,94,505

आधार - रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई

Source — Directorate of Employment & Self Employment, Govt. of Maharashtra, Navi Mumbai

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 26.8

खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील अंदाजित रोजगार
Estimated Employment in Private and Public Sector

अ.क्र. Sr. No.	वर्ष Year	सार्वजनिक क्षेत्र Public Sector				खाजगी क्षेत्र Private Sector		एकूण Total
		केंद्र शासन Central Government (3)	राज्य शासन State Government (4)	निम सरकारी Semi- Government (5)	स्थानिक संस्था Local Bodies (6)	मोठे Large (7)	लहान Small (8)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)
1	1970-71	4,30,885	4,04,161	2,44,570	4,03,189	10,97,771	62,707	26,43,283
2	1980-81	4,95,884	4,38,188	4,93,507	4,93,763	12,92,135	68,351	32,81,828
3	1990-91	4,81,109	5,09,258	6,91,690	5,99,607	13,30,084	75,407	36,87,155
4	1995-96	4,53,553	5,30,737	6,93,352	6,65,481	14,39,630	79,775	38,62,528
5	1996-97	4,47,708	5,27,946	6,91,336	6,79,279	14,53,766	82,072	38,82,107
6	1997-98	4,32,834	5,31,249	6,84,517	6,82,962	14,37,607	78,970	38,48,139
7	1998-99	4,27,356	5,22,282	6,76,658	6,79,065	14,23,906	80,839	38,10,106
8	1999-00	4,23,819	5,18,264	6,74,235	6,73,609	13,88,657	81,238	37,59,822
9	2000-01	4,21,351	5,12,217	6,62,180	6,65,288	13,54,920	78,549	36,94,505

आधार - रोजगार व स्वयंरोजगार संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, नवी मुंबई

Source — Directorate of Employment & Self Employment, Govt. of Maharashtra, Navi Mumbai

26. कामगार आणि सेवायोजन / LABOUR AND EMPLOYMENT

तक्ता क्रमांक / TABLE No. 26.10

महाराष्ट्रातील औद्योगिक दुखापतींची संख्या
Industrial Injuries in Maharashtra State

वर्ष Year	प्राणघातक Fatal		प्राणघातक नसलेले Non-fatal		एकूण Total	
	संख्या Number	दर Frequency rate	संख्या Number	दर Frequency rate	संख्या Number	दर Frequency rate
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1 1970-71	108	N.A.	51,989	N.A.	52,097	N.A.
2 1980-81	133	0.04	85,898	27.54	86,031	27.58
3 1990-91	151	0.04	31,069	9.86	31,220	9.90
4 1995-96	195	0.06	20,218	6.71	20,413	6.77
5 1996-97	180	0.05	17,746	5.40	17,926	5.45
6 1997-98	173	0.05	14,216	4.52	14,389	4.57
7 1998-99	163	0.04	16,739	5.03	16,902	5.07
8 1999	151	0.00	14,073	2.00	14,224	2.00
9 2000	173	0.06	11,831	4.31	12,004	4.37

टीप:- N. A. - उपलब्ध नाही / Not Available

आधार - औद्योगिक सुरक्षा आणि आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई

Source — Directorate of Industrial Safety and Health, Government of Maharashtra, Mumbai